E. VIII. 127.

THEOLOGIA
DOGMATICO-POLEMICA.

Digitized by Google

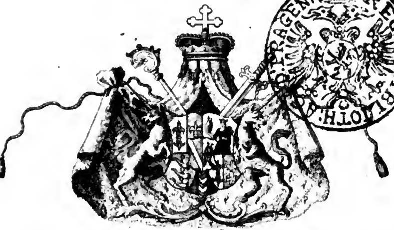
THEOLOGIA
DOGMATICO-POLEMICA,
QUA
ADVERSUS VETERES NOVASQUE HAERESES
EX
SCRIPTURIS, PATRIBUS, ATQUE ECCLESIASTICA HISTORIA,
CATHOLICA VERITAS
PROPUGNATUR.

RECENSUIT

P. CAROLUS SARDAGNA
SOCIETATIS JESU PRESBYTER,
IN EPISCOPALI LYCEO AD D. PAULI RATISBONAE
THEOL. DOGMATICO-POLEMICAE PROF. ORD.
ET EXAM. SYNODALIS.

TOMUS V.

COMPLECTENS TRACTATUM V. DE GRATIA CHRISTI, JUSTIFICATIONE, ET PRAEDESTINATIONE.

REGIAE BIBLIOTH. ... PRAGEN.

RATISBONAE MDCCLXXI.
EX TYPOGRAPHIA ZUNKELIANA.

Digitized by Google

Digitized by Google

REVERENDISSIMO

AC

CELSISSIMO

DOMINO DOMINO

ANTONIO IGNATIO

S. R. I. PRINCIPI

EX

COMITIBUS DE FUGGER

IN

KIRCHBERG ET WEISSENHORN

EPISCOPO RATISBONENSI

PRAEPOSITO AC DOMINO

ELVACENSI

Digitized by Google

METROPOLITANAE ECCLESIAE

COLONIENSIS CANONICO CAPITVLARI

AC SCHOLASTICO

DOMINO DOMINO

CLEMENTISSIMO

QVINTUM HUNC THEOLOGIAE DOGMATICO-

POLEMICAE TOMUM PARI VENERATIONE

AC DEMISSIONE

D. D. D.

Devotiſſimum

Collegium Ratisbonenſe

Societatis Jesu.

Digitized by Google

CENSURA
ET
APPROBATIO
REVERENDISSIMI
ORDINARIATUS RATISBONENSIS.

Theologiae Dogmatico-Polemicae Tomus hic Vtus a R. P. Carolo Sardagna, Soc. Jeſu Presbytero, atque in huiate Epiſcopali Lyceo Profeſſore Publico Ordinario compoſitus, graviſſimas et intricatiſſimas quaeſtiones de Gratia Chriſti, Juſtificatione, et Praedeſtinatione accurate diſcutit, et explicat, nihilque contra fidem Orthodoxam ac bonos mores continet; praelo itaque committi poteſt. Datum in Curia Epiſcopali Ratisbonenſi, die XVI. Auguſti 1770.

ADAMUS ERNESTUS,
Epiſc. Abilenae, Suffrag. et Praeſes Conſiſt. Conſ. int. Actual. et Cathedralis Eccleſ. Canonicus Capitularis, m. p.

(L. S.)

Joannes Bapt. Kleirl,
SS. Theol. et J U. Licent. Conſil. Eccl. Act. Director Canc. Authrte Aplca et Curiae Epiſc. publ. ac juratus Notarius, m. p.

INDEX
CONTROVERSIARUM,

Quae in Tractatu V. de Gratia Chriſti, Juſtificatione, et Praedeſtinatione continentur.

PRAEVIAE DISSERTATIONES HISTORICAE.

DISSERTATIO I. De Janſenianis. Num. I.
DISSERTATIO II. De Pelagianis. XXV.
DISSERTATIO III. De Semipelagianis. XLII.
DISSERTATIO IV. De Praedeſtinatianis. LXII.
DISSERTATIO V. De Controverſiis circa auxilia divinae gratiae. LXXXIII.

ARTICULUS I.
DE GRATIA CHRISTI.
CONTROVERSIA I.
DE GRATIA EFFICACI.

AN VIS ET EFFICACIA GRATIAE REPETI DEBEAT EX DELECTATIONE INDELIBERATA RELATIVE VICTRICI? CIII.

CONCLUSIO I. Vis et efficacia gratiae repeti non poteſt ex delectatione coeleſti indeliberata ſuperiore, ſeu per gradus relative victrice. CIV.

CONCLUSIO II. Neque ex delectatione moraliter determinante ad actum bonum. CVII.

CON-

CONTROVERSIA II.

AN EFFICACIA GRATIAE REPONENDA SIT IN MOTIONE NECESSITANTE ET IRREPUDIABILI: ET AN VOLUNTAS HUMANA RESISTERE NEQUEAT GRATIAE INTERIORI? CXIII.

Conclusio I. Efficacia gratiae repôni nequit in motione voluntatem phyſice neceſſitante, irrepudiabili, et cui a voluntate reſiſti nequeat. CXV.

Conclusio II. In ſtatu etiam naturae lapſae interiori gratiae reſiſti poteſt, et ſaepe ab homine reſiſtitur. CXVI.

CONTROVERSIA III.

AN GRATIA EFFICAX EX NATURA SUA INFALLIBILEM ET ESSENTIALEM CONNEXIONEM HABEAT CUM ACTU SALUTARI? CLI.

Conclusio. Gratia efficax non ex natura ſua, ſed dependenter a Scientia media, eſſentialem et infallibilem connexionem habet cum actu ſalutari. CLXVIII.

CONTROVERSIA IV.

DE GRATIA SUFFICIENTE.

AN IN STATU NATURAE LAPSAE DETUR GRATIA PURE, SED TAMEN VERE SUFFICIENS? CXCIII.

Conclusio. In ſtatu naturae lapſae datur gratia pure quidem, ſed vere ſufficiens, quae relate etiam ad praeſentes circumſtantias, voluntati confert veram ac completam potentiam eliciendi actum ſalutarem. CXCIX.

CONTROVERSIA V.

AN OMNIBUS JUSTIS, URGENTE PRAECEPTO, DETUR GRATIA AD IMPLENDUM PRAECEPTUM PROXIME AUT REMOTE, VERE TAMEN AC RELATIVE SUFFICIENS? CCXXI.

Conclusio. Juſtis omnibus, urgente praecepto, dantur gratiae ad implendum praeceptum proxime vel remote, vere tamen ac relative ſufficientes. CCXXIV.

Quaesitum I. An ſeria illa voluntas Dei ut omnes homines ſalvi fiant, ſufficienter per hoc explicetur, quod Deus omnibus praeparaverit quidem, ſed non omnibus concedere dicatur gratias vere ſufficientes? CCXXIX.

II. An omnibus juſtis detur gratia vere ac relative ſufficiens ad perſeverandum in ſtatu juſtitiae? CCXXX.

CONTROVERSIA VI.

AN DEUS PECCATORIBUS ETIAM OBSTINATIS, QUI SEMEL JAM JUSTIFICATI FUERUNT, DET GRATIAS PROXIME VEL REMOTE SALTEM SUFFICIENTES VERE AC RELATIVE AD CONVERSIONEM ET POENITENTIAM? CCXXXVIII.

Conclusio. Deus Fidelibus peccatoribus, etiam induratis et obſtinatis, dat gratias proxime vel remote ſaltem, vere ac relative ſufficientes ad ſeriam converſionem, et mandata divina obſervanda. CCXLI.

CON-

CONTROVERSIA VII.

AN INFIDELIBUS OMNIBUS DENTUR GRATIAE PROXIME VEL REMOTE, VERE AC RELATIVE SUFFICIENTES AD FIDEM ET JUSTIFICATIONEM? CCLIII.

Conclusio I. Deus aliquibus ſaltem infidelibus, haereticis, apoſtatis, ſchiſmaticis &c. gratiam confert vere ac relative, proxime vel remote ſaltem ſufficientem ad fidem et juſtificationem. CCLV.

Conclusio II. Omnes extra Eccleſiam conſtituti, tam poſitive quam negative infideles, haeretici, apoſtatae &c. habent gratiam vere ac relative, proxime vel remote ſaltem ſufficientem ad fidem et juſtificationem. CCLIX.

Quaesitum. Quis ſenſus ſit veriſſimi atque indubitati illius axiomatis Theologici: *DEus facienti quod eſt in ſe non denegat gratiam?* CCLXIV.

CONTROVERSIA VIII.

DE NECESSITATE GRATIAE.

AN AD QUEMLIBET ACTUM SALUTAREM, ATQUE ETIAM AD INITIUM FIDEI ET PIUM CREDULITATIS AFFECTUM NECESSARIA SIT GRATIA SUPERNATURALIS? CCLXXXII.

Conclusio. Ad quemlibet actum ſalutarem, atque etiam ad initium fidei, et pium credulitatis affectum, neceſſaria eſt gratia ſupernaturalis. CCLXXXII.

APPENDIX.

VARIA QUAESITA DE NECESSITATE GRATIAE.

Quaesitum I. An gratia ad actus ſalutares neceſſaria debeat eſſe intrinſece ſupernaturalis quoad entitatem et ſubſtantiam ſuam? CCCI.

II.

II. An gratia ad quemlibet actum ſalutarem neceſſaria, debeat eſſe actualis, vel an ſufficiat habitualis? CCCII.

III. Ad ad quemvis actum ſalutarem neceſſaria ſit gratia non tantum illuſtrationis, ſed etiam inſpirationis? CCCIV.

IV. Utrum non ſolum gratia actualis, ſed etiam ſanctificans neceſſaria ſit ad eliciendum actum bonum et ſupernaturalem? CCCV.

V. An homo ſine gratia ſupernaturali actuali poſſit cognoſcere veritates naturales? CCCVIII.

VI. An homo poſſit veritates ſupernaturales apprehendere ſine gratia interiori ſupernaturali? CCCIX.

VII. An in ſtatu naturae lapſae poſſit homo potentia etiam morali absque gratia ſupernaturali Deum ſuper omnia amare? CCCX.

VIII. An homo in ſtatu naturae lapſae ſine gratia ſupernaturali poſſit potentia phyſica obſervare totam legem pure naturalem, et vincere omnes tentationes graves victoria non ſalutari? CCCXIII.

IX. An in ſtatu naturae lapſae homo habeat potentiam moralem completam diu obſervandi totam legem naturalem, et vincendi graves tentationes, victoria quamtumvis non ſalutari, absque gratia interiori? CCCXVI.

X. An Deus in hac providentia, ſpectando legem ordinariam, gratias actuales ad ſervandam diu totam legem naturalem neceſſarias conferre ſoleat non habentibus gratiam fidei, et ſanctificantem? CCCXXIV.

CON-

CONTROVERSIA IX.

AN HOMO JUSTUS CITRA SPECIALE PRIVILEGIUM ET GRATIAM EXTRAORDINARIAM, HABEAT POTENTIAM MORALEM DIUTURNO TEMPORE VITANDI OMNIA PECCATA VENIALIA? CCCXXVI.

Conclusio. Homo, etiam juſtus, non poteſt potentia morali, citra ſpeciale privilegium et gratiam extraordinariam, per diuturnum tempus vitare omnia prorſus peccata venialia. CCCXXVI.

Quaesitum. An nullus homo purus, praeter B. Virginem, abſtinuerit umquam toto vitæ ſuæ tempore ab omni peccato veniali? CCCXXXI.

CONTROVERSIA X.

AN HOMO ABSQUE GRATIA SUPERNATURALI, ET ABSQUE GRATIA FIDEI THEOLOGICAE, POSSIT EXERCERE ACTUM ALIQUEM NATURALITER ET MORALITER HONESTUM? CCCXXXVIII.

Conclusio. Poteſt homo per ſolas vires naturae, absque gratia fidei Theologicae, aut alia quacunque ſupernaturali, exercere actum aliquem naturaliter bonum et honeſtum, ſaltem quando nulla in oppoſitum urget gravis tentatio. CCCXLI.

AR-

Digitized by Google

ARTICULUS II.

DE JUSTIFICATIONE IMPII.

CONTROVERSIA I.

AN IN JUSTIFICATIONE IMPII VERA FIAT PECCATORUM REMISSIO? CCCLXIII.

Conclusio. Peccata in juſtificatione vere tolluntur ac delentur, ita ut homo poſt juſtificationem non amplius maneat injuſtus et peccator. CCCLXVI.

Quaesitum I. An gratia ſanctificans ita peccatum mortale excludat, ut de potentia Dei abſoluta nequeat ſimul eſſe cum eo? CCCLXX.

II. An gratia ſanctificans ſit aliquid realiter diſtinctum ab habitu charitatis? CCCLXXI.

CONTROVERSIA II.

AN HOMO FORMALITER JUSTIFICETUR PER SOLAM REMISSIONEM PECCATORUM, AN PER JUSTITIAM DEI, AUT CHRISTI, VEL PER JUSTITIAM INHAERENTEM; QUAE DICITUR GRATIA SANCTIFICANS? CCCLXXV.

Conclusio I. Formalis cauſa juſtificationis noſtræ non eſt juſtitia Dei eſſentialis ac divina. CCCLXXVIII.

Conclusio II. Neque ſola remiſſio peccatorum. CCCLXXIX.

Conclusio III. Aut imputatio juſtitiae Chriſti. CCCLXXX.

Conclusio IV. Impius formaliter juſtificatur per juſtitiam inhaerentem, ſeu gratiam juſtificantem, qua interius renovatur, et fit intrinſece juſtus. CCCLXXXI.

Quae-

Quaesitum. An juſtitia, qua formaliter juſtificamur, habitualis ſit an actualis? CCCLXXXV.

CONTROVERSIA III.

AN, ET QUAENAM FIDES PRAEREQUIRATUR AD JUSTIFICATIONEM? CDIII.

Conclusio I. Ad juſtificationem in adultis requiritur fides. CDV.

Conclusio II. Fides juſtificans non eſt fiducia, qua quis credit ſibi eſſe remiſſa peccata ob merita Chriſti; ſed eſt aſſenſus firmus ac certus ad ea quae Deus credenda proponit. CDVI.

Conclusio III. Objectum materiale fidei juſtificantis non eſt ſpecialis miſericordia, ſed omnia quae Deus revelavit. CDVII.

CONTROVERSIA IV.

AN SOLA FIDES JUSTIFICET? CDXX.

Conclusio I. Sola fides non juſtificat. CDXXII.

Conclusio II. Non ſola fides, ſed alii etiam actus juſtificationem antecedentes, ad eamdem diſponunt, et diſpoſitive juſtificant. CDXXIII.

Conclusio III. Timor Dei, ſpes, charitas, aliique actus qui juſtificationem praecedunt, non ſunt tantum fructus fidei, et conditio ſine qua non, ſed una cum fide influunt et cooperantur ad juſtificationem. CDXXXI.

CON-

CONTROVERSIA V.

AN GRATIA SANCTIFICANS SIT AEQUALIS IN OMNIBUS JUSTIS? CDXLI.

CONCLUSIO. Gratia ſanctificans non eſt aequalis in omnibus juſtis, ſed inaequalis infunditur pro inaequalitate diſpoſitionum. CDXLII.

CONTROVERSIA VI.

AN QUIS FIDE DIVINA TENEATUR CREDERE, AUT CERTO SCIRE POSSIT, REMISSIONEM PECCATORUM, ET GRATIAM SANCTIFICANTEM SE ESSE CONSECUTUM? CDXLVIII.

CONCLUSIO. Nullus ſine ſpeciali Dei revelatione certus eſſe poteſt certitudine fidei, cui nullo modo poteſt ſubeſſe falſum, remiſſa ſibi eſſe peccata, et in ſtatu gratiae ſe eſſe. CDLI.

QUAESITUM I. An homo juſtus, ſecundum ordinariam Dei legem, habere poſſit certitudinem ſtricte moralem de ſua juſtitia, quae potentiam formidandi de oppoſito excludat? CDLVI.

II. An non ſaltem quilibet, qui bona fide ſtuduit gratiam acquirere per ea media quæ gratiam conciliare valent, neque ſibi conſcius eſt pravi affectus erga peccatum aliquod mortale, poſſit habere cognitionem probabiliter ſeu conjecturaliter certam de ſua juſtitia? CDLVII.

ARTICULUS III.

DE PRAEDESTINATIONE ET REPROBATIONE.

CONTROVERSIA I.

AN IN DEO DETUR CERTA ET IMMUTABILIS ALIQUORUM PRAEDESTINATIO AD GRATIAM ET GLORIAM? CDLXV.

Conclusio I. Datur in Deo vera aliquorum praedeſtinatio ad gratiam et gloriam. CDLXXII.

Conclusio II. Praedeſtinatio eſt certa atque immutabilis. CDLXXIII.

Quaesitum I. Quinam ſint effectus praedeſtinationis completae et adaequatae? CDLXXIV.

II. An praedeſtinatio adultorum ad gloriam, ſaltem ordinarie, alligata ſit certis mediis? CDLXXV.

III. Quantus ſit numerus hominum praedeſtinatorum? CDLXXVI.

CONTROVERSIA II.

AN QUIS INFALLIBILITER CERTUS ESSE POSSIT DE SUA PRAEDESTINATIONE, ET PERSEVERANTIA FINALI? CDLXXXVI.

Conclusio I. Nullus ſine ſpeciali Dei revelatione poteſt, aut debet infallibiliter eſſe certus de perſeverantia ſua finali in gratia. CDLXXXVIII.

Conclusio II. Nullus ſine ſpeciali Dei revelatione poteſt, aut debet infallibiliter certus eſſe de ſua praedeſtinatione. CDXC.

CONTROVERSIA III.

AN PRAEDESTINATIO AD PRIMAM GRATIAM SIT MERE GRATUITA, ATQUE INDEPENDENS A MERITO HOMINIS? CDXCIV.

CONCLUSIO I. Praedeſtinationis ad gratiam et gloriam cauſa non ſunt opera bona quae animae fecerunt, antequam ad corpora detruderentur. CDXCVI.

CONCLUSIO II. Praedeſtinatio ad primam gratiam eſt omnino gratuita, atque independens a bonis operibus abſolute aut conditionate praeviſis. CDXCVII.

CONTROVERSIA IV.

AN PRAEDESTINATIO AD GLORIAM FIAT ANTE PRAEVISIONEM CONDITIONATAM ET ABSOLUTAM MERITORUM GRATIAE? DVI.

CONCLUSIO I. Praedeſtinatio formalis ad gloriam eſt poſterior Scientia media, qua Deus actus liberos ſub conditione futuros cognoſcit. CXV.

CONCLUSIO II. Praedeſtinatio formalis ad gloriam eſt in ſigno rationis poſteriori ad abſolutam praeviſionem meritorum: adeoque fit propter merita gratiae abſolute praeviſa. DXVII.

CON-

CONTROVERSIA V.

DE CAUSA REPROBATIONIS POSITIVAE. DXLII.

Conclusio I. Reprobatio poſitiva formalis eſt in ſigno rationis poſteriori ad demerita abſolute praeviſa, ſeu quod idem eſt, fit propter demerita abſolute praeviſa. DXLVI.

Conclusio II. Reprobatio poſitiva radicalis non fit propter demerita abſolute praeviſa, ſeu quod idem eſt, nulla datur cauſa ex parte hominis reprobi, cur Deus voluntatem poſitivam habeat dandi aliquibus auxilia finalia praeviſa inefficacia; ſed id ſoli Dei beneplacito, atque imperſcrutabili Dei judicio tribuendum eſt. DLI.

CONTROVERSIA VI.

DE CAUSA REPROBATIONIS NEGATIVAE. DLIX.

Conclusio I. Deus nullum poſitive, aut etiam negative excludit a gloria ante peccatum abſolute praeviſum: adeoque reprobatio negativa formalis, ſive excluſio a gloria, aut negatio praedeſtinationis ad gloriam cauſam habet ex parte hominis reprobi. DLXII.

Con-

Conclusio II. Peccatum tamen originale non eſt cauſa reprobationis negativae formalis baptizatorum. DLXIII.

Conclusio III. Reprobatio negativa radicalis, ſive omiſſio praedeſtinationis ad gratiam finalem congruam, non habet cauſam ex parte hominis reprobi; ſed dependet ex ſolo beneplacito Dei, uni decernentis, et alteri denegantis gratiam congruam. DLXVII.

Quaesitum I. Quinam ſint effectus reprobationis adaequate ſumptae, nimirum tam poſitivae quam negativae? DLXIX.

II. An Deus reprobos, quos jam decrevit aeterno odio proſequi, vere poſſit amare amore benevolo et amicabili, dum ſunt in ſtatu gratiae? DLXX.

III. Qualis ſit ordo Actuum divinorum in reprobatione hominum juxta noſtrum ſyſtema? DLXXI.

THEO-

Digitized by Google

THEOLOGIAE
DOGMATICO - POLEMICAE
TRACTATUS V.
DE GRATIA CHRISTI,
JUSTIFICATIONE, ET PRAEDESTINATIONE.
PRAEVIAE DISSERTATIONES HISTORICAE.
DISSERTATIO I.
DE JANSENIANIS.

I.

Janſenii vita, et obitus.

In explicanda Gratiae ſufficientis et efficacis natura graviſſime aevo noſtro errarunt Janſeniani, quorum bella atque procellas in Eccleſia Dei excitatas compendio damus. CORNELIUS JANSENIUS Batavus, in pago Accoyenſi haud procul Leerdamo A. 1585. natus, Lovanii Philoſophiae ac Theologiae operam dedit, Magiſtro uſus Jacobo Janſonio, ſtrenuo Baianae doctrinae propugnatore. Pariſiis dein nobilis cuiusdam adoleſcentis moderatorem egit; indeque cum Joanne Vergerio Abbate Sancyrano, quocum amicitiam iam Lovanii contraxerat, Baionam ſeceſſit, duode-

cim annorum ſpatio lectioni ac meditationi Operum S. Auguſtini ibidem aſſidue intentus; cuius tamen mentem, iudice Eccleſia, minime aſſecutus eſt. Lovanium tandem reverſus A. 1617. ſuprema Theologiae laurea ornatur, ac Collegio S. Pulcheriae praeficitur: demum A. 1630. a Philippo III. Hiſpaniarum Rege Sacrarum Literarum in Lovanienſi Academia Profeſſor renuntiatur. Ab Academia bis in Hiſpaniam ad Regem legatus commiſſa ſibi negotia feliciter geſſit, editoque ſub ementito nomine ALEXANDRI PATRICII Armacani Theologi famoſo adverſus Galliae Reges libello, qui *Mars Gallicus* inſcribitur, Hiſpanorum ſuffragatione ad Iprenſes in Belgio inſulas promotus eſt. Dioeceſi ſuae non ſolido triennio praefuit, peſte quae urbem invaſerat, extinctus VI. Maii A. 1638. annos natus LIV. Sepulcrum eius inſigni epitaphio, et magnifico elogio exornatum fuit, quod tamen paulo poſt iubente Summo Pontifice ALEXANDRO VII, probante Archiduce LEOPOLDO Belgii Gubernatore, a FRANCISCO ROBLESIO, Janſenii in Sede Iprenſi Succeſſore, ſublatum eſt. Legebantur in eo haec verba marmori inſculpta: ***Funeri tamen ſuo ſuperſtes vivit in Auguſtino, arcanarum cogitationum eius ſiquis umquam fideliſſimus interpres.***

Eius Auguſtinus.

II. Paulo ante mortem librum ſuum abſolverat Janſenius, cui titulum praefixerat, ***Auguſtinus.*** Continet id volumen libros octo de haereſi Pelagiana; unum de ratione et authoritate in rebus Theologicis, unum de Gratia primi hominis et Angelorum, quatuor libros de ſtatu naturae lapſae, tres de ſtatu naturae purae, decem de Gratia Chriſti Salvatoris, et parallelum erroris Maſſilienſium, et opinionis quorundam Recentiorum. Tabulis ſuae ſupremae voluntatis Capellano ſuo Reginaldo Lamaeo omnia ſua ſcripta ad explicationem S. Auguſtini pertinentia

tia

tia legavit, ea lege, ut typis ea mandari curaret, re prius communicata cum Liberto Fromondo in Lovanienſi Cathedra ſucceſſore ſuo, et Henrico Caleno Archidiacono Mechlinienſi. Et quamquam in epilogo ſui operis ſcripſerit: *Quidquid ab iſta Petri Cathedra, in cuius communione a teneris vixi, et porro vivere et mori fixum eſt, ab iſto Principis Apoſtolorum ſucceſſore, ab iſto Chriſti Domini noſtri Vicario, ab iſto Eccleſiae univerſae capite, moderatore, Pontifice praeſcriptum fuerit, hoc teneo: quidquid improbatum, improbo, damnatum damno, anathematizatum anathematizo;* merito tamen a multis dubitatur, num Janſenius ſincera mente librum ſuum iudicio Eccleſiae ſubmiſerit; an potius iis verbis uſus fuerit ad eliciendam facilius Romanam approbationem. Certe ignorare non potuit, renovari a ſe ipſam Baii doctrinam, a Pio V. et Gregorio XIII. legitimis Pontificibus diſerte ac ſolemniter damnatam: quod vel ex eo manifeſtum eſt, quia initio conſtituerat in libri fronte mentem ſuam aperire his verbis: *Ad excuſandas propoſitiones Magiſtri Michaelis Baii,* uti deprehenſum fuit in celebri eius autographo, quamquam poſtea periculi magnitudine deterritus, conſilium mutaverit. Ipſe Janſenius Epiſt. CXXXVI. ad Abbatem Sancyranum ſcripta A. 1635. ait, *Se adduci non poſſe, ut credat opus ſuum a Judicibus* (Romano nempe Pontifice) *approbandum umquam fore.* Epiſt. XVI. ſcripta A. 1621. ait: *Non audeo dicere, quid ſentio de praedeſtinatione et gratia, ne forte, antequam omnia parata, et matura ſint, mihi quod aliis accidit, Romae damner, ſicut damnatus fuerat Baius.* Epiſt. XIII. A. 1620. ſcripta aſſerit, *doctrinam, quam in S. Auguſtino reſeravit, omnibus ſtuporem incuſſuram.*

III. Cum in edendo Auguſtino Janſenii praelum Lovanienſe ſudaret, ſingula folia recenter impreſſa Romam ad *Romae ab Urbano VIII. proſcribitur.*

ad examen tranſmittebantur. Unde factum eſt, ut opus vix editum in lucem, et Pontifici dicatum, ab URBANO VIII. data Conſtitutione, cuius initium eſt, *In emimenti*, damnatum fuerit A. 1641. die IV. Maii, gemina potiſſimum de cauſa. I. Quia liber is editus fuerat contra Pauli V. decretum de non promulgandis ullis circa materiam de auxiliis divinae Gratiae libris. II. Quia in eo libro multae propoſitiones Michaelis Baii renovabantur, a Pio V. et Gregorio XIII. iam proſcriptae, quorum Conſtitutiones Apoſtolica authoritate confirmavit et approbavit in eadem Bulla Urbanus VIII. Hac Pontificis Conſtitutione contentiones adeo ſopitae non ſunt, ut in Galliis et Belgio vehementius exarſerint. Eodem anno Romam miſſi ſunt a Baii Janſeniique fautoribus bini Lovanienſes Doctores, Joannes Sinnichius et Cornelius Papius, qui Pontificem urgerent, ut Bullam illam vel revocaret, vel mitigaret. At vero Urbanus adeo nihil ipſorum petitioni detulit, ut formulam ad Internuncium ſuum in Belgium miſerit, cui Doctores omnes Lovanienſes ſubſcriberent, eique Bullae obedientiam ſponderent.

Quinque famoſae Janſenii propoſitiones.

IV. Inter alias Janſenii opiniones, quae diſſidiorum materiam miniſtrabant, quinque potiſſimum excerptae ſunt, quae novam libri eius doctrinam quodam veluti compendio continerent; ſuntque celebres illae propoſitiones Janſenii omnibus notiſſimae. Ima. *Aliqua Dei praecepta hominibus iuſtis volentibus, et conantibus, ſecundum praeſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia: deeſt quoque gratia, qua poſſibilia fiant.* II. *Interiori gratiae in ſtatu naturae lapſae numquam reſiſtitur.* III. *Ad merendum et demerendum in ſtatu naturae lapſae non requiritur in homine libertas a neceſſitate, ſed ſufficit libertas a coactione.* IV. *Semipelagiani admittebant praevenientis gratiae interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad*

initium

initium fidei: et in hoc erant haeretici, quod vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare. V. Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe.

V. Has quinque propoſitiones LXXXV. Galliarum Epiſcopi tamquam atrocis diſcordiae ſegetem A. 1650. ſolemni Epiſtola, Isaaci Haberti Vabrenſis Epiſcopi manu exarata, et reliquorum nominibus ſubſcripta, ad Innocentium X. detulerunt tamquam cauſam maioris momenti, enixe flagitantes, ut de unaquaque earum certam ac perſpicuam ſententiam ferret. Acceptis his litteris, Innocentius X. anno ſequente, videlicet 1651. Congregationem inſtituit, nominatis ad negotium hoc pertractandum Cardinalibus Julio Roma, Bernardino Spada, Martino Ginetto, Dominico Sechino, Pamphilio, et Fabio Chigio, qui poſtea Alexander VII. fuit, viris ſcientia, probitate, ac longo rerum uſu toti orbi notiſſimis, additis Conſultoribus XIII. ex variis religioſis Familiis, factaque utrique parti, quae ex Galliis Romam venerat ad tuendas et impugnandas quinque Janſenii propoſitiones, libera poteſtate cauſae ſuae momenta vel oretenus coram Congregatione exponendi, vel ſcripto tradendi, ut eo accuratius a deputatis Cardinalibus ac Conſultoribus expendi poſſent: publicam tamen cum adverſariis diſputationem, quod enixe flagitabant Janſeniani, ut litem protraherent, cauſamque magis involverent, Pontifex numquam induci potuit ut permitteret, cauſatus, publicas huiuſcemodi concertationes in iurgia plerumque ac rixas deſinere. *Romae examinantur,*

VI. Tandem celebratis duorum annorum ſpatio XXXVI. Congregationibus, ſive Seſſionibus, quarum X. poſtremis per quatuor ſemper horas protractis, Pontifex ipſe *Ac ſolemni decreto damnantur ab Innocentio X.*

ipſe ſumma patientia et voluptate interfuit, praemiſſa diligentia qua maior deſiderari non poteſt, indictis praeterea publicis privatisque precibus, et implorata ope Divini Spiritus, die XXXI. Maii A. 1653. INNOCENTIUS X. Conſtitutionem edidit, cuius initium eſt: *Cum occaſione impreſſionis libri, cui titulus: Auguſtinus Cornelii Janſenii*, qua quinque propoſitiones damnantur, I^ma^ ut temeraria, impia, blaſphema, anathemate damnata, et haeretica. II^da^ ut haeretica. III^tia^ pariter ut haeretica. IV^ta^ ut falſa et haeretica. V^ta^ ut falſa, temeraria, ſcandaloſa, et intellecta eo ſenſu, ut Chriſtus pro ſalute dumtaxat praedeſtinatorum mortuus ſit, impia, blaſphema, contumelioſa, divinae pietati derogans, et haeretica. Conſtitutionem hanc tranſmiſit Pontifex ad Imperatorem, aliosque Reges Catholicos, praecipue ad Regem Chriſtianiſſimum, eaque toto Galliarum regno iuſſu Ludovici XIV. promulgata eſt, plaudentibus Gallicanis Epiſcopis, qui datis litteris die XV. Julii Innocentio et gratias egerunt, et gratulati ſunt, quod peſti graſſanti, certamque perniciem allaturae ſtrenue obſtitiſſet.

Janſenianorum fraudibus et cavillationibus

VII. Roma reſcripta venerunt: cauſa finita eſt; error tamen nondum eſt extinctus. Janſeniani hoc fulmine proſtrati paulo poſt collegerunt ſeſe; utque pondus authoritatis, qua damnabantur, effugerent, ſolemni haereticorum more iudicem a quo damnatos ſe ſciebant, maledictis laceſſere coeperunt, aſſerentes, Cardinales ad examen propoſitionum delectos, eorumque Conſultores in Auguſtino parum verſatos fuiſſe, reique Theologicae diſcutiendae minus idoneos: diſtinctos non fuiſſe varios propoſitionum ſenſus, neque ſervatam legitimam iudicii formam, rem praecipitanter deproperatam: Pontificem Theologia leviter imbutum eſſe, ac prae ſenectute multum provecta omnino imparem ſuſtinendo tam longo ac labo-

rioſo

rioſo examini rei adeo difficilis et implicatae. Tum ad alias cavillationes ac verſutias converſi, qui Romam Legatos miſerant ad Janſenium defendendum, lata iam a legitimo Judice ſententia, mox negare quinque damnatas propoſitiones eſſe Janſenii, aut in ſenſu a Janſenio intento eſſe proſcriptas: aſſerereque, quo ſenſu damnatae ſint propoſitiones, eſſe quaeſtionem facti, in qua decidenda infallibilis non ſit Eccleſia. Nolebant nimirum Innocentianae Conſtitutioni ſe ſubiicere, aut ab Eccleſia palam diſcedere: hinc arcano diſtinctionis iuris et facti utebantur. Admonitus hac de re a Gallicanis Epiſcopis Innocentius X. reſpondit A. 1654, damnatam a ſe fuiſſe in quinque propoſitionibus Cornelii Janſenii doctrinam in eius libro contentam, qui inſcribitur *Auguſtinus*.

VIII. ALEXANDER VII. Innocentii Succeſſor, A. 1656. adverſus Janſenianos inſurgens, quos *filios iniquitatis*, et *publicae tranquillitatis perturbatores* vocat, declaravit quinque illas propoſitiones ex libro praememorati Cornelii Janſenii, cui titulus *Auguſtinus*, excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cornelio intento damnatas fuiſſe, iterumque a ſe damnari. Subinde vero idem Alexander VII. A. 1664. rogantibus Galliarum Epiſcopis, alterám edidit Conſtitutionem, cuius initium eſt, *Regiminis Apoſtolici*, qua, ut aditum omnem Apoſtolicas definitiones eludendi intercluderet, formulam praeſcribit iuramenti, ab omnibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, caeteriſque inferioris notae Eccleſiaſticis praeſtandi, quod a Gallis *Formularium* apellatur. *Ego N. Conſtitutioni Apoſtolicae Innocentii X. datae die 31. Maii A. 1653, et Conſtitutioni Alexandri VII. datae die 16. Octobris A. 1656. Summorum Pontificum me ſubiicio, et quinque propoſitiones ex Cornelii Janſenii libro, cui nomen Auguſtinus, excerptas, et in ſenſu ab eodem authore intento, prout illas per dictas* *Opponit ſe Alexander VII.*

Conſtitutiones Sedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo reiicio ac damno, et ita iuro: Sic me Deus adiuvet, et haec Sancta Dei Evangelia. Mandatum Pontificis de ſubſcribenda ab omnibus Eccleſiaſticis hac formula ut in toto Galliarum regno executioni mandaretur, authoritate regia cautum eſt.

Janſeniana Formularii interpretatio.

IX. Janſeniani uti in diſtinguendis variis propoſitionum ſenſibus erant foecundi, ita et in interpretando formulario ſteriles non fuerunt. Rigidiores quidem ex illis, quos inter ANTONIUS ARNALDUS, fanaticae huius factionis anteſignanus, cenſebant neutiquam poſſe abſolute ac ſimpliciter formulae huic ſubſcribi, in qua damnabantur quinque propoſitiones in ſenſu a Janſenio intento; ſed neceſſario exprimendam eſſe diſtinctionem iuris et facti, idque ad vitandum periurium fieri debere vel in ipſa ſubſcriptione, vel ſaltem oretenus, proteſtando nimirum, ſe non niſi quoad dogma ſubſcribere formulario. Alii molliores, iique plurimi, licet et ipſi ſeveriorem morum doctrinam exterius profiterentur, ac ne ipſum quidem reſtrictionis mentalis, aut aequivocationis nomen patienter ferrent, ne tamen a Sacris Ordinibus, aut pinguibus Beneficiis Eccleſiaſticis repellerentur, cenſebant etiam ab eo, qui interius iudicat, ſenſum a Janſenio intentum non eſſe haereticum, tuta conſcientia, et absque ulla limitatione aut reſtrictione exterius manifeſtata, ſimpliciter ſubſcribi poſſe formulario, ſufficereque ad evitandum periurium, modo quis intendat circa ſenſum Janſenii ſervare ſilentium obſequioſum. Laxiſſimae huius opinionis rationes conquirebantur ineptae ſane ac frivolae, quarum merito pudere deberet Janſenianos, doctrinae moralis praetenſos reformatores. Aliqui aiebant, diſcrimen iuris et facti tam apertum eſſe, et e re ipſa ſic ſponte naſci, ut ſuperfluum plane ſit illud exprimere, quod in omnium oculos

oculos ſtatim incurrit. Alii contendebant, iurantem nec aſſerere, nec negare, quod propoſitiones in ſenſu a Janſenio intento ſint haereticae; ſed tantum affirmare, eas in hoc ſenſu damnatas fuiſſe a Pontificibus. Alii rurſus aſſerebant, Eccleſiam nil aliud exigere, quam ut damnentur quinque propoſitiones in ſenſu obvio, quem verba ipſa praeſeferunt, omiſſa illa quaeſtione, an ſenſus obvius ſit ſenſus a Janſenio intentus. Neque erubeſcebant in pertinaciae ſuae defenſionem advocare Conſtitutionem INNOCENTII XII. ad Belgii Epiſcopos, a quo reformatas fuiſſe Conſtitutiones Alexandri VII. per ſummam eamque Janſenianam omnino impudentiam criminabantur; cum tamen Innocentius in eadem Conſtitutione diſerte declaret, ſe firmiſſime inhaerere Conſtitutionibus Praedeceſſorum ſuorum Innocentii X. et Alexandri VII, ſenſumque obvium quinque propoſitionum, quem ipſe damnat, eſſe illum ipſum, quem damnaverunt Innocentius X. et Alexander VII, ſolumque prohibeat addi aliquid formulario, quod a Belgii Epiſcopis bono quidem zelo factitatum fuerat; qui tamen Innocentio diſplicuit, ne novae diſſenſiones idcirco in Belgio excitarentur.

X. Ex hac molliorum Janſeniſtarum ſententia prodiit A. 1702. famoſa illa *Caſus conſcientiae* reſolutio, in quo inducitur neſcio quis Clericus, cui Sacramentalis abſolutio denegata fuerat, eoquod declaraſſet, *ſe revera quinque propoſitiones ſimpliciter et abſolute damnare, ac formulario Alexandri VII. ſe quidem ſubſcripſiſſe; nihilominus quantum ad quaeſtionem facti, ſeu attributionem illarum quinque propoſitionum libro Janſenii, exiſtimare ſe, religioſum ſufficere ſilentium.* Janſeniani Doctores Theologos Pariſienſes omnino quadraginta, et quidem ex eis aliquos non ſine malis artibus, adduxerunt ad ſubſcribendam propoſiti in dicto conſcientiae caſu articuli reſponſionem

Et Caſus conſcientiae reſolutio proſcribitur a Clemente XI.

ſionem his verbis: *Doctores infra ſcripti, viſa caſus expoſitione, cenſent huius Eccleſiaſtici viri ſententiam nec novam eſſe, nec ſingularem, nec ab Eccleſia damnatam; neque talem, ut Confeſſarius poſſit ipſi Sacramentalem denegare abſolutionem, niſi eam retractaverit.* At reſponſio illa ad memoratum caſum A. 1703. damnata fuit a Clemente XI, miſſo ad Regem Chriſtianiſſimum Brevi, atque ab ipſo etiam Pariſino Archiepiſcopo Cardinale Noallio cenſoria virgula perſtricta eſt, iuſſis Pariſienſibus illis Theologis, qui ſubſcripſerant reſponſioni, ſententiam ſuam revocare.

Qui declaravit ſolum obſequioſum ſilentium minime ſufficere.

XI. Tandem A. 1705. IDEM CLEMENS XI. ſolemni edita Conſtitutione, cuius initium eſt, *Vineam Domini Sabaoth*, declaravit, *obſequioſo illo ſilentio minime ſatisfieri obedientiae, quae praeinſertis Conſtitutionibus debetur; ſed damnatum in quinque praefatis propoſitionibus Janſenii libri ſenſum, quem illarum verba praeſeferunt, ut praefertur, ab omnibus Chriſti fidelibus, ut haereticum, non ore ſolum, ſed et corde, reiici ac damnari debere; nec alia mente, animo aut credulitate ſupra dictae formulae ſubſcribi licite poſſe.* Clerus Gallicanus in Comitiis Generalibus eodem anno Lutetiae congregatus, Pontificiam hanc Conſtitutionem ſolemniter promulgandam, plenaque cum obedientia ab omnibus recipiendam curavit, datis ad caeteros Galliae Epiſcopos encyclicis litteris. Unus tamen inventus eſt AEGYDIUS DE WITE Presbyter Gandavenſis, Paſtor quondam B. Mariae Mechliniae, qui inaudita audacia, atque amentiſſimo furore hanc ipſam Clementis Conſtitutionem A. 1709. univerſae Eccleſiae denuntiaret, *velut inimicam Gratiae Dei, et fautricem Pelagianae ſuperbiae, ut calumniatricem inſignis Epiſcopi* (Janſenii nimirum) *cum eximiae eruditionis laude, et odore Sanctitatis in Eccleſiae gremio vita functi: ut deſtructricem hierar-*

hierarchici Ordinis, per ea quae extorqueri mandat periuria; ut omnis boni obtruncatricem, omnis mali iliadem, animarum ruinam, ſalutis excidium, apertamque et inevitabilem Eccleſiae ſtragem.

XII. Ex Janſenianis tres praecipue hic commemorandi ſunt, quorum unus Sancyranus Abbas, novae factionis Patriarcha: duo reliqui, Antonius Arnaldus, et Paſchaſius Queſnellus, Ordinis, ut vocant, Abbates fuerunt, opercula digna ſane hac patella. JOANNES VERGERIUS DE HAURANNE Abbas S. Cyrani, Baionae in Vaſconia natus eſt A. 1581. Lovanii cum Theologiae operam daret, amicitiam cum Janſenio contraxit, quem per annos aliquot ſtudiorum et menſae ſocium habuit in patria, primaque cum illo Janſeniſmi fundamenta iecit. Pariſiis dein ſedem fixit, ut in illo orbis theatro inclareſceret, atque in multorum amicitiam ac benevolentiam obreperet, quam dolis malisque artibus ſibi comparavit, magnam dogmatum ac vitae auſteritatem ſimulando. Frequentior illi non erat ſermo, quam de reſtauranda poenitentia, innovandis antiquis canonibus, et primitivo Eccleſiae ſpiritu: de caecitate hominum, ac profunda ſanctiſſimarum veritatum ignorantia ſaepiſſime conquerebatur. Hac ſimulatione multos decepit, Andyllium praecipue cum omni Arnaldorum familia, quam veterator ſemper impenſe coluit. Amicitia haec aditum ipſi in Portum Regium aperuit, in quo duae Andyllii ſorores religioſae vitae inſtitutum amplexae fuerant. Nihil illo in contegenda doctrinae foeditate fuit oculatius, ne unico obtutu deprehenſa horrorem incuteret; non enim antea ad graviora promovebat gradum, atque animis inſinuabat, quam leviora quaedam pronis auribus, magnaque veneratione excipi animadverteret. Tum denique animis rite diſpoſitis ac praeparatis utendum ratus, dogmata ſua ſenſim inſtillabat,

Sancyrani flagitia et doctrina.

doce-

docebatque peccata venialia confiteri eſſe inutile, ac praxin novellam: actum dumtaxat eſſe Chriſtianae demiſſionis, qui poſſit etiam laico fieri: non eſſe neceſſarium in Confeſſione exponere numerum peccatorum mortalium, aut circumſtantias ſpeciem mutantes: per abſolutionem non remitti peccata, ſed eam ſignum tantum eſſe, quod ſint remiſſa per contritionem perfectam, quam neceſſariam omnino eſſe docebat: ſatisfactionem praemittendam eſſe Confeſſioni, et Sacramentali abſolutioni: Communioni plus virium ineſſe ad delenda peccata, quam Confeſſioni; neque tamen ad Euchariſticam Menſam prius accedendum eſſe, quam de peccatis noſtris perfectam egerimus poenitentiam; ita ut nec voluntario mentis ſenſu, nec ex incuria aut negligentia erga rem ullam, quae Deo diſplicere poſſit, afficiamur, illique adhaereamus. Eos qui voluntarie haerent in minimis naevis et imperfectionibus, indignos eſſe Euchariſtiae Sacramento; et quae ſunt huiusmodi ad extinguendam Chriſtianam pietatem, arcendosque a Sacramentorum uſu fideles perquam accommodata. Ne autem enormes iſtae doctrinae in publicum erumperent, generoſus hic pugil, priſcis Martyribus, ſi Superis placet, exaequandus, ſedulo cavit, prohibuitque diſcipulis ſuis, ne arcana iſta revelarent; ſecus ſe negaturum omnia. Epiſtolas etiam a ſe ad alios ſcriptas de rebus iſtis comburi iuſſit, ne haec doctrinae flagitia forte deprehenſa ſibi noxae forent, graveque incommodum earum Scriptori crearent.

Eius fata, et obitus.

XIII. Non multum interceſſit temporis, cum de frequentibus in Portu Regio conventiculis fama percrebuit; quae cum a clandeſtinis coitionibus nihil diverſi haberent, vehementer offendebant ARMANDUM CARDINALEM RICHELIUM. Cumque is alioquin multa de diſſeminatis a Moderatore Portus Regii novis opinioni-

nionibus intellexiſſet, praecipue quod ſub SEGUENOTII Oratoriani Presbyteri nomine Epiſtolam S. Auguſtini de Virginitate, quam Gallice reddiderat, publici iuris feciſſet Sancyranus variis adnotationibus inquinatam, quibus craſſi errores contra vota, praeſertim caſtitatis, diſſeminabantur, novum hunc dogmatiſten Regio nomine comprehendi iuſſit. Obtemperatum eſt imperio ab iis, quibus id negotii datum erat, et Sancyranus XV. Maii in carcerem Vincennenſem coniectus eſt. Dum carcere detinebatur, quaeſtio de eius doctrina eſt habita, teſtibusque multis omni exceptione maioribus convictus eſt de graviſſimis erroribus, ex quibus, uti etiam ex ineptiſſimis et contradictoriis eius reſponſis conſtat, numquam fuiſſe hominem magis vanum, arrogantem, fallacem, vindictae avidum. Poſt mortem Cardinalis Richelii a Chavignio Secretario Status, et Molano Praeſide impetrata illi fuit liberatio a carcere, certis tamen conditionibus. At eodem anno 1643. die II. Octobris apoplexia oppreſſus, ultimisque morientium Sacramentis minime munitus, ex hac vita deceſſit, annos natus LXII. Fratres SAMMARTHANI in ſua Gallia Chriſtiana Sancyranum ſplendidiſſima *ſumme orthodoxi, et ſanctiſſimi noſtra aetate viri* appellatione exornarunt. Verum graviſſimo Cleri Gallicani decreto diſerte cautum fuit, ut commentitium hoc elogium expungeretur.

XIV. Quid de Concilio Tridentino, ipſaque Eccleſia Sancyranus ſenſerit, memoriae prodidit Illuſtriſſimus LUDOVICUS ABELLYUS Epiſcopus Ruthenenſis in Vita S. VINCENTII A PAULO, Congregationis Miſſionariorum S. Lazari fundatoris. Cum enim Sancyranus in familiari cum ſancto hoc viro congreſſu, cuius amicitiam captabat, diſputando incaluiſſet, ſummaque vehementia doctrinam tueretur a Tridentino Concilio inter falſas *De Eccleſia peſſime ſenſit.*

ſas

ſas et haereticas relatam, ad Sancyranum ait S Vincentius: *Quaeſo mi Domine, quo pacto audes tuum unius iudicium praeferre iudicio tot praeſtantiſſimorum virorum, ac Praeſulum in Tridentino Concilio congregatorum, qui rem hanc communi voce et conſenſu definierunt? Ne verbum mihi amplius de hoc Concilio, repoſuit Sancyranus: erat Concilium Papae et Scholaſticorum, in quo omnia factionibus, coitionibus, et ſuffragiorum prenſationibus agebantur.* IDEM Illmus refert, Sancyranum alias dixiſſe eidem S. Vincentio: *Ingenue confiteor tibi, magna mihi lumina largitum eſſe Deum, et adhuc largiri: is docuit me, nullam amplius in terris exiſtere Eccleſiam; et cum videret Vincentium ex hoc ſermone totum ſubito ſtupore defixum, nulla, repetiit, nulla amplius in terris exiſtit Eccleſia. Authore Deo didici, plura quam quinque aut ſex ſaecula fluxiſſe, ex quo illa collapſa, et inter ruinas ſuas ſepulta eſt. Antebac Eccleſia ingentis fluvii ſpeciem gerebat, qui ab ipſo fonte puris et limpidis aquis fluebat: at modo id, quod nobis videtur Eccleſia eſſe, non niſi limus et coenum eſt. Alveus tam nobilis fluvii idem etiamnum eſt, ſed non ſunt eaedem aquae. — — Verum quidem eſt, JEſum Chriſtum Eccleſiam ſuam aedificaſſe ſupra petram: ſed modo proſtituta eſt, et adultera; propterea eam Chriſtus reſpuit et abiecit, vultque ut ei ſubſtituatur alia, quae integram ſibi fidem praeſtet.*

Ant. Arnaldi ingenium, fortuna et obitus.

XV. ANTONIUS ARNALDUS Andyllii frater, natus eſt Pariſiis A. 1612. Theologiae operam dedit in Sorbona, Magiſtrum nactus in Tractatu de Gratia Eſcotum, poſtea Epiſcopum Carnotenſem, novitatum omnium oſorem.. At brevi repudiato homine veteris doctrinae tenaciſſimo, totum ſe Arnaldus tradidit Sancyrano, cuius opiniones tam alte imbibit, ut hic aliquando palam profiteri veritus non ſit, habere ſe ſub diſciplina ſua ſingularis

meriti

meriti iuvenem, qui, quibus a ſe imbutus eſſet, opinionibus adhaereret mordicus: cum fore potiſſimum, qui plurimum illis afferre ſplendoris, et contra omnes hodiernas ſcholas ac Scholaſticos, qui vanis ſuis argutiis pleraque religionis ac diſciplinae et doctrinae capita infeciſſent, non conſtanter minus quam fortiter tueri poſſet, ac vellet. A. 1641 aetatis anno XXIX. Theologiae Doctor renuntiatus eſt, ac biennio poſt inter Sorbonae ſocios adlectus. Librum ſcripſit Arnaldus de frequenti Communione, qui magnos in Gallia ſtrepitus excitavit ob doctrinam erroneam, atque a communi aberrantem circa adminiſtrationem et uſum Sacramentorum Euchariſtiae et Poenitentiae, atque perfectam aequalitatem inter Apoſtolorum Principem Petrum, et Gentium Apoſtolum Paulum, damnatas poſtea ab Innocentio X. et Alexandro VIII. Duas quoque propoſitiones ex Epiſtola illius ad Ducem et Parem Franciae excerptas, quod Janſenianam doctrinam aperte tuerentur, cum aliis eius Opuſculis et Apologiis Sorbona ſolemni decreto proſcripſit XXXI. Januarii A. 1656: aſſertiones vero ſuas revocare detrectantem nomine ac privilegiis Doctoris *Sorbonici* privavit, eiectis ſimul LXX. aliis Doctoribus, qui Arnaldo adhaerebant. Latuit poſtea aliquamdiu apud Moniales Portus Regii, quod geminas ibi ſorores haberet, Agnetem et Angelicam, quas a Sancyrano iam praeparatas, ut pro hoſpitio praebito gratias rependeret, Janſeniana peſte ad intimas uſque fibras infecit adeo, ut monaſterium illud Virginum fatuarum merito Janſeniſmi arx appellari potuerit. Gallia dein excedere compulſus, Belgium adiit, Delphos, Leodium, Bruxellas, atque exiguam ibi ignobilis plateae domum conduxit, in qua per plures annos cum Paſchaſio Queſnello deliteſcens, totum id temporis conſcribendis in Janſenianae doctrinae favorem libris contrivit. Tandem Bruxellis A. 1694. die IV. Auguſti, aetatis ſuae anno LXXXII. obiit, vir magnae eruditionis

et

et ingenii, ſed in tuendo errrore pertinaciſſimus, aliorum contemptor, ſui aeſtimator immodicus. Janſeniani demortuum maximis laudibus extulerunt. Alii Athanaſium alterum, alii Eliam noſtrorum temporum, ac Jeremiam Gallicanum vocabant: alii titulo *Beati Patris noſtri* illum honorabant, eiusque corpus, quod *magnam reliquiam* appellabant, peregrinationibus illuc inſtitutis venerabantur. Cor Arnaldi ad Monaſterium Portus Regii a Queſnello tranſmiſſum eſt, geſtientibus gaudio fatuis illis Virginibus, ac Queſnellum alterum Eliſaeum, rapto Elia, duplicis illius ſpiritus haeredem inclamantibus.

Queſnelli molitiones in Galliis et Belgio. XVI. Defuncto Arnaldo in Praefectura Ordinis ſucceſſit PASCHASIUS QUESNELLUS, Oratorii Berulliani Presbyter, Pariſiis natus A. 1634. Vir erat doctus quidem, at impotentis animi, proiectae audaciae, turbulenti ingenii, ac durae cervicis. Decretum fuerat in Comitiis Oratorii Berulliani Generalibus A. 1678, certam ab omnibus formulam adverſus Baii Janſeniique doctrinam ſubſcribendam eſſe. Renuit Queſnellus, relictisque Pariſiis primo Aureliam, tum anno 1685. poenarum metu in Belgium migravit ad Arnaldum, novitatum illuc peſtem ſimul, et diſſidiorum faces inſerens. Ut autem noceret ſecurius, aſſumpta Sacerdos veſte laica latuit, et a ſolito hominum commercio ſegregatus, locum incoluit vix paucis amicis notum, ac paucioribus pervium. In Hollandiam ſubinde profectus, illic ſtatim Clerum novitatibus imbuere, et a Sedis Apoſtolicae reverentia, atque obedientia abſtrahere coepit, eo ſucceſſu, ut Miſſio illa, qua vix alia ſolebat eſſe in Eccleſia illuſtrior conſtantia in fide, pietate, charitate, Sedis Apoſtolicae et omnium decretorum eius veneratione, ubique concuſſa ſit diſſenſionibus, novitatibus corrupta, in fide titubans, variis in locis Schiſmatica. Plus illic libellorum infamium contra Religioſos

ligioſos viros, contra Epiſcopos Janſenio adverſantes, contra Nuntios Apoſtolicos, Cardinales, ipſumque Romanum Pontificem paucorum annorum ſpatio in lucem protruſit Queſnelliana factio, quam Calviniana ibidem ſecta utroque ſaeculo. Ex eius autem praecipue latibulo, velut ex equo Troiano, proſilierunt tot opera tenebrarum, et ſcripta incendiaria, quibus non ſola Batavica, ſed omnes quodammodo Eccleſiae Belgicae conflagrarunt.

XVII. Tandem Bruxellas in Belgium Auſtriacum reverſus, quod iam A. 1690. a Marchione de Caſtagna Belgii Gubernatore cum Arnaldo purgare iuſſus fuerat, die XXX. Maii, A. 1703. a Regis ſimul, et Archiepiſcopi Mechlinienſis ſatellitibus cum Brigodio capitur, et cuſtodiae traditur, ex qua, amicorum ope, XII. Septembris eiusdem anni evaſit, effracto per ſubornatos homines pariete, ac paulo poſt Bataviam repetiit. Evadere tamen non potuit Mechlinienſis Archiepiſcopi HUMBERTI DE PRECIPIANO iuſtam damnationis ſententiam A. 1704. latam, qua pronunciatus eſt ſacris interdictus, et ab Eccleſiae corpore ſegregatus, perpetuo carceri mancipandus, ſiquando in Dioeceſin Mechlinienſem reverti, vel quidquam in ea typis edere tentaret. Ut vero Janſeniſtarum fraudes, et molitiones contra Sedem Apoſtolicam omnibus innoteſcerent, Idem Archiepiſcopus totam cauſam, omniaque cauſae monumenta, chartas nimirum ac litteras cum ipſo Queſnello priori anno interceptas, quibus Janſenianae perfidiae myſterium reſerabatur, luce publica donari, ac per univerſum orbem latiſſime diſſeminari iuſſit. Ipſe Queſnellus quamquam eam monſtrum horrendum, informe, ingens, appellaret, et veluti contextam ex meris calumniis criminationem maledico dente laceraret, numquam tamen tranſcripta ex ipſius chirographis documenta et teſtimonia falſi inſimulare eſt auſus. *Bruxellis capitur.*

Liber Obſervationum in Galliis damnatur.

XVIII. Imprimi curaverat Queſnellus iam A. 1693. libros Obſervationum moralium in novum Teſtamentum, nomenque ſuum celaverat, quo facilius in fraudem impelleret incautos, et ne in ſiniſtram opinionem ſententias ſuas apud Catholicos induceret, qui probe norant, Janſeniani illum agminis ducem eſſe. Libelli hi cum admodum artificioſi ſint, plenique ſimulationis, neque ullam dogmatici, ſed aſcetici potius opuſculi ſpeciem praeſeferant, ſine ſufficiente primum examine probati fuere a pluribus Cenſoribus, diligenterque conquiſiti, non ſine graviſſimo Galliae, vicinarumque Provinciarum damno. Tandem maior quibusdam de iis iniectus eſt ſcrupulus. GERMANUS FROMAGEAU Doctor Sorbonicus iam A. 1694. articulos CXCIX. ex eo libro collegerat tamquam erroneos et reprehenſione dignos. Non nulli etiam Epiſcopi, ut Mechlinienſis, Aptenſis, Lugdunenſis, Viennenſis, Maſſilienſis &c. peſtilentem hunc Queſnelli librum damnarunt, atque in eo toti fuerunt, ut fideles de periculo commonerent. Ipſe JACOBUS BENIGNUS BOSSUETUS Meldenſium Epiſcopus, qui totum opus approbaſſe iactabatur, quod aliquas propoſitiones ex Queſnelli libro excerptas, quas illi ad eliciendum ſuffragium Janſeniani obtulerant, innocuas declaraſſet, detecta fraude, qualemcunque approbationem ſuam revocavit, aperte profeſſus, puros et apertos Janſenii errores in Queſnelliano eo libro contineri.

Romae examinatur, et proſcribitur.

XIX. Tumultu porro magis, magisque increbreſcente CLEMENS XI. unanimi eorum quos ad hoc examen vocaverat calculo, anathema dixit libro, eiusque lectionem ſevere Chriſtianis omnibus prohibuit, declarans in Conſtitutione ſua A. 1708. edita, quam vitioſa primum perverſaque ſit exhibita in eo Novi Teſtamenti verſio, quam in multis conſentiens damnatae olim Montenſi:

quam

quam longe a Vulgata atque authentica devians; quam fraudulentae item et malignae ſint obſervationes, quae ſub ſpecie pietatis alio plane abducunt, ſcatentque propoſitionibus ſeditioſis, ſaepe iam damnatis, atque haereſin Janſenianam manifeſte ſapientibus. Non placuit Noallio Pariſienſi Archiepiſcopo haec Obſervationum a ſe olim, dum Catalaunenſi Eccleſiae praeeſſet, approbatarum damnatio, eoquod in illa nullus libri deſignaretur articulus, nullum dogma, quod damnatio impeteret. Quapropter LUDOVICUS XIV. Rex Chriſtianiſſimus, qui diſſidia et haereſin in regno ſuo extinguere conabatur, precibus ſaepe iteratis Romanum Pontificem ſollicitavit, ut novum Obſervationum examen inſtitueret, quo articuli cenſura digni excerperentur, ſolemnisque ederetur Conſtitutio, non librum ſolummodo, ſed et doctrinam, et ſingulares eius configens articulos. Quare CLEMENS XI. gliſcenti morbo, qui etiam aliquando poſſet in deteriora quaeque proruere, obviam ire decernens, propoſitiones centum et unam ex Obſervationum libris excerpſit, quas maxima diligentia et maturitate, omni ſtudio ac labore, iteratis Congregationibus, longoque temporis ſpatio diſcuſſas, cumque ipſo libri textu accuratiſſime collatas, reprobandas tamen eſſe omnes iudicavit ſub variis reſpective cenſuris, quarum ſaltem aliquam ſingulae mererentur; idque praeſtitit VIII. Septembris A. 1713. celeberrima illa Conſtitutione, cuius initium eſt: *Unigenitus Dei Filius.*

XX. Tota Chriſti Eccleſia Petro per Clementem loquenti obtemperavit, atque Apoſtolicam eiusdem Conſtitutionis doctrinam debito obſequio et obedientia ſuſcepit. In Galliis XL. Epiſcopi, quibus praeerat Card. Armandus de Rohan, Pariſiis congregati unanimi conſenſu Bullam acceptarunt, quibus brevi acceſſerunt XL. alii. At aliam longe viam ſibi ineundam putavit CARD. NOALLIUS Archi-

Conſtitutio Unigenitus recipitur ab Epiſcopis, et Sorbona.

Archiepiſcopus Pariſinus, qui Mandatum Paſtorale A. 1714. edidit, in quo damnabantur quidem Obſervationes Queſnellianae; ſimul tamen ſub poena ſuſpenſionis ipſo facto incurrendae vetabatur, nequis Eccleſiaſticorum Pariſinae Archidioeceſeos Bullam *Unigenitus* absque ſua authoritate recipiat, aut actum aliquem iurisdictionis reſpectu illius exerceat. Rex Ludovicus XIV. Edictum pro Bullae obſervatione expediri iuſſit, petiitque per Cardinalem Rohanium, ut Sorbona quoque Conſtitutionem *Unigenitus* diſerte acceptaret, ſuoque Regiſtro inferret. Doctores aliqui, quamvis Sorbona a iurisdictione Archiepiſcopi eſſet exempta, Queſnellianae factioni addicti, mandatum Paſtorale Noallii obtendebant. At LUDOVICO HABERT, aliisque renitentibus iuſſu Regio relegatis, Bulla V. Martii A. 1714. fuit acceptata, et Regiſtro illata, Decano Facultatis concluſum his verbis pronuntiante omnium nomine: *Cenſet Facultas Conſtitutionem recipiendam cum reverentia, et Commentariis una cum duabus litteris Regiis inſcribendam.* X. Martii hoc Concluſum approbatum fuit ſine ullius contradictione, XIV. vero eiusdem menſis die Doctores XII. deputati Verſalias profecti ſunt, nuntiatum Regi, eius voluntati fuiſſe obtemperatum. Laudavit Rex promptum Regiis mandatis obſequendi ſtudium Sorbonae: at vehementer improbavit Noallii pertinaciam, quem Romam mittere decreverat, iuxta Canones puniendum. Exemplum Sorbonae ſecutae ſunt aliae per Gallias Academiae omnes, ſpesque erat Queſnellianam factionem brevi omnino opprimendam.

Appellantium furor et temeritas. XXI. Verum Ludovici XIV. obitus ſpem hanc evertit. Mortuo Rege A. 1715. die I. Novembris, quod eo vivente non auſa eſt, coepit haereſis caput altius attollere. Janſeniani tot cladibus protriti Clementinam Conſtitutionem iniuſtitiae ac proditionis more ſuo accuſare non ſunt

ſunt veriti; immo eo tandem ſe abripi paſſi ſunt, ut haeretica ſane atque infrunita licentia a Bulla *Unigenitus* ad proximum futurum Concilium Oecumenicum appellarent, *Appellantes* idcirco dicti. Optime nimirum perſpectum habent, Generale Concilium aut numquam, aut non niſi difficillime, ac poſt multorum annorum decurſum convocandum eſſe; hacque appellatione munitis ſperant licitum fore in Catholicam religionem quam diutiſſime impune graſſari: neque exceptiones ſibi defuturas, quamvis a Generali Synodo damnentur. Animum atque audaciam illis addidit paucorum aliquot Galliae Epiſcoporum temeritas, Mirapicenſis, Montispeſſulani, Bolonienſis, ac Sanitienſis, a Conſtitutione appellantium ad Concilium Oecumenicum libere et legitime celebrandum; cui appellationi adhaeſere Cardinalis Noallius, aliique XII. Epiſcopi. Acceſſit et Rector totius Univerſitatis Pariſienſis, quatuor Facultatum nomine, pluribus Regni Academiis exemplum ſequentibus. Auro quoque et argento in appellationis ſocietatem tracta multitudo, eiusque, ut terrori eſſet, grandis contextus catalogus. Ipſe PASCHASIUS QUESNELLUS appellationem quarto ante obitum ſuum die, vocatis etiam duobus teſtibus, ſcripto innovavit, ac confirmavit, eique immortuus eſt Amſtelodami die II. Decembris, A. 1719. aetatis LXXXV.

XXII. Appellatio quatuor Epiſcoporum, aliorumque A. 1718. a Congregatione Sacri Officii Romae fuit proſcripta tamquam ſchiſmatica, et continens propoſitiones haereticas; appellatio vero Noallii tamquam ſchiſmatica, et proxima haereſi. Cardinales de Rohan, Biſſius, et Tremollius omnem impenderunt operam, ut Noallio ſaniora perſuaderent: at irrito conatu; unde CLEMENS XI. hac obſtinatione commotus, edita Conſtitutione *Paſtoralis Officii* Noallium a communione fidelium remo-

Regis, et Cleri ſtudia excitant.

vit, qua ille denuntiatione minime perterritus novam inſtructionem paſtoralem edidit, quae cum prioribus deterior eſſet, Romae pariter fuit damnata. A. 1723. LUDOVICUS XV. Rex Chriſtianiſſimus Conſtitutionem *Unigenitus* tamquam legem non Eccleſiae minus quam Regni propoſuit, eademque iterum commendata eſt A. 1725. tum in Concilio Romano ſub BENEDICTO XIII, tum in Avenionenſi; rurſusque A. 1727. in Ebredunenſi, procurante praecipue Illmo PETRO DE TENCIN, illius Sedis Archiepiſcopo, poſtea S. R. E. Cardinale. In hac poſteriori Synodo Epiſcopus Sanitienſis, cum nullis ſuorum Collegarum adhortationibus ac precibus ad obedientiam Conſtitutioni Apoſtolicae praeſtandam flecteretur, praemiſſa trina monitione Canonica, declaratus fuit ſuſpenſus ab omni officio, et iurisdictione Epiſcopi, et ab omni exercitio Ordinis tum Epiſcopalis, tum Sacerdotalis: quam ſententiam BENEDICTUS XIII. confirmavit, et Rex Chriſtianiſſimus probavit, qui querelas Appellantium hac ſuper re ad ſe delatas conſtanter reiecit.

Noallii poenitentia. XXIII. Tandem illuſtri Divinae miſerationis exemplo A. 1728. CARDINALIS NOALLIUS, poſita tot annorum contumacia, interiectam olim a ſe appellationem palam revocavit, et Conſtitutionem *Unigenitus* ſimpliciter, absque conditione ulla ac reſtrictione, acceptavit, et per univerſam Pariſienſem Dioeceſin acceptari praecepit, conſtans deinceps ad mortem uſque. Hac ordinatione et inſtructione Archiepiſcopi ſui permoti ſunt multi, integri coetus, et numeroſae communitates, torrente renitentium ante abreptae, ut Bullam acceptarent, atque ad unitatem et veritatem redirent. Exemplo praeluxit Capitulum Cathedrale Pariſinum A. 1729. Secuta eſt brevi Sorbona die X. Decembris eiusdem anni, rem praecipue promovente HONORATO TOURNELY, Theologicis

ſuis

ſuis lucubrationibus celeberrimo, et XCVI. Doctorum ſuffragiis contra XIII. praevalentibus, Decretum condidit, quo ſuam appellationem revocavit, et Clementinam Conſtitutionem ſimpliciter recepit. Acta haec Sorbonae typis fuere impreſſa, atque ab omnibus Europae Academiis approbata, ab ipſo etiam Summo Pontifice per Breve peculiare confirmata. Firma deinceps huic Decreto ſuo inhaeſit Facultas, non exiguo omnium recte ſentientium ſolatio, et unitatis in Gallia reſtaurandae emolumento.

XXIV. Haec brevi compendio de Janſenianis dedimus. Omnia enim, quae tum ante tum poſt Queſnelli obitum, quaeque poſterioribus hiſce temporibus geſta ſunt, fuſiori calamo deſcribere ſi vellem, infiniti propemodum laboris res foret. Illud dixiſſe ſufficiat, vix ullam in Eccleſia Dei exortam fuiſſe haereſin Janſeniana peſtilentem magis et exitialem, quae omnes nocendi fallendique artes ſinu ſuo complectatur. Scribere litteras, libellos ſpargere, criminari quos adverſarios habent, Semipelagianiſmi, laxitatis, corruptaeque morum doctrinae accuſare, *Janſenianis* ſolemne eſt. Errores ſuos Auguſtini *eſſe* doctrinam, ab Eccleſia approbatam, mentiuntur. Quinque propoſitiones Janſenii publice damnant, clam in corde retinent; et quamvis obſequens ſilentium promittant, ubi occaſio ſe dederit, eaſdem diſſeminant. Summorum Eccleſiae Antiſtitum Conſtitutiones eludunt, effugia quaerunt, ad altius tribunal provocant, Sedem Apoſtolicam per faeculum integrum cum umbris et phantaſmatis depugnaſſe criminantes. Prothei inſtar in omnes formas ſe tranſmutant; iamque ſub larva pietatis et zeli pro diſciplina, in Gynaeceum ſe inſinuant, et more iam olim Pelagianis et Priſcillianiſtis familiari, per mulierculas venenum ſpargunt: iam ſub ſpecie doctrinae Patrum, maxime Auguſtini, incautos fallunt; iam per calumnias, dolos,

Janſenianorum fraudes, ſimulatio, et ſtudia.

factiones, aliasque malas artes agunt cuniculos: atque eam in rem infinitos libellos famoſos diſpergunt pinguiſſimorum mendaciorum peritiſſimi fabricatores, quibus ſuos in coelum extollunt, ceu viros doctrina, religione, integritate ſummos; eorum vero quos adverſarios habent, nulla charitatis, iuſtitiae, aut conſcientiae habita ratione, famam lacerant, deridendosque propinant. Coram populo ſanctimoniae famam affectare, attenuata coma, talari veſte, diuturna in templis genuflexione uti, inter loquendum oculos frequenter ad coelum erigere, trahere ſuſpiria, de laxitate et abuſibus ingemiſcere illis conſuetum eſt: cum tamen, ut vel ex ſolis eorum libellis famoſis conſtat, pleni ſint ſuperbia, arrogantia, faſtu, invidia, odio, maledicentia, calumniandi conviciandique libidine, phariſaica turgentes hypocriſi, toti ad fallendum compoſiti. Collatitio aere non modico emiſſarios alunt, qui venenum per provincias incautis inſtillent, donec paulatim corde receptum Catholicas de Sacramentorum uſu, praedeſtinatione, gratia, libertate, morte Chriſti pro omnibus, veritates extinguat. Initio quidem meram pietatem et devotionem ſpirant; ſenſim vero de coeleſti illa ſua et terrena delectatione victrice dicere exorſi, auram peſtilentem afflant. Vide, quae de Janſenianis diſſerunt JOSEPHUS BINER in Apparatu Eruditionis, Parte VIII. toto Libro IV. et Parte X. toto Cap. IV. per X. Articulos. HONORATUS TOURNELY Parte I. de Gratia Chriſti. JOSEPHUS GAUTIER in Prodromo ad Theologiam Diſſert. II. Cap. IV. Art. II. a Num. CCCLII. JACOBUS FONTAINE in Prologomenis ad Tom. I. Conſtitut. *Unigenitus* Theologice propugnatae.

DISSER-

DISSERTATIO II.

DE PELAGIANIS.

XXV.

Pelagius ex maiori Britannia oriundus, profeſſio- *Pelagii doctrina.* ne Monachus, ex eorum nempe numero qui religioſam ſuis in aedibus vitam agebant, et ſaeculi contemptum modeſtiore corporis habitu moribusque profitebantur, homo verſipellis, mirusque fallendi artifex, peſtilentiſſimum adverſus Gratiam Chriſti dogma concepit animo, quod initio ſaeculi V. arte multiplici, variisque flexibus per ſe et Diſcipulum ſuum Coeleſtium diſſeminare aggreſſus eſt. Initio quidem nulla facta mentione gratiae aſſeruit, vires naturales liberi arbitrii ſufficere ad implenda omnia praecepta, ſuperandas quasvis tentationes, exercendaque, ſicut oportet, virtutum omnium officia, et obtinendam ſalutem aeternam. Hunc in finem tria inter ſe diſtinguebat, quibus mandata divina impleantur, poſſibilitatem nempe, voluntatem, actionem: poſſibilitatem *qua poteſt* homo eſſe iuſtus; voluntatem qua vult eſſe iuſtus; actionem qua iuſtus eſt. Poſſibilitatem in libero arbitrio conſiſtentem aiebat nobis datam eſſe a Conditore naturae, nec eſſe in noſtra poteſtate: duo reliqua vero, voluntatem et actionem, ſoli libero arbitrio tribuebat. At vero cum hoc doctrinae monſtrum exhorreſcerent Catholici, ad declinandam publicam invidiam, neceſſitatem gratiae admittere viſus eſt: ſed gratiae nomine liberum arbitrium intelligebat, eoquod illud gratis, nullis noſtris praecedentibus meritis, nobis a Deo in ipſa creatione concedatur. Cum autem neque per hoc Catholicis ſatisfaceret Pelagius, aliud gratiae genus, ſed externae tantum, nempe legem, doctrinam, et exempla Chriſti admiſit. *Verum iſta* externa tantum ſunt, quae absque gratiae inte-

 rioris

rioris adiutorio negotium iuſtificationis et ſalutis neque conficiunt, neque incipiunt. Poſtremo admiſit etiam gratiam aliquam internam illuſtrationis, qua, cum doctrina legis et Evangelii, atque exempla Chriſti exterius proponuntur, intellectus etiam illuſtretur. Hanc tamen interiorem illuſtrationis gratiam contendebat eſſe tantum ſecundum quid neceſſariam, id eſt, ad facilius dumtaxat agendum, eamque meritis naturalibus obtineri poſſe. Porro gratiam illam, per quam voluntas excitata et roborata ea faciat quae Lex facienda eſſe oſtendit, conſtanter negavit.

A veteribus Haereticis praeformata.

XXVI. Errorum ſuorum praeformatores habuit Pelagius veteres Philoſophos, Stoicos et Pythagoreos, Origenem, ac Theodorum Mopſueſtenum, communem illum Haereticorum ſuae aetatis parentem. Magiſtro uſus eſt Ruffino Aquileienſi, ſuis cum Hieronymo concertationibus celeberrimo, cuius errores adeo alte combibit Pelagius, ut Magiſtrum etiam ſuperaret. Ex S. AUGUSTINO Lib. de Dono perſeverantiae, Cap. XX. diſcimus, Pelagio Romae commoranti iam ſub annum 405, quantumvis animi ſui ſenſa ſtudioſe reconderet, multa tamen contra Gratiam excidiſſe. Evenit certe, ut cum ſub hunc annum Epiſcopus Catholicus ex B. Auguſtini Confeſſionibus verba ea referret: *Da quod iubes, et iube quod vis*, Pelagius praeſens, abruptis velut omnibus patientiae fraenis, prope in apertum iurgium proruperit. Adeo vel vaferrimis hominibus arduum eſt animum in poteſtate habere, ipſo ut reor Numine ſubitos eos animi motus immitente, quo graſſatura tacitis alioquin artibus impietas in lucem proferatur.

Pelagii fraudes.

XXVII. Hae Pelagio erant artes haereſim diſſeminanti. Nihil de ſuis myſteriis aperte vulgo credere, ſed

fidis

ſidis tantum auribus. Si quid dogmatum emanaſſet in publicum, negare palam quod in cubiculis doceret. Si aperte proponendus error, alienam inducere perſonam. Si ſuo nomine loqui cogeretur, dubitantis more, timideque afferre, de quo ſimularet ſe velle doceri. Si ex libris argueretur cuiusdam aſſertionis, libros cauſari vel non eſſe ſuos, vel prius ſubreptos quam emendarentur. Si ex confeſſis urgeri contingeret, ſententias interpretari verbis perplexis et in ſpeciem Catholicis. Si neceſſitas foret, Eccleſiae non nulla damnanti conſentire, damnare libenter omnia, ſed, ut aiebat, Eccleſiae ſenſu, id eſt, eo quem poſtea fingeret ad arbitrium. Si aliquando fidem exponere deberet, copioſe proſequi plurima, de quibus non interrogaretur; de re, vel nihil vel ambiguum quiddam eloqui; imitari ſerpentes, qui, ut ait OROSIUS Apolog. Cap. I. *Cum tuendi ſolius capitis cauſa reliquum conciſioni atque iniuriae corpus opponunt, nihil damni arbitrantur, ea tantum ſui parte a periculo libera, quae multimodas, venenatasque in ſe obtinet linguas, etiamſi membris omnibus amputentur.* Praeterea virorum nobilium et Sanctorum, piarum et illuſtrium Matronarum, Virginum, et Viduarum benevolentiam litteris ſuis, laudibus, aſſentationibus aucupabatur Pelagius. Teſtes ſunt Paulinus, Pammachius, et Oceanus, Proba, Juliana, Demetrias, Albina, Pinianus, et Melania, quorum in amicitiam irrepere tentavit Haereſiarcha verſipellis, ut iis errorem afflaret, eorumque ope Secta propagaretur, ac foveretur.

XXVIII. Quod vitae rationem moresque Pelagii ac Sociorum eius attingit, ſingularem quamdam pietatis, probitatis, ſeverjorisque diſciplinae opinionem, minime tamen probandae, magnopere ſibi conciliare ſatagebant. *Hinc* abhorrentes illae a communi ſenſu, inſolentesque *Et ſimulata probitas.*

ſen-

ſententiae in eorum ore reſonabant: *Non debere omnino iurari. Gloriam veſtium et ornamentorum eſſe Deo contrariam. Chriſtianum debere eſſe illius patientiae, ut ſi quis ſua auferre voluerit, gratanter amittat. Divitem viventem in divitiis ſuis regnum Dei non poſſe ingredi, niſi omnia ſua vendiderit; nec prodeſſe eidem, ſi forte ex ipſis divitiis mandata fecerit.* Qua ratione Evangelica conſilia ita interpretabantur, ut non ſuaderent, quemadmodum par erat, ſed in praecepta perverterent. Neque vero apud ſimplicem tantum rudemque multitudinem, ſed apud egregios etiam eximiosque ſanctitate, doctrina et prudentia viros, ab initio praeſertim novae, quam ſuſceperant, inſtitutionis, nempe Auguſtinum, Paulinum Nolanum, Joannem Jeroſolymitanum, Zoſimum, Severum Sulpicium, aliosque plures, ſingularem virtutis laudem commendationemque ſunt aſſecuti. Erant itaque Pelagiani Phariſaico de grege pecudes, ut caeteri fere omnes haeretici, homines fallacis ſeveritatis, probitatisque venditores, ſimulatoresque nequiſſimi. His artibus utebantur ad comparandam ſibi undique ſingularis cuiusdam, minimeque communis probitatis ſanctitatisque famam, quo faciliorem aditum ad multitudinem, ſeveritatem vitae prae virtutibus caeteris ſuſpicere et admirari ſolitam, ſibi pararent, atque in univerſorum animos influerent occultius, quos ad extremum doctrinis peſtiferis, ſeveritatis ſale conditis, corumperent, et depravarent.

Coeleſtii geſta Carthagine.

XXIX. Gothis ſub Alarico Rege Italiam vaſtantibus, Pelagius cum Coeleſtio Diſcipulo ſuo relicta Roma, in Siciliam, Meſſanam et Syracuſas, ac demum A. 411. in Africam navigavit, Hipponem Regium initio veris, abſente tunc Auguſtino, appulſus, tum deinde Carthaginem. Ipſe relicto ibi Coeleſtio, paulo poſt in Palaeſtinam ſe contulit, perniciem illaturus Orienti. Coeleſtius nova dogma-

dogmata late per urbem diſſeminavit: utque quibuſdam excellentioris ſcientiae homo videretur, ad Sacerdotium promoveri conatus eſt; ſed a Paulino S. Ambroſii antea Diacono accuſatus, quod impia dogmata ſpargeret, repulſam tulit. **A. 412.** coactum eſt Carthaginenſe Concilium, praeſidente Aurelio primae illius Sedis Epiſcopo, abſente vero, ut de ſe ipſe narrat, Auguſtino. In hoc damnati fuere Coeleſtii errores; ipſe vero, quod eos tamquam haereticos damnare recuſaret, Eccleſiaſtica communione fuit privatus. Ne vero ut haereticus palam traduceretur, utque latam adverſus ſe ab Afris ſententiam declinaret, teſte MARIO MERCATORE, ad Romanam Sedem appellationem interpoſuit, qua mox neglecta, Epheſum Aſiae minoris urbem contendit, ibique Presbyterii honorem ſuffuratus eſt.

XXX. Pelagius interea Sectae Magiſter, Jeroſolymis benigne a Joanne Urbis illius Epiſcopo exceptus eſt, quod adverſus Hieronymum opportuno paeſidio ſibi futurus videretur. Et vero egregiam Patrono ſuo navavit operam, ſcriptisque Hieronymum perſtrinxit, qui ſuperbi hominis inverecundia provocatus, Epiſtolam ad Cteſiphontem, tresque adverſus Pelagianos libros conſcripſit. *Jeroſolymis Pelagio larvam detrabit Oroſius.* **A. 415.** Oroſius Presbyter Hiſpanus, in Palaeſtinam ab Auguſtino miſſus, Hieronymum ſtatim adiit, cuncta quae Carthagine contra Coeleſtium peracta fuerant exponens: libros etiam de peccatorum meritis et remiſſione ab Auguſtino contra Pelagium elucubratos prodidit, litterasque exhibuit, quas S. Doctor nuper ad Hilarium Syracuſanum miſerat. Haec ubi a Hieronymi amicis per Palaeſtinam vulgata ſunt, Pelagii fides in ſuſpicionem vocabatur. Neque enim viri cordatiores ſibi perſuadere poterant, Hieronymum et Auguſtinum, quos veluti Chriſtianae Reipublicae Conſules Catholicus orbis ſuſpiciebat, Pelagium impugnan-

pugnandum ſuſcepiſſe, vera et ſana docentem. Joannes Jeroſolymitanus, qui Pelagium Catholicum credebat, aegre ferens haec de amiciſſimo ſibi homine ſpargi, judicio agere decrevit. Urbanam itaque Synodum coegit, in qua examinatus eſt Pelagius, qui acres ac vehementes Oroſii oppoſitiones artificioſis, fraudumque plenis reſponſionibus feliciter amolitus eſt, Joannis Epiſcopi favore tutus; adeo ut aliud nihil decretum fuerit, niſi ut ad Beatum Innocentium Papam Romanum Fratres et Epiſtolae mitterentur, univerſis quod ille decerneret ſecuturis.

Synodus Dioſpolitana.

XXXI. Interea eodem anno 415, Eros Arelatenſis, et Lazarus Aquenſis Epiſcopi, ab Eccleſiis ſuis, quas Clero ac populo contradicentibus olim invaſerant, depulſi, eorum depoſitionem ratam habente Pontifice Romano, in Palaeſtinam ſe contulerant ad corroganda aliorum Catholici orbis Epiſcoporum ſuffragia pro recuperanda dignitate. Ubi vero Pelagii conatus intellexerunt, libellum, in quo capitula quaedam ex Pelagii Coeleſtiique libris decerpta continebantur, Eulogio Caeſarienſi Palaeſtinorum Primati obtulerunt, a quo Synodus etiam indicta eſt Lyddae, ſive Dioſpoli habenda. Convenere Epiſcopi XIV, atque hos inter Joannes etiam Jeroſolymitanus. Accuſatores Pelagii Erotem et Lazarum gravis unius aegritudo, ne Synodum accederent, prohibuit. Interrogatus Pelagius quid de gratia ſentiret, ut erat mirus fallendi artifex, turpi aequivocatione Patribus illuſit, eoque facilius, quod ipſe Latine loquens coram Graecis, ab illis non intelligebatur niſi per interpretem, qui eius verba aut fideliter non reddebat, aut eius favebat perſonae. Quapropter illi Epiſcopi nihil fraudis ſuſpicati, atque nomine Gratiae, quam admittebat Pelagius, eam intelligentes quam Eccleſia Catholica ſolet intelligere, Pelagium errore facti, ipſa tamen haereſi damnata, tamquam inno-

innocentem dimiſerunt. Unde S. HIERONYMUS hanc Synodum merito appellat *miſerabilem*, et S. AUGUSTINUS Lib. de Peccato Originali, Cap. XV. Pelagio idcirco triumphum canenti reſpondet: *Non ergo tu abſolutus es, qui damnanda tenuiſti: ſed illud abſolutum eſt, quod tenere debuiſti. Ut autem tu abſolutus putareris, creditus es ſentire laudanda, cum te Judices non intelligerent occultare damnanda.*

XXXII. Pelagiani hac victoria feroces correptis armis ignem primum monaſteriis, quae in Bethlehemitica urbe B. Hieronymus inſtitutione ſua ſanctiſſima regebat, ſubiecerunt, et non paucos viros foeminasque, et unum etiam Diaconi dignitate praefulgentem occiderunt. Hieronymus, qui unus praecipue petebatur, fuga ſe in turrim ſubduxit multo firmiorem, quam quae impetu expugnari poſſet. Caedes incendiaque haec ſub oculis pene Joannis Jeroſolymitani edita ſunt, adeo immoti, ut pene iuſſa viderentur. Certe Romanus Pontifex Innocentius ad Joannem, ubi tanto eum partium favore imbutum intellexit, plenas iuſtiſſimarum querelarum litteras dedit, eique denuntiavit, illata damna iure Eccleſiaſtico ab eo praeſtanda, et compenſanda eſſe, niſi eos quos poſſet et deberet, ab iniuriis vindicaret. At dum caedibus incendiisque vindictam ſuam explent diſcipuli, Pelagius ad familiares ſibi artes fraudes et mendacia verſus, victorem ſe iactabat, datis plurimis litteris, quibus et a XIV. Epiſcopis ſuam comprobatam fuiſſe ſententiam, et eos qui invidiae ſtimulis acti diem ſibi dixiſſent, cum probro reiectos fuiſſe gloriabatur. Auſus quin immo eſt impoſtor vaferrimus per Hipponenſem civem vela in Africam facientem, Auguſtino perſcribere, defenſionem ſuam a Patribus admiſſam, comprobatamque fuiſſe. Sed Auguſtinus probe alioquin gnarus, mendaciis ſolis omnia incrementa Pelagium

Pelagianorum impia facinora, et iactantia.

gium debere, adhaec adventu Oroſii, litteriſque S. Hieronymi certior redditus, quam conventus illi ſpeciem nullam Concilii ex Eccleſiae more acti praetulerint, tum ſuo tum reliquorum Africae Epiſcoporum nomine ad ſe transmitti Acta Concilii a Joanne Jeroſolymitano petiit; ſed huic voluntas primum, rem cum ſuo indubie dedecore coniunctam exequendi, tum vita defuit. Verum nulla re ſuam magis impudentiam prodidit Pelagius, quam dum per laicos Italos e Palaeſtina Romam repetentes Acta Synodi auſus eſt tranſmittere, non deſperans, quin Innocentius approbatione ſua robur his actis additurus eſſet.

Pelagiana haereſis damnatur in Africa, et Romae. XXXIII. Eros et Lazarus, cum inanem operam ſe poſuiſſe cognoſcerent, Pelagio per dolum abſoluto, litteras per Oroſium, qui reditum in Africam adornabat, miſerunt ad Africanos Epiſcopos, quibus quae Dioſpoli acta fuerant, nuntiabant. His cognitis Auguſtinus indoluit Palaeſtinos Epiſcopos haeretici arte deceptos fuiſſe. Quare Oroſio author fuit, ut Aurelium Primatem Carthaginenſem, qui primus Coeleſtium anathemate percuſſerat, conveniret, eique geſtorum in Palaeſtina ſeriem exponeret. Aurelius rem ad Provinciae Proconſularis Synodum referendam duxit, quae ubi CARTHAGINE convenit, Pelagianorum cauſa ab Epiſcopis LXVIII. cognita eſt A. 416. Patres re ſerio agitata, Pelagii ac Coeleſtii perſonae parcentes, eorumdem errores anathemate confixerunt. Quo maior autem decreto vis ineſſet, illud per litteras Innocentio Pontifici ſubſcribendum Romam miſere una cum Epiſtolis Erotis et Lazari, quas in litteris ſynodalibus teſtabantur ſe ab Oroſio accepiſſe. Eodem anno celebrata eſt a Numidiae Epiſcopis LXI. MILEVITANA Synodus, cui praefuit Silvanus Zummenſis, verius Zamenſis Epiſcopus, Numidiae Primas. In hac iterum proſcripta eſt Pelagiana doctrina, et Auguſtino provin-

provincia impoſita utriusque Synodi Carthaginenſis et Milevitanae geſta litteris mandandi, eaque Romam ad Innocentium mittendi. INNOCENTIUS acceptis a Julio Epiſcopo Afrorum litteris, congregatoque Romae Epiſcoporum Concilio, anathema pronuntiavit in Coeleſtium et Pelagium A. 417. menſe Januario. *Pelagium, Coeleſtiumque*, ſcribit in Epiſt. ad Patres Milevitanos, *Apoſtolica communione privari, Apoſtolici vigoris authoritate cenſemus, donec reſipiſcant de diaboli laqueis, a quo captivi tenentur ſecundum ipſius voluntatem, eosque interim ovili Dominico non recipi.* Paulo poſt Innocentius ad Superos evocatus eſt.

XXXIV. Fama damnationis in Aſiam perlata, Pelagius litteras continuo ad Innocentium dedit, quibus iniuſte ſe infamari queſtus, Erotem ac Lazarum tamquam publicos calumniatores accuſabat, eaque quae in Africa contra ſe geſta fuerant, iisdem accuſatoribus impellentibus, ſine conſultatione, nec ſine praecipiti deliberatione decreta eſſe affirmabat. Quo vero facilius id Romano Pontifici perſuaderet, libellum ſuae fidei, quem Symbolum dixit, ad eumdem tranſmiſit, in quo, ut ſcribit S. AUGUSTINUS Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XXXII, ea de quibus non interrogabatur, pluribus proſecutus, late ſuam fidem deduxit; illa autem, quae praecipue ab eo petebantur, paucis iisque ambiguis verbis incluſit. Praylius Epiſcopus Jeroſolymitanus, qui in demortui Joannis locum ſuffectus fuerat, commendatitias pro Pelagii cauſa litteras Romam una cum Pelagii libello tranſmiſit. *Pelagius datis litteris,*

XXXV. Iisdem ferme temporibus Coeleſtius Epheſo, ubi virtutis ſimulatione ad presbyteralem dignitatem adrepſerat, CPolim ſe recepit, ubi haereſis ſuae ſemen ſpargere aggreſſus eſt. Quod cum ad aures ATTICI illius *Et Coeleſtius Romae Zoſimo conantur imponere.*

illius Urbis Epiſcopi perveniſſet, is protinus coacta Synodo Coeleſtium damnavit, eiusdemque Epiſcopi opera, teſte MARIO MERCATORE in Commonitorio, Cap. I, veterator a Theodoſio iuniore Urbe regia depulſus eſt. CPoli itaque eiectus, Romam ad Apoſtolicam Sedem, ad quam quinquennio ante a iudicio Carthaginenſis Synodi provocaverat, convolavit; ubi in vacua Sede Innocentii, qui diem obiit XII. Martii A. 417, Zoſimum die XVIII. eiusdem menſis et anni collocatum invenit. Continuo veteres amicos adiit, clamitans ſe feſtinato iudicio, inauditum, indefenſum, tum in Africa tum in Urbe damnatum fuiſſe: Catholicam ſe doctrinam docere, nec latum unguem ſe ab illa umquam diſceſſiſſe. Contexuit dein pari, qua Pelagius, aſtutia fidei ſuae libellum, quem Zoſimo Innocentii Succeſſori obtulit. In hoc peſſimus veterator aiebat, ſequi ſe in omnibus ſententiam B. Innocentii, et ſi qua ex humana ignorantia errata obrepſerint in fidei ſuae libellum, ea ſe Apoſtolicae Sedis correctioni ultro ſubiicere: adhuc ſe dubitare de originali peccato, de quo inſtrui ſe velle ab Apoſtolica Sede, paratum reſpuere quod ipſa improbaret. His auditis ZOSIMUS in Baſilica S. Clementis ex Romanis Clericis, peregriniſque Epiſcopis, qui ex diverſis regionibus aderant, Synodum convocavit, ad quam accerſitus Coeleſtius, et a Zoſimo interrogatus, an damnaret ea quae ſibi a Diacono Paulino A. 412 Carthagine coram Aurelio fuerant obiecta, et an Sedis Apoſtolicae litteris, quae ab Innocentio manaverant, praeberet aſſenſum, reſpondit ſe omnia damnaturum, quae Sedes illa damnaret, datisque in Pelagiana cauſa Innocentii litteris ſe conſenſurum. Zoſimus nihil fraudis ſuſpicatus, propitius magis Pelagianis redditus eſt, coepitque addubitare, an non ex concepto fortaſſe in Pelagium odio non nulli ſuo Anteceſſori Innocentio glaucoma obieciſſent: crediditque teneri ſe novam inſtituere diſqui-

diſquiſitionem, nam Pelagius et Coeleſtius doctrinam illam ſinu foverent, cuius ab Afris accuſabantur. Quare omni interim ſuſpenſo iudicio, neque idcirco abſolutis Pelagio et Coeleſtio, ut ipſe Zoſimus ſcribit in Epiſtola ad Epiſcopos Africae, geſta omnia in illo iudicio cum litteris per Baſiliſcum Subdiaconum ad Afros tranſmiſit, in quibus acrius invectus eſt in Erotem et Lazarum, tamquam turbarum praeſentium authores, eos Eccleſiae turbines et procellas vocans; iubetque intra bimeſtre Romam venire accuſatores, ut illis praeſentibus nova ſuſcipi diſcuſſio poſſet.

XXXVI. Africani Epiſcopi, acceptis Zoſimi litteris, ineunte anno 418. Carthaginem confluxere CCXIV. ex omnibus Africae provinciis, omnibusque iterum in Pelagii et Coeleſtii cauſa quam diligentiſſime retractatis, Innocentii adverſus Pelagianos decreto ſtandum eſſe plenis ſuffragiis cenſuere, ac ſtatim per Marcellinum Subdiaconum Acta Synodalia Romam ad Zoſimum miſerunt. Rogarunt etiam Africani Patres Pontificem, ut iis quae Innocentius contra Pelagium Coeleſtiumque conſtituerat, *firmiter inſiſteret*, donec Coeleſtius praeſens, abſensque Pelagius per litteras, aut coram Romano Pontifice, ſi eo evocaretur, profeſſus fuerit, Gratiam Dei per JEſum Chriſtum Dominum noſtrum non ſolum ad cognoſcendam, verum etiam faciendam iuſtitiam, nos per ſingulos actus adiuvare, ita ut ſine illa nihil verae ſanctaeque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus. Demum nihil eorum, quae vel repetitam Pelagii et Coeleſtii damnationem promovere, vel ſtabilem eorum converſionem ſpondere poterant, omiſerunt; Romam enim miſerunt, quid Innocentius de Actis Palaeſtinae Synodi, qua abſolutum ſe gloriabatur Pelagius, ſenſiſſet, quid fraudum eius doloſa fidei profeſſio obtegat aperuerunt, minutimque perſcripſerunt.

Sed detecta per Africanos improbitate,

Proſcribuntur a Zoſimo. XXXVII. ZOSIMUS cum ex Africanorum Patrum litteris de cute et intus, ut aiunt, Pelagianam haereſin cognoviſſet, facile ſe a Pelagio et Coeleſtio deceptum fuiſſe animadvertit. Praeterea, teſte AUGUSTINO Lib. de Peccato originali, Cap. XXI, poſt reddita Africani Concilii teſtimonia, ſtudio et opera fidelioris Romani Cleri, plurima eaque perſpicua Pelagianae haereſis monumenta Romae reperta ſunt, ubi Pelagius diutiſſime vixerat, per annos nempe facile XXIV. Quapropter cum nulla amplius dubitatio reſtaret de mala fide, doloque malo Pelagii et Coeleſtii, apud pleniorem Synodum Coeleſtius in iudicium a Zoſimo vocatus eſt, ut verbis perſpicuis ex ſuo libello decerpta, et a Paulino Diacono in Carthaginenſi Synodo A. 412. obiecta ſibi capitula ſine ulla cunctatione, ambiguitate, et tergiverſatione damnaret. Verum ille, cum ſe detectum convictumque ſciret per Africanos, Synodi expectationem eluſit, et clandeſtina fuga ſe ab Urbe ſubripuit. Itaque Zoſimus cognita Coeleſtii fuga et perfidia, maliſque dolis et fraudibus Pelagii, A. 418. menſe Aprili exeunte, convocato iterum in Baſilica S. Clementis frequentiori Clero, cum ſuburbanis peregrinisque Epiſcopis, publico ſolemnique iudicio iterum poſt Innocentium, tamquam haereticos Pelagium atque Coeleſtium damnavit, oblata tamen ſpe veniae, ſi repudiatis erroribus ſubeundae debitae poenitentiae oneri ſe ſubieciſſent. Praeterea Zoſimus e Synodo ampliſſimam, praegrandis voluminis inſtar, ad univerſos Chriſtiani orbis Epiſcopos epiſtolam dedit, quae *Tractoria* Zoſimi eſt nominata, in qua univerſa Pelagiana et Coeleſtiana cauſa continebatur: univerſisque Chriſtiani orbis Epiſcopis denuntiabatur, ut omnes et ſinguli damnationi Pelagii et Coeleſtii tamquam hominum haereticorum ſubſcriberent. Tum vero cum HONORIO Imperatore egit Zoſimus, ut Pelagiani Caeſareis legibus toto Romano Imperio pellerentur: quod

ſtatim

ſtatim piiſſimus Princeps executus, eodem anno 418 Ravennae Reſcriptum dedit ad Junium Quartum Palladium Praefectum Praetorio Italiae, quo Haereticos illos iubet *inexorati exilii deportatione damnari.*

XXXVIII. Fruſtra Pelagiani conqueſti ſunt, particularia duntaxat fuiſſe Concilia, nec aliunde ſatis libera, a quibus damnati fuerant: fruſtra ex eorum numero XVIII. Epiſcopi, novo et inaudito hactenus exemplo, ad Oecumenicum Concilium provocarunt. Vanam et inutilem fuiſſe hanc provocationem probat S. AUGUSTINUS Lib. IV. contra duas Epiſt. Pelagianorum ad Bonifacium, Cap. ult. *Quid Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur? Quaſi nulla haereſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit: cum potius rariſſimae inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit; multoque ſint atque incomparabiliter plures, quae ubi extiterunt, illic improbari damnarique meruerunt, atque inde per caeteras terras devitandae innoteſcere potuerunt. Verum iſtorum ſuperbia, quae tantum ſe extollit adverſus Deum, ut non in illo velit, ſed potius in libero arbitrio gloriari, hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis et Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur.* Caeterum Pelagianorum damnationi non defuit Concilium Oecumenicum. Enimvero EPHESINA Synodus A. 431. contra Neſtorium congregata, amicorum etiam eius Pelagii et Coeleſtii erroribus damnationis notam inuſſit Actione VII. Can. IV. *Siqui autem Clericorum defecerint, et auſi fuerint vel privatim vel publice Neſtorii Coeleſtiive ſequi dogmata, ſancitum eſt a Sancta Synodo, iſtos quoque depoſitos eſſe.*

Pelagiani fruſtra ad Generalem Synodum provocant.

Quis fuerit Coeleſtius. XXXIX. Inter Pelagii diſcipulos praecipui fuere Coeleſtius, Annianus, et Julianus. COELESTIUS quibusdam Scotus, veriſimilius Romanus aut Campanus, claris natalibus ortus erat, naturae aberrantis vitio Eunuchus, inde a prima iuventute monaſterio ſe devovit, amploſque adeo in litteris progreſſus fecit, ut GENNADIUS teſtetur, ab eo adhuc adoleſcente epiſtolas librorum in modum ad parentes conſcriptas, e quarum lectione ſingularia prorſus emolumenta deſpondere ſibi omnes poſſunt, qui vitae melioris deſiderio tenentur. Acerrimi fuit ingenii, Dialecticus ſubtilis atque contortus: unde factum eſt, ut magiſtrum ſuum Pelagium audacia ſuperaret, totiusque Pelagiani exercitus ductor fuerit.

Annianus, XL. ANNIANUS Celedenſis Eccleſiae Diaconus, ob Latinae Graecaeque linguae peritiam magna in aeſtimatione a Pelagianis habebatur. Pelagii lateri adhaerens in Aſiam ſe contulit, ſuamque eidem operam in Dioſpolitana Synodo praeſtitit. In Italiam reverſus Hieronymi Epiſtolam ad Cteſiphontem editis contra illam libris impugnavit. In Latinam linguam vertit octo priores Homilias S. Joannis Chryſoſtomi in Matthaeum, et ſeptem alias eiusdem S. Doctoris de laudibus Pauli. Priores praefixa epiſtola inſcripſit Orontio Epiſcopo Pelagiano; poſteriores vero Evangelo eiusdem ſectae Presbytero.

Et Julianus Eclanenſis? XLI. JULIANUS Eclanenſis in Campania Epiſcopus, Memorii Capuani poſtea Epiſcopi filius, ex nobiliſſima ortus erat familia. Hic demortuo Innocentio, ſub eius ſucceſſore Zoſimo, abiecta Catholici Epiſcopi larva, in luce palam, oculisque omnium A. 418. Pelagianae haereſeos fere iam profligatae patrocinium ſuſcipere aggreſſus eſt; licet aliquam Pelagiani dogmatis partem deſereret, ad executionem boni operis divinae gratiae neceſſita-

ceſſitatem agnoſcens: qua in re Semipelagianis praeluſiſſe videtur. Sede ſua a Zoſimo pulſus, ac Coeleſtini poſtea Pontificis opera Italia eiectus, in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum navigavit, ubi homo lingua promptus et diſertus, ſed procax ac temerarius, plures epiſtolas, et Libros IV. adverſus primum S. Auguſtini de Nuptiis et concupiſcentia librum, et octo adverſus ſecundum conſcripſit, quos Floro Epiſcopo Pelagiano nuncupavit. Huius verboſi operis magna pars extat relata ab Auguſtino in prolixa illa reſponſione, quam ei oppoſuit, quaque nondum abſoluta, vitae curſum confecit. Paulo poſt dum Neſtorius ingentes CPoli turbas cieret, turbidis rebus ſua promoturus, continuo CPolim advolat Julianus cum Floro, Orontio, Anniano, aliisque Pelagianorum veteranis ducibus, implorans Theodoſii Imperatoris patrocinium, atque univerſam regiam urbem querelis et eiulatibus complens. Aderat eo tempore CPoli MARIUS MERCATOR, homo laicus, et S. Auguſtini amicus, qui Pelagianorum conatibus probe cognitis, veritus ne homines tota arte fallendi praediti Principi atque Eccleſiaſticis fucum facerent, *Commonitorium* ſcripſit, in quo ubique gentium contra Pelagianos geſta tum in Africa et Aſia, tum in Europa paucis expoſuit, quod Theodoſio poſtea, et Clero obtulit. Quo factum eſt, ut Pelagiani CPoli pellerentur, ac paulo poſt ab Epheſino Concilio illorum error proſcriptus fuerit. Julianus diu errabundus tandem in Siciliam delatus eſt, ubi ex Epiſcopo factus ludi magiſter, in vico quodam ignobili, aerumnis et egeſtate preſſus obiiſſe dicitur circa annum 453. Vide quae de Pelagiana Haereſi ſcripſerunt Viri clariſſimi, HENRICUS CARDINALIS NORISIUS in Hiſt. Pelagiana. JOANNES GARNERIUS in Diſſertationibus pertinentibus ad Hiſt. Pelagianam. SCIPIO MAFFEIUS Hiſt. Theolog. Lib. VII. LAURENTIUS ALTICOTIUS in Praefatione de Pelagianis rebus et hominibus,

praefixa Parti IV. Summae Auguſtinianae. Editores Maurini in Praefatione praefixa Tomo X. Operum S. Augustini. Josephus Pohl in Manuductione ad Hiſt. Eccleſiaſt. Saec. V. Natalis Alexander in Hiſt. Eccleſ. Sacculi V. Cap. III. Artic. II. et ſequent.

DISSERTATIO III.

DE SEMIPELAGIANIS.

XLII.

Semipelagianorum doctrina.

Ex Pelagianae haereſis cineribus enati ſunt Semipelagiani. Admittebant illi cum Catholicis tum peccatum originale, tum gratiae ſupernaturalis neceſſitatem ad incipiendum et perficiendum opus bonum; non item ad principium credendi, aut volendi. Statuebant itaque initia quaedam fidei, iuſtitiae, et ſalutis, quae non eſſent a gratia praeveniente; ſed a ſolis naturae viribus, nimirum voluntatem credendi, fidem inchoatam et imperfectam, deſiderium ſanitatis et ſalutis, conatus quosdam emergendi e coeno peccati, et actus virtutum exercendi; per quae initia fidei et ſalutis, ex ſolis naturae viribus elicita, dicebant infallibiliter obtineri primam gratiam, aliasque interiores, neceſſarias ad ſervanda mandata, et ad opera ſalutaria exercenda; ita ut gratia non ſit praeambula, ſed pediſſequa bonae voluntatis. Haec tamen ſalutis initia non computabant inter bona opera: quemadmodum in aegro voluntas adhibendi medicum, vel certa de remedio concepta fiducia, nondum pars eſſe aliqua curationis cenſetur.

Et Sequelae.

XLIII. Ex hac Semipelagianorum doctrina ſequebantur alii ipſorum errores. Ac Imo quidem, gratiam Dei ſecundum merita noſtra dari, id eſt, ob actus ſolis naturae viribus elicitos: ideoque gratiam, cuius ope homo

ſe

ſe diſponit ad iuſtificationem, dari intuitu boni uſus liberi arbitrii, adeo ut homo ideo eam accipiat, quia bono naturae bene uſus ad eam meruit pervenire. Aliqui tamen ex Semipelagianis, quos inter Joannes Caſſianus, docebant a Deo quandoque, non tamen ordinarie, gratiam donari etiam illis, qui libero arbitrio bene uſi non fuere. II. Quod aliis populis Evangelium praedicaretur, non vero iſtis, cauſam eſſe praeſcientiam Dei; quod nempe Deus illos credituros eſſe, iſtos vero credituros non eſſe praeviderit. III Praedeſtinationem ad gratiam et fidem non eſſe gratuitam, ſed a voluntate hominis pendere. IV. Parvulos aliquos baptiſmo expiatos ex hac vita decedere, alios vero feſtinantibus quamtumvis Miniſtris, mori antequam per baptiſmum renaſcantur; quia Deus praevidit illos, non autem hos libero arbitrio bene uſuros fuiſſe, ſi ad annos diſcretionis perveniſſent. V. Deum omnibus hominibus, ex ſolo vigore naturae petentibus, deſiderantibus, pulſantibus gratiam retribuere, qua adiuti perſeverare poſſint, et ſi velint, actu perſeverent in ſtatu gratiae: ipſam interim perſeverantiam permittendo eorum *libero arbitrio*; ita ut nihil praedeſtinatis donetur, quod amittere vel retinere non poſſint propria voluntate. VI. Deum indifferenter omnes homines vocare ad gratiam baptiſmi, per legem ſive naturalem, ſive ſcriptam, ſive Evangelicam; ut qui ex viribus naturae credere voluerint, merito credulitatis ad hanc gratiam perveniant, ea vero demerito incredulitatis priventur, qui credere noluerint: Atque ita Deum bonitatem ſuam erga omnes homines oſtendere, generaliter et indifferenter volendo omnes homines ſalvari, et ad agnitionem veritatis venire per media omnibus communia, et omnibus aeque propoſita, quibus qui recte uterentur per vires naturales, omnibus ab authore naturae conceſſas, ſalutem deſiderando, gratiam acciperent neceſſariam ad perſeverantiam, et exercitium

bonorum operum, ſicque gloriam, velut mercedem, conſequerentur. VII. Chriſtum pro omnium ſalute aequali affectu mortuum fuiſſe, eo ſenſu, quod propter meritum paſſionis et mortis Chriſti omnibus hominibus aequaliter et indifferenter expoſitus ſit gratiarum theſaurus, ex quo qui vellet, merito naturalis fidei, deſiderii, et orationis, hauriret quantum vellet; qui vero nollet, non hauriret; ita ut neque nolenti detur gratia, neque volenti denegetur. Unde ſequebatur, diſcretionem fidelis ab infideli, et iuſti ab impio, non a Deo, a Chriſto, vel a gratia; ſed a naturalis fidei, deſiderii et orationis merito repetendam eſſe. Janſenius equidem, eiusque pediſſequi, ut evincant in ſtatu naturae lapſae non dari amplius libertatem indifferentiae, eoquod humana voluntas Gratiae in hoc ſtatu reſiſtere nequeat, aiunt, Semipelagianos interioris gratiae praevenientis neceſſitatem admiſiſſe ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei; ſed idcirco ab Eccleſia fuiſſe damnatos, quod aſſererent eam gratiam talem eſſe, cui poſſit humana voluntas reſiſtere. At praeterquam quod Innocentius X. et Alexander VII. hanc ipſam propoſitionem ut falſam et haereticam proſcripſerint, commodiore loco, nempe Num. CXLIII. data opera, atque ex inſtituto oſtendemus, Janſeniſtas, uti alias frequentiſſime, ita etiam id aſſerendo ſplendide mentiri.

Semipelagianorum initia in Juliano,

XLIV. Primus omnium, a quo prima ſata ſunt ſemina Semipelagianae doctrinae, JULIANUS Ecclanenſis fuiſſe perhibetur. Is enim poſt damnatam definitivo univerſalis Eccleſiae iudicio haereſin Pelagianam, retento errore de peccato originali, quod ad extremum uſque ſpiritum pertinaciter negavit, partem alteram haereſis Pelagianae, quae ad neceſſitatem praevenientis gratiae interioris ad ſingulos pietatis actus pertinet, mitigare aliquantulum, atque emollire eſt aggreſſus. Etenim AUGUSTI-

NO

NO teſte Lib. II contra duas Epiſtolas Pelagianorum, Cap. VIII, Julianus cum ſatellitibus ſuis XVII. Pelagianis Epiſcopis primam dumtaxat cupiditatem boni, primos ad virtutem conatus, orantis atque credentis voluntatem primam a neceſſitate praevenientis gratiae interioris, datis caeteris, ſubtrahebat. Secundum haec naturalia merita exordientis pietatis dari a Deo inſtar mercedis gratiam confirmans, quae deinceps caeteros perfectiores pietatis actus adiuvaret.

XLV. VITALIS quidam, non ex populi ordine, ſed veriſimilius Carthaginenſis Eccleſiae Diaconus, vir magna doctrinae fama conſpicuus, Auguſtini librum de Gratia et Libero Arbitrio, ſcriptum ineunte anno 427. ad Valentinum Abbatem, et Monachos Adrumetinos, legerat. Cum autem ex eo intellexiſſet, docere Auguſtinum neceſſitatem praevenientis gratiae interioris etiam ad initium fidei, hanc Auguſtini doctrinam palam et publice Carthagine reprehendebat. Ratus itaque liberum hominis arbitrium cum Dei iuſtitia alio modo conciliari non poſſe, docuit, initium fidei, ad quod etiam initium bonae piaeque voluntatis refertur, non a Dei munere expectari, ſed a nobis peti debere: ut adeo fidei primordia nobis debeamus, licet caetera religioſae vitae bona ex fide iam petentibus, pulſantibus, quaerentibus a Deo obveniant. Re ad Auguſtinum delata, celeberrimam S. Doctor dedit ad Vitalem Epiſtolam, quae ad exeuntem annum 427. pertinere videtur, in qua multo copioſius atque robuſtius, quam in Libro de Gratia et Libero Arbitrio, argumentum illud pertractat, petitum ab inveteratis et publicis Eccleſiae precibus ut infideles credant; et ab actione gratiarum, quia crediderunt: quo demonſtrat initium fidei donum Dei eſſe, et ab eius praeveniente gratia profectum. *Et Vitale.*

XLVI.

Google

Caput factionis in Galliis Joannes Caſſianus.

XLVI. Infelicis Sectae incrementa multo magis MASSILIENSES promoverunt. Epiſcopi quidam et Presbyteri, non virtute minus quam doctrina inſignes in Lugdunenſi cumprimis et Arelatenſi provincia, non aſſequentes ſatis ſenſum quorumdam S. Auguſtini ſcriptorum, in eum errorem prolapſi ſunt, ut crederent, fidei initia non a Deo, ſed a voluntate cuiusque proficiſci. Hi Maſſilienſium nomen nacti ſunt, quod eius ſectae facile praecipui vel in hac urbe, vel ab ea haud procul commorarentur. Caput ſe factioni huic praebuit JOANNES CASSIANUS, quem Gennadius e Scythia oriundum fuiſſe ſcribit, alii vero Gallum atque e Provincia ortum volunt. Hic, monaſticam vitam a prima iuventute profeſſus cum eſſet, luſtratis Aegypti et Palaeſtinae monaſteriis, CPolim venerat, ubi inter Diaconos a B. Chryſoſtomo adlectus eſt. Romam deinde miſſus a Clero CPolitano ad tuendam Chryſoſtomi cauſam, qui ab Eudoxia in exilium pulſus fuerat, audita Beati viri morte, Gallias repetiit, et Maſſiliae ad Sacerdotium evectus, gemina coenobia, virorum alterum, alterum foeminarum ſtruxit, ad Aegyptiacorum monachorum inſtitutum adeo exacta, ut virtutum ibi florentium fama commotus Caſtor Aptenſium Epiſcopus Caſſianum rogaverit, ut Monachorum Aegypti inſtitutum litteris conſignaret. Annuit petitis Caſſianus, et Collationes Patrum ſcribere exorſus eſt, quarum priores decem, demortuo interea Caſtore, Leontio Epiſcopo et Helladio monacho inſcripſit, quibus ſubin alias quatuordecim addidit, prioresque ſeptem dicavit Honorato Lerinenſi tunc Abbati, poſteriores vero diverſis monachis, qui in Stoechadibus Inſulis degebant. Collatio praecipue XIII, in qua primas partes Chaeremon Abbas ſuſtinet, Semipelagianiſmum magis ſpirat, quam ut excuſari poſſet. Eam S. Proſper Aquitanus in libro contra Collatorem, nempe Caſſianum Collationum Scriptorem,

ptorem, impugnavit, errorumque revicit, qui tamen non obſtiterunt, quo minus feſtus Caſſiani dies, veriſimiliter A. 432. demortui, ſingulis annis Maſſiliae celebretur die XXIII. Julii ſub ritu duplici cum Octava. Neque mirum: nam Maſſilienſium error non ante Synodum Arauſicanam II. in haereſin abiit.

XLVII. Maſſilienſes itaque Presbyteri ut errores ſuos de initio fidei ex ſolis naturae viribus, et de praedeſtinatione ad gratiam ex praeviſis meritis naturalibus primae fidei tuerentur, non ſolum ſtare pro ſe contendebant antiquos Patres; verum etiam ad authoritatem ipſiusmet Auguſtini provocabant, cui ſe conſentaneos eſſe in antiquioribus eiusdem diſputationibus gloriabantur, maxime vero in eo Auguſtini opuſculo, quod inſcribitur, *Expoſitio quarumdam propoſitionum ex Epiſtola ad Romanos*, ad propoſitionem LX. Eisdem temporibus Maſſilienſibus Proſper et Hilarius inviċtiſſime repugnabant. *In Semipelagianos inſurgunt Proſper et Hilarius*, PROSPER natione Aquitanus, acer ingenio, ordine laicus, ſacris profaniſque litteris in primis eruditus, diſputandi vi atque copia, pietate, et tuendae religionis ſtudio conſpicuus habebatur. Is Auguſtinum de facie, ut fatetur ipſe, non noverat, ſed officioſis dumtaxat litteris ſalutaverat, perlatore Leontio Diacono, a quo S. Doctoris litteras, cuius doctrinam et ſanctitatem maxime admirabatur, acceperat. HILARIUS et ipſe laicus ordine, et natione fortaſſe Gallus, Auguſtini non modo familiaris, ſed diſcipulus etiam alumnusque, in propugnanda contra Maſſilienſes Semipelagianos Auguſtini doctrina ſociam Proſpero adiunxit operam. Uterque igitur communi conſilio S. Auguſtinum per litteras de Maſſilienſium Semipelagianorum placitis certiorem fecerunt, ut plenam atque dilucidam propoſitis a ſe quaeſtionibus reſponſionem a S. Doctore impetrarent.

XLVIII.

Atque ipſe S. Auguſtinus gemino edito libro.

XLVIII. Acceptis a Proſpero et Hilario litteris, in quibus univerſa Semipelagiana doctrina continebatur, S. Auguſtinus, anno fortaſſe 429. exeunte, reſpondit utrique duplici libro de Praedeſtinatione Sanctorum, et de Dono Perſeverantiae. In primo libro contra Maſſilienſes Semipelagianos demonſtrat Auguſtinus primam fidem; in ſecundo autem contra eosdem, ultimam in fide perſeverantiam Dei dona eſſe, quae ex neceſſaria praeveniente gratia ſupernae illuſtrationis, quae ad mentem pertinet, et inſpirationis, quae pertinet ad voluntatem, proficiſcuntur. Hi enim duo quaſi cardines erant, in quibus omnis vertebatur Semipelagiana controverſia. Quoniam verò gratuita fides, et gratuita perſeverantia ita colligata et complicata ſunt cum utriusque doni praeſcientia, et praedeſtinatione Dei, ut mutuo ſeparari omnino nequeant; hinc S. Doctor duplici eo libro pariter demonſtrat gratuitam electorum praedeſtinationem tum ad fidei, tum ad perſeverantiae gratiam. Ne vero Maſſilienſes ad authoritatem ipſius Auguſtini amplius provocarent, Libro de Praedeſtinatione Sanctorum, Cap. III. ſincere aperteque fatetur, ſe olim cum adhuc eſſet Presbyter, in eodem fuiſſe errore, in quo verſabantur tunc Maſſilienſes illi Presbyteri, quod ex eo maxime opuſculo, nempe Expoſitione quarumdam propoſitionum ex Epiſtola ad Romanos perſpicuum erat. At Semipelagianum errorem initio Epiſcopatus ſui depoſuiſſe ſe S. Doctor teſtatur, illapſa ſibi divinitus luce, cum auream illam quaeſtionem IIdam Libri I. ad Simplicianum pertractaret: atque idcirco ad eam ſedulo ac diligenter perlegendam Maſſilienſes illos Presbyteros adhortatur, quod in ea omnis eorum de gratia et praedeſtinatione error funditus evertitur.

Sed eorum pertinaciam non fregit.

XLIX. At vero Maſſilienſium audaciam poſtremi hi S. Auguſtini libri ad Proſperum et Hilarium ſcripti adeo non

non compreſſerunt, ut potius in Sanctum Doctorem acrius inſurgerent, auſi criminari, Auguſtinum diſputandi ardore longius quam oporteret provectum, ac libero arbitrio iniquiorem eſſe. Demortuo paulo poſt, Anno nempe 430. Haereſum domitore Auguſtino, doctrinam illius de neceſſitate Gratiae interioris praevenientis tum primam fidem, tum ultimam perſeverantiam, et de mere gratuita ad eamdem gratiam praedeſtinatione reprehendebant; perinde ac ſi Sanctus Doctor ſub neceſſitate praevenientis gratiae fatalem quamdam cum Paganis neceſſitatem everſivam liberi arbitrii, et ſub gratuita electorum praedeſtinatione duas cum Manichaeis naturas adverſas propugnaret. Hinc quidam Semipelagiani Galli Auguſtinianae doctrinae vituperatores A. 430. exeunte, vel 431. ineunte, quindecim ſententias erroneas evulgaverunt, tamquam excerptae fuiſſent ex Auguſtini libris, quas *Obiectiones* appellarunt: quae omnes nihil aliud niſi Praedeſtinatianas blaſphemias continebant. S. PROSPER S. Auguſtini Magiſtri ſui doctrinam acerrime propugnavit variis editis libellis, qui titulum hunc praeſeferunt: *Reſponſiones ad Capitula Obiectionum Gallorum calumniantium. Reſponſiones ad excerpta Genuenſium. Reſponſiones ad Capitula Obiectionum Vincentianarum.*

L. Verum cum ne ſic quidem Semipelagiani Galli a reprehendenda Auguſtini doctrina ceſſarent, Proſper et Hilarius ſumma ſecum familiaritate coniuncti, et Auguſtinianae doctrinae ſtudioſiſſimi, Romam ſe contulerunt ad Coeleſtinum Papam, exeunte anno 431. vel initio ſequentis. Summa accuſationis fuit, eſſe in Galliis non paucos presbyteros, qui Auguſtini doctrinam reprehenderent, novamque ab antiquiorum Patrum doctrina diſcrepantem praedicare auderent. Gallicanos autem Epiſcopos ab officio muneris ſui deficere, quod monachos *Obtrectatoribus Auguſtini S. Coeleſtinus ſilentium indicit;*

et

et presbyteros intra fines proprii cuiusque gradus non continerent; ſed ſimulatione noxia paterentur eos in Eccleſia docere, quod ad Epiſcopos ſolos, verosque in Eccleſia magiſtros doctoresque pertinet. Hanc autem Epiſcoporum ſimulationem non leviter ſuſpectam eorum ſententiam exhibere. His auditis dedit COELESTINUS epiſtolam ad omnes Epiſcopos Gallicanos, brevem quidem, quod maiores Neſtorianae diſcordiae occupatum cum detinerent, ſed maxime gravem, qua ſevere in illos invehitur, quorum deſidia fieret, ut pauculi presbyteri Antiſtiti de re Catholica immortaliter merito impune inſultarent, memorandis illis verbis ſubiectis: *Auguſtinum ſanctae recordationis virum pro vita ſua atque meritis in noſtra communione ſemper habuimus, nec umquam hunc ſiniſtrae ſuſpicionis ſaltem rumor adſperſit: quem tantae ſcientiae olim fuiſſe meminimus, ut inter magiſtros optimos etiam ante a meis deceſſoribus haberetur. Bene ergo de eo omnes in commune ſenſerunt; utpote qui utique cunctis et amori fuerit, et honori. Unde reſiſtatur talibus, quos male creſcere videmus.* Decretali huic ſubiiciuntur articuli decem, qui hunc titulum praeferunt: *Praeteritorum Sedis Apoſtolicae Epiſcoporum Auctoritates de Gratia Dei, et libero voluntatis arbitrio.* Communior et probabilior hac noſtra aetate ſententia eſt, non Coeleſtinum ipſum, ut antea creditum eſt a Saeculo VI. uſque ad initium Saeculi XVI, ſed Proſperum collectorem editoremque fuiſſe memoratarum auctoritatum, quas quidem dum Romae verſaretur, a Coeleſtino ipſo, cuius Legatus erat, acceperit, easque ſedente ac probante Sixto III, Coeleſtini Succeſſore, anno 432. Coeleſtini epiſtolae adiunxerit: eaque de cauſa iure Coeleſtino ipſi poſſunt adtribui.

LI. Ac-

LI. Acceptam a Coeleſtino epiſtolam Proſper et Hilarius ab Urbe in Gallias attulerunt anno 432, Coeleſtino iam ad Superos translato. Haec cum per Gallicanas Eccleſias evulgata percrebuiſſet, Semipelagiani Presbyteri, ut eius vim non modo debilitarent, ſed etiam frangerent, de communi conſilio ac ſententia conſtituerunt ſpargere in vulgus, Coeleſtinum, quoniam nullius Auguſtiniani operis expreſſam mentionem fecerat, laudaſſe quidem Auguſtini doctrinam in prioribus eius libris contentam, non autem doctrinam illam, quae in poſterioribus eiusdem libris continebatur, maxime vero in duobus illis de Praedeſtinatione, et Dono Perſeverantiae. Atque haec Maſſilienſium interpretatio maligna quidem fuit, ac falſa, nondum tamen haeretica: neque enim poſt Coeleſtini epiſtolam Semipelagiana cauſa finita erat, cum nihil in ea declaratum fuerit contra Semipelagianum errorem, ſed indictum dumtaxat ſilentium reprehenſoribus Auguſtinianae doctrinae, eaque generatim laudata. Quod ſignificat PROSPER Lib. contra Collatorem, Cap. XXI, ubi ſperare ſe affirmat, Sixtum Coeleſtini Succeſſorem extremam cauſae manum adhibiturum contra Maſſilienſium Presbyterorum placita, qui a neceſſitate praevenientis gratiae interioris excipiebant tum primam fidem, tum ultimam perſeverantiam. Idem S. PROSPER in Lib. contra Collatorem, Cap. XXII. ait, Gallos illos Presbyteros Semipelagianos non eſſe haereticos, nec ab univerſalis Eccleſiae corpore amputatos, donec ab Eccleſia docente in Epiſcopis controverſia illa iudicio ultimo componatur. *Quorum tamen*, inquit, *dum adhuc non ſunt a fraterna ſocietate diviſi, toleranda magis eſt intentio, quam deſperanda correctio; donec Dominus per Eccleſiae Principes, et legitimos iudiciorum ſuorum miniſtros, haec quae per paucorum ſuperbiam, et quorumdam imperitiam ſunt turbata, componat.*

Cauſam tamen Semipelagianorum non finivit.

Praeſtitit id Arauſicana II. Synodus;

LII. Tandem Saeculo VI. in ARAUSICANA II. Synodo anno 529. Semipelagiani protriti ſunt. S. CAESARIUS Arelatenſis Epiſcopus, antea Monachus Lerinenſis ſub Abbate Porchario, vir Auguſtinianae doctrinae ſtudioſiſſimus, cum videret Semipelagianam factionem per Gallias radices agere, et propagari, eique reſiſtendo imparem ſe iudicaret, Felicis IV. auxilium per litteras imploravit. Itaque Felix ex tabulario Romanae Eccleſiae ſententias XXV. conficiendis Pelagianis reliquiis aptiſſimas Caeſario tranſmiſit. Eisdem temporibus Liberius vir Patricius, et Praefectus Praetorio Galliarum, in Arauſicana civitate Arelatenſis Provinciae Baſilicam aedificaverat. Eo convenerant ad dedicationem Baſilicae ſplendidiori apparatu celebrandam XIV. cum Caeſario Arelatenſi finitimi Epiſcopi; item Liberius ipſe, cui ſe comites dederunt ſeptem Illuſtres viri. Hanc nactus opportunitatem Caeſarius, coacto illorum omnium conventu, XXV. ſententias a Felice IV. acceptas coram omnibus recitavit, atque omnibus cognoſcendas, ſubſcribendasque tamquam totidem regulas fidei propoſuit, quibus Arauſicani Patres conſenſum praebuere, additis etiam duobus canonibus contra erumpentes clanculum novos quosdam Praedeſtinatianos, qui in contrario a Semipelagiano verſabantur errore.

Editis adverſus Semipelagianos capitulis,

LIII. Juvat Arauſicanos Canones exhibere, quibus Semipelagianorum iugulum petitur. Poſteaquam Concilii Patres praefati ſunt: *Pervenit ad nos eſſe aliquos, qui de gratia et libero arbitrio minus caute, et non ſecundum fidei Catholicae regulam, ſentire velint. Unde id nobis ſecundum admonitionem et auctoritatem Sedis Apoſtolicae, iuſtum ac rationabile viſum, ut pauca capitula ab Apoſtolica nobis Sede tranſmiſſa, quae ab antiquis Patribus de Sanctarum Scripturarum voluminibus in hac praecipue cauſa*

collecta

collecta ſunt, ad docendos eos qui aliter quam oportet ſentiunt, ab omnibus obſervanda proferre, et manibus noſtris ſubſcribere deberemus: quibus lectis, qui hucusque non ſicut oportebat de gratia et libero arbitrio credidit, ad ea quae fidei Catholicae conveniunt, animum ſuum inclinare non differat. Capit. III. inquiunt: *Siquis ad invocationem humanam Gratiam Dei dicit poſſe conferri; non autem ipſam gratiam facere, ut invocetur a nobis, contradicit Iſaiae prophetae, vel Apoſtolo idem dicenti, Inventus ſum a non quaerentibus me: palam apparui his, qui me non interrogabant.*

Capit. IV. *Siquis, ut a peccato purgemur, voluntatem noſtram Deum expectare contendit; non autem ut etiam purgari velimus, per Sancti Spiritus infuſionem et operationem in nos fieri confitetur; reſiſtit ipſi Spiritui Sancto per Salomonem dicenti, Praeparatur voluntas a Domino; et Apoſtolo ſalubriter praedicanti, Deus eſt qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate.*

Capit. V. *Siquis ſicut augmentum, ita etiam initium fidei, ipſumque credulitatis affectum, quo in eum credimus qui iuſtificat impium, et ad generationem ſacri baptiſmatis pervenimus, non per gratiae donum, id eſt, per inſpirationem Spiritus Sancti, corrigentem voluntatem noſtram ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, ſed naturaliter nobis ineſſe dicit; Apoſtolicis dogmatibus adverſarius approbatur, Beato Paulo dicente: Confidimus, quia qui coepit in vobis bonum opus, perficiet uſque in diem Domini noſtri JEſu Chriſti. Et illud: Vobis datum eſt pro Chriſto non ſolum ut in eum credatis, ſed etiam ut pro illo patiamini; Et, Gratia ſalvi eſtis per fidem, et hoc non ex vobis: Dei enim donum eſt. Qui enim fidem, qua in Deum credimus, dicunt eſſe naturalem; omnes eos, qui ab Eccleſia Chriſti alieni ſunt, quodammodo fideles eſſe definiunt.*

Capit. VI. *Siquis ſine gratia Dei credentibus, volenti-*

lentibus, deſiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, ſtudentibus, petentibus, quaerentibus, pulſantibus nobis miſericordiam dicit conferri divinitus; non autem ut credamus, velimus, vel haec omnia, ſicut oportet, agere valeamus, per infuſionem et inſpirationem Sancti Spiritus in nobis fieri confitetur; et aut humilitati aut obedientiae humanae ſubiungit gratiae adiutorium; nec ut obedientes et humiles ſimus, ipſius gratiae donum eſſe conſentit; reſiſtit Apoſtolo dicenti: Quid habes quod non accepiſti? Et: Gratia Dei ſum id quod ſum.

Capit. VII. *Siquis per naturae vigorem bonum aliquid, quod ad ſalutem pertinet vitae aeternae, cogitare ut expedit, aut eligere; ſive ſalutari, id eſt, Evangelicae praedicationi conſentire poſſe confirmat, absque illuminatione et inſpiratione Spiritus Sancti, qui dat omnibus ſuavitatem in conſentiendo et credendo veritati; haeretico fallitur ſpiritu, non intelligens vocem Dei in Evangelio dicentis: Sine me nihil poteſtis facere: Et illud Apoſtoli: Non quod idonei ſumus cogitare aliquid a nobis, quaſi ex nobis: ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt.* Eadem doctrina repetitur in ſequentibus Capitulis.

Quae rata habuit Synodus Valentina.

LIV. Cum Arauſicani Canones opera Caeſarii Arelatenſis per Gallicanas Eccleſias percrebuiſſent, Epiſcoporum per Gallias plerique conſenſione ſumma eos amplexi ſunt; quibusdam tamen, qui Semipelagianiſmo laborabant, ea Decreta minime probabantur. Criminandi materiam minor Epiſcoporum qui Arauſici aderant numerus, ipſumque Dedicationis tempus, tantae rei non ſatis ut credebant opportunum, praebebant. Caeſarius proin pervigil in omnia Catholicae fidei commoda, Valentiae ad Rhodanum anno 530. Synodum coegit, quam Viennenſis Provinciae, Arelatenſi Metropolitana

politano tunc ſubiectae, Epiſcopi frequentes adierunt. Caeſarium adverſa valetudo, quo minus ad condictum diem adeſſet, prohibuit: id ſolum e Vita S. Caeſarii novimus, S. Cyprianum Tolonenſem, ſeu Telonis Martii Epiſcopum e ſacris litteris ibi comprobaſſe, nihil, cui aeternae vitae praemium aliquando reſpondeat, ſuſcipi poſſe, ad quod praeveniens Numinis gratia nos non impulerit: ut adeo, quamtumvis Acta Valentinae Synodi deſiderentur, ambigi haud poſſit, quin de gratiae myſterio hic perinde ac Arauſici ſit actum.

LV. Peracta Synodo Valentina, Caeſarius Synodica epiſtola, quae amplius non extat, de actis utriusque Concilii Arauſicani et Valentini Felicem IV. certiorem facere voluit, ab eoque poſtulavit, ut Canones in Arauſicana Synodo promulgatos, in Valentina autem illuſtratos et propugnatos, Apoſtolicae Sedis authoritate confirmaret. Quod ut facilius expeditiusque a Felice impetraret, totum negotium Bonifacio Romanae Eccleſiae Presbytero, diuturna ſecum amicitia coniuncto, demandavit. Armenius Abbas et Presbyter epiſtolae perlator fuit, qui ubi Romam pervenit A. 530. in Felicis Sede paulo ante demortui Bonifacium II. invenit. Itaque iuxta inveteratam, conſtantem, et laudabilem Eccleſiae Romanae conſuetudinem, coacto de more Presbyterio, lectae ſunt Caeſarii litterae ad Apoſtolicam Sedem, quibus diligenter diſcuſſis, et ad normam Sacrorum Canonum revocatis, quam primum licuit pro rei gravitate, die XXV. Januarii A. 531. a Bonifacio II. Synodica ad Caeſarium epiſtola reſponſum eſt, qua Arauſicana Decreta authoritate Apoſtolica confirmantur.

Acta utriusque Synodi, a S. Caeſario Romam miſſa,

LVI. Bonifacii epiſtola ut in Gallias perlata eſt, lis omnis illico conquievit; Epiſcopi enim et Presbyteri

Rata habuit Bonifacius II.

 Semi-

Semipelagiani, qui adhuc ſupererant, opera Sancti Caeſarii Arauſicanos Canones receperunt. Ex quibus perſpicue apparet, Semipelagianos numquam fuiſſe haereticos, cum acquieverint omnes Bonifacii II. Epiſtolae; et ne unus quidem nominetur, qui auſus deinceps ſit eidem pertinaciter repugnare. Itaque Semipelagianum bellum, quod uno et eo amplius ſaeculo exarſit, anno 531. ſedente Bonifacio II, ab Auguſtini obitu ſaeculo iam elapſo, ſtudio potiſſimum atque opera S. Caeſarii, tandem aliquando penitus extinctum eſt. Oecumenica TRIDENTINA Synodus poſt dena facile ſaecula, Seſſ. VI. de Juſtificatione, Arauſicanos Canones innovavit. Vide quae de Semipelagianis diſſerunt Viri clariſſimi, LAURENTIUS ALTICOTIUS in Praefatione de Semipelagianis rebus et hominibus, praefixa Parti V. Summae Auguſtinianae. SCIPIO MAFFEIUS Hiſt. Theol. Lib. VIII. NATALIS ALEXANDER in Hiſt. Eccleſ. Saeculi V. Cap. III. Artic. VII. JOANNES CABASSUTIUS in Notitia Eccleſ. JOSEPHUS POHL in Manuductione ad Hiſt. Eccleſ. Tomo II. et III.

Fauſtus Rejenſis vindicatur.

LVII. Praeter Janſenium et Voſſium, eorumque gregales, plures etiam Scriptores Catholici cum Antelmio, Pagio, Maurinis S. Auguſtini Editoribus, Chriſtiano Lupo, Henrico Card. Noriſio, ac Natale Alexandro, Saeculo V. Semipelagiana fuligine infectos fuiſſe volunt S. Hilarium Arelatenſem, S. Vincentium Lerinenſem, aurei adverſus haereſes Commonitorii Scriptorem, ac Gennadium Maſſilienſem Presbyterum. Verum ab impacta Semipelagianiſmi nota egregie eos vindicarunt LAURENTIUS ALTICOTIUS loco cit. et SCIPIO MAFFEIUS Hiſt. Theol. Lib. XVI. Nullus tamen maiori invidia premitur, ac FAUSTUS Rejenſis Epiſcopus, quem plerique, licet Sanctitatem eius in dubium

non

non vocent, Semipelagianis addictum, immo ut triarium et Imperatorem factionis depingunt, his potiſſimum rationibus ducti. Imo. Quia a Gelaſio Pontifice ipſius Opuſcula reiecta fuere inter apocrypha, paulo poſt mortem Fauſti, circa annum 494. IIdo Quia S. Fulgentius, S. Caeſarius, S Alcimus Avitus calamum ſtrinxere adverſus Fauſtum: quia S. Iſidorus Hiſpalenſis Lib. de illuſtribus Eccleſiae Scriptoribus Fauſtum Pelagianae pravitati conſenſiſſe ait; Africani vero Epiſcopi in Sardinia exules, et Arauſicana II. Synodus eiusdem libros et doctrinam damnarunt. III. Quia ipſe FAUSTUS Lib. II. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. VI. Semipelagianiſmum aperte prodit, ſcribens: *Quid eſt autem attrahere, niſi praedicare, niſi Scripturarum conſolationibus excitare, increpationibus deterrere, deſideranda proponere, intentare metuenda, iudicium comminari, praemium polliceri?* Ubi nulla fit prorſus mentio gratiae interioris praevenientis. At vero non defuerunt, neque adhuc deſunt viri doctiſſimi, exactique iudicii, qui Fauſtum ab omni Pelagiana aut Semipelagiana tabe immunem fuiſſe aſſerunt, quos inter numerandi ſunt JOANNES DRIEDO, et RUARDUS TAPPERUS Doctores Lovanienſes, eruditiſſimus JACOBUS SIRMONDUS in Hiſt. Praedeſtinatiana, Cap. VIII, et nuperrime JOANNES STILTINGUS Bollandi Continuator in Actis Sanctorum, Tomo VII. ad diem XXVIII. Septembris, qui maximo profundae eruditionis apparatu Fauſtum tuetur adverſus Baronii, Suarii, Noriſii, ac Tillemontii exceptiones.

LVIII. Ad I. itaque reſpondet Stiltingus, quae de Fauſto in Decreto Gelaſiano habentur, longe probabilius poſterioribus temporibus fuiſſe addita, prout alia quaedam adiecta fuiſſe creduntur, nominatim de Hiſtoria Euſebii Caeſarienſis, ac de ſcriptis S. Cypriani. Euſebii

D 4 enim

enim hiſtoria in eo ipſo Decreto primum recenſetur inter libros uſquequaque non renuendos, et Cypriani opuſcula primum generatim approbantur: poſtea aeque generatim declarantur apocrypha. Ratio id de Fauſti libris aſſerendi gravis omnino ac ſolida eſt. S. HORMISDAS Papa A. 520, adeoque XXVI. annis poſt Decretum Gelaſianum, Poſſeſſori Epiſcopo, qui tumultus a Monachis Scythiae CPoli excitatos ob doctrinam Fauſti nuntiaverat, reſcripſit, libros Fauſti, utpote privati Scriptoris, non eſſe pro fidei aut morum regula habendos; ſed unice ſacras litteras, et Patrum Decreta Synodalia eam habere authoritatem, ut ab iis recedere ſit nefas. Atque id ipſum Monachis illis, ante acceptas Hormiſdae litteras, CPoli reſponderat Poſſeſſor Epiſcopus, ut ex ipſius ad Hormiſdam epiſtola manifeſte oſtenditur. Jam vero ſi Gelaſiano Decreto libri Fauſti declarati fuiſſent apocryphi, id nec Poſſeſſorem, ac multo minus Hormiſdam latere potuiſſet, debuiſſentque claris verbis damnationem illorum librorum, primum ante annos XXVI. factam manifeſtare, ut ignorantes docerent, et diſſidentes componerent. Quare omnium primus, qui in Fauſti libros inſurrexit, non Gelaſius Pontifex, ſed temporibus Hormiſdae fuit Joannes Maxentius, turbulenti ingenii, et proiectae audaciae Monachus Scytha.

LIX. Ad II Reſpondet Stiltingus. Quamvis S. Fulgentius libros VII. adverſus Fauſtum conſcripſerit, qui modo iniuria temporum deperditi ſunt, non idcirco tamen evincitur, Fauſtum fuiſſe Semipelagianum. Certe in libris ſuis contra Semipelagianos ſcriptis de Fauſto nuſpiam meminit Fulgentius, ne in illo quidem libro, quo reſpondebat Petro, qui Fauſtum anathematizabat. Neque plus probant verba Africanorum Praeſulum in Sardinia commorantium in Epiſtola ad Joannem, Venerium,

ſocios-

ſociosque Monachos, in qua attribuunt Fauſti libris *commenta veritati contraria, et Catholicae fidei penitus inimica.* Nullum illi verbum faciunt de damnatione librorum Fauſti, nullum de haereſi Pelagiana aut Semipelagiana libris illis inſperſa. Potuerunt illi in Fauſti libris invenire quae minus probarent, quamvis haeretica non eſſent: poterant ipſis aliquae Fauſti ſententiae circa quaeſtiones incidentes, et ab Eccleſia nondum deciſas, etiamſi nec Gratiae Dei, nec praedeſtinationis veritati quidquam derogarent, videri commenta veritati contraria, et Catholicae fidei penitus inimica. Nam talia videntur omnia, quae in quaeſtionibus Theologicis creduntur falſa; neque enim oppugnarentur ſerio, ſi veritati et fidei viderentur conformia. Potuit Fauſtus, ut Praedeſtinatianos refutaret, aliqua ſtabilire dogmata, nec Pelagiana illa quidem nec Semipelagiana; quae tamen falſa, et ſacris litteris ac Patribus contraria credebant cum Fulgentio Africani: potuit aliqua Scripturarum loca aliter interpretari, quam a Patribus exponerentur, aut ſubinde incautius aliqua proferre, quae benigna indigerent interpretatione, ex clarioribus eiusdem aſſertis petenda. At quotusquisque eſt ex Sanctis Eccleſiae Patribus, qui nihil umquam ſcripſerit, quod benigna interpretatione ad ſanum ſenſum perduci debeat? Itaque non deerat in libris Fauſti, quod S. Fulgentius carperet, etiamſi nec Semipelagianam, nec aliam doctrinam aperte damnatam in illis deprehenderit. Prudentes enim Theologi ſtudent etiam refutare omnia illa, quae haereticis dogmatibus vicina ſunt, quae viam ad haereſin ſternunt, et quae Catholicae fidei minus conſona iudicant.

LX. Caesarium Arelatenſem quod attinet, ſcripſit is quidem, teſte continuatore Gennadii, librum de Gratia et Libero arbitrio, erroresque Semipelagiano-

 rum

rum refutavit: at vero contra Fauſtum Rejenſem librum illum fuiſſe exaratum, ut paſſim recentiores Scriptores cum Noriſio aſſerunt, nullo antiquo et idoneo teſte comprobari poteſt. Immo ipſe S. Caeſarius in ſcripto, quod ſubiunxit epiſtolae Joannis II. Papae, anno 533, adeoque elapſo iam quinquennio a celebrata Arauſicana II. Synodo, in qua damnati fuerunt Semipelagiani, Fauſti, tamquam Sancti Epiſcopi authoritatem adducit his verbis: *De quibus et Fauſtus Epiſcopus Sanctus in epiſtola ſua dixit: Perdit gratiam conſecrati, qui adhuc officium vult exercere mariti.* S. ISIDORUS HISPALENSIS veriſimiliter ex aliorum tantum narratione illa ſcripſit, nec Fauſti libros umquam vidit, utpote quem Catalogo ſuo illuſtrium Scriptorum non inſeruit. Praeterea in Iſidori codice manuſcripto Antuerpienſi, quo Bollandiani utuntur, poſt verba illa, *In quibus reſpondens Fauſto Rejenſis urbis Epiſcopo*, deſideratur illud, in quo maximam vim ponunt adverſarii, *Pelagianae pravitati conſentienti.* S. AVITUS VIENNENSIS in Galliis Epiſcopus ab ADONE in Chronico ad annum 492. numeratur inter eos, qui libros Fauſti refutarunt. Verum cum nulla extent, aut umquam innotuerint S. Aviti ſcripta contra libros Fauſti, cenſendus eſt loqui Ado de epiſtola S. Aviti ad Gundobadum Regem Burgundionum, in qua reſpondet ad Regis quaeſtionem ex epiſtola Fauſti ad Benedictum Paulinum propoſitam, neſciens ipſe contra quem ſcriberet: atque ita reſpondet, ut verba S. Aviti magis indigeant benigna interpretatione, quam verba Fauſti. Denique damnatio librorum Fauſti, ab Arauſicana II. Synodo facta, ab adverſariis magnificentius iactatur quam verius; ſiquidem in ea Synodo nullum de Fauſto occurrit verbum, nulla de libris eius fit mentio, nullus invenitur Canon, in quo ſententia aliqua a Fauſto adoptata, proſcripta fuerit.

LXI.

LXI. Ad III. Idem Vir doctiſſimus reſpondet. FAUSTUS verbis illis id unum docere voluit, hominem non attrahi violenter, ac tali neceſſitate cui nequeat reſiſtere: atque ad id probandum, exponere aggreditur, quibus plerumque modis externis homines ad fidem pertrahere Deus ſoleat; at minime negat moveri ſimul illos per gratiam internam: immo eam haud obſcure indicat verbis locum illum in obiectione laudatum mox ſequentibus: *Audi Dominum, non duris nexibus, ſed mollibus attrahentem, et dilectionis brachiis invitantem, ſicut ait Propheta: Attraxi eos in vinculis charitatis. Et illud: Poſt te in odorem unguentorum tuorum currimus. Et ideo dicit, Venite ad me omnes qui laboratis, et onerati eſtis, et ego reficiam vos, ne ullus excuſare ſe poſſit excluſus, qui convincitur invitatus. Licet enim non omnes obedientiam exhibituros eſſe praenoſceret, omnibus tamen et velle et poſſe donaverat.* At quomodo dicere potuit Fauſtus, omnibus et velle et poſſe donatum eſſe, niſi agnoviſſet vocationem et attractionem per interiorem gratiam, cum certum ſit, externam illam attractionem, ſeu praedicationem Evangelii non fuiſſe omnibus datam? Multa alia citari poſſent loca ex libris Fauſti, quae eum Catholice omnino de gratia ſenſiſſe oſtendunt. Lib. I de Gratia et Lib. arbitrio, Cap. XI. ſcribit: *Qui vel initium operis ſibi praeſumit arrogare, vel finem, ad illum merito dicitur: Niſi Dominus aedificaverit domum, in vanum laborant, qui aedificant eam.* Et Cap. XV. *Adverte, quia hoc ipſum ad baptiſmum venire, et deſiderare ſalutem, iam fidei eſt.* Lib. II. Cap. II. *De ſuo eſt, quod dat gratiam; de tuo eſt, quod praenoſcit offenſam.* Cap. V. *Quod credunt, gratiae largitas eſt; quod profeſſionem creditis non accommodant, mentis improbitas eſt.* Cap. VIII. *Nihil hic, ut opinor, redolet* (praeſumptionis) *cum et hoc ipſum inceſſabiliter aſſeram, quod Deo ipſam debeam voluntatem;*

tem; praeſertim cum in omnibus eius motibus ad opus gratiae referam vel incboationis initia, vel conſummationis extrema. Et infra: *De Dei bonitate eſt, quod vocatur; de propria voluntate, quod promptus obſequitur.* Quare vera ſcripſiſſe videtur de Fauſto Rejenſi Epiſcopo GENNADIUS Presbyter Maſſilienſis in libro de Viris illuſtribus, ſeu de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Cap. LXXXV. *Edidit quoque opus egregium de Gratia Dei, qua ſalvamur, et libero bumanae mentis arbitrio. In quo opere docet, Gratiam Dei ſemper et invitare, et praecedere, et adiuvare voluntatem noſtram, et quidquid ipſa libertas arbitrii labore piae mercedis acquiſierit, non eſſe proprium meritum, ſed gratiae donum.*

DISSERTATIO IV.

DE PRAEDESTINATIANIS.

LXII.

S. Auguſtino vivente nondum exorti erant Praedeſtinatiani.

PRAEDESTINATIANAM Sectam non a Janſenio primum aut Calvino inſtitutam, ſed iam diu ab aliis praeformatam fuiſſe manifeſte conſtat. SIRMONDUS quidem in ſua Hiſtoria praedeſtinatiana erroris huius originem, vivente adhuc Auguſtino, Adrumetinis Monachis adſcribit, quibus Valentinus Abbas praeerat, aliisque per Gallias, contra quos Auguſtinus, a Proſpero et Hilario rogatus, geminum conſcripſit librum, unum de Praedeſtinatione Sanctorum, de Dono Perſeverantiae alterum. Scribit etiam Proſperum et Hilarium, Auguſtino iam ad Superos tranſlato, dum huic errori in Galliis praeſocando ſe impares intelligerent, Romam confugiſſe ad Coeleſtinum, a quo graviſſimum contra Praedeſtinatianos Reſcriptum ad Epiſcopos Galliae datum impetrarint.

LXIII.

LXIII. Probat haec SIRMONDUS I^mo ex epiſtola S. AUGUSTINI CCXIV. alias XLVI. ad Valentinum. *Venerunt ad nos duo iuvenes, Creſconius et Felix, de veſtra Congregatione ſe eſſe dicentes, qui nobis retulerunt, monaſterium veſtrum non nulla diſſenſione turbatum, eo quod quidam in vobis gratiam ſic praedicent, ut negent hominis eſſe liberum arbitrium: et, quod eſt gravius, dicant, quod in die iudicii non ſit redditurus Deus unicuique ſecundum opera ſua.* II. Ex Chronico S. PROSPERI, quod PYTHAEUS emendatius edidit. *Praedeſtinatianorum haereſis, quae ab Auguſtini libris male intellectis accepiſſe dicitur initium, his temporibus ſerpere exorſa eſt.* III. Ex Appendice libri S. Auguſtini de Haereſibus, quae GENNADIO Maſſilienſi tribuitur: *Praedeſtinatiani ſunt, qui dicunt, - - - quod Deus perſonas hominum accipiat, et quod alios etiam invitos poſt multa mala opera attrahat ad ſalutem, alios poſt bona reiiciat, et compellat in malum, quo pereant in aeternum.* IV. Ex HINCMARO Rhemenſi, qui in Epiſt. ad Nicolaum Pontificem ſcribit: *Ex veteri haereſi praedeſtinatiana, quae primum in Africa, et poſtea in Gallia per idem tempus, quando et Neſtoriana haereſis eſt exorta, et tempore Coeleſtini Papae, ipſius authoritate et inſtinctu eſt revincta.* V. Ex authore libri, qui *Praedeſtinatus* dicitur. Is, poſt relatam haereſin Neſtorianam, in ultimo paragrapho Libri I. inter haereticos illius temporis recenſet Praedeſtinatianos, hoc eſt, illos qui affirmabant, *etiamſi voluerit bonum facere qui ad malum praedeſtinatus eſt, ad bonum illum pervenire non poſſe. Nam qui ad bonum praedeſtinatus eſt, etiamſi negligat, ad bonum perducetur invitus.*

LXIV. Verum haec rationum momenta non adeo gravia ſunt, ut ante Lucidum Presbyterum Praedeſtinatianos extitiſſe evincant. Illud facile damus, ex lectione epiſtolae S. Auguſtini ad Sixtum, Adrumetinos monachos *Nec Adrumeti, nec in Galliis temporibus Proſperi et Auguſtini aa-*

in

bantur Praedeſtinatiani. in Provincia Byzacena perturbatos fuiſſe, indeque inter fratres coortam eſſe diſſenſionem, dicentibus non nullis, gratiam ſolam ad ſalutem absque humana libertate conferri; aliis vero bonam voluntatem humanae libertati, ſine qua nemo bonum aut malum operatur, adſcribentibus. At vero quam primum Auguſtinus librum de Gratia et Libero arbitrio ad Valentinum, eiusque monachos miſit, eo perlecto Fratres omnes Auguſtini doctrinae acquieverunt, ut ipſe teſtatur Valentinus in epiſtola gratulatoria ad Auguſtinum: ideoque nullius haereſis inſimulari poſſunt Adrumetini, quia non ex pertinacia adverſus Eccleſiam, ſed ex inculpabili abſtruſae ac difficillimae quaeſtionis ignoratione, brevi tempore aberrarunt a veri cognitione: neque hac de cauſa quisquam veterum monachos iſtos dixit praedeſtinatianos; praecipue cum id, quod obiiciebant Florus, aliique monachi Adrumetini contra doctrinam Auguſtini pro neceſſitate gratiae, nempe fatalem inde neceſſitatem induci quae liberum arbitrium perimat, non fuerit propria ipſorum doctrina ac ſententia; ſed difficultas quaedam, quam ipſi ex male intellecta Auguſtini doctrina neceſſaria quidem conſecutione fluere exiſtimabant, neque tamen eam ſolvere aut mitigare noverant. Neque negotii quidquam Proſpero et Hilario in Galliis faceſſiverunt Praedeſtinatiani, ſed Maſſilienſes Semipelagiani: qui cum perperam exiſtimarent, Auguſtini de Gratia doctrinam ſtare nequaquam poſſe cum arbitrii libertate, ſed invehi fatalem quamdam ſive ad bonum ſive ad malum neceſſitatem, idcirco Catholicis affingebant falſiſſima dogmata, quaſi ex Auguſtini ſententiis conſectanea, eosque velut haereticos, et humanae libertatis profligatores ſub nomine Praedeſtinatianorum impudentiſſime inſectabantur. His Auguſtini obtrectatoribus ut ora obſtruerent, Hilarius et Proſper Romam ſe contulerunt, et a Coeleſtino celebre illud ad Galliae Epiſcopos Reſcriptum

impetrarunt, non adverſus Praedeſtinatianos, ſed Semipelagianos, ut facile patet expendenti verba laudati Reſcripti: *Neceſſarium igitur fuit, diligenter inquirere, quid Rectores Romanae Eccleſiae de haereſi, quae eorum temporibus exorta fuerat, iudicaverint, et contra nocentiſſimos liberi arbitrii defenſores* (Pelagianos utique ac Semipelagianos, non Praedeſtinatianos.) *quid de gratia Dei ſentiendum eſſe cenſuerint, ita ut etiam Africanorum Conciliorum quasdam ſententias iungeremus, quas utique ſuas fecerunt Apoſtolici Antiſtites, cum probarunt.*

LXV. Ad Imam itaque probationem ex Auguſtini epiſtola petitam ſuperius reſpondimus. Ad II. R. Chronicon illud eſſe opus ſuppoſititium, ſub nomine Proſperi Aquitani a Semipelagianis evulgatum, aut ſaltem interpolatum; nam Auguſtinum haereſis praedeſtinatianae facit authorem. Quam calumniam tunc temporis a Semipelagianis tanto Doctori factam eſſe dubitare non ſinunt genuina Proſperi ſcripta. Porro correctio Pythaeana facta eſt contra fidem Manuſcriptorum, ut fatetur Sirmondus, quae ita habent: *Praedeſtinatianorum haereſis, quae ab Auguſtino accepiſſe dicitur initium, his temporibus ſerpere exorſa eſt.* Quis autem ſanae mentis haec Proſperum de Magiſtro ſuo Auguſtino, cuius ſtudioſiſſimus erat, ſcripſiſſe credat? Ad III. R. Cum Gennadius vitam protraxerit ad finem uſque Saeculi V, poſteaquam iam a pluribus annis doctrina Lucidi Presbyteri ab Eccleſia damnata fuit, ex iis verbis non evincitur, Praedeſtinatianos ante Lucidum extitiſſe. Ad IV. R. Hincmarum lapſum eſſe, ut patet ex laudato Coeleſtini Reſcripto, quod ſuperius exhibuimus, atque etiam ex eo, quod HINCMARUS Lib. de Praedeſtinatione, Cap. XV. Semipelagianos cum Praedeſtinatianis confundat. Ad V. R. Incertam eſſe aetatem, authoremque Praedeſtinati. Lucas Holſte-

Holſtenius, Nicolaus Rigaltius, Joannes Mabillonius Opus Praedeſtinati tribuunt S. Primaſio Afro, Epiſcopo Adrumetino in Byzacena Provincia, Auguſtinianae doctrinae ſtudioſiſſimo, qui floruit circa annum 550. Jacobus Sirmondus, Petavius, Harduinus, aliique ſuſpicantur, Arnobium gente Gallum, qui vixit circa annum 461. ſcriptorem eſſe Praedeſtinati, eo maxime ex capite, quod ſimiles prorſus ſententias, iisdemque ferme conceptas verbis habeant tum Author Praedeſtinati, tum Arnobius iunior. MAFFEIUS denique Hiſt. Theol. Lib. XVI. putat authorem Praedeſtinati non Arnobium ipſum iuniorem, ſed Arnobii aliquem fuiſſe diſcipulum. Quae ſi vera ſunt, mirum non eſt, authorem libri illius Praedeſtinatianorum mentionem feciſſe, cum ſaltem temporibus Lucidi Presbyteri vixerit.

Author Praedeſtinati non fuit Semipelagianus.

LXVI. Reſpondent alii, authorem Praedeſtinati Semipelagianum hominem fuiſſe; ideoque calumniam adoptaſſe fratrum ſuorum Maſſilienſium, qui Auguſtinianae doctrinae vindices tamquam Praedeſtinatianos traducebant. Verum accuſationem hanc nulla legitima ratione ſuffultam eſſe arbitror; Author enim Praedeſtinati in praefatione ad librum II, univerſam Auguſtini doctrinam, ſine ulla prorſus exceptione tamquam orthodoxam, et ab omni labe praedeſtinatiana puram commendat. *Quis enim neſciat*, inquit, *Auguſtinum Orthodoxum ſemper fuiſſe Doctorem, et tam ſcribendo quam diſputando omnibus haereticis obviaſſe?* Semipelagiani autem Auguſtini doctrinam, eamque maxime, quae in poſterioribus eius libris continetur, qua funditus Semipelagianus error evertitur, admodum oderant, ac vituperabant, ut ex Proſperi et Hilarii litteris ad Auguſtinum eſt manifeſtum. Praeterea idem Author Lib. III. ſcribit: ***Inſtaurata nobis libertate per Chriſtum, univerſa noſtra iura ſunt reddita,***

ta, non natura dominante, ut Coeleſtius et Pelagius definivit, ſed Chriſti gratia condonante : Non ſuis viribus imputando, ſed de Dei adminiculis praeſumendo: Non ſibi aliquid uſurpando, ſed totum Dei gratiae imputando: Totum, inquam, Totum, dixi : Totum, repeto : Totum, ſed bonum. Malum autem ex noſtro vitio, ex noſtra negligentia, ex noſtra incurrimus voluntate. At quomodo totum bonum gratiae Dei imputaſſet, ſiquidem author hic in Semipelagianorum caſtris militaſſet, qui operis boni initium et finem divinae gratiae imputandum eſſe negabant? Quod ſi formulae quaedam in hoc Scriptore inveniuntur, quae Pelagianis vel Semipelagianis aliquo modo favere videantur, propter teſtimonia ſupra commemorata, interpreti non inhumano et acerbo datur dicendi locus, authorem hunc non ſatis feliciter ubique et ſemper mentem ſuam explicaſſe.

LXVII. Verum quamvis haud gravate demus, primis ab Auguſtini obitu annis, multoque magis eodem adhuc vivente, nullos extitiſſe Praedeſtinatianos, indubitatum tamen nobis videtur, non multo poſt, eodem Saeculo V. circa annum 473. errorem hunc propugnatum, atque ad complures infelici contagione propagatum fuiſſe a Lucido Presbytero Gallo. Probatur aſſertio I[mo] ex epiſtola FAUSTI Rejenſis Epiſcopi ad Lucidum, et ex libello emendationis, quem Lucidus Epiſcopis Gallicanis obtulit. Cum Galliarum Epiſcopi meditarentur graviora contra Lucidum, Fauſtus per epiſtolam graviter eum monuit, ut ſaniora ſaperet; eidemque propoſuit fidei articulos quos profiteri debebat, ut cum Eccleſia Catholica ſentiret. *Huius autem epiſtolae exemplar*, inquit Fauſtus, *mecum retineo, in conventu Sanctorum Antiſtitum, ſi ita neceſſe fuerit, proferendum. Quod ſi eam ſubſcriptam, ut dixi, tranſmittere nolueris, aperte adhuc te in errore per-*

Saeculo V. datos fuiſſe praedeſtinatianos oſtenditur ex Epiſtola Fauſti, et libello emendationis Lucidi.

ſiſtere ipſo ſilentio comprobabis: ac proinde iam neceſſitatem mihi facies ad perſonam tuam publicis conventibus exponendam. Et ideo ſecundum haec, quae a me ſunt directa, reſcribe, utrum ea, remotis circuitionibus, aut agnoſcas, aut reſpuas. LUCIDUS, accepta hac Fauſti epiſtola, errores ſuos revocavit, miſſo ad XXX. Epiſcopos Gallicanos emendationis ſuae libello, quem ita orditur: *Dominis beatiſſimis, et in Chriſto reverentiſſimis Patribus, Leontio, Euphrenio, Fonteio, Viventio, Mamerto &c. Epiſcopis Lucidus Presbyter. Correptio veſtra ſalus publica, et ſententia veſtra medicina eſt. Unde et ego ſummum remedium duco, ut praeteritos errores accuſando excuſem, et ſalutifera confeſſione me diluam. Proinde iuxta praedicandi ſtatuta Concilii* (Arelatenſis) *damno vobiſcum ſenſum illum, qui dicit humanae obedientiae laborem divinae gratiae non eſſe iungendum. Qui dicit poſt primi hominis lapſum ex toto arbitrium voluntatis extinctum. Qui dicit, quod Chriſtus et Salvator noſter mortem non pro omnium ſalute ſuſceperit. Qui dicit, quod praeſcientia Dei hominem violenter compellat ad mortem, vel quod cum Dei pereant voluntate, qui pereunt. Qui dicit, quod poſt acceptum legitime baptiſmum in Adam moriatur, quicunque deliquerit. Qui dicit alios deputatos ad mortem, alios ad vitam praedeſtinatos. Qui dicit ab Adam uſque ad Chriſtum nullos ex gentibus per primam Dei gratiam, id eſt, per legem naturae in adventum Chriſti fuiſſe ſalvatos, eoquod liberum arbitrium in primo parente perdiderint. Qui dicit Patriarchas ac Prophetas, vel ſummos quosque Sanctorum, etiam ante redemptionis tempora, intra Paradiſum deguiſſe. Haec omnia, quaſi impia et ſacrilegiis repleta, condemno - - - Orate pro me Domini Sancti, et Apoſtolici Patres. Lucidus Presbyter hanc epiſtolam manu propria ſubſcripſi: et quae in ea adſtruuntur, aſſero, et quae ſunt damnata, damno.*

LXVIII.

LXVIII. Probatur aſſertio II^do ex duobus Conciliis ARELATENSI et LUGDUNENSI circa annum 475. celebratis authoritate Leontii Arelatenſis Epiſcopi, qui ab Hilaro Papa iuſſus erat quot annis, ſi fieri poſſet, cogere Synodos Epiſcoporum ex Provinciis Lugdunenſi, Viennenſi, Narbonenſi prima ac ſecunda. Arelatenſis Synodus epiſtolam Fauſti ad Lucidum calculo ſuo approbavit, atque XI. Epiſcoporum ſubſcriptionibus communivit, damnatisque Praedeſtinatianorum erroribus, Fauſto Reienſium Epiſcopo provinciam demandavit, edito libro de Gratia et Libero arbitrio novitium hunc errorem impugnandi, eaque uberius explicandi, quae in Arelatenſi Synodo contra Praedeſtinatianos decreta fuerant. Teſtem habemus ipſum FAUSTUM, qui in Praefatione librorum de Gratia et Libero arbitrio ad Leontium Arelatenſem ita ſcribit. *Domino Beatiſſimo, ac Reverendiſſimo Leontio Papae Fauſtus. Quod pro ſollicitudine paſtorali, Beate Papa Leonti, in condemnando praedeſtinationis errore concilium Summorum Antiſtitum congregaſtis, univerſis Galliarum Eccleſiis praeſtitiſtis. Quod vero ad ordinanda ea, quae collatione publica doctiſſime protuliſtis, operam infirmis humeris, curamque mandaſtis; parum, ut reor, tanto negotio, parum ſanctae exiſtimationi veſtrae conſuluiſtis, et me iudicio charitatis, vos periculo electionis oneraſtis.* Et in fine Praefationis ſubiungit: *In quo quidem opuſculo, poſt Arelatenſis Concilii ſubſcriptionem, novis erroribus deprehenſis, adiici aliqua Synodus Lugdunenſis exegit.* Itaque duorum Conciliorum authoritate Fauſtus Opus illud compoſuit. *Ex Synodo Arelatenſi, Lugdunenſi,*

LXIX. Monumentum etiam Praedeſtinatianae haereſis Saeculo VI. per Galliam praeſertim ſerpentis, habemus ex Synodo ARAUSICANA II. A. 529. celebrata; poſt damnatos enim Semipelagianorum errores, Arauſica- *Et Arauſicana II.*

ni Patres his verbis Praedeſtinatianam haereſin iugulant Capit. XXV. *Hoc etiam ſecundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptiſmum gratia, omnes baptizati, Chriſto auxiliante et cooperante, quae ad ſalutem pertinent, poſſint et debeant, ſi fideliter laborare voluerint, adimplere. Aliquos vero ad malum divina poteſtate praedeſtinatos eſſe, non ſolum non credimus, ſed etiam ſi ſunt, qui tantum malum credere velint, cum omni deteſtatione illis anathema dicimus.* Deinde utrumque contrarium errorem, Semipelagianum et Praedeſtinatianum, uno quaſi ictu praecidunt proxime ſequentibus verbis: *Hoc etiam ſalubriter profitemur, et credimus, quod in omni opere bono, non nos incipimus, et poſtea per Dei miſericordiam adiuvamur; ſed ipſe nobis nullis praecedentibus bonis meritis, et fidem et amorem ſui prius aſpirat, ut et baptiſmi Sacramenta fideliter requiramus, et poſt baptiſmum cum ipſius adiutorio ea quae ſibi ſunt placita implere poſſimus.* Neque ex eo, quod Arauſicani Patres dicant, *Si ſunt qui tantum malum credere velint*, inferri poteſt, eos dubitaſſe, ulline uſpiam fuerint homines Praedeſtinatiani: ſatis enim veriſimile eſt, poſt Arelatenſe ac Lugdunenſe Concilium, et repudiatos publice a Lucido Presbytero errores, ab affirmanda impia ſententia illa, divinae ſanctitati inimica, quae flagitiorum omnium Deum authorem facit, Praedeſtinatianos abſtinuiſſe, nimirum Deum ratione ſuae poteſtatis praedeſtinare homines ad peccandum: atque idcirco Arauſicani Patres verba illa addiderunt, *Si ſunt, qui tantum malum credere velint.* Contra vero, cum non eodem modo ſe geſſerint Praedeſtinatiani in reticendis erroribus humanae libertati contrariis, hac de cauſa iidem Arauſicani Patres, omni dubitatione remota, contra Praedeſtinatianos definiverunt: *Hoc etiam ſecundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptiſmum gratia &c.* ut ſupra. Habetur itaque ex Arelatenſi, Lugdunenſi,

dunenſi, et Arauſicano II. Concilio, Saeculo V. et VI. extitiſſe in Galliis Praedeſtinatianos, eosque non adeo paucos, ac quidam noſtrorum temporum Scriptores vellent; alienum eſt enim ab invetarata diſciplina et conſuetudine Eccleſiae celebrare Concilia contra haereſes vel commentitias, vel quovis nomine contemnendas, a quibus aut nullum, aut fere nullum timeatur malum: vel ſiquod gravius ex illis malum impendeat, ſubſidiis facilioribus, praeter Conciliorum celebrationem, huiusmodi malo ſubveniri poſſit.

Uſſerii et Janſenii argumenta enervantur.

LXX. Jacobus Uſſerius, et Cornelius Janſenius Iprenſis, eiusque Apologiſtae, ne ſe in errore iam diu proſcripto eſſe fateantur, contendunt haereſin Praedeſtinatianam commentitiam eſſe, ac fabulam a Semipelagianis inventam; aiuntque I^mo^ articulos, quos Lucidus Presbyter retractavit, nihil aliud eſſe, quam argumenta quibus Semipelagiani doctrinam Auguſtinianam oppugnabant. II. Nullam fidem adhibendam eſſe Fauſto Rejenſi, Semipelagiano Epiſcopo, Auguſtinianae doctrinae hoſti. III. *Lucidum* Presbyterum verum fuiſſe Semipelagianum, quia in ſuo emendationis libello vult aliquos per legem naturae, quam primam gratiam vocat, ſalvos fieri potuiſſe. IV. Quae narrantur in cauſa Lucidi, ficta omnia ac ſimulata fuiſſe a duobus hominibus Semipelagianis, Fauſto, et Lucido, ad infamandam Auguſtini doctrinam de praedeſtinatione gratuita. V. Epiſtolam Fauſti ad Lucidum a Synodo Arelatenſi nec approbatam, nec ſubſcriptam fuiſſe; cum HENRICUS CANISIUS Tomo V. Antiquarum Lectionum afferat, in manuſcripto codice Monaſterii S. Galli non reperiri ſubſcriptiones illas Epiſcoporum, quae in vulgatis editionibus leguntur, ſed unius Fauſti. VI. Duo illa Concilia, Arelatenſe et Lugdunenſe conflata fuiſſe ex *Epiſcopis* Semipelagianis, aut omnino commentitia

 eſſe.

eſſe. FLORUS enim Magiſter Saeculo IX. in libro, quem contra Joannem Scotum Erigenam ſcripſit iuſſu et nomine Eccleſiae Lugdunenſis, ita de Praedeſtinatiana haereſi loquitur Cap. IV. *Non poteſt inveniri toto tempore, quod fuit inter Auguſtinum et nos, aliquam talem haereſin in Eccleſia extitiſſe, niſi quod vel ipſum, vel nos, qui eum ſectamur, iſtius erroris accuſant.* VII. Denique aiunt, Fauſtum a Concilio Arelatenſi iuſſum contra Pelagianos ſcribere, neque contra illos, neque contra Praedeſtinatianos de gratia et libero arbitrio ſcripſiſſe, ſed contra S. Auguſtinum.

LXXI. Verum evanidas, caſſasque eſſe has adverſariorum exceptiones, patebit ex reſponſis. Ad I. itaque Reſp. Quamvis Praedeſtinatianorum dogmata eadem fuiſſent, quae a Pelagianis vel Semipelagianis falſo ac temere opponebantur doctrinae S. Auguſtini; ex eo tamen legitime inferri nequit, nullos revera fuiſſe, qui ea tamquam vera, et Auguſtini doctrinae conſentanea defenderent. Catholici certe ab Arianis accuſabantur Sabellianiſmum, ab Eutychianis Neſtorianiſmum, a Pelagianis Manichaeiſmum invehere: nulline idcirco extitere Sabelliani, Neſtoriani, Manichaei? Ad II. R. Fauſtum nec Auguſtini hoſtem, nec Semipelagianorum fautorem fuiſſe, ut praecedente Diſſertatione oſtendimus. Et quamvis etiam Maſſilienſium errores bona fide amplexus fuiſſet, utpote ab Eccleſia tunc temporis nondum clare reprobatos, quemadmodum a Joanne Caſſiano id factum eſſe conſtat; neutiquam tamen veriſimile eſt, Fauſtum, virum illum doctrina et ſanctitate celebrem, quem Gallicana Eccleſia a pluribus iam ſaeculis ut Sanctum colit, in re tam obvia et aperta ſplendide mentitum fuiſſe. Ad III. R. Semipelagianiſmum Lucidi prorſus commentitium eſſe. Is enim in ſuae emendationis libello ad XXX. Epiſcopos in-

ter

ter alia id etiam profitetur: *Ita aſſero gratiam Dei, ut adniſum hominis et conatum gratiae ſemper adiungam.* Qui autem in negotio ſalutis gratiae Dei adiungit ſemper adniſum hominis et conatum, ſatis aperte declarat, gratiam Dei eſſe priorem et praecedentem, adniſum autem et conatum hominis poſteriorem et ſubſequentem; quo tota evertitur Semipelagiana doctrina. Quod vero Lucidus olim docuerit, ante adventum Chriſti aliquos ex Gentibus per primam Dei gratiam, id eſt, per legem naturae in adventum Chriſti fuiſſe ſalvatos; neque Pelagianus, neque Semipelagianus idcirco fuiſſe evincitur. Verba enim illa tantum ſignificant, quod aliqui ante Chriſti adventum ſalutem ſine lege ſcripta, Moſaica et Evangelica, conſecuti ſint per primam Dei gratiam, id eſt, per legem naturae, coniunctam ſcilicet cum gratia interna accepta ex praeviſis Chriſti venturi meritis: quam ipſam doctrinam tradit S. AUGUSTINUS Epiſt. CLVII. ad Hilarium, et Epiſt. CXC. ad Optatum. Ad IV. R. Haec ſine teſtibus, absque ulla veriſimilitudinis umbra ab adverſariis ſpargi; ut adeo riſu magis digna ſint, quam ſeria refutatione. Quis enim ſanus ſibi facile perſuadeat, Lucidum ipſum ſe gratuito illorum errorum reum confeſſum fuiſſe, ac XXX. Gallicanae Eccleſiae Epiſcopis, non utique obeſae naris hominibus, fucum feciſſe? Ad V. R. Epiſtolam Fauſti ad Lucidum munitam fuiſſe ſubſcriptionibus XI. Epiſcoporum, Fauſti, Auxenii, Pauli, Eutropii, Pragmatii, Patientis, Euphronii, Megetii, Claudii, Leucadii, Juliani, tantum non omnia exemplaria etiam antiquiſſima teſtantur, quamvis ſubſcriptiones illae defuerint in codice Sangallenſi, quem ipſe Henricus Caniſius fatetur omnino perturbatum fuiſſe. Ad VI. R. Absque ullo fundamento, nec ſine manifeſta iniuria, Patribus Arelatenſis et Lugdunenſis Synodi, quorum aliqui *ſanctitate* etiam illuſtres fuere, Semipelagianiſmi notam inuri

inuri poſſe. Duo vero Concilia, Arelatenſe et Lugdunenſe, contra Praedeſtinatianos habita fuiſſe ambigi nequaquam poteſt. Qua enim fronte Fauſtus in praefatione librorum ſuorum de Gratia et Libero arbitrio ad Leontium Arelatenſem, Metropolitam doctiſſimum, auſus fuiſſet luculentam horum Conciliorum mentionem facere, quae paulo ante in luce totius Galliae celebrata fuere, ipſo praeſente Leontio? Florum quod attinet CCCC. annis Lucido poſteriorem, aio in rebus facti fidem potius habendam eſſe coaevis Scriptoribus, quam iis, qui longe poſt vixere. Ad VII. R. In Arelatenſi et Lugdunenſi non Semipelagianos, ſed Praedeſtinatianos fuiſſe damnatos; ideoque Fauſtum iuſſum fuiſſe ab utriusque Concilii Patribus contra Praedeſtinatianos calamum acuere. Manifeſte id teſtatur ipſe Fauſtus in praefatione ad Leontium Arelatenſem, quam ſupra exhibuimus. Jam vero ſi Fauſto demandata fuiſſet provincia Pelagianos aut Semipelagianos impugnandi, numquid a Leontio, aliisque Epiſcopis comprovincialibus, qui utrique Synodo interfuerant, Fauſtus in re adeo recenti ſcribens demandatam ſibi fuiſſe a Concilii Patribus Praedeſtinatiani erroris impugnationem, manifeſti undequaque mendacii argui potuiſſet? Miror profecto tam abſonam fabulam potuiſſe a viris doctis adoptari.

Gotheſcalci errores. LXXII. Praedeſtinatianam haereſin fere extinctam inſtauravit, eamque latius propagavit Saeculo IX. GOTHESCALCUS, gente Saxo, monaſticam vitam in Orbacenſi Monaſterio Sueſſionenſis Dioeceſeos profeſſus. Elapſus hic monaſterio ad ſimilitudinem transfugae, absque ulla ſui Abbatis facultate, magnam Europae partem, praeſertim vero Italiam peragravit, obiecta falſa ſpecie Chriſtianae religionis vindicandae et propagandae, etſi perverſa praedeſtinatianae haereſis diſſeminandae cupiditate.

tate. Errores eius recenſent HINCMARUS Rhemenſis in epiſtola ad Nicolaum I Papam, RABANUS MAURUS Moguntinus Lib. de Praedeſt. ad Nothingum Epiſcopum Veronenſem, aut ut alii volunt Brixienſem, in epiſtola ad Eberhardum Comitem Foroiulienſem, et in epiſtola Synodica ad Hincmarum Rhemenſem, AMOLO Lugdunenſis in epiſtola ad Gotheſcalcum, aliique. Praecipuos brevi compendio dabimus. Docebat Gotheſcalcus Imo. Nolle Deum ullo modo ſalvos fieri, niſi ſolos praedeſtinatos. II. Chriſtum Dominum nullo modo mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe, et oraſſe, niſi pro ſolis praedeſtinatis. III. Hinc nulla eſſe in reprobis vera Eccleſiae Sacramenta, nullamque eis gratiam per illa conferri, utpote quae fructus ſunt Dominicae mortis et redemptionis. IV. Deum quosdam praedeſtinare ad culpam et poenam; quemadmodum quosdam praedeſtinat ad gratiam et gloriam. V. Dei praedeſtinationem eſſe antecedentem neceſſitatem ſalutis eis, qui ſalvantur; et perditionis eis, qui pereunt. VI. Hinc nullum eſſe hominis liberum arbitrium, quod in ſtatu naturae lapſae *non eſt* liberum niſi ad malum; quale eſt arbitrium daemonum, quod niſi malum velle non poteſt. In patrocinium ſuae haereſis, ut ſcribit RABANUS in epiſtola ad Eberhardum Comitem, producere ſolebat Gotheſcalcus S. Auguſtini ſententias; quod et modo praeſtant Janſenii aſſeclae, aetatis noſtrae Praedeſtinatiani.

Gotheſcalcus damnatur Moguntiae a Rabano.

LXXIII. Rabanus Moguntinus certior factus a Nothingo Veronenſi de erroribus a Gotheſcalco in ea provincia diſſeminatis, eodem Nothingo ſuadente, librum edidit de Praedeſtinatione contra Gotheſcalcum, gravemque epiſtolam ſcripſit ad Eberhardum Comitem Foroiulienſem, ad quem tamquam hoſpes diverterat Gotheſcalcus, eumque hortatur, ut novum Praedeſtinatianum cohibeat. Itaque Rabani opera Gotheſcalcus Italia expul-

ſus Eberhardi Comitis iuſſu videtur, qui ſe ad extremum Moguntiam recepit, ut ab obiectis erroribus, oblato fidei ſuae libello, coram Moguntinis Patribus ſe purgaret. Congregata erat A. 848. Synodus Moguntina II, cui praeerat Rabanus Maurus Moguntinus Metropolita. Frequentes ad eam convenerant Germaniae Epiſcopi, quibuſcum conſedit Ludovicus Germanorum Rex, Lotharii Imperatoris Frater. In hac Synodo auditus et examinatus Gotheſcalcus, haereticus Praedeſtinatianus declaratus eſt; et quia in ſua haereſi pertinax, damnatus, atque ad Hincmarum Rhemenſem, ad cuius dioeceſin pertinebat, cum litteris ſynodalibus miſſus a Patribus Moguntinis, quibus iuratus promiſit, numquam ſe deinceps in Ludovici regnum recepturum.

Et Cariſiaci ab Hincmaro. LXXIV. Anno 849. in Palatio Cariſiaco habita eſt Synodus, quae CARISIACA I. ex loco nominatur. Ad eam convenerant ex Belgicae, Rhemorum, et Galliarum provinciis Epiſcopi XIII. Chorepiſcopi II. Abbates III, Carolo Calvo Francorum Rege convocante, et cum eis conſidente. Synodum ingreſſus Gotheſcalcus, cum contumelias et maledicta, omni reverentia poſthabita, contra Moguntinos et Cariſiacos Epiſcopos, ſuos legitimos iudices, pleno ore evomeret, Epiſcoporum iudicio Sacerdotali honore privatus eſt: tum praedeſtinatianae doctrinae ſuae libellum, in quo divinarum Scripturarum, Sanctorumque Patrum teſtimonia perperam intellecta continebantur, in ignem coram Patribus coniicere coactus, eodemque tempore verberibus affectus eſt. Poſtremo in ergaſtulum Altivillarenſis Monaſterii, ne aliis noceret, detruſus.

Gotheſcalcum impu- LXXV. Anno 850. Hincmarus Rhemenſis, et Pardulus Laudunenſis ſuaſerunt Erigenae, impellente etiam

Carolo

Carolo Calvo controverſiarum fidei ſtudioſiſſimo, ut Gotheſcalci errores confutaret. JOANNES SCOTUS ERIGENA profana litteratura, in Graecis Latiniſque litteris, in mathematicis diſciplinis, maxime vero in argutiis Peripateticis admodum ea aetate eruditus, ob eamque cauſam Carolo Calvo chariſſimus, ſed in ſacris litteris et fidei controverſiis parum verſatus, anno 851. librum de Praedeſtinatione contra Gotheſcalcum edidit. At oneri ſuis humeris multo graviori ſuccubuit, atque in Pelagianos errores, aliosque maxime abſurdos incidit. Cum Erigenae liber in Wenilonis Senonenſis manus perveniſſet, is novemdecim ex eo errores capitales excerpſit, quos confutandos ad Prudentium Trecenſem miſit. Quod is A. 852. praeſtitit. Easdem erroneas ſententias, cum ad Lugdunenſem Eccleſiam perveniſſent, FLORUS eiusdem Eccleſiae Diaconus, qui ob excellentis doctrinae praeſtantiam Magiſter eſt appellatus, Eccleſiae ſuae nomine, anno fortaſſe 853. edito libro confutavit. Jam vero Prudentius Trecenſis, et Florus, quamvis errores ipſos Praedeſtinatianos uterque reiiceret omnino ac repudiaret, ut ex eorum libris manifeſte colligitur, Gotheſcalco tamen patrocinabantur errore facti; quia exploratum ipſis non erat, Praedeſtinatianos errores ab eo defendi.

gnat Erigena ſiniſtro eventu.

LXXVI. Anno 853. celebrata eſt Synodus CARISIACA II. aſſidente Carolo Calvo, et praeſidente iterum Hincmaro Rhemenſi. In hac Synodo quatuor illa Capitula celeberrima condita ſunt. Primi tantum Capituli partem exhibemus. *Deus bonus et iuſtus elegit ex eadem maſſa perditionis ſecundum praeſcientiam ſuam quos per gratiam praedeſtinavit ad vitam, et vitam illis praedeſtinavit aeternam. Caeteros, quos iuſtitiae iudicio in maſſa perditionis reliquit, perituros praeſcivit, ſed non ut perirent*

Synodus Cariſiaca II, et ſcripta quaedam in cauſa Gotheſcalci.

prae-

praedeſtinavit: poenam autem illis, quia iuſtus eſt, praedeſtinavit aeternam. Ac per hoc unam Dei praedeſtinationem tantummodo dicimus, quae aut ad donum pertinet gratiae, aut ad retributionem iuſtitiae. Eodem anno 853. paulo fortaſſe ante celebratam Synodum Cariſiacam II, tres epiſtolae miſſae ſunt ad Eccleſiam Lugdunenſem, ut quid illa eadem de re ſentiret, vere ac fideliter reſponderet. I^ma^ epiſtola eſt Hincmari Rhemenſis ad Amolonem Lugdunenſem, in qua narratur, Gotheſcalcum damnatum fuiſſe in Synodo Moguntina et Cariſiaca I, ac praecipui eius errores recenſentur. II^da^ eſt Epiſtola Parduli Laudunenſis ad eumdem Amolonem Lugdunenſem de re eadem. III^tia^ eſt Rabani Moguntini ad Nothingum Veronenſem data anno 847, quae eſt de praedeſtinatiana haereſi Gotheſcalci. Amolone Lugdunenſi iam vita functo, ſcriptor quidam anonymus, nomine Eccleſiae Lugdunenſis, celebrem librum edidit anno 854, qui inſcribitur, *De tribus Epiſtolis.* Communis ſententia eſt, Remigium Lugdunenſem, qui Amoloni ſucceſſit, huius operis eſſe authorem. Illud certum eſt, quicunque demum operis illius author fuerit, eum erroribus Praedeſtinatianis maxime repugnare, quamvis errore facti Gotheſcalco patrocinatus ſit, quod Monachum illum nullum docuiſſe Praedeſtinatianum errorem arbitraretur. Putabat enim, nihil aliud Gotheſcalcum de praedeſtinatione affirmaſſe, niſi Deum quosdam praedeſtinaſſe ad regnum gratuita miſericordia ſua, ex quibus nullus ſit periturus: quosdam vero praedeſtinaſſe ad ſupplicium, quod nullus eorum ſit evaſurus, idque aequitate iuſtitiae ſuae propter perſeverantem uſque in finem eorum malitiam a ſe praeviſam. Item exiſtimabat eum affirmaſſe, nolle Deum, iudicis aequitate, ſeu ut Scholae loquuntur, voluntate conſequente, abſoluta et efficaci, reprobos ſalvos fieri, ſed ſolos praedeſtinatos. Cenſebat rurſus Gotheſcalcum docuiſſe,

docuiſſe, Chriſtum Dominum pro ſalute infidelium, qui in ſua infidelitate ex hac vita decedunt, morte eis fructuoſa, et per applicationem pretii pro eis exhibiti mortuum non eſſe. Poſtremo dubitabat, num Gotheſcalcus negaverit liberum arbitrium. Cauſa autem huius erroris fuit, quod nullum aliud extaret fidei et doctrinae ſuae monumentum a Gotheſcalco litteris commendatum, niſi callida et malitioſa illa gemina profeſſio fidei, iuſſu Hincmari ab ipſo Gotheſcalco in carcere edita, in qua ille praeteritos ſuos errores nec infirmat, nec confirmat, ſed prorſus reticet.

LXXVII. Eodem anno 854. poſt celebratam Synodum Cariſiacam, editus in lucem eſt liber, qui *De tenenda Scripturae veritate* inſcribitur. Scriptor libri Anonymus eſt, qui idem cenſetur ac ſuperior *De tribus epiſtolis*, id eſt, REMIGIUS LUGDUNENSIS. In hoc libro ad trutinam revocantur quatuor Capitula Cariſiaca, ac Quartum praecipue reprehenditur, quod in eo Cariſiaci Patres docuerint, Chriſtum Dominum pro omnibus illis infidelibus, qui ante ipſius adventum in impietate ſua deceſſerunt, et eſſe mortuum, et ſanguinem ſuum fudiſſe: et quidem morte eis fructuoſa ſempiternae ſalutis, ita ut deſcendens ad inferos una ſecum omnes impios illos abduxerit, eosque ſecum in coelos perduxerit. Quod Cariſiaci Patres non modo non docuerunt, ſed ne ſomniarunt quidem. Verum etſi Scriptor ille Anonymus mentem Synodi Cariſiacae II. in quatuor illis Capitulis aſſecutus non ſit, eaque Capitula abſurdis prorſus interpretationibus, a ſententia Cariſiacorum Patrum maxime alienis, fuerit interpretatus, nihilo tamen minus in eo ipſo opuſculo ſententias tuetur Praedeſtinatianis erroribus omnino contrarias, et doctrinae Cariſiacae maxime conſentaneas.

Cariſiaca Capitula ſiniſtre interpretantur Remigius Lugdunenſis,

LXXVIII.

Prudentius Trecenſis, LXXVIII. Eodem pariter anno 854. PRUDENTIUS Trecenſis Epiſcopus alia quatuor Capitula miſit ad Wenilonem Senonenſem, quibus Aeneas Pariſienſis Epiſcopus, antequam ordinaretur, ſubſcriberet; eaque conditione Ordinationi Aeneae abſens, et per epiſtolam praeſtat aſſenſum, cum per aegritudinem Synodo Pariſienſi adeſſe non poſſet. In tertio Capitulo dicitur: *Ut crederet et confiteretur cum omnibus Catholicis, ſanguinem Domini noſtri JEſu Chriſti pro omnibus hominibus ex toto mundo in eum credentibus fuſum. Non autem pro illis, qui numquam in illum crediderunt, neque hodie credunt, numquamque credituri ſunt.* Quibus verbis oſtendit quidem Prudentius ſe a Praedeſtinatianis recedere, qui Chriſtum volebant non pro omnibus fidelibus, ſed pro ſolis praedeſtinatis ſanguinem fudiſſe: ſimulque diſplicere ſibi ſententiam vere Catholicam, quae dicit, Chriſtum ſanguinem fudiſſe pro omnibus omnino hominibus, fidelibus et infidelibus, praedeſtinatis et reprobis; ac pro iſtis quidem affectu non effective, ſed affective efficaci ac ſerio, ita ut intuitu meritorum Chriſti reprobis omnibus dentur gratiae vel proxime, vel remote ſaltem ſufficientes, ac per Deum, aut Chriſtum non ſtet, quo minus illi ſalutem aeternam conſequantur. HINCMARUS Lib. de Praedeſtinatione, Cap. XXI. Prudentium accuſat levitatis et inconſtantiae, perinde ac ſi quatuor illis Capitulis debilitare voluerit totidem Capitula Cariſiaca, quibus tamen paulo ante, hoc eſt anno 853. in Synodo Cariſiaca II. Prudentius ipſe cum Epiſcopis caeteris ſubſcripſerat. Graviori cenſura Prudentium notant ANNALES BERTINIANI ad annum 861. his verbis: *Prudentius Tricaſſinae civitatis Epiſcopus, natione Hiſpanus, apprime litteris eruditus, qui ante aliquot annos Gotheſcalco Praedeſtinatiano reſtiterat, poſt felle commotus contra quosdam Epiſcopos ſecum haeretico* (Gotheſcalco) *reſiſtentes, ipſius erroris*

roris defenſor acerrimus, indeque non modica inter ſe diverſa, et fidei adverſa ſcriptitans moritur. Sicque, licet diutino languore fatigaretur, ut vivendi, ita et ſcribendi finem fe:it.

LXXIX. Anno 855. Lotharii Imperatoris iuſſu, anno eius imperii XV. coacta eſt Synodus VALENTINA III, convenientibus ad eam Epiſcopis XIV. trium Provinciarum, Lugdunenſis, Viennenſis, Arelatenſis, quae Lotharii imperio erant obnoxiae. Praefuerunt Synodo tres Metropolitae, Remigius Lugdunenſis, Agilmarus Viennenſis, Rodlandus Arelatenſis. Inter caeteros Epiſcopos adfuit Ebbo Gratianopolitanus, cuius potiſſimae fuerunt partes in ſanctione Canonum. Canones in ea Synodo conditi fuerunt XXIII, quorum ſex priores pertinent ad controverſiam de Gotheſcalci, et Joannis Scoti Erigenae doctrina, reliqui XVII. ad diſciplinam ſpectant. Canone IV dicitur: *Porro Capitula quatuor, quae a Concilio* (Cariſiaco) *Fratrum noſtrorum minus perſpecte ſuſcepta ſunt, propter inutilitatem, vel etiam noxietatem, et errorem contrarium veritati: ſed et alia novemdecim* (Joannis Scoti Erigenae) *ſyllogiſmis ineptiſſime concluſa; et, licet iactetur, nulla ſaeculari litteratura nitentia, in quibus commentum diaboli potius, quam argumentum aliquod fidei deprehenditur, a pio auditu fidelium penitus explodimus; et ut alia et ſimilia caveantur, per omnia autoritate Spiritus Sancti interdicimus.* Quibus verbis quatuor Capitula Cariſiaca, a Valentinis perperam intellecta, acriter reprehenduntur, quamvis eadem fuerit Valentinorum et Cariſiacenſium doctrina quoad ſubſtantiam ſpectata. Putabant nimirum Valentini, errore meri facti, ſinceram et ſanam fuiſſe Gotheſcalci doctrinam, non qualem Cariſiaci Patres deſcripſerant. Cauſa erroris fuit, quod in Valentina Synodo lectus non fuerit ille fidei libel-

Et Synodus Valentina III.

lus,

lus, quem Gotheſcalcus coactus fuerat proiicere in ignem coram Patribus Cariſiacis, in quo manifeſta apparebant veſtigia praedeſtinatianae pravitatis; ſed in Valentinorum manus pervenerit duplex illa dumtaxat fidei profeſſio in ſpeciem Catholica, quam in ſui defenſionem Gotheſcalcus e carcere emiſerat, quin ullam in ea mentionem faceret praedeſtinatianae doctrinae, propter quam in Cariſiaco conventu damnatus fuerat. Praeterea mirifice Gotheſcalco ſuffragata eſt perabſurda ea confutatio, quam iubentibus Hincmaro et Carolo Calvo, Joannes Scotus Erigena ediderat, quae praeter alia abſurda Pelagianis erroribus referta erat. Hinc proclive admodum fuit Valentinis Patribus, ut crederent Gotheſcalcum damnatum fuiſſe propter doctrinam Pelagianis, aliisque Erigenae erroribus contrariam.

Concilium Tullenſe I. Et Lingonenſe.

LXXX. Quadriennio poſt, nempe anno 859. menſe Junio celebratum eſt Concilium TULLENSE I. apud Saponarias ab Epiſcopis XII. Provinciarum, aſſidentibus Carolo Calvo Francorum, et duobus Filiis Lotharii Imperatoris, Lothario Lotharingiae, et Carolo Burgundiae Regibus. Praeter Epiſcopos caeteros adfuerunt huic Synodo Patres Synodi Valentinae III, qui diebus XV. ante Tullenſe I., cum in itinere eſſent, habuerunt Synodum LINGONENSEM, in qua Cariſiacenſium mente melius perſpecta, a Canone IV. Valentinae Synodi expuncta fuit communi ſententia acerba illa cenſura contra quatuor Capitula Cariſiaca, atque in horum verborum locum, *Porro Capitula IV, quae a Concilio Fratrum noſtrorum* &c. ſubſtituta ſunt verba, quibus ſola XIX. Capitula Joannis Scoti Erigenae exploduntur. Sunt autem huiusmodi: *Porro Capitula XIX. ſyllogiſmis ineptiſſime ac mendaciſſime a quodam Scoto concluſa, ubi non argumentum fidei, ſed potius commentum perfidiae patet,*

nulla

nulla omnino philoſophiae arte, ut arroganter a quibusdam iactatur, conſtructum, ſed inani fallacia et deceptione imperitiſſime confuſum, a pio auditu fidelium penitus explodimus. In Tullenſi I. Synodo, cui interfuit etiam Hincmarus Rhemenſis, oblati lectique ſunt ex una parte ſex Canones Valentini; ex altera vero parte IV. Capitula Cariſiaca: item ſententiae quaedam, quae favere videbantur Gotheſcalci erroribus, ut de his univerſa Synodus iudicium ferret. At diſſentientibus inter ſe Epiſcopis, maxime vero Hincmaro, qui Cariſiacae, et Remigio, qui Valentinae praefuit Synodo, placuit Tullenſibus Patribus, ut res integra ad pleniorem futuram Synodum deferretur, ut extinctis diſſenſionibus Regum adverſariorum, ſtudiisque contrariis Epiſcoporum, confirmataque univerſali concordia, de communi conſilio in futura Synodo pacate et tranquille ex Sacris Scripturis, et traditione Patrum gravis illa et diuturna de Praedeſtinatione controverſia dirimeretur.

LXXXI. Itaque ſequenti anno, nimirum 860. celebratum eſt Concilium TULLENSE II. apud Tuſiacum a LVII. Epiſcopis Provinciarum XIV. Germaniae et Galliarum, poſt reſtitutam eodem anno in Concilio Confluentino pacem generalem inter Ludovicum Germaniae, Carolum Calvum Galliarum, et Lotharii filios Ludovicum Imperatorem, Lotharium Lotharingiae, et Carolum Burgundiae Reges. In hac Synodo grave illud ac diuturnum diſſidium, quod in controverſia Praedeſtinana Gallicanam maxime Eccleſiam Saeculo IX. turbaverat, ſedatum eſt, excitatumque inter Epiſcopos incendium deferbuit. Placuit autem Tullenſibus Patribus apud Tuſiacum ad evitandas diſſenſiones et iurgia Canones novos ad Praedeſtinatianam quaeſtionem pertinentes non condere, ſed dumtaxat ea de re declarare Synodi ſententiam

Demum lis omnis compoſita eſt in Tullenſi II.

tiam in epiſtola Synodica, quam iuſſu Concilii Hincmarus Rhemenſis exaravit, ubi doctiſſimus Praeſul doctrinam Cariſiacam renovat ac confirmat. Et quoniam Praedeſtinatiani errores omnes eo ſpectant, ut poſt lapſum primi hominis libertatem indifferentiae ad bonum malumque meritum neceſſariam evertant, fuſe in ea epiſtola liberum hominis arbitrium etiam in ſtatu naturae lapſae vindicatur, adſtruiturque in Deo ſeria voluntas, ut omnes homines ſalvi fiant, et beneficium mortis Chriſti ad omnes omnino homines extenditur.

Gothefcalci contumacia et obitus. LXXXII. Gotheſcalcus ad mortem uſque, quae contigit anno 867. pertinax obfirmatusque in haereſi ſua permanſit. Ultima Chriſtianae charitatis officia, quae Hincmarus Gotheſcalco exhibuit, ut pertinacem monachum a ſuis erroribus revocaret, extant apud eumdem HINCMARUM Lib. *De non trina Deitate*, ubi haec narrantur: *Tandem cum mihi nuntiatum fuit a fratribus noſtris, quibus de eo ſollicitudinem delegavi, quia morti appropinquabat, miſi ei per eosdem fratres hanc quae ſequitur ſchedulam: Sic crede de praedeſtinatione a Deo electorum, et relictione reproborum: et quia omnes homines vult Deus ſalvos fieri, licet non omnes ſalventur; et qui ſalvantur, ſalvantis ſit donum; et qui pereunt, pereuntium ſit meritum: et quia Deus, et Dominus noſter JEſus Chriſtus pro omnibus paſſus ſit, cuius ſanguis totius mundi eſt pretium, a quo extranei ſunt, qui aut delectati captivitate redimi noluerunt, aut poſt redemptionem peccando, et in peccatis corde impoenitente perſeverando ad eamdem ſervitutem ſunt reverſi: et de gratia et libero arbitrio, ſicut Sanctus Auguſtinus docet in his libris ſuis, id eſt, de Correptione et Gratia, de Praedeſtinatione Sanctorum, de Dono Perſeverantiae, et in Libro de Spiritu et Littera, et in Libro Hypomneſticon, et in Epiſtola ad Sixtum*

tum Romanae Eccleſiae Presbyterum, et ſicut hinc S. Proſper ex libris Beati Auguſtini ad obiectiones Gallorum, et Vincentianorum, et Januenſium reſcripſit, et caeteri Catholici Doctores dicunt, quia Sedes Apoſtolica, et Sancta Catholica Eccleſia, et nos ſic credimus et tenemus. - - - Et ſi ita credideris in corde tuo, et ita ſubſcripſeris coram teſtibus manu tua te credere, et in hac credulitate et profeſſione permanere, iudicio Sancti Spiritus, per Epiſcopale miniſterium, quo damnatus es, abſolvi poteris, et participationis Corporis, et Sanguinis Domini noſtri JEſu Chriſti, et communioni Catholicae Eccleſiae reſtituèris. Ipſe vero haec audiens in furorem verſus, ea, quae ſibi mandata ſunt, deteſtari, et amplius coepit blaſphemare. Subiungit dein Hincmarus: *Cum iam finis eius appropinquaret, fratribus, qui aderant, ut a pravo ſuo ſenſu et perverſa ſententia ſe revocaret, et Communionem ſacram perciperet, ſuadentibus, reſpondit, a ſuo ſe ſenſu, et ſententia revocare, et Communionem per auctoritatem non poſſe accipere. Sicque indignam vitam digna morte finivit, et abiit in locum ſuum.* Ex his ſatis apparet, an Gotheſcalcus dignus ſit elogio, quod illi CONTENSONIUS in Theol. mentis et cordis adornavit his verbis: *Liquido conſtat, Gotheſcalcum non praedeſtinatianae haereſeos inſtauratorem, et multo minus ſatorem; ſed Auguſtinianae, Catholicaeque doctrinae ſtrenuiſſimum defenſorem, pro iuſtitia, pro veritate, pro gratia perſecutionem paſſum, et patiendo immortuum.* Si enim Catholicus homo Gotheſcalcus, ſi Auguſtini diſcipulus, ſi Auguſtinianae gratiae et praedeſtinationis defenſor, quare talem Auguſtini doctrinam in commemoratis libris comprehenſam moriens profiteri, et ſubſcribere recuſavit? Vide LAURENTIUM ALTICOTIUM, ex quo pleraque haec deprompta ſunt, in Praefatione de Praedeſtinatianis, praefixa Parti VI. Summae Auguſtinianae. JACOBUM SIRMONDUM

in Hiſt. Praedeſtinatiana. NATALEM ALEXANDRUM Diſſertatione V. in Hiſt. Eccl. Saec. V, et Diſſert. V. in Hiſt. Eccleſ. Saeculi IX. SIGISMUNDUM CALLES in Annalibus Eccleſiaſticis Germaniae, Tomo III. TOURNELY in Tract. de Gratia, Parte I.

DISSERTATIO V.

DE CONTROVERSIIS CIRCA AUXILIA DIVINAE GRATIAE.

LXXXIII.

Quoniam Molinae, et Scientiae mediae vice non una occurret mentio in hoc Tractatu de Gratia, viſum eſt opportunum, immo neceſſarium pauca quaedam diſſerere, brevique compendio exhibere Hiſtoriam Controverſiarum de Auxiliis Divinae Gratiae ſub CLEMENTE VIII. et PAULO V. Summis Pontificibus, inter S. Thomae et Societatis Jeſu Scholam agitatarum. Qui pleniorem notitiam deſiderat, adeat THEODORUM ELEUTHERIUM, ſeu LIVINUM DE MEYER, qui duobus praegrandibus tomis in folio ea omnia complexus eſt, quae ad hanc cauſam pertinent. Nos pauca quaedam, extremis ut ita dicam digitis, ex eo delibabimus.

Bannefius Theſes Prudentii de Montemaior,

LXXXIV. Nobiliſſimae huius celeberrimaeque in Scholis Controverſiae prima ſemina iacta ſunt A. 1581. in Hiſpaniis. PRUDENTIUS DE MONTEMAIOR Societatis Jeſu Theologus in Academia Salmanticenſi Theſes pro more defendendas conceperat, quibus phyſicae praedeterminationes actuum noſtrorum reiiciebantur, et divina praeſcientia futurorum contingentium conditionatorum certa et infallibilis, nullo praeſuppoſito abſoluto divinae voluntatis decreto, aſſerebatur. Erat tunc

Salman-

Salmanticae DOMINICUS BANNEZ, O. P. vir ingenio fervidus, auctoritate gravis, Melchioris Cani, hominis Societati infenſiſſimi, quondam diſcipulus, phyſicarum praedeterminationum repertor ac defenſor acerrimus. Hic viſis Prudentii Theſibus, non mediocriter offenſus, conſilium cepit opprimendae ac penitus exſcindendae doctrinae, quam in ſuae detrimentum, ſi reciperetur, ceſſuram ominabatur. Stata igitur die ad diſputandum ingreſſus, non tam armis Scholaſticis, hoc eſt, argumentis et rationibus, quam notis atque cenſuris rem agens, coetus tranquillitatem inſolito clamore inverecunde turbavit. Finita diſputatione domum reverſus, cum amicis conſilia contulit, ecquid facto opus eſſet ad evertendam ocius ac penitus exterminandam inviſam ſibi doctrinam. Hoc prae caeteris conſilium placuit. Scriptum ipſe celeriter adornat, in quo Theſium propugnatori attribuit decem et ſex propoſitiones, erroneas partim, partim haereticas; quarum tamen nullae in Theſibus illis expreſſae legebantur. Eas porro Banneſius, quia conſequi ex ipſis putabat, idcirco Theſium authori adſcripſit. Hoc ſcriptum ſuo, et amicorum quorumdam ſuorum nominibus ſubſignatum mittit ad ſupremum Tribunal Hiſpanicae Inquiſitionis. De cuius mandato unus ex Quaeſitoribus Valliſoletanis, qui viſitabat id temporis Dioeceſim Salmanticenſem, quaeſivit diligenter in omnem Theſium accuſatarum materiam. Re ad maturum diſcuſſa, ac doctioribus quibusque conſultis, deprehenſum falſo Theſium Authori impoſitas ſexdecim propoſitiones illas: a multis vero Academicis reputari valde probabilem ſententiam a Prudentio defenſatam. Itaque genuina Theſium doctrina in iudicium deducta, indemnis evaſit.

LXXXV. Incumbentem in id Banneſium, ut doctrinam Societatis, non intermiſſis novis accuſationibus, *Et Molinae librum de* omni-

concordia aggreditur, quem ad Luſitanicam, omni vi, omnique arte opprimeret, interpellavit perlatus e Luſitania rumor: Ludovicum illic MOLINAM, Conchenſem Hiſpanum, atque in Eborenſi Academia Profeſſorem, librum parare de concordia liberi arbitrii cum gratiae donis, divina praeſcientia, providentia, praedeſtinatione, reprobatione. Non neglexit indicium. Ut erat homo late notus, et multi commercii cum potentibus amicis, facile re ad certum explorata, parati editionem libri, ſuam de praedeterminationibus (ut ferebatur) doctrinam everſuri, omni qua valebat auctoritate impediendam decrevit. Itaque Concordiae librum, vix abſoluta in Luſitania editione, antequam venalis proſtaret, necdum a ſe viſum, multoque minus perlectum privato ſuo iudicio damnat, atque apud ALBERTUM Cardinalem Auſtriae Archiducem, et Luſitanicam Inquiſitionem, Molinam Pelagianiſmi reſuſcitati accuſat. Verum Luſitanicae Inquiſitionis Senatus Concordiae librum ad ſe delatum publico Librorum Cenſori Bartholomaeo Ferreira viro integerrimo et doctiſſimo ex Ordine Praedicatorum examinandum dedit, a quo prolixe laudatus, tandem difficultatum omnium victor in lucem prodiit ſub initium Julii Anno 1588, adiecta appendice, qua Molina reſpondit ad ea quae ab adverſariis ſuis obiecta ſibi fuerant, et Luſitanicae Inquiſitionis encomio, quae teſtabatur in hoc libro contineri doctrinam valde utilem, ſanam, conformem Scripturae, Conciliis, et Sanctis Patribus.

Et Hiſpanicam Inquiſitionem defert, conatu licet irrito. LXXXVI. Poſt haec a Banneſii Sociis tota Hiſpania ſpargebatur, a Jeſuitis pravam haereticamque doctrinam doceri: idque palam iactabant in circulis forenſibus, in ſacris pulpitis, in libellis famoſis, quibus non doctrina tantum, ſed mores etiam, regulae, Inſtitutum Societatis lacerabantur opprobriis, calumniiſque ſane graviſſimis. Nihil tamen his artibus profectum eſt. Siquidem eisdem tempo-

temporibus in Hiſpania Auguſtiniani, Benedictini, Ciſtercienſes, Carmelitae, Minimi, et praecipuae Hiſpaniarum Univerſitates, Complutenſis, Hiſpalenſis, Valliſoletana, Molinae doctrinam paſſim amplectebantur. Urebat honor iſte Molinae exhibitus Banneſianam factionem: atque ideo, ut nihil intactum illa relinqueret, Molinam cum libro ſuo, tamquam erroneae ac haereticae doctrinae reum ad Inquiſitionem Hiſpanicam detulit, a qua liber hic Academiae Complutenſi, doctrinae fama celeberrimae, ſevero per annum integrum examini ſubiiciendus traditur. Verum et hic aemulorum invidia ſuperior evaſit Molina; eius enim liber poſt longum et maturum examen ab omni cenſura immunis a Complutenſi Academia declaratus fuit.

LXXXVII. Poſtquam agitata utrimque in Hiſpania, Luſitaniaque de Auxiliis divinae gratiae controverſia Patrum Praedicatorum ſolertia Romam a Pontifice avocata fuit, Banneſius Didacum Alvarez ſocium ſuum fideliſſimum, omniumque conſiliorum ſuorum conſcium cum accuſationibus et cenſuris, quibus Molinae librum perſtrinxerat, Romam ablegavit. Ibi opera duorum Cardinalium, Alexandrini, et Aſculani, qui ambo ex Ordine Praedicatorum ad purpuram aſſumpti fuerant, et Franciſci Pegna Rotae Decani, viri Jeſuitis ad tumulum uſque infenſiſſimi, effectum eſt apud CLEMENTEM VIII. Pontificem, ut quamprimum litis cognoſcendae initium Romae daretur anno 1598, Conſultoribus IX, quibus ſubin duo alii acceſſere, a Pontifice deſignatis, quibus Alvarez cum ſuis perſuadere conatus eſt, id unum Molinae propoſitum fuiſſe, ut novam de Gratia et Praedeſtinatione Theologiam cuderet, contempta SS. Auguſtini et Thomae authoritate. Res maxima cum feſtinatione peracta eſt: nam vix trium menſium ſpatio, poſt XI. conventus

Cauſa Romam avocatur, ac Molinae Liber a Conſultoribus

celebratos, Conſultores iſti, quorum plerique Theologicas diſciplinas aut numquam, aut pridem tractarant, ac praeterea Cardinali Alexandrino beneficiis partim ab eo ſperatis, partim acceptis obnoxii erant, XIII. Martii eiusdem anni iudicarunt, e re Catholica fore, ſi Molinae liber damnaretur.

Tumultuaria et deproperata cenſura perſtringitur. LXXXVIII. Verum Pontifici ſuſpecta fuit tanta celeritas, ideoque cauſam totam ad incudem revocari iuſſit. Deprehenderat nempe propoſitiones quasdam Molinae, quae vel erant certae, vel communiter in Theologia receptae; et quidem non audita altera parte, quam variis artibus ne audiretur Conſultores impedierant, damnatas fuiſſe. At cum paulo poſt Conſultorum plerique ad ingenium redirent, Pontifex tandem iuſtis contra illos querelis fatigatus, eos coram Cardinalibus Bernerio, et Bellarmino his verbis compellavit: *Cenſuras veſtras biennio et amplius elaboratas et recognitas Jeſuitae probare nolunt: multa Molinae affiſta conqueruntur, nihilque ab eo aſſertum dicunt, quod Pelagianiſmi merito notari poſſit.* Tum Antonium Bovium unum ex illis digito monſtrans, *Regens quoque Carmelitarum*, inquit, *prolixam mihi nudius tertius Molinae defenſionem exhibuit, qua nihil in eius Concordia fidei repugnans ſcriptum obtendit. Rem itaque praeſentibus Praedicatoribus ac Jeſuitis iterum expendi volo, ac diligenter inquiri, quibus in capitibus Molina Pelagianis ac Semipelagianis aſſentiatur.* Quibus verbis Pontifex non obſcure oſtendit, Conſultores nec ſibi, nec muneri ſuo feciſſe ſatis.

Hinc Pontifex coram ſe diſputari praecipit. LXXXIX. Pontifex itaque cauſae terminandae cupidus, duorum Ordinum, Praedicatorum et Jeſuitarum ſupremos Rectores monuit, ut quos vellent Theologos in ampliſſimam diſputationis arenam ſecum adducerent: ſpecta-

ſpectatorem ſe fore et arbitrum univerſi certaminis. Huic initium datum eſt in Vaticano Palatio XX. Martii, anno 1602. Banneſium tuebantur Didacus Alvarez Magiſter et Regens Minervitanus, et Thomas de Lemos: Molinam vero Gregorius de Valentia, Petrus Arrubal, et Ferdinandus Baſtida. Per quatuor fere annos acriter diſputatum fuit, uſque ad annum 1606., Congregationesque univerſim habitae ſunt XLVII., nempe XXXVII. ſub Clemente VIII., ſub Paulo V. reliquae X.

XC. Venit e Gallia in Urbem ſub ipſum diſputationum aeſtum JACOBUS DAVI CARDINALIS PERRONIUS, vir cum in omni doctrinae parte, tum in controverſiis cum haereticis huius aevi verſatiſſimus, et ut talis Clementi Pontifici notus: qui quanti eum faceret, et ſcriptis alias honorificentiſſimis Brevibus, et allectione ipſius in Sacrum Senatum recens facta declaraverat. Oblata talis viri copia libentiſſime utens Pontifex, in arcano cum eo colloquio communicavit quaecunque hactenus in illa de auxiliis gratiae controverſia geſta eſſent. Tum Cardinalis Eccleſiaſtica libertate ſenſum ſuum de controverſiae capite aperuit, ac minime cunctanter Pontifici reſpondit, ſi ſententiam Jeſuitarum de concurſu gratiae cum libero arbitrio damnatam erroris proſcriberet, ſibi certum eſſe, omnes per Galliam, Germaniamque Calviniſmi ac Lutheraniſmi profeſſores eius definitioni applauſuros, velut certiſſimae confirmationi ſuorum dogmatum. Id dictum late celebravit recens tunc fama: ac ne quis temere vulgatum autumet, extat teſtimonium auritum hominis omni exceptione maioris, Illuſtriſſimi PETRI HABERTI Epiſcopi Cadurcenſis, qui palam affirmavit, ſe ex ipſo Cardinale Perronio, cui familiaris fuerat, audiviſſe cum narraret, ſeſe id Clementi Pontifici, quod retulimus, dixiſſe.

Perronii de hac Controverſia iudicium

Clementem VIII ſollicitum habuit. XCI. Pontifex inopinata hac doctiſſimi Cardinalis denuntiatione perculſus, non levem concepit animo ſollicitudinem de modo aptiſſimo ſecuriſſimoque finiendi graviſſimam hanc controverſiam. Venerat quidem ille ad diſputantium coetus coram ſe celebratos, animo non nihil praeoccupato: quippe ſuſpiciones de Molinae doctrina ſiniſtras ii dudum moverant, qui apud ipſum aſſidui et potentiſſimi erant, Cardinalis Aſculanus, Franciſcus Pegna, ipſeque Regis Catholici id temporis non parum Societati infenſus Orator. Haerebant ad haec Pontificis animo praeiudicia partis maximae Conſultorum, qui in privatis congreſſibus antea celebratis Molinae conſtanter adverſati fuerant. Et quamvis adverſus illorum iudicia libellis ſupplicibus dudum exceperant Societatis Actores, et de eorum praecipitantia, partium ſtudio, atque acerbitate, qua in praeteritis diſputationibus duos e Collegis ſuis Conſultoribus Plumbinum et Bovium, caeterosque Molinae vindices durius exceperant, non ſemel fuerant conqueſti: tamen haec iterum elidebantur contrariis ſermonibus cum Patrum Praedicatorum, tum Conſultorum, tum denique eorum, qui ipſis patrocinabantur; qui non ceſſabant Pontifici perſuadere, Patres Societatis iſtiusmodi exceptionibus nil niſi moras quaerere, et iudicii ſibi imminentis fruſtrationem. Poſtquam vero audita eſt graviſſima Cardinalis Perronii vox, incertior magisque anceps quam umquam antea Clementis animus fluctuavit. Occurrebant ſcilicet animo, quae Patres Societatis in ſolemnibus hiſce diſputationibus pro Molinae defenſione adverſus phyſicas praedeterminationes argumenta nec pauca, nec adeo contemnenda protulerant, quibus Pelagianiſmi accuſationes difflari non parum ac diſſipari videbantur.

Qui totam cauſam per XCII. Igitur Pontifex conſilium inivit non ſuae valetudinis, nec ſui otii. Decrevit controverſiam totam, ſpiſſam

ſpiſſam illam ac perplexiſſimam per ſe evolvere, et proprii ingenii acie, nullis iam cognitorum aut arbitrorum relationibus fidendo, de negotio toto quid eſſet ſtatuendum, definire. Ab hac inductione animi, homo annis gravis, laboribus fractus, podagra morbisque aliis ab aliquo iam tempore frequentiſſime tentatus, ad haec maximis quotidie occupationibus oppreſſus, librum Molinae de Concordia legere a capite aggreſſus eſt, vigiliisque acribus et contentione diuturna in id perſeveranter incubuit. Servatur hodiedum in Romano tabulario Societatis codex ille ipſe editionis Antuerpienſis, quo uſus eſt, et quo donati ſunt Jeſuitae ab ipſius Nepote Cardinale Aldobrandino; in eoque videre licet notas Sacra Pontificis manu interdum ad marginem adſcriptas, ſubnotatasque ſaepiuſcule lineolis in ipſo contextu ſententias, eas maxime, quae Molinam ab obiecto illi Pelagianiſmo et Semipelagianiſmo clare vindicabant. Quod ſi Pontifex coeptum abſolvere potuiſſet, dubitari non poteſt, quin pro ſua recti et aequi, ubi id ſemel liquido perſpexerat, generoſe tenaci voluntate, Molinae cognitam innocentiam et orthodoxiam publice amplexurus efficaci patrocinio fuerit. Sed Deo aliter viſum, qui Clementem VIII. anno 1605. die V. Martii terris eripuit.

ſe ipſum eognoſcere decrevit.

XCIII. Clemente VIII. e vivis ſublato, poſt brevem, et controverſiarum de auxiliis tractatione vacuum Leonis XI. Pontificatum dierum XXVII, Cardinalis Camillus Burgheſius, aſſumpto PAULI V. nomine, Eccleſiae clavum accepit die XVI. Maii, A. 1605, conſtanti multorum annorum felicitate regendum. Non poterat optari a partibus litigantibus opportunior electio ad aequam iuſtamque controverſiae huius deciſionem, cuius notitiam Paulus V. perfectiſſimam hauſerat tot illis, quibus interfuerat, habitis ſub Clemente VIII. concertationibus.

At morte prohibitus, negotium hoc Paulo V. perficiendum reliquit.

nibus. Nec eorum praeterea quae ſub Cardinale Ludovico Madrutio, aut etiam prius Romae in primis illis clanculariis Conſultorum coetibus, vel in Hiſpania Luſitaniaque in hac cauſa praeceſſerant, fuerat ignarus: quippe in Congregationem S. Inquiſitionis, cuius ea propria erat cognitio, iam pridem adlectus. Acri adhaec pollebat iudicio, et inflexibili aequitate animi: adeo ut pro hac finienda graviſſima lite, vocatus ad tantae dignitatis apicem divinitus videretur.

Sub quo in examen vocata eſt praedeterminatio Banneſii.

XCIV. Sub Paulo V. in examen vocata eſt praedeterminatio phyſica Banneſiana, quod ne fieret, toto auctoritatis pondere ſub Clementis Pontificatu amoliti fuerant Dominicani, praetexentes, nolle ſe ex Actoribus Reos fieri. Huic rei ventilandae fere omnes reliquae Congregationes maximo utriusque partis conatu impenſae fuerunt, in quibus Ferdinandus de Baſtida contra Lemoſium, poſtquam circa ſtatum quaeſtionis de praedeterminatione phyſica mutuo partium conſenſu conventum erat, maxima contentione diſputavit, oſtenditque doctrinam illam divinis Scripturis, Conciliis, Patribus, praecipue SS. Auguſtino ac Thomae refragari, atque humanae libertati inimicam eſſe. His acceſſerunt extranea quaedam praeiudicia, Banneſianorum cauſae admodum infeſta, nimirum Academiarum Hiſpaniae, Galliae, Italiae, Germaniae, ac Lotharingiae ſancita, et Sacrae Congregationi ſubmiſſa iudicia: ſuffragia praecipuorum fere Ordinum religioſorum pro tuenda Molinae doctrina: Principum Europae miſſa ad Pontificem teſtimonia, quibus fidem faciebant, in ſuis ditionibus probari ab Epiſcopis et Theologis doctrinam Societatis, tamquam Conciliorum Decretis et fidei conformem, ac convincendis Sectariis apprime idoneam. Demum pondus graviſſimum addiderunt Acta Concilii Tridentini in Arce S. Angeli aſſervata, quibus

luſtran-

luſtrandis facta ſibi poteſtate CARDINALIS BELLARMINUS in ſcripto Pontifici oblato haec illi retulit: *In Actis Concilii, quae habentur in Arce S. Angeli, refertur, quod cum in diſputatione Theologorum, quae habebatur ante Seſſionem VI, duo Religioſi protuliſſent ſententiam iſtam de praedeterminatione liberi arbitrii, fuit male acceptum a caeteris, eoquod non videretur valde Catholicum, et propterea decretum formatum eſt iuxta communem aliorum ſententiam.*

XCV. Tandem Paulus V. anno 1606. die XXVIII. Auguſti pronuntiavit, ut omnis doctrina Molinae indemnata perſiſteret, et utriusque familiae, Praedicatorum et Societatis, ſententia in ſcholis Catholicis tuto et impune doceretur, idque ſine damnatione alterius partis, donec aliud a ſancta Sede decerneretur. Haec Pontificis deciſio utrique Ordini, Praedicatorum et Societatis, per ſuos Generales intimata eſt, et uberior cauſae proſecutio interdicta. Conſtitutionem hanc confirmavit CLEMENS XII. anno 1733. die II. Octobr. in ea Conſtitutione, cuius initium eſt, *Apoſtolicae providentiae beneficio.*

Tandem Pontificis decreto utriusque Scholae ſententia indemnata perſtitit.

XCVI. His tamen minime obſtantibus, D. de Sanctamour, aliique Janſenii vindices eo tempore, quo Romae quinque famoſae Janſenii propoſitiones examinabantur, Acta Congregationum a Pegna, Coronello, et Lemoſio conſcripta in medium produxere, et multa praetenſae Conſtitutionis cuiusdam, a Paulo V. paratae quidem, ſed nondum promulgatae, in qua Molinae doctrina damnabatur, exemplaria deſcribi divulgarique curarunt, eo fine, ut Jeſuitarum doctrinam, quaſi olim Pelagianiſmi damnatam, in contemptum invidiamque adducerent. Verum quam primum res haec INNOCENTIO X. innotuit, ſolemne edidit Decretum die XXIII. April. anno 1654,

Acta Pegnae, Coronelli, et Lemoſii, teſte Innocentio X. nullam omnino fidem merentur.

1654, quo declaravit, ſtatuitque, Actis ſeu manuſcriptis ſeu impreſſis ſub nomine Franciſci Pegna, Coronelli, Lemoſii, ac praetenſae illi Conſtitutioni Pauli V, quam Sanctamorius evulgaverat, nullam omnino fidem adhibendam eſſe. Ex quo patet quam infirma ſit reſponſio Thomiſtarum, qui dicunt Innocentium X. declaraſſe tantum, nullam Actis illis adhibendam eſſe fidem iuridicam et legalem in iudicio, non autem fidem eis denegaſſe hiſtoricam: Neque enim Pontifex fidem legalem, quam numquam habebant, Actis illis ademit; ſed hiſtoricam, quam Janſenii pediſſequi illis conciliare ſtudebant. Praeterea nulla fides, quam Acta illa Innocentio teſte merentur, haud dubie etiam hiſtoricam excludit fidem.

Quid de Serriano Opere ſentiendum ſit?

XCVII. Anno 1699. prodiit in Belgio Hiſtoria Congregationum de Auxiliis, authore HIACYNTHO SERRY Ord. Praed. ſub ementito nomine AUGUSTINI LE BLANC, ex Actis Pegnae, Coronelli, et Lemoſii, quae nullius omnino fidei eſſe Innocentius X. declaraverat, conſarcinata. Elegans quidem illa eſt et faceta, ſed mordax et fabuloſa, in qua meri narrantur triumphi et victoriae a Banneſianis relatae, nec quidquam omittitur, quod Jeſuitis invidiam conciliare queat. Fabuloſam hanc Hiſtoriam ſolide et nervoſe confutavit THEODORUS ELEUTHERIUS ſeu LIVINUS MEYERUS e Societate Jeſu inſignis Theologus gemino edito praegrandi tomo, cui titulus: *Hiſtoria Controverſiarum de Divinae Gratiae auxiliis ſub Summis Pontificibus, Sixto V. Clemente VIII. et Paulo V.* In Praefatione huius operis Meyerus aperte et evidenter convincit Serrium commercii cum Janſenianis, praecipue cum Paſchaſio Queſnello Janſenianae factionis anteſignano habiti, a quo Serrianae Hiſtoriae editio procurata eſt, pluribus in locis, conſentiente authore, immutata, ac mendaciis farta. Porro oſtendit id Meyerus

Meyerus luculenter ex Epiſtolis propria manu a Serrio exaratis, quae interceptae fuerunt a ſatellitibus Humberti de Precipiano Archiepiſcopi Mechlinienſis, ea occaſione, qua deprehenſus Bruxellis Queſnellus Archiepiſcopali carceri eſt mancipatus. Ex quo ſolo colligi ſatis poteſt, quam fidem Serrianum hoc Opus mereatur.

ARTICULUS I.

DE GRATIA CHRISTI.

XCVIII.

Gratia generatim ſumpta, eſt gratuitum Dei donum, quod nec ut merces, nec ut debitum rependitur; ut enim ſcribit Apoſtolus ad ROM. Cap. XI. *Si autem gratia, iam non ex operibus: alioquin gratia iam non eſt gratia.* Alia eſt naturalis, ſupernaturalis alia. *Naturalis*, eſt quodvis beneficium ordinis naturalis gratis datum, ut v. g. creatio, conſervatio &c. *Supernaturalis*, eſt beneficium ordinis ſupernaturalis, a Deo gratis datum. Supernaturalis, quae ſola ſimpliciter, et ſine addito, gratia dicitur, duplex diſtinguitur: alia, quae ex mera Dei liberalitate datur, non dignis quidem, ſed nec poſitive indignis: talis fuit gratia Angelis et Adamo in ſtatu innocentiae data. Alia eſt, quae ex pura Dei miſericordia hominibus lapſis, et poſitive indignis datur, intuitu meritorum Chriſti. *Quid ſit Gratia*

XCIX. Haec gratia, quae vocatur *Chriſti Redemptoris*, eſt donum Dei gratuitum, ſupernaturale, homini lapſo conceſſum per merita Chriſti Domini in ordine ad vitam aeternam. Dicitur I^mo^ *Donum gratuitum*, ut oſtendatur eam non rependi praecedentibus operibus, ſed gratis dari. Noto tamen gratiam poſſe habere etiam rationem *Chriſti Redemptoris?*

tionem remunerationis et mercedis, quando nimirum redditur operibus ex gratia elicitis; quia iuxta TRIDENTINUM Seſſ. VI. Can. XXXII, iuſtus bonis operibus meretur augmentum gratiae. II. *Supernaturale*, nimirum tum quoad modum, tum quoad entitatem; quia tranſcendit omnium creaturarum ordinem et virtutem, hominemque Deiformem reddit. III. *Homini lapſo conceſſum*, ut oſtendatur, hanc gratiam maxime gratuitam eſſe, quia inimico, et poſitive indigno conceſſa eſt. IV. *Per merita Chriſti*, ut diſtinguatur gratia medicinalis a gratia ſanitatis, ſeu Angelorum, et ſtatus innocentiae, quae iuxta multos Theologos independenter a meritis Chriſti fuit conceſſa.

Quid gratis data, et gratum faciens?

C. Gratia Chriſti dividitur in gratiam gratis datam, et gratiam gratum facientem. Gratia *gratis data*, quia proprio et ſpecifico nomine caret, ſic vocata, et quia nomen generis tribui ſolet ſpeciei ignobiliori, eſt donum Dei, quod primario ad ſalutem et commodum aliorum confertur. Talia dona ab Apoſtolo I. ad COR. Cap. XII. numerantur novem, ſermo ſapientiae, ſcientiae, Fides, ſeu donum veritates fidei intrepide praedicandi et clare explicandi, gratia ſanitatum, operatio virtutum, prophetia, diſcretio ſpirituum, gratia linguarum, interpretatio ſermonum. Hae gratiae poſſunt abſolute conferri hominibus etiam improbis; regulariter tamen non niſi iuſtis et Sanctis conceduntur. Gratia *gratum faciens* dicitur illa, quae primario ad propriam recipientis ſalutem confertur, et vi cuius ipſe recipiens Deo gratus atque acceptus redditur, ſive formaliter, ſi ſit gratia habitualis ſanctificans, ſive diſpoſitive ac praeparatorie, ſi gratia ſit actualis.

Quid habitualis, et actualis?

CI. Gratia gratum faciens alia eſt habitualis, alia actualis. *Habitualis* eſt, quae confertur per modum habitus,

bitus, ſtabiliter ac permanenter. Talis praecipue eſt gratia ſanctificans, quae nos conſtituit amicos, et filios Dei adoptivos, dignosque haereditate Regni coeleſtis, et alii habitus virtutum Theologicarum et moralium infuſarum, ac dona Spiritus Sancti, quibus homo diſponitur ad actus ſupernaturales. Gratia *actualis* eſt ea, quae per modum motionis tranſeuntis nobis conceditur: *Externa* quidem gratia actualis ſunt doctrina Legis et Evangelii, exempla Chriſti et Sanctorum, aliaque innumera extrinſecus advenientia, quibus excitamur ad bonum agendum, et malum fugiendum. *Interna*, eſt illuſtratio ſupernaturalis in intellectu, et pia affectio pariter ſupernaturalis in voluntate, qua Deus hominem partim excitat, partim adiuvat ad bene et ſalutariter operandum.

CII. Porro Gratia actualis triplex eſt. I^ma^ dicitur *operans*, *praeveniens*, et *excitans;* eſtque ſupernaturalis a Deo immiſſa ſancta cogitatio, et indeliberata voluntatis motio, ſeu affectio, qua homo vel a Deo averſus, vel in bono torpens excitatur; per quam illi apparet quod latebat, et ſuave fit quod non delectabat. Hos actus intellectus et voluntatis a Conciliis et Patribus Deus dicitur in nobis operari ſine nobis; quia in illis producendis non cooperamur libere, ſed ſolum indeliberate. II^da^ dicitur *adiuvans*, ſeu *cooperans*, et *concomitans;* eſtque illa, qua Deus actu adiuvat voluntatem ad conſentiendum gratiae excitanti, ſive ad ponendum actum ſalutarem. Poteſt autem gratia adiuvans ſumi dupliciter, I^mo^ pro actuali influxu, quo Deus cum voluntate humana producit actum liberum et ſalutarem: et ſic gratia adiuvans eſt realiter ipſe actus ſalutaris. II^do^ poteſt ſumi pro auxilio, quod eſt natura prius ad actum ſalutarem, in quem hic et nunc actu influit: et ſic gratia excitans, in quantum perſeverat dum actu ponitur actus ſalutaris, et ad

Diviſio gratiae actualis.

hunc ponendum voluntatem corroborat, eſt ſimul gratia adiuvans. III[tia] dicitur gratia *ſubſequens*, eſtque ſupernaturale Dei auxilium, quo firmatur voluntas in bono propoſito, et adiuvatur, ut illud ad executionem perducat; in executione enim maior plerumque occurrit difficultas. Triplicem hanc gratiae actualis diviſionem manifeſtum eſt contineri in doctrina Tridentini Concilii, et S. Auguſtini. TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. VI. ait: *Diſponuntur autem ad ipſam iuſtitiam, dum excitati divina gratia, et adiuti, fidem ex auditu concipientes* &c. Et Cap. XVI. *Quae virtus in ipſos iuſtificatos iugiter influit, bona eorum opera ſemper antecedit, et comitatur, et ſubſequitur.* S. AUGUSTINUS Lib. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. XVII. de Deo ſcribit: *Ipſe ut velimus operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens.* Et Lib. II. contra duas epiſtolas Pelagianorum ad Bonifacium, Cap. IX. *Ut incipiamus, dictum eſt, Miſericordia eius praeveniet me; ut perficiamus, dictum eſt, Miſericordia eius ſubſequetur me.* Et Cap. X. *Hominis propoſitum bonum adiuvat quidem ſubſequens gratia, ſed nec ipſum eſſet niſi praecederet gratia.*

CONTROVERSIA I.

DE GRATIA EFFICACI.

AN VIS ET EFFICACIA GRATIAE REPETI DEBEAT EX DELECTATIONE INDELIBERATA RELATIVE VICTRICE?

CONTRA JANSENIANOS.

CIII.

Quid gratia efficax? Gratia *efficax* vocatur illa, quae non ſolum dat poſſe ſalutariter operari, ſed ipſum etiam operari,

rari, ſeu quae certam et infallibilem habet cum actu bono et ſalutari connexionem. Dari eiusmodi gratiam efficacem apud omnes in confeſſo eſt: at in quo conſiſtat efficacia divinae gratiae, graviſſima eſt controverſia, non ſolum Catholicos inter et Sectarios, verum etiam inter ipſos Doctores Catholicos. Rei huius difficultatem pridem agnovit S. AUGUSTINUS Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XLVII. ſcribens: *Iſta quaeſtio, ubi de arbitrio voluntatis et Dei gratia diſputatur, ita eſt ad diſcernendum difficilis, ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratia videatur; quando autem aſſeritur Dei gratia, liberum arbitrium putetur auferri.* Praeter alios, huic ſcopulo alliſus eſt Cornelius Janſenius Iprenſis Epiſcopus; cuius ſyſtema mechanicum, ſeu verius Manichaicum de delectatione coeleſti ac terrena, ob graduum ſuperioritatem trahente ſecum infallibiliter id quod magis delectat, exhibuimus Tomo IV. Num. CCCXCI. et ſequent.

CIV. CONCLUSIO I. Vis et efficacia gratiae repeti non poteſt ex delectatione coeleſti indeliberata, ſuperiore, ſeu per gradus relative victrice. Prob. Imo. Hoc ſyſtema evertit libertatem indifferentiae, atque ex eo quinque famoſae propoſitiones Janſenii neceſſario fluxu dimanant, ut oſtendimus Tomo IV. a Num. CCCXCIII. ad Num. CCCCIV. Ergo cum fide certum ſit dari liberum arbitrium, et quinque illas propoſitiones eſſe haereticas, efficacia gratiae repeti non poteſt ex delectatione indeliberata relative victrice. Prob. IIdo. Gratia, quantumvis efficax, non ſemper operatur in nobis delectationem ſtricte ſumptam, neque ea ſola ad bonum inclinamur et pertrahimur, ſed variis aliis modis. Ergo. P. A. Imo. ex Divinis Scripturis. ECCLESIASTICI Cap. I. dicitur: *Timor Domini expellit peccatum.* JEREMIAE

Vis et efficacia gratiae neque ex delectatione indeliberata relative victrice:

XXXII. *Timorem meum dabo in corde eorum, ut a me non recedant.* MATTH. Cap. X. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere; ſed potius timete eum, qui poteſt et animam et corpus perdere in gehennam.* Ad PHILIPP. Cap. II. *Cum metu et tremore ſalutem veſtram operamini.* Prob. idem antecedens II. Authoritate S. AUGUSTINI, et Diſcipulorum eius. Serm. CCCXLVIII, alias CCXIV. de Tempore ait: *Cum timetur poena, quam* (Deus) *minatur, diſcitur amari praemium, quod pollicetur; ac ſic per timorem poenae bona vita retinetur.* Lib. de Correptione et Gratia, Cap. V. *Non vis tua tibi vitia demonſtrari: non vis ut feriantur, fiatque tibi utilis dolor, quo Medicum quaeras - - quaſi laudanda, vel indifferenter habenda ſint vitia, ut neque laudentur, neque vituperentur; aut vero nihil agat timor correpti hominis, vel pudor, vel dolor.* S. PROSPER in Lib. contra Collatorem, Cap. VII. *Trahit timor; principium enim ſapientiae timor Domini. Trahit laetitia: quoniam Laetatus ſum in his, quae dicta ſunt mihi. Trahit deſiderium: quoniam Concupiſcit et deficit anima mea in atria Domini. Trahunt delectationes: Quam dulcia enim faucibus meis eloquia tua, ſuper mel et favum ori meo. Et quis perſpicere aut enarrare poſſit, per quos affectus viſitatio Dei animum ducat humanum, ut quae fugiebat, ſequatur; quae oderat, diligat; quae faſtidiebat, eſuriat; ac ſubito commutatione mirabili, quae clauſa ei fuerant, fiant aperta? - - Haec autem omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens ſingulis prout vult.*

CV. Prob. III. Juxta doctrinam S. Auguſtini, voluntas habet in poteſtate ſua et delectationem qua determinatur ad operandum iniuſte, et delectationem qua determinatur ad iuſte operandum. Ergo cum talis non ſit delectatio indeliberata; neque enim voluntas in poteſtate

teſtate ſua habere poteſt actus indeliberatos, ſyſtema hoc dici non poteſt Auguſtinianum, ſed Janſenianum. P. A. Serm. CLIX, alias XVII. de Verbis Apoſtoli ſcribit S. Doctor: *Juſtitia ſic delectet, ut vincat etiam licitas delectationes, et ei delectationi qua licite delectaris, praepone iuſtitiam. - - Prae omnibus voluptatibus, hoc eſt, delectationibus etiam licitis, amanda eſt iuſtitia. - - Praeponite delectationi carnis delectationem mentis. - - Mentem veſtram delectet iuſtitia. - - Exhibuiſtis membra veſtra deliciis illicitis, peccatorum ſuavitate ducti eſtis, ut illa faceretis; ducat vos ad recta facta ſuavitas, et dulcedo iuſtitiae. Amate iuſtitiam, quomodo amaſtis iniquitatem. Digna eſt iuſtitia, quae a vobis impetret, ut exhibeatis illi, quod exhibuiſtis iniquitati.* Ergo iuxta S. Doctorem voluntas noſtra utramque delectationem tam bonam quam malam in poteſtate habet; alias inepta, inutilis, atque irriſoria foret adhortatio Auguſtini. Quis enim ſanae mentis deterrebit, vel hortabitur homines ad id, quod illi ex antecedente et inſuperabili determinatione operantur? Praeterea modus, quo victrix Chriſti gratia contumacem hominis voluntatem frangit ac domat, ſemper Auguſtino viſus eſt ad explicandum difficilis, nec alio ut rem explicet recurrit, quam ad omnipotentiſſimam Dei voluntatem: at vero in ſyſtemate Janſeniano modus explicandi efficaciam gratiae per coeleſtem delectationem relative ſuperiorem, planus, facilis, apertus eſt, nihil abſtruſum habet et intricatum. Quid enim mirum eſt minus pondus a maiore trahi? Ergo modus explicandi efficaciam gratiae per delectationem indeliberatam relative victricem, non eſt Auguſtinianus.

CVI. Prob. IV. In hoc ſyſtemate multa non poſſunt a Janſenianis explicari, quin ſibi manifeſte contradi-

tradicant. Ergo. P. A. Explicare non poſſunt I^mo^, quomodo Angeli et Adamus peccare potuerint in tanta, qua perfundebantur, gratiae delectatione. Etenim cum haec coeleſtis delectatio nulla contraria terrena oppugnaretur, non potuiſſent iuxta Janſenium Angeli et Adamus in bono non perſeverare. Haec enim eſt lex delectationis, ut etiamſi levis fuerit; ſi tamen nulla contraria oppugnetur, neceſſario conſenſum voluntatis extorqueat. At certum eſt nullam in Angelis et Adamo innocente fuiſſe delectationem terrenam, contrariam delectationi coeleſti, quia rebelli concupiſcentia carebant: neceſſe igitur fuiſſet, Angelos et Adamum amare Deum, et in bono perſeverare. II^do^. Explicare nequeunt, quomodo in ipſorum ſyſtemate gratia ſit ex ſe, ſeu ex natura ſua et intrinſece efficax; pro qua tamen intrinſeca gratiae efficacia, tamquam pro aris et focis decertant. *Prob.* In hoc ſyſtemate eadem entitas gratiae in uno eodemque homine varie diſpoſito modo victrix eſt, modo non victrix, prout maior vel minor fuerit in ipſo oppoſitae delectationis, ſeu concupiſcentiae actualis reſiſtentia. Ergo in hoc ſyſtemate quod gratia ſit victrix, ſive efficax, non provenit ex natura et vi gratiae, ſed ex minori reſiſtentia oppoſitae delectationis, conſequenter ab eo quod gratiae eſt extrinſecum. III. Explicare non poſſunt quod affirmant, dari nempe diſcrimen intrinſecum inter gratiam victricem, et gratiam parvam. Nam eadem entitas coeleſtis delectationis ſi concurrat cum concupiſcentia fortiore, erit gratia ſolum parva, ſeu inefficax; ſi vero cum minore concupiſcentia confligat, erit victrix et efficax. Atqui maiores vel minores concupiſcentiae terrenae vires ſunt prorſus aliquid gratiae extrinſecum. Ergo diſcrimen illud inter gratiam parvam et efficacem non eſt intrinſecum. IV. Explicare non poſſunt, quomodo iuſtus ab iniuſto, electus a reprobo

probo

probo diſcernatur per gratiam. *Prob.* Si duo homines aequali prorſus gratia ſint inſtructi, ſed ita ut in uno delectatio coeleſtis praevaleat terrenae, in altero viciſſim terrena coeleſti: prior certiſſime ſuperabit tentationem, alter vero certiſſime ſuccumbet, et e ſtatu iuſtitiae excidet. Ergo cum uterque ponatur aequalem prorſus gratiam habere, ſola diverſitas concupiſcentiae unum ab altero diſcernet.

CVII. CONCLUSIO II. Efficacia gratiae reponi non poteſt in delectatione coeleſti indeliberata moraliter determinante ad actum bonum. Haec Concluſio ſtatuitur contra quoſdam Catholicos, qui Janſenianum ſyſtema adoptant, atque in eo unice differre videntur a Janſenio, quod velint voluntatem humanam praeponderanti delectationi phyſice quidem reſiſtere poſſe, at non moraliter. Prob. Concluſio Imo. Deus vi infinitae perfectionis ſuae, ſcientiae, et omnipotentiae, debet habere medium infallibile, quo actum ſalutarem a creatura ponendum infallibiliter praevideat et obtineat. Ergo efficacia gratiae non poteſt in ea delectatione reponi. P. C. Gratia illa eſt moraliter tantum connexa cum actu ſalutari, non autem neceſſario et infallibiliter. Ergo non eſt medium metaphyſice infallibile, ſed tantum moraliter certum, quo Deus et praevidere et obtinere poteſt actum ſalutarem a creatura ponendum. Quod ſi vero adverſarii verbis ludant, et moralis praedeterminationis nomine veram intelligant neceſſitatem, eamque phyſicam, iiſdem refutantur rationibus, quibus ſuperiorem ſententiam impugnavimus, cum tali modo non niſi verbis ac phraſibus a Janſenianis differant. Prob. IIdo. Dantur ſaepe gratiae efficaces, quae voluntati non imponunt neceſſitatem moralem ponendi actum ſalutarem. Ergo haec neceſſitas, aut determinatio moralis, non eſt

Neque ex delectatione indeliberata, moraliter determinante ad actum bonum, repeti poteſt.

de eſſentia gratiae efficacis. P. A. ab experientia hominum etiam timoratae conſcientiae, qui quandoque v. g. urgente vehementi tentatione, in venia inimicis danda, in toleranda gravi aliqua infamia etc. ſat magnam ſentiunt difficultatem, quamvis, divina gratia adiuvante, pravos animi motus ſuperent. At vero ſi gratia efficax cum morali neceſſitate victoriae coniuncta eſſet, luctam adeo difficilem illi non experirentur, ſed maximam in edomanda concupiſcentia facilitatem. Prob. III. Abſurdum eſt dicere, hominem in omnibus ſuis actionibus ſive ad bonum a gratia, ſive ad malum a concupiſcentia moraliter neceſſitari. Saepe enim experimur nos velle id efficaciter, quod minus nos indeliberate delectat: et viciſſim velle nos multa, ſine impoſſibilitate morali non volendi illa.

OBJECTIONES.

Adverſarii fruſtra authoritatem S. Auguſtini.

CVIII. Objicitur I. contra Imam Concluſionem, Authoritas S. Augustini. S. Doctor expreſſe aſſerit, voluntatem ſine delectatione moveri non poſſe, et Chriſti gratiam eſſe coeleſtem ac victricem delectationem. Ergo ſyſtema Janſenii maximum habet in Auguſtini doctrina fundamentum. Prob. I. membr. Anteced. Lib. XXII. contra Fauſtum, Cap. XXVIII. ſcribit S. Augustinus: *Si nihil delectaret illicitum, nemo peccaret. Peccat ergo, qui delectationem illiciti relaxat potius, quam refraenat.* Et Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. *Voluntas ipſa, niſi aliquid occurrerit quod delectet atque invitet animum, moveri nullo modo poteſt: hoc autem ut occurrat, non eſt in hominis poteſtate.* Prob. II. membr. Anteced. Lib. II. de peccator. merit. et remiſſ. Cap. XIX. ait: *Intelligamus, ſi poſſumus, Dominum Deum bonum ideo etiam Sanctis ſuis alicuius operis*

ris iuſti aliquando non tribuere vel certam ſcientiam, vel victricem delectationem, ut cognoſcant non a ſe ipſis, ſed ab illo ſibi eſſe lucem, qua illuminantur tenebrae eorum. - - Cum autem ab illo illius adiutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque iuſtitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, et ſuave faciat quod non delectabat? R. N. A. in ſenſu Janſenii intellectum. Ad I. *probat*. C. A. N. C. In primo textu S. Doctor loquitur de delectatione deliberata; peccatum enim ſine complacentia mala de obiecto illicito non patratur: At vero complacentia haec mala cum ab homine ſuperari poſſit, nullam inducit antecedentem neceſſitatem peccandi. In altero textu loquitur quidem Auguſtinus de delectatione indeliberata, ſeu gratia excitante: ſed delectationis nomine non intelligit quod ſuave tantum ac delectabile eſt, verum etiam illud omne, quod invitat, quod trahit, quod praevenit voluntatem, idque oppoſite ad Pelagianorum errorem, quem eo in libro refutat. Saepius enim Auguſtinus dicit, Deum ad ſe trahere homines variis modis, per timorem, amorem, dolorem etc. quin tamen liberum eorum laedat arbitrium. Tract. XXVI. in Joannem ſcribit: *Trahit ſua quemque voluptas; non neceſſitas, ſed voluptas; non obligatio, ſed delectatio. - - - Videte quomodo trahit Pater: docendo delectat; non neceſſitatem imponendo.* Ad II. *probat*. C. A. N. C. Nam I^mo^. Auguſtinus *delectationis* nomine utendo, ab efficaci gratiae motione, qua Deus hominum corda tangit, numquam excludere voluit alia omnia motiva timoris, doloris, turpitudinis peccati etc. Ut enim Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. V. ſcribit: *Sed quare iſti ſic, illi aliter, atque alii aliter, diverſis atque innumerabilibus modis vocentur ut reformentur: abſit ut dicamus iudicium luti eſſe debere, ſed figuli.* II^do^. Non loquitur de indeliberata, ut Janſenius, ſed deliberata de-

lectatione, quae nullam inſert homini neceſſitatem. III. Vim et efficaciam gratiae nullibi unquam repetit ex delectatione ac dulcedine relative, ac per gradus victrice. IV. Gratiam efficacem vocat *victricem*, non quia ſemper intenſione ſuperat concupiſcentiam, vel quia voluntatem phyſice determinat; ſed quia facit, ut voluntas libere vincat motus concupiſcentiae, movendo voluntatem ſicut ei congruit, ut reipſa conſentiat, et agat bonum.

CIX. DICES I. Juxta S. AUGUSTINUM gratia idcirco eſt victrix, quia viribus ſuperior eſt oppoſita delectatione concupiſcentiae. Ergo. **P. A.** Lib. II. de peccat. merit. et remiſſ. Cap. XVII. ſcribit: ***Nolunt homines facere quod iuſtum eſt, ſive quia latet an iuſtum ſit, ſive quia non delectat. Tanto enim quidque vehementius volumus, quanto certius quam bonum ſit novimus, eoque delectamur ardentius.*** Et in Expoſitione Epiſt. ad Galatas, Num. XLIX: ***Quod enim amplius nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt.*** Quem locum aureis ſcribendum eſſe characteribus ait Janſenius Lib. IV. de Gratia Chriſti, Cap. VI. **R. N. A.** ***Ad probat.*** **C. A. N. C.** S. Auguſtinus non loquitur de delectatione indeliberata, quae ex obiecto naſcitur, omnemque antevertit rationis advertentiam, et voluntatis libertatem, qualem Janſenius intelligit; ſed loquitur de illa deliberata, quae oritur ex libera voluntatis electione ac determinatione, ſecundum quam S. Doctor ait, neceſſe eſſe ut operemur, neceſſitate ſcilicet conſequente liberam voluntatis determinationem, quae in obiecto propoſito ſibi complacet, eique adhaereſcit; cui, ſi vellet, non adhaereſceret. Hanc fuiſſe mentem S. Auguſtini patet Imo ex iis libris, quos Janſeniani nobis obiiciunt. Lib. II. de peccat. merit. et remiſſ. Cap. XVII. ſcribit S. Doctor: ***Cum, voluntatem humanam gratia adiuvante divina,***

divina, ſine peccato in hac vita poſſit homo eſſe, cur non ſit, poſſem facillime ac veraciſſime reſpondere, quia homines nolunt: ſed ſi ex me quaeritur, quare nolunt, imus in longum. Ergo iuxta S. Auguſtinum delectatio illa, ſecundum quam hominem operari ait, eſt deliberata, profluens ex libera ipſius determinatione. In Expoſitione Epiſtolae ad Galatas, poſt illa verba, *Quod enim amplius nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt,* illico ſubiungit: *Ut verbi gratia occurrit forma ſpecioſae foeminae, et movet ad delectationem fornicationis: ſed ſi plus delectat pulchritudo illa intima, et ſincera ſpecies caſtitatis, per gratiam quae eſt in fide Chriſti, ſecundum hanc vivimus, et ſecundum hanc operamur; ut non regnante in nobis peccato ad obediendum deſideriis eius, ſed regnante iuſtitia per charitatem, cum magna delectatione faciamus quidquid in ea Deo placere cognoſcimus.* Quis hic non palpet ſermonem eſſe de delectatione deliberata? Non enim ait, *ſecundum id velimus,* ſed *operemur neceſſe eſt.* Operari autem ex communi modo loquendi actionem indicat externam, quam communiſſime ſaltem praecedit deliberata delectatio, ſeu conſenſus, aut efficax voluntatis imperium. Accedit quod in Expoſitione eiuſdem Epiſtolae, Num. L. nos hortetur, ne illicitas delectationes ſectemur: at vero actus indeliberati nequeunt eſſe materia hortationis, aut praecepti. Ergo loquitur de delectatione deliberata. II^{do}. Si propoſitio illa S. Doctoris intelligatur de delectatione deliberata, veriſſima eſt, neque ab ullo rationis compote negari poteſt: ſi vero intelligi deberet de delectatione indeliberata, praeterquam quod ſic liberum hominis arbitrium everteretur, a S. Auguſtino invicte adverſus Manichaeos propugnatum, ipſe S. Doctor ſibi turpiter contradixiſſet. Etenim Lib. VIII. Confeſſionum, Cap. VIII. de ſe ipſo ſcribit: *Non faciebam, quod incomparabili*

affectu

affectu mihi amplius placebat. Quae verba intelligi non poſſunt de delectatione deliberata, ut per ſe patet: ergo de indeliberata. Ergo indeliberata delectatio hominem non neceſſitat ad operandum; alias Auguſtinus feciſſet quod ipſi magis placebat. III. S. Auguſtinus Expoſitionem Epiſtolae ad Galatas conſcripſit, cum adhuc eſſet Presbyter, circa A. 394, quo tempore in errore Semipelagianorum verſabatur, ut ipſe de ſe teſtatur Lib. de Praedeſtinatione Sanctorum, Cap. III. Quomodo ergo potuit duos errores ſibi oppoſitos tueri, nempe et nimium libero arbitrio cum Semipelagianis tribuere, ſimulque illud cum Janſenianis evertere?

CX. DICES II. Verbum *delectare* ſignificat delectationem indeliberatam: neque probari poteſt, quod Auguſtinus per tò *delectare* umquam intellexerit amorem liberum. Ergo data a nobis reſponſio non ſubſiſtit. R. N. A. Quoad utrumque membrum. *Delectare* a Latinis paſſim uſurpatur ad ſignificandam delectationem deliberatam, idemque *hoc me delectat*, ſignificat, quod *hoc mihi arridet*, *hoc mihi placet*, *hoc eſt meum beneplacitum*, *ſic iuvat*, *ſic volo*. Auguſtinus vero tum in citato textu, ut prius oſtendimus, tum etiam in aliis locis, quibus homines hortatur, ut virtute delectentur, intelligit deliberatam delectationem; nemo enim poteſt ſerio alios hortari ad id, quod non eſt in libera eorum poteſtate, ſeu quod indeliberatum eſt.

Infirmitatem noſtri argumenti,

CXI. OBJICITUR II. contra II. Concluſionem. Infirmitas argumenti. Quamvis gratia illa ſit tantum ſtricte moraliter connexa cum actu ſalutari, eumdem tamen infallibiliter poſt ſe trahit. Ergo Deus concedendo homini talem gratiam, habet infallibile medium, quo actum ſalutarem et praevideat, et obtineat. P. C. Homo habet

habet potentiam phyſicam recreationis cauſa, vel exercendae libertatis ergo, eruendi ſibi oculos, aut praecipitem ſe agendi ex feneſtra: et tamen infallibiliter certum eſt, quod homo ſanae mentis, ſolius recreationis aut exercendae libertatis cauſa, numquam ſibi ſit oculos eruturus, aut praecipitem ſe acturus ex feneſtra. Ergo a pari, quamvis homo ſtante illo auxilio habeat potentiam phyſicam diſſentiendi; Deus tamen infallibiliter praevidere et obtinere poteſt conſenſum. R. D. A. Conſenſum infallibiliter poſt ſe trahit, infallibilitate morali, C. A. Infallibilitate omnimoda, ac metaphyſica, cui non poteſt ſubeſſe falſum, N. A. Et D. C. Ergo Deus habet medium, quo conſenſum ſalutarem praevideat et obtineat certitudine morali, C. C. Certitudine infallibili, cui nullo modo poteſt ſubeſſe falſum, N. C. Deus, cum omniſcius et omnipotens ſit, neceſſario debet habere medium, quo certitudine ſumma, infallibili ac metaphyſica, praevideat et obtineat conſenſum ſalutarem; quale medium certe non eſt delectatio illa indeliberata, moraliter tantum determinans ad actum ſalutarem. *Ad probat.* R. I^mo^. Si verum eſſet antecedens, quod nempe homo ſanae mentis potentiam phyſicam habeat ſemetipſum interficiendi ſolius recreationis, aut exercendae libertatis cauſa, nulla haberetur infallibilis, ſed tantum moralis certitudo, eum violentas ſibi manus numquam illaturum; adeoque paritas haec nihil evinceret. R. II^do^. Nego quod homo ſanae mentis phyſicam potentiam habeat ad eiuſmodi actus, nulla rationabili de cauſa, ſed mere ad recreationem et exercendam libertatem eliciendos. Nemo enim, quamdiu ſanae mentis eſt, poteſt aliquid velle, quin aliquam habeat, qua moveatur ad id amplectendum rationem, non quidem reipſa ſemper prudentem, ſed tamen talem, qua obiectum ipſi appareat bonum, etiam comparatum cum incommodis et difficulta-

cultatibus, quibus circumdatur: non enim magis, immo fors minus animus in id ferri poteſt, quod non ut bonum ei proponitur, quam quod omnino ignoratur; neque voluntas in id poteſt tendere, quod ei ita malum obiicitur, ut in eo nulla ratio boni comparate ad damna connexa eluceat. Jam vero qui fieri poteſt, ut v. g. Princeps, aut Rex potentiſſimus, ſciens volenſque, nudus per plateas currat, aut hiſtrionis inſtar populum ad riſum excitet? Qui fieri poteſt, ut rogitante amico, pedem ſibi quis amputet, oculos ſibi effodiat, aut ex alto praecipitem ſe agat, ſolius recreationis, aut exercendae libertatis cauſa, nulla impulſus ratione, quam ſaltem ut honeſtam apprehendat? Cum igitur homo ſanae mentis cognitionem non habeat indifferentem, quae rem proponat ut bonam etiam comparate ad alterum obiectum, circa quod ſimul verſatur electio, ad eiusmodi actiones minime liber eſſe cenſendus eſt. Neque obſtat, quod multi prae deſperatione violentas ſibi manus inferant; vel enim ſinciput illis graviter laeſum eſt; vel mortem, licet erronee, apprehendunt tamquam bonam in illis circumſtantiis, nimirum ut finem praeſentium malorum, quibuſcum conflictantur.

Ac paritatem obtendunt.

CXII. Objicitur III. Paritas. Deus per gratiam ſuam eo modo operatur in cordibus, voluntatesque hominum moraliter determinat ad bonum, quo daemon per concupiſcentiam eas determinat ad malum. Atqui daemon voluntates hominum per concupiſcentiam moraliter determinat ad malum, ſuaviter alliciendo. Ergo Deus per gratiam ſuam illas moraliter determinat ad bonum, blande ac ſuaviter attrahendo. R.T.M.D.m. Daemon moraliter determinat ad malum ſuaviter alliciendo, quandoque, C. Semper, N.m. Multa ab hominibus perpetrantur peccata, non tam ex fragilitate, ac tentationum vehemen-

vehementia, quam ex malitia, a quibus facile poſſent abſtinere. Quis ergo dicat, hominem, quoties peccat, moraliter ad peccandum determinari a concupiſcentia, vel a daemone? Pari modo fatemur, voluntatem a gratia efficaci moraliter determinari interdum, ut non ſine difficultate ei reluctari queat; at ſemper iſtud contingere omnino inficiamur. Ergo moralis haec neceſſitas non eſt de eſſentia gratiae efficacis; quia ſaepius datur gratia efficax, quae coniunctam non habet hanc moralem neceſſitatem ponendi actum ſalutarem. Utimur itaque paritate ab adverſariis allata, dicimusque; quemadmodum daemon hominem tentando per concupiſcentiam, quae moraliter tantum ad malum determinat, non habet medium, quo infallibiliter certo praevideat et obtineat actum peccaminoſum: ita etiam Deus, largiendo hominibus talem gratiam, quae moraliter tantum eſt connexa cum actu bono, non haberet medium, quo infallibiliter certo praevideat et obtineat actum ſalutarem.

CONTROVERSIA II.

AN EFFICACIA GRATIAE REPONENDA SIT IN MOTIONE NECESSITANTE ATQUE IRREPUDIABILI: ET AN VOLUNTAS HUMANA RESISTERE NEQUEAT GRATIAE INTERIORI?

CONTRA LUTHERUM, CALVINUM, JANSENIUM.

CXIII.

Lutherus et Calvinus gratiam efficacem in tali auxilio excitante conſtituunt, quod voluntatem phyſice determinat, ſeu neceſſitat ad actum ſalutarem. Janſenius idem quoad ſubſtantiam docuit; ait enim hominem inde- *Lutheri, Calvini, ac Janſenii errores.*

liberata

liberata coeleſti delectatione ita affici, quando ſalutarem actum elicit, ut non poſſit in illis circumſtantiis poſitus eam repudiare, aut illi ullo pacto reſiſtere, ut conſtat ex II. eiusdem propoſitione damnata. *Interiori gratiae in ſtatu naturae lapſae numquam reſiſtitur.* Et IV. *Semipelagiani admittebant praevenientis gratiae interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei: et in hoc erant haeretici, quod vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare.* Totum itaque diſcrimen Calvini ſententiam inter et Janſenii eſt, quod Calvinus neceſſitatem, quam iuxta ipſum gratia infert, refundat in ſolam naturam gratiae; Janſenius vero non eam repetat ex ſola entitate gratiae, ſed prout haec concurrit cum minore concupiſcentia oppoſita. Cum vero animadverteret Janſenius, Lutheri et Calvini doctrinam damnatam fuiſſe a Tridentino, quod ex ea ſequeretur, atque illi ultro admitterent, liberum hominis arbitrium amplius non dari, conſecutionem hanc praefracte negavit, aſſeruitque illaeſum in hoc ſuo ſyſtemate permanere liberum arbitrium, non libertatem a neceſſitate phyſica per illud intelligendo, ſed ſolam libertatem a coactione. Verum Tomo IV. Num. CCCLVII. ſatis oſtendimus, Janſenium ſolis vocibus a Calvino diſcrepare.

Quos renovavit Queſnellus.

CXIV. Janſenii errorem propugnant illius aſſeclae, quos inter PASCHASIUS QUESNELLUS pluribus propoſitionibus inter proſcriptas a CLEMENTE XI. per Bullam *Unigenitus*, quarum aliquas exhibemus. IX. *Gratia Chriſti eſt gratia ſuprema, ſine qua confiteri Chriſtum numquam poſſumus, et cum qua numquam illum abnegamus.* X. *Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare.* XI. *Gratia non eſt aliud, quam voluntas omnipotentis Dei iubentis, et facientis quod iubet.* XII. *Quando Deus vult ſalvare animam,* quocun-

quocunque tempore, quocunque loco effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei. XIII. *Quando Deus vult animam ſalvam facere, et eam tangit interiori gratiae ſuae manu, nulla voluntas humana ei reſiſtit.* XVI. *Nullae ſunt illecebrae, quae non cedant illecebris gratiae, quia nihil reſiſtit omnipotenti.* XXI. *Gratia JEſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpote quae eſt operatio omnipotentis.*

CXV. CONCLUSIO I. Efficacia gratiae reponi nequit in motione voluntatem phyſice neceſſitante, irrepudiabili, et cui a voluntate reſiſti nequeat. Prob. Motio divina voluntatem phyſice neceſſitans, atque irrepudiabilis, tollit liberum hominis arbitrium. Ergo cum fide certum ſit etiam in ſtatu naturae lapſae dari liberum hominis arbitrium, ut oſtendimus Tomo IV: a Num. CCCCXX, manifeſtum eſt, efficaciam gratiae in ea motione non eſſe reponendam. P. A Ad liberum arbitrium non ſufficit libertas a coactione, ſed requiritur libertas a quacunque neceſſitate antecedente, et inimpedibili, ut iterum invicte oſtendimus Tomo IV a Num. CCCLVIII. Atqui libertas haec a neceſſitate dari non poteſt, ſiquidem voluntas afficiatur motione eam phyſice neceſſitante, atque irrepudiabili. Vide dicta Tomo IV. a Num. CCCXCIX. *Efficacia gratiae reponi non poteſt in motione voluntatem phyſice neceſſitante.*

CXVI. CONCLUSIO II. In ſtatu etiam naturae lapſae interiori gratiae reſiſti poteſt, et ſaepe ab homine reſiſtitur. Ex quo manifeſte conſequitur, delectationem indeliberatam non infallibiliter ſecum trahere actum bonum, adeoque efficaciam gratiae non poſſe in illa conſtitui. Antequam probetur Concluſio, id unum adhuc obſervo, iuxta Janſenium gratiam ſemper eſſe efficacem, non tamen ſemper victricem. Efficax ſemper eſt, quia ſemper omnem effectum obtinet, quem relative ad oppoſitam concupiſcentiam obtinere poteſt: victrix ſemper non *Hominem reſiſtere poſſe gratiae interiori.*

eſt, quia ſaepe minor, et gradibus inferior eſt oppoſita concupiſcentia, ſeu delectatione terrena; ſicque plenum effectum ut aſſequatur, impoſſibile omnino eſt.

Docent Scripturae. CXVII. Probatur iam Concluſio I^mo^ Authoritate Scripturarum. PROVERB. Cap. I. v. 24. *Vocavi*, inquit Deus, *et renuiſtis: extendi manum meam, et non fuit qui aſpiceret.* Ubi vocatio Dei ad iuſtitiam, et extenſio manus porrectum auxilium; pervicacia vero hominis divinae gratiae neglectum ſignificat, niſi quis eo venerit dementiae et furoris, ut aſſerere auſit, Deum mala fide agere, atque homines decipere, vocando ad impoſſibile, et ſimulando ſe manum ad iuvandum extendere. ISAIAE Cap. V. quaerit Deus: *Quid eſt quod debui ultra facere vineae meae, et non feci ei? An quod expectavi ut faceret uvas, et fecit labruſcas?* Ergo gratiae divinae auxilium, neceſſarium ad culturam ſpiritualis vineae, ipſius ſolius vineae vitio redditum eſt inutile. MATTH. Cap. XXII. v. 3. Rex, qui filio ſuo nuptias fecit, *miſit ſervos ſuos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire.* Ubi ſub parabola Coenae magnae et nuptiarum indicatur divina invitatio et vocatio ad fidem, ad iuſtitiam et ſalutem, per auxilia divinae gratiae, quae accipientium culpa ſaepe effectu carent, eoquod illis proterve reſiſtatur. MATTH. Cap. XXIII. ait Chriſtus: *Jeruſalem, Jeruſalem, quae occidis prophetas, et lapidas eos qui ad te miſſi ſunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas, et noluiſti?* Ergo gratiae a Judaeis, ad iuſtitiam et ſalutem amantiſſime vocatis, ſed congregari nolentibus, impeditae fuerunt. ACT. Cap. VII. v. 51. ait Stephanus ad Judaeos: *Dura cervice, et incircumciſis cordibus et auribus, vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis.* Ad ROM. Cap. II. v. 5. ſcribit Apoſtolus: *Benignitas Dei ad poenitentiam te adducit.*

Secun-

Secundum autem duritiam tuam, et impoenitens cor, theſaurizas tibi iram in die irae. Ergo gratiam interiorem, ſine qua nemo ad poenitentiam adduci poteſt, peccatores convertere ſe nolentes reiiciunt. Denique Apoſtolus II. ad Cor. Cap. VI. ait: *Exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* Quod non de ſolo gratiae habitu, ſed etiam de actu intelligendum eſt; non enim gratiae habitus diu ſine actu eſt in ratione utentibus. Fruſtranea autem foret exhortatio Apoſtoli, ſiquidem is cum Janſenio cenſuiſſet, interiori gratiae non poſſe reſiſti.

CXVIII. Prob. II. Authoritate Patrum, ex quibus non niſi paucos proferam, quod plures laudaverim Tom. IV. Num. CCCLIX. CCCLX. CCCLXXVII. CCCCXXI. CCCCXXII. S. Chrysostomus Hom. XLVI. in Joan. ait: *Non vi et neceſſitate quadam Deus bonos facere conſuevit: neque electio eius violenta eſt, ſed ſuaſoria; ut enim intelligas, non cogere vocationem, multos vocatos perire continget. Quamobrem conſtat in noſtro eſſe arbitrio, an ſalvemur, an perdamur.* Et Hom. XVI. in Epiſt. ad Rom. Cap. IX. *Unde igitur alii vaſa ſunt irae, alii vero miſericordiae? Ex propria voluntate. Deus vero, quoniam bonus eſt, erga utroſque bonitatem ſuam declarat: nec enim eorum tantummodo quos ſalvavit; ſed etiam quantum in ſe fuit, Pharaonis miſertus fuit. Quod autem ſalvatus non eſt, totum per ſuam ipſius voluntatem ſtetit. Quantum ad Deum attinet, nihil ab illis, qui ſalvati ſunt, minus babuit.* S. Augustinus Lib. de Spiritu et littera, Cap. XXXIV. ſcribit: *His ergo modis* (ſuaſionibus) *quando Deus agit cum anima rationali, ut ei credat, neque enim credere poteſt quodlibet libero arbitrio, ſi nulla ſit ſuaſio vel vocatio cui credat; profecto et ipſum velle credere Deus operatur in homine, et in omnibus miſericordia eius praevenit nos: conſentire autem vocationi*

Patres.

tioni Dei, vel ab ea diſſentire, ſicut dixi, propriae voluntatis eſt. Libro LXXXIII. Quaeſtionum, Quaeſt. LXVIII. ait: *Nec illi debent ſibi tribuere qui* (ad Coenam Evangelicam) *venerunt; quia vocati venerunt: nec illi, qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, ſed tantum ſibi; quoniam ut venirent, vocati erant in libera voluntate.* Ergo vocati per gratiam, ſed venire renuentes, reſtiterunt vocationi, ac conſequenter gratiae interiori. Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. Num. X. haec de Eſau commemorat S. Doctor: *Noluit ergo Eſau, et non cucurrit: ſed et ſi voluiſſet, et cucurriſſet, Dei adiutorio perveniſſet, qui ei etiam velle et currere vocando praeſtaret, niſi vocatione contempta reprobus fieret.* Sed Dei vocatio ab Eſau contempta, cuius beneficio poterat velle et currere, atque ad aeternam ſalutem pervenire, fuit gratia interior prorſus inefficax, cui reſtitit. Ergo ex S. Auguſtino datur nunc gratia interior inefficax, cui reſiſtitur. Idem Lib. de Praedeſt. Sanctorum, Cap. XVI. *Non enim vocatione illa vocati ſunt, de qua dictum eſt, Multi vocati; ſed illa, qua vocantur electi.* Sed vocatio illa, qua vocantur electi, eſt efficax gratia interior, cui non reſiſtitur ab electis. Ergo ex S. Auguſtino vocatio illa, qua vocantur non electi, ſeu reprobi, eſt interior gratia prorſus inefficax, cui a reprobis reipſa reſiſtitur. Vide plura apud LAURENTIUM ALTICOTIUM Parte I. Summae Auguſtinianae Quaeſt. IV. Artic. I.

Concilia. CXIX. Prob. III. Authoritate Conciliorum. TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. V. ait: *Tangente Deo cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, homo inſpirationem illam recipiens, illam et abiicere poteſt.* Et Cap. XIII. *Deus, niſi ipſi illius gratiae defuerint, ſicut coepit opus bonum, ita perficiet, operans velle et perficere.* Ubi adiecta conditio, *niſi ipſi homines illius gratiae defuerint,*

ſatis indicat, ſubinde contingere ut gratiae diſſentiamus. Seſſ. VI. Can. IV. *Siquis dixerit, liberum hominis arbitrium a Deo motum et excitatum - - - neque poſſe diſſentire, ſi velit, - - anathema ſit* Can. VI. *Siquis dixerit, non eſſe in poteſtate hominis vias ſuas malas facere - - - anathema ſit.* Et Seſſ. VI. Cap. XI. *Deus ſua gratia ſemel iuſtificatos non deſerit, niſi ab eis prius deſeratur.* Atqui Deus aliter deſeri nequit ab homine, niſi hic gratiae reſiſtat, eamque abiiciat. Concilium SENONENSE A. 1528. habitum, Provinciale quidem tantum, ſed maximae authoritatis, Decreto fidei XV. ait: *Neque tamen tanta gratiae neceſſitas libero praeiudicat arbitrio; nec enim tale eſt huiuſmodi trahentis Dei auxilium, cui reſiſti non poſſit. - - - Fruſtra Paulus Theſſalonicenſes admoneret, Spiritum Sanctum ne extinguerent, ſi divinis inſpirationibus homines inevitabiliter raperentur.*

CXX. Prob. IV. Authoritate Pontificum, INNOCENTII X. ALEXANDRI VII, et CLEMENTIS XI, a quibus II. et IV. Janſenii propoſitio, complures vero Queſnelli proſcriptae fuerunt: atque etiam Theologorum. S. THOMAS Lib. IV. contra Gentes, Cap. LXX. ſcribit: *Bona Spiritus Sancti, quantum eſt de ſe, tantam habent virtutem, quod hominem ſine peccato conſervare poſſint, neque homo peccare poteſt ſecundum ea vivens: poteſt autem contra ea agere, et ab eis diſcedendo peccare.* Et I. Parte, Quaeſt. LXII. Art. III. ad II. *Modus autem naturalis intellectualis naturae eſt, ut libere feratur in ea quae vult: et ideo inclinatio gratiae non imponit neceſſitatem; ſed habens gratiam poteſt ea non uti, et peccare.* Quod idem eſt, ac gratiam reſpuere, eique reſiſtere. Similia habent S. BONAVENTURA in II. Diſt. XXVI. Quaeſt. ultima ad I. SCOTUS in I. Diſt. XL. Quaeſt. unica. ALBERTUS MAGNUS I. Parte Quaeſt. *Pontifices, et Theologi.*

 LXIII.

LXIII. Memb. III. Art. II. Et antiquiores Lovanienſes, HADRIANUS Quodlib. VII. Quaeſt. I. JOANNES DRIEDO de Redempt. Generis humani, Tract. IV. Cap. II. RUARDUS TAPPERUS Artic. VII. contra Lutherum, Propoſ. VII. JOANNES MALDERUS in Antiſynodicis, Cap. VIII. Vide plura apud JACOBUM FONTAINE in Conſtitutione *Unigenitus* Theologice propugnata, Tomo I. ad propoſitionem X.

OBJECTIONES.

Janſeniani fruſtra ſe tuentur authoritate Scripturarum.

CXXI. OBJICITUR Imo. Authoritas Scripturarum. EZECHIELIS Cap. XXXVI. v. 26. dicitur: *Dabo vobis cor novum, et ſpiritum novum ponam in medio veſtri: et auferam cor lapideum de carne veſtra, et dabo vobis cor carneum. - - Et faciam ut in praeceptis meis ambuletis.* II. JOAN. Cap. VI. v. 44. ait Chriſtus: *Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum.* III. Ad PHILIPPENSES Cap. II. v. 13. ait Apoſtolus: *Deus eſt enim, qui operatur in vobis et velle, et perficere, pro bona voluntate.* Ergo gratia efficax neceſſitat voluntatem, atque ab ea repudiari nequit. R. C. A. N. C. Senſus verborum Ezechielis eſt hic: Dabo vobis auxilia congrua coeleſtis gratiae, quae per ſcientiam mediam praevideo coniungenda cum conſenſu, atque adeo cum innovatione cordis, et obſervantia meorum praeceptorum. Qua ratione aperte conciliantur citata verba cum verbis eiusdem EZECHIELIS Cap. XVIII. v. 31. *Proiicite a vobis omnes praevaricationes veſtras, in quibus praevaricati eſtis, et facite vobis cor novum, et ſpiritum novum.* Deus ergo, iuxta Ezechielem, dat nobis cor novum et ſpiritum novum, et de lapideo corde facit carneum per ſuperna auxilia congrua: nos vero facimus in nobis cor novum et ſpiritum novum, divinae gratiae auxiliis libere conſentiendo. Ad II. R. cum S. AUGUS-

TINO

TINO Tract. XXVI. in Joan. *Videte, quomodo trahit Pater: docendo delectat, non neceſſitatem imponendo.* Ad III. R. Deum operari in nobis velle et perficere per gratiam excitantem congruam, de ſe repudiabilem, et per gratiam adiuvantem, qua voluntas libere conſentiens gratiae praevenienti adiuvatur: ex quo inferri minime poteſt, gratiam illam eſſe neceſſitantem, ut obſervat S. AUGUSTINUS Lib. de Gratia et Lib. Arbitrio, Cap.IX. *Non enim, quia dixit, Deus enim eſt, qui operatur in vobis et velle et operari pro bona voluntate, ideo liberum arbitrium abſtuliſſe putandus eſt. Quod ſi ita eſſet, non ſuperius dixiſſet, Cum timore et tremore veſtram ipſorum ſalutem operamini.* Ratio autem, cur Apoſtolus ſpecialiter Deo tamquam authori tribuat noſtros actus ſalutares, affertur a S. THOMA Lib. de Praeſcientia et Praedeſtinatione, Cap. VI. *Omnis cauſa primaria plus influit in ſuum effectum, quam cauſa ſecunda, quia virtus et eſſe cauſae ſecundae reducitur in cauſam primam, in cuius virtute operatur, et per hunc modum dicit Apoſtolus, quod Deus operatur in nobis velle et perficere.* Gratia vero eſt gratuitum Dei donum, quo excitamur et adiuvamur independenter a conſenſu libero noſtrae voluntatis; eſtque ſimul maximum Dei beneficium, in cuius ſolius poteſtate eſt gratiam conferre congruam, et praeviſam coniungendam cum conſenſu ſalutari, prae gratia quae a Deo praevidetur incongrua.

CXXII. OBJICITUR II. Authoritas Eccleſiae. *Eccleſiae,* Eccleſia in precibus ſuis, quae in Miſſali Romano continentur, ita orat in Sacrificio Miſſae: *Dirige ad te tuorum corda fidelium, ut in fide reperiantur ſtabiles, et in opere efficaces. Ad te noſtras etiam rebelles compelle voluntates. Omnium noſtrum ad te corda converte. Junge nos tibi efficaciter ſolius tuae gratiae dono, ut ſimus in te*

 unum,

unum, et in nullo deviemus a vero &c. R. I. Eccleſia, quae eſt optima verborum ſuorum interpres, gratiam neceſſitantem et irrepudiabilem damnavit in Calvino et Janſenio. Ergo fruſtra Novatores confugiunt ad preces Eccleſiae. R. II. C. A. N. C. Per illas formulas petimus a Deo, ut conferat gratiam congruam, quam praevidet coniungendam cum conſenſu ac ſalutari operatione. Haec autem gratia congrua, quamvis nullam hominibus antecedentem et abſolutam neceſſitatem imponat, cuique humana voluntas reſiſtere poſſit, reddit nos ſtabiles, et in opere efficaces, corda noſtra ad Deum convertit, iungit nos Deo, praeſtat ut non deviemus a vero, et ad Deum noſtras voluntates compellit, id eſt, efficaciter movet, ut voluntas noſtra e nolente bonum fiat volens.

Ac S. Augustini. CXXIII. OBJICITUR III. Authoritas S. AUGUSTINI. S. Doctor Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XXIV. aſſerit dari in Deo poteſtatem, *qua operatur in humanis cordibus etiam bonas voluntates.* Eam ipſam poteſtatem Lib. I. contra duas Epiſt. Pelagianorum, Cap. XX. appellat *occultiſſimam, et efficaciſſimam, quae convertit et transfert corda hominum.* Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XIV. *Inclinandorum cordium omnipotentiſſimam poteſtatem.* Lib. de Praedeſtinatione SS. Cap. VIII. gratiam efficacem dicit eſſe eam, *quae a nullo duro corde reſpuitur.* Ergo iuxta Auguſtinum gratia efficax eſt neceſſitans, et irrepudiabilis. R. C. A. N. C. Deus operatur in nobis bonas voluntates, non quia illas formaliter et immediate determinat, quod proprium eſt ſolius libertatis creatae; ſed quia nos vocat ad ſalutariter operandum vocatione congrua, ſub qua, ſi per illam vocemur, praevidet nos conſenſuros: de qua vocatione loquens idem S. Doctor Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt II. ait: *Ut velimus, ſuum eſſe voluit, et noſtrum: ſuum vocando,*

noſtrum

noſtrum ſequendo. Reliquae expreſſiones, quibus Auguſtinus poteſtatem flectendi corda commendat, eam appellando omnipotentiſſimam, occultiſſimam, efficaciſſimam, aliud non ſignificant, quam pleniſſimam Dei poteſtatem flectendi fortiter et ſuaviter hominum voluntates, quamtumvis rebelles, ad converſionem ac ſalutares operationes, atque in illas Deum ſupremum habere dominium. Hanc autem poteſtatem Deus habet per hoc, quod in theſauris ſuae omnipotentiae in promptu habeat innumeras vocationes, et mirabiles occultosque modos convertendi hominum corda, per quos cum praeſciat, ſi iis uti decreverit, ſuturum eſſe ut convertantur, converſionem infallibiliter obtinet, quotieſcunque voluerit. Hi quippe modi, ſub quibus praevidet futuram eſſe converſionem, ſunt infallibiles ob infallibilitatem divinae praeſcientiae, ad quam Auguſtinus recurrit, quotieſcunque de vocatione efficaci ſermonem habet.

CXXIV. DICES I. S. AUGUSTINUS Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. Num. XIII. ſcribit: *Non poteſt effectus miſericordiae Dei eſſe in hominis poteſtate, ut fruſtra ille miſereatur, ſi homo nolit; quia ſi vellet etiam ipſorum miſereri, poſſet ita vocare, quomodo illis aptum eſſet, ut et moverentur, et intelligerent, et ſequerentur.* Atqui haec falſa eſſent, ſi gratia efficax non eſſet neceſſitans et irrepudiabilis. Ergo. P. m. Homo ſola malitia voluntatis poſſet reſiſtere omnibus auxiliis, eaque inefficacia reddere. Ergo ſi talis homo nollet conſentire, Deus fruſtra miſereretur, quod tamen iuxta Auguſtinum fieri non poteſt. R. C M. N m. Ad *probat.* diverſa eſt Theologorum reſponſio. Aliqui reſpondent 1°, dari reſpectu cuiuslibet voluntatis creatae metaphyſicam quamdam, ac vagam neceſſitatem, ut aliquibus ſaltem auxiliis indeterminate ſumptis, ex poſſibilibus in-

 finitis,

finitis, conſentiat: hanceque neceſſitatem fundari putant immediate in eſſentiali ſubordinatione creaturae ad Deum; radicaliter autem in ipſo Dei dominio, quod exigere videtur, ut poteſtatem habeat flectendi creaturam modo ei proportionato, hoc eſt, libero. Neque propterea, aiunt, neceſſitatem hanc obeſſe libertati creaturae; tum quia aliquibus tantum auxiliis indeterminate acceptis conſentire deberet, a parte rei autem cuilibet determinato auxilio diſſentire poſſet: tum quia hoc ipſo, quod omnia poſſibilia auxilia neque ſint ponenda, neque poni poſſint, nulla inferretur neceſſitas conſenſus etiam quoad modum; cum neceſſitas tota fundetur in omnibus auxiliis ſyncategoramatice infinitis, quae omnia cum numquam dari poſſint, numquam etiam exiſtet metaphyſica illa neceſſitas completa et abſoluta.

CXXV. Alii reſpondent II^do^, poſſe in alia providentia dari creaturam, quae omnibus auxiliis indifferentibus reſiſteret: neque ſpectare ad dominium Dei, ut in omni providentia ab omni creatura obtineat liberum conſenſum, ſed ſufficere, quod illum obtinere poſſit per media neceſſitantia. Haec enim impotentia obtinendi a creatura conſenſum liberum per media indifferentia, eſſet ſolum conſequens liberrimum Dei decretum, quo creaturae voluit libertatem relinquere: ſicut non obeſt perfectiſſimo dominio Dei, quod gloriam coeleſtem nunc negare non poſſit homini iuſto; quia nimirum eſt impotentia ſolum conſequens liberrimum Dei decretum, quo promiſit homini gloriam ſub conditione oneroſa, ſi per bona opera ſe illa dignum reddat. In hac vero providentia, ſeu praeſenti rerum ordine, de quo ſolum loquitur Auguſtinus Quaeſt. II. ad Simplicianum, aiunt citati authores, non poſſe creaturam dari, quae licet poſſet diſſentire potentia antecedente liberam ſuam determinationem

tionem a Deo praeviſam, actu omnibus auxiliis eſſet diſſenſura; idque colligi volunt ex Scriptura, in qua Deus revelavit, quod corda voluntateſque hominum in ſua habeat poteſtate, ut PROVERB. Cap. XXI. *Cor Regis in manu Domini: quocunque voluerit, inclinabit illud:* Adeoque implicite etiam revelavit, nullam creaturam a ſe producendam in hac providentia, quae non ſit aliquibus ſaltem auxiliis conſenſura. Atque haec ſecunda reſponſio ſolida, expedita, ac paucioribus tricis obnoxia mihi videtur. Hinc *ad probat.* Reſp. D. A. Homo poſſet reſiſtere omnibus auxiliis in alia providentia, C. A. In hac providentia, ſubdiſt. Potentia antecedente liberam ſuam determinationem a Deo praeviſam C. Potentia conſequente, et ad actum reducenda, N. A. et Conſeq. Si Deus praevidiſſet creaturam omnibus auxiliis reſtituram, eam in hac providentia non produxiſſet. Ergo impotentia ex parte creaturae reſiſtendi actu omnibus auxiliis, eſt mere conſequens liberum exercitium creaturae a Deo praeviſum; conſequenter nullam importat neceſſitatem antecedentem, et proprie talem.

CXXVI. DICES II. S. Auguſtinus docet dari veram ac determinatam neceſſitatem conſentiendi gratiae. Ergo docet gratiam neceſſitantem. P. A. Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XII. ſcribit: *Prima erat perſeverantiae poteſtas, bonum poſſe non deſerere; noviſſima erit perſeverantiae felicitas, bonum non poſſe deſerere.* Ergo iuxta Auguſtinum, inter gratiam datam Adamo ad perſeverandum in ſtatu innocentiae, et eam quae nunc datur electis ad perſeverandum in ſtatu gratiae, id diſcrimen eſt, quod prior fuerit indifferens, poſterior vero determinans ſit, et neceſſitans. R. N. A. Ad *probat.* C. A. N. C. Auguſtinus non loquitur de perſeverantia electorum in hac mortali vita, ſed de perſeverantia Beatorum in

altera

altera vita, ſeu de impeccabilitate, qua Beati fruuntur in coelis; nam immediate ante verba laudata ſcribit S. Doctor: *Prima immortalitas erat poſſe non mori; noviſſima erit multo maior, non poſſe mori: Prima erat perſeverantiae poteſtas etc.* Clare itaque apparet, ſtatum innocentiae non hic opponi ſtatui naturae lapſae, in quo peccamus, et morimur; ſed ſtatui gloriae, in quo mors non erit amplius, et in quo electi erunt prorſus impeccabiles.

CXXVII. DICES III. S. Auguſtinus docet, gratiam quae praedeſtinatis in hac vita conceditur, repudiari ab illis non poſſe. Ergo. P. A. Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XII. ſcribit: *Subventum eſt igitur infirmitati voluntatis humanae, ut divina gratia indeclinabiliter et inſuperabiliter ageretur; et ideo, quamvis infirma, non tamen deficeret, neque adverſitate aliqua vinceretur.* R. N. A. Ad *probat.* R. I^mo^ locum hunc Auguſtini immutatum fuiſſe a Baii diſcipulis, qui Lovanienſem Auguſtini editionem curarunt. Ut enim obſervat SCIPIO MAFFEIUS Hiſt. Theol. Lib. XII, prima libri huius editio Baſileae facta, quae proinde tota e Manuſcriptis certiſſime deſumpta eſt, legit *inſeparabiliter*, non *inſuperabiliter:* ita et ſecunda habet Baſileenſis, et Eraſmiana, quae alia iterum, Veneta, Pariſina, aliarumque Civitatum Manuſcripta conſuluit. Ita legit ſemper Calvinus, in cuius rem vel maxime fuiſſet To *inſuperabiliter:* et nullibi haec vox hac in materia legitur uſurpata ab Auguſtino. Verum quamvis tranſmitteretur, locum illum a Lovanienſibus corruptum non fuiſſe, Reſp. II^do^. N. C. Si ibi de gratia actuali ſermo eſt, quod Janſeniani et Calviniani contendunt perperam, ut in reſponſione III. oſtendemus, ſenſus foret, hominem hac gratia roboratum

a ten-

a tentationibus ſuperari, aut a via mandatorum Dei declinare non poſſe, niſi ipſe velit, eo fere modo, quo S. CHRYSOSTOMUS Hom. IV. in Geneſ. ſcribit: *Adamante duriores nos fecit divina gratia, atque omnino inexpugnabiles, ſi velimus*: minime autem ſignificatur, quod inſuperabilitas haec ſit gratiae intrinſeca et antecedens determinationem noſtram, aut libertatis indifferentiae everſiva. Hanc certe inſuperabilitatem nullibi agnovit AUGUSTINUS, ut tum ex aliis innumeris locis, tum ex Lib. II. contra litteras Petiliani, Cap. LXXXIV. patet: *Si tibi proponam quaeſtionem, quomodo Deus Pater attrahat ad Filium homines, quos in libero dimiſit arbitrio, fortaſſis eam difficile ſoluturus es. Quomodo enim attrahit, ſi dimittit ut quis quod voluerit eligat? Et tamen utrumque verum eſt: ſed intellectu hoc penetrare pauci valent.* Neque dicas, etiam gratiam mere ſufficientem tali modo indeclinabilem et inſuperabilem dici poſſe, ſi nimirum creatura velit. Quamvis enim gratiae pure ſufficienti conveniat illud *inſuperabiliter*, et *indeclinabiliter* in ſenſu explicato, eidem tamen non convenit alterum, quod ſcilicet voluntas *agatur* per gratiam pure ſufficientem: *Ut divina gratia indeclinabiliter et inſuperabiliter ageretur.* Nam iuxta phraſin Auguſtinianam voluntas tunc ſolum agitur a gratia, quando gratia eſt talis, ut reipſa effectum ſuum, et conſenſum voluntatis obtineat.

CXXVIII. Reſp. III. ac praecipue, Auguſtinum ibi loqui de dono perſeverantiae finalis, ſeu de ipſa coniunctione mortis cum ſtatu gratiae, vi cuius Deus ita ordinat ac diſponit cauſas naturales, ut mors contingat eo ipſo tempore, quo praedeſtinatus eſt in ſtatu gratiae. Hoc vero finalis perſeverantiae dono homo indeclinabi-

liter

liter et inſuperabiliter agitur, atque ad ſalutem perducitur: tum quia in hominis poteſtate non eſt, ut non rapiatur tunc, quando eſt in gratia, ſive ſuppoſito ſtatu gratiae: tum quia poſt mortem peccare amplius non poteſt, ac felicitate ſua excidere. Hinc Auguſtinus infert, quod finalis perſeverantia in ſtatu naturae lapſae, et per Chriſtum reparatae, ſit ſpeciale Dei donum, quod locum non habuiſſet in ſtatu innocentiae. In illo enim ſtatu, cum homo morti obnoxius non fuiſſet, perſeverantia non debebat compleri per mortem, ſed exigebat tantum omiſſionem cuiuslibet actus peccaminoſi: contra in praeſenti ſtatu finalis perſeverantia in bono non tantum per omiſſionem actus peccaminoſi, verum etiam per mortem habetur eo tempore obitam, quo homo eſt in ſtatu gratiae. Ut autem mors tali tempore contingat, vel non contingat, non eſt in hominis poteſtate, ſed in ſolius Dei arbitrio póſitum, qui terribili quidem, ſed iuſto decreto mortem reprobis immittit eo tempore, quo ex malitia ſua in ſtatu eſſe peccati; contra vero ex peculiari benevolentia et favore indebito praedeſtinatos rapit pro his circumſtantiis, quibus eos in ſtatu gratiae eſſe cognoſcit. Quare Auguſtino non ibi ſermo eſt de auxilio gratiae actualis, ſed de dono perſeverantiae finalis dato electis in ſtatu naturae lapſae, ut ipſe Auguſtinus teſtatur Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. VI, in quo querelas comprimit Presbyterorum Maſſilienſium librum de Correptione et Gratia carpentium, de quibus certior factus fuerat ab Hilario. Haec igitur tota vis eſt et ſignificatio verborum illorum *indeclinabiliter, et inſuperabiliter;* quae non ad gratiam ſunt referenda, quaſi gratia naturae infirmae indeclinabilis et inſuperabilis ſit a voluntate; ſed ad ultimam referenda ſunt praedeſtinati hominis voluntatem, quatenus haec dono perſeverantiae finalis munita atque firmata eſt; ideoque a iuſtitia declinare amplius

plius non poteſt, neque ab adverſitate ulla deinceps ſuperari. Donata enim ſibi finalis perſeverantiae gratia, electi non amplius in via, ſed in patria ſunt, ubi niſi perſeverantes eſſe non poſſunt.

CXXIX. DICES IV. Idem S. Doctor Lib. de Correptione et Gratia, Cap. VIII. ſcribit: *An audebis dicere etiam rogante Chriſto ne deficeret fides Petri, defecturam fuiſſe ſi Petrus eam deficere voluiſſet, hoc eſt, ſi eam uſque in finem perſeverare noluiſſet? quaſi aliud Petrus ullo modo vellet, quam pro illo Chriſtus rogaſſet ut vellet.* - - - *Quando rogavit ergo ne fides eius deficeret, quid aliud rogavit, niſi ut haberet in fide liberrimam, fortiſſimam, invictiſſimam, perſeverantiſſimam voluntatem?* Ergo gratia repudiari ab homine non poteſt, ſed ab illo conſenſum neceſſario extorquet. R. N C. Chriſto orante, ut Petro daretur gratia congrua, fieri non poterat ut non daretur: hac autem data, neceſſario conſentiebat Petrus, neceſſitate nimirum conſequente; quippe quam ipſe fecit libere conſentiendo gratiae, cui potuiſſet non conſentire, ſi voluiſſet. Potuiſſet igitur Petrus indirecte facere, ut haec gratia nec praeviſa fuiſſet efficax et congrua, et ne in his circumſtantiis data fuiſſet.

CXXX. OBJICITUR IV. Diſcrimen gratiae medicinalis et ſanitatis. Juxta Patres, praecipue Auguſtinum, ingens datur diſcrimen inter gratiam medicinalem, quae ex meritis Chriſti datur homini in ſtatu naturae lapſae, et inter gratiam ſanitatis quae data fuit naturae integrae et innocenti. Atqui diſcrimen hoc in eo praecipue fundatur, quod gratia ſanitatis pendeat a libero voluntatis nutu; medicinalis vero non ita pendeat, quia liberum hunc nutum habere amplius non poteſt voluntas, utpote per peccatum originale omni indif- *Fruſtra obtendunt diſcrimen gratiae medicinalis, et ſanitatis.*

feren-

ſerentia activa ſpoliata. Ergo. R C.M. N.m. Medicinalis gratia multis capitibus, iuxta Auguſtinum, differt a gratia ſanitatis; at non in eo, quod Proteſtantes et Janſeniani obtendunt. Differt igitur Imo, quia gratia medicinalis ad perſeverandum datur electis propter merita Chriſti: Adamo vero in ſtatu innocentiae, iuxta Auguſtinum, data fuit independenter a meritis Chriſti. IIdo. Gratia Adamo data ad perſeverandum, laetior erat propter coniunctum integritatis donum, vi cuius immunis erat a concupiſcentiae motibus: contra medicinalis gratia, ob pugnam carnis adverſus ſpiritum, non ita laeta eſt. III. Gratia ſanitatis Adamo collata vere quidem ſufficiens fuit ad perſeverandum, ſed tamen incongrua: gratia vero medicinalis quae datur electis ad perſeverandum, congrua eſt; quia datur illis quomodo aptum eſt ut velint, et conſentiant: unde non ſolum poſſunt velle et conſentire, ſed etiam re ipſa volunt et conſentiunt. IV. Gratia medicinalis, quae datur electis ad perſeverandum, non ſolum eſt ſupernaturalis illuſtratio mentis; ſed etiam coeleſtis delectatio indeliberata voluntatem afficiens et corroborans, qua fit ut pateat quod latebat, et ſuave fiat quod antea non delectabat. Contra gratia Adamo collata in ſtatu innocentiae ad perſeverandum, fuit tantum gratia illuſtrationis, et quidem incongrua, licet vere ſufficiens V. Gratia medicinalis, quia malis ex peccato Adami ortis medetur, eſt potentior gratia ſanitatis: potentior eſt autem non propter vim voluntatem irreſiſtibiliter flectendi, ac neceſſitandi; ſed quia voluntatem ſomnolentam excitat, iacentem erigit, infirmam ſanat: quia non ſolum oſtendit bonum faciendum, et malum vitandum, ſed etiam ad utrumque vires efficaciſſimas ſuppeditat, voluntatem excitando et inclinando, quomodo ei congruit, ut inviciſſime velit. VI. Gratia Adamo data, fuit tantum adiutorium ſine quo non poſſet permanere, et quocum permaneret, ſi vellet, in ſtatu

inno-

innocentiae: gratia vero quae electis datur ad perſeverandum, eſt *adiutorium quo*, ſeu ipſa finalis perſeverantia, qua accepta non poſſunt non perſeveraſſe.

CXXXI. DICES I. S. AUGUSTINUS gratiam ſanitatis vocat *Adiutorium ſine quo non*, medicinalem vero *Adiutorium quo.* Sed per adiutorium *ſine quo non* intelligit gratiam repudiabilem, et per *adiutorium quo* gratiam neceſſitantem. Ergo. P. m. Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XII. ita ſcribit S. Doctor: *Primo itaque homini, qui in eo bono, quo factus fuerat rectus, acceperat poſſe non peccare, poſſe non mori, poſſe ipſum bonum non deſerere, datum eſt adiutorium perſeverantiae, non quo fieret ut perſeveraret, ſed ſine quo per liberum arbitrum perſeverare non poſſet. Nunc vero Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei praedeſtinatis non tantum tale adiutorium perſeverantiae datur, ſed tale ut eis perſeverantia ipſa donetur; non ſolum ut ſine iſto dono perſeverantes eſſe non poſſint, verum etiam ut per hoc donum non niſi perſeverantes ſint.* Ergo per adiutorium *ſine quo non* intelligit Augustinus gratiam repudiabilem, et per adiutorium *quo* gratiam neceſſitantem. R. I^mo. N. M. univerſaliter ſumptam. Non ibi loquitur Auguſtinus de qualibet gratia ſanitatis, et de qualibet gratia medicinali; ſed ſolum gratiam datam Adamo ad perſeverandum in ſtatu innocentiae opponit dono perſeverantiae finalis dato electis in ſtatu naturae lapſae: ſeu non loquitur ibi de gratia actuali, ſed de ipſa formali perſeverantia finali. Colligitur id manifeſte I^mo ex verbis ipſius AUGUSTINI, qui expoſita Capitis XII. doctrina, initio ſtatim Capitis XIII. ſcribit: *Haec de his loquor, qui praedeſtinati ſunt in regnum Dei.* Paulo ante, nimirum Cap. X. ait: *Quaeritur a nobis, quantum attinet ad hoc donum Dei, quod eſt in bono perſeverare uſque in finem, quid de ipſo primo*

homine ſentiamus, qui certe ſine ullo vitio factus eſt rectus. Et Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. VI. loquens de *adiutorio quo*, cuius mentionem fecerat Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XII, ſcribit: *De illa enim perſeverantia loquimur, qua perſeveratur uſque in finem: quae ſi data eſt, perſeveratum eſt uſque in finem; ſi autem non eſt perſeveratum uſque in finem, non eſt data.* II^do. Quia hoc adiutorium *ſine quo non* numquam ab Auguſtino vocatur *inſpiratio*, aut *vocatio*, quibus tamen verbis alias S. Doctor utitur ad ſignificandam gratiam actualem. III. S. Auguſtinus numquam dicit Adamum reſtitiſſe, aut abieciſſe hoc adiutorium, prouti tamen et Patres et Theologi loquuntur de gratia actuali, cui homo non conſentit. IV. Auguſtinus de hoc adiutorio *ſine quo non* loquens ea adhibet verba, quae gratiae actuali nullo modo convenire poſſunt; ait enim: *Tale quippe erat adiutorium, quod deſereret cum vellet, et in quo permaneret ſi vellet.* At quis umquam hominum dicet, Adamum potuiſſe in inſpiratione, vel illuſtratione permanere ſi voluiſſet, aut eam deſerere potuiſſe, quae ex hominis arbitrio non pendet, quod indeliberata ſit? V. Non potuit ab Auguſtino per adiutorium *quo* ipſa gratia actualis intelligi, quam Deus praedeſtinatis largitur. Nam praeter infantes, qui poſt baptiſmum moriuntur, antequam Deum cognoſcere et amare valeant, plures adulti apoplexia aut lethargo oppreſſi aeternam adipiſcuntur ſalutem, quin in ultimo illo articulo gratiae actualis excitantis ſint capaces. Ergo iuxta Auguſtinum per auxilium *quo* non intelligitur qualiſcunque gratia actualis, ſed ipſa finalis perſeverantia, ſive coniunctio mortis cum ſtatu gratiae.

CXXXII. R. II^do. Nego etiam min. Ad *probat.* N. C. Quamvis daretur, quod tamen falſum eſſe ſuperius oſtendimus, Auguſtinum per adiutorium *quo* intelligere gratiam

gratiam efficacem actualem, et per adiutorium *ſine quo non* gratiam ſufficientem, neutiquam tamen ſequeretur, gratiam efficacem, quae homini in ſtatu naturae lapſae et reparatae conceditur, eius eſſe naturae, ut hominem neceſſitet, aut cui reſiſti non poſſit; cum absque eiusmodi motione neceſſitante optime explicari poſſit efficacia gratiae, ut ſequente Controverſia expendemus.

CXXXIII. CORNELIUS JANSENIUS Iprenſis ubique fere partitionem illam auxilii *quo*, et *ſine quo non* obtrudit, et ſeptuagies ſupra centies diſcrimen duplicis illius adiutorii in Libro de Corrept. et Gratia commemorati inculcat. Quapropter Lib. de Gratia primi hominis et Angelorum, Cap. XVII. ſcribit, diſtinctionem auxilii *quo*, et *ſine quo non*, eſſe *clavem*, *qua aditus in ſcripta eius* (S. Auguſtini) *aperitur; et ſine qua qui ea molitur ingredi, velut caecus palpabit in meridie: eſſe filum, ſine quo e labyrintho ſcriptorum eius exitus non invenitur.* Nimirum duplex adiutorium illud *quo* et *ſine quo non*, de quo Auguſtinus primum in commemorato opuſculo, nec copioſe admodum diſputavit, in hanc ſpem Janſenium induxit, ut crederet, artificio adiutorii *quo* et *ſine quo non*, errores ſuos facile ſe poſſe tueri, id eſt, pro ſtatu naturae infirmae non aliam dari gratiam, niſi efficacem: ſufficientem autem, quae vere, proprie et ſemper ad actum perfectum ſufficiens ſit, nullam omnino eſſe. Item talem eſſe efficacem gratiam, ut humana voluntas nequeat illi vere et proprie reſiſtere. At ſi bona fide egiſſet Janſenius, remque paulo attentius conſideraſſet, facile advertiſſet diviſionem illam auxilii *quo* et *ſine quo non*, clavem non eſſe, qua univerſa Auguſtini de libero arbitrio et divina gratia doctrina reſeratur. Quod ſic oſtendimus.

CXXXIV. Auguſtinus librum illum de Correptione et Gratia ſcripſit anno fere 427, nimirum quindecim annis poſtquam bellum Pelagianis intulerat, quibuſcum dimicare coepit anno 412, editis libris tribus de peccatorum meritis et remiſſione: octo vero annis poſtquam Pelagianum bellum confectum eſt, quod contigit A. 418, quando toto Chriſtiano orbe, Zoſimo Pontifice Maximo, Pelagiani damnati ſunt. Itaque quaero a Janſenio, quaenam cauſa fuerit, cur S. Auguſtinus quindecim annos occluſam in arcula ſacra doctrinae ſuae occultaverit ſingularem clavem illam, maxime neceſſariam ad aperiendum aditum ad clauſum aerarium divinae gratiae: totidemque annos, id eſt, quindecim, admirabile filum illud convolutum in glomum non explicaverit, ſine quo, ut verbis Janſenii utar, e labyrintho ſcriptorum Auguſtini nemo exitum poterat invenire? Atqui clavis illa, illud filum, fervente cum Pelagianis de divina gratia certamine, quam maxime opportuna erant, quinimmo neceſſaria, ut ex Auguſtiniana arca depromerentur: minus vero utilia, vel potius intempeſtiva, fuſis iam dudum fugatisque divinae gratiae hoſtibus Pelagianis. Dicendum igitur erit, Janſenio authore, quando maxime neceſſe erat, ut clavis illa et illud filum depromerentur, tum ea vel ignoraſſe Auguſtinum, vel occultaſſe. Cum autem minus facto opus erat, tum primum ea depromſiſſe Auguſtinum. Sed multo etiam mirabilius eſt, quonam modo tot Romani Pontifices, Innocentius, Zoſimus, Bonifacius, Coeleſtinus, tot frequentiſſima Epiſcoporum Concilia, habita in cauſa Pelagiana, ſine illa clave filoque illo potuerint Pelagianam haereſin, quae ad divinam gratiam potiſſimum pertinebat, cognoſcere, refellere, confutare, damnare. Certum exploratumque eſt Romanos Pontifices, et Epiſcopos Africanos in ferendo iudicio de haereſi Pelagiana S. Auguſtini contra Pelagianos ſcripta conſuluiſſe. At opuſcu-

opuſculum de Correptione et Gratia, in quo illa clavis filumque illud primum apparuit, nondum, non dico Auguſtinus ediderat, ſed ne cogitaverat quidem. Itaque ſine illa clave filoque illo, ſi Janſenio fides habenda eſt, neceſſe erat, ut Romani Pontifices, Africanique Praeſules in Pelagiano iudicio *vel caeci palparent in meridie : et e labyrintho ſcriptorum Auguſtini* numquam elaberentur. Qui igitur fieri potuit, ut in meridie caeci palpantes, et in labyrintho greſſu erratico titubantes, haereſin Pelagianam oppreſſerint? Vide LAURENTIUM ALTICOTIUM Summae Auguſtinianae Parte V. Quaeſt. II. Artic. II.

CXXXV. DICES II. Quamvis Auguſtinus loco cit. loquatur de perſeverantia, per adiutorium *quo* tamen non intelligit ipſam formalem perſeverantiam, ſive coniunctionem mortis cum ſtatu gratiae, ſed cauſam illius efficientem, nimirum gratiam actualem, quae ipſam perſeverandi voluntatem certo et efficaciter in ipſis praedeſtinatis operatur. Ergo. P. A. Perſeverantia formalis non eſt proprie adiutorium. Ergo de illa S. Doctor non loquitur. R. N. A. Quod Auguſtinus per adiutorium *quo* praedeſtinatis conceſſum intelligat ipſam formalem perſeverantiam patet Imo ex verbis AUGUSTINI cit. Cap. XII. *Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei praedeſtinatis tale adiutorium perſeverantiae datur, ut eis perſeverantia ipſa donetur : non ſolum ut ſine iſto dono perſeverantes eſſe non poſſint, verum etiam ut per hoc donum non niſi perſeverantes ſint.* Et Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. VI. fuſius explicans ea, quae in Lib. de Corrept. et Gratia de perſeverentia ſcripſerat, ait : *De illa enim perſeverantia loquimur, qua perſeveratur uſque in finem : quae ſi data eſt, perſeveratum eſt uſque in finem ; ſi autem non eſt perſeveratum uſque in finem, non eſt data.* IIdo. Quia S. Doctor Lib. de Corrept. et Gratia, Cap.

XII. adiutorium *quo* electis conceſſum ad perſeverandum comparat beatitudini formali: *At vero beatitudo quam non habet homo, cum data fuerit, continuo fit beatus. Adiutorium eſt enim non ſolum ſine quo non fit, verum etiam quo fit propter quod datur. Qua propter hoc adiutorium et quo fit eſt, et ſine quo non fit: quia et ſi data fuerit homini beatitudo, continuo fit beatus; et ſi data numquam fuerit, numquam erit.* Ergo quemadmodum beatitudo forma eſt, qua fit, et ſine qua non fit homo formaliter beatus: ita perſeverentiae adiutorium *quo* ea forma eſt, qua fit, et ſine qua praedeſtinatus non fit formaliter perſeverans in fine. Ad *probat.* T. A. N. C. Neque beatitudo formalis proprie ac ſtricte loquendo eſt adiutorium; et tamen S. Auguſtino placuit eam ſic vocare. Formalem itaque perſeverentiam, ſeu coniunctionem mortis cum ſtatu gratiae adiutorium vocat Auguſtinus, quia eſt medium, quo Deus electos efficit formaliter perſeverantes. Unde S. Doctor adiutorium ſumit pro eo, quo aliquid fit, ſive efficienter, ſive formaliter.

CXXXVI. Dices III. S. Auguſtinus Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XI. docet, quod in ſtatu naturae innocentis perſeverantia fuiſſet meritoria; in ſtatu naturae lapſae vero ſit donum gratuitum, nullatenus meritorium. Ait enim: *Nunc autem per peccatum perdito bono merito, in his qui liberantur factum eſt donum gratiae, quae merces meriti futura erat.* Atqui huius nulla ratio dari poteſt, niſi quia gratia primo homini collata libertatem indifferentiae non laeſit; gratia vero praedeſtinatis conceſſa neceſſitatem conſentiendi inducit. Ergo R. Imo. Si argumentatio legitima eſt, Janſeniani admittere debebunt, nulla in hac providentia dari merita hominis, eoquod abſque gratia irrepudiabili, iuxta ipſos, nullum opus bonum exerceri valeat. R. IIdo. C. M. in-

tellectam de perſeverantia finali complete ſumpta. Et N. m. In ſtatu innocentiae, quo homo morti obnoxius non erat, perſeverantia finalis conſiſtebat in aliquo actu bono libero, quo poſito homo beatitudinem ſtatim aſſequi poterat. At vero in ſtatu naturae lapſae finalis perſeverantia completa non conſiſtit tantum in actu voluntatis, ſed in ipſa morte in ſtatu gratiae obita, quae donum eſt gratuitum, pendens a ſolo Deo. Hinc quamvis homo libere conſentiendo gratiae coeleſtem gloriam vere mereatur; mortem tamen ipſam ſubeundo, a Deo in illis circumſtantiis immiſſam, de ſe, et praeſcindendo ab actibus virtutum qui occaſione mortis elici ſolent, nihil meretur, quia mors eſt independens a voluntate hominis. Igitur perſeverantia finalis complete ſumpta, prout dicit mortem in ſtatu gratiae, meritoria non eſt in ſtatu naturae lapſae, non ob irrepudiabilem gratiae naturam, ſed ob mortis a Deo, quando illi libuerit, immittendae neceſſitatem.

CXXXVII. Dices IV. S. Doctor in eodem libro de Corrept. et Gratia, Cap. XII. aſſerit, Adamum peccando amiſiſſe merita, de quibus gloriari potuiſſet in ſtatu innocentiae; ideoque praedeſtinatos in ſtatu naturae lapſae non de meritis ſuis, ſed tantum de gratia liberantis gloriari poſſe. Ergo putavit Auguſtinus Adamum peccando amiſiſſe libertatem cum gratia repudiabili determinandi ſe ad bonum: adeoque electos indigere ad id gratia neceſſitante. R. N. C. Auguſtinus vult tantum in utroque quidem ſtatu, tam innocentis naturae quam lapſae, opera bona fuiſſe ſimul merita hominis et dona gratiae: cum etiam Adamus in ſtatu naturae innocentis indiguerit ſupernaturali illuſtratione, qua excitaretur ad ſalutariter operandum: verumtamen in ſtatu naturae lapſae merita hominis potiori iure dona gratiae eſſe, quam

in ſtatu naturae innocentis; quia Adamus creatus a Deo fuerat in ſtatu gratiae ſanctificantis, ratione cuius ius habebat ad gloriam, quae gratias actuales conferri exigebat: praeterea voluntas ipſius, utpote recta et ſana, non indigebat gratia ſanante et corroborante voluntatem. At vero in ſtatu naturae lapſae homines in peccatis naſcuntur, indigni omni divino beneficio, atque effraenatae concupiſcentiae obnoxii, ideoque ob contractam voluntatis infirmitatem potentiori gratiae auxilio indigent.

Infirmitatem noſtri argumenti. CXXXVIII. Objicitur V. Infirmitas noſtri argumenti. Quamvis gratia ſit irrepudiabilis, conciliari tamen poteſt cum libero arbitrio. Ergo ex hoc capite ſententia Janſenii non eſt reiicienda. P. A. Gratia excitans, ſeu inſpiratio divina durans per minutum, quod ex pluribus inſtantibus componitur, in quolibet inſtanti determinato relinquit homini plenam libertatem conſentiendi vel diſſentiendi, nec niſi pro aliquo inſtanti indeterminato inſuperabilem inducit conſentiendi neceſſitatem. Atqui haec vaga neceſſitas conciliari poteſt cum libero arbitrio. Ergo. P. M. Juxta Patres, atque ipſos Doctores Catholicos homo vagam habet atque indeterminatam neceſſitatem quandoque labendi in aliquod veniale peccatum, ſalva quam a Deo accepit libertate. Ergo ſi vaga illa neceſſitas quandoque delinquendi conciliari poteſt cum libero arbitrio, conciliari etiam poterit cum illo vaga neceſſitas in aliquo inſtanti indeterminate ſumpto conſentiendi gratiae. R. N. A. Ad *probat.* R. Imo. N. M., quae nec ex Scriptura, neque ex Patribus, aut ratione Theologica probari poteſt; quamque nec Calvinus, nec Jaſenius in ſuis principiis admittere poſſunt, cum indifferentiam activam per peccatum originale penitus eſſe ſublatam doceant. R. IIdo. Nego etiam minorem. Ad huius *probat.* C. A. N. C. Diſparitas inter utramque neceſſi-

neceſſitatem eſt latiſſima. Nam Imo. neceſſitas labendi quandoque in veniale peccatum ſubreptitium, eſt moralis tantum, cum non adimat homini potentiam phyſicam non labendi; ſecus homo abſque culpa ſua neceſſitaretur ad veniale peccatum: contra vero neceſſitas illa in aliquo inſtanti indeterminato conſentiendi gratiae, non moralis, ſed omnino phyſica foret, ab homine inſuperabilis, atque infallibiliter connexa cum conſenſu, quem Deus eiuſmodi gratiam conferendo infallibiliter praevideret, et obtineret. IIdo. Moralis neceſſitas in aliquod ſubreptitium peccatum labendi eſt ipſi homini valde utilis ad poenitentiam, demiſſionem animi, ac diffidentiam de propriis viribus; neque hominem exponit manifeſto aeternae damnationis periculo. At vero, cum ob paritatem rationis in ſyſtemate hoc admitti debeat, a concupiſcentia pariter, quando illa viribus gratiam ſuperat, hominem neceſſitari ad conſenſum in inſtanti aliquo quoad nos indeterminato; neceſſitas haec vaga (ſi tamen vaga dicenda eſt, cum ſit in ſe determinata, et vaga tantum reſpectu inſtantis A vel B) homini eſſet maxime noxia, quem inſuperabiliter et indeclinabiliter determinaret ad ponendam aliquam actionem aeternis cruciatibus dignam.

CXXXIX. Objicitur VI. Pelagianiſmus. Pelagiani non alia de cauſa haeretici fuere, atque ab Auguſtino impugnati ſunt, niſi quia admiſerunt gratiae interiori poſſe reſiſti. Ergo adiutorium gratiae iuxta Auguſtinum eſt neceſſitans et irrepudiabile. P. A. Pelagiani agnoſcebant veram et interiorem gratiam, non tantum illuſtrationis in mente, ſed etiam piae motionis in voluntate et actione. Ergo non alia fuit Auguſtini cum illis contentio, niſi de gratia irrepudiabili et neceſſitante. R. N. A, cuius falſitas ex pluximis Auguſtini locis invicte oſtendi- *Pelagianiſmum.*

tur, quibus contra Pelagianos agens, et neceſſitatem divinae gratiae, et liberum arbitrium ab omni inimpedibili neceſſitate immune propugnat. Vide dicta Tomo IV. Num. CCCLIX. CCCLXXVIII. CCCCXLVII. et ſeq. Ad *probat*. N. A. Pelagius praeter externam gratiam legis et doctrinae, atque exemplorum Chriſti, admiſit tantum gratiam internam iluſtrationis, ſive intellectus, ſed duplici errore corruptam. Primus erat, quod diceret, illam non eſſe ſimpliciter neceſſariam, ſed dari tantum ad facilius operandum: alter, quod contenderet internam illuſtrationis gratiam meritis naturalibus obtineri, id eſt, oratione, deſiderio bene vivendi viribus ſolius naturae elicito, ac bona voluntate. At vero exiſtentiam, ac praecipue neceſſitatem gratiae voluntatis et actionis, qua voluntas incitatur, corroboratur et adiuvatur ad actus ſupernaturales verae pietatis, et qua ipſa ſalutaris actio ponitur, conſtanter negavit.

CXL. Prob. aſſertio haec Imo. MILEVITANUM, verius CARTHAGINENSE A. 418. errorem Pelagianorum circa gratiae neceſſitatem Can. V. his verbis damnavit: *Item quiſquis dixerit, eamdem gratiam Dei per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum propter hoc tantum nos adiuvare ad non peccandum, quia per ipſam nobis revelatur et aperitur intelligentia mandatorum, ut ſciamus quid appetere, et quid vitare debeamus, non autem per illam nobis praeſtari, ut quod faciendum cognoverimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema ſit.* IIdo. Authoritate S. AUGUSTINI, qui certe Pelagianorum errores cognitos et perſpectos habuit. Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XLI. ſcribit de Pelagio S. Doctor: *In his etiam quatuor libris,* (quos de libero arbitrio ſcripſerat Pelagius,) *quaecunque pro gratia videtur dicere, qua iuvamur, ut declinemus a malo bonumque faciamus,*

ciamus, *ità dicit*, *ut nullo modo a verborum ambiguitate diſcedat*, *quem diſcipulis ſic poſſit exponere*, *ut nullum auxilium gratiae credant*, *qua naturae poſſibilitas adiuvetur*, *niſi in lege atque doctrina : ita ut ipſas quoque orationes*, *ut in ſcriptis ſuis apertiſſime affirmat*, *ad nihil aliud adhibendas opinetur*, *niſi ut nobis doctrina etiam divina revelatione aperiatur*, *non ut adiuvetur mens hominis*, *ut id quod faciendum eſſe didicerit*, *etiam dilectione et actione perficiat. Ab illo enim ſuo manifeſtiſſimo dogmate non recedit omnino*, *ubi tria illa conſtituit*, *poſſibilitatem*, *voluntatem*, *actionem : et ſolam poſſibilitatem dicit divino adiuvari ſemper auxilio ; voluntatem autem et actionem nullo Dei adiutorio exiſtimat indigere.* Et Cap. XLVII. *Si ergo conſenſerit nobis*, *non ſolam poſſibilitatem in homine*, *etiamſi nec velit*, *nec agat bene*, *ſed ipſam quoque voluntatem et actionem*, *id eſt*, *ut bene velimus et bene agamus*, *quae non ſunt in homine*, *niſi quando bene vult et bene agit : ſi*, *ut dixi*, *conſenſerit*, *etiam ipſam voluntatem et actionem divinitus adiuvari*, *ut ſine illo adiutorio nihil bene velimus et agamus*, *eamque eſſe gratiam Dei per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum*, *in qua nos ſua non noſtra iuſtitia iuſtos facit*, *ut ea ſit vera noſtra iuſtitia*, *quae nobis ab illo eſt ; nihil de adiutorio gratiae Dei*, *quantum arbitror*, *inter nos controverſiae relinquetur.* Cap. XXXIV. *Nec alicubi potui reperire*, *hanc eum* (Pelagium) *gratiam confiteri*, *qua non ſolum poſſibilitas naturalis voluntatis et actionis*, *quam dicit nos habere etiamſi nec volumus nec agimus bonum*, *ſed ipſa etiam voluntas et actio ſubminiſtratione Sancti Spiritus adiuvatur.* Cap. XXVI. *Gratiam Dei*, *qua charitas Dei diffunditur in cordibus noſtris per Spiritum Sanctum*, *qui datus eſt nobis*, *ſic confiteatur*, *qui vult veraciter confiteri*, *ut omnino nihil boni ſine illa*, *quod ad pietatem pertinet veramque iuſtitiam*, *fieri poſſe non dubitet.*

tet. Non quomodo iſte (Pelagius) *qui cum dicit propterea dari gratiam, ut quod a Deo praecipitur, facilius impleatur, quid de illa ſentiat, ſatis oſtendit, ſcilicet, quod etiam ſine illa, etſi minus facile, fieri tamen quod divinitus praecipitur poteſt.* Ex his Auguſtini teſtimoniis manifeſtum redditur, contentionem Catholicorum cum Pelagianis non fuiſſe de gratia neceſſitante, atque irrepudiabili, ſed de adiutorio immediato ex parte intellectus et voluntatis, adeo ut mirandum ſit, qua fronte Janſenius, qui in Auguſtini lectione aetatem ſe contriviſſe gloriatur, contra tam aperta et decretoria S. Doctoris teſtimonia, Catholicam de gratia ſententiam Pelagianiſmi accuſare auſus fuerit.

CXLI. DICES I. Pelagiani obiiciebant S. Auguſtino, ut ipſe S. Doctor fatetur Lib. II. contra duas Epiſtolas Pelagianorum, quod fatum admitteret, eumque Manichaeiſmi inſimularunt. Ergo contentio Pelagianos inter et Auguſtinum erat de gratia neceſſitante, quam tuebatur Auguſtinus, et negabant Pelagiani. R. C. A. N. C. Pelagiani Auguſtinum, alioſque Catholicos per ſummam iniuriam, atque iniquiſſime Manichaeiſmi accuſarunt, ut AUGUSTINUS ipſe conqueritur Lib. II, contra duas epiſtolas Pelagianorum ad Bonifacium, Cap. I, ubi ſic de Pelagianis loquitur: *Faciunt duo mala, quibus et ipſi anathematizandi ſunt: unum, quod Catholicos Manichaeorum nomine criminantur; alterum, quod etiam ipſi haereſin novi erroris inducunt.* Ad hanc calumniam Catholicis impingendam duabus movebantur rationibus, quas late refellit Auguſtinus. Prima erat, quia Catholici aſſerebant homines naſci peccato originali infectos: unde inferebant Pelagiani, naturam humanam ſecundum Catholicos a Deo creari malam, quae erat Manichaeorum inſania. Altera, quod Catholici dicerent,

rent, humanam voluntatem tantam ex originali culpa contraxiſſe infirmitatem, ut nihil omnino bene velit aut agat ſine interiori gratia ipſam immediate afficiente, ſanante, corroborante, qua intime et immediate praevenitur, excitatur, inclinatur, quomodo ei congruum eſt, ut bene velit et agat; quam gratiam ſic congruam Deus pro ſuo mero beneplacito quibus vult miſericorditer concedit, et quibus vult, iuſto, quamvis occulto iudicio denegat, quamque proinde nullatenus promereri poſſumus. Ex hac Auguſtini et Catholicorum doctrina male cauſabantur Pelagiani conſequi, quod omnia regantur fato, et liberum ſic auferatur arbitrium; non quod gratia, quam Catholici praedicabant, voluntatem neceſſitet atque irreſiſtibiliter flectat; ſed quia ſine illa voluntas nihil bene velle aut agere poſſit ad ſalutem. Pelagiani enim per liberum arbitrium intelligebant completam facultatem volendi et agendi etiam bonum ſalutare, independenter ab omni auxilio voluntatem praeveniente, excitante et corroborante, praeſertim gratuito, quod nempe non eſſet in noſtra poteſtate naturali ut adeſſet: unde ſentiebant, gratiam praevenientem, gratuitam et neceſſariam ad quoslibet actus ſalutares, repugnare indifferentiae activae, non prout eſt praeciſe virtus ſe determinandi per electionem ad utrumlibet ex oppoſitis; ſed ut eſt virtus ſe ſola completa, ſibique ſufficiens etiam ad bonum ſalutare, qualem intelligebant libertatem arbitrii etiam in ſtatu naturae lapſae. At in hoc vehementer decipiebantur Pelagiani; libertas enim arbitrii in praeſenti ſtatu Catholice ſumpta, eſt facultas agendi vel non agendi, ſi omnia adſint ad agendum praerequiſita. Sed haec facultas non eſt completa quoad actum ſalutarem niſi per gratiam, quae primum locum tenet inter praerequiſita ad agendum ſalutariter.

CXLII.

CXLII. DICES II. Pelagiani admittebant adiutorium poſſibilitatis, negabant vero adiutorium voluntatis et actionis. Sed per adiutorium poſſibilitatis intelligebant gratiam, quae ſic movet voluntatem, ut relinquat poteſtatem reſiſtendi; per adiutorium vero voluntatis et actionis gratiam cui reſiſtere nequit voluntas. Ergo. R. C. M. N. m. Pelagius per adiutorium, quo poſſibilitatem adiuvari dicebat, intellexit gratiam legis et doctrinae, ſub qua comprehendebat exempla Chriſti, et internas illuſtrationes; per adiutorium vero voluntatis et actionis, quod conſtanter negavit eſſe neceſſarium, gratiam inſpirationis, qua voluntas immediate, quamvis reſiſtibiliter, excitatur et movetur ad volendum bonum, ac roboratur ad illud agendum. Teſtem iterum exhibemus AUGUSTINUM, qui Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XLI. ita ſcribit: *Solam poſſibilitatem dicit* (Pelagius) *divino adiuvari ſemper auxilio; voluntatem autem et actionem nullo Dei adiutorio exiſtimat indigere. Ipſum vero auxilium, quo poſſibilitatem naturalem perhibet adiuvari, in lege conſtituit atque doctrina, quam nobis fatetur etiam Sancto Spiritu revelari; propter quod et orandum eſſe concedit. Sed hoc adiutorium legis atque doctrinae etiam propheticis fuiſſe temporibus: adiutorium autem gratiae, quae proprie gratia nuncupatur, in Chriſti eſſe arbitratur exemplo: quod nihilominus ad doctrinam pertinere perſpicitis, quae nobis evangelica praedicatur: ut videlicet tamquam via demonſtrata, qua ambulare debeamus, iam viribus liberi arbitrii, adiutorio nullo alterius indigentes, ſufficiamus nobis, ne deficiamus in via: quamvis et ipſam viam contendat etiam ſola inveniri poſſe natura, ſed facilius, ſi adiuvet gratia.* Vide plura apud NATALEM ALEXANDRUM in Hiſt. Eccleſ. Saeculi V. Cap. III. Artic. III. Paragr. VIII. et ſeq. LAURENTIUM

TIUM ALTICOTIUM Summae Auguſtinianae Parte V. Quaeſt. I. Artic. V. et VII. TOURNELY in Praelect. Theol. de Gratia Chriſti, Parte I. Quaeſt. III. SIMONNET Tract. de Gratia, Diſput. I. Artic. II. et III. LIVINUM DE MEYER Diſſertat. IV. de Pelagianorum et Maſſilienſium contra fidem erroribus.

CXLIII. OBJICITUR VII. Semipelagianiſmus. *Aut Semipelagianiſmum.* Semipelagiani erant haeretici. Atqui non alia de cauſa impugnati ſunt ab Auguſtino, et damnati ab Eccleſia, quam quia docuerunt gratiam, quae praevenit quemlibet actum ſalutarem, atque etiam initium fidei, poſſe repudiari. Ergo. P. m. Gratiae neceſſitatem, etiam ad initium fidei, ultro admittebant. Ergo errabant circa efficaciam gratiae. R. C. M. N. m, cuius falſitas oſtenditur Imo ex Scriptis Auguſtini, qui innumeris pene locis liberum arbitrium ab omni neceſſitate immune defendit. IIdo. Quia S. COELESTINUS in ſua ad Galliarum Epiſcopos epiſtola, et ARAUSICANUM II. in Canonibus ſuis nullam gratiae neceſſitantis mentionem faciunt, ſed definiunt tantum gratiam praevenientem neceſſariam eſſe ad quemlibet actum ſalutarem, atque ad ipſum etiam initium fidei. Ad *probat.* N. A. Semipelagiani quamvis admitterent gratiam interiorem praevenientem tum illuſtrationis, tum piae motionis, ſive intellectus et voluntatis, neceſſariam eſſe ad incipienda et perficienda opera ſalutaria, conſtantiſſime tamen negarunt neceſſitatem gratiae ex parte voluntatis ad initium ſalutis, ſcilicet ad voluntatem credendi, ad fidem inchoatam, ad deſiderium ſanitatis et orationem; ſed docuerunt ad hos actus ſufficere vires naturales liberi arbitrii.

CXLIV. Prob. aſſertio Imo. Authoritate PP. Hilarii, Proſperi, et Auguſtini, quibus certe Semipelagianorum

errores

errores magis explorati erant, quam Janſenio tot ſaeculis poſteriori. HILARIUS Auguſtini diſcipulus in epiſtola ad Auguſtinum, quae inter Auguſtinianas eſt CCXXVI. de Semipelagianis ſcribit: *Nec* (putant) *negari gratiam, ſi praecedere dicatur talis voluntas, quae tantum medicum quaerat; non autem quidquam ipſa iam valeat. Nam illa teſtimonia, ut eſt iſtud, Sicut unicuique partitus eſt menſuram fidei, et ſimilia, ad id volunt valere, ut iuvetur qui coeperit velle, non ut etiam donetur ut velit.* S. PROSPER in Epiſt. ad Auguſtinum, inter Auguſtinianas CCXXV. ſcribit: *Quantum ad Deum pertinet,* (dicunt Semipelagiani) *omnibus paratam vitam aeternam: quantum autem ad arbitrii libertatem, ab his eam apprehendi, qui Deo ſponte crediderint, et auxilium gratiae merito credulitatis acceperint.* Et paulo poſt: *Cum duo ſint, quae humanam operantur ſalutem, Dei ſcilicet gratia, et hominis obedientia; priorem volunt obedientiam eſſe quam gratiam, ut initium ſalutis ex eo qui ſalvatur, non ex eo credendum ſit ſtare qui ſalvat, et voluntas hominis divinae gratiae ſibi pariat opem, non gratia ſibi humanam ſubiiciat voluntatem.* S. AUGUSTINUS Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. XXIII. ait: *Attendant ergo quomodo falluntur, qui putant eſſe a nobis, non dari nobis, ut petamus, quaeramus, pulſemus: et hoc eſſe dicunt, quod gratia praeceditur merito noſtro: ut ſequatur illa, cum accipimus petentes, et invenimus quaerentes, aperiturque pulſantibus: nec volunt intelligere etiam hoc divini muneris eſſe, ut oremus, hoc eſt, petamus, quaeramus, atque pulſemus.* Et Lib. de Praedeſtinatione SS. Cap. II. *Sed nunc eis reſpondendum eſſe video, qui divina teſtimonia, quae de hac re adhibuimus, ad hoc dicunt valere, ut noverimus ex nobis quidem nos habere ipſam fidem, ſed incrementum eius ex Deo; tamquam fides non*

ab

ab ipſo donetur nobis, ſed ab ipſo tantum augeatur in nobis, eo merito, quo cœpit a nobis. Non ergo receditur ab ea ſententia, quam Pelagius ipſe in Epiſcopali iudicio Palaeſtino, ſicut eadem Geſta teſtantur, damnare compulſus eſt, gratiam Dei ſecundum merita noſtra dari; ſi non pertinet ad Dei gratiam quod credere coepimus, ſed illud potius quod propter hoc nobis additur, ut plenius perfectiuſque credamus. Prob. II. Ex Scriptis Semipelagianorum, JOANNIS CASSIANI Collatione XIII. Cap. VIII. III. Ex ARAUSICANA II. Synodo, in qua, nulla facta neceſſitantis gratiae mentione, Semipelagianorum errores damnati ſunt, et definitum Cap. V. *Initium fidei non eſſe in nobis naturaliter, ſed per inſpirationem Spiritus Sancti.* Cap. VII. *Per naturae vigorem nihil boni poſſe cogitari, ut expedit, ſed per illuminationem et inſpirationem Spiritus Sancti.* Vide dicta Num. LIII. et ſeq. IV. Authoritate Pontificum, qui quartam Janſenii propoſitionem ſolemni decreto damnarunt; priorem quidem propoſitionis partem ut falſam, poſteriorem ut haereticam.

CXLV. Neque dicant Janſeniani, quaeſtionem facti eſſe, an Semipelagiani ad initium fidei admiſerint neceſſitatem gratiae interioris; ac proin Eccleſiam in illa decidenda infallibilem non eſſe. Praeterquam enim quod Eccleſiae deciſio circa quaeſtionem etiam meri facti, tantam habeat authoritatem, ut in ſuſpicionem falſitatis aut erroris adduci nequeat, niſi contrarium invictis omnino rationibus oſtendatur; aio quaeſtionem hanc non eſſe meri facti, ſed connexi cum iure. Cum enim iuxta omnes certum ſit Semipelagianos vel circa neceſſitatem vel circa efficaciam gratiae erraſſe; ſi prior Janſenianae propoſitionis pars vera foret, neceſſario vera quoque foret poſterior, quae ſtricte ad ius pertinet. Atqui poſterior haeretica eſt declarata infallibili Eccleſiae iudicio, quae

errare non poteſt in quaeſtione ad ius divinum pertinente. Ergo neceſſario falſa eſt prior connexa cum poſteriore.

CXLVI. DICES I. Semipelagiani admiſerunt neceſſitatem gratiae in primo homine ante lapſum. Ergo multo magis eam admiſerunt in ſtatu naturae lapſae. P. A. I. HILARIUS in Epiſt. ad Auguſtinum, inter Auguſtinianas CCXXVI. ſcribit de Semipelagianis: *Unde in hoc ſolo volunt a primo homine omnium diſtare naturam, ut illum integris viribus voluntatis iuvaret gratia volentem, ſine qua perſeverare non poterat: hos autem amiſſis et perditis viribus credentes tantum, non ſolum erigat proſtratos, verum etiam ſuffulciat ambulantes.* II^{do}: Nec Proſper, nec Auguſtinus umquam Semipelagianis obiecerunt, quod aſſererent Adamum nulla indiguiſſe gratia. Ergo. R. D. A. Admiſerunt in primo homine neceſſitatem gratiae moventis voluntatem, N. A. Atque hac in re conſentientem ſibi habebant Auguſtinum. Admiſerunt neceſſitatem gratiae intellectus ſeu illuſtrationis, ſubdiſt. Ad incipiendum et perficiendum bonum, C. A, Ad volendum, ſive conandum, ac deſiderandum, N. A. Iuxta Semipelagianos Adamus ante lapſum poterat ſolis naturae viribus conari, velle, deſiderare bonum; at non poterat illud perficere, aut etiam incipere ſine gratia illuſtrationis, quae intellectum ipſius illuſtraret, quin tamen voluntatem moveret, eoquod voluntas Adami in ſtatu innocentiae integris eſſet viribus. At vero in ſtatu naturae lapſae hominem docebant tum gratia illuſtrationis, tum inſpirationis indigere, qua intellectus illuſtretur, et voluntas moveatur, non quidem ad initium fidei et ſalutis, ſed ad bonum incipiendum et perficiendum; ita tamen ut haec gratia interior retribuatur merito fidei, conatus, aut deſiderii ſolis naturae viribus eliciti, ſine

adiu-

adiutorio alterius gratiae interioris. Ad *probat.* I. C. A. N. C. Verba Hilarii oſtendunt potius Semipelagianos interioris gratiae neceſſitatem neque in ſtatu naturae innocentis, neque lapſae agnoviſſe ad initium fidei et ſalutis; ait enim: *Ut illum integris viribus voluntatis iuvaret gratia volentem*, id eſt, ſolis ſuis viribus prius conantem. *Hos autem amiſſis et perditis viribus credentes tantum*, id eſt, credentes tantum viribus ſolius liberi arbitrii. Ad II. *probat.* N. A. AUGUSTINUS Lib. de Praedeſt. SS. Cap. V. non obſcure inſinuat, Semipelagianos, ſive Maſſilienſes nullam in Adamo innocente gratiam agnoviſſe neceſſariam ad initium fidei et ſalutis: *In hac*, inquit, *Apoſtoli evidentiſſima intentione, qua contra humanam ſuperbiam loquitur, ne quisquam in homine, ſed in Domino glorietur, dona Dei naturalia ſuſpicari, ſive ipſum totam perfectamque naturam, qualis in prima conditione donata eſt, ſive vitiatae naturae qualeſcunque reliquias, nimis, quantum exiſtimo, abſurdum eſt.* Et quamvis daretur, exprobratum id ab Auguſtino Semipelagianis non fuiſſe, quod S. Doctor de prima hominis in ortu ſuo conditione, quae brevi effluxit, et de qua nulla movebatur controverſia, diſputare noluerit; ratio tamen conſervandae libertatis, quae Semipelagianos potiſſimum impulit, ut negarent homini lapſo neceſſariam eſſe gratiam interiorem ad initium fidei et ſalutis, locum habebat non minus in ſtatu naturae innocentis. Ex hac enim gratiae praevenientis neceſſitate, quam utpote gratuitam mereri non poſſumus, et ſine qua actum ſalutarem iuxta Catholicam doctrinam ponere non valemus, inferebant, falſo licet ac diſtorto ratiocinio, tali pacto voluntatem non amplius liberam remanere.

CXLVII. DICES II. Semipelagiani docebant gratiam interiorem neceſſariam eſſe ad quodlibet

bonum opus. Atqui initium fidei et ſalutis, deſiderium illud et conatus, ſunt opus bonum. Ergo docebant gratiam interiorem neceſſariam eſſe ad initium fidei et ſalutis, ad deſiderium et conatum. R. C. M. D. m. Eſt bonum opus in ſe, et a parte rei, C. m. In mente et doctrina Semipelagianorum, N. m. Semipelagiani ne cogerentur fateri gratiam eſſe neceſſariam ad initium fidei et ſalutis, hoc fidei initium, ſalutis deſiderium et conatum, inter bona opera non computabant. Hinc HILARIUS Epiſt. cit. de Semipelagianis ſcribit: *Neque enim alicui operi curationis eorum annumerandum putant, exterrita et ſupplici voluntate unumquemque aegrotum velle ſanari.*

CXLVIII. DICES III. Quae fuerit mens Semipelagianorum circa gratiae neceſſitatem, omnium optime conſtare poteſt ex Authoribus Semipelagianis, qui ſcripta ſua poſteritati reliquere. Atqui ex illis conſtat, quod gratiae neceſſitatem etiam ad initium fidei et ſalutis admiſerint. Ergo. P. m. CASSIANUS Collat. III. Cap. IV. ait: *Ex Deo quidem eſt, quoties inſpiratio quaedam immiſſa in cor noſtrum, nonnumquam etiam dormientes nos ad deſiderium aeternae vitae et ſalutis exſuſcitat, Deumque ſequi, et eius inhaerere praeceptis, compunctione ſaluberrima cohortatur.* FAUSTUS REJENSIS Lib. II. de Gratia et Lib. arbitrio, Cap. VI. primas partes tribuit gratiae, admiſitque gratiam praevenientem ad initium fidei. GENNADIUS Presbyter Maſſilienſis Semipelagianus Lib. de Eccleſiaſt. Dogmatibus, Cap. XXI. docet, *initium ſalutis noſtrae Deo miſerante nos habere: ut vero acquieſcamus ſalutiferae inſpirationi, noſtrae eſſe poteſtatis.* R. O. M, quae univerſaliter vera non eſt, cum plerumque haeretici obſcure loqui, et errores ſuos obvelare ſoleant. Et

N. m.

N. III. Ad *probat* R. ſingularem fuiſſe Caſſiani opinionem, putantis interdum voluntatem hominis praeveniri a gratia, at non ſemper et neceſſario; cum ſaepe homines inchoare ſalutem docuerit ex ſolis naturalibus liberi arbitrii viribus, ut conſtat ex Collatione XIII. Cap. XI, et Cap. XIII. Fauſtus Reienſis doctrinam Catholicam in ſuis libris tradidit, falſoque Semipelagianae haereſis accuſatur, ut oſtendimus Num. LVII. et ſeq. Alii, qui Fauſtum eraſſe contendunt, aiunt in mente Fauſti praevenientem gratiam non internam fuiſſe, ſed tantum externam, nempe Evangelicae veritatis praedicationem. Gennadius probabilius numquam fuit Semipelagianus: aut ſi aliquando fuit, ſaltem eo tempore quo librum illum conſcripſit, errorem Semipelagianorum exuerat; ſententia enim citata optime Catholicum dogma exprimit, eſtque omnino conformis Capitulo XXV. Arauſicanae II. Synodi.

CXLIX. DICES IV. Ipſae circumſtantiae ſatis oſtendunt, litem Catholicos inter et Semipelagianos non fuiſſe de neceſſitate, ſed de natura gratiae. Ergo. P. A. I^mo^. Semipelagiani contendebant, per gratiam praevenientem liberum perimi arbitrium, fatalem induci neceſſitatem, atque in deſperationem ac torporem homines impelli. Atqui niſi dicatur ab Auguſtino propugnatam fuiſſe neceſſitatem gratiae irrepudiabilis, prorſus incredibile eſt, Semipelagianos tam elumbi argumento uſos fuiſſe. II. S. Proſper Epiſt. ad Auguſtinum, quae inter Auguſtinianas eſt CCXXV, ſcribit: *Deinde* (patefacias) *quomodo per iſtam praeoperantem et cooperantem gratiam liberum non impediatur arbitrium.* Ergo lis cum Semipelagianis erat de gratia neceſſitante: evidens eſt enim, quod gratia, cui reſiſti poteſt, libertati non obſit. III. Auguſtinus contra illos contendit initium fidei et ſalutis eſſe donum

 Dei.

Dei. Atqui non eſſet donum Dei, ſi fieret ex gratia repudiabili. Ergo. IV. Semipelagiani tantum negarunt, fidem ea praeveniri gratia, quae humanam ſibi ſubiicit voluntatem. Sed gratia quae humanam ſibi ſubiicit voluntatem, alia eſſe non poteſt quam gratia neceſſitans. Ergo.

CL. R. N. A. Ad I^{am} *prob.* C. M. N. m. Enimvero de Catholica religione peſſime mereretur, qui diceret, haereticos, quando veritatem catholicam impugnant, ſolidum habere fundamentum in Scripturis, Patribus, aut ratione. Quis enim neſcit, ſtramineas plerumque ab haereticis rationes afferri, quas illi pro ſolidis ac genuinis venditant, ſola ad id eos impellente pertinacia? Semipelagiani id equidem obiicerunt Auguſtinianae doctrinae, quia eam minus aſſequebantur: utque ictum declinarent, a quo iugulum erroris ſui peti cernebant. At fruſtra prorſus et imperite Auguſtini doctrinam tamquam laeſae libertatis ream in ius vocabant. Quamvis enim gratia praeveniens et gratuita ſit, et ad ſalutariter operandum neceſſaria; cum tamen illi reſiſti queat, humanam libertatem non adimit, ſed perficit, eamque ad agendum expeditam reddit. *Quiſquis audet dicere*, inquit AUGUSTINUS adverſus Semipelagianos, Lib. de Praedeſtin. SS. Cap. V. *Habeo ex me ipſo fidem, non ergo accepi: profecto contradicit huic apertiſſimae, veritati: non quia credere vel non credere non eſt in arbitrio voluntatis humanae, ſed in electis praeparatur voluntas a Domino.* Quibus verbis S. Doctor declarat, a gratia nullam voluntati neceſſitatem inferri. Ad II. C. A. N. C. Gratia, licet de ſe repudiabilis, infallibiliter tamen effectum producens ad quem datur, et omnino gratuita, a peritiſſimis etiam Theologis noſtro tempore non niſi magno labore,

ſtudio

ſtudio atque induſtria cum libero arbitrio conciliatur, ut quotidianae oſtendunt lites inter ipſos Doctores Catholicos. Ergo merito S. Proſper Auguſtinum rogavit, ut difficultatem hanc expediret. Quod ſi vero Auguſtinus irrepudiabilem atque irreſiſtibilem eſſe gratiam illam docuiſſet, Proſper nodi huius ſolutionem ab Auguſtino minime poſtulaſſet, cum in omnium gentium ac nationum vocabulariis, praeterquam in Janſeniano, voces iſtae idem ſonent, *gratia neceſſitans*, et *liberum arbitrium perimens.* Ad III. C. M. N. m. Initium fidei et ſalutis eſt purum donum Dei, quia fit ex gratia gratuito prorſus collata, quamvis de ſe repudiabili: neque in partem huius venit liberum arbitrium; quia voluntas non libere cooperatur productioni gratiae, ſed neceſſitatur ad productionem motus indeliberati, amoris vel deſiderii, timoris aut fugae: actus vero ſalutaris, quo bonum incipimus aut perficimus, eſt ſimul donum Dei et meritum noſtrum. Donum Dei; quia Deus gratuito voluntatem praevenit et adiuvat gratia, non neceſſitante, ſed repudiabili: meritum noſtrum, quia voluntas libere cooperatur gratiae, ita ut illi reſiſtere poſſet, ſi vellet. Ad IV. R. C. M. N. m. Gratia de ſe repudiabilis humanam ſibi ſubiicit voluntatem, non tollendo aut ligando, ſed expeditam relinquendo activam voluntatis indifferentiam; quia voluntatem ita movet, quomodo aptum eſt ut ab ea, quamvis indifferente, conſenſum obtineat. Ex eo autem, quod voluntas reſiſtere poſſit gratiae, inferri nequit, gratiam voluntati eſſe ſubiectam: quia gratia ſe habet ad voluntatem, ſicut movens ad motum, et ut cauſa ſuperior et principalis ad inferiorem et inſtrumentalem; niſi velis etiam ac debeas pari iure dicere, non voluntatem ſanae rationi, ſed ſanam rationem voluntati ſubiectam eſſe, eo quod voluntas poſſit pro arbitrio facere vel non facere id, quod faciendum eſſe ſana ratio dictat. Vide hac de

re plura apud LAURENTIUM ALTICOTIUM Summae Auguſtinianae, Parte V. Quaeſt. I. Art. VIII. IX. X. NATALEM ALEXANDRUM Diſſertat. IV. in Hiſt Eccleſ. Saeculi V. ANTOINE in Tract. de Gratia Cap. I. Art. IV. et V. TOURNELY in Tract. de Gratia, Parte I. etc.

CONTROVERSIA III.
SCHOLASTICA.

AN GRATIA EFFICAX NATURA SUA INFALLIBILEM ET ESSENTIALEM CONNEXIONEM HABEAT CUM ACTU SALUTARI?

CLI.

Cur controverſia haec dicatur Scholaſtica?

Praeſens controverſia idcirco *Scholaſtica* nuncupatur, quia ſalva fide a Catholicis Doctoribus diſputatur, num infallibilis haec connexio cum actu ſalutari de ſe atque ex natura ſua gratiae efficaci competat, an tantum ratione Scientiae mediae, quae ipſi gratiae eſt aliquid mere extrinſecum. Equidem aliqui opinionum Scholae ſuae iuſto tenaciores, ſuam inter fidei articulos fere, oppoſitam vero Societatis doctrinam tantum non inter errores recenſent. At fruſtra ſunt; in famoſa enim cauſa de Auxiliis divinae gratiae anno 1606. die XXVIII. Auguſti, decreto PAULI V. cautum eſt, ut Molinae doctrina de concordia liberi arbitrii cum donis gratiae divinae, Congregationibus XLVII. in Romano tribunali probe examinata, indemnis perſiſtat, atque utriuſque familiae ſententia, Thomiſtarum nempe et Societatis, in ſcholis Catholicis tuto et impune doceatur; idque ſine damnatione alterius partis, donec aliud a Sancta Sede decernatur. Ad finem prioris ſaeculi Lovanienſes non nulli Theologi Romam ablegarunt Joannem Libertum Hen-

Hennebel ad INNOCENTIUM XII, rogantes, ut Pontifex declarare dignaretur, doctrinam de gratia per ſe et intrinſece efficaci, et de praedeſtinatione ante praeviſa merita, nullis hactenus decretis Apoſtolicis damnatam et enervatam fuiſſe, eamque proinde poſſe teneri, quouſque Sancta Sedes aliter ſtatuerit. At Pontifex id declarare recuſavit; non quod doctrina gratiae per ſe efficacis eo ſenſu, quo in Catholicis ſcholis defenditur, umquam reipſa decretis Apoſtolicis proſcripta fuerit; ſed quia de hoc argumento ſilentium ſervare longe ſatius ſibi eſſe iudicavit INNOCENTIUS. Hoc unum itaque reſcripſit ad Lovanienſes: *Qua in re veſtram erga S. Petri Cathedram obſervantiam et reverentiam ſummopere collaudamus. Verum quia, ut S. Coeleſtinus ad Epiſcopos Galliae reſcripſit, profundiores difficilioreſque partes incurrentium in materia divinae gratiae quaeſtionum, quas latius pertractarunt, qui haereticis reſtiterunt, ſicut non audemus contemnere, ita non neceſſe habemus adſtruere.*

CLII. Et quamvis adverſarii Brevi BENEDICTI XIII. glorientur, quo dilaudatur Thomiſticae ſcholae ſtudium; nihil tamen exinde nobis decedit, cum Scholae noſtrae doctrina pari authoritate commendata fuerit a Benedicti XIII. Succeſſore, nimirum CLEMENTE XII. Anno 1733. die II. Octobris in Brevi, cuius initium, *Apoſtolicae providentiae*, in quo ita loquitur Pontifex: *Mentem eorumdem Praedeceſſorum noſtrorum compertam habentes, nolumus aut per noſtras, aut per ipſorum laudes Thomiſticae Scholae relatas, quas iterato noſtro iudicio comprobamus et confirmamus, quidquam eſſe detractum caeteris Catholicis Scholis, diverſa ab eadem in explicanda divinae gratiae efficacia ſentientibus, quarum etiam erga hanc Sanctam Sedem praeclara ſunt merita, quo minus ſententias ea de re tueri pergant, quas hacte-* *Doctrina Societatis a Pontificibus fuit commendata.*

nus palam et libere ubique, etiam in almae Urbis luce docuerunt, et propugnarunt. Caeterum quamvis praeſens quaeſtio, utpote mere Scholaſtica, ad Speculativam potius Theologiam, quam Polemicam, pleno iure pertineat, hic tamen a nobis omnino praetermitti non potuit: tum quod abſque illa totum ſyſtema de Gratia Chriſti Redemptoris ſatis involutum ſit: tum quod permultae obiectiones ad impugnanda alia dogmata ſatis commode transferri poſſint, quas inſolutas relinquere Polemico nefas foret.

Triplex adverſariorum ſententia circa efficaciam gratiae

CLIII. Omiſſis Novatorum, Calvini praecipue et Janſenii erroribus, quos Controverſia I. et II. reiecimus, quadruplex potiſſimum circa efficaciam gratiae Catholicorum Doctorum eſt ſententia. Ima eſt Thomiſtarum, qui duce Banneſio, gratiae efficaciam conſtituunt in gratia excitante, penitus indifferente, et praedeterminatione phyſica, ex natura ſua eſſentialiter atque infallibiliter connexa cum actu ſalutari, inimpedibili, indeclinabili, inſuperabili a creatura, immiſſa a ſolo Deo, et abſolute neceſſaria ad quemlibet actum ſalutarem. IIda eſt eorum, qui efficaciam gratiae reponunt in illuſtratione intellectus et motione voluntatis, quae voluntatem moraliter ita inclinat ac praedeterminat ad actum ſalutarem, ut quamvis voluntas illi motioni, etiam in ſenſu compoſito, phyſice poſſit reſiſtere, reſiſtere tamen non poſſit moraliter; ſed morali neceſſitate adigatur ad conſentiendum gratiae, et ponendum actum ſalutarem. IIItia eſt Congruiſtarum, qui efficaciam atque infallibilem virtutem gratiae repetunt ex congruitate, ſeu attemperatione auxiliorum gratiae cum hominis ingenio, indole, conditione, affectibus, ut re ipſa conſenſum ſuaviter et fortiter eliciat: Deus enim, cui omnes humani cordis receſſus et affectiones perſpectae ſunt, quique habet in ſua poteſtate media infinita,

finita, quibus hominum corda quo voluerit adducere, et unde voluerit retrahere poteſt, abſolute decernit hominem hoc vel illo modo ad ſe vocare ac convertere. Atque in triplici hac ſententia efficacia gratiae eſſet intrinſeca, infallibiliter de ſe connexa cum effectu.

CLIV. Verum hi modi efficaciam gratiae divinae explicandi nobis probari minime poſſunt. I^ma ſententia, ut ex Philoſophia hic ſupponitur, ex eo capite reiicitur, quod humanam libertatem evertere videatur. Accedit quod in ea explicari nequeat, quomodo omnibus dentur gratiae pure, vere tamen ſufficientes. Si enim gratia efficax habetur per gratiam excitantem, coniunctam cum praedeterminatione phyſica inſuperabili, inimpedibili, eſſentialiter neceſſaria et infallibiliter connexa cum actu ſalutari; gratia pure, ſed vere tamen ſufficiens habebitur per ſolam gratiam excitantem abſque praedeterminatione phyſica ad actum ſalutarem. Atqui talis gratia non eſt vere ſufficiens, ut ſequenti ſyllogiſmo oſtenditur. Qui non habet, nec habere poteſt aliquid, quod neceſſario et eſſentialiter requiritur ad actum ſalutarem, is non habet veram ſufficientiam ad illum: ſicut qui neque alas habet ad volandum neceſſarias, neque illas acquirere poteſt, non habet veram ſufficientiam ad volandum. Atqui homo inſtructus ſola gratia excitante, deſtitutus autem praemotione phyſica ad actum ſalutarem, non habet, nec habere poteſt aliquid quod neceſſario et eſſentialiter requiritur ad actum ſalutarem, nimirum ipſam praemotionem phyſicam ad illum: alias ſi habere poſſet pro libito, homo eſſet primum liberum, primum determinans etc. Ergo homo ſola inſtructus gratia excitante Thomiſtica non habet gratiam vere ſufficientem. *Reiicitur.*

CLV. Neque felicius complanatur difficultas a II^dae ſententiae Patronis. Praeterquam enim quod probare

bare nequeant, gratiam efficacem ſemper cum morali pradeterminatione coniunctam eſſe, Deus non haberet infallibile medium obtinendi a creatura actum ſalutarem, eumque infallibiliter praevidendi. Nam, ut fatentur hi Authores, praedeterminatio moralis non habet cum actu ſalutari connexionem omnino neceſſariam et infallibilem, ſed ſolum moralem. Quod ſi vero per moralem praedeterminationem eiuſmodi motionem intelligant, cui voluntas potentia proxime expedita omnino reſiſtere nequeat, nimia eſſet efficacia gratiae, et Catholico dogmati minime conſentanea, quia tali pacto liberum tolleretur arbitrium. Vide dicta Num. CVII.

CLVI. Eodem argumento premuntur IIItiae ſententiae Patroni. Vel enim congruitas gratiae interna eſſe ac infallibilis cognoſcitur, vel tantum externa, petita ex adiunctis circumſtantiis, et moraliter tantum connexa cum actu ſalutari? Si primum: ergo cum illa conferatur ante omnem Scientiam mediam, liberum arbitrium reſiſtere ei non poterit, ſicque homo ad actum inimpedibiliter neceſſitabitur. Si ſecundum: ergo in Deo non dabitur ſcientia metaphyſice certa et infallibilis de actu ſalutari ponendo. Quod ſi Congruiſtae ad ſalvandam libertatem admittant Scientiam mediam, tunc eſſentialis et infallibilis connexio gratiae cum actu ſalutari ſufficienter explicatur per hoc, quod gratia conferatur dependenter a Scientia media de conſenſu.

Quid ſit in ſyſtemate Societatis gratia efficax in actu ſecundo, et primo?

CLVII. Quarta ſententia eſt Doctorum Societatis, iuxta quos gratia efficax conſiderari poteſt vel in actu primo, vel in actu ſecundo. Gratia *efficax in actu ſecundo* praeter entitatem gratiae, quae hominem reddit vere potentem ad eliciendum actum ſalutarem, dicit inſuper actualem quoque operationem, ſive liberum conſenſum ſalutarem

rem abſolute poſitum; cum per hoc gratia efficax in actu ſecundo dicatur, quod voluntas actu conſentiat: atque hic conſenſus eſt realiter etiam ipſa actio Dei concurrentis, et gratiam adiuvantem dantis. Gratia *efficax in actu primo* eſt virtus quaedam praevia, quae infallibiliter poſt ſe trahit conſenſum, ſeu cooperationem et efficientiam actualem; ita ut haec efficientia, ſeu conſenſus abſolute poſitus ſit aliqua ratione poſterior gratia efficaci, adeoque antecedenter ad conſenſum abſolute poſitum detur virtus poſt ſe infallibiliter trahens hunc conſenſum. Quare gratia efficax in actu primo duo complectitur, ſcilicet virtutem efficiendi conſenſum, et infallibilem illius connexionem cum futuro conſenſu.

Quid ſit gratia efficax ſpecificative, et reduplicative ſumpta.

CLVIII. Si gratia efficax in actu primo conſideretur ſecundum ſuam entitatem, ſive *ſpecificative*, eſt virtus ſupernaturalis, ſeu illuſtratio et inſpiratio, quae habet vires abunde ſufficientes ad trahendum poſt ſe conſenſum voluntatis, modo voluntas nullum ponat impedimentum: ſicut ſol ſufficientem habet virtutem illuminandi cubiculum, illudque actu illuminat, ſi non ponatur obſtaculum. Atque hoc modo gratia efficax ſpecificative ſumpta non differt intrinſece a gratia ſufficiente itidem ſpecificative ſumpta: quia eadem entitas gratiae, quae modo eſt mere ſufficiens, poteſt eſſe efficax, cum ſit indifferens, ut coniungatur cum conſenſu vel diſſenſu. Si vero gratia efficax qua efficax, ſeu *reduplicative* ſumatur, conſiderari poteſt tripliciter. Imo prout eſt *obiective* et logice prior ad Scientiam mediam: et hoc modo conſiſtit tum in entitate gratiae ſufficientem de ſe virtutem habentis, tum in conſenſu conditionate futuro; nam conſenſus conditionate futurus dependenter ab hac gratia, eſt veritas obiective prior ad Scientiam mediam. Sicut proin gratia efficax in actu ſecundo eſt ea, quae con-

Item obiective, expreſſive, et affective efficax?

Digitized by Google

coniungitur cum conſenſu abſolute futuro: ita gratia efficax in actu primo eſt, quae coniungitur cum conſenſu conditionate futuro. II^{do} prout eſt efficax *expreſſive*, et infallibiliter connexa cum actu: et hoc modo praeter entitatem gratiae involvit etiam Scientiam mediam de conſenſu futuro ſub hypotheſi illius gratiae; quia Deus per hanc ſcientiam infallibiliter praevidet, creaturam conſenſuram eſſe, ſi eam vocet per illam gratiam. III^{tio} prout eſt *ſpeciale beneficium Dei*: ſive affective efficax: et tunc praeter entitatem gratiae, et Scientiam mediam, involvit etiam Decretum Dei benevolum, quo Deus auxilium praeviſum efficax prae aliis inefficacibus ſeligit, ex ſpeciali affectu et intentione effectus ſecuturi.

Virtus efficiendi conſenſum eſt gratiae intrinſeca.

CLIX. Quod virtutem attinet efficiendi conſenſum, quam gratia habet, ſive in actu primo, ſive in actu ſecundo conſideretur, Molina equidem, Vaſquius, et Leſſius docuerunt, eam gratiae extrinſecam eſſe, haberique ex conſenſu, ſeu cooperatione voluntatis. At communiſſima Doctorum Societatis cum Suario, Tannero, aliiſque conſtanter tenet, virtutem hanc efficiendi conſenſum eſſe ipſi gratiae intrinſecam. Si enim gratia efficax in actu primo conſideretur, debet eſſe virtus quaedam praevia, infallibiliter poſt ſe trahens conſenſum: haec autem virtus, ſuppoſita entitate gratiae, conſenſu conditionate futuro, et Scientia media de conſenſu, datur et infallibiliter cognoſcitur eſſe connexa cum conſenſu, etiam antequam detur actualis noſtra cooperatio. Ergo datur efficacia gratiae, ſive gratia efficax in actu primo, quamvis actu nondum detur conſenſus noſter abſolute poſitus. Ergo efficacia gratiae in actu primo, ſeu virtus effectum ſuum ad quem datur producendi, non dependet ab actuali cooperatione voluntatis. Neque dici poteſt, quod conſenſus conditionate futurus cauſet efficaciam

caciam gratiae in actu primo; tum quia gratia entitative ſumpta eſt virtus praevia, actum ſalutarem praecedens tam in ſtatu reali quam obiectivo, omnemque virtutem ſuam a Deo habet: tum quia expreſſive aut affective ſumpta cauſam creatam habere non poteſt. Quamvis enim homo ſit cauſa ſui conſenſus, non tamen eſt cauſa Scientiae mediae; alias eſſet etiam cauſa Dei, quocum Scientia media identificatur. Igitur conſenſus conditionate futurus eſt tantum purus terminus, quo ſuppoſito, auxilium collatum vel conferendum praevidetur a Deo infallibiliter cauſaturum eſſe conſenſum. Quod ſi vero gratia efficax conſideretur in actu ſecundo, ſive quando actu effectum ſuum producit, connectitur quidem illa infallibiliter cum conſenſu per Scientiam mediam, at nullas a voluntate vires accipit: immo conſenſus ſalutaris dependet dependentia proprie dicta a gratia efficaci ut efficaci; gratia enim efficax dicitur ea, quam Deus dat voluntati, quomodo ſcit ei congruere ut conſentiat, et ſic infallibiliter infallibilitate ſumma infert conſenſum voluntatis, ut effectum ſuum a ſe prorſus dependentem. Quare conſenſus abſolute poſitus denominat quidem gratiam efficacem in actu ſecundo; at nullas ei vires tribuit, nullam efficaciam intrinſecam.

Infallibilis tamen connexio gratiae cum actu ſalutari, eſt illi extrinſeca.

CLX. At vero quamvis virtus efficiendi conſenſum ſit ipſi gratiae efficaci intrinſeca, infallibilis tamen connexio gratiae cum conſenſu ſalutari intrinſeca illi eſſe nequit. Gratia enim ſe tenens ex parte actus primi proximi, quae ex natura ſua habet neceſſariam et infallibilem connexionem intrinſecam cum conſenſu voluntatis, eſt gratia neceſſitans, libertatem arbitrii perimens: hac enim poſita antecedenter ad omnem uſum libertatis praeviſum, impoſſibile eſt ut voluntas non conſentiat, et quidem neceſſario. Hinc Doctores Societatis, ut explicent infalli-

bilem

bilem illam connexionem gratiae efficacis cum actu ſalutari, recurrunt ad Scientiam mediam, qua Deus, antequam decernat hanc gratiam conferre, praevidet quod voluntas huic gratiae eſſet conſenſura, ſi illam haberet. Poſito enim, quod Deus ex una parte per Scientiam mediam videat Petrum conſenſurum, ſi haberet hanc gratiam: ex altera autem parte hanc ipſam gratiam Petro reipſa conferat, hoc ipſo, inquiunt, conſenſus infallibiliter ſequetur, cum Scientia media non minus ac aliae ſcientiae divinae, ſit infallibilis. Addunt in hoc ſyſtemate ſalvam et intactam manere libertatem creaturae; quia Scientiam mediam dicunt eſſe impedibilem a libertate creata; et conſequenter licet conſenſus neceſſario connectatur cum Scientia media, hanc tamen neceſſitatem, cum tantum ſit conſequens, nihil praeiudicare libertati.

Quid ſit ſcientia ſimplicis Intelligentiae, et Viſionis?

CLXI. Verum ut planiora fiant multa, quae negotium faceſſere ſolent iis, quibus Molinianum ſyſtema non adeo exploratum eſt, ſumma tantum capita, quibus Scientia media explicatur, neceſſario praemittenda ſunt. Juxta omnes Theologos duplex in Deo datur ſcientia, ſimplicis intelligentiae, et viſionis. Scientia *ſimplicis intelligentiae* dicitur illa, qua Deus cognoſcit res poſſibiles, ſive exiſtant, ſive non exiſtant, praeſcindendo nempe ab harum exiſtentia. Scientia *Viſionis* dicitur illa, qua Deus res exiſtentes cognoſcit, pro aliqua temporis differentia vel praeſentis, vel praeteriti, vel futuri. Ut vero diſcrimen, quod inter Scientiam ſimplicis intelligentiae et Viſionis intercedit, magis eluceſcat, notandum eſt duplicem in Deo conſiderari ſcientiam, neceſſariam et liberam.

Quid Scientia neceſſaria et libera?

Neceſſaria eſt, qua Deus cognoſcit veritates neceſſarias, quae aliter ſe habere non poſſunt: et talis ſcientia dicitur neceſſaria *obiective*, quia eſt de obiecto neceſſario, et *ſubiective*, quia neceſſario

exiſtit

Digitized by Google

exiſtit in Deo. Scientia *libera* eſt, qua Deus cognoſcit veritates non neceſſarias, ut v. g. abſolutam exiſtentiam rerum contingentium. *Libera* autem dicitur haec ſcientia, quia v. g. ſcientia de abſoluta rerum contingentium exiſtentia potuiſſet antecedenter non dari in Deo; licet ex ſuppoſitione, quod res illae ſint abſolute extiturae, Deus id neceſſario praeſciat. Vocatur igitur haec Scientia *libera*, non quod Deus facto decreto poſſit ſcire vel non ſcire harum rerum exiſtentiam; ſed quia abſoluta rerum exiſtentia dependet a libero decreto divinae voluntatis, ſine quo nihil contingens poteſt habere abſolutam exiſtentiam.

CLXII. Ex his colliges I^mo^, quod omnis ſcientia ſimplicis intelligentiae ſit quidem neceſſaria, non tamen omnis ſcientia neceſſaria ſit vice verſa ſcientia ſimplicis intelligentiae. Sic ſcientia, qua Deus ſe ipſum ut abſolute exiſtentem cognoſcit, eſt ſcientia neceſſaria quidem, non tamen ſimplicis intelligentiae, ſed potius viſionis: ex quo legitime deducitur, non omnem ſcientiam viſionis eſſe Deo liberam. Colliges II^do^, ſcientiam Dei neceſſariam habere duo praedicata. Unum eſt, quod abſolute non poſſit abeſſe a Deo: alterum, quod ſit in Deo ante omne decretum Dei liberum. Scientiae liberae correſpondent duo alia praedicata eſſentialia. Unum eſt, quod antecedenter poſſit abeſſe a Deo: alterum, quod ante ſe praeſupponat aliquod decretum Dei liberum; nam ſine hoc decreto nulla res contingens poſſet abſolute exiſtere. *Corollaria.*

CLXIII. Cum autem ex Scripturis invicte probetur, dari in Deo infallibilem ſcientiam pure conditionalium, quae a parte rei numquam extiterunt, aut exiſtent; extitiſſent tamen, aut extitura eſſent poſita conditione quadam, *Datur in Deo Scientia conditionalium, quae dicitur media.*

dam, quae numquam purificata eſt, aut purificabitur, ut v. g. quando Chriſtus MATTH. Cap. XI. dixit, Tyrios et Sidonios poenitentiam acturos fuiſſe, ſi vidiſſent ea miracula quae facta ſunt in Corozain et Bethſaida: Doctores Societatis tertiam admittunt ſcientiam, quae non verſatur circa res mere poſſibiles, neque abſolute futuras, ſed ſub certa tantum conditione extituras, quamvis conditio illa numquam ſit purificanda: et *Media* ab iis vocatur, eoquod media ſit inter ſcientiam ſimplicis intelligentiae et viſionis, et aliquid participet de ſcientia neceſſaria, aliquid de libera, de neutra totum. Cum ſcientia igitur neceſſaria convenit in hoc praedicato, quod praecedat omne decretum Dei abſolute et actu exiſtens: cum ſcientia libera, quod abſolute poſſit abeſſe a Deo; potuiſſet enim antecedenter in Deo dari ſcientia oppoſita. Ex quo colligitur, Scientiam mediam reſpectu Dei eſſe quidem contingentem, ſed non liberam; nam v. g. conſenſus Petri futurus dicit exercitium libertatis ſolius Petri.

Quid ſit Scientia media?

CLXIV. *Scientia media* igitur, iuxta Molinam et Theologos Societatis, eſt cognitio qua Deus noſtros actus conditionate futuros, liberos, infallibiliter cognoſcit ante omne decretum. Dicitur *ante omne decretum;* quia ſi Deus actus noſtros liberos conditionate futuros cognoſceret in decreto, tunc vel decretum deberet eſſe eſſentialiter connexum cum actu conditionate futuro, vel non? Si primum; tunc tolleretur libertas, quia decretum eſſet eſſentialiter connexum cum actu conditionate futuro, et a creatura impediri non poſſet: Si ſecundum; tunc Deus non infallibiliter cognoſceret actus liberos conditionate futuros, quia tale decretum eſſet indifferens ad hoc, ut exiſtat conſenſus Petri, vel diſſenſus. Deus igitur cognoſcit actus liberos conditionate futuros ante omne decretum actu exiſtens, eosque non cognoſcit *in ſe ipſo,*

ſive

ſive in ſuo decreto, quia ſcientia conditionalium ratione noſtra antecedit decretum. Ergo cognoſcit *in ſe ipſis*, ſive ipſa determinata veritas quam nunc habent conditionate futura, eſt ſuo modo ratio, cur Deus ex eſſentia ſua determinatus ad cognoſcendam omnem veritatem, cognoſcat veritatem huius propoſitionis: *Si Petrus haberet auxilium A, ageret poenitentiam.*

CLXV. Molinianum ſyſtema circa actus ſalutares, v. g. poenitentiam S. Petri, ita ordinatur. Imo Deus per Scientiam ſimplicis intelligentiae cognoſcit omnia ſua auxilia ſupernaturalia poſſibilia, ac converſionem S. Petri eſſe poſſibilem. II^do^. Per Scientiam mediam praevidet, quibus auxiliis de ſe omnino indifferentibus S. Petrus libere conſenſurus eſſet, et quibus libere eſſet diſſenſurus. III. Deus pro ſingulari ſua benevolentia decernit S. Petro dare auxilium A, cui eum praevidet libere cooperaturum, ſi daretur; huiusque decreti ſpecialiter benevoli haec eſt tendentia: *Cum videam Petrum conſenſurum auxilio A, ſi illud haberet, dabo illi auxilium A, ut ſequatur ſalutaris conſenſus.* IV. Per Scientiam viſionis cognoſcit Deus poenitentiam Petri in tempore abſolute futuram. V. Tempore opportuno, atque a divina providentia conſtituto, confert Deus Petro auxilium A, cui infallibiliter conſenſurus Petrus praevidetur: ille cooperatur dato auxilio, et convertitur. *In Syſtemate Molinae quis ſit ordo actuum divinorum circa actus ſalutares.*

CLXVI. Contra circa actus malos, v. g. derelictionem Judae, Deus in hoc ſyſtemate ita tendere concipitur. Imo. Per Scientiam ſimplicis intelligentiae cognoſcit Deus omnia auxilia poſſibilia, converſionem, et impoenitentiam Judae eſſe poſſibilem. II^do^ Per Scientiam mediam cognoſcit, quaenam auxilia eſſent receptanda, et quaenam a Juda abiicienda. III. Inſcrutabili quidem, iuſtiſ- *Et actus malos?*

ſimo tamen iudicio decernit ex ſerie auxiliorum ſufficientium concedere Judae auxilium A, quod praevidet a Juda libere et malitioſe repudiandum eſſe; huiusque decreti haec eſt tendentia: *Quamvis videam, Judam ex malitia ſua diſſenſurum auxilio A, ſi illud haberet; decerno tamen illi dare auxilium A, et permittere ipſius finalem impoenitentiam.* IV. Per Scientiam viſionis cognoſcit Deus impoenitentiam Judae abſolute futuram. V^{to}. Judae datur in tempore auxilium A: Judas illi non cooperatur, impoenitens moritur. Atque haec eſt ſeries actuum divinorum noſtro captui accommodata; quamvis a parte rei omnia iſta in Deo non niſi unus ac ſimpliciſſimus actus ſint.

Scientia media nihil habet commune cum Semipelagianis.

CLXVII. Equidem adverſariorum aliqui Semipelagiani erroris notam Scientiae mediae inurunt; at illos NATALIS ALEXANDER in Hiſt. Eccleſ. Saeculi V. Cap. III. Artic. VIII. vel Semipelagianorum dogmatum imperitos eſſe, vel ſtudio partium in tranſverſum agi merito pronuntiat. Neque enim Semipelagiani errabant in eo, quod ſcientiam conditionalium in Deo admitterent; ſecus et Auguſtinum habuiſſent ſocium erroris, qui in explicanda gratiae efficacia ad divinam praeſcientiam confugere ſolet: ſed quia gemino errore ſcientiam conditionalium inquinabant. Docebant enim I^{mo}, Deum propter merita vel peccata pure ſub conditione praeviſa, et numquam abſolute futura, hominum ſortes definire, et alios praedeſtinare ad gloriam, alios damnare ad poenam: idque etiam locum habere in parvulis. II^{do}. Adſtruebant in ordine ad actus ſalutares talem ſcientiam conditionalium, cuius ope praeviderentur illi actus extituri a libero arbitrio non praevento per gratiam ſupernaturalem, ſed naturae viribus relicto. At vero Patroni Scientiae mediae geminum illum errorem conſtanter reiiciunt, docentque

I^{mo},

Digitized by Google

Imo, quod gratia ſupernaturalis conſtituat actum primum proximum ad quemlibet actum meritorium vitae aeternae, atque ad initium etiam fidei et ſalutis: adeoque Deum per Scientiam mediam non praevidere merita ſalutaria, etiam futura ſub conditione tantum, ac ſi extitura eſſent a ſola voluntate per gratiam non praeventa. Docent IIdo, merita conditionate futura non eſſe cauſam collationis gratiae, aut praedeſtinationis: alias cum Deus quemlibet hominem praevideat aliquibus auxiliis conſenſurum, aliis vero diſſenſurum, actus noſtri conditionate futuri eſſent ſimul cauſa praedeſtinationis et reprobationis reſpectu eiusdem hominis, quod implicat. Juxta patronos itaque Scientiae mediae conſenſus hominis conditionate futurus, a Deo praeviſus, non eſt cauſa cur homini conferatur auxilium A coniungendum cum conſenſu, ſed eſt mere praerequiſitum aliquod; Deus enim non confert auxilium A, quia homo eſt conſenſurus, ſed ut homo conſentiat.

Gratiam efficacem non ex natura ſua connecti cum actu ſalutari, oſtenditur ex libertate hominis.

CLXVIII. CONCLUSIO. Gratia efficax non ex natura ſua, ſed dependenter a Scientia media, eſſentialem et infallibilem connexionem habet cum actu ſalutari. Prob. Concluſio Imo. Gratia efficax eſt medium, quod Deus adhibet ad exequendum decretum abſolutum et efficax, quod eſt abſolute infruſtrabile et infallibile. Atqui tale medium, ſalva libertate hominis, non poteſt habere infallibilitatem intrinſecam. Ergo gratia efficax ex natura ſua non eſt intrinſece infallibilis, ſeu ex natura ſua habere non poteſt eſſentialem et infallibilem connexionem cum actu ſalutari. Maior prob. tum ex AUGUSTINO, qui Lib. de Dono Perſever. Cap. XIV. praedeſtinationem ad gratias efficaces, quibus electi ſalvantur, definit *praeſcientiam et praeparationem beneficiorum Dei, quibus certiſſime liberantur, quicunque liberantur:* tum ex ratione; quia ſi medium illud fallibile eſſet, non foret

proportionatum efficaci et abſoluto decreto Dei, quod tali modo carere poſſet ſuo effectu. Prob. etiam minor propoſitio. Si gratia ex natura ſua et de ſe eſſentialem atque infallibilem haberet cum actu ſalutari connexionem, deberet eſſe de ſe et ex naturà ſua irrepudiabilis atque irreſiſtibilis, ita ut metaphyſice impoſſibile ſit hominem tali gratia affectum veram habere potentiam eidem reſiſtendi; alias Deus infallibiliter nec praevidere, nec obtinere poſſet actum ſalutarem. Atqui hoc dici nequit, quin evertatur liberum arbitrium, ut praecedente Controverſia oſtendimus. Ergo infallibilis illa connexio cum actu ſalutari non eſt gratiae intrinſeca, ſed extrinſeca, petita ab infallibili ſcientia conditionalium, ſive Scientia media.

Ex ſolutione difficultatum circa gratiam et liberum arbitrium,

CLXIX. Prob. II^do^. In hoc ſyſtemate omnia commode explicantur, quae Scriptura et traditio docent de gratia efficaci et libero arbitrio. Ergo merito praeferendum eſt aliis ſyſtematibus, quae ſufficienter conciliare nequeunt efficaciam gratiae cum libero arbitrio. P. A. Ac I^mo^ quidem gratia efficax eſt donum gratuitum; non enim datur niſi ex mera benignitate et miſericordia, a qua ſola Deus movetur ad eam dandam. II^do^. Gratia efficax antecedit actum ſalutarem abſolute futurum, tum quia entitas gratiae, ſecundum ſe conſiderata, eſt aliquod praerequiſitum ad actum ſalutarem: tum quia Scientia media, quamvis ſit aliquo modo poſterior ad conſenſum conditionate futurum, eſt tamen prior ad conſenſum abſolute futurum, et dirigit decretum benevolum conferendi gratiam, cuius ope ponetur actus: tum denique quia hoc ipſum decretum eſt prius ad actum abſolute futurum. III. Infallibiliter poſt ſe trahit actum ſalutarem; quia auxilium collatum dependenter a Scientia media infallibili de conſenſu conditionate futuro, infallibiliter connectitur

nectitur cum conſenſu: eſt enim metaphyſice impoſſibile, ut detur complexum ex tali auxilio et Scientia media de conſenſu, et tamen non detur conſenſus; quia abſolute repugnat falſificari Scientiam mediam. IV. Efficacia gratiae optime convenit cum libero arbitrio. Nam licet complexum ex entitate auxilii et Scientia media ſit infallibiliter connexum cum actu bono futuro, ſi tale auxilium detur; eſt tamen impedibile, quia una pars huius complexi, nimirum Scientia media, eſt impedibilis a creatura: adeoque non alia infertur neceſſitas, quam mere conſequens. Atque ex hoc ipſo patet, quomodo voluntas gratiae efficaci poſſit diſſentire, et reſiſtere. Quamvis enim non poſſit reſiſtere gratiae efficaci qua tali, ſeu reduplicative ſumptae; reſiſtere tamen poteſt eidem gratiae quae eſt efficax, ſeu ſpecificative ſumptae, quatenus eam obiective et expreſſive per diſſenſum ſuum poteſt inefficacem reddere, impediendo nimirum Scientiam mediam de conſenſu futuro, ſive dividendo ſe a Scientia media, a qua repetitur infallibilis connexio gratiae cum effectu ſuo ad quem datur; licet non poſſit diſſentire in ſenſu compoſito, quia utique non poteſt coniungere diſſenſum cum Scientia media infallibili de conſenſu. V^to. Qui caret gratia efficaci, habet tamen vere ſufficientem; quia habet tale auxilium, cui licet non ſit conſenſurus, poſſet tamen conſentire, et conſentiendo facere ut Deus ab aeterno praevidiſſet auxilium illud coniungendum eſſe cum conſenſu, adeoque infallibiliter cum illo connexum eſſe. VI. Dei dominium, et omnipotentiſſima poteſtas inclinandorum cordium in hoc ſyſtemate ſalvantur. Cum enim Deus nullam produxerit creaturam, quae omnibus auxiliis eſſet reſtitura, videt in theſauris gratiae ſuae auxilia, quibus, ſi conferrentur, homo quamtumvis improbus et refractarius libere conſentiret. Cum igitur Deus impediri non poſſit, ne auxilia illa, licet de

ſe indifferentia, homini conſerat, quibus per Scientiam mediam hominem infallibiliter conſenſurum eſſe praevidet, omnipotentiſſimam habet poteſtatem inclinandorum cordium, ſalva hominis libertate. VII. Gratia efficax eſt ſemper peculiare beneficium Dei; quia Deus nulla lege aut neceſſitate adactus, ſed pro libero ſanctiſſimae ſuae voluntatis beneplacito, atque ex peculiari ſua benevolentia, illam gratiam dat homini, quam praevidet cum conſenſu coniungendam eſſe, prae alia, quam ſi daret, ex malitia hominis effectu ſalutari carituram cognoſcit. VIII. Quamvis in ſyſtemate Scientiae mediae optime explicetur concordia gratiae et liberi arbitrii; ipſa tamen praedeſtinatio ac reprobatio Myſterium ſunt humanae menti inacceſſibile. Cum enim Deus per Scientiam conditionalium cognoverit e. g. Petrum et Judam aliquibus auxiliis libere conſenſuros, aliquibus vero libere diſſenſuros; ſi quis ex nobis quaerat, cur Deus Petro dederit auxilium, cui praevidebat illum cooperaturum eſſe, Judae vero tale dederit auxilium, cui praevidebat eum eſſe diſſenſurum? cum Apoſtolo et Auguſtino reſpondemus: *O homo, tu quis es qui reſpondeas Deo? Inſcrutabilia ſunt iudicia eius, et inveſtigabiles viae eius.* IX. Gratia in ſyſtemate Moliniano, ſi verba in propria ſignificatione uſurpentur, non eſt *verſatilis*, ut eam adverſarii appellant. Nam verſatile, proprie loquendo, eſt res iners ſecundum ſe, quae in nullam partem inclinat, ſed ſolum apta et idonea eſt quae vel in quamlibet vel in contrarias partes agatur, verſeturque pro libito agentis. At vero gratia per ſe determinat hominem, quamvis impedibiliter, dumtaxat ad bonum: nec in alio ſenſu dicitur indifferens, quam in hoc, quod nempe de ſe et ex natura ſua non ſit eſſentialiter atque infallibiliter connexa cum actu bono. Igitur voluntas tantum hominis eſt ac dici poteſt verſatilis, non autem gratia.

CLXX.

CLXX. Prob. III. Authoritate S. AUGUSTINI. S. Doctor ex una parte ſaepiſſime aſſerit, voluntatis noſtrae eſſe eligere bonum aut malum: (Vide dicta Tomo IV. Num. CCCLIX.) ex altera parte ſolvens hanc difficultatem, cur aliqui vocationi Dei obtemperent, alii non obtemperent, non confugit ad gratiam a ſe ipſa efficacem; ſed ad vocationem congruam, prout in iis, quibus eam applicare placuerit, praevidetur a Deo habitura effectum, cuius praeſcientia falli non poteſt. Ergo iuxta Auguſtinum gratia non ex natura ſua, ſed dependenter a Scientia conditionalium infallibilem habet connexionem cum actu ſalutari. P. A. Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. Num. XIII. ita ſcribit AUGUSTINUS: *Igitur non volentis neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei, qui hoc modo vocavit, quomodo aptum erat eis qui ſecuti ſunt vocationem. Ad alios vero vocatio quidem pervenit; ſed quia talis fuit, qua moveri non poſſent, ut eam capere apti eſſent, vocati quidem dici potuerunt, ſed non electi: et non iam ſimpliciter verum eſt, Igitur non miſerentis Dei, ſed volentis atque currentis eſt hominis: quoniam non poteſt effectus miſericordiae Dei eſſe in hominis poteſtate, ut fruſtra ille miſereatur, ſi homo nolit; quia ſi vellet etiam ipſorum miſereri, poſſet ita vocare, quomodo illis aptum eſſet, ut et moverentur, et intelligerent, et ſequerentur. Verum eſt ergo, Multi vocati, pauci electi. Illi enim electi, qui congruenter vocati: illi autem qui non congruebant neque contemperabantur vocationi, non electi, quia non ſecuti, quamvis vocati. Item verum eſt, Non volentis neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei: quia etiamſi multos vocet, eorum tamen miſeretur, quos ita vocat, quomodo eis vocari aptum eſt, ut ſequantur. Falſum eſt autem, ſiquis dicit, Igitur non miſerentis Dei, ſed volentis atque currentis eſt hominis:*

Atque Authoritate S. Auguſtini.

quia nullius Deus fruſtra miſeretur; cuius autem miſeretur, ſic eum vocat, quomodo ſcit ei congruere, ut vocantem non reſpuat. Ergo Deus antequam decernat conferre gratiam, cognoſcit prius per Scientiam conditionalium, an gratia illa hominis libertati congruat, ſitque in his vel illis circumſtantiis accommodata: ac demum hanc ipſam gratiam tribuere decernit, quae infallibiliter poſt ſe conſenſum trahat, ſub conditione iam antea praeviſum. Atque hoc ipſiſſimum eſt Scientiae mediae ſyſtema, ab Auguſtino iam ante XIV. ſaecula uſurpatum quoad ſubſtantiam; quamvis Scientiae mediae nomen, utpote arbitrarium, incognitum illi fuerit.

CLXXI. Neque dicas Imo, quod iuxta Auguſtinum ipſa gratia faciat congruitatem in uno, non in altero; quia facit ut unus hoc modo, alter alio modo affectus ſit. II. Authoritatem librorum Auguſtini ad Simplicianum non magni hac in re eſſe momenti, quod libros illos initio ſui Epiſcopatus ante Pelagianam concertationem ſcripſerit. Nam ad I. R. haec omnino contra mentem S. Auguſtini dici; loquitur enim S. Doctor de una eademque gratia, quae uni eſt congrua, non item alteri: immediate ante laudata ſuperius verba ait S. Doctor: *An forte illi qui hoc modo vocati non conſentiunt, poſſent alio modo vocati accommodare fidei voluntatem, ut et illud verum ſit, Multi vocati, pauci electi; ut quamvis multi uno modo vocati ſint, tamen quia non omnes uno modo affecti ſunt, illi ſoli ſequantur vocationem, qui ei capiendae reperiuntur idonei.* Certe ſi Auguſtinus de illa congruitate loqueretur, quae non ex gratiae contemperatione cum certa, quam in non nullis vocatis reperit, diſpoſitione coaleſcit, ſed quam ſola gratia facit; ubi multi uno et eodem modo vocantur, ibi ſicut unus vocationis modus, ita eadem eſſe deberet congruitas

gruitas ex parte gratiae. Ad II. R. authoritatem librorum Auguſtini ad Simplicianum maximi eſſe momenti. Ipſe S. Auguſtinus lucubrationes ſuas ad Simplicianum commendat in Libro de Praedeſt. SS. Cap. IV, ubi ſic ſcribit: *Nam ſi curaſſent* (Maſſilienſes) *inveniſſent iſtam quaeſtionem ſecundum veritatem divinarum Scripturarum ſolutam in primo libro duorum, quos ad beatae memoriae Simplicianum ſcripſi, Epiſcopum Mediolanenſis Eccleſiae, Sancti Ambroſii Succeſſorem, in ipſo exordio Epiſcopatus mei. Niſi forte eos non noverunt: quod ſi ita eſt, facite ut noverint.*

CLXXII. Caeterum Auguſtinus non in libris tantum ad Simplicianum, ſed alibi etiam mentem ſuam clare aperuit. Lib. XII. de Civit. Dei, Cap. VI. ſcribit: *Si eadem tentatione ambo tententur, et unus ei cedat atque conſentiat, alter idem qui fuerat, perſeveret; quid aliud apparet, niſi unum voluiſſe, alterum noluiſſe a caſtitate deficere? Unde, niſi propria voluntate, ubi eadem fuerat in utroque corporis et animi affectio?* Ubi advertendum, gratiam, quae hic reſpectu unius eſt efficax, ſiquidem ex natura ſua eſſet infallibiliter connexa cum actu ſalutari, etiam futuram fuiſſe talem reſpectu alterius: ponitur enim ab Auguſtino utrumque eadem tentatione pulſari, eamdem utrumque habere gratiam, eamdem corporis et animi affectionem. Libro de Dono Perſeverantiae, Cap. XIV. non dicit Auguſtinus Tyrios et Sidonios fuiſſe convertendos per gratiam natura ſua cum actu ſalutari connexam, qua Corozaitae caruerunt; ſed Tyrios et Sidonios convertendos fuiſſe affirmat, ſi eadem gratia quae Corozaitis data eſt, data fuiſſet Tyriis et Sidoniis; quia eadem gratia, quae reſpectu Tyriorum fuiſſet congrua, contemperataque ipſorum affectibus et diſpo-

diſpoſitioni, congrua non fuit reſpectu Corozaitarum, qui aliter erant affecti. Tum vero Maſſilienſes, qui volebant ideo Deum his parvulis gratiam dare baptiſmi prae aliis, quia ſi ſupervixiſſent, praeviſi fuerant naturaliter credituri, et poſt fidem gratiae cooperaturi, his verbis aggreditur: *Ex quo apparet, habere quosdam in ipſo ingenio divinum naturaliter munus intelligentiae, quo moveantur ad fidem, ſi congrua ſuis mentibus vel audiant verba, vel ſigna conſpiciant: et tamen ſic Dei altiore iudicio, a perditionis maſſa non ſunt gratiae praedeſtinatione diſcreti, nec ipſa eis adhibentur vel dicta divina vel facta, per quae poſſent credere, ſi audirent utique talia vel viderent.* Quaſi diceret: Non eſt ſatis Deum praevidiſſe, quid quiſque eſſet acturus ſi hanc vel illam gratiam acciperet. Niſi enim Deus altiore iudicio decreverit ipſis dare eam gratiam, cui praeviſi fuerunt cooperaturi ſi daretur, nihil illos iuvabit praeſcientia boni operis conditionate futuri: ſicut Tyrios non iuvit haec praeſcientia, qua Deus eos credituros, et poenitentiam acturos praeviderat, ſi eas gratias accepiſſent, quas Corozaitae increduli et impoenitentes acceperunt. Vide plura apud LIVINUM DE MEYER in Diſſertat. de Mente S. Auguſtini Cap. I. et XVII. et LAURENTIUM ALTICOTIUM Summae Auguſtinianae Parte VI. Quaeſt. II. Artic. VI.

CLXXIII. Ex his colligitur I^{mo}, Auguſtinum in illis etiam libris, quos ultimis vitae ſuae annis conſcripſit, qualis certe eſt Liber de Dono Perſeverantiae, infallibilem gratiae connexionem cum actu ſalutari non conſtituiſſe in motione neceſſitante, irreſiſtibili ac praedeterminante, nec in ipſa natura gratiae, ſed in infallibili praeſcientia Dei, ſeu in Scientia conditionalium, quam nos mediam dicimus. *Cuius autem miſeretur*

(Deus)

(Deus) *ſic eum vocat, quomodo ſcit ei congruere, ut vocantem non reſpuat*, ait S. AUGUSTINUS Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. Num. XIII. II[do]. Inanem eſſe, ac veritati minime conſentaneam illam adverſariorum gloriationem, gratiam ex natura ſua infallibiliter cum actu ſalutari connexam, ex ipſis doctrinae Auguſtinianae viſceribus depromptam eſſe: contra vero intolerabilem eſſe atque infrunitam eorum hominum audaciam, qui ſyſtema noſtrum de gratia efficaci, humanae ſuperbiae argumentum, luxuriantis ingenii partum Pelagiana tabe infectum, aut reſtaurandis ſaltem Pelagianorum ac Semipelagianorum erroribus aptiſſimum eſſe criminantur.

OBJECTIONES.

Adverſarii perperam contendunt, in noſtro ſyſtemate hominem non a Deo, ſed a ſe ipſo diſcerni.

CLXXIV. OBIICITUR I[mo] locus Apoſtoli I. ad COR. Cap. IV. v. 7. *Quis enim te diſcernit? Quid autem habes, quod non accepiſti? Si autem accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis?* Ex quo id inſtruitur argumentum. In noſtro ſyſtemate homo ſemetipſum diſcerneret. Atqui hoc manifeſte repugnat Apoſtolo. Ergo. P. M. Gratia iuxta nos de ſe eſt indifferens, neque ex natura ſua infallibiliter connexa eſt cum actu ſalutari: ſimultaneus vero Dei concurſus communis eſt omnibus. Ergo voluntas ſemetipſam diſcernit. R. N. M. Diſcernere ſe *in actu primo*, eſt dare ſibi aliquod auxilium antecedenter ad conſenſum abſolutum, ſeu eſt dare ſibi virtutem aliquam praeviam ad actum, vi cuius poſſit ſe infallibiliter ſeparare a male operantibus. Diſcernere ſe *in actu ſecundo*, ſeu diſcretione ſecunda, eſt ponere actum praeceptum, quem potuiſſet omittere, aut ad illum concurrere. Homo non poteſt ſe diſcernere in actu primo; quia quamvis praevideatur conſenſurus auxilio A, ſi illud daretur, conſenſus tamen hic conditionate

futurus non eſt cauſa cur homini detur auxilium A; ſed mere gratuito conceditur, atque idcirco datur, ut ſequatur conſenſus. Solus itaque Deus diſcernit hominem in actu primo diſcretione phyſica, dando ipſi auxilium praeviſum congruum: et diſcretione morali, ex affectu ſpecialiter benevolo, eligendo ac dando creaturae auxilium congruum prae incongruo. In actu ſecundo diſcernit ſe homo, quia libere ac meritorie conſentit gratiae, et actum ponit quem omittere potuiſſet: ita tamen, ut cauſa principalis huius diſcretionis in actu ſecundo ſit ipſe Deus, qui ad actionem ſalutarem concurrit non ſolum per ſuam omnipotentiam, ſed etiam per ſupernum auxilium congruum, a quo voluntas creata habet vires ad ſalutariter operandum. Ad *probat*. C. Imum membrum Antecedentis, IIdum Diſt. Concurſus Dei concurrentis per ſolam omnipotentiam, eſt communis omnibus, C. A. Concurſus Dei concurrentis per auxilium congruum, N. A. et Conſeq. Quamvis gratia ex natura ſua non ſit connexa cum actu ſalutari, collata tamen ſub directione Scientiae mediae infallibiliter cum illo connectitur. Neque dicas: ſi collatio auxilii quod praevidetur congruum, ſufficit ad hoc ut Deus dicatur diſcernere in actu primo conſentientem, Deus in actu primo diſcernere etiam dicendus erit diſſentientem, eoquod ipſi conferat auxilium praeviſum incongruum: facile enim negatur illatum, Imo, Quia auxilium ſupernaturale non influit in diſſenſum, ſed voluntatem ab eo potius removet: IIdo. Quia Deus non confert auxilium incongruum, eoquod illud incongruum fore praeviderit; ſed diſſenſum permittere tantum decernit, quem impedire non tenetur.

CLXXV. DICES I. Juxta nos fieri poteſt, ut ex duobus hominibus eodem modo tentatis, et aequali gratiae auxilio inſtructis, unus victas det manus tentationi,

tioni, alter eam generoſe repellat. Sed qui reſiſtit tentationi, diſcernit ſemetipſum a conſentiente. Ergo. P. m. Auxilium gratiae eſt in ambobus aequale. Ergo quod unus reſiſtat tentationi, tribui non poteſt gratiae. *Confirm.* Ratio formalis, cur unus tentationi reſiſtat, alter non reſiſtat, alia iuxta nos aſſignari nequit, quam quia unus vult, alter non vult. Ergo qui tentationi reſiſtit, ſe ipſum diſcernit a non reſiſtente. R. C. M, quam etiam Auguſtinus admittit Lib. XII. de Civit. Dei, Cap. VI. Et N. m. Diſcretio radicalis eſt a ſolo Deo, qui uni dedit gratiam congruam, quem, ſi gratia illa daretur, praevidit tentationi reſtiturum: diſcretio vero formalis, ſeu id per quod reſiſtens formaliter et immediate diſcernitur a non reſiſtente, eſt principaliter a gratia congrua, tamquam a cauſa ſuperiori, principali, ac primas ſibi vindicante in productione actus ſalutaris; atque ab ipſa etiam reſiſtentis hominis voluntate, tamquam cauſa ſecundaria, praeventa, corroborata, ac conſenſum ſalutarem ipſi gratiae debente. Ad *probat.* D. A. Auxilium in ambobus eſt aequale in ratione auxilii, ſecundum entitatem ſuam ſumpti, C. A. In ratione beneficii, N. A. et Conſeq. Quamvis in dato caſu gratia in ratione auxilii ſit aequalis; qui tamen tentationi reſiſtit, habet gratiam ſimul cooperationis, et gratiam collatam dependenter a Scientia media de conſenſu, quatenus a Deo obtinet gratiam expreſſuram conſenſum ſalutarem: quibus omnibus caret alter, qui tentationi ſuccumbit. Ad *confirmat.* C. A, quod ab AUGUSTINO etiam admittitur Lib. de Spiritu et littera, Cap. XXXIV. *In omnibus miſericordia eius praevenit nos: conſentire autem vocationi* Dei, *vel ab ea diſſentire, ſicut dixi, propriae voluntatis eſt.* Et N. C. Quamvis qui tentationi reſiſtit, ideo reſiſtat quia vult; ſi tamen a Deo vocatus non fuiſſet, quomodo Deus ſciebat ei congruere, ut vocantem non reſpuat, abſque dubio

noluiſ-

Digitized by Google

noluiſſet tentationi reſiſtere. Ergo prima ratio, cur victas manus tentationi non dederit, fuit gratia congrua.

CLXXVI. Caeterum ut infirmitas argumenti ex Paulino textu petiti manifeſte deprehendatur, obſervo iuxta patronos gratiae intrinſece efficacis, praeter Banneſianos, tum Adamo ante lapſum, tum etiam Angelis gratiam fuiſſe collatam, non ex natura ſua connexam cum actu ſalutari, ſed indifferentem; non auxilium *quo*, ſed auxilium *ſine quo non:* neque tamen idcirco dicere poſſunt adverſarii, Angelos bonos non a Deo, ſed a ſe ipſis diſcretos fuiſſe a maſſa rebellium Angelorum, niſi a doctrina Patrum recedere velint. Certe de Angelis bonis ſcribit S. AUGUSTINUS Lib. XI. de Civit Dei, Cap. XIX. *Solus quippe ille iſta diſcernere potuit, qui potuit etiam priuſquam caderent praeſcire caſuros, et lumine privatos veritatis in tenebroſa ſuperbia remanſuros.* Et Enarratione in Pſalm. XXXII. Sermone III. *Ergone forte de coelis quaereres, cum audires, Miſericordia Dei plena eſt terra? Audi: quia Domino et coeli indigent: Verbo Domini coeli ſolidati ſunt. Nam non a ſe ſibi ſolidamentum fuerunt. - - - Non habuerunt aliquid ex ſe, et tamquam ſupplementum a Domino perceperunt. Spiritu enim oris eius non pars, ſed omnis virtus eorum.* S. ANSELMUS Lib. de caſu diaboli, Cap. I. quaerens, an illud Apoſtoli, *Quid habes, quod non accepiſti?* dicatur de hominibus tantum, an etiam de Angelis, reſpondet: *Nulla creatura habet aliquid a ſe. Qui enim ſe ipſum non habet, quomodo habet a ſe aliquid:* S. BERNARDUS Lib. de Gratia et Lib. arbitrio ait: *Superioribus ſpiritibus datum eſt ſine peccato et miſeria perdurare. Adae autem abſque his quidem eſſe; ſed non etiam permanere.* Ergo ipſi adverſarii fateri coguntur, quod gratia de ſe indifferens non impediat, quo minus Deus creaturam diſcernat.

CLXXVII. Dices II. Homo iuxta nos poteſt e gratia ſufficiente facere congruam. Ergo homo ſe ipſum diſcernit. R. D. A. Poteſt e gratia ſufficiente facere congruam, facta ſuppoſitione, quod Deus liberaliter illi offerat v. g. auxilium A, C. A. Hac ſuppoſitione non facta, N. A. et Conſeq. Non eſt in poteſtate et arbitrio hominis habere gratiam ſimpliciter, et multo minus habere gratiam, quae praevidetur efficax. Suppoſito autem quod Deus liberaliter illi offerat auxilium A, poteſt homo conſentiendo illi auxilio terminare Scientiam medium de conſenſu, et tunc illa gratia praevideretur eſſe congrua, atque infallibiliter connexa cum actu ſalutari. At vero ex hoc minime ſequitur, quod homo ſe ipſum diſcernat; conſentire enim numquam poteſt Deo vocanti, niſi gratia ſupernaturalis hominem praeveniat, corroboret, adiuvet: neque umquam homo actum ſalutarem eliciet, niſi Deus eum vocet, quomodo ſcit ei congruere ut vocantem non reſpuat; quod ex ſolo Dei beneplacito pendet.

CLXXVIII. Dices III. Homo iuxta nos poteſt facere, ut Deus conferat illi auxilium A. per decretum praedefinitivum potius, quam permiſſivum. Ergo e ſufficiente gratia poteſt facere congruam. Reſp. ut prius. Homo ſimpliciter facere non poteſt, ut Deus conferat illi v. g. auxilium A, quod tamen auxilium neceſſario requiritur ad decretum benevolum. Ergo nulla facta ſuppoſitione, quod Deus velit dare auxilium A, homo non poteſt obtinere decretum benevolum, quod eſt ſpecialis gratia: facta autem ſuppoſitione, quod Deus conferat auxilium A, poteſt homo terminare Scientiam mediam de conſenſu; ſicque auxilium A praevideretur congruum, conferreturque per decretum, non permiſſivum, ſed praedefinitivum, ac ſpecialiter benevolum.

Digitized by Google

CLXXIX. Dices IV. Diſcretio conſentientis a diſſentiente repeti in noſtro ſyſtemate non poteſt a gratia congrua, quae confertur in eiusmodi circumſtantiis, in quibus praevidetur coniungenda cum conſenſu. Ergo repetitur ab ipſa creatura. P. A. Quod unus gratiae conſentiat, alter diſſentiat, non pendet a circumſtantiis. Ergo non pendet a gratia congrua in his circumſtantiis collata. R. N. A. Ad *probat*. C. A. N. C, et retorqueo argumentum. Quod ignis urat, non pendet ab applicatione. Ergo neque ab igne applicato? Gratia congruitatem ſuam contingentem et impedibilem formaliter a ſe ipſa habet, et praeſuppoſitis quibusdam circumſtantiis extrinſecis, atque interna habitudine voluntatis, quae ſunt reſpectu gratiae congruae pura conditio ſine qua non, ſicut applicatio reſpectu ignis. Ergo quamvis conſenſus ſalutaris non pendeat a circumſtantiis, quae nullum exercent influxum in actum ſalutarem, pendet tamen a gratia, quam Deus praevidit in his circumſtantiis obtenturam eſſe conſenſum.

CLXXX. Dices V. Quod commune eſt bonis et malis, non diſcernit conſentientem a diſſentiente. Atqui gratia ex natura ſua indifferens iuxta nos eſt communis bonis et malis. Ergo gratia ex natura ſua indifferens non diſcernit conſentientem a diſſentiente. P. M. Imo Authoritate S. Augustini, qui Lib. de Praedeſtinatione Sanctorum, Cap. V. ſcribit: *Numquid per haec dona, quae omnibus communia ſunt hominibus, diſcernuntur homines ab hominibus?* IIdo paritate. Quamvis homines indigeant equo ad iter celeriter peragendum, remis ad remigandum, armis ad pugnandum; ſi tamen duo in his pares ſint, et nihilominus unus alteri praevaleat, id non aliunde repeti poteſt, quam ex ipſius induſtria et conatu. Ergo a pari, quamvis gratia ſit neceſſaria ad ſalutariter

tariter agendum; quod tamen unus gratiae conſentiat, alter diſſentiat, id repeti non poteſt ex natura gratiae, quae de ſe eſt indifferens, ſed ex conatu et voluntate creaturae. R. N. M. Gratia excitans, ſive eidem conſentiatur, ſive reſiſtatur, dat ſemper virtutem neceſſariam ad agendum, praevenit, corroborat, movet, quamvis impedibiliter, voluntatem. Ergo gratia, licet communis ſit bonis et malis, diſcernit ſemper conſentientem a diſſentiente. Praeterea D. m. Gratia eſt communis bonis et malis, ſpectata quoad ſuam entitatem, C. m. Conſiderata ut eſt expreſſive et effective efficax, N. m. Gratia efficax entitative conſiderata non differt a gratia ſufficiente; proinde omnibus tam conſentientibus quam diſſentientibus communis eſt: at vero conſiderata ut eſt expreſſive et affective efficax, non omnibus, ſed iis tantum conceditur, qui gratiae cooperantur; hos enim tantum per Scientiam mediam praevidit Deus gratiae cooperaturos ſi daretur; hiſque tantummodo Deus ex ſpeciali benevolentia decrevit auxilium illud dare, ut ſequatur conſenſus. Ad I^mam^ *prob*. R. Auguſtinus loco cit. contra Pelagianos diſputans, non loquitur de gratia ſupernaturali, ſed de natura humana, et libero arbitrio, quod Pelagiani gratiae nomine turpiter abutentes, utque errores ſuos tegerent, *gratiam* vocabant, ut manifeſte colligitur ex contextu. Ad II^dam^ *prob*. C. A. N. C, et paritatem. Equus, arma, et remi non dant poſſe, neque vires ad equitandum, bellandum, et remigandum: et omnino indifferenter ſe habent, nec ullam habent connexionem ſive ex ſe ſive aliunde cum recto illorum uſu. At vero gratia excitans elevat naturam ad operandum in ordine ſupernaturali, dat ipſi vires ad actus ſalutares: et quamvis de ſe ſit indifferens ad ſalutarem operationem, neque illam ſecum inſeparabiliter trahat; nihilominus prout collata ex directione Scientiae mediae de illius bono uſu,

infallibiliter connectitur cum ſalutari operatione, atque diſcernit in actu primo ſalutariter operantem et conſentientem a non operante et diſſentiente: ſalutaris autem operatio, quam immediate eligit ac determinat voluntas creata, viribus gratiae adiuta, diſcernit conſentientem et ſalutariter operantem in actu ſecundo. Vide hac de re plura apud JOSEPHUM CARPANUM in Diſputatione Scholaſtica de Syſtemate delectationis coeleſtis, ac terrenae.

Atque actum ſalutarem non eſſe opus Dei miſerentis, ſed hominis currentis.

CLXXXI. OBJICITUR II. alter locus Apoſtoli ad ROM. Cap. IX. v. 16. *Non volentis neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei.* Ex quo iſtud inſtruitur argumentum. Juxta Apoſtolum opus ſalutare eſt opus miſerentis Dei. Atqui ſi gratia non eſt ex natura ſua connexa cum actu ſalutari, non eſt opus Dei miſerentis, ſed hominis volentis atque currentis. Ergo. P. m. Effectus tribui potius debet cauſae determinanti, quam cauſae indifferenti. Atqui gratia Dei eſt indifferens, ex natura ſua minime connexa cum actu ſalutari; voluntas vero hominis ſe ipſam determinat ad actum. Ergo effectus, ſeu opus ſalutare iuxta nos voluntati noſtrae magis tribuendum eſt quam gratiae. *Confirm.* Juxta noſtrum ſyſtema Deus promiſcue gratiam indifferentem confert tam ſalutariter operanti, quam non operanti. Ergo erga omnes eſt aequaliter benevolus. Ergo Deo actus bonus tribui non poteſt ratione maioris benevolentiae. R. C. M. N. m. Dei gratia non impedit quidem, quo minus voluntas creata influat in opus ſalutare, ita ut ipſa ſola illud immediate eligat ac determinet; eſt tamen cauſa principalior elevans voluntatem ad operandum in ordine ſuperno, praebens ipſi vires ad ſic operandum, et inclinans eam ad actus ſalutares. Atque ita reſpondet S. THOMAS in II. Diſp. XXVI. Quaeſt. I. *Verum eſt, quod ipſe motus voluntatis*

luntatis non eſt a gratia ſine libero arbitrio; et tamen quia ſe babet gratia, ut principale, quia inclinat ad talem actum per modum naturae, ideo ipſa ſola talem actum dicitur operari, non quia ſine libero arbitrio operatur; ſed quia ipſa eſt principalior cauſa. Et Quaeſ. XXIV. de Veritate, Artic. I. *Illa eſt cauſa principalior, quae magis influit in effectum. Deus autem multo magis influit in conſenſum ſalutarem, quam noſtra voluntas; quia nimirum concurrit vires tribuendo ſupernaturales, inſuper interne vocando, et ſua vocatione faciendo, ut voluntas ſe determinet: praeterea ſimultanee concurrendo.* Ad *probat.* D. M. Si cauſae quoad reliqua omnia ſint pares, C. M. Secus, N. M. At vero gratia Dei eſt cauſa principalior, utpote quae elevat voluntatem creatam, dat ipſi vires, inclinat ipſam ad ſalutariter operandum, et cum ipſa in actu ſecundo operatur. Atque haec ipſa eſt ratio, quam S. GREGORIUS NAZIANZ. Orat. XXXI. aſſignat per hanc cauſalem: *Quia licet ipſum velle noſtrum ſit, non tamen niſi Deo opitulante et adiuvante, et principaliter operante.* Ad *confirmat.* C. A. N. C. Deus non ideo ſpecialiter benevolus eſt, quia gratiam confert indifferentem; ſed quia congruam confert, et praeviſam coniungendam cum conſenſu, quam pro libito ſuo quibus vult concedit. Ergo quia Deus maiori benevolentia proſequitur illos, qui actum ſalutarem ponunt, donando eis miſericorditer gratiam congruam ut ſequatur effectus, merito actus bonus Deo tribui poteſt ac debet ratione maioris benevolentiae.

CLXXXII. DICES. Saltem iuxta dicta conſenſus ſalutaris non eſt opus ſolius Dei miſerentis, ſed etiam hominis volentis atque currentis. Atqui hoc repugnare videtur Apoſtolo, qui illimitate conſenſum ſalutarem Dei miſericordiae tribuit, non voluntati humanae. Ergo.

M 3 P. M.

P. M. Voluntas creata iuxta nos determinat gratiam ad influendum in actu ſecundo in opus ſalutare, non autem vice verſa gratia determinat voluntatem. Ergo. R. D. M. Ita tamen, ut principaliter ſit opus Dei miſerentis, qui ex ſola miſericordia dat gratiam congruam, C. M. Secus, N. M, et N. etiam m. Apoſtolus loco cit. principalem tantum cauſam aſſignat actus boni, minime autem excludit cauſam ſecundariam ordinis inferioris. Profecto conſenſus ſalutaris, cum ſit opus meritorium, debet eſſe liber, atque ita in dominio creaturae, ut voluntas hunc libere eligat et eliciat. Ergo excludi non poteſt electio et cooperatio voluntatis creatae. Hinc Apoſtolus I. ad Cor. Cap. XV. ait: *Non ego, ſed gratia Dei mecum.* Quae verba interpretans Augustinus Lib. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. V. ita loquitur: *Non ego autem, ſed gratia Dei mecum: id eſt, non ſolus, ſed gratia Dei mecum: ac per hoc nec gratia Dei ſola, nec ipſe ſolus, ſed gratia Dei cum illo.* Et Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. *Ut velimus, et ſuum eſſe voluit, et noſtrum: ſuum vocando, noſtrum ſequendo.* Ad *probat.* D. A. Voluntas creata viribus ſuis relicta, N. A. Voluntas creata, a gratia corroborata et elevata, C. A. Antequam voluntas gratiam determinet ad influendum in actu ſecundo in opus ſalutare, debet a gratia praeveniri, corroborari, atque habilis reddi ad agendum meritorie. Tum vero viribus gratiae adiuta ſemetipſam formaliter et immediate determinat ad actu eliciendum opus ſalutare indiviſim cum gratia, cum omnipotentia, et reliquis comprincipiis, per unam eamdemque individuam actionem concurrentibus: ex quo minime ſequitur voluntatem eſſe cauſam principalem actus boni; ſed tantum veram libertatem habere, non a coactione modo, quam omnes haeretici admittunt, verum etiam a neceſſitate, ac ſuorum actuum dominium.

CLXXXIII.

CLXXXIII. Objicitur III. Authoritas Conciliorum. Arausicana II. Synodus Capitulo IV. ait: *Siquis, ut a peccato purgemur, voluntatem noſtram Deum expectare contendit, non autem ut etiam purgari velimus, per Sancti Spiritus infuſionem et operationem in nos fieri confitetur; reſiſtit ipſi Spiritui Sancto per Salomonem dicenti: Praeparatur voluntas a Domino.* Atqui in noſtro ſyſtemate Deus expectat voluntatem noſtram, ut purgari ac conſentire velimus. Ergo. P. m. Deus iuxta nos, ſaltem ordinarie, nec phyſice nec moraliter voluntatem noſtram praedeterminat, ſed liberam determinationem nobis relinquit. Ergo expectat conſenſum voluntatis noſtrae. *Confirm.* Saltem Deus ut det gratiam efficacem, debet iuxta nos expectare tempus et circumſtantias congruas. Ergo. R. C. M. D. m. Expectat conatum, aut deſiderium ſolius naturae viribus elicitum, ut Semipelagiani docebant ab hac Synodo damnati, N. m; ſatemur enim, ac propugnamus, gratiam ſupernaturalem praevenientem omnino neceſſariam eſſe etiam ad initium fidei et ſalutis. Expectat voluntatem noſtram, hoc eſt, non decernit dare illam gratiam, antequam per Scientiam mediam cognoſcat, illam ſi daretur fore congruam, C. m. Deus, proprie loquendo, non expectat conſenſum voluntatis noſtrae; ſed eum ipſe tamquam cauſa principalis efficit, licet non ſine noſtra voluntate libere ſe determinante dependenter a gratia. Ad *confirmat.* N. A. Nam Deus infinite potens infinitum habet theſaurum gratiarum diverſiſſimarum, quas inter ſemper ſunt aliquae, per quas quemlibet hominem, quovis tempore, et in quibusvis circumſtantiis movere poteſt, ſicut ei congruit ut conſentiat. Quare nullum tempus, nullaque circumſtantia poteſt eſſe incongrua, aut non opportuna reſpectu Dei: nam tempus quod eſt incongruum reſpectu huius gratiae, non eſt tempus incongruum reſpectu aliarum gratiarum,

Fruſtra nobis obiicitur authoritas Conciliorum.

quas Deus dare poteſt ad eliciendum conſenſum ſalutarem. Ergo Deus non expectare debet tempus congruum, multoque minus, proprie loquendo, explorat genium hominis ac circumſtantias; nam explorare eſt inveſtigare et inquirere cum labore et ſollicitudine quod quis ignorat: quod nulla ratione convenire poteſt Deo, qui uno ſimplici intuitu ab aeterno clare et diſtincte cognoſcit, quidquid creatura in quacunque hypotheſi eſſet factura.

CLXXXIV. Dices Imo. Tridentinum Seſſ. VI. Cap. V. ait, iuſtificationis exordium a Dei praeveniente gratia ſumendum eſſe. Atqui iuxta nos ſumendum eſſet a determinatione voluntatis, gratiae praevenienti libere conſentientis. Ergo. P. m. Gratia praeveniens a Deo collata, non eſt ex natura ſua connexa cum actu ſalutari. Ergo per talem vocationem Dei, et gratiam praevenientem, nondum factum eſt initium iuſtificationis. Ergo fit per liberum voluntatis conſenſum. R. C. M. N. m; quia antequam voluntas ſe determinet ad actum ſalutarem, roboratur et movetur, licet reſiſtibiliter, a gratia praeveniente et excitante, gratuito prorſus collata. Ad *probat*. C. A. N. C. Quamvis gratia ex natura ſua non ſit infallibiliter connexa cum actu ſalutari, eſt tamen infallibiliter connexa per Scientiam mediam, per quam Deus praevidet infallibiliter ſecuturum eſſe conſenſum, ſi hominem vocet, quomodo ſcit ei congruere ut vocantem non reſpuat.

CLXXXV. Dices II. Juxta Tridentinum conſenſus ſalutaris eſt donum Dei. Atqui ſi gratia ex natura ſua non eſt connexa cum illo, conſenſus ſalutaris non eſſet donum Dei. P. m. Conſenſus ſalutaris eſt a voluntate ſe ipſam determinante. Ergo non eſt

donum

donum Dei. R. C. M. N. m. Conſenſus ſalutaris eſt ſimul donum Dei, et meritum noſtrum: Donum Dei; quia non elicitur niſi per gratiam excitantem congruam, tamquam cauſam principalem, dantem vim ac potentiam agendi ſupernaturaliter, et per gratiam adiuvantem, gratis et abſque merito datas. Idem conſenſus ſalutaris eſt etiam meritum noſtrum; quia non fit niſi ex propria et libera determinatione voluntatis adiutae per gratiam. Ad *probat.* D. A. Eſt a voluntate ſe ipſam determinante, ſed adiuta et corroborata a gratia, et quidem congrua, C. A. Viribus ſuis relicta, N. A.

CLXXXVI. Objicitur IV. Authoritas S. Augustini. S. Doctor Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XIV. docet, Deum habere inclinandorum cordium omnipotentiſſimam poteſtatem. Atqui hanc non haberet, ſi gratia ex natura ſua non foret connexa cum actu ſalutari. Ergo. P. m. Si gratia eſt de ſe indifferens, nequit quidquam perficere, ſi voluntas humana ei reſiſtat. Ergo Deus non haberet omnipotentiſſimam hanc poteſtatem inclinandorum cordium. R. C. M. N. m. Ad *probat.* D. A. Nequit quidquam perficere in ſenſu compoſito cum reſiſtentia voluntatis, C. A. In ſenſu diviſo, qui ſemper datur, quotieſcunque a Deo confertur gratia congrua, N. A. Senſus compoſitus gratiae congruae et diſſenſus voluntatis eſt omnino impoſſibilis; non impoſſibilitate orta ob intrinſecam connexionem gratiae cum actu ſalutari, ſed ob infallibilitatem divinae praeſcientiae. Impoſſibile ſiquidem eſt, ut gratia congrua, et praeviſa a Deo in his circumſtantiis coniungenda cum conſenſu, conferatur in iisdem circumſtantiis, et non coniungatur cum conſenſu, ſed potius cum diſſenſu; quia ſic falſificaretur divina praeſcientia. Hinc eandem obiectionem ſibi proponens Augustinus Lib. I. ad *S. Auguſtini.*

Simplicianum, Quaeſt. II. ſcribit: *Illud autem neſcio quomodo dicatur, fruſtra Deum miſereri, niſi nos velimus. Si enim Deus miſeretur, iam volumus: ad eamdem quippe miſericordiam pertinet ut velimus.* Difficiliores alios Auguſtini textus, qui hic obiici poſſent, iam expendimus Num. CXXIII. et ſequent.

Ac Facultatis Theologicae Lovanienſis ac Duacenae. CLXXXVII. Objicitur V. Authoritas Facultatis Theologicae Lovaniensis et Duacenae, quae Anno 1587. hanc, pluresque alias Leſſii et Hamelii propoſitiones: *Fieri poteſt, et de facto ſaepe fit, ut quis auxilium habeat praeveniens, et omnino ſufficiens in genere auxilii praevenientis ad converſionem; et tamen non convertatur, quia non vult*, damnarunt ut peregrinas, offenſivas, et periculoſas. R. Cenſuram illam, quae ex officina potiſſimum Michaelis Baii prodiit, exigui eſſe momenti ac ponderis. Diſplicuit illa Facultati Theologicae Academiae Moguntinae, Trevirenſis, Ingolſtadienſis, ac Sorbonae, quarum ſententiam exquiſierant Lovanienſes. Diſplicuit illa viris doctiſſimis, Thomae Stapletono Duacenſis Academiae Profeſſori, Laevino Torrentio Antuerpienſi, Joanni Strieno Middelburgenſi Epiſcopo, Octavio Calatino, Pontificio ad Belgas et Rhenum Legato, aliiſque viris graviſſimis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis. Et Strienus quidem Middelburgenſis Epiſcopus in epiſtola ad Joannem Hauchinum Mechlinienſem Archiepiſcopum XIX. Februarii data Anno 1588. ſcribit: *Poſt mortem meorum Praeceptorum, Ruardi Tapperi et Jodoci Tiletani, et receſſum ex hac Academia* (Lovanienſi) *ad Epiſcopalem reſidentiam Martini Ritbovii Iprenſis, et Cuneri Leovardienſis Antiſtitum, ut Africa ſemper aliquid monſtri, ita baec Facultas novae doctrinae aliquid gignit: adeo ut liberas opiniones affligat praetextu fictae baereſeos. Horum autem Michaelis* (Baii) *et Joannis*

annis (a Lovanio, ſive Heſſelii) *diſcipuli ſunt, quicunque nunc temporis Lovanii, et in recentiore Univerſitate Duacenſi Theologi nominantur.* Denique, quod rei caput eſt, importuna atque iniuſta haec cenſura diſplicuit SIXTO V. Romano Pontifici, qui a Leſſio rogatus, ut ipſe ſententiam ferret, convocato coetu Cardinalium, poſt longam et profundam diſcuſſionem, propoſitiones illas Leſſii approbavit tamquam articulos *ſanam doctrinam* continentes, mandavitque Octavio Calatino Nuntio ſuo, ut hanc ſuam ſententiam Lovanii promulgaret, praeciperetque ſub poena excommunicationis, ne quis eoſdem articulos damnaret, vel cenſura ulla notaret: quae omnia a Calatino executioni fuere mandata Lovanii die X. Julii anno 1588. Atque ex eo tempore Patres Societatis ſatis quiete egerunt, multique Doctores Lovanienſes ſenſim ſententias ſuas mutare coeperunt. Vide, quae de hac controverſia ſcripſerunt ISAACUS HABERTUS Vabrenſis Epiſcopus in Defenſ. Fidei, Cap. XIV. Paragr. III. et THEODORUS ELEUTHERIUS, ſeu LIVINUS DE MEYER Tomo I. Hiſt. Controverſ. de Auxiliis Divinae Gratiae, Lib. I. a Cap. VI. uſque ad Cap. XVIII.

CLXXXVIII. OBJICITUR VI. Libertas creaturae. Non poteſt a nobis explicari, quomodo qui non habet gratiam congruam, poſſit nihilominus actum ſalutarem ponere. Ergo ex hoc capite, quod gratia concilietur cum libero arbitrio, ſyſtema noſtrum aliis praeferri non debet. P. A. Ut actu ſequatur conſenſus ſalutaris, neceſſario requiritur gratia congrua, ſeu talis quae infallibiliter a Deo per Scientiam mediam praevideatur eſſe connexa cum conſenſu. Ergo qui non habet gratiam congruam, non tantum ſalutariter non aget, ſed neque agere poteſt. P. C. Quod requiritur ad agere, requiritur *Item libertas creaturae.*

tur

tur etiam ad poſſe agere. Atqui ad agere requiritur gratia congrua. Ergo etiam ad poſſe agere. Atqui qui actum ſalutarem non ponit, non habet gratiam congruam. Ergo qui actum ſalutarem non ponit, non habet veram potentiam ad illum ponendum. R. N. A. Ad *probat.* C. A. N. C. Ad huius *probat.* D. M. Quod requiritur ad agere propter aliquam virtutem, ſine qua impoſſibilis eſt actio, requiritur etiam ad poſſe agere, C. M. Quod requiritur ad agere propter aliquam connexionem, ex qua infallibiliter ſequitur effectus, requiritur etiam ad poſſe agere, N M. Et ſic diſt. minore, N. C. Ut quis actu agat, et Deus infallibiliter praevideat gratiam de ſe indifferentem coniungendam eſſe cum conſenſu ſalutari conditionate futuro, neceſſario requiritur Scientia media, non quod illa det gratiae virtutem aliquam efficiendi conſenſum; ſed quia ſine illa effectus infallibiliter a Deo ſub conditione ſibi ſoli libera praevideri non poſſet. Ergo ſine Scientia media datur tota virtus ad agendum requiſita, ac conſequenter potentia completa ad agendum. Hac tamen reſponſione uti nequeunt gratiae ex natura ſua efficacis patroni, iuxta quos gratia ſufficiens caret virtute aliqua intrinſeca, quam habet gratia efficax, et ſine qua repugnat dari actum ſalutarem.

CLXXXIX. DICES I. Ut quis actu agat ſalutariter, requiritur gratia congrua collata per decretum ſpecialiter benevolum. Ergo qui non habet gratiam congruam, non poteſt ſalutariter agere. P. C. Ut quis poſſit ſalutariter agere, debet habere totum actum primum proximum completum, ſeu potentiam expeditam. Atqui qui non habet gratiam congruam non habet totum actum primum proximum, ſeu potentiam expeditam ad agendum. Ergo. P. m. Decretum benevolum tenet

ſe

ſe ex parte actus primi proximi. Atqui hoc non habet, cui deeſt gratia congrua. Ergo. R. C. A. N. C. Ad *probat.* C. M. N. m. Ad huius *probat.* N. M. Actum primum proximum, ſeu potentiam expeditam conſtituit auxilium divinum ſupernaturale, abſtrahendo an illud conferatur per decretum praedefinitivum, vel permiſſivum. Ratio eſt, quia actus primus proximus debet eſſe indifferens, nec poteſt eſſe connexus neceſſario cum conſenſu, vel diſſenſu determinate ſumpto. Ergo quamvis homo careat auxilio collato per decretum ſpecialiter benevolum, poteſt tamen conſentire: ſed non conſentiet; quia tale auxilium ſic collatum non requiritur ad poſſe conſentire, ſed ad actu conſentire.

CXC. Dices II. Qui non elicit actum ſalutarem, habet gratiam incongruam. Ergo non habet veram et completam potentiam illum eliciendi. R. D. A. Habet gratiam incongruam negative, id eſt, non habet gratiam ſpecialiter congruam, C. A. Habet gratiam incongruam poſitive, ſeu carentem virtute aliqua ad agendum neceſſaria, N. A. et Conſeq. Gratia incongrua non movet quidem voluntatem, quomodo illi aptum eſt ut conſentiat; at illam movet, quomodo aptum ei eſt ut poſſet conſentire: nec caret effectu, niſi quia voluntas ei conſentire non vult.

CXCI. Objicitur VII. Sequela. Si gratia ex natura ſua non eſt infallibiliter connexa cum actu ſalutari, tunc neque vis efficiendi conſenſum erit gratiae intrinſeca. Atqui hoc dici non poteſt. Ergo. P. M. Juxta nos idcirco gratia eſt efficax, quia voluntas eidem conſentit. Ergo efficacia non eſt gratiae intrinſeca. P. A. Si voluntas non conſentiret, gratia non eſſet efficax. Ergo gratia eſt efficax a conſenſu voluntatis. R. N. M. Ad *Ac Sequela.*

probat.

probat. N. A. Voluntas non vult bonum ſalutare, nec conſentit gratiae, niſi prius natura a gratia moveatur, quomodo illi congruit ut conſentiat. Ergo voluntas non tribuit conſentiendo efficaciam aliquam gratiae praevenienti. Ergo ſicut effectus a ſua cauſa, ita conſenſus voluntatis dependet a gratia praeveniente. Et quamvis conſenſus voluntatis conditionate futurus prior ſit prioritate ſuppoſitionis ad gratiam efficacem actu exiſtentem; non tamen eſt prior prioritate naturae et cauſalitatis, quia ſicut in ſcientiam, ita etiam in gratiam nullam ille exercet cauſalitatem. Ad huius *probat*. C. A. N. C. Argumentatio illa eſt ſimilis huic: Si non datur calor, non datur ignis: ergo calor eſt cauſa ignis. Ex actuali conſenſu, vel diſſenſu recte colligitur efficacia vel inefficacia gratiae, ſed a poſteriori tantum, non a priori; eo modo, quo ex effectu infertur cauſa.

CXCII. DICES. Voluntas iuxta nos poteſt impedire efficaciam gratiae. Ergo efficacia gratiae eſt a voluntate. R. D. A. Impedire poteſt efficaciam gratiae, id eſt, vim efficiendi conſenſum, N. A; haec enim cum ſit gratiae intrinſeca, nec augeri, nec minui poteſt a voluntate, ſive eidem conſentiat, ſive diſſentiat. Impedire poteſt efficaciam gratiae, id eſt, infallibilem illius connexionem cum conſenſu, ſubdiſt. Impedire poteſt indirecte, C. Directe, N. A. et Conſeq. Voluntas hominis diſſentiendo impedire poteſt directe conſenſum, qui eſt obiectum Scientiae mediae; hoc vero impedito, non amplius daretur Scientia media de conſenſu, neque Deus amplius cognoſceret auxilium illud connexum eſſe cum actu ſalutari. Ergo voluntas indirecte tantum impedire poteſt hanc connexionem. Ex quo id ſolummodo inferri poteſt, quod conſenſus conditionate futurus ſit purus terminus, ſeu ratio logica, cur Deus ex eſſentia ſua determinatus ad cognoſcendam omnem veritatem,

prae-

praevideat infallibiliter auxilium A, ſi id dare vellet, connexum eſſe cum actu ſalutari; minime autem, quod conſenſus conditionate futurus ſit vera cauſa huius infallibilis connexionis: quemadmodum vera cauſa eſſe nequit Scientiae mediae, quae cum Deo identificatur.

CONTROVERSIA IV.

DE GRATIA SUFFICIENTE.

AN IN STATU NATURAE LAPSAE DETUR GRATIA PURE, SED TAMEN VERE SUFFICIENS?

CONTRA PROTESTANTES, ET JANSENIANOS.

CXCIII.

Nomine *Gratiae ſufficientis* intelligitur interior gratia ſupernaturalis excitans intellectum et voluntatem, quae ſine alio auxilio, quod ſe teneat ex parte actus primi, dat voluntati completam bonum volendi et operandi potentiam, ac relativam ad praeſentes in quibus homo verſatur circumſtantias. Gratia ſic deſcripta ſi effectum ſuum ſortiatur, dicitur *efficax*: omnis enim gratia efficax eſt vere ſufficiens, at non vice verſa omnis gratia vere ſufficiens eſt efficax. Si vero effectu ſuo fruſtratur ex malitia voluntatis, dicitur gratia *pure*, *ſed tamen vere ſufficiens;* quia voluntas hac gratia inſtructa plenam et expeditam habet potentiam ad actum ſalutarem, licet nolit conſentire et cooperari gratiae, ipſam ad conſentiendum et cooperandum excitanti. *Quid ſit gratia ſufficiens?*

CXCIV. Porro gratia alia eſt proxime, alia remote tantum ſufficiens. Gratia *proxime et immediate* *Quid proxime ac re-*

ſuffi-

mote ſufficiens? *ſufficiens* dicitur illa, quae dat potentiam proximam et immediatam ad ipſum actum ſalutarem, v. g. ad ſeriam poenitentiam et converſionem. *Remote* tantum ac mediate ſufficiens eſt ea, quae ad ipſum actum ſalutarem, v. g. ſeriam poenitentiam remotam tantum includit potentiam, proximam vero dat ad alium actum, v. g. ad ferventem orationem, qua poſita obtinetur dein potentia proxima ad agendam poenitentiam. Unde gratia ſufficiens vel dat poſſe proxime agere id, ad quod datur, vel certe poſſe proxime agere aliquid, quo obtineatur auxilium dans poſſe illud proxime agere. Diviſio haec gratiae in proxime et remote ſufficientem, eiuſque explicatio nititur authoritate S. AUGUSTINI Lib. de Gratia et Libero arbitrio ſcribentis, Cap. XV. *Ad hoc valet, quod ſcriptum eſt, Si volueris, conſervabis manda ta: ut homo qui voluerit et non potuerit, nondum ſe plene velle cognoſcat, et oret ut habeat tantam voluntatem, quanta ſufficit ad implenda mandata.* Et TRIDENTINI Seſſ. VI. Cap. XI. *Deus impoſſibilia non iubet; ſed iubendo monet et facere quod poſſis; et petere quod non poſſis; et adiuvat ut poſſis.* Quare priorem non inepte quis vocaverit gratiam ſufficientem *operis*; poſteriorem vero gratiam ſufficientem *orationis*, qua nimirum obtineri queat gratia proxime ſufficiens ad opus.

Status quaeſtionis. CXCV. Praeſens controverſia verſatur in eo, an in ſtatu naturae lapſae detur gratia proxime vel remote, in ſenſu ſuperius explicato, pure quidem, ſed tamen vere ſufficiens, qua voluntas adiuta poſſit actum aliquem ſupernaturalem deliberatum elicere, ſi velit; hic et nunc tamen illum non eliciat, quia non vult. Dixi *in ſtatu naturae lapſae;* noſtrorum enim temporum Sectarii ultro admittunt, Adamum in ſtatu naturae integrae

et

et innocentis habuiſſe gratiam vere quidem, ſed mere ſufficientem ad ſalutariter operandum, ad ſervandum Dei praeceptum, et ad perſeverandum in illo ſtatu.

CXCVI. Contra in ſtatu naturae lapſae JANSENIUS, ducibus Luthero et Calvino, nullam gratiam mere ſufficientem admittit, quae potentiam completam conferat ad ſalutariter operandum, quaeque id circo effectu ſuo fruſtretur, quia voluntas conſentire non vult. Lib. III. de Gratia Chriſti, Cap. III. ita ſcribit Janſenius: *Illud a recentioribus prolatum gratiae ſufficientis genus, quo adiuvante nullum umquam opus factum eſt, aut fiet umquam, - - - videtur monſtrum quoddam ſingulare gratiae, ſolummodo peccatis faciendis, maiorique damnationi accerſendae ſerviens; ideoque lapſis hominibus citra Dei invidiam damnandis excogitatum.* Idem de gratia ſufficiente Janſenii Diſcipulorum ſenſus eſt. GERBERONIUS certe ſcribere auſus fuit: *Si diabolus poſſet gratiam dare, non aliam daret, quam ſufficientem; quia favet ipſius intentioni homines damnandi. Unde poteſt appellari gratia damnationis.* Qua in re inepte, ac pugnantia loqui manifeſte deprehenduntur Janſeniani. Si enim gratia ſufficiens monſtrum eſt, ſi excogitata eſt ad damnandos homines citra Dei invidiam, ſi gratia damnationis vocanda eſt in ſtatu naturae lapſae, cur eam in ſtatu naturae integrae et innocentis admittunt? An alterius tunc naturae forſan erat gratia ſufficiens? *Janſenii errores.*

CXCVII. Cauſam abſurdiſſimi erroris hanc aſſignant Janſeniani, a nobis ſuperius iam profligatam: quod nimirum Adamus libere peccando liberum amiſerit arbitrium; ſeu libertatem indifferentiae, (haec enim apud Catholicos idem ſonant, quamvis in Dictionario Cabalae Janſenianae diverſa ſint) ita ut in praeſenti

ſtatu naturae lapſae homo malum velit et operetur, quia ad illud volendum et operandum irreſiſtibiliter determinatur a praedominante delectatione terrena; nec velit et operetur bonum, niſi cum a gratia relative victrice ad illud volendum et operandum neceſſitatur. Ex quo neceſſario conſequitur, non aliam dari gratiam quam efficacem, cui reſiſti non poſſit: eos qui mandata Dei tranſgrediuntur, in illis circumſtantiis conſtitutos nullam habere gratiam vere ſufficientem ad illa obſervanda. Eſt enim impoſſibile in eorum ſyſtemate, ut delectatio v. g. coeleſtis gradibus inferior terrena, voluntatem poſſit ad conſenſum ſalutarem determinare.

Janſenianorum fallacia, ac doli.

CXCVIII. Complures Janſeniani, ut fucum Catholicis faciant, gratiae ſufficientis nomen cum Catholicis retinent, aſſerentes gratiam ſufficientem ſe admittere in ſenſu Thomiſtico; rem tamen hoc nomine ſignificatam, ſeu gratiam, quae in praeſentibus circumſtantiis confert veram et expeditam potentiam ad actum ſalutarem, penitus reiiciunt. *Gratia ſufficiens Thomiſtarum*, ſcribebant Duacenses quidam Profeſſores ad Arnaldum, *eſt nebula ad occultanda myſteria gratiae. Si illa non ſufficit ad agendum, ſufficit ad nos defendendos a laqueis adverſariorum.* Et D. de Lygny Epiſt. Vta Auguſti ſcripta anno 1690. *Neceſſe eſt uti voce gratiae ſufficientis in ſenſu Thomiſtico, ad evitandam perſecutionem Societatis vindicativae.* Nomine autem gratiae ſufficientis intelligunt vel ſolam gratiam habitualem, vel parvam actualem, quae eſt delectatio coeleſtis gradibus inferior terrena, huius tantum effectus capax, ut in homine irreſiſtibiliter excitet piam quamdam velleitatem, ſeu deſiderium inefficax. At vero Janſeniſtae manifeſte abutuntur terminis: neque enim ſola gratia habitualis, nec gratia illa parva actualis poteſt eſſe gratia vere ſufficiens; non habitualis, nam

praeter

praeterquam quod infideles omnes et peccatores illa careant, ſicque deſtituerentur gratia ſufficiente, potentia ad actum ſalutarem nullo modo habetur ſine auxilio gratiae actualis, interioris, ſupernaturalis, ut oſtendemus Controverſia VIII: non gratia illa parva actualis; quia in eorum ſyſtemate impoſſibile eſt, ut homo gratia illa parva inſtructus in illis circumſtantiis, in quibus verſatur, quando nimirum terrena delectatio gradibus ſuperat coeleſtem, actum ſalutarem eliciat. Ergo gratia illa parva in illis circumſtantiis non confert homini veram, relativam, et expeditam potentiam eliciendi actum ſalutarem.

Dari in ſtatu naturae lapſae gratiam vere ac relative ſufficientem oſtenditur authoritate Scripturarum.

CXCIX. CONCLUSIO. In ſtatu naturae lapſae datur gratia pure quidem, ſed vere ſufficiens, quae relate etiam ad praeſentes circumſtantias, voluntati confert veram ac completam potentiam eliciendi actum ſalutarem, effectuque ſuo deſtituitur ex culpa voluntatis. Prob. Concluſio haec dogmatica Imo Authoritate Scripturarum, atque iiſdem textibus, quibus Num. CXVII. evicimus, gratiam ex natura ſua non eſſe irrepudiabilem. PROVERB. Cap. I. Deus ait: *Vocavi, et renuiſtis: extendi manum meam, et non fuit qui aſpiceret: deſpexiſtis omne conſilium meum, et increpationes meas neglexiſtis. Ego quoque in interitu veſtro ridebo, et ſubſannabo.* Quae obiurgatio iniqua fuiſſet, ſi qui obiurgantur gratiam non habuiſſent vere ſufficientem, ſine qua Deo vocanti obſequi non poterant: JSAIAE Cap. V. Deus ſub figura vineae Judaeorum incredulitatem et contumaciam increpat: *Judicate inter me et vineam meam. Quid eſt quod debui ultra facere vineae meae, et non feci ei? An quod expectavi ut faceret uvas, et fecit labruſcas?* Ergo Judaei habuerunt gratias ſufficientes copioſas, quibus cooperari potuiſſent, nec tamen ex malitia voluntatis cooperati ſunt; alias Deus nec ſerio dicere potuiſſet, *Quid eſt quod debui ultra facere vineae meae,*

et non feci ei? nec ſerio ac prudenter expectare potuiſſet a Judaeis conſenſum ſalutarem, qui ſine gratia ſaltem vere ſufficiente omnino elici nequit. LUCAE Cap. X. v. 13. ait Chriſtus: *Vae tibi Corozain, vae tibi Bethſaida: quia ſi in Tyro et Sidone factae fuiſſent virtutes, quae factae ſunt in vobis, olim in cilicio et cinere ſedentes poeniterent.* Ergo gratia quam habuerunt Corozaitae, non erat efficax, utpote quam reiecerunt; erat tamen vere ſufficiens, quia ſi Tyriis haec eadem gratiae entitas collata fuiſſet, ſalutarem poenitentiam infallibiliter poſt ſe traxiſſet. Neque dicant Janſeniani, ſermonem hic eſſe de gratia tantum externa, ſeu praedicatione Evangelii; Chriſtus enim loquitur de illa gratia, per quam converti debuerant Corozaitae, et per quam Tyrii revera converſi fuiſſent. Atqui illa gratia non tantum eſt externa, ſed etiam interna, ſupernaturalis, excitans intellectum et voluntatem. Ergo loco citato ſermo eſt de gratia ſupernaturali interiori tam intellectus quam voluntatis.

Conciliorum, CC. Prob. II. Authoritate Conciliorum. ARAUSICANUM II. Capit. XXV. ait: *Hoc etiam ſecundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptiſmum gratia, omnes baptizati, Chriſto auxiliante et cooperante, quae ad ſalutem pertinent, poſſint et debeant, ſi fideliter laborare voluerint, adimplere.* Atqui ſi non haberent gratiam ſufficientem, non poſſent adimplere quae ad ſalutem pertinent, cum ſaepe gratia efficaci deſtituantur. Ergo. VALENTINUM III. Saeculo IX. Can. II. ait: *Nec ipſi mali ideo pereunt, quia boni eſſe non potuerunt; ſed quia boni eſſe noluerunt, ſuoque vitio in maſſa damnationis, vel merito originali, vel etiam actuali permanſerunt.* Atqui ſine auxilio interioris gratiae, per quam datur completa potentia bonum faciendi, non potuerunt eſſe boni. Ergo gratiam habent reprobi; non efficacem,

quia

quia nolunt eſſe boni: ergo vere ſufficientem, qua poſſent eſſe boni, ſi vellent. TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. XI. ait: *Nemo temeraria illa, et a Patribus ſub anathemate probibita voce uti,* (debet) *Dei praecepta homini iuſtificato ad obſervandum eſſe impoſſibilia. Nam Deus impoſſibilia non iubet, ſed iubendo monet et facere quod poſſis, et petere quod non poſſis, et adiuvat ut poſſis.* Atqui ſi Deus gratiam non dat vere ſufficientem, praecepta homini iuſtificato, et ſaepe efficaci gratia deſtituto, eſſent tunc ad obſervandum impoſſibilia, et Deus merito impoſſibilia iubere dicendus eſſet. Ergo.

CCI. Prob. III. Authoritate Pontificum. INNOCENTIUS X, cuius definitionem univerſa acceptavit Eccleſia, primam Janſenii propoſitionem, *Aliqua Dei praecepta hominibus iuſtis, volentibus et conantibus, ſecundum praeſentes quas habent vires, ſunt impoſſibilia: deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant,* damnavit ut haereticam. Ergo contradictoria eſt de fide. *Nulla Dei praecepta hominibus iuſtis volentibus et conantibus, ſecundum praeſentes quas habent vires, ſunt impoſſibilia: nec deeſt illis gratia, qua poſſibilia fiant.* Atqui gratia, qua praecepta Dei poſſibilia fiunt, nec tamen obſervantur, eſt gratia mere, ſed vere tamen ſufficiens. Ergo de fide eſt dari gratiam mere, ſed vere ſufficientem in ſtatu naturae lapſae. ALEXANDER VIII. anno 1690. die VII. Decembris damnavit propoſitionem hanc, inter proſcriptas ordine ſextam: *Gratia ſufficiens ſtatui noſtro non tam utilis, quam perniciosa eſt, ſic ut proinde merito poſſimus petere: A gratia ſufficiente libera nos Domine.* *Pontificum,*

CCII. Prob. IV. Authoritate S. AUGUSTINI, qui innumeris pene locis veritatem hanc inculcat. Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. ait: *Noluit ergo Eſau, et* *Ac praecipue S. Auguſtini.*

 non

non cucurrit: ſed et ſi voluiſſet et cucurriſſet, Dei adiutorio perveniſſet, qui ei etiam velle et currere vocando praeſtaret, niſi vocatione contempta reprobus fieret. Ergo potuit Eſau currere, ſi voluiſſet, ſi vocationem non contempſiſſet. Ergo gratiae obſtitit; non efficaci, quae a nullo duro corde reſpuitur: ergo mere, ſed tamen vere ſufficienti, ſine qua currere utique non potuiſſet. Idem Lib. LXXXIII. Quaeſtionum, Quaeſtione LXVIII. ſcribit: *Ad illam coenam, quam Deus dicit in Evangelio praeparatam, nec omnes qui vocati ſunt venire voluerunt, neque illi qui venerunt, venire poſſent, niſi vocarentur. Itaque nec illi debent ſibi tribuere qui venerunt; quia vocati venerunt: nec illi qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, ſed tantum ſibi; quoniam ut venirent, vocati erant in libera voluntate. Vocatio ergo ante meritum voluntatem operatur. Propterea et ſi quiſquam ſibi tribuit quod venit vocatus, non ſibi poteſt tribuere quod vocatus eſt. Qui autem vocatus non venit, ſicut non habuit meritum praemii ut vocaretur, ſic incboat meritum ſupplicii, cum vocatus venire neglexerit.* Atqui niſi vocatio fuiſſet ſufficiens, qui non venerunt, non ſibi ſed alteri tribuere poſſent ac deberent, quod non venerint. Ergo qui non venerunt, habuerunt gratiam internam, ſupernaturalem; non efficacem, vere tamen ſufficientem, qua adiuti potuiſſent venire, ſi voluiſſent, ſi Deum vocantem non ſpreviſſent. Lib. de Natura et Gratia, Cap. LXVII. ſcribit: *Recte fortaſſe quererentur, ſi erroris et libidinis nullus hominum victor exiſteret: cum vero* (Deus) *ubique ſit praeſens, qui multis modis per creaturam ſibi Domino ſervientem averſum vocet, doceat credentem, conſoletur ſperantem, diligentem adhortetur, conantem adiuvet, exaudiat deprecantem; non tibi deputatur ad culpam, quod invitus ignoras, ſed quod negligis quaerere quod ignoras; neque illud quod vulnerata membra non colligis, ſed quod volen-*

volentem ſanare contemnis. Ergo, teſte Auguſtino, nullius roboris eſt excuſatio peccatoris; quia Deus illi ſufficientia concedit gratiae ſuae auxilia, quibus ſanaretur, ſi volentem ſanare non contemneret. Enarratione in Pſalm XCI. ait: *Si Satanas loqueretur, et taceret Deus, haberes unde te excuſares. - - - Non ceſſat Satanas ſuadere malum: ſed nec Deus ceſſat admonere bonum.* Serm. XXVI. alias XI. de verbis Apoſtoli, Cap. I. *Adoremus eum, Fratres, et ploremus ante Dominum, qui fecit nos: non enim fecit, et deſerit: non enim curavit facere, et non curat cuſtodire. - - - Utique non poteſt non curare quos fecit.* Lib. II. de Serm. Domini in monte, Cap. IX. *Nulla anima eſt, quamvis perverſa, quae tamen ullo modo ratiocinari poteſt, in cuius conſcientia non loquatur Deus.* Enarratione I. in Pſal. XVIII. *Cum Verbum caro factum eſt, et habitavit in nobis mortalitatem noſtram ſuſcipiens, non permiſit ullum mortalium excuſare ſe de umbra mortis, et ipſam enim penetravit Verbi calor.* Lib. de Natura et Gratia, Cap. LXIX. *Eo quippe ipſo quo firmiſſime creditur, Deum iuſtum ac bonum impoſſibilia non potuiſſe praecipere; hinc admonemur, et in facilibus quid agamus, et in difficilibus quid petamus.* Et Lib. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. IV. *Homo ergo iuvatur, ne ſine cauſa voluntati eius iubeatur.* Profecto caecus ſit oportet, qui ab Auguſtino gratiam ſufficientem negatam fuiſſe aſſerit.

CCIII. Prob. V. Evertendo fundamenta Janſenianorum. Ex una parte Deus vult omnes homines ſalvos fieri, et Chriſtus ex ſincero ſalutis omnium deſiderio pro omnibus mortuus eſt, ut oſtendimus Tomo I. Num. CCCLVIII. et ſequentibus: ex altera parte datur etiam in ſtatu naturae lapſae libertas indifferentiae: (Tomo IV. Artic. IV. Controverſia I. et IV.) neque motio gratiae *Evertendo fundamenta Janſenianorum,*

 eſt

eſt irrepudiabilis, ut paulo ante oſtendimus Num. CXVI. et ſeq. Ergo etiam in ſtatu naturae lapſae datur gratia mere quidem, ſed vere ſufficiens.

Atque ex ſequelis. CIV. Prob. VI. Ex ſequelis ſane horrendis, quae ex Janſeniano ſyſtemate legitime deducuntur. Nam I^mo^ Deus non peccatoribus modo, ſed iuſtis etiam, amicis ſuis, antequam ab illis deſeratur, praeciperet impoſſibilia, quae nullo modo praeſtari ab ipſis poſſent. Eſt enim impoſſibile impoſſibilitate non morali tantum, ſed etiam phyſica, ut homo gratia ſufficiente deſtitutus, ſalutariter deteſtetur peccata ſua, et Conditorem ſuum ſupernaturali amore proſequatur: ſicut impoſſibile eſt, ut homo amputatis pedibus currat. Atqui hoc infinitae Dei bonitati repugnat; crudelem enim ſapit tyrannidem in terreno etiam Principe non ferendam. Ergo. II^do^. Si omnis gratia, quam Deus hominibus confert, foret efficax, omnemque effectum obtineret, cuius hic et nunc relative eſt capax: neque in poteſtate hominis eſſet plures a Deo et efficaciores obtinere gratias, ut Janſeniſtae contendunt, ſequitur neminem poſſe plura bona opera facere, quam actu faciat, neque perfectius cooperari poſſe auxiliis divinae gratiae, quam de facto cooperetur. Atqui hoc repugnat omnium fidelium, et piorum hominum ſenſui, qui ſe accuſare ſolent de omiſſione multorum bonorum operum, et negligentiam ac ſocordiam ſuam in ſequendis divinis inſpirationibus deplorant. III. Si nulla datur gratia ſufficiens, apertiſſima via ſternitur ad omnia flagitia, et ſummam vitae licentiam: quantumcunque enim enim homo de ſua ſollicitus ſit ſalute, illud inimpedibiliter et inevitabiliter aget, ad quod a delectatione relative victrice determinabitur, quin potentiam habeat vel proxime vel remote in illis circumſtantiis ſufficientem ad cohibendos pravos animi motus. Ut quid

ergo

ergo fruſtra ſe fatiget, aut de ſua ſalute ſollicitus vivat? IV. Sublata eſſet omnis ſpes Chriſtiana; merito enim cuilibet timendum eſſet, ne ex eorum numero ſit, quos Deus ex ſolo ſuo beneplacito aeternis inferorum cruciatibus deſtinavit, quibus intenſiorem delectationem coeleſtem denegat, ſine qua tamen omnino impoſſibile eſt e coeno peccatorum emergere, aut tentationi reſiſtere. Quo poſito, ubi anchoram quis figet, aut unde firmam ſpem ſalutis concipiet? V[to]. Sequeretur, omnes quotquot damnantur, citra culpam ſuam damnari, eoquod denegatum fuerit eis auxilium ad vitandum peccatum, atque ad agendam poenitentiam ſufficiens: deſerti antea, quam ipſi Deum peccando desererent; qui tamen, teſte Apoſtolo, vult omnes homines ſalvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire. Hae profecto ſequelae tam abſonae, impiae et crudeles ſunt, ut absque horrore audiri nequeant.

OBJECTIONES.

CCV. Objicitur I[mo]. Authoritas Scripturarum. Isaiae Cap. LV. ait Deus: *Sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, ſed faciet quaecunque volui, et proſperabitur in bis, ad quae miſi illud,* Ergo omnis gratia Dei eſt efficax, adeoque non datur gratia mere ſufficiens. II[do]. Ad Rom. Cap. IX. dicitur: *Igitur non volentis neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei.* Ergo non datur gratia ſufficiens. P.C. Si daretur gratia ſufficiens, cui homo conſentiens uberiorem, nempe gratiam operis impetraret, opus ſalutare non eſſet Dei miſerentis, ſed hominis volentis et currentis. Ergo. III. Ad Rom. Cap. IX. v. 19. ait Apoſtolus: *Voluntati eius quis reſiſtit?* Ergo gratia ſufficiens non datur. P.C. Quando Deus homini dat *Janſeniani perperam nobis obiiciunt authoritatem Scripturarum,*

ſuam gratiam, vult ut agat bonum ſalutare. Ergo quando homo gratiam accipit a Deo, ſemper agit bonum ſalutare, quia voluntati Dei reſiſtere nequit. Atqui peccator non agit bonum ſalutare. Ergo gratiam a Deo non accipit. IV. JOANNIS Cap. VI. ait Chriſtus: *Omnis qui audivit a Patre, et didicit, venit ad me.* Ergo qui non venit ad Chriſtum, neque didicit, neque audivit a Patre coeleſti, id eſt, nulla adiuvatur gratia: nam audire a Patre, eſt verbum Dei per internam illuſtrationem percipere; diſcere vero eſt credere, et doctrinam amplecti. R. ad I^mum^ C. A. N. C. Sermo ibi non eſt de gratia actuali, ſed de Meſſia, et redemptione humani generis, ut S. Hieronymus, S. Cyrillus, aliique Interpretes locum illum exponunt, et ipſe contextus indicat. Quod ſi etiam de gratia actuali locus ille intelligatur, non tamen de qualibet gratia id dictum eſt a Deo, ſed de efficaci tantum. Praeterea ipſa etiam gratia ſufficiens numquam omni effectu caret, aut redit vacua; manifeſtat enim divinam miſericordiam, providentiam, ac ſinceram ſalvandi omnes voluntatem: excitat hominem ad faciendum quod poteſt, et petendum quod non poteſt: cupiditatem minuit, et ardorem concupiſcentiae temperat, ut voluntas reſiſtere poſſit, quamvis ex propria malitia nolit reſiſtere. Ad II^dum^. C. A. N. C. Ad *probat.* N. A. Homo, cui confertur gratia orationis, impetrare non poteſt gratiam operis ſolis naturae viribus, ſed per gratiam liberaliter et gratis a Deo conceſſam roborari et adiuvari debet. Ergo bonum opus magis a Deo per gratiam eſt, quam a voluntate per conatum et conſenſum; quia ſine gratia voluntas nec conari, nec conſentire poteſt. Ad III. N. C. Ad *probat.* D. A. Vult id ſemper voluntate ſincera, ſed non abſoluta, id eſt, id ſerio, quantum eſt in ſe, deſiderat, C. A. Vult id ſemper voluntate abſoluta et efficaci, N. A. et Conſeq. Voluntas Dei disiunctive

tendit;

tendit; vult enim Deus ut homines gratiae cooperentur, vel ut in ſuppliciis experiantur poteſtatem eius, cuius in donis miſericordiam contempſerunt: atque ideo voluntas Dei ſemper invicta eſt, et impletur; quia qui noluerunt facere voluntatem Dei, qua eos voluit liberare, facere coguntur et implere conſequentem, qua eos iuſtiſſime vult damnare. Ad IV. N. C. Ex illo antecedente inferri non poteſt, quod qui ad Chriſtum non venit, neutrum habuerit, id eſt, quod neque audiverit, neque didicerit a Patre, ſed tantum quod non habuerit utrumque ſimul. Jam vero qui gratiam habet mere ſufficientem, audivit quidem a Patre, quia gratiam accipit intellectus et voluntatis; at non didicit, quia ex propria malitia gratiae non cooperatur, et inſpirationi divinae reſiſtit.

CCVI. DICES. Saltem gratia ſufficiens nullibi reperitur in Scripturis, aut Veterum Patrum libris. Ergo commentum eſt recentiorum Theologorum. R. D. A. Nomen gratiae ſufficientis non reperitur, C. A. Res per nomen ſignificata, N. A. et Conſeq. Eccleſia iuſtis de cauſis plura conſecravit vocabula, quae tantum quoad rem ſignificatam continentur in Scripturis, ut patet in vocibus *Conſubſtantialis*, *Unio hypoſtatica*, *Deipara* etc. Hinc poſt exortos novos errores Lutheri, Calvini, et Janſenii, a Doctoribus Catholicis gratiae ſufficientis nomen uſurpari coeptum eſt, ut Catholicam et antiquiſſimam doctrinam de Gratia contra novitios errores propugnarent. Verum Janſeniani, qui in materiis Theologicis, et rebus ad fidem pertinentibus novas voces execrantur in Verbo Dei ſcripto non contentas, magnam apud nos gratiam inibunt, ſi oſtenderint quonam Scripturarum divinarum libro, capite, verſu, haec vocabula legantur, *Gratia neceſſitans*, *irreſiſtibilis*, *Delectatio relative ſuperior*, *Gratia parva Janſeniana.*

CCVII.

Ac3. Auguſtini. CCVII. Objicitur II. Authoritas S. Auguſtini. I[mo] S. Doctor Lib. de Praedeſt. SSrum, Cap. VIII. ait, *eos qui non credunt, foris tantum audire, non intus.* Ergo qui actum ſalutarem non eliciunt, non habent gratiam interiorem. II[do] Eodem libro et capite expendens ea verba Chriſti, *Omnis qui audivit a Patre, et didicit, venit ad me*, ſcribit Auguſtinus: *Quid eſt, niſi nullus eſt, qui audiat a Patre et diſcat, et non veniat ad me? Si enim omnis qui audivit a Patre et didicit, venit: profecto omnis qui non venit, non audivit a Patre, nec didicit: nam ſi audiſſet et didiciſſet, veniret. Neque enim ullus audivit et didicit, et non venit.* Ergo qui non venerunt, non didicerunt, ideſt, gratia erant deſtituti. III. Lib. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. XVII. *Qui ergo vult facere Dei mandatum, et non poteſt, iam quidem habet voluntatem bonam, ſed adhuc parvam et invalidam: poterit autem, cum magnam habuerit et robuſtam. - - - Ipſam charitatem Apoſtolus Petrus nondum babuit, quando timore Dominum ter negavit. - - - Et tamen quamvis parva et imperfecta, non deerat, quando dicebat Domino, Animam meam pro te ponam: putabat enim ſe poſſe, quod ſe velle ſentiebat.* Ergo qui peccant non habent gratiam vere ſufficientem. IV. Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. *Ad alios vero vocatio quidem pervenit; ſed quia talis fuit, qua moveri non poſſent, ut eam capere apti eſſent, vocati quidem dici potuerunt, ſed non electi.* Et Lib. VIII. Confeſſ. Cap. V. *Voluntas nova - - - nondum erat idonea ad ſuperandam priorem vetuſtate roboratam.* Sed gratia, quae voluntatem idoneam non reddit, eamque movere non poteſt, non eſt vere ſufficiens. Ergo. V[to.] Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XI. fatetur, gratiam ſufficientem non amplius dari in poenam peccati originalis, ait enim: *Si boc adiutorium vel Angelo vel homini, cum primum facti ſunt, defuiſſet,*

fuiſſet, - - - non utique ſua culpa cecidiſſent. - - - Nunc autem, quibus deeſt tale adiutorium, iam poena peccati eſt: quibus autem datur, ſecundum gratiam datur, non ſecundum debitum. VI. Juxta Auguſtinum gratia in ſtatu naturae lapſae debet eſſe potentior; quia debet per eam vinci concupiſcentia, quae nulla fuiſſet in ſtatu naturae integrae. Ergo in ſtatu naturae lapſae gratia ſemper debet eſſe efficax, nec ſatis eſt gratia mere ſufficiens, quae etiam requirebatur ante lapſum. P. A. Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XI. ſcribit: *Haec prima eſt gratia, quae data eſt primo Adam: ſed hac potentior eſt in ſecundo Adam. Prima eſt enim qua fit ut habeat homo iuſtitiam ſi velit: ſecunda ergo plus poteſt, qua etiam fit ut velit, et tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiſcentem voluntate ſpiritus vincat.*

CCVIII. Reſp. ad Imum, eos qui non credunt, foris tantum audire, non quantum ad ſufficientiam gratiae, quaſi nullam interiorem gratiam haberent ad credendum; ſed foris audire quantum ad effectum, quia non magis credunt, quam ſi foris dumtaxat audirent. Ad II. N. C. Qui non venerunt ad Chriſtum, non didicerunt equidem a Patre ſecundum gratiam efficacem; didicerunt tamen ſecundum gratiam ſufficientem, quae intus eos movebat, licet fruſtra, propter cordis duritiem. Hinc non audiviſſe dicuntur eo ſenſu, quo inobediens et durae cervicis ſervus non audire dicitur herum praecipientem. Ad III. N. C. Ex textu illo hoc unum merito inferri poteſt, non ſemper adeſſe potentiam immediatam et proximam bene operandi, v. g. vincendi graves tentationes; ſed remotam dumtaxat et mediatam, per orationem ſcilicet, qua homo uberiora ſemper Dei auxilia impetrare poteſt, et potentiam proximam bene operandi. Certe ſi Petrus iuxta monitum Chriſti vigilaſſet, et oraſſet, tentationi non ſuccubuiſſet. Ad IV. Verba illa, *Moveri non poſſunt,* ſignifi-

ſignificant tantum impotentiam conſequentem, ortam ex eo, quia illorum vocatio praeviſa fuit incongrua ob refractariam ipſorum voluntatem. Hanc ipſam reſponſionem aſſignat AUGUSTINUS Tract. LIII. in Joannem, explicans illud Joan. Cap. XII. *Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Jſaias* etc. Ait enim: *Quare non poterant, ſi a me quaeratur, cito reſpondeo, quia nolebant: malam quippe eorum voluntatem praevidit Deus, et per Prophetam praenunciavit.* Poſteriori textu ex Lib. VIII. Confeſſionum petito ſignificat Auguſtinus defuiſſe ſibi tunc temporis gratiam efficacem, qua actu ſuperaret, non vero gratiam ſufficientem, qua poſſet ſuperare depravatam voluntatem. Ad V. N. A. Per adiutorium illud, quod in poenam peccati denegatur, non intelligit Auguſtinus gratiam ſimpliciter ſufficientem, ſed *proxime* ſufficientem, quae dat *facile* poſſe, qualem in feliciſſimo illo primae innocentiae ſtatu habuit Adamus, in quo nullum erat appetitus inferioris cum ratione certamen. Hanc potentiam, non remotam, quam nemini denegat, ſed proximam tantum, ait S. Doctor aliquibus non dari in poenam peccati, aliis miſericorditer concedi. *Quibus autem datur, ſecundum gratiam datur, non ſecundum debitum.* Ergo iuxta Auguſtinum in ſtatu naturae lapſae datur gratia vere et proxime ſufficiens abſque effectu. Ad VI. N. C. Gratia medicinalis, quamvis mere ſufficiens, potentior eſt gratia ſanitatis, quia voluntatem ſomnolentam et pigram excitat, movet, roborat; quod in ſtatu naturae integrae et innocentis non erat neceſſarium, cum gratia ſanitatis ſolum intellectum illuſtraret. Hinc Auguſtinus gratiam ſanitatis numquam appellat delectationem, voluptatem, ſuavitatem praevenientem, aut motionem voluntatis; ſed Lib. de Natura et Gratia, Cap. XLVIII. illam comparat lumini. Ad *probat.* C. A. N. C. Auguſtinus loco cit., ut diximus Num. CXXXI, non loquitur de gratia actuali, ſed de ipſa formali perſeverantia. Et quamvis daretur, ſermonem

hic

hic eſſe de gratia actuali, ſeu cauſa efficiente perſeverantiam; S. Doctor tamen non opponit hic omnem gratiam medicinalem adiutorio, ſine quo non perſeverare potuiſſet Adamus, ſed tantum illi opponit gratiam efficacem, ſeu adiutorium quo electi perſeverant uſque ad mortem. Ergo legitime a Janſenianis inferri nequit, gratiam mere ſufficientem in ſtatu naturae lapſae non amplius dari, eoquod illa data fuerit in ſtatu naturae integrae et innocentis.

CCIX. Dices Imo. S. Auguſtinus eam tantum gratiam agnovit, quam adverſus Pelagianos propugnavit. Atqui adverſus illos propugnavit tantum gratiam efficacem. Ergo. P. m. Adverſus Pelagianos propugnavit tantum gratiam, qua actu creditur, ſperatur, amatur, bonum actu perſuadetur. Atqui talis eſt gratia efficax. Ergo tantum propugnavit gratiam efficacem. Reſp. Imo retorquendo. Illam gratiam agnovit Auguſtinus, quam in ſuis libris tradidit. Atqui Auguſtinus gratiam ſufficientem in libris ſuis tradidit, non quoad vocem quidem, ſed quoad rem ſignificatam, ut oſtendimus Num. CCII. Ergo. R. IIdo. C. N. m. Ad *probat*. D. M. Id eſt, docuit, quod actus ſalutares non eliciantur abſque gratia ſupernaturali, diſtincta a libero arbitrio, revelatione et doctrina legis, C. M. Docuit quod quaelibet gratia ſupernaturalis ſemper poſt ſe trahat illos actus, N. M. Cum Pelagius non aliam admitteret gratiam quam externam, internam vero, praecipue voluntatis, conſtanter negaret ad ſalutariter agendum neceſſariam eſſe; Auguſtinus totus in eo eſt, ut argumentis ſuis Pelagianos permoveat ad confitendam illam gratiam, qua voluntas excitatur, ut velle et agere valeat ſalutariter. Hinc mirum non eſt, quod S. Doctor frequentiſſime loquatur de gratia efficaci, quae ſola voluntati actum ſalutarem perſuadet.

CCX.

CCX. Dices II. Auguſtinus conſtanter reiecit gratiam poſſibilitatis. Atqui gratia ſufficiens eſt gratia poſſibilitatis. Ergo. II^do^. Gratia ſufficiens eſſet omnibus communis, quia urgente praecepto omnibus daretur. Atqui gratiam communem reiecit Auguſtinus Lib. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. XIII. et Lib. de Praedeſtin. SSrum, Cap. V. Ergo. R. D. M. Reiecit gratiam poſſibilitatis in ſenſu Pelagii, C. M. In ſenſu Catholico, N. M. Pelagius per gratiam poſſibilitatis, quamvis eam fraudulenter donum Dei vocaret, non intelligebat gratiam interiorem ſupernaturalem illuſtrationis et inſpirationis, quam Catholici omnes dicunt ſimpliciter neceſſariam eſſe ad ſalutariter agendum, ſed liberum ſolummodo intelligebat arbitrium: ſubinde faſſus eſt liberum arbitrium adiuvari per gratiam externam, nimirum Legem, doctrinam, ac praedicationem Evangelicam, et Chriſti exempla. Tandem, reiecta ſemper gratia inſpirationis, admiſit etiam illuſtrationem internam intellectus, quam tamen contendebat non eſſe neceſſariam ad ſimpliciter poſſe, ſed tantum ad facilius poſſe. Ad II^dum^. C. M. D. m. Auguſtinus reiecit gratiam communem in ſenſu Pelagianorum, qui per eam intelligebant naturam et liberum arbitrium, C. m. In ſenſu Catholico, N. m.

Inutilitatem. CCXI. Objicitur III. Inutilitas gratiae ſufficientis. Gratia mere ſufficiens eſt inutilis tum homini, tum etiam Deo. Ergo cum dona Dei non ſint inutilia, Deus gratias mere ſufficientes nemini concedit. Prob. I^ma^ pars Anteced. Gratia mere ſufficiens numquam profuit, numquam prodeſt, aut proderit homini. Ergo eſt homini inutilis. Prob. altera pars Anteced. Si gratia mere ſufficiens eſſet utilis Deo, tunc ideo, quia Deus illam concedendo ſeriam ſuam voluntatem oſtenderet ut omnes homines ſalvi fiant. Atqui hanc ſeriam voluntatem

tatem Deus non oſtendit concedendo hominibus gratiam mere ſufficientem. P. m. Qui ſerio intendit finem, non utitur mediis quae certo ſcit effectum non habitura, praecipue ſi media efficacia ad manum habeat. Atqui Deus iuxta nos per Scientiam mediam praevidet hanc gratiam conſenſum ſalutarem non eſſe operaturam, plurimaque alia in theſauro gratiarum ſuarum habet auxilia cum conſenſu infallibiliter coniungenda, ſi darentur. Ergo Deus concedendo gratiam ſufficientem non poteſt ſerio intendere conſenſum ſalutarem. P. M. Pater non cenſetur ſerio velle emendationem filii, ſi media adhibet quae ex malitia filii praevidet fore inefficacia; nolit autem adhibere illa, quibus certo cognoſcit filium ad meliorem frugem rediturum. Ergo neque Deus ſerio velle ſalutem hominum cenſendus eſt, ſi eas homini gratias ſuppeditet, quas infallibiliter praevidet effectu fruſtrandas eſſe ex malitia hominis, nolitque ea auxilia largiri, quae infallibiliter cognoſcit cum conſenſu coniungenda eſſe. *Confirmat.* Deus gratiam mere ſufficientem confert ut praeviſam inefficacem, dependenter a Scientia media de diſſenſu. Ergo non vult conſenſum ſalutarem. R. I^mo^ retorquendo argumentum in Janſenianos, qui ultro admittunt, Adamo collatam fuiſſe gratiam mere ſufficientem. Atque hac unica retorſione oſtenditur infirmitas totius argumenti. R II^do^. N. A. Ad I^mam^ *probat.* D. A, Numquam profuit, prodeſt, aut proderit, ex mera culpa accipientis, C. A. Ex natura et infirmitate gratiae ſecundum ſe ſpectatae, N. A. et Conſeq. Gratia mere ſufficiens ſecundum entitatem ſuam ſpectata ſaepe tam potens eſt, immo non raro potentior eſt, quam multae gratiae efficaces ſpecificative acceptae: quod vero hic et nunc non proſit, hominis malitiae adſcribendum eſt, qui cum poſſet, gratiae cooperari non vult ex malitia voluntatis, non defectu potentiae. Neque idcirco

gratia mere ſufficiens inutilis dici poteſt, niſi res ſaluberrimas, aurum, medicinas, ſcientiam, atque ipſa etiam Sacramenta inter res inutiles recenſeas, quod illa ob culpam abutentium ſaepe non proſint, vel etiam obſint. Ad IIdam *probat*. C. M. N. m. Ad *probat*. D. M. Qui ſerio vult, et ſimul illimitate, C. M. Qui ſerio quidem vult, ſed limitate, N. M. Ille ſerio quid velle cenſendus eſt, qui media eligit neceſſaria, et plene ſufficientia ad obtinendum finem, quamvis in promptu habeat media efficaciora. Ad huius *probat*. C. A. N. C. In humanis electio mediorum inefficacium prae efficacibus conciliari non poteſt cum ſeria voluntate effectus. Cum enim regulariter impedire teneamur effectum malum, aut damnum proximi, quantum poſſumus, ſi media quae inefficacia praevidentur prae efficacibus eligimus, plerumque non id praeſtamus quod a nobis exigitur. At vero Deus quamtumvis ſerio, voluntate antecedente et conditionata, conſenſum ſalutarem deſideret, omniumque hominum ſalutem, ita ut per ipſum non ſtet quo minus omnes illam adipiſcantur; mala tamen, ex quibus plurima bona ſcit eruere, impedire non tenetur: ſecus peccatum omne non modo numquam contingeret, ſed nec contingere poſſet. Ad *confirmat*. D. A. Id eſt, Deus non obſtante praeviſione diſſenſus confert gratiam ſufficientem, C. A. Confert illam ob praeviſam inefficaciam, et ideo quia ſcit fore inefficacem, N. A. et Conſeq. Decretum permiſſivum ita tendit: *Quamvis praevideam Petrum diſſenſurum auxilio A vere ſufficienti, ſi daretur; ſtatuo tamen conferre illi auxilium A, et permittere diſſenſum.*

Atque implicantiam gratiae mere ſufficientis.

CCXII. Objicitur IV. Implicantia gratiae mere ſufficientis. Haec gratia eſſet vere ſufficiens, ut nos dicimus, et ſimul non eſſet vere ſufficiens. Ergo involvit contradictionem. Prob. altera pars Anteced.

Poten-

Potentia quam dat gratia ſufficiens, neceſſario excludit actum ſalutarem. Sed ſi hunc excludit neceſſario, non eſt vera potentia. Ergo. P. M. Si actum ſalutarem neceſſario non excluderet, gratia illa non amplius eſſet mere ſufficiens, ſed omnino efficax. Ergo. *Confirm.* Sine gratia efficaci elici non poteſt actus ſalutaris. Ergo ſine gratia efficaci non datur vera potentia ad actum ſalutarem. R. N. alteram partem Anteced. Ad *probat.* D. M. Potentia illa per ſe et ab intrinſeco excludit neceſſario actum, N. M. Facta ſuppoſitione abuſus, qui in libera eſt hominis poteſtate, C. M. Quae de gratia efficaci priori Controverſia dicta ſunt, applicari etiam ſuo modo gratiae ſufficienti debent. Gratia pure, vere tamen ſufficiens *ſpecificative* ſumpta, eſt virtus ſupernaturalis, ſeu illuſtratio et inſpiratio, quae ex natura ſua vires habet ſufficientes ad trahendum poſt ſe conſenſum voluntatis, modo voluntas nullum ponat impedimentum. Atque hoc modo ſpecificative ſumpta non differt intrinſece a gratia efficaci: praeſcindendo enim a Scientia media, gratia neque cum conſenſu neque cum diſſenſu infallibiliter eſt connexa, ideoque nec mere ſufficiens, nec etiam efficax dici poteſt. Gratia mere ſufficiens ***reduplicative*** ſumpta, dicit hoc ipſum gratiae divinae auxilium collatum dependenter a Scientia media de diſſenſu: ***Si Petrus haberet auxilium A, non conſentiret.*** Atque hoc modo ſumpta differt extrinſece a gratia efficaci; mere enim ſufficiens confertur per decretum permiſſivum, dependenter a Scientia media de diſſenſu, eſtque infallibiliter cum illo connexa: at vero gratia efficax confertur per decretum praedefinitivum, dependenter a Scientia media de conſenſu ſalutari, atque infallibiliter cum illo connectitur. Haec tamen infallibilis connexio ſufficientis cum diſſenſu, et efficacis gratiae cum conſenſu nullam infert antecedentem neceſſitatem, ſed mere conſequentem. Ho-

mo enim libera ſua voluntate, ſupernaturali gratia adiutus, impedire poteſt ſi velit Scientiam mediam de conſenſu aut diſſenſu: nam non ideo homo conſentit, quia Deus eum novit conſenſurum; ſed vice verſa ideo Deus praevidet hominem conſenſurum eſſe, quia ille conſentiet. Igitur gratia mere ſufficiens *ſpecificative* ſumpta non excludit actum ſalutarem; eadem enim entitas gratiae ſecundum ſe coniungi poteſt, ac ſaepe coniungitur cum actu ſalutari, ut patet in gratia efficaci, quae entitative ac ſecundum ſe non differt a pure ſufficiente: ſi vero ***reduplicative*** ſumatur, nimirum ut eſt ***pure, vere tamen ſufficiens***, neceſſario, at neceſſitate ſolum conſequente, excludit actum ſalutarem; quia gratia pure ſufficiens reduplicative ſumpta dicit gratiam collatam dependenter a Scientia media de diſſenſu, quam homo libere impedire poteſt, ſi velit. Ad ***confirmat.*** D. A. Sine gratia efficaci elici non poteſt actus ſalutaris, potentia conſequente, et in ſenſu compoſito, coniungendo ſcilicet actum cum carentia gratiae efficacis, C. A. Non poteſt elici potentia antecedente, et in ſenſu diviſo, N. A. et Conſeq. Impoſſibile eſt, ut homo actum ſalutarem abſque gratia ſupernaturali eliciat, aut quin Deus illum actum per Scientiam mediam praevideat eliciendum eſſe, ſi daretur gratia illa. Hinc impoſſibile eſt, ut homo actum ſalutarem eliciat abſque gratia efficaci, quae nihil aliud eſt quam auxilium collatum a Deo dependenter a Scientia media de conſenſu, et infallibiliter cum illo connexum per hanc ipſam Scientiam mediam. Ergo in ſenſu compoſito cum gratia inefficaci elici non poteſt actus ſalutaris: ſicut in ſenſu compoſito ſeſſionis homo ſtare non poteſt, ſeu coniungere ſeſſionem cum ſtatione. At vero homo, poſito quod Deus illi conferat auxilium A, poteſt terminare Scientiam mediam de conſenſu, ſicque conſenſus conditionate futurus eſſet ratio logica,

cur

cur Deus hominem illum praevideat potius conſenſurum quam diſſenſurum: et gratia illa non amplius mere ſufficiens, ſed omnino efficax foret.

CCXIII. Dices I. Illa gratia non eſt mere ſufficiens, quae numquam poteſt exire in actum, niſi illi accedat nova gratia. Atqui gratia ſufficiens quam nos adſtruimus, numquam poteſt exire in actum, quin illi accedat nova gratia. Ergo. P. m. Liberum arbitrium etſi gratia excitante inſtructum, non poteſt producere actum ſalutarem ſine gratia cooperante et adiuvante. Ergo debet illi accedere nova gratia. R. D. M. Niſi illi accedat nova gratia diſtincta ab actu ſalutari, C. M, quia tunc potentia ad agendum expedita primum obtineretur per hanc gratiam ſecundam. Niſi accedat nova gratia indiſtincta ab actu ſalutari, et quae proin non conſtituat potentiam et actum primum, ſed ſit ipſe actus ſecundus, N. M. Et ſic diſt. min. N. C. Ad *probat.* D, A. Et haec gratia cooperans ſeu adiuvans realiter diſtinguitur ab actu ſalutari, N. A. Non diſtinguitur realiter, C. A. N. C. Gratia cooperans et adiuvans in actu ſecundo eſt realiter ipſe actus ſalutaris, et formalis cooperatio ac concurſus Dei cum libero arbitrio, ſeu ipſe actualis influxus Dei in actum ſalutarem, qui non diſtinguitur realiter ab actu ſalutari, ſicut actualis concurſus Dei naturalis non diſtinguitur realiter ab actu hominis naturali. Ex quo manifeſtum eſt, quod gratia adiuvans et cooperans in actu ſecundo non ſe teneat ex parte potentiae, neque libero arbitrio vires praeſtet ad producendum actum ſalutarem: adeoque quod tota ſufficientia iam habeatur per gratiam excitantem cum reliquis quae actum primum proximum conſtituunt. Quod ſi vero gratia adiuvans et cooperans, quae non differt ab adiuvante, ſumantur in actu primo, dicunt auxilium natura prius ad actum ſaluta-

ſalutarem, idemque ſunt cum gratia excitante. Proinde quaelibet gratia, non tantum efficax, ſed etiam mere ſufficiens, eſt gratia excitans, adiuvans, et cooperans in actu primo.

CCXIV. Dices II. Saltem gratia ſufficiens remota, v. g. gratia orationis non tribuit veram potentiam ad conſenſum ſalutarem. Ergo non eſt vere ſufficiens. P. A. Potentia ad conſenſum ſalutarem, quam tribuit gratia ſufficiens remota, numquam poteſt exire in actum, niſi illi accedat nova gratia operis, quae dat potentiam proximam ad conſenſum ſalutarem. Ergo potentia quam tribuit gratia ſufficiens remota, non eſt vera potentia: adeoque gratia remota non eſt vere ſufficiens. R. D. A. Non tribuit veram potentiam proximam ad conſenſum ſalutarem, C. A. Veram potentiam remotam, N. A. et Conſeq. Gratia orationis tribuit veram potentiam proximam orandi; ad depellendam vero v. g. tentationem moleſtam tribuit mediatam quidem et remotam, veram tamen potentiam, qua homo orando certo obtinebit potentiam proximam reſiſtendi moleſtae tentationi. Ad *probat*. C. A. D. C. Ergo potentia quam tribuit gratia ſufficiens remota, non eſt vera potentia proxima ad depellendam tentationem, C. C. Non eſt vera potentia proxima ad orationem, et vera potentia mediata quantumvis et remota ad depellendam tentationem, N. C. Hoc ipſo quod homo veram potentiam proximam orandi habeat, et per orationem acquirere poſſit potentiam proximam reſiſtendi tentationi, gratia orationis dat homini proximam potentiam orandi, et veram potentiam remotam reſiſtendi tentationi.

CCXV. Dices III. Gratia mere ſufficiens nullum umquam in humana voluntate effectum habuit,

aut

aut habebit. Ergo non confert veram potentiam ad conſenſum ſalutarem. R. D. A. Gratia ſufficiens entitative ſumpta nullum habuit et habebit effectum, N. A. Reduplicative ſumpta, C. A. N. C. Gratia ſufficiens entitative vel ſpecificative ſumpta non eſt talis naturae ac eſſentiae, ut in quibuſcunque demum circumſtantiis conferatur, numquam effectum ſuum obtineat; ſed eadem gratia quoad entitatem ſuam ſpectata, et aequaliter intenſa, in his circumſtantiis collata effectum ſuum obtinet, quem non obtinebit in aliis circumſtantiis, non tantum reſpectu diverſorum, ſed eiuſdem etiam hominis: eadem enim illuſtratio et inſpiratio, quamvis non ſit intenſior, Petrum v. g. cras movebit, quem hodie non movet. Quod ſi vero gratia ſufficiens reduplicative ſumatur, nullum effectum umquam habuit, neque umquam habere poterit; ſic enim conſiderata ſupponit Scientiam mediam de diſſenſu; haec vero liberum exercitium voluntatis humanae nolentis conſentire auxilio divinae gratiae. Impoſſibile eſt autem, impoſſibilitate nimirum conſequente, ut diſſenſus coniungatur cum conſenſu, et gratia mere ſufficiens cum effectu ſalutari.

CCXVI. Dices IV. Quamvis explicari poſſit, quomodo gratia ſufficiens, abſtrahendo an ſit mere ſufficiens vel non, conferat voluntati veram potentiam; explicari tamen non poteſt, quomodo gratia mere ſufficiens hanc ei tribuat. Ergo. R. N. ſuppoſitum, quod gratia *ut mere ſufficiens*, et reduplicative ſumpta veram potentiam eliciendi actum ſalutarem voluntati conferat; ſed hanc potentiam acquirit voluntas a gratia ſufficiente ſecundum entitatem ſuam ſumpta. Quotieſcunque enim divinae gratiae auxiliis roboratur; acquirit veram potentiam ſalutariter operandi, ſive dein auxilia illa praevideantur a Deo fore efficacia, vel mere tantum ſufficientia.

Ac naturam gratiae in genere.

CCXVII. Objicitur V. Natura gratiae in genere. Omnis gratia Dei eſt beneficium Dei. Atqui gratia mere ſufficiens non eſt beneficium Dei. Ergo. Prob. m. Imo. Deus conferens gratiam mere ſufficientem, praevidet illam coniungendam eſſe cum diſſenſu. Ergo illam conferendo nullum homini praeſtat beneficium. P. C. In creatis ſtare non poteſt beneficium cum praeſcientia damni. Ergo neque in Deo. P. m. IIdo. Id, quod non habere eſſet nobis longe melius, non eſt beneficium. Sed longe melius eſſet nobis non habere auxilium pure ſufficiens. Ergo auxilium pure ſufficiens non eſt beneficium. *Confirm.* Poſſumus prudenter petere a Deo, ut nobis non conferat auxilium pure ſufficiens. Ergo iſtud non eſt beneficium, quia gratiam nemo prudenter deprecatur. R. Imo, retorquendo argumentum in gratiam Adamo innocenti collatam, quae ipſis Janſenianis fatentibus, fuit mere ſufficiens, et verum Dei beneficium. R. IIdo. C. M. D. m. Gratia mere ſufficiens ſpecificative ſumpta, non eſt beneficium Dei, N. m. Reduplicative ſumpta, prout involvit ac ſupponit abuſum divinae gratiae, C. m. Et N. C. Ad Imam *probat.* C. A. N. C. Deus eſt vere beneficus erga hominem, quia illi confert medium aptiſſimum ad ſalutem, licet praevideat ex malitia abutentis ſecuturum eſſe damnum, quod Deus impedire non tenetur. Ad huius *probat.* D. A. Si damnum illud ſit directe vel indirecte voluntarium conferenti beneficium, C. A. Si nec directe nec indirecte ſit voluntarium, N. A. et Conſeq. Deus neque intendit diſſenſum, neque illo delectatur, aut eum tenetur impedire: hinc damnum, quod reſiſtendo gratiae ſibimet ipſi infert peccator, neque directe neque indirecte Deo voluntarium eſt. Ad II. *probat.* D. M. Id non eſt beneficium, quod non habere eſſet optabilius, ſi tale ſit per ſuam entitatem, ut melius ſit ipſo carere, C. M. Si tale ſit

prae-

praeciſe ex culpa abutentis, N. M; ſecus omnia bona naturalia, quin immo ipſa etiam creatio, Incarnatio, Sacramenta etc. non eſſent beneficia Dei reſpectu reproborum. Et ſic diſt. minore, N. C. Ad *confirmat*. D. A. Ut non conferat nobis auxilium pure ſufficiens, ſpectata tantum entitate ipſius, N. A. Spectato ipſius abuſu, et inefficacia, ſive ne conferat nobis auxilium pure ſufficiens reduplicative ſumptum, C. A. D. C. Ergo gratia mere ſufficiens denominative ſumpta non eſt beneficium, N. C. Reduplicative ſumpta, C. Conſeq.

CCXVIII. Dices Imo. Illud vocari non poteſt beneficium Dei, quod nemini licet a Deo petere, aut pro illo obtento gratias agere. Atqui talis eſt gratia pure ſufficiens. Ergo. R. C. M. D. m. Talis eſt gratia pure ſufficiens ſpecificative accepta, N. m. Reduplicative, C. m. Nemo mentis compos petere a Deo poteſt gratiam infallibiliter connexam cum diſſenſu, ſeu gratiam pure ſufficientem reduplicative ſumptam: ſic enim conſiderata, non eſt Dei beneficium, ſed hominis libertate ſua abutentis maleficium, Prudentia itaque, et propriae ſalutis ſtudium a nobis exigunt, ut gratias petamus a Deo efficaces, quibus nos cooperaturos praevidet, et gratiam operis proxime ſufficientem ad ſalutem conſequendam enixe flagitemus, ut non tantum poſſimus, ſed velimus etiam auxiliis tam liberali manu conceſſis ſtrenue in rem noſtram uti.

CCXIX. Dices II. Deus interdum confert gratiam mere ſufficientem in poenam peccati praecedentis. Ergo gratia mere ſufficiens non habet rationem beneficii, ſed poenae. *Confirm*. Illa gratia non eſt beneficium, cui nemo poteſt cooperari. Talis eſt gratia mere ſufficiens. Ergo. R. D. A. Ita ut Deus hominem puniat praeciſe

O 5 per

per hoc, quod conferat hanc gratiam, quam praevidet fore inefficacem, N. A. Per hoc, quod non conferat aliam, quam praevidet fore efficacem ſi daretur, et quam alias contuliſſet, ſi homo non peccaſſet, C. A. Et D. C. Ergo gratia mere ſufficiens ſecundum entitatem ſuam ſpectata non habet rationem beneficii, N. C. Reduplicative conſiderata, et quatenus ſubſtituitur a Deo gratiae efficaci, quam alias conceſſiſſet Deus, nunc autem denegat in poenam peccati praecedentis, C. Conſeq. Ad *confirm.* D. M. Cui nemo poteſt cooperari ob defectum virtutis, et potentia antecedente, C. M. Cui nemo poteſt cooperari ob abuſum propriae libertatis, et potentia conſequente, N. M. Et D. m. Talis eſt gratia mere ſufficiens ſpecificative ſumpta, N. m. Reduplicative ſumpta, ob malitioſam reſiſtentiam voluntatis, qua poſita fieri non poteſt potentia conſequente ut homo gratiae cooperetur, C. m. Et N. C. Eadem reſponſio datur adverſariis, ſi contendant, gratiam mere ſufficientem obeſſe magis quam prodeſſe, eoquod homines reddat graviori ſupplicio dignos. Entitas enim gratiae ſecundum ſe ſpectata ſemper prodeſt, eoquod ſemper veram potentiam vel proximam vel remotam conferat eliciendi actum ſalutarem. Quod ſi vero reduplicative ſumatur, involvit Scientiam mediam de diſſenſu, quae ſupponit liberum exercitium creaturae. Ergo ſi gratia mere ſufficiens reduplicative ſumpta obſit magis quam proſit, id non naturae gratiae ſufficientis, ſed perverſae hominum voluntati imputandum eſt.

CCXX. Dices III. Saltem gratia mere ſufficiens non eſt beneficium ſpeciale. Ergo adnumerari non poteſt gratiis ſupernaturalibus. R. D. A. Non eſt beneficium ita ſpeciale, ut gratia efficax, C. A. Non eſt beneficium ſpeciale, ſi comparetur cum beneficiis pure naturali-

turalibus, N. A. et Conſeq. Gratia quamtumvis mere ſufficiens, cum ſit ſupernaturalis, eſt indebita naturae, eamque elevat ut poſſit agere ſupernaturaliter. Ergo excedit vires omnium donorum naturalium.

CONTROVERSIA V.

AN OMNIBUS JUSTIS, URGENTE PRAECEPTO, DETUR GRATIA AD IMPLENDUM PRAECEPTUM, PROXIME AUT REMOTE, VERE TAMEN AC RELATIVE SUFFICIENS?

CONTRA PROTESTANTES, ET JANSENIANOS.

CCXXI.

Priori Controverſia exiſtere gratiam pure, ſed tamen vere ſufficientem oſtendimus: modo haec ipſa divinae gratiae auxilia vere ſufficientia liberali manu omnibus hominibus diſtribui oſtendemus, ita ut per Deum non ſtet, quo minus omnes convertantur a viis ſuis peſſimis, mandata Dei obſervent, et ſalutem aeternam adipiſcantur. Duplicis generis homines conſiderari poſſunt, parvuli ſcilicet, de quibus quid hac in re ſentiendum ſit, diximus Tomo I. Num. CCCLXXI, et adulti, qui vel infideles ſunt, vel fideles, iique aut iuſti, aut peccatores. De ſingulis ſuo ordine et loco diſſeremus, a iuſtificatis initium ducendo.

CCXXII. Status itaque praeſentis quaeſtionis eſt, an ſingulis iuſtis, urgente praecepto, ſemper a Deo conferatur gratia vel proxime vel remote ſaltem, vere tamen ſufficiens, per quam relative ad praeſentem concupiſcentiam poſſint tentationes ſuperari, et mandata obſervari. *Status Quaeſtionis.*

Dicitur

Dicitur I^mo *Singulis iuſtis*, non tantum illis, qui actu tentationes ſuperant, et actu mandata obſervant; hi enim gratiam habent omnino efficacem: ſed illis etiam, qui tentationi miſere ſuccumbunt, et mandata tranſgrediendo ſtatu iuſtitiae excidunt, ſive dein ſint praedeſtinati ſive reprobi. II^do. *Urgente praecepto*, quando nimirum illud proxime et in actu ſecundo obligat; vel ſi ſermo ſit de praecepto negativo, quando gravis urget tentatio ad illud violandum. III. *Proxime vel remote*, in ſenſu priore Controverſia, Num. CXCIV. explicato; ita ut ſi non gratia operis, ſaltem gratia orationis concedatur, per quam acquiri poſſit potentia proxima ad ſuperandam v. g. gravem tentationem. IV. *Gratia vere ſufficiens*, id eſt, gratia interior, ſupernaturalis, actualis, ſeu gratia excitans, quae veram potentiam conferat eliciendi actum ſalutarem, quamvis hic et nunc ille non eliciatur ob malitioſam reſiſtentiam voluntatis. V. *Relative ad praeſentem concupiſcentiam*, ita ut gratia illa quae iuſtis confertur, non tantum abſolute quoad vires ſuas conſiderata, praeſcindendo a viribus delectationis terrenae praeſentis, ſed relate etiam et comparate ad illam, ſit vere ſufficiens, et potentiam expeditam conſtituat reſiſtendi gravi tentationi, et actum ſalutarem eliciendi.

Janſenii doctrina. CCXXIII. Quid JANSENIUS, quem hic praecipue impugnamus, hac de re ſenſerit, manifeſtum eſt ex eiusdem Lib. III. de Gratia Chriſti, Cap. XIII. *Haec igitur omnia*, inquit, *pleniſſime planiſſimeque demonſtrant, nihil eſſe in S. Auguſtini doctrina certius ac fundatius, quam eſſe praecepta quaedam, quae hominibus non tantum infidelibus, excaecatis, obduratis; ſed fidelibus quoque et iuſtis, volentibus, conantibus, ſecundum praeſentes quas habent vires, ſunt impoſſibilia: deeſſe quoque gratiam qua fiant poſſibilia. Hoc enim S. Petri exemplo, aliisque mul-*

tis

tis quotidie manifeſtum eſſe, qui tentantur ultra quam poſſint ſuſtinere. Haud abſimilis eſt propoſitio ANTONII ARNALDI, quam Sacra Facultas Pariſienſis anno 1656. proſcripſit: *In B. Petro exhibetur homo iuſtus, cui gratia, ſine qua nihil poſſumus, in ea defuit occaſione, in qua eum non peccaſſe dici non poteſt.*

CCXXIV. CONCLUSIO. Juſtis omnibus, urgente praecepto, dantur gratiae ad implendum praeceptum proxime vel remote, vere tamen et relative ſufficientes. Prob. Concluſio haec dogmatica I^mo^ Authoritate Scripturarum. I. ad COR. Cap. X. v. 13. ſcribit Apoſtolus: *Fidelis Deus eſt, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet etiam cum tentatione proventum ut poſſitis ſuſtinere.* Quorum verborum hic eſt ſenſus: Fidelis Deus eſt, qui non permittet vos ſupra vires tentari; ſed in tentatione ipſa vos roborabit ac confirmabit gratiae ſuae abundanti praeſidio, quo poſſitis tentationem ſuſtinere, et victoriam referre. Atque haec praecipue de iuſtis dicuntur, ut patet ex verbis immediate praecedentibus, *Qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat.* Atqui niſi iuſti haberent veram atque expeditam potentiam reſiſtendi tentationi in illis circumſtantiis, tentarentur ſupra vires. Ergo. Idem docent alii Scripturarum textus, qui ſaltem de iuſtis intelligi debent. ECCLESIASTICI Cap. XV. dicitur: *Si volueris mandata ſervare, conſervabunt te.* MATTH. Cap, XI. *Jugum meum ſuave eſt, et onus meum leve.* I. JOAN. Cap V. *Mandata eius gravia non ſunt.* At quomodo homo poteſt velle mandata ſervare: quomodo iugum Chriſti ſuave, onus leve, mandata gravia non ſunt, ad quae ſervanda neque iuſti veram ac relativam potentiam habent: quae neque iuſti, quamvis amici ſint ac filii adoptivi Dei, ſervare aut portare poſſunt?

Juſtis, urgente praecepto, non denegari gratiam vere ſufficientem, aſſerunt Scripturae,

CCXXV.

Concilia, CCXXV. Prob. II. Authoritate Conciliorum. MILEVITANUM II, aut verius CARTHAGINENSE anno 418. Can. IV. ſtatuit: *Placuit, ut quicunque dixerit, gratiam Dei, in qua iuſtificamur per JEſum Chriſtum Dominum noſtrum, ad ſolam remiſſionem peccatorum valere, quae iam commiſſa ſunt, non etiam ad adiutorium ut non committantur, anathema ſit.* ARAUSICANUM II. Capit. XXV. *Hoc etiam ſecundum fidem Catbolicam credimus, quod accepta per baptiſmum gratia, omnes baptizati, Chriſto auxiliante et cooperante, quae ad ſalutem pertinent, poſſint et debeant, ſi fideliter laborare voluerint, adimplere.* At quomodo adimplere poterunt iuſti, ſi gratia vere ac relative ſufficiente deſtituantur? TRIDENTINUM Seſſ. VI. de Juſtificatione, Cap. XI. ait: *Nemo temeraria illa, et a Patribus probibita voce uti,* (debet) *Dei praecepta homini iuſtificato ad obſervandum eſſe impoſſibilia. Nam Deus impoſſibilia non iubet, ſed iubendo monet et facere quod poſſis, et petere quod non poſſis, et adiuvat ut poſſis. Cuius mandata gravia non ſunt, cuius iugum ſuave eſt, et onus leve. - - Deus namque ſua gratia ſemel iuſtificatos non deſerit, niſi ab eis prius deſeratur.* Et Can. XVIII. de Juſtificatione: *Siquis dixerit, Dei praecepta homini etiam iuſtificato, et ſub gratia conſtituto, eſſe ad obſervandum impoſſibilia; anathema ſit.* At quomodo poſſibilia ſunt Dei mandata, quomodo Deus adiuvat hominem ut poſſit, quomodo non deſerit hominem antequam ipſe deſeratur, niſi Deus iuſtis gratiam vere ſufficientem, et potentiam relative expeditam conferat ad obſervanda praecepta?

Pontifices, CCXXVI. Prob. III. Authoritate Pontificum. S. PIUS V. et GREGORIUS XIII. damnarunt hanc BAJI propoſitionem ordine LIV. *Definitiva baec ſententia, Deum homini nihil impoſſibile praecepiſſe, falſo tribuitur Auguſti-*

Auguſtino, cum ſit Pelagii. INNOCENTIUS X. et ALEXANDER VII. primam Janſenii propoſitionem, *Aliqua Dei praecepta hominibus iuſtis volentibus et conantibus, ſecundum praeſentes quas habent vires, ſunt impoſſibilia: deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant,* proſcripſerunt ut temerariam, impiam, blaſphemam, anathemate damnatam, et haereticam. Ergo omnino fide divina credendum eſt, iuſtos non deſtitui gratia vere ſufficiente ad obſervanda omnia mandata Dei.

CCXXVII. Prob. IV. Authoritate S. AUGUSTINI, ex cuius libro de Natura et Gratia, Cap. XLIII. deprompta eſt doctrina Tridentini paulo ante laudata. Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. VII. de iuſtificatis ita loquitur S. Doctor: *Homo, in eo quod audieras et tenueras, in eo perſeverares ſi velles.* At quomodo iuſtus poteſt velle perſeverare, ſi auxilium non habet vere ac relative ſufficiens ad perſeverandum? Janſeniani equidem dicunt, ſenſum laudati textus eſſe hunc: perſeverares, ſi voluntatem in bono perſeverantem haberes per gratiam a ſe efficacem. Verum ſine gravi S. Doctoris iniuria haec dici nequeunt; verba enim illa hoc pacto ſenſum haberent ineptum, ridiculum, et Auguſtino prorſus indignum, nimirum hunc: *Homo perſeverares, ſi perſeverares.* Lib. de Natura et Gratia, Cap. XXVI. ait: *Deus, cum per mediatorem Dei et hominum JEſum Chriſtum ſpiritualiter ſanat aegrum, vel vivificat mortuum, id eſt, iuſtificat impium, et cum ad perfectam ſanitatem, hoc eſt, ad perfectam vitam iuſtitiamque perduxerit, non deſerit ſi non deſeratur, ut pie ſemper iuſteque vivatur. Sicut enim oculus corporis, etiam pleniſſime ſanus, niſi candore lucis adiutus non poteſt cernere: ſic et homo etiam perfectiſſime iuſtificatus, niſi ab aeterna luce iuſtitiae divinitus adiuvetur, recte non poteſt vivere. Sanat*

Ac S. Auguſtinus,

nat ergo Deus, non ſolum ut deleat quod peccavimus, ſed ut praeſtet etiam ne peccemus. Et Enarratione in Pſalm. XXXIX. Num. XXVII. ſic hominem iuſtificatum alloquitur: *Jam enim fidelis es, iam ambulas in via iuſtitiae: curam tui non habebit, qui facit Solem ſuum oriri ſuper bonos et malos, et pluit ſuper iuſtos et iniuſtos: te iam iuſtum ex fide viventem negliget, deſeret, dimittet? Immo vero et hic fovet, et hic adiuvat, et hic neceſſaria ſubminiſtrat, et noxia reſecat. Dando conſolatur ut permaneas, auferendo corripit ne pereas. Dominus curam habet tui; ſecurus eſto. Ille protegit, qui te fecit: ab artificis tui manu noli cadere. - - - Nuſquam tibi deeſt: tu illi noli deeſſe, tu tibi noli deeſſe.* Et in Pſalm. LXI. *Qui dat poteſtatem tentatori, ipſe tentato praebet miſericordiam. Ad menſuram quippe permittitur tentare diabolus.* Lib. III. Operis imperf. Num. CXVI. *Haec imperat Deus, quae fieri poſſunt: ſed ipſe dedit ut faciant, eis qui facere poſſunt et faciunt; et eos qui non poſſunt, imperando admonet a ſe poſcere ut poſſint.*

Et ratio Theologica evincit.

CCXXVIII. Prob. V. Ratione Theologica. Niſi dicatur omnibus iuſtis auxilia concedi vere ac relative ſufficientia ad obſervanda mandata, explicari non poteſt ſeria voluntas Dei, ut omnes homines, praecipue autem iuſti, ſalvi fiant, et mors Chriſti pro omnium, praecipue iuſtorum, ſalute obita: magnaque divinae bonitati inferretur iniuria; fieri enim non poteſt, ut Deus erga omnes miſericors, amicos ſuos et filios adoptivos praecipue ſub poena aeternae mortis ad aliquid obliget, quod ipſis hic et nunc omnino eſt impoſſibile. Vide alias rationes, quas adduximus Num. CCIV.

Ut Deus dicatur ſerio

CCXXIX. QUAERES I^mo. An ſeria illa voluntas Dei ut omnes homines ſalvi fiant, ſufficienter explicetur

Deus qui vere vult ſalutem omnium, debet omnibus concedere gratias vere ſufficientes.

plicetur per hoc, quod Deus omnibus iuſtis (eadem eſt ratio de peccatoribus etiam aut infidelibus) praeparaſſe quidem, ſed non omnibus concedere dicatur gratias vere ſufficientes, quin immo easdem compluribus denegare? R. Negative. *Deus* enim, ut ſcribit S. THOMAS in Epiſt. ad HEBR. Cap. XII. Lectione III, *vult omnes homines ſalvos fieri, et ideo gratia Dei nulli deeſt, ſed omnibus, quantum in ſe eſt, ſe communicat, ſicut nec ſol deeſt oculis caecis.* Prob. Aſſertio I. Authoritate Patrum, praecipue AUGUSTINI, eiusque Diſcipulorum, PROSPERI, OROSII, FULGENTII, qui frequentiſſime aſſerunt, *Deum neminem deſerere, quem fecit. Nullam eſſe animam tam perverſam in cuius corde non loquatur. Nulli pereuntium excuſationem ſupereſſe de abnegato lumine veritatis. Evidentiſſimum eſſe, nemini hominum deeſſe adiutorium Dei: gratiam nulli deeſſe, ſed omnibus communicari. Deum, quantum in ſe eſt, omnibus ad trahendum manum porrigere: ſi homines non trahantur, non eſſe defectum ex parte trahentis Dei*, et quae plura ſunt huiusmodi. II$_{do}$. Ratione. Si gratiae ſaltem remote ſufficientes omnibus actu non concedantur, Deus quam plurimos homines ad impoſſibilia obligaret, quod bonitati Dei, et ſanae rationi omnino repugnat. Etenim dogma fidei eſt, hominem ſine gratia interiori ſupernaturali, neque moralem, quin immo neque phyſicam habere potentiam eliciendi actum ſalutarem. Ergo ſi Deus gratiam ſaltem remote ſufficientem aliquibus denegaret, ac nihilo ſecius ſeriam converſionem, poenitentiam, ac deteſtationem peccati ab illis exigeret, obligaret eos ad aliquid, quod illi nec phyſice nec moraliter praeſtare poſſent. III^{io} a pari. Nemo poteſt ſerio velle, ut Petrus v. g. ſcribat, ſi calamos omnes penes ſe retineat, nullumque illi tradat aptum et ſcriptioni idoneum eo caſu, quo Petrus nullum calamum penes ſe

habeat, aut aliunde obtinere poſſit. Medicus ſalutem aegrorum ſerio non vult, ſi remedia, quamtumvis praeſentiſſima, ſua manu et arte confecta ita cuſtodiat, ſerisque claudat, ut nemo accipere poſſit, niſi eo dante; ipſe vero firmiſſimum propoſitum haberet dandi aliquibus tantum, non vero omnibus. Ergo neque Deus ſerio velle omnium ſalutem dici poteſt, ſi gratias etiam remote tantum ſufficientes, quae ad actum ſalutarem omnino neceſſariae ſunt, neque aliunde haberi poſſunt, multis deneget, easque actu non largiatur.

Datur omnibus iuſtis gratia vere ſufficiens, ut poſſint perſeverare in ſtatu iuſtitiae.

CCXXX. QUAERES IIdo. An omnibus iuſtis detur gratia vere ac relative ſufficiens ad perſeverandum in ſtatu iuſtitiae? R. Quamvis non omnes iuſti habeant donum actualis perſeverantiae, cum frequentiſſime damnentur, qui olim fuere iuſtificati in Sacramentis baptiſmi et poenitentiae; datur tamen omnibus iuſtis gratia vere ſufficiens, ut poſſint perſeverare in ſtatu iuſtitiae, ſicque conſequi vitam aeternam. Ratio eſt, quia gratia ſufficiens ut quis poſſit perſeverare in ſtatu iuſtitiae, nihil aliud eſt, quam gratia ſufficiens ad ſervanda omnia praecepta, quae per vitae decurſum urgent. Atqui hanc gratiam omnes iuſti habent, ut ſuperius oſtendimus. Ergo omnibus iuſtis gratia vere ac relative ſufficiens conceditur, ut poſſint perſeverare in ſtatu iuſtitiae. Ex quo colliges, quod cum gratia ſanctificans tribuat homini iuſto ius aliquod ad potentiam moralem conſequendi vitam aeternam, ſeu ad illa media, ſine quibus non poteſt moraliter obtineri vita aeterna; hoc ipſo eadem gratia tribuat homini iuſto etiam ius ad gratiam vere ſufficientem finaliter perſeverandi: quia ſine hac nequidem datur potentia ad obtinendam vitam aeternam, quae tamen datur ſine actuali perſeverantia. Sic Adamus, quamvis dono actualis perſeverantiae careret, habuit tamen gratiam vere ac relative

ſuffi-

ſufficientem ad perſeverandum, id eſt, ut poſſet perſeverare ſi vellet.

CCXXXI. Neque hactenus dicta Concilio TRIDENTINO opponuntur, quod Seſſ. VI. Can. XXII. ſic pronuntiat: *Siquis dixerit, iuſtificatum vel ſine ſpeciali auxilio Dei in accepta iuſtitia perſeverare poſſe, vel cum eo non poſſe, anathema ſit.* Vel enim Concilium loquitur de potentia reducenda ad actum, non de potentia reducibili: vel per ſpeciale auxilium intelligit gratiam actualem, ſuperadditam gratiae habituali, quae ſola ſine gratia actuali non ſufficit, ut quis finaliter poſſit perſeverare. Quod ſi dicas: ſi iuſtis omnibus datur gratia vere ſufficiens ad perſeverandum, non opus erit recurrere ad inſcrutabilia Dei iudicia; ſed quaerenti cur unus perſeveret, alter non perſeveret, reſponderi poterit, quia unus conſentit gratiae, alter non conſentit. R. N. ſequelam. Nam quamvis poſſit ita reſponderi, quaeri tamen ulterius poteſt, quare hic iuſtus rapiatur ante lapſum, et alter non rapiatur: quare hic iuſtus uſque in finem vocetur congrue, et alter non vocetur: quare uni detur perſeverantia actualis uſque in finem, non item alteri. Cuius rei cum nulla ex parte hominis ratio aſſignari poſſit, merito cum Apoſtolo exclamandum eſt ad ROM. Cap. XI. v. 33. *O altitudo divitiarum ſapientiae et ſcientiae Dei quam incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, et inveſtigabiles viae eius!*

OBJECTIONES.

CCXXXII. OBJICITUR I. Authoritas Scripturarum. JOAN. Cap. VI. v. 44. ait Chriſtus: *Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater qui miſit me, traxerit eum.* Ex quo hoc inſtruitur argumentum. Quando iuſtus non trahi- *Janſeniani fruſtra obtendunt authoritatem Scripturarum.*

trahitur a Patre, non habet veram potentiam veniendi ad Chriſtum. Atqui quando iuſtus peccat, non trahitur a Patre. Ergo quando iuſtus peccat, non habet veram potentiam veniendi ad Chriſtum, ſeu abſtinendi ab actu peccaminoſo. Maior conſtat ex verbis citatis. Minor prob. Quando iuſtus peccat, non habet gratiam efficacem; alias certiſſime non peccaret. Ergo non trahitur a Patre: tractio enim denotat gratiam efficacem. R. I^mo^ D. M. Non habet veram potentiam reducendam ad actum, et coniunctam cum victoria ſalutari, C. M. Non habet veram potentiam mere reducibilem, atque ab actu ſalutari ſeiunctam, N. M. R. II^do^. N. m. Ad *probat.* C. A. N. C, et rationem additam. Tractio ſignificat motionem divinam, ſive gratiam, praeſcindendo an ea ſit efficax vel ſufficiens tantum; probabilius enim Chriſtus loco cit. docere nos voluit neceſſitatem gratiae divinae, utpote ſine qua nullum prorſus ſalutarem actum elicere poſſumus, ſicut JOAN. Cap. XV. dicitur: *Sine me nihil poteſtis facere.* Et I. ad COR. Cap. XII. *Nemo poteſt dicere, Dominus Jeſus, niſi in Spiritu ſancto.* S. THOMAS in Cap. VI. Joannis Lectione I. textum illum ita interpretatur: *Reſpondeo dicendum, quod vere nullus venire poteſt, niſi tractus a Patre. Nam ſicut grave per naturam non poteſt per ſe ſurſum ferri, niſi trahatur ab alio: ita cor humanum ex ſe ad inferiora tendens, non poteſt ſurſum elevari, niſi tractum. Si vero non elevatur, non eſt defectus ex parte trahentis, qui quantum in ſe eſt, nulli deficit; ſed eſt propter impedimentum eius, qui non trahitur. - - - Deus autem ad trahendum omnibus manum porrigit, quantum in ſe eſt: et quod plus eſt, non ſolum attrahit manum recipientis, ſed etiam averſos ad ſe convertit.*

CCXXXIII.

CCXXXIII. OBJICITUR II. Infirmitas probationis ex Paulino textu petitae. Verba illa Apoſtoli I. ad COR. Cap. X. v. 13. intelligenda ſunt de ſolis praedeſtinatis quantum ad finalem perſeverantiam. Ergo ex iis inferri non poteſt, omnibus iuſtis conferri gratias ſufficientes. P. A. S. HORMISDAS Papa Epiſt. XV. ad Poſſeſſorem, et S. AUGUSTINUS Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. V. applicant verba illa praedeſtinatis in ordine ad ſuperandam tentationem finalem. Ergo R. N. A. Ratio negandi eſt Imo, quia Apoſtolus eo fine verba illa protulit, ut Corinthios ſolaretur, eosque in firmam ſpem erigeret. At vero ſi de ſolis praedeſtinatis loqueretur, ſublatum eſſet conſolationis ac ſpei fundamentum, quia nullus certo novit, ſe eſſe de numero praedeſtinatorum. II. Quaecunque Apoſtolus in ea Epiſtola ſcribit, abſque dubio ad omnes fideles Corinthios direxit, qui certe non omnes erant praedeſtinati. III. Nullum in eo Apoſtoli textu veſtigium extat tentationis finalis. IV. TRIDENTINUM Seſſ. XXIV. Can. IX. ad omnes Clericos maiores, et Regulares illud teſtimonium ſpectare affirmat, quoties ipſos urget ſervandae caſtitatis praeceptum, et gravis eos ſollicitat carnis tentatio. *Cum Deus id* (donum caſtitatis) *recte petentibus non deneget, nec patiatur nos ſupra id, quod poſſumus, tentari.* Atqui certum eſt, non omnes Regulares et Clericos maiores eſſe praedeſtinatos. Ad *probat.* D. A. Id eſt, ſpecialiter ea verba praedeſtinatis applicant, reprobos excludendo N. A. Eos non excludendo, C. A. N. C. S. Auguſtinus Enarratione in Pſal. CXX, et S. Thomas in Cap. X. Imac ad Cor. ad alios etiam extendunt verba Apoſtoli.

Infirmitatem probationis ex Paulino textu,

CCXXXIV. OBJICITUR III. Infirmitas probationis petitae ex Tridentino Concilio. TRIDENTINUM

Et Conc. Tridentino petitae.

TINUM Seſſ. VI. Can. XVIII. de Juſtificatione, damnat errorem Calvini et Lutheri, aſſerentium mandata Dei eſſe homini iuſto impoſſibilia; non quia gratia illi ſaepe deeſt, ſed quia concupiſcentia inquinat omnia iuſtorum opera. Ergo ex Tridentino probari non poteſt, gratiam iuſto numquam deeſſe. II^{do} Tridentinum Seſſ. VI. Cap. XI. non loquitur de gratia actuali, ſed habituali, qua Deus iuſtos non ſpoliat, niſi illi graviter delinquendo eam deſeruerint. Ergo. R. N. A. Nam I^{mo} Concilium damnat omnes illos, qui quocumque demum ex capite aſſeruerint, mandata Dei eſſe homini iuſtificato hic et nunc impoſſibilia. Ergo cum Janſeniani aſſerant, ex defectu gratiae mandata Dei eſſe homini iuſtificato hic et nunc impoſſibilia, iam praedamnati fuerunt a Tridentino. II^{do}. Abſurdum illum Lutheri et Calvini errorem fabulantium iuſtum in omni opere peccare, damnavit Sancta Synodus eadem Seſſione Can. XXV. *Si quis in quolibet bono opere iuſtum ſaltem venialiter peccare dixerit, aut, quod intolerabilius eſt, mortaliter, atque ideo poenas aeternas mereri; tantumque ob id non damnari, quia Deus ea opera non imputet ad damnationem; anathema ſit.* Ergo hunc ipſum errorem non proſcripſit Canone XVIII; Concilia enim non ſolent eumdem prorſus errorem pluribus Canonibus confodere, praecipue in eadem Seſſione. III. Rationes, quibus Tridentinum Cap. XI. veritatem Catholicam confirmat, manifeſte oſtendunt, mandata Dei eo ex capite eſſe poſſibilia homini iuſtificato, quia ſufficiente gratia non deſtituitur; dicitur enim: *Quia Deus iubendo monet facere quod poſſis, et petere quod non poſſis, et adiuvat ut poſſis. - - - Quia mandata eius gravia non ſunt. - - - Quia Deus ſua gratia ſemel iuſtificatos non deſerit.* Ad II^{dum}. N. A, quod ſine inſigni temeritate, iniuria, ac contumelia Sanctae Synodi dici nequit.

quit. Concilium enim loco cit. hortatur fideles, ut in Dei auxilio firmiſſimam ſpem collocent, hanc aſſignans rationem, quia Deus ſemel iuſtificatos non deſerit, niſi ab eis prius deſeratur. Jam vero ſi horum verborum ſenſus foret, neminem ſemel iuſtificatum, gratia ſanctificante ſive habituali prius ſpoliari, quam ipſe Deum mortaliter peccando deſeruerit, Concilium tam inepte ac ſtolide loqueretur, ac ille, qui aegroto mortem graviter timenti diceret: Bono ſis animo, ne timeas, ſpera te ſanitatem recuperaturum; quia tamdiu non morieris, quamdiu vixeris. Praeterea Concilium non de habituali, ſed de actuali gratia loqui manifeſte patet ex Cap. XIII. Seſſ. VI, ubi ait: *In Dei auxilio firmiſſimam ſpem collocare et reponere omnes debent; Deus enim, niſi ipſi illius gratiae defuerint, ſicut coepit opus bonum, ita perficiet, operans velle et perficere.*

CCXXXV. OBJICITUR IV. Lapſus S. Petri. *Lapſum S. Petri,* S. Petrus iuſtus erat eo tempore quo Chriſtum abnegavit. Atqui tunc S. Petro defuit gratia ad omittendam negationem Chriſti. Ergo iuſtis quandoque deeſt gratia. P. m. Authoritate Patrum. S. CHRYSOSTOMUS Hom. XXXIV. in Matth. de S. Petro loquens ſcribit: *Ille, etſi bene animatus fuerat, divino tamen ſubtracto auxilio ſtare non potuit.* Et Hom. XXXI. in Epiſt. ad Hebraeos: *Negatio Petri non tam erat ſocordiae ac negligentiae, quam ex eo, quod Deus eum deſeruerat..* S. AUGUSTINUS Serm. CXXIV. de Tempore: *Quid eſt homo ſine gratia Dei, niſi quod fuit Petrus, cum negaret Chriſtum? - - - Ideo B. Petrum Dominus paululum ſubdeſeruit, ut in illo totum humanum genus poſſet agnoſcere, nihil ſe ſine Dei gratia praevalere. Confirm.* Chriſtus S. Petro dixit: *Non potes me modo ſequi, ſequeris autem poſtea* JOAN. Cap. XIII. v. 36. Ergo tunc

 impoſſi-

impoſſibile fuit Petro implere praeceptum. Hinc AUGUSTINUS de eodem S. Petro, qui Chriſto reſponderat, *Animam meam pro te ponam*, ſcribit Sermone CCXCVI. alias CVI. de Diverſis: *Secutus eſt Dominum paſſurum: ſed tunc non potuit ſequi paſſurus. Secutus eſt pedibus, nondum idoneus ſequi moribus. - - - Plus enim auſus erat, quam eius capacitas ſuſtinebat. Plus promiſerat, quam poterat*. Ergo. R. Omitto maiorem, quam negant Chryſoſtomus et Auguſtinus, eoquod putent S. Petrum iam ante negationem Chriſti graviter peccaſſe peccato ſuperbiae et praeſumptionis. Et D. m. Petro defuit gratia efficax, aut etiam gratia proxime ſufficiens, C. m. Defuit remote ſufficiens, et gratia orationis, N. m. et Conſeq. S. Petrus cum Chriſtum ter negavit, poterat non negare, recurrendo ſcilicet ad orationem, ad quam recurrere poterat ac debebat. Ad *probat*. C. A. N. C. Ex citatis textibus plus non evincitur, quam gratiam tantum proxime ſufficientem S. Petro defuiſſe, quod a nobis minime negatur. Chryſoſtomus ait quidem negationem Petri tribuendam non eſſe ſocordiae aut timori mortis: at non negat eam tribuendam eſſe ſocordiae, quam admiſit Petrus quando a Chriſto praemonitus, ad negationem evitandam divinum neglexit implorare auxilium. AUGUSTINUS autem Lib. de Unitate Eccleſiae, Cap. IX. ſcribit: *Quis dubitaverit, quod Judas Chriſtum, ſi voluiſſet, non utique tradidiſſet, et Petrus ſi voluiſſet, ter Dominum non negaſſet?* Ad *confirm*. C. A. N. C, vel potius ſuppoſitum, quod tunc impoſitum fuerit S. Petro praeceptum moriendi pro Chriſto, ut patet conſideranti locum citatum JOANNIS Cap. XIII. *Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Reſpondit Jeſus: Quo ego vado, non potes me modo ſequi, ſequeris autem poſtea. Dicit ei Petrus: Quare non poſſum te ſequi modo? animam meam pro te ponam. Reſpondit ei Jeſus: Animam*

mam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi, non cantabit Gallus, donec ter me neges. Ergo verba illa Chriſti male afferuntur contra poſſibilitatem mandatorum Dei.

CCXXXVI. Objicitur V. Authoritas S. Augustini. S. Doctor Epiſt. CCXVII. alias CVII. ad Vitalem ſcribit: *Scimus* (gratiam Dei) *non omnibus hominibus dari - - Scimus eis, quibus datur, miſericordia Dei gratuita dari. Scimus eis, quibus non datur, iuſto Dei iudicio non dari.* IIdo Epiſt. CCXX. alias LXX. ad Bonifacium Comitem ſcribit, orandum Deum, *Ut quod non potes modo, poſſis aliquando.* III. Libro de Gratia et Lib. Arbitrio, Cap. XVII. *Qui ergo vult facere Dei mandatum, et non poteſt, iam quidem habet voluntatem bonam; ſed adhuc parvam et invalidam: poterit autem, cum magnam habuerit et robuſtam.* Ergo. *Et authoritatem S. Auguſtini.*

R. in. Imo et III. textu Auguſtinum intelligendum eſſe vel de gratia efficaci, id eſt, de potentia coniuncta cum actu, vel certe de potentia proxime tantum ſufficiente, qua non peccatores modo, ſed iuſti etiam ſaepe carent, quamvis vere ſufficientem gratiam orationis habeant, qua impetrare dein poſſunt potentiam proximam ad reſiſtendum tentationi, et obſervanda mandata. Igitur iuſto Dei iudicio quandoque non datur potentia proxima, ſeu gratia operis; at ſemper datur potentia remota, ſeu gratia orationis. IIdus textus ad rem praeſentem omnino non facit. Scribit S. Doctor ad Bonifacium Comitem, qui cum ſe propoſito ſervandae poſt primas nuptias continentiae obſtrinxiſſet, ad ſecunda nihilominus vota convolaverat. Hinc Auguſtinum interrogavit, quid conſilii ea in re capere poſſet. Reſpondet ille, optandum fore, ut eius uxor vellet pariter cum illo continentiam ſervare: quod ſi ea nollet, orandum eſſe Deum,

 ut

ut quod ab ea nondum impetravit, deinceps impetret. *Ut quod non potes modo* (defectu conſenſus uxoris) *poſſis aliquando* (accedente illius conſenſu.)

CCXXXVII. Dices. S. Auguſtinus docet ipſam etiam gratiam orationis, ſeu potentiam remotam interdum denegari. Ergo. P. A. Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. Num. XXI. ſcribit: *Nonne aliquando ipſa oratio noſtra ſic tepida eſt, vel potius frigida et pene nulla, immo omnino interdum ita nulla, ut neque hoc in nobis cum dolore advertamus? Quia ſi vel hoc dolemus, iam oramus.* Ergo Auguſtinus docet, aliquando non concedi gratiam orationis. R. N. A. Ad *probat.* C. A. D. C. Non concedi gratiam orationis, per quam ferventer ac perſeveranter reipſa oretur, C. C. Gratiam proxime ſufficientem, per quam quis orare poſſit, N. C. Omnes habent gratiam ad orandum proxime ſufficientem; ſed quia ea vel non utuntur omnino, vel negligentius orant, idcirco uberius auxilium, ſeu potentiam proximam ad praeceptum actu obſervandum non impetrant.

CONTROVERSIA VI.

AN DEUS PECCATORIBUS ETIAM OBSTINATIS, QUI SEMEL IAM IUSTIFICATI FUERUNT, DET GRATIAS PROXIME VEL REMOTE SALTEM SUFFICIENTES VERE AC RELATIVE AD CONVERSIONEM AC POENITENTIAM?

CCXXXVIII.

Quinam dicantur indurati, et quotuplex

Obſtinati, vel indurati peccatores dicuntur illi, qui iam multas gratias, multaque remedia ſalutis proterve reiecerunt. Induratio cordis duo involvit, nimirum

rum ex parte creaturae obſtinatam et contumacem in malo voluntatem: ex parte Dei gratiae congruae ſubtractionem, iuxta illud AUGUSTINI Epiſt. CXCIV. alias CV. ad Sixtum: *Non obdurat Deus impertiendo malitiam, ſed non impertiendo miſericordiam.* Porro duplex a Theologis conſiderari ſolet induratio, *perfecta* nimirum, quae eſt propria damnatorum, quaeque excludit omnem gratiam tam efficacem quam remote etiam ſufficientem: et *imperfecta*, qua ſaepe puniuntur peccatores in via conſtituti ob praecedentia peccata, privanturque dumtaxat gratiis congruis, aut etiam proxime ſufficientibus. *ſit induratio?*

CCXXXIX. Quaeritur modo, an Deus non illis tantum qui poſt acceptam gratiam iuſtificationis in grave peccatum lapſi ſunt, ſed peccatoribus quibuſcunque obſtinatis et excaecatis, qui in Deum credunt, et veram Religionem agnoſcunt, (de Infidelibus enim paulo poſt agemus,) opportuno tempore gratias vere ac relative, quamtumvis remote tantum ſufficientes concedat, quibus adiuti e peccatorum coeno emergere queant, et libertatem filiorum Dei conſequi; ita ut per Deum non ſtet, quo minus poenitentiam agant, et ſalventur: an vero Deus omnem illis ſubtrahat gratiam interiorem, etiam remote tantum ſufficientem? Quaeſtio haec, cum nondum ſupremo Eccleſiae iudicio deciſa fuerit, in oppoſitas partes ipſos etiam Catholicos Doctores diſtrahit. Ac I^mo^ quidem conveniunt in eo, quod Deus non ſemper illis gratias det proxime ſufficientes. II^do^. Quod non ſemper, omni tempore, ac ſingulis momentis a Deo illae conferantur. III. Quod illi, qui commiſſo et nondum retractato peccato uſum rationis amittunt, aut ſubito atque in flagranti vita ſpoliantur, nullam obti- *Status quaeſtionis.*

neant

neant gratiam, etiam remote tantum ſufficientem. At pro illo tempore non amplius, ſaltem proxime, obligantur ad agendam poenitentiam, ita ut poenitentiam non agendo novum ac diſtinctum peccatum committant.

Catholicorum Doctorum communis ſententia.

CCXL. Praeter Janſenium itaque aliqui Doctores Catholici cenſent, eiuſmodi peccatores excaecatos et induratos, poſt certam aliquam gratiarum ac peccatorum menſuram, omni non numquam auxilio ad ſeriam converſionem etiam remote tantum ſufficiente deſtitui. At vero communiſſima Doctorum Catholicorum ſententia eſt, etiam induratis, modo poſt admiſſum peccatum adhuc ſupervivant, uſumque rationis aliquanto diutius retineant, benigniſſimum Deum concedere tempore opportuno gratias, vere, relative, proxime aut remote ſufficientes ad poenitentiam agendam, et ſalutem conſequendam. Atque haec ſententia, quamvis de fide non ſit, maximum tamen fundamentum habet in Verbo ſcripto et tradito, videturque benignitati Dei, doctrinae Eccleſiae, ac ſenſui communi longe conformior. Dictum eſt autem paulo ante *tempore opportuno* gratias illas concedi; quia vox Dei non quotidie aut ſingulis momentis auditur, ſed tunc praecipue, quando occurrit talis occaſio, in qua homines ordinarie excitari ſolent ad actus ſalutares, quod ſit v. g. audita ferventi concione, intellecta morte praepropera aut ſubitanea amici, immiſſo morbo etc. Et quamvis Concilium SENONENSE A. 1528. Pariſiis celebratum Decreto XV. dicat, *nec momentum quidem praeterire, in quo Deus non ſtet ad oſtium, et pulſet*, haec tamen verba adhibita moderatione intelligenda ſunt; nec aliud volunt, quam gratiam omnibus momentis adeſſe, quibus urget tentatio quae ſuperari, aut obligatio alicuius praecepti, quod adimpleri non poteſt ſine gratiae interioris adiutorio.

CCXLI.

Induratis etiam dari gratias vere ſufficientes, oſtenditur ex Scripturis,

CCXLI. CONCLUSIO. Deus Fidelibus peccatoribus, etiam induratis et obſtinatis, dat gratias proxime vel remote ſaltem, vere ac relative ſufficientes ad ſeriam converſionem, et mandata divina obſervanda. Prob. I. Authoritate Scripturarum. SAPIENTIAE Cap. XI. dicitur: *Miſereris omnium, quia omnia potes, et diſſimulas peccata hominum propter poenitentiam. Diligis omnia quae ſunt, et nihil odiſti eorum quae feciſti.* EZECHIELIS Cap. XXXIII. ait Deus: *Vivo ego, nolo mortem impii, ſed ut convertatur impius a via ſua, et vivat. Convertimini, convertimini a viis veſtris peſſimis: et quare moriemini?* Quae exhortatio plane irriſoria eſſet, niſi Deus vires daret, quibus converti poſſent. MATTH. Cap. XI. *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati eſtis, et ego reficiam vos,* id eſt, omnes omnino peccatores, quamtumvis gravibus criminibus onerati. II. PETRI Cap. III. *Non tardat Dominus promiſſionem ſuam, ſicut quidam exiſtimant: ſed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, ſed omnes ad poenitentiam reverti.* Ad ROM. Cap. II. *An divitias bonitatis eius, et patientiae, et longanimitatis contemnis? ignoras, quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? ſecundum autem duritiam tuam, et impoenitens cor, theſaurizas tibi iram in die irae.* Quae verba certe Apoſtolus ad obſtinatos dirigit.

Conciliis,

CCXLII. Prob. II. Authoritate Conciliorum. COLONIENSE I. Anno 1536. Parte VII. Cap. XXXII. *Quamquam,* inquit, *nemo convertatur ad Dominum, niſi tractus per Patrem, attamen nemo hic excuſationem praetexat, quod non trahatur: quod ille ſemper ſtet ante oſtium pulſans, nimirum per internum et externum verbum commonens, ut convertamur a via noſtra peſſima.* TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. XIV. de omnibus

fideli-

fidelibus indiſcriminatim contra Lutherum et Calvinum, qui non negabant poſſe quemlibet poenitentiam agere, ſi Deus det illi auxilium ſufficiens, ita loquitur: *Qui ab accepta iuſtificationis gratia per peccatum exciderunt, rurſus iuſtificari poterunt, cum excitante Deo per poenitentiae Sacramentum, merito Chriſti, amiſſam gratiam recuperare procuraverint.* Ergo Tridentinum abſolute docet poſſe omnes poenitentiam agere, et omnibus paratum eſſe auxilium.

Patribus, CCXLIII. Prob. III. Authoritate Patrum. S. LEO M. Serm. XVI. de Paſſione Domini ait: *Juſte inſtat praecepto, qui praecurrit auxilio.* S. IRENAEUS Lib. IV. adv. Haer. Cap. LXXI. *Vis a Deo non fit, ſed bona ſententia adeſt illi* (homini) *ſemper.* S. AUGUSTINUS Serm. II. in Pſal. LVIII. *Si nolis curari, vulnus tuum admonet ut cureris: et averſum revocat, et refugientem quodam modo ad ſe redire compellit, et attrahit. In omnibus implet quod dictum eſt, Miſericordia eius praeveniet me.* Enarratione in Pſal. CII. *Vocat undique ad correctionem, vocat undique ad poenitentiam, vocat beneficiis creaturae, vocat impertiendo tempus vivendi, vocat per Lectorem, vocat per Tractatorem, vocat per intimam cogitationem, vocat per flagellum correptionis, vocat per miſericordiam conſolationis. Longanimus, et multae miſericordiae. Sed obſerva ne longitudine miſericordiae Dei male utendo, tu tibi theſaurizes, quod ait Apoſtolus, iram in die irae.* Enarratione in Pſal. VI. *Ea eſt caecitas mentis. In eam quiſquis datus fuerit, ab interiori Dei luce ſecluditur: ſed nondum penitus, cum in hac vita eſt. Sunt enim tenebrae exteriores, quae magis ad diem iudicii pertinere intelliguntur, ut penitus extra Deum ſit, quiſquis, dum tempus eſt, corrigi noluerit. Penitus enim eſſe extra Deum quid eſt, niſi eſſe in ſumma caecitate?*

Ergo

Ergo iuxta Auguſtinum obſtinati non privantur gratia remote ſufficiente; alias penitus in hac vita excluderentur ab interiore Dei luce. Tract. LIII. in Joan. ait: *Propheta praedixit, quia Deus hoc futurum eſſe praeſcivit. Quare autem non poterant credere, ſi a me quaeratur, cito reſpondeo, quia nolebant. Malam quippe eorum voluntatem praevidit Deus, et per prophetam praenuntiavit ille, cui abſcondi futura non poſſunt.* Ubi vides cauſam infidelitatis iuxta Auguſtinum non fuiſſe defectum divini auxilii, ſed malam voluntatem. Enarratione in Pſal. LXIII. *Numquid conſilii corrigendi, et mutandae vitae malae in bonam non eſt locus, non eſt tempus? Nonne ſi vis hodie fit? nonne ſi vis, modo fit?* Intellige, divina gratia auxiliante, ut ipſe AUGUSTINUS obſervat Lib. I. Retract. Cap. XXII. *In poteſtate quippe hominis eſt mutare voluntatem in melius: ſed ea poteſtas nulla eſt, niſi a Deo detur.* Enarratione in Pſal. LV. de obduratis in die iudicii ſcribit: *Illis poenitendi locus nullus remanebit, qui eo tempore quo fructuoſa eſſe poſſet poenitentia, cor obduraverunt adverſus monentem Dominum.* Ergo ex S. Auguſtino obdurati ſupernis Dei admonitionibus excitantur, quas parvi faciunt; ac proinde ſufficientes habent a Deo gratias, quarum beneficio, donec ſunt in hac vita, fructuoſam poſſent agere poenitentiam, ſi vellent. S. PROSPER, Auguſtini diſcipulus Reſponſ. XV. ad Obiectiones Vincentianas ait: *Nemini Deus correctionis adimit viam, nec quemquam boni poſſibilitate diſpoliat.* Author librorum de Vocatione Gentium, Lib. I. Cap. XXI. *Credimus nullis hominibus opem gratiae in totum fuiſſe ſubtractam.* Et Lib. II. Cap. XXVIII. *Quae beneficia, licet obduratis nihil remedii attulerint, probant averſionem illorum non divinae fuiſſe conſtitutionis, ſed propriae fuiſſe voluntatis.*

CCXLIV.

Ac ratione Theologica. CCXLIV. Prob. IV. Ratione Theologica triplici. I[ma] eſt. Quamdiu peccator vivit, ſemper eſt viator: de ratione autem viae et viatoris eſt, ut in ea progredi viator, et ad terminum viae poſſit pervenire. Ergo repugnat tam ſtatui viatoris quam ipſius viae, ut homo viator privetur poteſtate accedendi ad terminum, ad quem tamen graviter obligatur, adeoque etiam ut privetur omnibus auxiliis neceſſariis, ſine quibus perveniendi ad terminum non haberet poteſtatem.

CCXLV. II[da]. Quilibet tenetur ſperare veniam peccatorum. Atqui ſi Deus obſtinatis non largiretur gratiam ſufficientem ad poenitentiam agendam, neceſſario deberent illi deſperare de impetranda venia; quia ſcirent ſe veniam peccatorum ſperare non poſſe, atque in hac providentia peccatum non remitti ſine ſpe veniae. Ergo. P. m. Nemo poteſt ſperare veniam peccatorum, niſi firmiter credat, illam ſibi promiſſam fuiſſe a Deo: ſpes enim nititur promiſſione divina tamquam motivo partiali, vel certe tamquam conditione neceſſario requiſita. Atqui ſi Deus non promiſit, neque concedere ſolet omnibus peccatoribus, etiam obſtinatis, auxilium ſufficiens ad impetrandam veniam, credere illi non poſſunt veniam peccatorum ſibi eſſe a Deo promiſſam. Ergo nequeunt ſperare veniam peccatorum. Ergo non obligarentur Lege Eccleſiaſtica annuae Confeſſionis et Communionis: Eccleſia enim obligare illos nec vult, nec poteſt ad ſacrilegium, neque in ipſorum poteſtate foret validam Confeſſionem peragere, ad quam iuxta Tridentinum, Seſſ. VI. Cap. VI. requiritur actus ſpei ſaltem virtualis: aut Euchariſtiam ſalutariter percipere, quia ad hoc requiritur ſtatus gratiae.

CCXLVI. III[tia]. Quamvis adverſarii explicare poſſint, quomodo peccatoribus obſtinatis, omnique Dei

gratia

gratia deſtitutis, imputari queant plurima peccata in ſtatu indurationis commiſſa, cum iuxta plurimos Theologos, etiam absque gratia habeant indurati potentiam phyſicam vincendi graviſſimas tentationes victoria non ſalutari, ut nos ipſi dicemus Num. CCCXIII; explicare tamen nequeunt, quomodo ipſa impoenitentia, ſeu negatio converſionis ad Deum, item omiſſio amoris Dei ſupernaturalis propter ſe ſuper omnia dilecti, ipſis imputari poſſit ad novum ac diſtinctum peccatum. Ergo cum Deus impoſſibilia non praecipiat, dat illis gratiam ſaltem remote ſufficientem. P. A. Seria converſio ad Deum ut Authorem ſupernaturalium, et ſupernaturalis amor Dei ſuper omnia propter ſe dilecti, ſunt actus meritorii et ſalutares, ad quos eliciendos homo ſine gratia interiori neque phyſicam neque moralem habet potentiam. Ergo homini imputari non poſſunt, cum nemo peccet in eo, quod caveri nullo modo poteſt. Quod ſi dicant adverſarii, obſtinatos non obligari ut convertantur ad Deum tamquam authorem ſupernaturalium, eumque amore ſupernaturali proſequantur, rem dicunt antehac in Eccleſia Dei inauditam, Scripturae, Patribus, et communiſſimo Fidelium ſenſui adverſantem; cum certum ſit et exploratum, quod amor Dei ſupernaturalis reſpectu omnium primum ſit et maximum mandatum: et ſeria converſio dolorem ac deteſtationem criminum includat, quibus Deum bonorum omnium fontem et remuneratorem, ac malorum vindicem offendimus, quem non ſola ratio fidei lumine deſtituta, ſed fides praecipue, et ſacrae paginae nobis oſtendunt.

OBJECTIONES.

CCXLVII. Objicitur I. Authoritas Scripturarum. Eccleſiaſtis Cap. VII. dicitur. *Conſidera opera Dei, quod nemo poſſit corrigere quem ille deſpexerit.* *Adverſariis non ſuffragatur authoritas*

Scriptura-rum, II. De Eſau ad HEBR. Cap. XII. dicitur: *Non invenit poenitentiae locum, quamquam cum lacrymis inquiſiſſet eam.* Et de Antiocho Epiphane Lib. II. MACHAB. Cap. IX. *Orabat hic ſceleſtus Dominum, a quo non eſſet miſericordiam conſecuturus.* III. MATTH. Cap. XII. *Quicunque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſaeculo, neque in futuro.* IV. I. JOAN. Cap. V. *Eſt peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis.* V. Ad HEBR. Cap. VI. *Impoſſibile eſt eos, qui ſemel ſunt illuminati - - - et prolapſi ſunt, rurſus renovari ad poenitentiam.* VI. Ad HEBR. Cap. X. *Voluntarie enim peccantibus nobis poſt acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hoſtia.* VII. AMOS Cap. I. *Super tribus ſceleribus Damaſci, et ſuper quatuor non convertam eum.* Ergo Deus obſtinatis nullam dat gratiam, qua a peccatis ſuis convertantur. R. ad Ium. Hic locus probat dumtaxat inutilem fore correctionem reſpectu cuiuslibet peccatoris, niſi Deus interius adſpiret, quod omnino veriſſimum eſt. Ad II. Senſus prioris loci eſt: Eſau obtinere numquam potuit, ut ſubtractae ipſi, et Jacobo impertitae benedictionis poeniteret aut parentem ſuum Iſaac, aut Deum. Sed neque ipſius poenitentia ei utilis fuit, qua doluit non de peccato ſuo; nam mox voluit occidere fratrem, ſed de damno quod incurrit, de vendito nimirum iure primogeniturae, et de amiſſa benedictione, deſiderans et ſatagens illa recuperare, ſed fruſtra. Vide TIRINUM Comment. in hunc locum. Antiochus miſericordiam conſecutus non eſt; non quia omne auxilium illi deerat, ſed quia ficte et ſimulate orabat, hoc unum quaerens ut a morbis et doloribus liberaretur, nihilo melior futurus ſi convaluiſſet. Unde ſignanter dicitur, *oraſſe Dominum*, ſed manens *ſceleſtus*. Ad III. R. per blaſphemiam

miam in Spiritum Sanctum Patres, Athanaſius, Hilarius, Hieronymus &c. intelligunt malitioſam impugnationem veritatis fidei ſufficienter manifeſtatae, quae irremiſſibilis dicitur, non quod ea abſolute remitti non poſſit; ſed quia difficillime remittitur, ſubtrahente plerumque Deo gratias efficaces. Ita S. CHRYSOSTOMUS in hunc locum, et S. AMBROSIUS Lib. II. de Poenitentia, Cap. IV. Ad IV. R. per peccatum illud intelligi poteſt cum AUGUSTINO Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XII. impoenitentia finalis, quae cum dicat coniunctionem mortis cum ſtatu peccati, remitti amplius non poteſt. Alii cum Hieronymo, Cypriano, et Hilario intelligunt apoſtaſiam a fide, cuius remiſſio a Deo longe difficilius impetratur, quam aliorum peccatorum non ita gravium. Ad V. Reſponderi poteſt cum Chryſoſtomo, impoſſibile eſſe, ut qui exciderunt gratia per baptiſmum accepta, iterum per baptiſmum renoventur, qui ſemel tantum valide conferri poteſt: aut cum aliis Scripturarum Interpretibus, dificillimum eſſe ut apoſtatae reſipiſcant. Vox enim illa *impoſſibile* denotare non poteſt impoſſibilitatem abſolutam, ſed moralem tantum, cum certum ſit, et Eccleſia contra Novatianos definiverit, nullum peccatum abſolute eſſe irremiſſibile. Ad VI. R. Apoſtolus dicit, poſtquam Chriſtus pro peccatis noſtris ſemetipſum Deo Patri hoſtiam obtulit, non ſupereſſe aliam victimam, qua ut olim in veteri Teſtamento, peccata expientur: proinde illis, qui hac hoſtia pro omnibus oblata rite non utuntur, nihil aliud ſupereſſe, quam terribilem iudicii expectationem. Quae omnia veriſſima ſunt. At nullibi affirmat Apoſtolus, peccatoribus gratias ſufficientes non concedi, quibus adiuti rite uti poſſint hac hoſtia, ſemel pro peccatis noſtris oblata. Ad VII. Reſp. ſermonem ibi eſſe de poenis temporalibus; praedicit enim Dominus per Amos Prophetam,

ſe non revocaturum populum Damaſcenum a morte et excidio, ob graviſſima peccata ab eo commiſſa.

Tridentini. CCXLVIII. Objicitur II. Authoritas Tridentini. Tridentinum Seſſ. VI. Cap. XI. ait: *Deus namque ſua gratia ſemel iuſtificatos non deſerit, niſi ab eis prius deſeratur.* Ergo iuxta Tridentinum Deus deſerit illos, a quibus deſeritur prius. Ergo obſtinati omni auxilio et gratia deſtituuntur. P. C. Indurantur. Ergo omni gratia deſtituuntur. P. C. Non quaevis ſubtractio gratiae eſt induratio; ſecus qui vel ſemel tantum delinquunt, poſſent dici indurati. Ergo induratio eſt ſubtractio omnis gratiae. *Confirm.* Si peccatoribus obſtinatis daretur auxilium ſufficiens, hi non differrent ab aliis peccatoribus non obſtinatis. Atqui ab illis certe differunt. Ergo. R. C. A. D. C. Ergo Deus eos a quibus prior deſeritur, deſerit, hoc eſt, non dat eis gratias congruas, vel proxime ſufficientes, C. C. Penitus deſerit, nec dat gratias remote ſufficientes, N. C. Ad *probat.* C. A. N. C. Ad huius *probat.* iterum C. A. N. C. Ad *confirmat.* N. M. Subtractio gratiae, vel derelictio iuxta S. Joan. Damascenum Lib. II. de Fide Orthodoxa, Cap. XXIX. duplex eſt, una *medicinalis, et eruditiva,* per quam etiam iuſti aliquando de ſe praeſumentes veniunt in cognitionem propriae infirmitatis, ac Deo poſtea reconciliati, propriisque viribus diffidentes, cum timore et tremore auxiliis divinis cooperantur. Alia eſt *finalis et deſperativa,* quae ad finalem impoenitentiam deducit, non ob defectum gratiae remote ſaltem ſufficientis, ſed ex malitia humanae voluntatis, quam Deus potentioribus auxiliis expugnare nec vult, nec tenetur. Saepe itaque non obſtinati peccatores ex eo capite differunt ab obſtinatis, quod priores derelictione medicinali tantum et eruditiva ſaepe mulctentur; poſteriores

res vero finali et deſperativa, eo ſenſu quo ſuperius diximus: ſemper vero non obſtinati ab obſtinatis peccatoribus differunt, quod illi non tam multas gratias et ſalutis remedia proterve ac contumaciter reiecerint, ac obſtinati.

CCXLIX. OBJICITUR III. Authoritas S. Auguſtini, et Diſcipulorum eius. S. AUGUSTINUS Epiſt. CCXVII. alias CVII. ad Vitalem ſcribit: *Scimus gratiam non omnibus dari.* S. PROSPER Carm. de Ingratis: *Dic unde probes, quod gratia Chriſti nullum omnino hominem de cunctis qui generantur, praetereat, cui non regnum vitamque beatam impertire velit?* Praeſules Africani in Sardinia exules in Epiſt. Synodica aiunt, *de gratia non digne ſentire, quisquis eam putat omnibus hominibus dari.* II. S. AUGUSTINUS Lib. de Perfect. iuſtitiae, Cap. XIX. excaecatum appellat *deſertum omni lumine veritatis.* III. Lib. I. Operis imperfecti, Num. XLVII. ait: *Quis porro volens caecus eſt corde, cum nemo velit caecus eſſe vel corpore?* Ergo caecitas mentis non eſt homini voluntaria. IV. Enarratione in Pſal. CXLVII. *Ecce deſerit peccatorem, ecce non vocat, ecce non aperit ſenſum, ecce non infundit gratiam.* R. ad I. Auguſtinus, Proſper, et Africani Praeſules dicunt non dari gratiam omnibus ad ſenſum Semipelagianorum, id eſt, non dari omnibus aequaliter, aut propter initium fidei, quod fit ex ſolis naturae viribus; minime autem negant gratiam ſufficientem dari omnibus in ſenſu Catholico, ut ſuperius a nobis probatum fuit. Ait quidem ſaepius Auguſtinus, *naturam eſſe communem, non autem gratiam:* at ibi nomine gratiae non actualem intelligit, ſed gratiam iuſtificantem, aut baptiſmum; de proxime enim baptizandis Lib. VIII. Confeſſionum, Cap. II. ait, *quod acceſſuri ſint ad gratiam.* Et Lib. I. de peccat. *Ac S. Auguſtini.*

meritis et remiſſ. Cap. XXII. praedicare gratiam idem ei eſt, quod fidem annuntiare: *Ubi ei praedicari gratia Chriſtiana non poſſit.* Qua quidem in re plures SS. PP. ei conſenſere. INNOCENTIUS I. Epiſt. III. de illis loquitur, *qui poſt acceptam gratiam in forenſi exercitatione verſati ſunt.* Et S. LEO M. Epiſt. XVIII. *de die legitimo celebrandae gratiae*, id eſt, conferendi baptiſmatis loquitur. Ad II. N. A. S. Doctor Coeleſtium docentem bonum opus eſſe a Deo, bonam voluntatem vero a nobis, his verbis impugnat: *Quaſi non debeat gratias agere Deo, quia praecepta voluit; qui deſertus omni lumine veritatis baec velle non poſſet.* Ex quibus verbis patet, Auguſtinum non dicere, quod homo omni gratia deſtituatur; ſed quod homo, ſi omni gratia deſtitueretur, non poſſet velle ſalutariter: ideoque Deo gratias agendas eſſe non tantum ob opus bonum, ſed etiam ob bonam voluntatem, quia ſine gratia Dei bona non eſſet. Ad III. C. A. D. C. Ergo caecitas mentis non eſt homini voluntaria directe, C. C. Indirecte, N. C. In peccato duo conſideranda ſunt; actus malus, ad quem directe ſe determinat peccator, et poena quae ſequitur actum malum, ſcilicet caecitas mentis, induratio, ac aeterna damnatio. Hanc non vult peccator, niſi indirecte, et quatenus vult cauſam; quia poena repugnat inclinationi patientis. Ergo nullus directe vult eſſe caecus corde, ſed indirecte tantum, quod non impedit quin ipſa caecitas ſit peccaminoſa, et abſolute voluntaria. Ad IV. R. Senſum illius loci eſſe: non vocat peccatorem vocatione congrua: non infundit gratiam efficacem, vel etiam proxime ſufficientem.

CCL. DICES Imo. S. AUGUSTINUS in Expoſitione quarumdam propoſitionum ex Epiſtola ad Romanos, propoſitione LXII. ſcribit: *Quod ergo tunc Pharao*

rao non obtemperabat praeceptis Dei, iam de ſupplicio veniebat. - - - Non ergo hoc illi imputatur, quod tunc non obtemperaret, quandoquidem obdurato corde obtemperare non poterat; ſed quia dignum ſe praebuit, cui cor obduraretur priore infidelitate. Ergo haec inobedientia iuxta Auguſtinum non erat Pharaoni libera, quia gratiam a Deo non acceperat, qua adiutus poſſet Deo imperanti obedire. R. Auguſtinus librum illum ſcripſit initio converſionis ſuae, errore implicitus quem poſtea Semipelagiani acriter propugnarunt, putans initium fidei et bonam voluntatem eſſe a nobis, ut ipſe fatetur Lib. I. Retractat. Cap. XXIII. et Lib. de Praedeſt. SSrum Cap. III. Idque manifeſte patet ex eo ipſo loco qui obiicitur; ait enim Propoſitione LXI: *Non ergo elegit Deus bene operantes, ſed credentes potius, ut ipſe illos faciat bene operari. Noſtrum enim eſt credere et velle; illius autem dare credentibus et volentibus facultatem bene operandi per Spiritum Sanctum.* Cum igitur S. Doctor tunc temporis exiſtimaret, piam credulitatis affectionem eſſe a nobis, atque ita neceſſario praeire debere gratiae divinae, ut niſi praeceſſerit, nulla prorſus ſequatur gratia: ex eo neceſſario conficit, Pharaonem induratum omni caruiſſe gratiae auxilio, eoquod viribus liberi arbitrii diſponere ſe conatus non fuerit ad credendum et obtemperandum Moyſi gravia minitanti: ideoque peccata Pharaonis poſteriora imputanda eſſe potius primae eius infidelitati, ex qua neceſſario ſequebantur; quia ob liberi arbitrii abuſum diſponere ſe nolentis nulla ei gratia collata eſt, quae tamen neceſſaria eſt ad credendum et obtemperandum. At vero haec Auguſtini opinio et Scripturae contraria eſt, quae Exodi Cap. IX. ait Pharaonem, poſtquam ceſſavit pluvia et grando, peccatum ſuum auxiſſe: et ab ipſo Auguſtino reiecta eſt poſt exortam haereſin Semipelagianorum, dum Lib. I. Retractat. Cap. XXIII.

 ſcripſit,

ſcripſit, etiam ipſam fidem inter Dei munera reperiri, et utrumque quidem noſtrum eſſe, et credere et operari propter arbitrium voluntatis; utrumque tamen datum eſſe per ſpiritum fidei et charitatis. Immo iam diu ante errorem hunc exuit S. Doctor, atque agnoſcere viſus eſt, Pharaonem non omni prorſus deſtitutum fuiſſe auxilio ſufficiente ad obtemperandum. Etenim Libro LXXXIII. Quaeſtionum, quem ante Epiſcopatum ſuum conſcripſit, Quaeſt. LXVIII. Num. V. ſcribit: *Numquid latebat Pharaonem, quantum boni conſecutae fuerint terrae illae per adventum Joſeph? Illius ergo rei geſtae cognitio vocatio eius fuit, ut populum Iſrael miſericorditer tractans non eſſet ingratus. Quod autem huic vocationi obtemperare noluit, ſed exercuit crudelitatem in eis, quibus humanitas et miſericordia debebatur, meruit poenam, ut induraretur illi cor, et tantam caecitatem mentis pateretur, ut tot et tantis tamque manifeſtis Dei ſignis non crederet.* Ubi vides, non negare hic Auguſtinum, quin illa vocatione excitari potuerit Pharao, non modo ut populum illum humaniter tractaret, ſed etiam ut dimitteret: neque dici, Pharaonem meruiſſe tantam caecitatem mentis, ut tam manifeſtis ſignis credere non poſſet; ſed ut non crederet.

CCLI. Dices II. Qui cogenti cupiditati reſiſtere non poteſt, non habet auxilium ſufficiens ad non peccandum. Atqui iuxta Auguſtinum homo quandoque reſiſtere non poteſt cogenti cupiditati. Ergo. P. m. Lib. I. Retract. Cap. XV. ait S. Doctor: *Qui cogenti cupiditati bona voluntate reſiſtere non poteſt, et ideo facit contra praecepta iuſtitiae, iam hoc ita peccatum eſt, ut ſit etiam poena peccati.* Ergo. R. D. M. Qui non poteſt reſiſtere cogenti cupiditati in ſenſu compoſito dominantis cupiditatis, non habet auxilium ſufficiens, N. M. Qui id non poteſt in

ſenſu

ſenſu diviſo dominantis cupiditatis, et ita ut ſenſus hic diviſus non ſit ſufficienter in eius poteſtate, non habet auxilium ſufficiens ad non peccandum, C. M. Et ſic diſt. minore, N. C. Voluntas, cogente cupiditate, habet gratiam remote ſufficientem, ſeu gratiam orationis, qua obtinere poteſt auxilium proxime ſufficiens, ſeu gratiam operis; ſicque facere ut cupiditas non amplius dominetur. Manente itaque ac dominante cupiditate, homo reſiſtere ei non poteſt: et haec impotentia mere conſequens eſt liberum arbitrium; quia ſi gratiae remote ſufficienti cooperetur, vires acquireret proxime ſufficientes ad deſtruendum imperium cupiditatis. Simile reſponſum dat S. AUGUSTINUS Tract. LIII. in Joan. *Non poterant credere: non quia mutari in melius homines non poſſunt; ſed quamdiu talia ſapiunt, non poſſunt credere.*

CCLII. OBJICITUR IV. Experientia, qua conſtat inveteratos peccatores nullum amplius ſentire conſcientiae remorſum, atque ab omni pietatis ſenſu ita alienos eſſe, ut ne ipſum quidem orationis nomen audire ſuſtineant. Ergo nullam omnino illi gratiam habent, qua converti poſſint. R. Aliqui internam quietem exterius ſimulant: aliis conſcientia quasdam quaſi inducias ad tempus concedit, acriori laniena in eos paulo poſt ſaevitura, iuxta illud ISAIAE Cap. LVII. *Impii quaſi mare fervens, quod quieſcere non poteſt.* Ex eo autem quod multi peccatores ab ipſa etiam oratione vehementer abhorreant, non ſequitur eos numquam habere gratiam orandi; ſed ſignum eſt, quod ipſi eam gratiam indurato corde reiiciant.

Non experientia.

CONTROVERSIA VII.

AN INFIDELIBUS OMNIBUS DENTUR GRATIAE PROXIME VEL REMOTE, VERE AC RELATIVE SUFFICIENTES AD FIDEM ET JUSTIFICATIONEM?

CCLIII.

Quinam nomine infidelium hic veniant? Praeſens quaeſtio ad eos etiam extendi poteſt, qui extra Eccleſiam ſunt conſtituti, quamvis in Chriſtum aliquo modo credant, ut haeretici ac apoſtatae: aut quamvis cum Eccleſia in fide conveniant, aliis tamen de cauſis ab Eccleſia praeciſi ſunt, ut Schiſmatici ob obedientiam legitimis Paſtoribus denegatam, et excommunicati nominatim, ſeu non tolerati, ob enormia ipſorum crimina. Infideles in ſtricto ſenſu dicuntur illi, qui Chriſtianae Religionis omnino expertes ſunt, ut Judaei, Pagani, Mahometani, vel quod nullam habuerint Chriſtianae legis notitiam: atque hi dicuntur *negative* infideles: vel quod Evangelio ſibi annuntiato non crediderint: atque hi ſunt *poſitive* infideles.

Janſenii, et aliorum quorundam doctrina. CCLIV. Janſeniani docent, duce Janſenio, Lib. III. de Gratia Chriſti, Cap. XI, et Paſchaſio Queſnello in ſuis Obſervationibus moralibus, infideles omnes carere omni gratia tam proxime quam remote ſufficiente ad ſalutem, adeoque etiam ad fidem et iuſtificationem, ſine quibus aeterna ſalus obtineri nequit; exiſtimant enim fidem eſſe primam gratiam, et fontem omnium aliarum, nullamque extra Eccleſiam concedi gratiam. Ex Catholicis Doctoribus quidam, iique pauci, quamvis illimitatam illam Janſenianorum doctrinam pro eo ac par

eſt

eſt execrentur, doceantque poſitive infidelibus gratias a Deo conferri proxime vel remote ſufficientes ad fidem et iuſtificationem; negant tamen eas omnibus omnino, ac praecipue negative infidelibus, qui de Chriſto nihil audiverunt, obtingere. At vero communiſſima Theologorum Catholicorum gratiam Dei ſupernaturalem proxime vel remote ſaltem ſufficientem ad fidem et iuſtificationem nemini infidelium umquam deeſſe docet, qua adiuti, quotieſcunque urget praeceptum, poſſint ſe diſponere ad fidem et iuſtificationem, ſicque aeternam conſequi ſalutem.

Deus aliquibus ſaltem infidelibus dat gratias vere ſufficientes ad fidem et ſalutem.

CCLV. CONCLUSIO I. Deus aliquibus ſaltem infidelibus, haereticis, apoſtatis, Schiſmaticis etc. gratiam confert vere ac relative, proxime vel remote ſaltem ſufficientem, ad fidem et iuſtificationem. Concluſio haec certa omnino eſt, ita ut oppoſita abſque intolerabili errore defendi nequeat. Prob. I. Authoritate Scripturarum. ACT. Cap. VII. exprobrat Stephanus incredulis Judaeis: *Vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis.* Ergo cum ſine gratia obtemperare Spiritui Sancto non potuerint, collata fuit ipſis gratia, qua adiuti poſſent obtemperare; ſecus exprobratio illa ridicula et iniuſta fuiſſet. MATTH. Cap. XXIII. exprobrat Chriſtus rebelli Jeroſolymae, quoties voluerit congregare filios ſuos, quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas, et ingrata noluerit. Ergo Chriſtus incredulis Judaeis non denegavit gratiam, qua poſſent Chriſto aggregari.

CCLVI. Prob. II. Authoritate Conciliorum. ARAUSICANUM II. Cap. XXV. ait: *Ipſe* (Deus) *nobis, nullis praecedentibus meritis, et fidem et amorem ſui prius inſpirat, ut et baptiſmi ſacramenta fideliter requiramus, et poſt baptiſmum cum ipſius adiutorio ea quae*

ſibi

ſibi ſunt placita, implere poſſimus. Ergo extra Eccleſiam concedit Deus gratiam, qua infideles baptiſmum requirant, et qua haeretici et apoſtatae, aliique ab Eccleſia praeciſi, implere poſſint quae Deo ſunt placita. LATERANENSE IV. Cap. *Firmiter* ſic loquitur: *Si poſt ſuſceptionem baptiſmi quiſpiam relapſus fuerit in peccatum, per veram poenitentiam ſemper poteſt reparari.* Ergo haeretici, apoſtatae etc. non deſtituuntur gratia, ſine qua vera poenitentia exerceri nequit.

CCLVII. Prob. III. Authoritate Pontificum. ALEXANDER VIII. inter propoſitiones, quas VII. Decembris anno 1690. tamquam temerarias, ſcandaloſas, male ſonantes, iniurioſas, haereſi proximas, haereſin ſapientes, erroneas, ſchiſmaticas, et haereticas reſpective in globo damnavit, proſcripſit hanc quoque ANTONII ARNALDI ordine V^tam^, quam ille tradiderat in denuntiatione peccati philoſophici: *Pagani, Judaei, Haeretici, aliique huius generis nullum omnino accipiunt a Jeſu Chriſto influxum: adeoque hinc recte inferes, in illis eſſe voluntatem nudam et inermem ſine omni gratia ſufficiente.* Ergo contradictoria illius eſt vera et Catholica, *Aliqui Pagani etc. accipiunt influxum a Jeſu Chriſto.* CLEMENS XI. in Bulla *Unigenitus* has Queſnelli propoſitiones damnavit: XXVI. *Nullae dantur gratiae niſi per fidem.* XXVII. *Fides eſt prima gratia, et fons omnium aliarum.* XXIX. *Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia.*

CCLVIII. Prob. IV. Ratione Theologica. Infideles, quibus annuntiatum eſt Evangelium, tenentur credere; Haeretici vero, aliique extra Eccleſiam conſtituti, ſub gravi tenentur certis quibuſdam temporibus fidem, ſpem, et charitatem elicere. Ergo cum Deus impoſſibilia non praecipiat, et ſine gratia Dei ſupernaturali

nemo

nemo poſſit actus illos elicere, Deus dat illis gratiam ſufficientem ad eos actus eliciendos. Certum item eſt, quod multi infideles Chriſtianam fidem amplectantur, multique haeretici et apoſtatae agnitam veritatem adſpernari deſinant, ad ſinum Matris Eccleſiae redeuntes. Atqui hoc fieri non poteſt ſine gratia Dei praeveniente, ut manifeſte colligitur ex TRIDENTINO Seſſ. VI. Cap. V. *Declarat praeterea ipſius iuſtificationis exordium in adultis a Dei per Jeſum Chriſtum praeveniente gratia ſumendum eſſe: hoc eſt, ab eius vocatione, qua nullis eorum exiſtentibus meritis vocantur; ut, qui per peccata a Deo averſi erant, per eius excitantem atque adiuvantem gratiam ad convertendum ſe ad ſuam ipſorum iuſtificationem, eidem gratiae libere aſſentiendo et cooperando, diſponantur.* Ergo infidelibus, haereticis, aliiſque extra Eccleſiam conſtitutis, ſaltem aliquibus, datur gratia vere ſufficiens ad fidem et iuſtificationem. Ergo fides non eſt prima gratia.

CCLIX. CONCLUSIO II. Omnes extra Eccleſiam conſtituti, tam poſitive quam negative infideles, haeretici, apoſtatae etc. habent gratiam vere ac relative, proxime vel remote ſaltem ſufficientem ad fidem et iuſtificationem. Concluſio haec non eam quidem certitudinem habet, quam prior; eſt tamen communiſſima Catholicorum, et vix in dubium trahi poteſt. Prob. Imo. praecipue de Infidelibus, authoritate Scripturarum. SAPIENTIAE Cap. XI. abſque limitatione ulla dicitur: *Mifereris omnium, quia omnia potes, et diſſimulas peccata hominum propter poenitentiam. - - - Parcis autem omnibus, quoniam tua ſunt Domine, qui amas animas.* At quomodo miſeretur omnium, et parcit omnibus ſi non dat gratiam, qua inſtificationem conſequi poſſint? Neque verba haec ad ſolos electos reſtringi queunt; nam

Immo omnibus extra Eccleſiam conſtitutis, idque oſtenditur ex Scripturis,

ratio,

ratio, quare Deus omnium miſereatur, et omnibus parcat, petitur hic ex creatione, quod beneficium certe omnibus commune eſt. I. ad TIMOTH. Cap. II. ait Apoſtolus de Deo: *Qui omnes homines vult ſalvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire.* At quomodo hoc Deus poteſt ſerio velle, ſi media non det ad id conſequendum ſufficientia? Certe ſeria Dei voluntas otioſa et ſterilis eſſe non poteſt. I. ad TIMOTH. Cap. IV. *Qui eſt Salvator omnium hominum, maxime fidelium.* At quomodo omnium hominum, adeoque etiam infidelium Salvator dicendus eſt, ſi intuitu meritorum Chriſti nullae eis conferantur gratiae? II. PETRI Cap. III. *Nolens aliquos perire, ſed omnes ad poenitentiam reverti.* At poenitentiam agere ſine gratia impoſſibile eſt. JOAN. Cap. I. dicitur de Chriſto: *Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Ergo illuminat etiam infideles, qui utique ad homines pertinent. MATTH. Cap. XI. Chriſtus omnes homines ad ſe invitat: *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati eſtis, et ego reficiam vos.* Ergo ne irriſoria ſit haec invitatio, dicendum eſt quod omnibus det gratias ſufficientes, quibus adiuti venire poſſint, et ſine quibus venire non poſſent.

Authoritate S. Auguſtini, eiusque Diſcipulorum.

CCLX. Prob. II. Authoritate S. AUGUSTINI, eiusque Diſcipulorum. Lib. de Spiritu et littera, Cap. XXXIII. ſcribit S. Doctor: *Infideles quidem contra Dei voluntatem faciunt, cum eius Evangelio non credunt: nec ideo tamen eam vincunt, verum ſe ipſos fraudant magno et ſummo bono, malisque poenalibus implicant, experturi in ſuppliciis poteſtatem eius, cuius in donis miſericordiam contempſerunt*, gratias nimirum internas ſupernaturales, ſine quibus credere non poſſunt; quae ſi non dentur, iuſte puniri nequeunt, quod non crediderint. Lib. de

Praedeſt.

Praedeſt. SSrum, Cap. XVI: *Vocat enim Deus praedeſtinatos multos filios ſuos, ut eos faciat membra praedeſtinati unici Filii ſui, non ea vocatione qua vocati ſunt et qui noluerunt venire ad nuptias; illa quippe vocatione et Judaei vocati ſunt, quibus Chriſtus crucifixus ſcandalum eſt; et Gentes, quibus Crucifixus ſtultitia eſt.* Enarrat. I. in Pſalm. XVIII. *Non eſt qui ſe abſcondat a calore eius. Cum autem Verbum caro factum eſt, et habitavit in nobis mortalitatem noſtram ſuſcipiens, non permiſit ullum mortalium excuſare ſe de umbra mortis; et ipſam enim penetravit Verbi calor.* At iuſtam excuſationem non ademiſſet, niſi gratiam ſufficientem et neceſſariam ad credendum omnibus daret. PAULUS OROSIUS, inter primos Auguſtini diſcipulos, ipſi coaetaneus et amicus, in Apologetico ſuo pro libertate arbitrii ita Pelagium affatur: *Mea ſemper haec eſt fidelis et indubitata ſententia, Deum adiutorium ſuum non ſolum in corpore ſuo, quod eſt Eccleſia, cui ſpecialia ob credentium fidem dona largitur; verum etiam univerſis in hoc mundo Gentibus, propter longanimem ſui aeternamque clementiam ſubminiſtrare, non ut tu aſſeris cum diſcipulo tuo Coeleſtio, cui iam apud Africanam Synodum occulta illa impiorum dogmatum natura contuſa eſt, in ſolo naturali bono, et in libero arbitrio generaliter univerſis unam gratiam contributam; ſed ſpeciatim quotidie per tempora, per dies, per momenta, per atomas, et cunctis et ſingulis miniſtrare.* Poſt plura ſic concludit: *Ex quo evidentiſſime declaratum eſt, nemini hominum deeſſe adiutorium Dei, praeſertim cum et ſeductor inſtat, et inſit infirmitas.* S. PROSPER, aut quicunque ſit auctor Librorum de Vocatione Gentium, quem S. GELASIUS I. Papa, ſi quisquam alius certe ex aſſe Auguſtinianus, in Opuſculo ſuo, *Dicta adverſus Pelagianum haereſin*, vocat ſapientem Eccleſiae Magiſtrum, Lib. II. Cap. XXIX. ſcribit: *Univerſitati hominum ita multi-*

multiplex atque ineffabilis bonitas Dei conſuluit ſemper, et conſulit, ut neque ulli pereuntium excuſatio ſuppetat de abnegato ſibi lumine veritatis, neque cuiquam ſit liberum de ſua iuſtitia gloriari. Lib. II. Cap. XVII. *Nunc in extremis mundi partibus ſunt aliquae nationes, quibus nondum gratia Salvatoris illuxit, - - - quibus tamen illa menſura generalis auxilii, quae deſuper omnibus ſemper hominibus eſt praebita, non negatur.* Lib. II. Cap. XXVI. *Opitulatio per innumeros modos, ſive occultos ſive manifeſtos omnibus adhibetur, et quod a multis refutatur, ipſorum eſt nequitiae; quod autem a multis ſuſcipitur, et gratiae eſt divinae, et voluntatis humanae.* Lib. II. Cap. XXXI. *Elaboratum eſt, quantum Dominus adiuvit, ut non ſolum in noviſſimis diebus, ſed etiam in cunctis retro ſaeculis probaretur, gratiam Dei omnibus hominibus adfuiſſe, providentia quidem pari et bonitate generali, ſed multimodo opere, diverſaque menſura: quoniam ſive occulte ſive manifeſte ipſe eſt, ut Apoſtolus ait, Salvator omnium hominum, maxime fidelium.*

Patrum, CCLXI. Prob. III. Authoritate aliorum Patrum. S. CHRYSOSTOMUS Hom. VII. in Joan. ſcribit: *Si illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, quonam pacto tot homines ſine lumine permanent? neque enim omnes Chriſtum cognoſcunt. Quomodo ergo illuminat omnem hominem? Illuminat profecto, quantum in ipſo eſt. Si qui autem ſponte ſua, mentis oculis conniventibus, ad huius lucis radios aciem dirigere noluerint, non ex luminis natura in tenebris perſtiterunt, ſed malitia ſua, qui ſponte tanto ſe dono indignos reddiderunt. Nam gratia in omnes diffuſa eſt: non Judaeum, non Graecum, non Barbarum, non Scytham, non liberum, non ſervum, non virum, non mulierem, non ſenem, non iuvenem effugit, aut dedignatur: Omnibus eadem eſt, omnibus ſe facilem*

ciem exhibet, omnes pari bonore advocat. Qui autem eius munere frui negligunt, banc ſuam caecitatem ſibi ipſis imputent. S. AMBROSIUS in Pſalm. CXVIII. Sermone VIII. *Super omnes Sol oriri iubetur. Et hic quidem Sol ſuper omnes oritur. Myſticus autem Sol ille iuſtitiae omnibus ortus eſt, omnibus venit, omnibus paſſus eſt, et omnibus reſurrexit. Ideo autem paſſus eſt, ut tolleret peccatum mundi. Si quis autem non credit in Chriſtum, generali beneficio ipſe ſe fraudat: ut ſi quis clauſis feneſtris radios Solis excludat, non ideo Sol non ortus eſt omnibus, quia calore eius ſe ipſe fraudavit: ſed quod Solis eſt, praerogativam ſuam ſervat; quod imprudentis eſt, communis a ſe gratiam lucis excludit.* CLEMENS Alexandrinus in Orat. exhortatoria ad Gentes: *Audite qui eſtis longe, audite qui prope: nulli celatum eſt Verbum: lux eſt communis, omnibus eluceſcit hominibus.*

CCLXII. Prob. III. Ratione Theologica duplici. *Ac ratione Theologica.* Ima eſt, quam ſaepius inſinuavimus. Chriſtus eſt Redemptor omnium hominum, et Deus ſerio vult omnes omnino homines ſalvos fieri. Ergo per Deum ſtare non debet, quo minus omnes homines ſalventur. Atqui niſi Deus omnibus, etiam infidelibus, conferret gratias ſufficientes, ſine quibus impoſſibile eſt ut illi ad fidem et iuſtificationem ſe diſponant, per Deum ſtaret quo minus infideles ſalutem conſequi poſſint. Ergo. IIda eſt. Deus impoſſibilia non praecipit. Atqui ſi infidelibus gratias remote ſaltem ſufficientes non conferret, praeciperet ipſis impoſſibilia. Ergo. P. m. Deus iuxta S. THOMAM Ima IIdae Quaeſt. LXXXIX. Art. VI. et alibi ſaepius, omnibus et ſingulis hominibus, cum ad uſum rationis perveniunt, praecipit ut ſeſe ad Deum tamquam finem ſuum ſupernaturalem convertant, ſicut id exigebat ab Adamo primum condito, paratus dein ul-

teriores gratias cuilibet homini conferre, quibus paulatim perfectius converti, atque ad ipſam iuſtificationem perduci poſſit, modo ipſe prioribus gratiis cooperatus fuerit. Atqui homo nullo modo poteſt ſe convertere ad Deum tamquam finem ſuum ſupernaturalem ſine auxilio gratiae interioris. Ergo.

CCLXIII. Neque dicas, Deum ſeriam habere ſalutis omnium voluntatem, modo paratus ſit omnibus et ſingulis hominibus dare primam gratiam ſupernaturalem, ſi omnes et ſinguli miniſterio aliorum hominum in rebus fidei ſufficienter inſtruantur, etiamſi conditione hac per accidens non purificata, Deus nullas ipſis gratias ſupernaturales actu conferat. Reſp. enim N. A. Nam Deus vult homines adultos et ratione utentes ſalvos fieri per actus propriae voluntatis ſupernaturales: et ideo omnibus et ſingulis, cum ad uſum rationis perveniunt, praecipit ut ſeſe ad Deum tamquam finem ſuum ſupernaturalem convertant. Ad hoc autem omnino neceſſarium eſt, ut omnibus et ſingulis immediate per ſe ipſum conferat gratiam aliquam ſupernaturalem.

Explicatur axioma illud: Deus facienti quod eſt in ſe non denegat gratiam.

CCLXIV. QUAERES, quis ſenſus ſit veriſſimi atque indubitati illius axiomatis Theologici, *Deus facienti quod eſt in ſe non denegat gratiam?* R. Miſſis haereticorum erroribus, duae ſunt celebriores Catholicorum Doctorum opiniones. Ima eſt eorum, qui cum Durando, Scoto, Gabriele Biel, Alphonſo a Caſtro &c. axioma illud intelligunt etiam de faciente quod eſt in ſe viribus naturae. Docent nimirum hi Theologi, Deum ob merita Chriſti Redemptoris de ſe paratum eſſe ſingulis infidelibus conferre primam gratiam ſupernaturalem, neceſſariam ad fidem et ſalutem, modo infideles illi viribus ſuis naturalibus relicti, certo tempore, et uſque ad termi-

terminum ſibi a Deo praefixum, Deum colant, et legem naturalem integre obſervent. Quod ſi egerint, certa atque infallibili lege conferendam ipſis eſſe primam gratiam ſupernaturalem vocationis ad fidem, eoquod Deus ex pacto cum Chriſto fideiuſſore noſtro inito ſe obligaverit ad conferenda illis auxilia ſupernaturalia, eoſque ad fidem vocandos, qui viribus naturae et auxilio mere naturali adiuti, fecerint quod eſt in ſe, nullumque obicem praecepta tranſgrediendo gratiae poſuerint. Quod ſi vero infideles mandata neglexerint, eos culpa ſua ſupernaturali gratia carituros eſſe, quin Deo hoc imputari poſſit, qui vi pacti cum Chriſto initi, omnibus et ſingulis hominibus offerre tantum, non etiam conferre divinae gratiae ſuae dona teneatur. Aiunt tamen praecedentia opera bona ordinis mere naturalis lege non ita indiſpenſabili requiri, ut ſi illa defuerint, Deo integrum non ſit poſitive indigno gratiam ſupernaturalem conferre ex mera liberalitate et miſericordia; eademque opera ne de congruo quidem primae gratiae ſupernaturalis meritoria eſſe, aut diſpoſitionem poſitivam, ſed mere negativam, quatenus removentur peccata, quae collationem gratiae impediunt: ac purum terminum, cui nimirum Deus, etſi in ſe nullam habenti virtutem et congruentiam, affixit collationem primae gratiae ſupernaturalis, ad quam conferendam aliunde movetur, ſcilicet ex meritis Chriſti.

CCLXV. II^da^ eaque valde communis eſt eorum, qui axioma illud de faciente tantum quod in ſe eſt viribus gratiae intelligi volunt. Putant enim hi hominem numquam facere quod in ſe eſt, niſi viribus gratiae ſupernaturalis adiuvetur. Quare iuxta hos Theologos Deus ob merita Chriſti Redemptoris omnibus et ſingulis infidelibus, ante vocationem ad fidem, confert gratias

 ſuper-

ſupernaturales, quibus iuventur ad obſervandam legem naturalem, ac paulatim diſponantur ad ipſam gratiam fidei, ut ſuperius a nobis explicatum fuit. Atque haec opinio priori longe probabilior mihi videtur, expedita magis, ac paucioribus tricis obnoxia, Scripturae, Patribus, ac Conciliorum effatis longe conformior. Certe nec leves nec contemnendae difficultates primam opinionem circumſtant.

CCLXVI. Nam I^{mo} pactum illud, quod Deum inter et Chriſtum initum fuiſſe dicitur, longe probabilius eſt commentitium, cuius nec vola nec veſtigium extat in Scripturis, aut Patribus; nullaque urget neceſſitas illud adſtruendi, cum ſeria voluntas Dei ut omnes homines ſalvi fiant, longe connaturalius explicetur a ſecundae ſententiae patronis, qui cuilibet infideli a Deo auxilium aliquod ſupernaturale conferri dicunt ob merita Chriſti, cui ſi infidelis cooperetur, paulatim ad ipſam fidem diſponitur. II^{do}. Quamvis Theologi illi dicant, opera moraliter bona non eſſe cauſam moralem, qua Deus moveatur ad conferendam primam gratiam ſupernaturalem: item non habere illa rationem meriti, non eſſe diſpoſitionem poſitivam, ſed mere negativam ac purum terminum; non videntur tamen ſatis recedere a Semipelagianorum confiniis. Si enim ex parte hominis eſt aliquid, quod Deum ex certa lege moveat ad conferendam gratiam, explicari nequit quomodo gratia ſit pure gratuita, niſi ad commentitium illud pactum Deum inter et Chriſtum confugiatur, dicaturque, gratiam quidem reſpectu hominis gratuito et liberaliter, reſpectu Chriſti tamen conferri ex obligatione. Certe ab his Theologis ſimpliciter ut verae admitti debent quatuor propoſitiones, quas ARAUSICANA II. Synodus, ut

iacent,

iacent, damnavit Cap. III. IV. VII. et XXV. nulla facta mentione meriti. I^ma^ eſt. *Ad invocationem humanam gratia poteſt conferri: non autem ipſa gratia facit, ut invocetur a nobis.* II^da^. *Voluntatem noſtram ſine Spiritus Sancti infuſione conceptam Deus expectat, ut a peccato purgemur.* III^tia^. *Poteſt quis per naturae vigorem bonum aliquod cogitare et eligere, quod ad ſalutem pertinet vitae aeternae* IV^ta^. *In opere bono nos incipimus, et poſtea per miſericordiam Dei adiuvamur.* Nam ſi Deus facienti viribus naturae quod eſt in ſe, infallibiliter deinde confert gratiam, ſaltem aliquando expectat voluntatem pure naturalem, ut a peccato purgemur. Denique opera illa mere naturalia vere ad ſalutem pertinerent, nam diſponerent infallibiliter ad gratiam ſupernaturalem.

CCLXVII. Reſpondent primae ſententiae patroni, has propoſitiones damnatas eſſe in ſenſu Semipelagianorum, qui docebant opera illa naturalia eſſe meritoria gratiae ſaltem de congruo. Verum reponimus, has propoſitiones damnatas fuiſſe ab Arauſicana Synodo ut iacent, nulla facta mentione meriti. Eſt autem omnino incredibile, quod Concilium damnarit tot propoſitiones ſimpliciter veras ac Catholicas, et in omnibus praetermiſerit illam unicam vocem *meritum*, quae tamen unice damnanda erat, et qua ablata, tota illa doctrina fuiſſet Catholica. Ergo illae propoſitiones, etiam prout iacent, ſunt falſae et reiiciendae. Profecto Semipelagianis ad intentum et ſcopum ſuum ſuffeciſſet, ſi ipſis fuiſſet conceſſum, praecedentia opera bona mere naturalia eſſe ſaltem occaſionem, qua poſita certo et infallibiliter conferretur gratia, licet ſimul ipſis negatum fuiſſet, illa opera eſſe meritum, cauſam moralem, vel motivum Deo ad conferendam gratiam.

CCLXVIII. Solent adverſarii ſententiam ſuam authoritate S. THOMAE communire. Verum quamvis S. Doctor alicubi adverſariis favere videretur, in Summa tamen Theologica, quae poſtremus fuit illius partus, aperte nobis patrocinatur. Scribit enim I^ma^ II^dae^. Quaeſt. CIX. Artic. IV. ad II^dum^. *Dicendum, quod nihil homo poteſt facere, niſi a Deo moveatur, ſecundum illud Joannis XV. Sine me nihil poteſtis facere. Et ideo cum dicitur homo facere quod in ſe eſt, dicitur hoc eſſe in poteſtate hominis ſecundum quod eſt motus a Deo.* Idem dicit I^ma^ II^dae^. Quaeſt. CXII. Art. III. Et in Commentario Epiſt. ad Romanos, Lectione III.

CCLXIX. Ex hactenus dictis facile colliges, cur dictum a nobis fuerit ipſo quaeſtionis huius initio, Deum omnibus et ſingulis infidelibus conferre gratias ſufficientes ſupernaturales, quibus diſponantur paulatim ad fidem et iuſtificationem, modo illis cooperentur. Qui enim primam ſententiam defendunt, aiunt a Deo non conferri quidem omnibus, attamen offerri gratiam ſupernaturalem, ſeu Deum paratum eſſe ſingulis illam dare, modo viribus naturae faciant quod in ſe eſt. At vero ſecundae ſententiae patroni aiunt gratiam ſupernaturalem omnibus dari, ut faciant quod in ſe eſt.

OBJECTIONES.

Adverſarii nihil praeſidii inveniunt in Scripturis,

CCLXX. OBJICITUR I. Authoritas Scripturarum. ACT. Cap. XIV. ait Paulus: *Qui* (Deus) *in praeteritis generationibus dimiſit omnes gentes ingredi vias ſuas.* II. ACT. Cap. XVI. Paulus et Timotheus *tranſeuntes Phrygiam et Galatiae regionem vetati ſunt a Spiritu Sancto loqui verbum Dei in Aſia.* III. Ad EPHES.

Cap.

Cap. II. *Eratis illo in tempore ſine Chriſto, alienati a converſatione Iſrael, et hoſpites teſtamentorum, promiſſionis ſpem non habentes, et ſine Deo in hoc mundo.* Ergo ante converſionem carebant Epheſii omni gratia ſufficiente. IV. Ad ROM. Cap. V. ait Apoſtolus: *Juſtificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, per quem et habemus acceſſum per fidem in gratiam iſtam, in qua ſtamus, et gloriamur in ſpe gloriae filiorum Dei.* Ergo ante fidem non datur gratia. *Confirm.* Judaei in veteri Teſtamento nullas habuerunt gratias ad ſalutem ſufficientes. Ergo multo minus infideles. P. A. Lex nova dicitur lex gratiae. Ergo. R. ad I. Deus dicitur in praeteritis generationibus dimiſiſſe omnes Gentes ingredi vias ſuas, non quod gratias ſaltem remote ſufficientes eiſdem denegaverit; ſiquidem Apoſtolus ad ROM. Cap. I. ait, Gentiles illos inexcuſabiles fuiſſe, *qui cum cognoviſſent Deum, non ſicut Deum glorificaverunt:* ſed quia non impertivit eis ſpecialia illa beneficia, quae Judaeis, legem ſcriptam dando, ac Prophetas mittendo, totique humano generi poſt Chriſti in terras adventum contulit. Ad II. Apoſtolus certo aliquo tempore prohibitus fuit praedicare Evangelium in Aſia, quia Spiritus Sanctus volebat illud prius praedicari in Macedonia. Neque tamen Aſiatici interea caruerunt gratia remote ſufficiente, qua bene utentes omnia ad credendum proxime in Chriſtum requiſita impetrare poſſent. Ad III. N. C. Epheſii, quia ante praedicationem Evangelii Chriſtum ignorabant, carebant quidem gratia proxime ſufficiente ad fidem; at non carebant remote ſufficiente, cuius ope poterant naturalem legem ſervare, ſicque ulteriores gratias acquirere ad fidem et ſalutem. Ad IV. N. C. Apoſtolus loco cit. non loquitur de gratia actuali, ſed habituali; ait enim:

Gratiam iſtam in qua ſtamus. At gratia in qua ſtamus, non eſt actualis, ſed habitualis. Quare ante fidem non datur quidem gratia habitualis et ſanctificans, datur tamen actualis. Ad *confirm.* N. A, cuius falſitas manifeſte patet I^mo ex Scripturis, in quibus Deus Judaeis ſaepius exprobravit ingratum animum et incredulitatem. ISAIAE Cap. V. *Quid eſt quod debui ultra facere vineae meae, et non feci ei?* ISAIAE Cap. LXV. *Expandi manus meas tota die ad populum incredulum.* ISAIAE Cap. I. Judaeos ad poenitentiam hortatus eſt, ſerio utique, non irriſorie. *Lavamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum.* EZECHIELIS Cap. XXXIII. *Convertimini, convertimini a viis veſtris peſſimis.* II^do Authoritate Eccleſiae, quae has QUESNELLI propoſitiones iuſtiſſime proſcripſit, ordine VI. *Diſcrimen inter foedus Judaicum et Chriſtianum eſt, quod in illo Deus exigit fugam peccati, et implementum legis a peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia; in iſto vero Deus peccatori dat quod iubet, illum ſua gratia purificando.* Et VII. *Quae utilitas pro hominibus in veteri foedere, in quo Deus illum reliquit propriae infirmitati, imponendo ipſi ſuam legem? Quae vero felicitas non eſt admitti ad foedus, in quo Deus nobis donat, quod petit a nobis?* Ad *probat.* C. A. N. C. Lex nova dicitur lex gratiae, non quod nulla gratia data fuerit in lege veteri, quae multos Sanctos numeravit; ſed quia lex nova per ſe et ratione ſui dat gratiam, et quidem auxilia gratiae longe potentiora et uberiora: contra Lex vetus non per ſe et ratione ſui gratiam contulit, nec Judaei iuſtificabantur virtute legis, ſed ex fide in Chriſtum Mediatorem venturum.

CCLXXI. DICES. Saltem ex textu illo JOAN. Cap. I. *Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem,*

non

non evincitur omnibus infidelibus conferri gratias ſufficientes. Ergo. P. A. S. Auguſtinus verba illa ita exponit, ut ſenſus ſit: illuminat omnem hominem, qui illuminatur; aitque verba haec accipi poſſe pro generibus ſingulorum, ita ut dicatur, ex omni ſtatu hominum aliquos illuminari. S. Thomas exponit Verbum *illuminat* de lumine rationis naturalis. Ergo. R. N. A. Ad *prob.* R. dum Auguſtinus citata verba S. Joannis ſic intelligi poſſe aſſerit, loquitur de illuminatione efficaci, qua homo actu credit; neque ullibi negat textum illum intelligi poſſe de illuminatione ſufficiente, quae omnibus, nullo excepto, conceditur. S. Thomas non tantum de lumine rationis naturalis, verum etiam de lumine gratiae ſupernaturalis verbum *illuminat* exponit, S. Cyrillum Alexandrinum, S. Chryſoſtomum, et S. Auguſtinum ſecutus.

CCLXXII. OBJICITUR II. Authoritas TRIDENTINI, quod Seſſ. VI. Cap. III. ait: *Verum etſi ille* (Chriſtus) *pro omnibus mortuus eſt, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, ſed ii duntaxat, quibus meritum paſſionis eius communicatur.* Ergo ſaltem infidelibus non dantur gratiae ſufficientes. P. C. Si illae darentur etiam infidelibus, meritum paſſionis Chriſti omnibus communicaretur. Atqui iuxta Tridentinum non omnibus communicatur. Ergo. R. C. A. N. C. Ad *probat.* D. M. Communicaretur aliquo modo, in quantum intuitu meritorum Chriſti gratiae ſufficientes ipſis dantur, C. M. Eo modo, quo communicatur illis qui beneficium mortis Chriſti recipiunt, N. M. Et ſic diſt. minore, N. C. Tridentinum per beneficium mortis Chriſti non intelligit auxilium qualecunque ob merita Chriſti conceſſum, ſed gratiam ipſam iuſtificationis, ut conſtat ex toto illo ca- *In Tridentino.*

 pite,

pite, ita ut ſenſus citati textus ſit: Quamvis Chriſtus pro omnibus moriendo ſufficientia auxilia omnibus meruerit, non omnes tamen in hac vita recipiunt completum beneficium mortis eius, id eſt, iuſtificationem; ſed ii tantum, quibus meritum paſſionis eius perfecte communicatur per debitam Sacramenti ſuſceptionem, vel per fidem, ſpem, et charitatem continentem votum Sacramenti.

In Authoritate S. Auguſtini, eiuſqueDiſcipulorum.

CCLXXIII. Objicitur. III. Authoritas S. Auguſtini, eiuſque Diſcipulorum. S. Augustinus Lib. de Praedeſt. SS[rum], Cap. VIII. ait: *Fides igitur, et inchoata et perfecta, donum Dei eſt: et hoc donum quibuſdam dari, quibuſdam non dari, omnino non dubitet, qui non vult manifeſtiſſimis ſacris Litteris repugnare.* Atqui gratia ſufficiens eſſet fides inchoata. Ergo gratia ſufficiens ad credendum quibuſdam datur, quibuſdam non datur. II. Enarrat. in Pſal. CXXXVI. de Infidelibus ſcribit: *Quando illos videmus, et tam ſteriles eos invenimus, ut difficile nobis appareat in eis aliquid unde duci poſſint ad fidem rectam, vel ad bona opera, vel ad ſpem futuri ſaeculi.* III. Lib. de Gratia et Lib. Arbitrio, Cap. XIII. *Gratia per fidem Jeſu Chriſti eorum tantummodo eſt, quorum eſt ipſa fides.* Atqui infideles non habent fidem. Ergo non habent gratiam. IV. Lib. I. Operis imperfecti, Num. LXXXIII. ait: *Gratia Dei Chriſtianis eſt propria, non Chriſtianis Gentilibuſque communis.* Et Serm. CLIV. alias V. de Verbis Apoſt. *Pagani, qui non habent gratiam Dei per Jeſum Chriſtum.* V. S. Doctor pluribus locis affirmat gratiam efficacem non omnibus dari, ut appareat illam eſſe donum gratuitum. Ergo iuxta Auguſtinum dicendum pariter erit, gratiam ſufficientem non omnibus dari, ut appareat eam eſſe donum gratuitum. VI. S. Auguſtinus ad ſolven-

dam

dam quaeſtionem illam, quare Deus ex infidelibus unum potius quam alium vocet ad fidem, recurrit ad inſcrutabilia Dei iudicia. Atqui non opus fuiſſet ad illa recurrere, ſi omnibus infidelibus gratiae ſufficientes dantur; ſed dicere potuiſſet, aliquos ad fidem vocari, quia prioribus gratiis bene uſi fuerunt. VII. Serm. CCXCII. ſcribit: *Illis non eſt ortus Chriſtus, a quibus non eſt agnitus Chriſtus. Sol ille iuſtitiae, ſine nube, ſine nocte, ipſe non oritur malis, non oritur impiis, non oritur infidelibus.*

CCLXXIV. Eadem quae Auguſtini, fuit etiam Diſcipulorum eius doctrina. S. PROSPER in Reſponſione quarta ad Capitula Gallorum, aſſerit non omnes vocari ad fidem. II. Idem in Epiſtola ſua ad Auguſtinum, quae inter Auguſtinianas eſt CCXXV, Semipelagianos erroris arguit, quod gratiam quamdam generalem omnibus oblatam eſſe dicerent; ſcribit enim: *Haec ipſorum definitio ac profeſſio eſt, - - univerſis hominibus propitiationem, quae eſt in Sacramento Sanguinis Chriſti, ſine exceptione eſſe propoſitam; ut quicunque ad fidem et ad baptiſmum accedere voluerint, ſalvi eſſe poſſint.* III. S. FULGENTIUS Lib. I. de Veritate Praedeſtinationis et Gratiae, Cap. XX.* *Non ergo putemus gratiam Dei omnibus hominibus dari; non enim omnium eſt fides.* IV. Epiſcopi AFRICANI in Sardinia exules in Epiſtola ſua Synodica aiunt: *Non itaque gratia omnibus datur, quandoquidem ipſius gratiae participes eſſe non poſſunt qui fideles non ſunt.*

CCLXXV. R. ad I. D. M. Fides etiam inchoata eſt donum Dei, quod quibuſdam non datur quoad actum; quia nempe non omnes credunt, nec illa gratia bene utuntur, quae conceditur ut ad finem pervenire poſſint,

C.

C. M. Non datur quibuſdam quoad poſſe ſaltem remotum, N. M. Ad II. R. S. Auguſtinus non dicit, *Ut non appareat*, ſed *ut difficile nobis appareat*, quod ſane non eſt affirmantis infidelibus deeſſe omnem gratiam, qua adiuti ad fidem pervenire poſſint. Ex eo autem, quod in infidelibus nullus fructus inveniatur, quodque ii nec ſapiant, nec capiant, aliud non ſequitur, quam infideles illos gratia congrua carere. Ad III. R. Auguſtinum ibi non de omni gratia loqui, ſed de gratia iuſtificante, de gratia ſpei Chriſtianae, charitatis ac poenitentiae, quae utique dari non poteſt niſi per fidem Chriſti; agit enim ibi S. Doctor contra Pelagianos ſolam naturam gratiae nomine indigitantes, oſtenditque illis aliam quoque gratiam a natura diſtinctam admittendam eſſe, hoc nimirum argumento: Natura communis eſt omnibus, etiam paganis; fides autem Chriſti non eſt omnium. Ergo gratia illa, quae teſte Apoſtolo datur per fidem, non eſt natura. Ergo afferenda eſt gratia alterius ordinis, quam ſit natura. Ad IV. R. Auguſtinus per gratiam Dei, quae datur per Jeſum Chriſtum, intelligit eam quae eiuſdem Chriſti cognitionem et fidem involvit, quaeque proxime ad iuſtificationem diſponit, qualis certe non eſt gratia illa communiter Gentilibus data ante praedicationem. Ad V. R. rationem illam ab Auguſtino aſſignatam non adeo ſolidam eſſe; omnibus enim Angelis, nullo excepto, collata fuit gratia ſufficiens, quacum perſeverare potuiſſent, ſi voluiſſent, neque tamen id circo fuit Angelis debita, ſed donum plane gratuitum. Certe ſolidiorem rationem, cur gratia gratuitum ſit beneficium, aſſignat S. Doctor Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. XII. *Dando quibuſdam quod non merentur, profecto gratuitam, et per hoc veram ſuam gratiam eſſe voluit.* Nimirum ut gratia ſit, et appareat gratuitum beneficium, ſufficit quod non ſit debita, et non detur omnibus niſi gratis, atque ex mera miſericordia et liberali-

tate

tate. Gratia autem ſufficiens, quamvis omnibus detur, confertur tamen indignis ob peccatum tum originale, tum perſonale, atque ex mera miſericordia. Ad VI.N. m. Quamvis enim recte reſponderi poſſit, aliquos ad fidem vocari, quia prioribus gratiis bene uſi ſunt, alios in ſua infidelitate relinqui ob abuſum priorum gratiarum; redit tamen quaeſtio, cur Deus dederit uni auxilia congrua, quibus praevidit eum cooperaturum, alteri vero mere ſufficientia, quibus praevidit eum non cooperaturum: cui quid aliud reſpondeas, quam cum Apoſtolo, *O altitudo divitiarum ſapientiae et ſcientiae Dei!* Ad VII. R. ſenſum eſſe, quod Chriſtus ſol iuſtitiae non ſit exortus impiis et infidelibus lumine efficaci et practico, quod expulerit ab eorum cordibus nubes, et iniuſtitiae noctem. Oritur tamen et illis lumine aliquo, quamvis ſubobſcuro, nihilominus ſufficiente. *Chriſtus Dominus*, ſcribit idem S. Doctor Tractatu XXXV. in Joannem, *et inter fideles ſuos, et inimicos Judaeos, tamquam inter lucem et tenebras diſtinguebat; tamquam inter illos, quos radio fidei perfundebat, et illos quorum clauſos oculos circumfundebat.*

CCLXXVI. Neque magis authoritate Diſcipulorum Auguſtini premimur. Ad I. R. S. Proſper non negat gratiam remote ſufficientem omnibus dari; ſed vult tamen non omnes vocari vocatione proxime ſufficiente, nec omnibus Evangelium annuntiari, nec omnibus dari aequalem gratiae menſuram. Certe in Reſponſione VIII. ad Capitula Gallorum ait, omnium hominum curam eſſe Deo, et infidelitatem hominum ipſis adſcribendam eſſe hominibus: quae vera eſſe nequeunt, niſi Deus omnibus gratias ſaltem remote ſufficientes daret. Ad II. R. Semipelagianos non argui a S. Proſpero, quod dicerent gratiam ſufficientem omnibus a Deo dari; ſed quod dicerent eam ſic offerri, ut illam conſequerentur quicunque vellent,

lent, eamque ſolis naturae viribus deſiderarent, abſque auxilio gratiae ſupernaturalis. ' Ad III. R. S. Fulgentium loqui de gratia iuſtificante; ſubiungit enim continuo poſt verba citata: *Et quidam charitatem Dei non recipiunt, ut ſalvi fiant*. At vero neque in Scripturis, neque in Patrum libris de aliis dicitur, quod charitatem Dei non receperint ut ſalvi fierent, niſi de iis quibus charitas Dei oblata ſit, et quibus liberum fuerit eam recipere, quam reprobi malitia ſua repulerunt. Unde evidens fit, omnes qui charitatem iuxta Fulgentium non receperunt, deſtitutos nequaquam fuiſſe omni ad iuſtitiam et ſalutem praeſidio neceſſario, quod eſt gratia ſeu proxime ſeu remote ſufficiens, etſi caruerint tum gratia efficaci, tum etiam ſanctificante. Ad IV. R. Epiſcopos pariter Africanos de gratia, quae proxime diſponit ad iuſtificationem, ut ex ipſo contextu eluceſcit, non autem de quovis gratiae auxilio, cum ab illo fidem neceſſario praeveniri univerſa cum Tridentino Concilio Seſſ. VI. Can. III. credat Eccleſia.

Fruſtra obtenditur ſequela,

CCLXXVII. Objicitur IV. Sequela. Si gratia ſufficiens omnibus infidelibus daretur, ſequeretur Imo infidelem ſine fide poſſe placere Deo; quia ante fidem poſſet elicere actus quoſdam ſupernaturales. Atqui hoc repugnat Apoſtolo ad Hebr. Cap. XI. ſcribenti: *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.* Ergo. Sequeretur IIdo, nullam dari infidelitatem pure negativam etiam in illis, quibus praedicatum numquam fuit Evangelium. Atqui hoc repugnat communiſſimae Theologorum. Ergo P. M. Omnis infidelitas oriretur ex abuſu priorum gratiarum. Ergo omnis infidelitas eſſet culpabilis et volita ſaltem in cauſa. R. D. M. Sine fide poſſet placere Deo aliquo modo, C. M. Eo modo quo placet Deo homo iuſtus, ac filius adoptivus Dei, N. M. Atque hoc modo hominem ſine fide placere poſſe Deo negat Apoſtolus, exemplum

Enoch

Enoch et Noe adducens, qui utique erant iuſti. Ad II. N. M. Ad *probat.* C. A N. C. Negative infideles dum reſiſtunt gratiae remote ſufficienti, nec praevident, nec praevidere poſſunt ſe propterea privandos eſſe notitia et fide myſteriorum noſtrorum. Ergo infidelitas illa non eſt volita in cauſa; quia malus effectus qui ſequitur ex aliqua cauſa, ponenti cauſam non imputatur ad culpam, niſi praevideatur, aut praeviſus fuerit, aut praevideri ſaltem potuerit ac debuerit.

CCLXXVIII. Objicitur V. Obſcuritas et implicantia huius gratiae remote ſufficientis. Non poteſt explicari, in quo conſiſtat haec gratia remote ſufficiens. Ergo commentitia eſt. R. I^mo^. N. C. Multa certo exiſtunt, quae qualia ſint ignoramus. R. II^do^. N. A. Haec gratia remote ſufficiens ad fidem et iuſtificationem probabilius eſt ſupernaturalis illuſtratio mentis, et pia motio voluntatis, qua infideles illuſtrantur, excitantur, et adiuvantur ad ſervandam legem naturalem, ad credendum quod exiſtat Deus, et quod inquirentibus ſe ſit remunerator. Quod ſi infidelis huic gratiae cooperetur, dat Deus ulteriores gratias ad legem naturalem diutius ſervandam, ad vincendas tentationes graviores, ad deſiderandam ſollicite ſalutem, atque ad opera pietatis exercenda. Si et hac ulteriori gratia bene utatur, dabit tandem illi Deus gratiam proxime ſufficientem ad fidem et iuſtificationem. Ex quo patet, quomodo infideles omnes gratiam habeant ſufficientem ad fidem; non proxime, quia nondum proxime credere poſſunt in Chriſtum, ſed remote, quia actu habent talem gratiam, qua ſi bene uterentur, acquirerent potentiam proximam credendi in Chriſtum. Haec explicatio optime conciliatur cum doctrina S. Thomae Quaeſt. XIV. de Veritate, Artic. XI. *Hoc ad divinam providentiam pertinet, ut cuilibet provideat de neceſſariis ad*

Aut obſcuritas et implicantia huius gratiae.

ad ſalutem, dummodo ex parte eius non impediatur. Si enim aliquis taliter nutritus (in ſylvis) *ductum rationis naturalis ſequatur in appetitu boni, et fuga mali, certiſſime eſt tenendum, quod ei Deus vel per internam inſpirationem revelaret ea, quae ad credendum ſunt neceſſaria, vel aliquem fidei praedicatorem ad eum dirigeret, ſicut miſit Petrum ad Cornelium.*

CCLXXIX. DICES I. Si infideles habent gratias ſufficientes ad exercenda opera pietatis, et ſervandam legem naturalem; poterunt in ſtatu infidelitatis amare Deum ſuper omnia amore ſupernaturali. Atqui hoc dici non poteſt, quia in hac providentia nemo iuſtificatur ſine fide in Chriſtum. Ergo. Antequam reſpondeam, noto obiectionem hanc ſupponere, quod explicita fides SS^mae^ Trinitatis et Incarnationis ſit neceſſaria neceſſitate medii ad fidem et ſalutem, quod tamen a magni nominis Theologis negatur. Verum quidquid de hoc ſit, ob maximam probabilitatem ſententiae neceſſitatem hanc adſtruentis, R. N. M. Deus in hac providentia neminem excitat vel adiuvat ad actum perfectae charitatis ſupernaturalis, niſi poſt elicitam fidem explicitam Myſteriorum SS^mae^ Trinitatis, et Incarnationis. Infidelis itaque, antequam explicite iſta credat, habet tantum potentiam remotam eliciendi actum charitatis perfectae; quae numquam evadet proxima, niſi purificetur conditio, id eſt, niſi explicite credat Myſterium Trinitatis, et Incarnationis.

CCLXXX. DICES II. Vocatio ad fidem eſt prima gratia ſupernaturalis. Ergo infideles, antequam eis fides noſtra proponatur, non habent gratiam ſufficientem ad ſalutem. Sed infidelibus ſaepiſſime fides non proponitur. Ergo ſaepiſſime nullam habent gratiam ſufficien-

ficientem. P. M. Juxta TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. VIII *Fides eſt humanae ſalutis initium, fundamentum et radix omnis iuſtificationis.* Ergo ſi non fides ipſa, ſaltem vocatio ad fidem eſt prima gratia ſupernaturalis. R. D. A. Vocatio ad fidem inchoatam, ſeu vocatio ad fidem latius dicta, eſt prima gratia ſupernaturalis, C. A. Vocatio ad fidem perfectam et ſtricte talem, N. A. et Conſeq. Gratia ſufficiens ad ſervandam legem naturalem, atque excitans ad inquirendum mundi huius Authorem, Gubernatorem et Judicem, cum ordinetur a Deo tamquam medium efficaciſſimum ad obtinendum donum fidei perfectae et ſupernaturalis, niſi homo gratiae contumaciter reſiſtat, merito vocari poteſt vocatio ad fidem latius dicta, ſive vocatio ad fidem inchoatam. Atque hanc eſſe primam gratiam ſupernaturalem ultro concedimus, quae a Deo homini infideli liberaliter conceditur. Vocatio vero ſtricte talis ad fidem perfectam alias ſupponit gratias, quae praeceſſerunt. Fidem hanc inchoatam haud dubio agnovit iam S. AUGUSTINUS Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. ſcribens: *Fiunt ergo inchoationes quaedam fidei, conceptionibus ſimiles: non tamen ſolum concipi, ſed etiam naſci opus eſt, ut ad vitam perveniatur aeternam,* Ad *probat.* C. A. N. C. Fides a Tridentino dicitur humanae ſalutis initium, fundamentum et radix omnis iuſtificationis, non quia eſt prima gratia, ſiquidem fides in ſtricto ſenſu ſumatur; ſed quia inter pietatis opera ad iuſtitiam et ſalutem conducentia eſt primum, et ad caetera requiritur. Hinc S. AUGUSTINUS Serm. XXVII. alias XX. de verbis Apoſtoli, ait: *Domus Dei credendo fundatur, ſperando erigitur, diligendo perficitur.* Et S. PROSPER in Reſponſione ad Excerptum VIII. Genuenſium: *Fides eſt virtutum omnium fundamentum.* Sed inde quis prudens colligat, fidem gratia non praeveniri, fidem elici abs-

absque ulla praevia diſpoſitione? Quamvis igitur fides dicatur iuſtitiae radix, non deſinit tamen ipſa radix eſſe ex ſemine, quod eſt gratia. Accedit quod ſine fide perfecta ac ſtricte dicta, homo quidem gratia adiutus poſſit actum ſupernaturalem elicere, numquam vero actum meritorium vitae aeternae, qui ſupponit gratiam ſanctificantem in homine operante; haec vero fidem perfectam ſupernaturalem.

CCLXXXI. DICES III. S. AUGUSTINUS Lib. de Praedeſt. SS[rum], Cap. VII. ſcribit: *Ex fide autem* (Apoſtolus) *ideo dicit iuſtificari hominem, non ex operibus; quia ipſa prima datur, ex qua impetrentur caetera, quae proprie opera nuncupantur, in quibus iuſte vivitur.* Et Enchiridii Cap. CXVII. *Fides impetrat quod lex imperat.* II[do] S. Auguſtinus et S. Proſper, ut videre eſt apud SUARIUM Lib. IV. de Gratia, Cap. XV. Num. XXIII. et XXIV, ſaepius repetunt, hominem nihil meriti habere ante fidem: vocationem ad fidem non poſſe ſub cuiuscunque boni operis meritum cadere: fidem aequiparari cum Incarnatione; quia ſicut in humanitate aſſumpta nihil potuit praecedere, quo iſta mereretur unionem hypoſtaticam: ita in homine nihil poſſit praecedere, quo mereatur fidem. Ergo iuxta Auguſtinum et Proſperum vocatio ad fidem eſt prima gratia ſupernaturalis, quae homini confertur. R. ad I. S. Auguſtinus Lib. de Praedeſt. SS[rum] arguit Semipelagianos, qui praedeſtinationis initium naturalibus viribus liberi arbitrii tribuebant, dicentes, gratiam non operum, ſed fidei merito obvenire, atque in omnium poteſtate eſſe absque gratiae auxilio pium credulitatis affectum in ſe excitare, ſeque ad fidem diſponere. Ait itaque S. Doctor, ipſam quoque fidem Dei opus eſſe, per fidem tamquam radicem proxime impetrari

trari caetera: per fidem, perfectam illam et iuſtificantem, haberi opera meritoria: fidem anteriorem eſſe operibus meritoriis et vere Chriſtianis, ſive illis, *in quibus iuſte vivitur;* at nullibi dicit fidem anteriorem eſſe omni gratia, etiam illa, qua ipſa fides producitur. Ad II^dum^. N. C. Quamvis actus fidem praecedentes elicientur ope gratiae ſupernaturalis, ſintque et ipſi ſupernaturales, mereri tamen non poſſunt ipſam fidem, ſeu vocationem congruam ad fidem, et gratiam efficacem ad credendum; nam ipſa ſemper manet donum Dei, quod Deus iuxta beneplacitum ſuum poteſt per gratiam efficacem dare uni, et non dare alteri. Neque mereri quis poteſt actibus illis gratiam ſufficientem ad credendum; non enim videtur, quod ille, qui nondum eſt filius adoptivus Dei, proprie mereri poſſit donum aliquod ſupernaturale, quamvis ſupernaturali auxilio non careat. Quare qui praecedentibus gratiis cooperatus eſt, infallibiliter quidem vocabitur ad fidem; hanc tamen vocationem accipiet non propter ſua, ſed unice propter merita Chriſti.

CONTROVERSIA VIII.

DE NECESSITATE GRATIAE.

AN AD QUEMLIBET ACTUM SALUTAREM, ATQUE ETIAM AD INITIUM FIDEI, ET PIUM CREDULITATIS AFFECTUM NECESSARIA SIT GRATIA SUPERNATURALIS?

CONTRA PELAGIANOS ET SEMIPELAGIANOS.

Qui circa neceſſitatem gratiae divinae Pelagianorum ac Semipelagianorum, ſeu Maſſilienſium errores fuerint, diligenter notavimus in praevia Diſſertatione

Hiſtorica II. et III., ad quas proinde Lectorem remittimus. Quid vero ſit gratia actualis, et quae eius diviſio, diximus Num. CI. et CII.

Neceſſitas gratiae ſupernaturalis ad quemlibet actum ſalutarem, atque ad initium fidei evincitur ex Scripturis.

CCLXXXII. CONCLUSIO. Ad quemlibet actum ſalutarem, atque etiam ad initium fidei, et pium credulitatis affectum neceſſaria eſt gratia ſupernaturalis. Prob. Concluſio haec dogmatica contra Pelagianos et Semipelagianos I^mo^ Authoritate Scripturarum. JOAN. Cap. VI. ait Chriſtus: *Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater qui miſit me, traxerit eum.* JOAN. Cap. XV. *Sine me nihil poteſtis facere.* His verbis ſaepius adverſus Pelagianos uſus eſt AUGUSTINUS, praecipue Tract. LXXXI. in Joannem ſcribens: *Ne quiſquam putaret ſaltem parvum aliquem fructum poſſe a ſemetipſo palmitem ferre, cum dixiſſet, Hic fert fructum multum, non ait, Quia ſine me parum poteſtis facere: ſed, Nihil poteſtis facere. Sive ergo parum, ſive multum, ſine illo fieri non poteſt, ſine quo nihil fieri poteſt.* I. ad COR. Cap. VII. ait Apoſtolus: *Miſericordiam conſecutus a Domino, ut ſim fidelis.* Ubi iterum obſervat AUGUSTINUS Lib. de Gratia et Lib. arbitrio, Cap. VII. *Non enim dixit, Miſericordiam conſecutus ſum, quia fidelis eram; ſed, ut fidelis eſſem: hinc oſtendens etiam ipſam fidem haberi niſi Deo miſerante non poſſe, et eſſe donum Dei.* Ad EPHES. Cap. II. idem Apoſtolus ait: *Gratia ſalvati eſtis per fidem, et hoc non ex vobis, Dei enim donum eſt; non ex operibus, ut ne quis glorietur.* II. ad COR. Cap. III. *Non quod ſufficientes ſimus cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis; ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt.* I. ad COR. Cap. IV. *Quis te diſcernit? Quid autem habes quod non accepiſti? Si autem accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis?* Ad PHILIPPENSES Cap. II. *Deus eſt, qui operatur in vobis et velle et perficere,*

pro

pro bona voluntate. JACOBI Cap. I. *Omne datum optimum, et omne donum perfectum, deſurſum eſt; deſcendens a Patre luminum.* Haec autem Scripturarum loca non externae tantum, ſed interioris etiam gratiae neceſſitatem oſtendunt, qua oculi mentis interius aperiantur, dum praedicator Evangelicus exterius auribus inſonat; quae exponat Scripturarum ſenſum, et cor lapideum in carneum mutet; quae diffundatur in cordibus per Spiritum Sanctum, iuxta illud Apoſtoli I. ad THESSALONIC. Cap. I. *Evangelium noſtrum non fuit ad vos in ſermone tantum, ſed et in virtute, et in Spiritu Sancto,* intus nimirum movente et inſpirante.

CCLXXXIII. Prob. II. Authoritate Conciliorum. *Conciliis,* DIOSPOLITANA Synodus A. 415. ſeptimum hunc Pelagii articulum proſcripſit: *Gratia Dei atque adiutorium non ad ſingulos actus datur, ſed de libero eſt arbitrio, vel in lege atque doctrina.* CARTHAGINENSE III. in cauſa Pelagianorum A. 418. Can. VI. ait: *Placuit, ut quicunque dixerit, ideo nobis gratiam iuſtificationis dari, ut quod facere per liberum iubemur arbitrium, facilius poſſimus implere per gratiam, tamquam etſi gratia non daretur, non quidem facile, ſed tamen poſſimus etiam ſine illa implere divina mandata, anathema ſit.* ARAUSICANA II. Synodus Semipelagianorum errores pluribus Capitulis damnavit. Capit. VII. ait: *Siquis per naturae vigorem bonum aliquod, quod ad ſalutem pertinet vitae aeternae, cogitare ut expedit, aut eligere, ſive ſalutari, id eſt, evangelicae praedicationi conſentire poſſe confirmat, absque illuminatione et inſpiratione Spiritus Sancti, qui dat omnibus ſuavitatem in conſentiendo, et credendo veritati; haeretico fallitur ſpiritu, non intelligens vocem Dei in Evangelio dicentis, Sine me nihil poteſtis facere.* Plura ex Arauſicanis Capitulis exhibuimus

mus Num. LIII. Arauſicanam doctrinam innovavit TRIDENTINA Synodus Seſſ. VI. de Juſtificatione, Can. I. *Si quis dixerit, hominem ſuis operibus, quae vel per humanae naturae vires, vel per legis doctrinam fiant, abſque divina per Jeſum Chriſtum gratia poſſe iuſtificari coram Deo; anathema ſit.* Can. II. *Si quis dixerit, ad hoc ſolum divinam gratiam per Chriſtum Jeſum dari, ut facilius homo iuſte vivere, ac vitam aeternam promereri poſſit; quaſi per liberum arbitrium ſine gratia utrumque, ſed aegre tamen et difficulter poſſit; anathema ſit.* Can. III. *Si quis dixerit, ſine praeveniente Spiritus Sancti inſpiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, ſperare, diligere, aut poenitere poſſe, ſicut oportet, ut ei iuſtificationis gratia conferatur; anathema ſit.*

Pontificibus. CCLXXXIV. Prob. III. Authoritate Pontificum. S. INNOCENTIUS I. in Epiſt. ad Patres Conc. Milevitani ſcribit: *Cum in omnibus divinis paginis voluntati liberae non niſi adiutorium Dei legamus eſſe nectendum, eamque nihil poſſe coeleſtibus praeſidiis deſtitutam, quonam modo huic ſoli poſſibilitatem hanc pertinaciter defendentes, ſibimet, immo plurimis Pelagius Coeleſtiuſque perſuadent?* S. ZOSIMUS in Epiſt. tractoria ad omnes orbis Epiſcopos: *In omnibus actibus, cauſis, cogitationibus, motibus, adiutor et protector orandus eſt. Superbum eſt enim, ut quidquam ſibi humana natura praeſumat.* S. COELESTINUS in Epiſt. ad Epiſcopos Galliarum: *His ergo Eccleſiaſticis regulis, et ex divina ſumptis authoritate documentis, ita adiuvante Domino conformati ſumus, ut omnium ſtudiorum omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum profiteamur authorem: et non dubitemus ab ipſius gratia omnia hominis merita praeveniri; per quem fit ut aliquid boni et velle incipiamus,*

et

et facere. BONIFACIUS II. damnatis Maſſilienſium erroribus, ratam habuit doctrinam Synodi Arauſicanae.

CCLXXXV. Prob. IV. Authoritate Patrum. S. CYPRIANUS Lib. III. ad Quirinum, Cap. IV. ſcribit, *In nullo gloriandum, quando noſtrum nihil ſit.* S. AMBROSIUS Lib. de Fuga ſaeculi: *Non eſt in poteſtate noſtra cor noſtrum, et noſtrae cogitationes.* Et Lib. II. in Lucam, Cap. III. *Ubique Domini virtus ſtudiis cooperatur humanis, ut nemo poſſit aedificare ſine Domino, nemo quidquam incipere ſine Domino.* S. HIERON. Lib. III. contra Pelagianos ait, *Dominum gratia ſua nos in ſingulis operibus iuvare, atque ſuſtentare.* S. AUGUSTINUS indefeſſis XVIII. annorum laboribus, et libris plus quam triginta orthodoxam de divina gratia doctrinam contra Pelagianos et Semipelagianos propugnavit. Magiſtrum ſecuti ſunt Diſcipuli relatis de impia ſecta triumphis inſignes, S. PROSPER AQUITANICUS, PAULUS OROSIUS, S. FULGENTIUS, S. CAESARIUS ARELATENSIS etc. Quis caeterorum per orbem Epiſcoporum hac de re ſenſus fuerit, refert S. AUGUSTINUS Lib. IV. contra duas Epiſtolas Pelagianorum ad Bonifacium, Cap. VIII, ubi ait, *Se rectam et antiquitus fundatam Catholicam fidem adverſus recentem Pelagianorum haereticorum praeſumptionem perniciemque defendere.* Tum diſertis verbis aſſerit, *eorum profanas vocum novitates Eccleſiam Chriſti et Orientalem et Occidentalem horruiſſe.* Idem S. Doctor Lib. II. contra Julianum, Cap. VII. *Nunc*, inquit, *ſententiis Epiſcoporum, qui fuerunt ante nos, urgere te inſtitui;* atque id ita praeſtat, ut totum hunc fere librum in authoritatibus et teſtimoniis conſumat. Aſſerit ſub illius finem, Cap. X. aut tot ſententiis ſanandum fore Julianum, aut nihil amplius de ipſo ſperari poſſe, ſi non vereatur *tot* *patribus,*

Sanctos Doctores egregios atque memorabiles Catholicae veritatis accuſare, Irenaeum, Cyprianum, Rheticium, Olympium, Hilarium, Gregorium (Nazianzenum) *Baſilium, Ambroſium, Joannem,* (Chryſoſtomum) *Innocentium, Hieronymum, caeteroſque ſocios ac participes eorum, inſuper et univerſam Eccleſiam.*

Ac ratione Theologica. CCLXXXVI. Prob. V. Ratione Theologica. Beatitudo, ad quam homo de facto ordinatus eſt a Deo, eſt ſupernaturalis, ut oſtendimus Tomo IV. Artic. IV. Controverſia VI. Ergo etiam actus, qui ad illam conducunt, debent eſſe ſupernaturales, quia inter finem et media debet dari proportio. Atqui actus ſupernaturalis elici non poteſt per vires mere naturales, et abſque gratia ſupernaturali; alias non eſſet ſupernaturalis, quia non excederet vires totius naturae creatae. Ergo ad omnem actum ſalutarem neceſſaria eſt gratia ſupernaturalis.

Corollaria. CCLXXXVII. Ex Catholica hac doctrina ſequitur I^{mo}, hominem ſine gratia ſupernaturali neque moralem, neque phyſicam habere potentiam eliciendi actum ſalutarem; eoquod aliquo careat conſtitutivo actus primi proximi, ſive gratia ſupernaturali, quae neceſſario requiritur, ut potentia in actum ſalutarem exire queat. II^{do}. Hominem ſolis naturae viribus diſponere ſe non poſſe ad gratiam actualem recipiendam; tum quia haec diſpoſitio eſſet actus ad ſalutem conducens, qui tamen ſolis naturae viribus elici non poteſt: tum quia ſic gratia daretur ſecundum merita, atque ita deſineret eſſe gratia, eſſetque pediſſequa naturae.

OBJECTIONES.

Pelagiani perperam CCLXXXVIII. Objicitur I. Authoritas Scripturarum. Proverb. Cap. XVI. v. 1. dicitur: *Hominis*

minis eſt animam praeparare. Et v. 9. *Cor hominis diſponit viam ſuam: ſed Domini eſt dirigere greſſus eius.* LUCAE Cap. XI. *Petite, et dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulſate, et aperietur vobis.* Ergo praeparatio, deſiderium ſalutis, ac bona voluntas praecedunt gratiam. II^do^. Ad ROM. Cap. VIII. *Velle adiacet mihi; perficere autem bonum non invenio.* III^tio^ ZACHARIAE Cap. I. *Convertimini ad me, ait Dominus, et convertar ad vos.* IV. MATTH. Cap. XXV. *Uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique ſecundum propriam virtutem.* *Confirm.* Zachaeus LUCAE XIX. gratiam conſecutus eſt ob meritum aliquod praecedens naturale, atque ob deſiderium quo flagrabat Chriſtum videndi. Latro in Cruce pendens LUCAE XXIII. ob verba illa, *Domine cum veneris in regnum tuum, memento mei.* Cornelius Centurio ACT. Cap. X. ob eleemoſynas et orationes. Ergo. R. C. A. N. C. Textus illi liberam quidem voluntatis noſtrae cum gratia cooperationem commendant, at neutiquam neceſſitatem gratiae praevenientis excludunt. Nemo enim mortalium petere, pulſare, vias ſuas diſponere, atque animam praeparare poteſt abſque auxilio gratiae Dei, qui ſolus praeparat voluntates noſtras. Ad II. R. Apoſtoli mentem non eſſe, quod voluntas illa ſit abſque auxilio gratiae; ſecus non ſcripſiſſet ad PHILIPPENSES Cap. II. *Deus eſt, qui operatur in vobis et velle et perficere, pro bona voluntate.* Hoc unum itaque ibi docet, praeter gratiam quae facit velle, aliam eſſe neceſſariam, quae det agere et perficere. Ad III. reſpondet TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. V. *Cum dicitur, Convertimini ad me, et ego convertar ad vos; libertatis noſtrae admonemur: cum reſpondemus, Converte nos Domine ad te, et convertemur; Dei nos gratia praeveniri confitemur.* Quare homo gratia excitante praeventus ad Deum convertitur

nobis obiiciunt Scripturas.

vertitur cooperando gratiae, ac tum Deus convertitur ad hominem infundendo ipſi gratiam ſanctificantem. Ad IV. R. Si de gratia ſanctificante ibi ſit ſermo, nihil inde conſequi; quia gratia illa datur ſecundum menſuram praeviae diſpoſitionis, quae non eſt a natura, ſed a praeveniente gratia. Quod ſi vero de gratiis gratis datis is locus intelligendus ſit, ſenſus parabolae erit, quod Deus gratias gratis datas illis diſtribuat, quos vel ipſe idoneos facit, aut quos natura ad illud munus idoneos invenit, quin haec capacitas naturalis ſit cauſa moralis et meritoria, quaſi maior capacitas et virtus naturalis moveret Deum ad conferendas plures aut maiores gratias. Quamvis itaque Deus gratias gratis datas ſaepe viribus naturae contemperet, id tamen non facit intuitu meritorum naturae, ſed pro nudo beneplacito ſuo: nam ſaepe praeſtantiori naturae minora paucioraque largitur, quam minus praeſtanti. Ad *confirm.* reſponſio habetur ex ARAUSICANA Synodo, quae ſua de neceſſitate gratiae Capitula ita concludit: *Unde manifeſtiſſime credendum eſt, quod et illius latronis, quem Dominus ad paradiſi patriam revocavit, et Cornelii Centurionis, ad quem Angelus Domini miſſus eſt, et Zachaei, qui ipſum Dominum ſuſcipere meruit, illa tam admirabilis fides non fuit de natura, ſed divinae largitatis donum.*

CCLXXXIX. DICES I. Apoſtolus I. ad TIMOTH. I. ſcribit: *Qui prius blaſphemus fui, et perſecutor, et contumelioſus: ſed miſericordiam Dei conſecutus ſum, quia ignorans feci in incredulitate.* Ergo ignorantia fuit cauſa, cur veniam conſequeretur. Ergo multo magis opus naturaliter bonum poteſt eſſe cauſa moralis gratiae. R. C. A. N. C. Particula *quia* in Scripturis non ſemper denotat cauſam, ſed ſaepe terminum tantum et obiectum, idemque ſignificat ac particula *cum.* Quis enim

enim ſanae mentis dicat, quod David PSALMO XL. *Sana animam meam, quia peccavi tibi*, Deo peccata ſua proponat tamquam cauſam moralem et motivum, quo Deus excitetur ad conferendam illi gratiam ſanationis? Propoſuit itaque illa praecise tamquam terminum ſeu obiectum, circa quod occuparetur Dei miſeratio. Itaque etiam ignorantia Pauli non erat cauſa meritoria miſericordiae divinae; ſed hoc ſolum praeſtabat, ut venia minus eſſet indignus, quam ſi peccaſſet ex malitia.

CCXC. DICES II. Scriptura nos hortatur, nobiſque praecipit, ut convertamur ad Deum, ut petamus ac pulſemus. Ergo initium ſalutis, conatus ille, ac bona voluntas eſt a nobis. P. C. Quod ab alio petimus, non eſt in noſtra poteſtate. Ergo quod a nobis petitur et exigitur, pendet a nobis. Atqui a nobis petitur et exigitur, ut pulſemus, petamus, quaeramus, credamus. Ergo pulſare, petere, credere etc. eſt in noſtra libera poteſtate. *Confirm.* Credere vel non credere eſt in arbitrio voluntatis. Ergo fides a nobis oritur. R. C. A. N. C. Ad *prob.* C. A. D. C. Pendet a nobis, id eſt, a viribus ſolius liberi arbitrii, N. C. A viribus liberi arbitrii adiuti per gratiam praevenientem, et omnino gratuitam, C. C. Ad *confirm.* D. A. Credere per gratiam eſt in arbitrio voluntatis humanae, C. A. Sine gratia, N. A. et Conſeq. Homo poteſt non credere ſine gratia; at non poteſt credere ſine gratia.

CCXCI. OBJICITUR II. Authoritas Patrum, praecipue Graecorum, Ignatii Martyris, Irenaei, Juſtini, Clementis Alexandrini, Athanaſii, Chryſoſtomi, aliorumque, qui in ea fuiſſe ſententia videntur, quod initium ſalutis a nobis ſit; quod bona voluntas praeveniat gratiam, et quod Deus ſubſequente ſua gratia pios ac naturales *Ac Patres Graecos,*

ralcs

rales voluntatis conatus iuvet. R. inverecundam hanc Graecorum Patrum accuſationem a Janſenianis praecipue ſuſceptam eſſe eo animo, ut illorum Patrum authoritatem, a quibus in materia de Libero Arbitrio vehementer premi ſe animadvertunt, elevent atque infirment. Hac in re itaque obſervo I^{mo}. Quod praecipue in praeſenti argumento non tam verba Catholicum aut haereticum efficiant, quam ſenſus quem ſortiuntur a proferente, et de quo aliunde nobis conſtat. Graeci libere et abſque ſcrupulo dicebant, initium actionis bonae a nobis duci; ſed intelligebant primam ad bonum determinationem, quam facit voluntas. Intelligebant principium, at non primum: intelligebant primum in homine, ſed factum et ab homine et a Deo, non quod ante a ſolo Deo factum eſt in homine. Gratiae nomine ſaepe intelligebant illi non initialem et communem, quae occultum quaſi atque imperfectum principium eſt, et ſine merito confertur; ſed ulteriorem, auctiorem, luculentiorem, ſalutique noſtrae viciniorem, ad quam opera noſtra et conatus quid conferunt. Docuerunt Deum non praecedere noſtram voluntatem; ſed intelligebant non praecedere vim inferendo, quae ita ad ſe trahat voluntatem, ut volitio non amplius homini ſit libera. Docuerunt, debere nos primum decernere, velle, eligere; ſed illam ſupponebant gratiam, quae hanc nobis clanculum ſuppeditat facultatem. Docuerunt, volendo et omnem diligentiam adhibendo impetrari a nobis gratiam; ſed intelligebant ſubſequentem et adiuvantem. Atque id ex plurimis aliis eorum locis evincitur, quibus doctrinam hanc ſuam clare exprimunt. Profecto moleſta atque intolerabilis res foret, ſi omni propoſitioni, quae ſiniſtre explicari poſſet, clauſulam aliquam in familiari ſermone, aut etiam libris conſcribendis, ſemper adhibere deberemus. Hoc autem eo minus temporibus illis neceſſa-

rium

rium erat, quod, exorta nondum Semipelagianorum ſecta, gratia praveniens tacite ab omnibus intelligebatur.

CCXCII. Obſervo II. Antequam circa dogmata aliqua naſcerentur haereſes; non loquebantur homines ea cautela, iiſque verborum limitationibus, quae poſtmodum fuerunt adhibitae. Controverſiae nimirum exortae effecerunt, ut conſtituerentur ac definirentur voces, certaque cautione modi loquendi circumſcriberentur. Non habuere occaſionem Veteres Patres, priuſquam Pelagiana, ac Maſſilienſium haereſis oriretur, rem hanc ex inſtituto tractandi; ideoque plurimi de gratia non ſunt locuti, niſi breviter et tranſeunter. Dandum eſt praeterea etiam aliquid linguarum atque idiomatum diverſitati. Novimus quantae exortae ſint tempeſtates ex graeca voce *hypoſtaſis*, et qualis item differentia in exprimendo, per diverſimode uſurpatas voces *cauſa* et *principium*.

CCXCIII. Obſervo III. Ut certi reddamur de genuino Patrum Graecorum ſenſu, non oportet in teſtimonio uno vel altero, a reliquo contextu avulſo, conquieſcere, ſed totam libri ſtructuram pervadere, atque omnia illius effata univerſe obſervare eſt neceſſe. Non loquuntur profecto illi tam frequenter de gratia, neque ita minute dotes eius peculiares deſcribunt, quia rei huius occaſionem non habebant. S. Auguſtinus, qui contra homines adverſus gratiam haereſin molientes calamum ſtrinxit, feliciſſime hac in re verſatus eſt. Anteriores vero, qui ſcripſerunt contra Marcionitas, eoſque haereticos qui aſſerebant ex quadam fati ſpecie pendere omnia, nihilque prorſus conferre induſtriam noſtram ad ſalutem, conſtricti omnino erant ad declarandam poteſtatem liberi arbitrii; non vero ad curam in praedicanda explicandaque gratia ponendam. Suppoſitam nihilominus, taciteque ſemper ab illis intellectam fuiſſe praevenientem

gra-

gratiam, vel inde ſolum colligi poteſt, quod generatim omne bonum Deo referant acceptum, et ſaepenumero omnem bonum actum ipſius gratiae adſcribant.

CCXCIV. Obſervo IV. Si propoſitiones quaedam a contextu ſeparatae, et ſenſu a mente loquentis alieno expoſitae, ſufficerent ad Patres Graecos Semipelagianis adnumerandos, non Graeca modo, ſed Latina etiam Eccleſia integris IV. ſaeculis perinde infecta fuiſſet Maſſilienſium erroribus; ſiquidem Patres Latini primorum ſaeculorum eodem idiomate, eademque phraſi uſi fuere. Certe S. CYPRIANUS Lib. III. Teſtimoniorum, Cap. LII. ſcribit, *Credendi vel non credendi libertatem in arbitrio poſitam eſſe.* TERTULLIANUS Lib. II. contra Marcionem, Cap. V. *Totam nobis libertatem arbitrii in utramque partem conceſſam eſſe.* S. HILARIUS in Pſalm. CXVIII. *Ex nobis initium eſſe, ut Deus perficiat.* S. AMBROSIUS Lib. II. de Abraham Num. LXXIV. *Oportere, ut tales nos praebeamus bonis ſtudiis et prompta fide, ut Deus noſtri miſereatur, et vocet nos.* S. HIERONYMUS adverſus Pelagianos Dial. III. *Noſtrum eſſe rogare; illius tribuere quod rogatur: noſtrum incipere; illius perficere.* Et in Comment. in Cap. V. Epiſtolae ad Galatas: *Sive ergo in bonam, ſive in malam partem nec Deus, nec diabolus* (operationis noſtrae) *cauſa eſt; quia perſuaſio noſtra non eſt ex eo, qui vocavit nos; ſed ex nobis, qui conſentimus, vel non conſentimus vocanti. - - Inter hoc iurgium media anima conſiſtit, habens quidem in ſua poteſtate bonum et malum, velle et nolle.* Quin ipſe S. AUGUSTINUS, Pelagianorum ac Maſſilienſium domitor, eodem modo quo Patres Graeci ſaepius locutus eſt, non in primis dumtaxat libris, quos ante exortam haereſin illam conſcripſit; ſed etiam in poſterioribus, poſteaquam cum novis haereticis,

reticis, divinae gratiae hoſtibus, ſaepius congreſſus fuerat. Enarrat. in Pſal. XCII. ſcribit: *Para locum in corde tuo, ubi ſedeat.* (Deus.) Serm. CLXV. alias VIII. de Verbis Apoſt. *Quia ut Deus velit dare, debes et tu ad accipiendum accommodare voluntatem. Quomodo vis accipere gratiam divinae bonitatis, qui ſinum non aperis voluntatis?* Lib. I. de Lib. Arbitrio, Cap. XII. ait, *in voluntate noſtra eſſe conſtitutum, ut hoc vel fruamur, vel careamus tanto et tam vero bono,* vitam nimirum agendi honeſtam et ſanctam. Ad Simplic. Lib. I. Quaeſt. I. *Certe enim ipſum velle in poteſtate eſt, quoniam adiacet nobis: ſed quod perficere bonum non eſt in noſtra poteſtate, ad meritum pertinet originalis peccati.* Serm. IV. Num. XVII. ait, Chriſtum *elegiſſe quoſdam, qui pertinebant ad filium minorem* (Jacob) *quia ſpiritualiter coeperant deſiderare et intelligere promiſſa Domini.* Serm. CLV. ait, *voluntati noſtrae conanti adiutorium ſubminiſtrari.* Enarrat. in Pſal. CII. dare Deum, *ſed non dare niſi petenti.* Certum eſt autem, quod cum Auguſtinus ait praeveniri gratiam a conatu noſtro, ab intelligentia, ab imploratione auxilii, intelligat gratiam interiorem magis manifeſtam, magiſque operativam. Ex his patet quam importune atque inverecunde Patres Graeci a quibusdam, maxime a Janſenianis, Semipelagianiſmi accuſentur ob aliquas propoſitiones a contextu ſeparatas, quae facili negotio in bonam partem accipi poſſunt ac debent, niſi Latinae etiam Eccleſiae Patribus, atque ipſi etiam Gratiae Doctori Auguſtino diem dicere velimus. Vide quae hac de re fuſe atque erudite diſſerit Vir clariſſimus, SCIPIO MAFFEIUS toto libro XI. Hiſtoriae Theologicae.

CCXCV. OBJICITUR III. Sanctitas et bonitas Dei. Si initium fidei et ſalutis eſſet a Deo, fides omnibus hominibus daretur, quia Deus vult ſerio omnes *Sanctitatem et bonitatem Dei.*

homines

homines ſalvos fieri. Atqui fides non omnibus datur. Ergo. II^do Si Deus in diſtributione ſuarum gratiarum non attenderet ad merita hominis naturalia, eſſet acceptor perſonarum. Hoc implicat, ſcribente Apoſtolo ad COLOSS. Cap. III. *Non eſt perſonarum acceptio apud Deum.* Ergo. R. N. M. Ex ſeria voluntate Dei ut omnes homines ſalvi fiant, inferri nequit, ipſum fidei donum omnibus conferri debere; ſed tantum omnibus concedi auxilia proxime vel remote, vere tamen ſufficientia, quibus ſi homines cooperarentur, certiſſime ad agnitionem verae fidei pervenirent. Haec auxilia liberaliter a Deo omnibus ſubminiſtrantur: quod vero multi in tenebris ambulent, id ipſorum malitiae et abuſui gratiarum eſt adſcribendum. Ad II^dum. N. M. Acceptor perſonarum iniuſtus dicitur ille, qui indigno vel minus digno dat quod digniori debetur. Gratia autem ſupernaturalis nemini prorſus debetur, cum donum ſit omnino gratuitum, atque omnes homines ante praeviſionem abſolutam meriti, quae ſupponit collationem gratiae, ſint poſitive indigni quolibet dono ſupernaturali propter peccatum Adami. Ergo Deus non eſt iniuſtus acceptor perſonarum, ſed irreprehenſibilis gratiarum ſuarum diſtributor.

Paritatem, CCXCVI. OBJICITUR IV. Paritas. Diſpoſitiones materiae, quae praecedunt infuſionem animae rationalis, ſunt verae et poſitivae diſpoſitiones, licet ſint tantum materiales, et anima ſit ſpiritualis. Ergo etiam actus naturalis poteſt eſſe vera et poſitiva diſpoſitio ad gratiam ſupernaturalem. R. C. A. N. C. Quamvis anima ſit ſpiritualis, et diſpoſitiones ſint materiales, datur tamen naturalis coordinatio et proportio aliqua inter animam et diſpoſitiones; quia Deus ut author naturae numquam producit animam rationalem, niſi ad exigentiam materi-

materiae rite diſpoſitae. At vero talis coordinatio et proportio non datur inter actum mere naturalem, et gratiam ſupernaturalem, quae ex ſuo conceptu ſuperat vires et exigentiam totius naturae.

CCXCVII. Objicitur V. Libertas arbitrii. Liberum hominis arbitrium ſtare non poteſt cum neceſſitate divinae gratiae ad omnes actus ſalutares. Ergo cum certum ſit hominem eſſe liberum, commentitia eſt haec gratiae neceſſitas. P. A. Si gratia eſſet abſolute neceſſaria ad actus ſalutares, hi actus non eſſent in poteſtate hominis. Atqui ſunt in poteſtate et arbitrio hominis. Ergo. P. M. Ex una parte ſine gratia non poteſt elici iuxta nos ullus actus ſalutaris: ex altera parte gratia prorſus gratuito confertur, nec eſt in poteſtate hominis. Ergo non forent in libero arbitrio hominis. *Confirm.* Si gratia eſt neceſſaria ad omnem actum ſalutarem, tunc actus ſalutaris ſuperat noſtras vires. Ergo Deus illum praecipiendo praeciperet quod eſt impoſſibile. P. C. Deus ex mera liberalitate confert gratiam. Ergo poteſt illam non conferre: atqui poſito quod eam non conferat, praeceptum de actu ſalutari erit de re impoſſibili. Ergo. R. N. A. Ad *prob.* D. M. Non eſſent in poteſtate hominis viribus ſuis relicti, C. M. Adiuti per gratiam, N. M. Et ſic diſt. minore, N. C. Homo praeſcindendo a gratia ſupernaturali, non habet libertatem, ſeu potentiam proxime expeditam ad eliciendos actus ſalutares; eoquod illa conſtituatur et compleatur per gratiam, tamquam neceſſarium praerequiſitum ad ſalutariter agendum. Ad huius *probat.* D. ultimum membrum Antecedentis. Gratia non eſt in poteſtate hominis quoad exiſtentiam, C. A. Quoad uſum, vel abuſum, N. A. et Conſeq. Equidem in poteſtate hominis non eſt habere gratiam, quia illa donum gratuitum ac liberale eſt divinae manus; poſito *Libertatem arbitrii.*

autem, quod Deus eam homini concedat, in poteſtate hominis eſt ea gratia uti eidem cooperando, vel abuti eam negligendo ac repudiando: cum enim per gratiam poteſtas datur ſalutariter agendi, neceſſitas utique nulla imponitur. Ad *confirm.* D. A. Superat noſtras vires pure naturales, C. A. Noſtras vires adiutas per gratiam, N. A. et Conſeq. Ad *probat.* C. A. D. C. Poteſt gratiam non conferre, abſolute loquendo, et nulla facta hypotheſi, C. C. Poſito, quod Deus homini praecipiat actum ſalutarem, aut illum ſuadeat, N. C. In poſteriori, hoc caſu, cum Deus ſalvis divinis ſuis perfectionibus, impoſſibilia homini praecipere aut ſuadere nequeat, debet neceſſario illi ſubminiſtrare media idonea ad implendum praeceptum, vel exequendum conſilium ſerio datum. Sed hoc non obſtat quo minus gratia gratuito prorſus conferatur; quia praeciſe confertur ob liberrimum decretum Dei volentis homini praecipere actum ſalutarem, non autem ad exigentiam alterius rei naturalis, aut intuitu meritorum naturalium. Hinc gratia ſic collata, eſt gratia ex gratia, ſeu gratia praeſupponens aliam gratiam, nempe liberrimum ac gratuitum decretum Dei.

Exemplum Haereticorum,

CCXCVIII. OBJICITUR VI. Exemplum Haereticorum. Haeretici multos fidei articulos credunt, v. g. Unitatem Dei, Myſterium SS^mae^ Trinitatis, Incarnationis &c. et quidem ſine gratia ſupernaturali; quia haec eorum fides cum multis aliis erroribus coniungitur. Atqui hic actus fidei, quem haeretici eliciunt, eſt ſupernaturalis. Ergo poſſunt actus ſupernaturales elici absque gratia. P. m. Myſteria Trinitatis et Incarnationis ſunt ſupernaturalia. Ergo non poſſunt ab haereticis credi, niſi ſupernaturaliter. *Confirm.* Myſteria fidei noſtrae ſunt evidenter credibilia ob evidentem credibilitatem motivorum. Ergo nihil obſtat quo minus abs-

que

que gratia interiori credantur. R. D. M. Haeretici multos fidei articulos credunt fide dumtaxat humana et naturali, C. M. Fide divina et ſupernaturali. N. M. Ad fidem divinam et ſupernaturalem tria requiruntur. I^mo^. Ut Myſteria illa credantur tamquam a Deo revelata, et quae nullo modo falſa eſſe poſſint. II^do^. Ut firmiter credantur, ita ut homo vitam potius amittere malit, quam ea non credere, aut de iis dubitare. III^tio^. Ut pio affectu credantur, ex pia erga Deum inclinatione, quia incipit homo in iis rebus credendis ſe ſubiicere, quae rationem humanam ſuperant, ſicque intellectum captivat in obſequium fidei. Jam vero Haeretici Myſteria illa non credunt ut a Deo revelata, ſive propter revelationem divinam: cum enim contemnant iudicium Eccleſiae, quam Deus innumeris ſignis et prodigiis infallibilem eſſe oſtendit, non habent cauſam infallibilem proponentem ipſis revelationem Dei; ſed ad ſpiritum ſuum privatum confugiunt, cuius infallibilitatem nulla ſolida ratione probare poſſunt: adeoque non credunt, quia Deus id revelavit, ſed ideo ſolum, quia ita ipſis placet credere. Neque credunt Myſteria illa firmiter, atque ex pio affectu: ſi enim ita crederent ob authoritatem Dei loquentis, cum illa eamdem in omnibus articulis revelatis fidem mereatur, indiſcriminatim crederent omnia a Deo revelata, atque ipſis ſufficienter propoſita; quod tamen non faciunt, cum aliqua arbitrario amplectantur, alia temere reiiciant. Haec quae modo diximus, intelligenda ſunt de haereticis formalibus: materiales enim haereticos, qui inculpabiliter putant ſe veram habere fidem, parati a ſecta ſua diſcedere, ubi de illius falſitate convincantur, nihil vetat, adſpirante et adiuvante Deo habere piam credulitatem, ac fide ſupernaturali credere Myſteria revelata ſufficienter ſibi propoſita, ſimul credendo fide ſolum humana, et propter ſolam praeconum ſuo-

rum authoritatem, ſectae ſuae errores. Ad *probat*. D. A. Sunt obiecta ſupernaturalia, ab haereticis medio et motivo mere naturali apprehenſa, C. A. Motivo ſupernaturali, N. A. et Conſeq. Quamvis ſempiterna Dei virtus et Divinitas obiectum ſit maxime ſupernaturale, Philoſophi tamen Gentiles eam naturaliter tantum cognovere, quia nitebantur motivo tantum naturali, nempe creaturarum teſtimonio. Ad *confirm*. C. A. D. C. Ergo nihil obſtat, quo minus absque gratia interiori credantur fide humana, C. C. Fide divina ac ſalutari, N. Conſeq. Motiva credibilitatis non ea vi pollent, ut absque gratia interiori fidem omnino indubitatam reddant; quia cognitis etiam ac rite penetratis motivis illis, Fidei Myſteria ſemper obſcura ac inevidentia in ſe remanent: adeoque mens humana ſupernae gratiae auxilio indiget, ut intellectus captivetur in obſequium fidei.

Et Argumentum ab abſurdo.

CCXCIX. Objicitur VII. Argumentum ab abſurdo. Si gratia actualis eſt neceſſaria ad quemlibet actum ſalutarem, foret etiam neceſſaria ad peccatum. Atqui hoc dici nequit. Ergo. P. M. Poteſt contingere, ut gravis v. g. contra fidem tentatio ſuperari nequeat, niſi eliciatur actus fidei ſupernaturalis, ad quem iuxta ſententiam Catholicam neceſſario praerequiritur auxilium gratiae interioris. Jam vero in hoc caſu non datur potentia proxima peccandi, ita ut peccatum merito imputari poſſit homini, niſi etiam detur potentia proxima vitandi illud peccatum, nimirum potentia eliciendi actum fidei ſupernaturalis per vires gratiae. Ergo poſito quod homo actum fidei non eliciat, et tentationi conſentiat, gratia ſupernaturalis eſt neceſſaria ad peccatum infidelitatis. R. N. M. univerſaliter ſumptam. Gratia neceſſaria eſt ad non peccandum; ſed ad peccandum homo ſolus ſibi ſufficit: neque enim gratia influit in peccatum,

tum, immo hominem a peccato magis avertit. Ad *probat.* C. A. D. C. Ergo gratia in poſito caſu eſt neceſſaria ad peccatum infidelitatis, prout illud eſt actio libera et imputabilis, C. C. Prout illud eſt actio peccaminoſa, N. C. Quando actus peccaminoſus vitari non poteſt niſi per actum ſalutarem, gratia praerequiritur ad peccatum, non prout illud eſt actio peccaminoſa; malitia enim peccati absque gratia datur, neque in illam gratia ullo modo influit; ſed prouti peccatum eſt actio libera et imputabilis homini ad poenam. Nam ſi homo ad peccatum infidelitatis neceſſitaretur, infidelitas quidem foret in ſe ſemper mala, ſed ob defectum libertatis imputari homini non poſſet.

CCC. Dices. Saltem peccatum hoc infidelitatis eſſet neceſſario eonnexum cum dono ſupernaturali gratiae. Ergo, quia ita connectitur, ipſum etiam peccatum eſſet ſupernaturale. - R. D. A. Peccatum hoc eſſet connexum cum gratia ſupernaturali tamquam abuſus et imperfectio, C. A. Tamquam perfectio, N. A. et Conſeq. Cum haec connexio oriatur ex mera imperfectione et malitia, qua liberum arbitrium reſiſtit gratiae, nullam ſupernaturalitatem refundit in peccatum.

APPENDIX.

VARIA QUAESITA DE NECESSITATE GRATIAE.

CCCI.

Quaeres Imo An gratia ad actus ſalutares neceſſaria debeat eſſe intrinſece ſupernaturalis quoad entitatem et ſubſtantiam ſuam; an vero extrinſece tantum, id eſt, quoad modum, in quantum nempe *Ad actus ſalutares neceſſaria eſt gratia*

 gra-

intrinſece ſupernaturalis. gratia de ſe naturalis confertur ex meritis Chriſti, et ad finem ſupernaturalem ordinatur? Reſp. cum communiſſima Theologorum, gratiam ad quemlibet actum ſalutarem neceſſariam, eſſe intrinſece ſupernaturalem. Probat. Natura ſuis viribus relicta phyſicam habet impotentiam eliciendi quemcumque actum ſalutarem: Concilia enim et Patres, ut oſtenſum fuit Num. CCLXXXIII. et ſeq. damnant eos, qui dicunt gratiam dari tantum ad facilius, non vero ad ſimpliciter poſſe. Ergo ad quemlibet actum ſalutarem neceſſaria eſt gratia intrinſece atque entitative ſupernaturalis, ſeu talis quae etiam quoad ſubſtantiam ſuperat vires et exigentiam totius naturae creatae. P. C. Gratia intrinſece naturalis non excedit vires naturae: ſi enim excederet, non eſſet naturalis. Ergo natura ſuis viribus relicta poſſet obtinere hanc gratiam. Ergo ſuis viribus relicta non eſſet ſimpliciter impotens elicere actum ſalutarem.

Actualis. CCCII. QUAERES II. An gratia ad quemlibet actum ſalurarem neceſſaria debeat eſſe actualis, vel an ſufficiat habitualis? R. debet eſſe actualis. Prob. aſſertio I^mo^. Authoritate Scripturarum. Chriſtus JOANNIS Cap. XV. ait: *Sicut palmes non poteſt ferre fructum a ſemetipſo, niſi manſerit in vite: ſic nec vos, niſi in me manſeritis. Ego ſum vitis, vos palmites: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum; quia ſine me nihil poteſtis facere.* Ergo ſicuti palmites indigent iugi influxu vitis, ut fructum ferant: ita etiam iuſti indigent continuo et actuali influxu excitantis gratiae per Chriſtum. II. Authoritate Conciliorum. ARAUSICANUM II. Capitulo VII. ait eos haeretico ſpiritu falli, qui aſſerunt *hominem per naturae vigorem bonum aliquod, quod ad ſalutem pertinet vitae aeternae, cogitare atque eligere poſſe, abſque illuminatione et inſpiratione*

tione Spiritus Sancti. Quibus verbis neceſſitatem gratiae actualis deſcribit, quae nihil aliud eſt, quam illuminatio et inſpiratio Spiritus Sancti. TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. XVI. ait: *Cum enim ille ipſe Chriſtus Jeſus tamquam caput in membra, et tamquam vitis in palmites, in ipſos iuſtificatos iugiter virtutem influat, quae virtus bona eorum opera ſemper antecedit et comitatur et ſubſequitur, et ſine qua nullo pacto Deo grata et meritoria eſſe poſſunt* etc. Ubi manifeſtum eſt per ea verba, *Chriſtus in ipſos iuſtificatos iugiter virtutem influit*, denotari gratiam actualem. DIOSPOLITANA Synodus hanc Pelagii propoſitionem damnavit, *Gratiam Dei, atque adiutorium non ad ſingulos actus donari.* Atqui ad ſingulos actus non donatur gratia habitualis, ſed actualis. AFRICANI Patres in reſponſoriis litteris ad Epiſtolam Zoſimi ſcribunt: *Praeparatur voluntas a Domino: et ut boni aliquid agant, paternis inſpirationibus ſuorum ipſe tangit corda fidelium*, nimirum divinis inſpirationibus, quae ſunt gratia actualis. III. Authoritate S. AUGUSTINI, quae praecipue in hac materia maximi eſt facienda. Lib. de Natura et Gratia, Cap. XXVI. ſcribit S. Doctor: *Sicut oculus corporis, etiam pleniſſime ſanus, niſi candore lucis adiutus non poteſt cernere: ſic et homo etiam perfectiſſime iuſtificatus, niſi aeterna luce iuſtitiae divinitus adiuvetur, recte non poteſt vivere.* Ergo iuxta Auguſtinum lux illuminans et accendens, ſeu gratia actualis neceſſaria eſt ad ſingulos actus ſalutares.

CCCIII. Quod ſi dicas, Carthaginenſe Concilium Can. IV. definiviſſe, gratiam iuſtificantem non tantum valere ad remiſſionem peccatorum, quae iam commiſſa ſunt, verum etiam in adiutorium, ne in poſterum committantur; ideoque eam iuſtis ſufficere abſque gratia actuali: Item gratiam habitualem cum ſuis habitibus in-

 fuſis

fuſis id totum poſſe, quod gratia actualis, hominemque reddere habilem ad actus meritorios. Reſp. ideo gratiam ſanctificantem a Patribus Carthaginenſibus adiutorium vocari ne peccata committantur; quia ex ſapientia, bonitate et promiſſione divina habet ſibi adnexa gratiae actualis auxilia, ad ipſam gratiam ſanctificantem conſervandam, et eliciendos actus ſupernaturales. Nimirum Carthaginenſe Canone citato damnat Pelagium aſſerentem, hominem non indigere gratia actuali interna ad ſervanda ſalutariter mandata: et gratiam baptiſmalem remittere tantum peccata, nec dare ius ad auxilia gratiae. Ad id quod poſtremo additum eſt, aio, nec excitari nos ad agendum, nec coerceri concupiſcentiae motus, nec voluntatem contra eos roborari a gratia ſanctificante, ſed ab actuali; alias iuſti ſemper haberent pias cogitationes et volitiones. Homo itaque incomplete tantum per gratiam ſanctificantem redditur idoneus ad actus meritorios, complete vero per gratias actuales ipſi adnexas.

Non tantum illuſtrationis, ſed etiam inſpirationis.

CCCIV. QUAERES III. An ad quemvis actum ſalutarem neceſſaria ſit gratia, non tantum illuſtrationis, ſed etiam inſpirationis, ſeu quae immediate afficiat voluntatem? Reſp. affirmative. Prob. aſſertio I^mo Authoritate Conciliorum. ARAUSICANUM II. Capitulo VII. eos haeretico ſpiritu falli pronuntiat, qui aſſerunt poſſe hominem cogitare aut eligere quae pertinent ad ſalutem vitae aeternae, *abſque illuminatione et inſpiratione Spiritus Sancti, qui dat omnibus ſuavitatem in conſentiendo veritati.* Ergo utraque gratia illuminationis et inſpirationis eſt neceſſaria ad quemlibet actum ſalutarem. TRIDENTINUM Seſſ. VI. Can. III. definit: *Si quis dixerit, ſine praeveniente Spiritus Sancti inſpiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, ſperare, diligere aut poenitere poſſe, ſicut oportet, ut ei iuſtificationis*

tionis gratia conferatur; anathema ſit. Neque sufficienter ab adverſariis probari poteſt, *illuſtrationem* et *inſpirationem* in Dictionario Conciliorum voces eſſe ſynonimas, eamdemque rem indicare. Prob. II. Authoritate S. AUGUSTINI, qui effectus gratiae praevenientis et excitantis ad duo capita revocat. Sic Lib. II. de peccatorum meritis et remiſſ. Cap. XIX. ſcribit: *Cum ab illo illius adiutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque iuſtitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, et ſuave faciat, quod non delectabat.* Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XXXIV. reprehendit Pelagium, quod nuſpiam admittat gratiam voluntatis. *Nec alicubi potui reperire hanc eum gratiam confiteri, qua non ſolum poſſibilitas, - - ſed ipſa etiam voluntas et actio ſubminiſtratione Spiritus adiuvatur.* Lib. de Spiritu et littera Cap. III. *Nam neque liberum arbitrium quidquam niſi ad peccandum valet, ſi lateat veritatis via: et cum id quod agendum, et quo nitendum eſt coeperit non latere, niſi etiam delectet et ametur, non agitur, non ſuſcipitur, non bene vivitur.* Ergo iuxta S. Auguſtinum actualis gratia praeveniens ſita eſt in utriſque actibus indeliberatis animae, nimirum intellectus et voluntatis.

CCCV. QUAERES IV. Utrum non ſolum gratia actualis, ſed etiam ſanctificans neceſſaria ſit ad eliciendum actum bonum et ſupernaturalem? R. negative. Prob. aſſertio haec dogmatica I^mo^ Authoritate Scripturarum, quae peccatorem hortantur et excitant ad poenitentiam et converſionem. EZECHIELIS Cap. XVIII. *Convertimini, et agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris.* DANIELIS Cap. IV. *Peccata tua eleemoſynis redime, et iniquitates tuas miſericordiis pauperum.* Ergo cum poenitentia, et eleemoſyna ad delenda peccata erogata, ſit opus ſupernaturaliter bonum, et peccatores gratia ſan-

Non tamen gratia ſanctificans ad actum bonum, et ſupernaturalem.

 ctificante

ctificante careant, gratia ſanctificans non eſt neceſſaria ad actum ſupernaturaliter bonum. LUCAE Cap. XVIII. laudatur Publicanus, qui *percutiebat pectus ſuum dicens: Deus propitius eſto mihi peccatori.* Atqui Publicanus id agendo non peccavit, ſed actum ſupernaturaliter bonum exercuit; ſiquidem *deſcendit hic iuſtificatus in domum ſuam.* II^do^. Authoritate Conciliorum. CONSTANTIENSE damnavit hanc HUSSI propoſitionem ordine XVI: *Diviſio immediata humanorum operum eſt, quod ſunt vel virtuoſa vel vitioſa; quia ſi homo eſt vitioſus, et agit quidquam, tunc agit vitioſe; et ſi eſt virtuoſus, et agit quidquam, tunc agit virtuoſe: quia ſicut vitium, quod crimen dicitur, ſeu mortale peccatum, inficit univerſaliter actus hominis vitioſi, ſic virtus vivificat omnes actus hominis virtuoſi.* TRIDENTINUM Seſſ. VI. Can. VII. adverſus Proteſtantes ſic ſtatuit: *Siquis dixerit, opera omnia quae ante iuſtificationem fiunt, quacunque ratione facta ſint, vera eſſe peccata, vel odium Dei mereri; aut quanto vehementius quis nititur ſe diſponere ad gratiam, tanto eum gravius peccare; anathema ſit.* III. Authoritate Pontificum S. PII V. et GREGORII XIII, qui hanc Michaëlis BAJI propoſitionem, ordine XXXV. damnarunt: *Omne quod agit peccator, vel ſervus peccati, peccatum eſt.* Et CLEMENTIS XI., qui in Bulla *Unigenitus* ſimiles QUESNELLI propoſitiones proſcripſit. XLV. *Amore Dei in corde peccatorum non amplius regnante, neceſſe eſt ut in eo carnalis regnet cupiditas, omneſque actiones eius corrumpat.* LIX. *Oratio impiorum eſt novum peccatum, et quod Deus illis concedit, eſt novum in eos iudicium.*

CCCVI. Denique abſurdi huius dogmatis falſitatem oſtendunt ſequelae. Nam I^mo^ ſi omnia opera peccatoris eſſent peccata, Deus crudeliter ageret peccatorem

rem damnando, quod ad ipſius bonitatem confugerit. II[do]. Si ad actum bonum ſupernaturalem requireretur gratia ſanctificans, peccator per veram animi converſionem numquam redire poſſet in gratiam cum Deo, neque praeparare aut diſponere ſe poſſet ad iuſtificationem, quamtumvis adiuvetur viribus gratiae ſupernaturalis actualis. Ratio eſt, quia homo per actionem malam Deum ſibi conciliare non poteſt, aut praeparare ſe ad gratiam: immo quanto magis niteretur per actus aliquos ad ſanctificantem gratiam pervenire, eo magis ab ea recederet, quia per actus illos de novo peccaret. III[io]. Quando Deus peccatorem vocat ad poenitentiam, quae certe eſt actus ſupernaturaliter bonus, atque hunc in finem gratias actuales eidem liberaliter ſubminiſtrat, obligaret peccatorem ad aliquid impoſſibile, nimirum ad poenitentiam ſalutarem; quam tamen, iuxta Novatores, agere non poſſet absque gratia ſanctificante. Caeterum notandum eſt, quod quamvis peccator gratia ſupernaturali actuali adiutus elicere poſſit actum ſupernaturalem et ſalutarem, quia per illum diſponitur ad iuſtificationem et ſalutem; nequaquam tamen, absque gratia ſanctificante, poſſit elicere actum meritorium vitae aeternae, aut iuſtificationem de condigno mereri.

CCCVII. Solent Novatores varios Scripturarum et Patrum textus obiicere. I. PROVERBIORUM Cap. XV. dicitur: *Victimae impiorum abominabiles Domino: vota iuſtorum placabilia.* II. MATTH. Cap. VII. *Non poteſt - - arbor mala bonos fructus facere.* III. JOAN. Cap. IX. *Peccatores Deus non audit.* IV. S. AUGUSTINUS Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XXVI. ſcribit: *Ubi non eſt dilectio, nullum bonum opus imputatur, nec recte bonum opus vocatur.* Sed facile ad haec reſpondetur. Ad I[um], dico, victimas impiorum eſſe abominabiles Deo,

quando

quando ex pravo fine ac perverſa intentione vitiantur: quales erant victimae Judaeorum, qui exiſtimabant ſibi omnia in tuto eſſe, et impunita fore ſcelera, modo externos ritus, et caeremonias legales obſervarent. Ad II. R. Per malam arborem intelligitur mala; per bonám, bona voluntas. Jam vero voluntas peccatoris ut mala, ſive ut eſt agens ex malitia, non poteſt bonos fructus facere; ſicut nec iuſtus, qua iuſtus, malos. At vero peccator ſecundum naturam ſpectatus, et actuali Dei auxilio adiutus, nec mala eſt arbor, nec malam habet voluntatem; ſiquidem ad poenitentiam et iuſtificationem viribus gratiae adiutus ſe diſponat. Ad III. R. Deus peccatores non exaudit, ita ut miracula patret ad declarandam illorum ſanctitatem, aut quando perverſa intentione, ac propter aliquem perverſum finem orant. Accedit, quod, ut obſervat S. AUGUSTINUS Lib. II. contra Epiſt. Parmeniani, ea verba non a Chriſto Domino prolata fuerint, ſed a caeco nato, qui nondum interiori lumine fidei colluſtratus erat. Ad IV. R. Per dilectionem non intelligi ab Auguſtino charitatem, aut gratiam ſanctificantem, ſed bonam voluntatem, et pium affectum. Patet id ex Libro de Gratia et Lib. arbitrio, Cap. XVIII, ubi ſic ſcribit: *Quod quidem ſine ſuo fructu admoneretur*, (liberum arbitrium) *niſi prius acciperet aliquid dilectionis, ut addi ſibi quaereret unde quod iubebatur impleret.* Et alibi ſaepius docet, fidem quae in peccatoribus eſt informis, non eſſe ſine dilectione, hoc eſt, ſine pia affectione; quia nemo credit niſi volens.

Sine gratia actuali ſupernaturali homo poteſt aliquas veritates na-

CCCVIII. QUAERES V. An homo ſine gratia ſupernaturali actuali poſſit cognoſcere veritates naturales? R. Homo ſine gratia ſupernaturali actuali poteſt cognoſcere aliquas veritates naturales potentia phyſica et morali: omnes tamen collective ſumptas non poteſt cognoſ-

cognoſcere potentia morali. Prob. aſſertio I^mo Authoritate Scripturarum, quae exiſtentiam Dei per creaturas cognoſci poſſe aſſerunt, nulla facta mentione gratiae interioris. SAPIENTIAE Cap. XIII. *A magnitudine ſpeciei et creaturae, cognoſcibiliter poterit Creator horum videri.* Ad ROM. Cap. I. *Inviſibilia enim ipſius a creatura mundi, per ea quae facta ſunt, intellecta conſpiciuntur: ſempiterna quoque eius virtus et Divinitas: ita ut ſint inexcuſabiles.* II^do. Ratione. Intellectus habet efficaciam naturalem reſpectu alicuius operationis ſibi propriae. Atqui cognitio veritatis naturalis, eſt operatio propria intellectus. Ergo intellectus habet naturalem efficaciam reſpectu illius cognitionis. III. probatur negative. Neque enim oſtendi poteſt neceſſitas gratiae interioris ad cognoſcendas veritates aliquas naturales: et ridiculum videtur dicere, per peccatum originale vires naturales hominis ita detritas fuiſſe, ut ad veritates naturales cognoſcendas quotidie ac ſingulis fere momentis indigeat gratia interiori. Caeterum quod homo ſine gratia ſupernaturali cognoſcere nequeat potentia morali omnes veritates naturales collective ſumptas, praecipue practicas, patet ex infinita pene rerum moralium ac naturalium multitudine, ex brevitate vitae, ex anguſta humanae mentis capacitate, ex infirmitate corporis, ex infinitis prope civilis vitae officiis, impedimentis, curis, faſtidiis, ex pravis cupiditatum affectibus, atque ex ipſa rerum naturalium conditione, quarum ſcilicet natura tota fere in abſtruſo eſt poſita.

turales cognoſcere, non tamen omnes.

CCCIX. QUAERES VI. An homo poſſit veritates ſupernaturales apprehendere ſine gratia interiori ſupernaturali? R. Homo, poſita revelatione externa veritatum ſupernaturalium, poteſt illas apprehendere ſine gratia interiori; at verò ſine gratia interiori non poteſt verita-

Item omnes veritates ſupernaturales apprehendere, non tamen

illas fide divina credere. veritates illas credere fide divina, ac prout oportet ad ſalutem. I^ma^ pars aſſertionis prob. Illud ſufficit ad ſimplicem apprehenſionem veritatum ſupernaturalium, quod ſufficit ad fidem humanam. Atqui ad fidem humanam veritatum ſupernaturalium ſufficit externa revelatio, ſeu praedicatio Evangelii; nec requiritur gratia interior, ut patet exemplo haereticorum, qui humana fide aſſentiuntur Myſteriis ſupernaturalibus, ſine interioris gratiae auxilio. Ergo. Altera pars aſſertionis per ſe patet; quia qui fide divina credit veritatem aliquam ſupernaturalem, elicit actum ſupernaturalem ac ſalutarem, ad quem neceſſario requiritur gratia actualis interior, ut Eccleſia definivit contra Pelagianos ac Maſſilienſes.

Homo per ſe poteſt abſque gratia ſupernaturali Deum ſuper omnia amare amore naturali, ad aeternam ſalutem inutili. CCCX. QUAERES VII. An in ſtatu naturae lapſae poſſit homo potentia etiam morali, abſque gratia ſupernaturali, Deum ſuper omnia amare? R. Homo etiam in ſtatu naturae lapſae poteſt potentia morali, abſque gratia ſupernaturali, per ſe loquendo et praeſcindendo a circumſtantiis difficultatem huius actus valde augentibus, Deum ſuper omnia amare amore concupiſcentiae et benevolentiae mere naturali, ad aeternam ſalutem non conducente, atque in eo ſaltem per breve tempus perſeverare. Dixi I^mo^ *In ſtatu etiam naturae lapſae.* Quod enim id homo potuiſſet in ſtatu naturae purae, nemo Catholicorum dubitat. II. *Amore naturali, ad aeternam ſalutem non conducente.* Homo enim ſolis ſuis viribus relictus, nec moralem nec phyſicam habet potentiam ad amandum Deum amore ſupernaturali, ſalutari, ac meritorio vitae aeternae, quemadmodum Eccleſia definivit contra Pelagianos ac Semipelagianos. III. *Per ſe loquendo, et praeſcindendo* etc. Si enim gravis tentatio aut difficultas urgeat, facile damus, hominem non poſſe potentia morali, ſed tantum phyſica, Deum amare ſu-

per

per omnia amore etiam naturali tantum. IV. *Atque in eo ſaltem per breve tempus perſeverare.* Quia ſi homo *diu* poſſet abſque gratia ſupernaturali Deum ſuper omnia amare, amore etiam naturali tantum, et non ſalutari, hoc ipſo haberet potentiam moralem ad ſervandam diu legem naturalem ſine gratia ſupernaturali, quod aſſeri non poteſt iuxta inferius dicenda.

CCCXI. Prob. aſſertio ſic limitata I^mo^ argumento negativo, quia adverſarii nulla efficaci ratione probare poſſunt neceſſitatem gratiae ſupernaturalis ad amorem Dei mere naturalem, et non ſalutarem. II. poſitive. Homo poteſt naturaliter cognoſcere Deum eſſe ſummum Bonum atque ideo ſuper omnia amandum: ex altera parte contingere facile poteſt, ut tunc non occurrant graves tentationes aut difficultates, quas ſuperare debeat in amando Deo. Ergo poteſt Deum ita cognitum naturaliter amare ſuper omnia; nam ex cognitione boni oriri poteſt amor illi cognitioni proportionatus, niſi aliunde v. g. ob difficultatem moraliter inſuperabilem talis amor reddatur impoſſibilis. *Confirm.* In ſtatu naturae purae homo potuiſſet per vires mere naturales Deum amare ſuper omnia, amore non ſalutari, et mere naturali: et quidem potentia non phyſica tantum, ſed etiam morali; quia praeceptum amandi Deum ſuper omnia fuiſſet etiam in ſtatu naturae purae primum et maximum mandatum totius legis naturalis. Ergo cum natura lapſa non ſit debilior natura pura, dicendum eſt, quod homo habeat potentiam moralem amandi Deum ſuper omnia, in ſenſu ſuperius explicato.

CCCXII. Adverſarii reponunt I. Deus libere decrevit homini de facto numquam dare auxilia mere naturalia ad eliciendum amorem ſui ſuper omnia, illiſque ſemper ſubſtituere auxilia ſupernaturalia. II. Patres et Concilia

cilia expreſſe aſſerunt, Deum ſuper omnia amari nonpoſſe ſine auxilio gratiae interioris. III. Omnis amor Dei ſuper omnia eſt opus pietatis, et hominem proxime diſponit ad iuſtificationem. IV. Omnis amor Dei hominem proxime diſponit ad remiſſionem peccatorum, quia excludit omne peccatum mortale. V. Homo in ſtatu naturae lapſae non poteſt firmum propoſitum ſine gratia ſupernaturali concipere ſervandi totam legem naturalem Dei: quippe quae ſine gratia ſupernaturali ſervari non poteſt. Ergo cum hoc propoſitum in amore Dei ſuper omnia includatur, homo in ſtatu naturae lapſae non poteſt abſque gratia ſupernaturali Deum ut Authorem naturae amare ſuper omnia. VI. Homo vi illius propoſiti debet velle potius iacturam facere vitae, honoris, ac bonorum fortunae, quam Deum offendere. Atqui actum tam heroicum ſine gratia ſupernaturali elicere nequit, cum ne unicae quidem gravi tentationi reſiſtere queat ſine auxilio gratiae ſupernaturalis. Ergo. R. Ad I^{mum}. N. A, quod ab adverſariis gratis aſſeritur, et nulla ſolida ratione probatur. Ad II. R. Patres et Concilia loqui de amore ſupernaturali, ſalutari, ac meritorio vitae aeternae; addunt enim haec verba: *Sicut oportet, ut expedit ad ſalutem.* Ad III. Omnis amor Dei ſuper omnia eſt opus pietatis vel naturalis vel ſupernaturalis; neque hominem proxime diſponit ad iuſtificationem, niſi ſit amor ſupernaturalis. Ad IV. N. A. Cum enim amor Dei naturalis hominem nullo modo diſponat ad infuſionem gratiae ſanctificantis, ſine qua remiſſio peccatorum in hac providentia non datur, neque poterit illum diſponere ad remiſſionem peccatorum. Rationem additam diſtinguo. Excludit omne peccatum mortale actuale, C. Habituale, N. Amor naturalis non delet peccata habitualia; manet enim homo, quamtumvis amorem Dei naturalem ſuper omnia eliciat, habitualiter adhuc averſus a Deo, et habitualiter

pecca-

peccator. Ad V. N. A. Nam I^mo^ poteſt homo per errorem putare ſe per vires naturae poſſe ſervare totam legem Dei; quo caſu certe poterit firmum propoſitum concipere ſervandi totam legem naturalem Dei. II^do^. Quamvis tota lex naturalis Dei impleri non poſſit abſque auxilio gratiae ſupernaturalis; poteſt tamen homo abſque gratia ſupernaturali firmum propoſitum concipere illam ſervandi, modo ſciat gratiam ſibi non defuturam in iis adimplendis, quae vires naturae excedunt: ſicut ſiquis haberet donum patrandi miracula, poſſet per actum naturalem dicere, velle ſe patrare miraculum, licet illud patrare non poſſit per vires naturae. Ad VI. D.M. Homo debet potius velle etc. virtualiter et implicite, C. M. Formaliter et explicite, N. M. Ad amorem Dei ſuper omnia, ſive naturalem ſive ſupernaturalem, non requiritur ut omnes difficultates ſingillatim homo ſibi repraeſentet, quae in obſervanda lege Dei poſſunt occurrere; ſed ſufficit, quod ſtante illo actu homo graviter peccare non poſſit. Adde, quod iuxta nos homo ſine gratia ſupernaturali moralem habeat potentiam amandi Deum ſuper omnia non ſalutariter, ac praeſcindendo a gravi tentatione ac difficultate.

CCCXIII. Quaeres VIII. An homo in ſtatu naturae lapſae ſine gratia ſupernaturali poſſit potentia phyſica obſervare totam legem pure naturalem, et vincere omnes tentationes graves victoria non ſalutari? R. affirmative. Dicitur I. *Potentia phyſica.* Potentia pure phyſica dicitur illa, quacum ſimpliciter quidem poteſt poni actus, ſed tanta cum difficultate, ut moraliter loquendo numquam ſit ponendus. Potentia moralis eſt, quacum actus non ſolum ſimpliciter et abſolute poni poteſt, ſed etiam cum tanta facilitate, ut probabiliter ſperari poſſit eſſe ponendus. II. *Totam legem pure naturalem*, in quantum nimirum obligat ad actus natura- *Atque obſervare totam legem pure naturalem.*

les tantum. Nam lex naturalis obligare poteſt ad actus etiam ſupernaturales, cum hoc principium, *Creatura debet in omnibus obedire ſuo Creatori*, pertineat ad legem naturae, immo primum principium ſit legis naturalis lumine naturae notum. Atque in hoc ſenſu certum eſt, ſine gratia ſupernaturali totam legem naturalem obſervari non poſſe, prout haec de facto etiam obligat ad actus quoſdam ſupernaturales, v. g. fidei, ſpei, ac charitatis Theologicae, quia ſine gratia Chriſti nullus actus ſupernaturalis elici poteſt. III. *Victoria non ſalutari.* Quod enim homo ſine gratia Chriſti agere non poſſit ut expedit, ut oportet, ut beatitudinem aeternam mereatur, ſatis ex dictis conſtat. His praemiſſis

CCCXIV. Prob. aſſertio I. Natura lapſa abſolute obligatur ad obſervandam legem naturalem. Ergo habet potentiam ſaltem phyſicam hanc legem obſervandi; alioqui obligaretur ad aliquid impoſſibile. *Confirm.* Homo per peccatum originale non amiſit libertatem indifferentiae. Atqui libertas indifferentiae requirit ſaltem potentiam phyſicam ad utrumque. Ergo homo per peccatum originale non amiſit potentiam phyſicam quam prius habuit. Profecto ſi homo abſque gratia ſupernaturali neceſſario, neceſſitate tam phyſica quam morali peccaret, liberum arbitrium non modo attenuatum, ſed omnino extinctum eſſet. Prob. II. Authoritate Pontificum. PIUS V. et GREGORIUS XIII. has BAJI propoſitiones damnarunt. XXII. *Cum Pelagio ſentiunt, qui textum Apoſtoli ad Rom. II. Gentes, quae legem non habent, naturaliter quae legis ſunt faciunt, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus.* XXVII. *Liberum arbitrium ſine gratiae Dei adiutorio, non niſi ad peccandum valet.* XXVIII. *Pelagianus eſt error, dicere, quod liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.* XXIX. *Non*

ſoli

ſoli fures ii ſunt latrones, qui Chriſtum viam et oſtium veritatis et vitae negant, ſed etiam quicunque aliunde, quam per ipſum in viam iuſtitiae (hoc eſt, aliquam iuſtitiam) *conſcendi poſſe docent, aut tentationi ulli, ſine gratiae ipſius adiutorio reſiſtere hominem poſſe, ſic ut in eam non inducatur, aut ab ea non ſuperetur* LXV. *Non niſi Pelagiano errore admitti poteſt uſus aliquis liberi arbitrii bonus, ſive non malus, et gratiae Chriſti iniuriam facit, qui ita ſentit et docet.* CLEMENS XI. QUESNELLI propoſitionem ordine XXXVIII. proſcripſit: *Peccator non eſt liber niſi ad malum, ſine gratia liberatoris.* Ex quibus manifeſte deducitur, hominem abſque gratia ſupernaturali aliqua ſaltem praecepta naturalia ſervare, et aliquas tentationes vincere poſſe, victoria non ſalutari. Reſpondent aliqui Theologi, propoſitiones illas Baii fuiſſe damnatas non ob falſam doctrinam, ſed ob cenſurae acerbitatem. At propoſitio Baii XXVII. et XXXVIII. Queſnelli nullam prorſus cenſuram continent. Ergo propter falſitatem fuerunt damnatae.

CCCXV. OBJICIUNT adverſarii I^mo^, hunc ipſum fuiſſe Pelagianorum errorem, qui aſſerebant poſſe hominem in hac providentia obſervare totam legem, et vincere omnes tentationes abſque gratia interiori. II. Si homo abſque gratia Chriſti haberet potentiam phyſicam obſervandi totam legem naturalem, non daretur nobis per gratiam ſimpliciter poſſe, ſed tantum facilius poſſe, quam Pelagianam blaſphemiam Eccleſia Chriſti ſemper execrata eſt. R. ad I. Pelagianos graviſſime erraſſe tum in eo, quod aſſererent poſſe ſine gratia Chriſti obſervari totam legem naturalem, et vinci omnes tentationes, prout expedit ad ſalutem: tum etiam quia non phyſicam modo, ſed moralem etiam potentiam in homine adſtruebant, qualem Adamus habuit ante peccatum, a

qua inſania toto coelo abeſt aſſertio noſtra. Ad II. R. Quamvis homo abſque gratia habeat potentiam phyſicam ſervandi totam legem naturae; gratia tamen Chriſti dat ipſi ſimpliciter poſſe, in quantum tribuit potentiam moraliter ſufficientem. Nam id, quod eſt ſtricte moraliter impoſſibile, ſive quod eſt ita difficile, ut numquam contingat illam difficultatem ſuperari, iuxta modum loquendi Conciliorum et Patrum, ſimpliciter et ſine addito dicitur impoſſibile. Sic TRIDENTINUM Seſſ. VI. Can. XXIII. ſimpliciter dicit, non poſſe per totam vitam omnia peccata venialia vitari, niſi ex ſpeciali Dei privilegio; et tamen haec impotentia eſt ſolum moralis, ut ſequenti Controverſia explicabitur.

Abſque gratia tamen ſpeciali, ſaltem ordinis naturalis non poteſt obſervare diu potentia morali completa totam legem mere naturalem.

CCCXVI. QUAERES IX. An in ſtatu naturae lapſae homo habeat potentiam moralem completam diu obſervandi totam legem naturalem, et vincendi graves tentationes, victoria quamtumvis non ſalutari, abſque gratia interiori? R. Abſque gratia ſpeciali et indebita, ordinis ſaltem naturalis, non poteſt potentia morali completa diu obſervari tota lex mere naturalis, aut vinci graves tentationes: immo ex decreto Dei neceſſaria eſt nunc gratia ſupernaturalis. Prob. I^{ma} pars aſſertionis. Haec potentia moralis completa nequidem debebatur homini in ſtatu naturae purae, ut diximus Tomo IV. Num. DXXIV. Ergo neque debetur homini in ſtatu naturae lapſae. Ergo quoties datur haec potentia, ſemper intervenit gratia ſpecialis et indebita, ordinis ſaltem naturalis. Et ſane magis ſic commendatur excellentia Dei, ac melius explicatur indigentia creaturae, ſi nimirum dicatur, quod Deus ad potentiam moralem completam obſervandi totam legem, etiam pure naturalem, requirat aliquas conditiones homini per prima auxilia moraliter poſſibiles, ut v. g. humili prece

a ſuo

a ſuo Conditore ulteriora auxilia efflagitet, atque a peccatis abſtineat, a quibus abſtinere tunc moraliter poteſt.

CCCXVII. Prob. etiam II^{da} pars aſſertionis, qua dicitur in hac providentia, non quidem ex natura ſua, ſed ex decreto Dei, non dari potentiam moralem completam diu obſervandi totam legem naturalem et reſiſtendi gravioribus tentationibus, absque gratia ſupernaturali. I^{mo} Authoritate Scripturarum. Ad ROM. Cap. VII. poſtquam Apoſtolus vehementiam concupiſcentiae et vim tentationum expoſuit, vehementer ſuſpirans, inquit: *Quis me liberabit de corpore mortis huius?* Et continuo ſubdit: *Gratia Dei per JEſum Chriſtum.* Quem locum Patres et Interpretes ita explicant, ut per legem membrorum intelligant concupiſcentiam, tentationes &c. et per legem mentis, legem etiam mere naturalem: adeoque neceſſariam eſſe gratiam Chriſti ad ſuperandas graves tentationes etiam contra legem mere naturalem. II. ad COR. Cap. III. *Littera occidit, ſpiritus vivificat.* Hoc eſt, ut docet Auguſtinus integro libro de Spiritu et littera, lex non ſolum ſcripta, ſed etiam naturalis, peccatum non arcet, ſed auget potius ſine gratia, faciens ſcire peccatum, non tamen caveri. De continentiae dono dicitur SAPIENTIAE Cap. VIII. *Scivi quoniam aliter non poſſem eſſe continens, niſi Deus det.* Et de praecepto cohibendi linguam JAC. Cap. III. *Linguam nullus hominum domare poteſt.* Item I. JOAN. Cap. II. dicitur: *Qui ſervat verbum eius, vere in hoc charitas Dei perfecta eſt.* Ergo ſine charitate et gratia Chriſti homo non habet potentiam moralem diu ſervandi totam legem etiam naturalem tantum, quae merito dici poteſt Verbum Dei omnium cordibus inſcriptum, et per lumen naturae promulgatum.

Immo ex decreto Dei ad id requiritur gratia ſupernaturalis.

CCCXVIII. Prob. II. Authoritate Conciliorum. CARTHAGINENSE A. 416. in Epiſtola Synodica ad S. Innocentium I. teſtatur, damnatos a ſe idcirco fuiſſe Pelagianos, quod dicerent, liberum arbitrium absque Dei gratia legem Dei implere poſſe, *ſive naturaliter in corde ſcriptam, ſive in litteris datam.* DIOSPOLITANUM A. 415. damnavit hunc Pelagii articulum: *Victoria noſtra non eſt ex Dei adiutorio, ſed ex libero arbitrio.* CARTHAGINENSE A. 418. Can. VI. ait: *Quicunque dixerit, ideo nobis gratiam iuſtificationis dari, ut quod facere per liberum iubemur arbitrium, facilius poſſimus implere per gratiam, tamquam etſi gratia non daretur, non quidem facile, ſed tamen poſſimus etiam ſine illa implere divina mandata; anathema ſit.* ARAUSICANUM II. A. 529. Capit. XIV. *Nullus miſer de quacunque miſeria liberatur, niſi qui Dei miſericordia praevenitur.*

CCCXIX. Prob. III. Authoritate Pontificum. S. INNOCENTIUS I. in Epiſt. ad PP. Conc. Carthaginenſis ſcribit: *Quotidiana* (Chriſtus) *praeſtat remedia: quibus niſi freti confiſique nitamur, nullatenus humanos vincere poterimus errores. Neceſſe eſt enim, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adiuvante vincamur.* S. ZOSIMUS in Epiſtola Tractoria ad totius orbis Epiſcopos: *Quod ergo tempus intervenit, quo eius non indigeamus auxilio? In omnibus igitur actionibus, cauſis, cogitationibus, motibus, adiutor et protector orandus eſt. Superbum eſt enim, ut quidquam ſibi humana natura praeſumat.* S. COELESTINUS in Epiſt. ad Epiſcopos Galliarum: *Nemo, etiam baptiſmatis gratia renovatus, idoneus eſt ad ſuperandas diaboli inſidias, et ad evincendas carnis concupiſcentias, niſi per quotidianum adiutorium Dei perſeverantiam bonae converſationis acceperit.*

CCCXX.

CCCXX. Prob. IV. Authoritate Patrum. S. AMBROSIUS in Pſal. XLIII. ait: *Quis eſt tam fortis, ut nequaquam in tentationem moveatur, niſi Dominus ei adiutor aſſiſtat?* S. HIERONYMUS initio Dialogi III. adverſus Pelagianos: *Noſtra enim victoria, et corona victoriae illius protectione et clypeo paratur.* S. AUGUSTINUS Serm. CLVI. alias XIII. de verbis Apoſtoli: *In hoc agone cum confligimus, Deum habemus ſpectatorem: in hoc agone cum laboramus, Deum poſcimus adiutorem: ſi enim nos ipſe non adiuvat, non dico vincere, ſed nec pugnare poterimus.* Lib. de Perfectione iuſtitiae, Cap. ult. *Quisquis negat nos orare debere, ne intremus in tentationem: (negat autem hoc qui contendit ad non peccandum gratiae Dei adiutorium non eſſe homini neceſſarium, ſed ſola lege accepta humanam ſufficere voluntatem,) ab auribus omnium removendum, et ore omnium anathematizandum eſſe non dubito.*

CCCXXI. Excipiunt adverſarii contra probationes noſtras, aiuntque Imo a Conciliis et Patribus gratiam ſupernaturalem tantum requiri ad ſervandam totam legem naturalem, prout illa nos obligat ad actus ſupernaturales fidei, ſpei, et charitatis. II. Patres et Concilia loqui de cuſtodia legis, et victoria tentationum ſalutari ac meritoria. III. Si preſſe inhaereatur verbis Patrum, ſequeretur in homine neque potentiam phyſicam dari ad legem naturalem diu ſervandam, et vincendas tentationes. IV. Denique ſequeretur, hominem ſine gratia ſupernaturali, ne levi quidem, atque unicae tentationi graviori reſiſtere poſſe. Verum R. ad I. id falſum eſſe: Patres enim et Concilia non loquuntur de iis tentationibus, quae raro occurrunt ſed de illis praecipue quibuscum frequenter colluctamur: hae autem plerumque ſunt contra legem pure naturalem, nimirum tentationes car-

 nis,

nis, ſuperbiae, invidiae, iracundiae &c. Et Apoſtolus implorat gratiam Chriſti ad vincendam praecipue concupiſcentiam rebellem, quae utique naturali legi adverſatur Ad II. N. A. Patres enim et Concilia quando requirunt gratiam ad obſervationem totius legis, et victoriam tentationum, nullibi addunt limitationem illam, *Sicut oportet, ut expedit ad ſalutem.* Ergo ſignum eſt, quod etiam ſine merito lex naturalis obſervari, aut tentationes ſuperari nequeant absque gratia. Praeterea Patres Africani cum S. Auguſtino frequenter dicunt, quod liberum arbitrium in proſequendo bono et vitando malo nihil aut parum poſſit ſine gratia. Atqui ſi absque gratia obſervare poſſet potentia morali totam legem naturalem, et vincere omnes tentationes, quamvis victoria non ſalutari, ſive ad aeternam ſalutem non conducente, tunc multum ſane poſſet ſine gratia. Adde vehementer ipſis diſplicuiſſe, quod Pelagius doceret, totam legem, etiam praeſcindendo ab actibus ſupernaturalibus, impleri poſſe ſine gratia, vincique tentationes huic legi contrarias, ut ſatis conſtat ex illorum verbis, et rationibus paulo ante allegatis. Ad III. R. Quamvis Patres et Concilia iisdem terminis utantur quando requirunt gratiam ſupernaturalem ad cuſtodiam legis et victoriam tentationum, quibus utuntur quando gratiam requirunt ad actus ſalutares; iidem tamen termini, pro diverſitate ſubiectae materiae, diverſo modo explicari poſſunt ac debent. Cum enim actus ſalutares neceſſario eſſe debeant ſupernaturales, vires liberi arbitrii, absque gratia Chriſti, ne phyſicam quidem habent potentiam eliciendi actum ſalutarem, utpote qui altioris eſt ordinis. At vero in homine lapſo ineſt virtus naturalis proportionata cuſtodiendis mandatis naturalibus, et vincendis tentationibus. Ergo homo in ſtatu naturae lapſae phyſicam habet potentiam cuſtodiendi legem naturalem, non tamen

men eliciendi actus ſupernaturales. Ad IV. Quemadmodum quando Patres et Concilia ſimpliciter nominant gratiam vel peccatum, regulariter loquuntur de gratia ſupernaturali, et de peccato gravi: ita quando ſimpliciter dicunt, hominem ſuis viribus relictum reſiſtere non poſſe tentationi, intelligendi ſunt, non de levi tentatione, ſed de gravi et vehemente. Caeterum conformius authoritati Patrum ſentire videntur, qui iudicant, hominem abſque gratia ſupernaturali nulli aut vix ulli tentationi gravi potentia morali reſiſtere poſſe. Certe S. GREGORIUS M. Lib. IX. Moral. Cap. XXIX. ſcribit de homine: *Dimiſſus ſibi, cuiuslibet tentationis aura raptatur.* Et S. CHRYSOST. Hom. XXIV. in Epiſt. I. ad Cor. *Sunt tentationes, quas ſufferre non poſſumus. Et quaenam ſunt illae? Omnes ut ita dicam; poſſibilitas enim in divino nutu eſt.* Nimirum ſenſus et appetitus rationem ſaepe tam violenter attrahunt, ut illa ad legem Dei vix attendat, et per ardentem concupiſcentiam alio abſtracta, decernat ſatius eſſe hic et nunc cupiditatibus indulgere, niſi Deus auxilio gratiae ſuae periclitanti ſuccurrat.

CCCXXII. Caeterum neceſſitatem hanc gratiae ſupernaturalis ad potentiam moralem diu ſervandi totam legem naturalem, et reſiſtendi gravibus tentationibus, oriri diximus *ex decreto Dei*, ſufficienter nobis manifeſtato in Scripturis, et doctrina Conciliorum, ac Patrum. Nam per ſe loquendo, et ex natura rei, homo etiam in ſtatu naturae lapſae poſſet diu, immo per totam vitam, obſervare legem pure naturalem, et vincere omnes tentationes, victoria tamen ad aeternam ſalutem non conducente, modo Deus illi conferret ſpecialia auxilia ordinis naturalis, qualia conferre potuiſſet, atque etiam contuliſſet in ſtatu naturae purae. Ratio eſt, quia Deus

U 5 etiam

etiam in natura lapſa poſſet per ſpecialem providentiam ordinis naturalis amovere ab homine periculum peccandi, aut tentationes moraliter inſuperabiles: vel, ſtante etiam gravi tentatione, poſſet homini concedere claram quamdam cognitionem, fortemque impulſum voluntatis, ut adeo obſervatio legis mere naturalis abſque gratia ſupernaturali redderetur moraliter poſſibilis. Ergo ex natura rei ad iſta non requiritur gratia ſupernaturalis.

CCCXXIII. Obiici ſolet contra hanc aſſertionem Imo Authoritas Scripturarum. DEUTERON. Cap.XXX. dicitur: *Mandatum quod ego praecipio tibi bodie, non eſt ſupra te.* Et ad ROM. Cap. II. *Gentes, quae legem non babent, naturaliter ea quae legis ſunt, faciunt.* IIdo. Bonitas Dei, cui repugnare videtur, ut homo aeternis ignibus addicatur ob culpam moraliter inevitabilem. IIIº. Defectus libertatis. Ad peccatum mortale non ſufficit potentia et libertas ſolum phyſica, ſed requiritur moralis. Atqui iuxta nos ſaepe non daretur potentia moralis, quando nimirum urgente gravi tentatione deeſt gratia ſupernaturalis. IV. Natura legum. Leges poſitivae non obligant ad moraliter impoſſibile. Ergo neque lex naturalis; quia haec obligario non cederet in bonum ſubditorum. V. Exemplum Gentilium, qui non raro graviſſimas tentationes ſuperarunt. Quod ſi motivum vanitatis potuit ipſis ſufficere ad ſuperandas graviſſimas difficultates, non eſt ratio, cur motivum honeſtatis naturalis tantumdem apud ipſos non valeat. R. ad I. Mandata Dei non ſuperare noſtras vires quantum ad cognitionem, ſed quantum ad executionem, niſi gratia ſupernaturali homo roboretur. Quod vero de Gentibus ab Apoſtolo dicitur, intelligendum id eſt non de omnibus, ſed de aliquibus tantum mandatis, quando non

urget

urget gravis tentatio et difficultas. Neque ab Apoſtolo diſſentit S. CHRYSOSTOMUS Hom. V. in Cap. II. Epiſt. ad Rom. ſcribens, Gentiles admiratione dignos eſſe, quod nec lege ſcripta ipſis opus fuerit, et tamen omnia quae legis erant, praeſtiterint; vult enim per ea verba dicere S. Doctor, in tota collectione Gentilium omnes leges naturae obſervatas fuiſſe; non quidem a ſingulis, et pro omnibus circumſtantiis, ſed ab aliquibus aliquas, gravi difficultate in oppoſitum non urgente. Ad II. R. Cum impotentia moralis vitandi novam culpam mortalem numquam detur, niſi praeceſſerit alia culpa mortalis, numquam contingit hominem damnari ob ſolam culpam moraliter inevitabilem. Ad III. N. M. Ad libertatem actionis ſufficit potentia phyſica illam non ponendi, et advertentia ad malitiam; ſecus conſuetudinarii excuſandi forent, eoquod potentiam moralem ſaepe non habeant abſtinendi ab actione peccaminoſa. Ad IV. Ordinarie loquendo, et praeſcindendo a contemptu legislatoris, ſcandalo etc. C. A. N. C. Quae prohibentur lege poſitiva, non prohibentur neceſſario, neque intrinſece mala ſunt; ſed eorum prohibitio dependet a beneplacito legislatoris: unde occurrente rationabili difficultate, legislator in talibus circumſtantiis ordinarie non cenſetur velle obligare. At vero quae lege naturali prohibentur, ſunt intrinſece mala, et neceſſario a Deo prohibentur: adeoque non poſſunt fieri licita per hoc, quod in illis vitandis occurrat difficultas moraliter inſuperabilis. Neque idcirco lex naturae cedit in damnum hominum; quia non obligat ad aliquid, quod per ſe et ex natura ſua, ſed tantum per accidens, ac ratione circumſtantiarum hic et nunc gravem difficultatem involventium eſt moraliter impoſſibile. Ad V. R. Hoc a Gentilibus factum fuiſſe, non amore honeſtatis, ſed amore vanitatis, laudis et oſtentationis. Quod ſi ex honeſto et lauda-

laudabili motivo id feciſſent, opus tam difficile et arduum non ſine auxilio gratiae divinae executioni mandaſſent. Ad rationem additam Reſp, magnam eſſe inter motiva ſenſibilia, et quae ſub ſenſus non cadunt, diſparitatem: motiva enim ſenſibilia et mundana, utpote praeſentia, magis nota, et naturae corruptae magis blandientia, longe fortius alliciunt quam motivum honeſtatis.

Ordinarie non conceduntur gratiae actuales neceſſariae ad ſervandam diu totam legem naturalem, niſi habentibus gratiam fidei et ſanctificantem.

CCCXXIV. QUAERES X. An Deus in hac providentia, ſpectando legem ordinariam, gratias actuales ad ſervandam diu totam legem naturalem neceſſarias conferre ſoleat non habentibus gratiam fidei, et ſanctificantem? R. negative. Prob. aſſertio I^mo^ Authoritate Scripturarum. Ad EPHES. Cap. VI. iubemur ſumere *ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere.* I. JOAN. Cap. V. *Haec eſt victoria, quae vincit mundum, fides noſtra.* THRENORUM Cap. I. *Peccatum peccavit Jeruſalem, propterea inſtabilis facta eſt.* PSAL. XVII. *Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, et refugium meum.* Prob. II. Authoritate Patrum. S. AUGUSTINUS Lib. de Spiritu et Littera, Cap. XXVI. ait: *Sic intelligendum eſt, Factores legis iuſtificabuntur, ut ſciamus eos aliter non eſſe factores legis, niſi iuſtificentur: ut non iuſtificatio factoribus accedat, ſed ut factores iuſtificatio praecedat.* S. GREGORIUS M. Lib. XXV. Moralium, Cap. IX. *Peccatum, quod poenitentia non diluit, mox ipſo ſuo pondere ad alia trahit.* Suffragatur Patribus S. THOMAS I. II^dae^. Quaeſt. CIX. Artic. IV. *In ſtatu naturae corruptae non poteſt homo implere omnia mandata divina ſine gratia ſanante.* Et Artic. VIII. *In ſtatu naturae corruptae indiget homo gratia habituali ſanante naturam ad hoc, quod omnino a peccato abſtineat.* Prob. III. Ratione

tione congrua. In peccatore concupiſcentia et paſſiones ſunt magis effraenatae, et rationem acrius impugnant. Juſtum quippe eſt, ut ratio, quae Deo ſuperiori ſuo non obtemperat, inferiorem ſuum, ſcilicet appetitum ſenſitivum, ſentiat rebellem. Diabolus praeterea maiorem poteſtatem exercet in peccatores: et Deus iuſte denegat inimicis, quae amicis ſuis liberaliſſime concedit.

CCCXXV. Neque dicas I^mo^, tali modo peccatorem impoenitentem carere auxilio ſufficiente, ac proinde neceſſario peccare, eoquod gratia iuſtificante deſtituatur. II^do^ Eum, qui diu abſtinuit à peccato, poſſe certo colligere ſe eſſe iuſtum. III. Peccatorem tali modo ſtatim poſt peccatum commiſſum obligari ad poenitentiam iuſtificativam; quia ſine hac eſſet conſtitutus in periculo proximo peccandi, quod ſub gravi tenetur vitare. Nam ad I. Reſp. peccatorem ſemper habere auxilium remote et mediate ſufficiens ad vitandum peccatum, et proxime ſufficiens ad orationem: cui ſi cooperetur, certiſſime obtinebit gratiam proxime ſufficientem ad vincendas graves tentationes. Caeterum gratiam ſanctificantem neque abſolute, neque ad quodlibet peccatum grave vitandum dicimus neceſſariam eſſe; ſed moraliter tantum, et ad omnia peccata gravia diu vitanda. Ad II. N. A. Numquam certi eſſe poſſumus infallibiliter, nos non peccaſſe: neque ſufficienter nobis conſtat, quodnam determinate ſit tempus illud, intra quod tota lex naturalis obſervari poſſit ſine gratia ſanctificante. Ad III. N. A, et rationem additam. Non enim ſemper urgent graves tentationes, et auxilia actualia absque gratia ſanctificante aliquamdiu poſſunt peccatorem ab ulteriore lapſu ſuſtinere. Unde peccator, quamdiu ſe ad iuſtificationem non diſponit, non eſt ſemper in occaſione proxima peccati, ſed tantum remota, quam fugere non tenetur.

Vide

Vide ANTONIUM ZIEGLER in Diſputatione Theologica de Gratia Chriſti, tota Quaeſtione IV.

CONTROVERSIA IX.

AN HOMO JUSTUS, CITRA SPECIALE PRIVILEGIUM ET GRATIAM EXTRAORDINARIAM, HABEAT POTENTIAM MORALEM DIUTURNO TEMPORE VITANDI OMNIA PECCATA VENIALIA?

CONTRA PELAGIANOS.

CCCXXVI.

Homo, citra ſpeciale privilegium, non poteſt potentia morali diu vitare omnia venialia.

CONCLUSIO. Homo, etiam iuſtus, non poteſt potentia morali, citra ſpeciale privilegium et gratiam extraordinariam, per diuturnum tempus vitare omnia prorſus peccata venialia. Concluſio haec dogmatica eſt contra Pelagianos, qui non tantum aſſerebant, hominem poſſe toto vitae ſuae tempore a peccato quovis immunem eſſe abſque ſpeciali privilegio, verum etiam ſine omni interioris gratiae auxilio. Dixi Imo *Potentia morali.* Quod enim homo potentiam habeat phyſicam vitandi omnia peccata venialia, etiam citra ſpeciale privilegium, ex eo ſatis certum eſt; quia quilibet tenetur ea vitare, et nemo obligatur ad impoſſibile. II. *Citra ſpeciale privilegium, et gratiam extraordinariam.* Si enim talis gratia concedatur, nemo ſanae mentis negabit, poſſe hominem potentia morali diu, atque etiam ſemper, vitare omnia venialia. III. *Per diuturnum tempus.* Nam ad breve tempus poteſt iuſtus potentia morali cum ordinariis gratiae auxiliis vitare omnia peccata. Hinc S. HIERONYMUS] Lib. III. contra Pelagianos ſcribit: *Nec quia ad breve tempus poſſum, coges me, ut poſſim*

iugiter

Digitized by Google

iugiter. Poſſum ieiunare, vigilare, ambulare, legere, pſallere, ſedere, dormire. Numquid in perpetuum? Caeterum quantum tempus in hac materia cenſeatur longum, haud facile determinari poteſt. Multi cenſent, iuſtum ſine gratia ſpeciali moraliter non poſſe, unica etiam die integra, ita vigilare ut nullum illi peccatum ſubrepat. IV. *Omnia prorſus peccata venialia*, nimirum etiam ſubreptitia et ſemideliberata. Juſti enim ordinariis gratiae divinae auxiliis adiuti, poſſunt potentia morali vitare omnia peccata mortalia, atque etiam, iuxta multos Theologos, peccata venialia plene deliberata.

CCCXXVII. Prob. Concluſio I^mo^ Authoritate Scripturarum. PROVERB. Cap. XXIV. dicitur: *Septies enim cadet iuſtus.* ECCLESIASTIS Cap. VII. *Non eſt homo iuſtus in terra, qui faciat bonum, et non peccet.* MATTH. Cap. VI. iubentur omnes, etiam iuſti, orare: *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut et nos dimittimus debitoribus noſtris.* JACOBI Cap. III. *In multis offendimus omnes.* I. JOAN. Cap. I. *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus; ipſi nos ſeducimus, et veritas in nobis non eſt.* Ex quibus hoc inſtruitur argumentum. Juxta citatos Scripturarum textus omnes iuſti, ordinariis gratiae auxiliis adiuti, ſaepe in aliqua peccata labuntur: atqui non omnes labuntur ſaepe in mortalia: ergo in venialia. *Probatur id authoritate Scripturarum,*

CCCXXVIII. Prob. II. Authoritate Conciliorum. CARTHAGINENSE A. 418. Can. VII. ait: *Item placuit, quod ait S. Joannes Apoſtolus, Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus, et veritas in nobis non eſt: quiſquis ſic accipiendum putaverit, ut dicat propter humilitatem non oportere dici, nos non habere peccatum, non quia vere ita eſt, anathema ſit. Sequitur enim Apoſtolus, et adiungit, Si autem confeſſi fuerimus* *Conciliorum,*

peccata

peccata noſtra, fidelis eſt et iuſtus, qui remittat nobis peccata, et mundet nos ab omni iniquitate. *Ubi ſatis apparet, hoc non tantum humiliter, ſed etiam veraciter dici. Poterat enim Apoſtolus dicere, Si dixerimus, quia non habemus peccatum, nos ipſos extollimus, et humilitas in nobis non eſt: ſed cum ait, Nos ipſos decipimus, et veritas in nobis non eſt; ſatis oſtendit eum qui dixerit, ſe non habere peccatum, non verum loqui, ſed falſum.* Can. VIII. *Item placuit, ut quicunque dixerit, in oratione Dominica ideo dicere Sanctos, Dimitte nobis debita noſtra, ut non pro ſe ipſis hoc dicant, quia non eſt eis iam neceſſaria iſta petitio, ſed pro aliis, qui ſunt in ſuo populo peccatores; et ideo non dicere unumquemque Sanctorum, Dimitte mihi debita mea, ſed Dimitte nobis debita noſtra; ut hoc pro aliis potius, quam pro ſe iuſtus petere intelligatur; anathema ſit.* Can. IX. *Item placuit, ut quicunque ipſa verba Dominicae orationis, ubi dicimus, Dimitte nobis debita noſtra, ita volunt a Sanctis dici, ut humiliter, non veraciter hoc dicatur, anathema ſit. Quis enim ferat orantem, et non hominibus, ſed ipſi Domino mentientem, qui labiis ſibi dicit dimitti velle, et corde dicit, quae ſibi dimittantur, debita non habere?* TRIDENTINUM Seſſ. VI. Can. XXIII. *Siquis hominem ſemel iuſtificatum dixerit - - poſſe in tota vita peccata omnia, etiam venialia vitare, niſi ex ſpeciali Dei privilegio, quemadmodum de Beata Virgine tenet Eccleſia; anathema ſit.* Quod Tridentinum de tota vita, Theologi dicunt etiam de longiori vitae tempore. Si enim iuſtus moraliter poteſt ad longum tempus vitare omnia prorſus venialia, alius iuſtus vitare ea poſſet per totam vitam; quia ſaepe quod uni homini eſt longum vitae tempus, alteri eſt tota vitae periodus.

Patrum, CCCXXIX. Prob. III. Authoritate Patrum. S. GREGORIUS NAZIANZ. in Orat. de plaga grandinis

nis ait: *Illud cognoſcamus, quod omni quidem vitio carere, eiuſmodi procul dubio eſt, ut humanum modum excedat, ſolique Deo conveniat.* Et Orat. II. in Julianum: *Omni prorſus peccato vacare, ſupra humanae naturae modum Deus conſtituit.* S. HIERONYMUS Lib. II. contra Pelagianos: *Quamdiu ille finis adveniat, et corruptivum hoc atque mortale incorruptione ac immortalitate mutetur, neceſſe eſt nos ſubiacere peccato, non naturae et conditionis, ut tu calumniaris, vitio; ſed fragilitate et mutatione voluntatis humanae, quae per momenta variatur: quia Deus ſolus eſt immutabilis.* S. AUGUSTINUS Epiſt CLXVII, alias XXIX. ad S. Hieronymum: *Nemo hic vivit ſine peccato. Et hoc alius magis, alius minus: optimus autem eſt, qui minimum.* Lib. de Dono Perſev. Cap. II. *Tria ſunt, ut ſcitis, quae maxime adverſus eos* (Pelagianos) *Catholica defendit Eccleſia: quorum eſt unum, gratiam Dei non ſecundum merita noſtra dari - - alterum eſt, in quantacunque iuſtitia ſine qualibuſcunque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem vivere: tertium eſt, obnoxium naſci hominem peccato primi hominis.* S. GREGORIUS M. aut quicunque alius illius Commentarii author, in Caput XIII. Lib. I[ma] Regum: *Innumerabilia ſunt, quae cogitando, loquendo, videndo, guſtando, audiendo et operando committimus. Huius namque vulgi* (peccatorum) *innumerabilis tela etiam ille vitare non poterat, qui dicebat, In multis offendimus omnes. Hinc item dilectus Jeſu loquitur, dicens: Si dixerimus, quia peccatum non habemus etc. Quis ergo iam quaſi victor extolli audeat, ſi tanti viri peccatorum tela ſe omnino evadere non poſſe manifeſtant?*

CCCXXX. Prob. IV. Ratione Theologica, quam inſinuat S. THOMAS I[ma] II[dae]. Quaeſt. CIX. Art. VIII. *Ac ratione Theologica.* *Non poteſt abſtinere homo ab omni peccato veniali, propter*

corruptionem inferioris appetitus ſenſualitatis, cuius motus ſingulos quidem ratio reprimere poteſt (et ex hoc habent rationem peccati et voluntarii,) non autem omnes: quia dum uni reſiſtere nititur, fortaſſis alius inſurgit: et etiam quia ratio non poteſt eſſe ſemper pervigil ad huiuſmodi motus vitandos.

An aliqui toto vitae tempore immunes fuerint ab omni peccato?

CCCXXXI. QUAERES, an nullus homo purus, praeter Beatam Virginem, abſtinuerit umquam toto vitae ſuae tempore ab omni peccato veniali? R. partem negativam AUGUSTINO longe probabiliorem viſam fuiſſe. Libro enim de Natura et Gratia, Cap. XXXVI. ſcribit: *Hac ergo Virgine* (Maria) *excepta, ſi omnes Sanctos et Sanctas, cum hic viverent, congregare poſſemus, et interrogare utrum eſſent ſine peccato, quid fuiſſe reſponſuros putamus, utrum hoc, quod iſte* (Pelagius) *dicit, an quod Joannes Apoſtolus? Rogo vos, quantalibet fuerint in hoc corpore excellentia ſanctitatis, ſi hoc interrogari potuiſſent, una voce clamaſſent, Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipſos decipimus, et veritas in nobis non eſt?* Nihilominus tamen Auguſtinus rem hanc ita certam eſſe definire auſus non eſt, ut damnari debeat, qui aliquos alios, praeter Beatam Virginem, diceret ex ſpeciali Dei privilegio et gratia extraordinaria ab omni peccato ſemper abſtinuiſſe. Libro enim de Perfectione iuſtitiae, Cap. XXI. ſcribit: *Scio quibuſdam eſſe viſum, quorum de hac re ſententiam non audeo reprehendere, quamquam nec defendere valeam.* Illud facilius admitti poteſt, quoſdam eximie Sanctos numquam commiſiſſe ullum veniale plene deliberatum, ut de S. Joanne Baptiſta, et Apoſtolis, poſt acceptum ab illis Spiritum Sanctum, multi tenent Theologi.

OB-

OBJECTIONES.

CCCXXXII. Objicitur I. Authoritas Scripturarum. Matth. Cap. V. ait Chriſtus: *Eſtote ergo vos perfecti, ſicut et Pater veſter coeleſtis perfectus eſt.* Ergo homines poſſunt eſſe abſque peccato; alias Chriſtus non praeciperet, ſi ſciret fieri non poſſe quae praecipit. *Pelagiani fruſtra ſe tuentur authoritate Scripturarum.* IIdo. I. Joan. Cap. III. *Omnis qui natus eſt ex Deo, peccatum non facit: quoniam ſemen ipſius in eo manet, et non poteſt peccare, quoniam ex Deo natus eſt.* III. Psal. CXVIII. dicitur: *Beati immaculati in via: qui ambulant in lege Domini.* Ergo dantur immaculati. Atqui qui venialiter peccant, non ſunt immaculati. Ergo. IV. Lucae Cap. I. de Zacharia et Eliſabeth dicitur: *Erant iuſti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et iuſtificationibus ſine querela.* R. C. A. N. C. Chriſtus loco cit. praecipit, ut perfecti ſimus eo perfectionis genere, cuius homo in hac vita mortali capax eſt; eamque proponit tantum perfectionem, ad quam pervenire in altera, non in praeſenti vita poſſumus ac debemus. Ad II. N. C. Qui natus eſt ex Deo, quamdiu conſervat iuſtitiam et gratiam ſanctificantem, atque ex illa operatur, ne venialiter quidem peccat: at vero qui iuſtus eſt, non ſemper operatur ex iuſtitia; ideoque peccare etiam poterit. S. Augustinus Lib. II. de peccatorum meritis et remiſſ. Cap. VII. et VIII. paulo aliter reſpondet, aitque duplicem diſtinguendam eſſe hominis in Deo regenerationem: unam in hac vita inchoatam, quae in remiſſione peccatorum conſiſtit; alteram vero perfectam et conſummatam in patria, in qua nullum poterit eſſe peccatum. Atque de hac poſtrema regeneratione et adoptione filiorum Dei loqui vult S. Joannem. Ad III. R. Immaculatos in eiuſmodi Scripturae locis dici eos, qui carent peccatis gravioribus, ſcilicet mortalibus, quae praecipue animam maculant, privando eam ſplendore divinae gratiae;

item illos, qui adſpirant ad perfectionem patriae coeleſtis, ubi nullum erit peccatum. Ad IV. Reſpondet S. AUGUSTINUS Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XLVIII. Zachariam iuſtum dici ſine querela, *ſecundum quamdam inter homines converſationem probabilem atque laudabilem, quam nullus hominum iuſte poſſet in accuſationis et criminationis querelam vocare. Quam propterea in Dei conſpectu Zacharias et eius uxor habuiſſe referuntur, quia in ea homines nulla diſſimulatione fallebant, ſed ut apparebant hominibus, ita noti erant oculis Dei. Non autem dictum eſt hoc ſecundum illam perfectionem iuſtitiae, in qua vere atque omni modo immaculati perfectique vivemus.*

Patrum, et Eccleſiae. CCCXXXIII. OBJICITUR II. Authoritas Patrum, et Eccleſiae. S. AUGUSTINUS Lib. II. de Peccat. meritis et remiſſ. Cap. VI. ait: *Si a me quaeratur, utrum homo ſine peccato eſſe poſſit in hac vita, confitebor poſſe per Dei gratiam et liberum eius arbitrium.* II. S. AMBROSIUS Commentario in Lucam ait, Zachariam virum fuiſſe ſummae atque perfectae iuſtitiae. III. Eccleſia ipſa canit de S. Joanne Baptiſta in hymno ad Matutinum: *Antra deſerti teneris ſub annis, civium turmas fugiens, petiſti, ne levi poſſes maculare vitam crimine linguae.* R. ad I. N. C. Fatetur Auguſtinus fieri id poſſe per Dei gratiam, et liberum hominis arbitrium; hanc vero poſſibilitatem in actum reduci ipſe non credebat, quia maiorem habebat fidem Scripturae, in qua dicitur ad Deum PSAL. CXLII. *Et non intres in iudicium cum ſervo tuo: quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.* Datur igitur in homine potentia phyſica, non autem moralis vitandi omnia venialia, etiam ſemideliberata. Caeterum mentem ſuam hac de re Auguſtinus plurimis in locis contra Pelagianos declaravit, ac praecipue toto libro de Perfectione iuſtitiae. Ad II. Reſpondet

det AUGUSTINUS Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XLIX. B. Ambroſium loqui de immunitate a peccato mortali, *Aut certe*, inquit, *ſi iſte vir Sanctus atque humilis Zachariam et Eliſabeth ſummae atque omni modo perfectae iuſtitiae, cui nihil addi iam poſſet, fuiſſe exiſtimavit, profecto ſententiam ſuam minutius excutiendo correxit*, in Expoſitione nimirum in Iſaiam, in qua dicit, neminem in hoc mundo eſſe poſſe ſine peccato, ac perfecte immaculatum. Ad III. Eccleſia teſtatur equidem in hymno illo, B. Joannem hoc animo deſerta petiiſſe: an vero id fuerit aſſecutus, Eccleſia non pronuntiat. Praeterea Eccleſia in illo hymno non aſſerit Praecurſorem Chriſti deſerta petiiſſe, ut ſimpliciter *ab omni crimine* liber eſſet, ſed ab *omni crimine linguae*.

CCCXXXIV. OBJICITUR III. Facilitas vitandi omnia peccata. Juſtus poteſt moraliter vitare omnia peccata per breve tempus. Ergo etiam longiore tempore. P. C. Voluntas per frequentatas victorias acquirit facilitatem et habitum. Ergo. II^do^. Juſtus abſque ſpeciali privilegio poteſt moraliter vitare ſingula venialia determinate et diſtributive ſumpta. Ergo etiam collective ſumpta. P. A. Difficultas illa moraliter inſuperabilis non afficit aliquod veniale determinatum. Ergo ſingula diſtributive ſumpta vitari poſſunt. R. C. A. N. C. *Ad probat.* D. A. Acquirit facilitatem et habitum quandoque, quando nimirum actus illi ſuaviter exercentur, et aliquam recordationem delectationis in ipſorum exercitio perceptae poſt ſe relinquunt, C. A. Semper, N. A. Non raro contingit, ut qui ſemel et iterum guſtavit amaram medicinam, ſuſtinere malit incommodum valetudinis, quam ut eadem medicina tertio utatur, abſterritus ſcilicet moleſtia ſibi per experientiam nota: Sic etiam qui aequo animo tulit unam vel alteram iniuriam, in tertia

Fruſtra obiicitur facilitatem vitandi omnia peccata.

perferenda maiorem ſaepe experitur difficultatem. Praeterea victoria tentationum ſubſequentium, etiam in eodem genere vitii, ſaepe ex alio capite, et ob diverſitatem circumſtantiarum, eſt multo difficilior, quam victoria tentationum praecedentium. Ad II^{dum}. D. A. Poteſt abſque ſpeciali privilegio moraliter vitare ſingula venialia diſtributive accepta, non tamen pro omnibus determinate circumſtantiis, C. A. Pro omnibus circumſtantiis, N. A. et Conſeq. Omnia equidem peccata venialia determinate ſumpta, quoad ſe et ſubſtantiam ſuam ſpectata, moraliter vitari poſſunt; interim tamen ſaepe dantur circumſtantiae, in quibus tanta eſt laſſitudo animi, tantum taedium ex frequentia tentationum, tanta paſſionum vehementia, tam debilis cognitio motivorum abſterrentium a veniali, ut ex iſtis omnibus ſimul ſumptis oriatur moralis neceſſitas admittendi veniale aliquod determinatum. Ad *probat*. N. A, quia ex modo dictis patet, dari quandoque tales circumſtantias, in quibus iuſtus ordinaria gratia adiutus, moraliter vitare nequit determinatum aliquod veniale.

Sequelas, CCCXXXV. Objicitur IV. Sequela. Ex noſtra ſententia ſequeretur I^{mo}, neminem poſſe emittere votum validum et obligatorium numquam peccandi venialiter; quia votum de re moraliter impoſſibili voventem non obligat. II^{do}. Neminem poſſe concipere propoſitum efficax vitandi omnia et ſingula venialia; cum nemo poſſit efficaciter proponere id quod ſcit ſibi moraliter eſſe impoſſibile. III. Neminem poſſe a Deo prudenter petere fugam omnium venialium; quia nemo poteſt prudenter petere aut deſiderare, quod non poteſt prudenter ſperare. Atqui ſequelae iſtae repugnant exemplis Sanctorum, praxi fidelium, ipſique adeo Eccleſiae; nam perfectionis ſtudioſi concipere in ſuis confeſſionibus

nibus ſolent propoſitum vitandi in poſterum omnia venialia, et gratiam ea vitandi cum fiducia a Deo petunt: atque ipſa Eccleſia in Lytaniis orat, *Ab omni peccato libera nos Domine*. Ergo. R. ad Imum. Votum vitandi peccata venialia deliberata validum eſſe, eoquod impleri poſſit aut ſemper, aut ſaltem a potiori; votum autem vitandi omnia venialia tantum ſemideliberata, ex gravium Theologorum ſententia invalidum eſſe, quia eſt de re moraliter impoſſibili. Ad IIdum. Reſp. concipi poſſe propoſitum affective efficax, quod ſaltem excludat voluntatem actualem deliberate peccandi etiam venialiter tantum. Et quamvis per longius tempus non poſſimus ſperare immunitatem ab omni peccato veniali, praecipue ſubreptitio et ſemideliberato, eam tamen ſperare poſſumus pro brevi tempore, ultra quod forte ſe non extendet vita noſtra; ideoque hoc propoſitum poterit eſſe etiam effective efficax ad breve tempus. Ad III. eadem eſt reſponſio. Cum enim ignotum ſit, quamdiu cum gratiis ordinariis moraliter poſſimus vitare omnia venialia; cumque neſciamus, an brevi vel longo tempore duratura ſit vita noſtra, optime ac rationabiliter petimus ab omnibus peccatis liberari.

CCCXXXVI. Objicitur V. Bonitas Dei. *Bonitatem Dei.* Si homo non haberet potentiam moralem diu vitandi omnia peccata, etiam ſemideliberata, peccata illa homini non imputarentur. Atqui imputantur. Ergo. P. M. Deus obligare nos non poteſt ad aliquid impoſſibile. Ergo neque ad vitanda peccata ſemideliberata. P. A. Tyrannus cenſeretur inter homines, qui ſubditis ſub poena capitis prohiberet actiones moraliter inevitabiles. Ergo a fortiori benigniſſimus Deus non poteſt has actiones prohibere ſub graviſſimis poenis purgatorii. R. N. M. Ad *probat*. D. A. Deus non poteſt nos obligare ad aliquid

 quid

quid phyſice impoſſibile, C. A. Ad aliquid moraliter tantum impoſſibile, N. A. Ad huius *probat*. C. A. N. C. Deus ob perfectiſſimum ſuum in homines dominium longe plura a nobis exigere poteſt, quam terrenus Princeps: habetque ius prohibendi omnes actiones malas, etiam ſemideliberatas, quia perfectionibus divinis contrariae ſunt, ideoque malae. Praeterea lex obligans ſub poena purgatorii ad evitandas culpas ſemideliberatas, eſt homini maxime utilis et ſalutaris; acuit enim vigilantiam Chriſtianam, conducit ad demiſſionem animi, et diffidentiam de propriis viribus, ſegnes exſtimulat ad opera poenitentiae peragenda, ad orationem incitat: quibus actibus et gratia et gloria quae in coelo nos expectat, maxima capiunt incrementa. At vero terrenus Princeps neque ius habet prohibendi actiones moraliter inevitabiles, ſaltem ordinarie, niſi bonum Reipublicae id exigat; neque lex illa adeo ſevera ſubditis ullo modo foret optabilis.

Ad paritatem. CCCXXXVII. Objicitur VI. Paritas. Haec moralis impotentia vitandi omnia peccata venialia, data non fuiſſet in ſtatu naturae purae. Ergo neque datur in ſtatu naturae lapſae; cum haec non ſit debilior natura pura. P. A. Si haec impotentia data fuiſſet in ſtatu naturae purae, Deus fuiſſet illius author. Atqui hoc dici nequit, alias Deus fuiſſet etiam mediate author venialium peccatorum. Ergo. R. N. A. Ad *probat*. D. M. Deus fuiſſet author huius impotentiae, quatenus eſt author naturae humanae, quacum haec impotentia identificatur, C. M. Fuiſſet author huius impotentiae formaliter acceptae, N. M. Haec impotentia vitandi omnia peccata venialia fuiſſet in illo ſtatu merus defectus naturae, ſicut poſſibilitas, ſeu potentia peccandi. Neque Deus potuiſſet dici author venialium, utpote quae nec directe

nec

nec indirecte Deus intendiſſet: quemadmodum nec directe nec indirecte dici poteſt evagationem animi peccaminoſam intendere ille, qui prolixas preces vovet quotidie recitare, etſi ſciat cum hoc voto connexam eſſe moralem neceſſitatem intra longius tempus admittendi diſtractionem venialiter peccaminoſam.

CONTROVERSIA X.

AN HOMO ABSQUE GRATIA SUPERNATURALI, ET ABSQUE GRATIA FIDEI THEOLOGICAE, POSSIT EXERCERE ACTUM ALIQUEM NATURALITER ET MORALITER HONESTUM?

CONTRA PROTESTANTES, ET JANSENIANOS.

CCCXXXVIII.

Bonum morale aliud eſt *ſupernaturale*, quod ad aeternam animae ſalutem conducit; aliud *ſimpliciter morale*, quod naturalem dumtaxat honeſtatem et rectitudinem habet. In omni opere bono morali duo apprime diſtinguenda ſunt, officium ſcilicet, et finis. *Officium*, ſeu obiectum et materia operis, eſt ipſum opus quod exercetur, v. g. eleemoſyna pauperi collata. *Finis* eſt id, propter quod exercetur opus. Officium vocari etiam ſolet ſubſtantia operis; finis vero ſeu motivum actionis dicitur modus operis. Ad integram porro actionis moralis honeſtatem ac bonitatem neceſſe eſt eam rectam et bonam eſſe tum ex officio, tum ex fine; virtutes enim non tam officiis quam finibus a vitiis diſtingui teſtatur S. AUGUSTINUS Lib. IV. contra Julianum, Cap. III.

Notiones terminorum.

Status quaeſtionis. CCCXXXIX. Non hic quaeritur, an homo ſolis naturae viribus poſſit opus ſalutare elicere; omnes enim Catholici contra Pelagianos aſſerunt, ſine fide et gratia ſupernaturali nullum opus morale fieri poſſe, quod ſit meritorium vitae aeternae, ac ſupernaturale: ideoque infidelium opera ſterilia ac plane inutilia eſſe ad veram pietatem et vitam aeternam affirmant. Quaeſtio itaque eſt, an homo ſolis naturae viribus, abſque gratia ſupernaturali ac fidei Theologicae, poſſit elicere bonum ſimpliciter morale, ſive actum naturaliter tantum honeſtum, ita ut actus ille non ſit peccaminoſus, neque ad poenam imputari poſſit; ſed potius ad praemium aliquod temporale, ac mere naturale. Baius et Janſenius docuerunt,

Errores Sectariorum. Infidelium virtutes vera eſſe vitia, et omnia eorum opera vera et proprie dicta peccata: adeoque ad bonum etiam ſimpliciter morale neceſſariam eſſe gratiam fidei Theologicae. Hinc JANSENIUS Lib. IV. de Statu naturae lapſae, Cap. XVII. nulla habita Pontificiae cenſurae ratione, qua iam ante complures annos perſtrictae fuerunt Michaelis Baii propoſitiones, ſcribere auſus eſt: *Inſania, error, impietas contraria Chriſtianorum ſenſui, Scripturis et fidei, quod infidelium ſit ulla vera virtus, vel opera ſine peccato, iuxta Auguſtinum, et Concilium Arauſicanum.* JOANNES WICKLEFFUS, et JOANNES HUS, quorum inſaniam refutavimus Num. CCCV, ad opus naturaliter honeſtum requirunt etiam gratiam ſanctificantem, qua ſi homo careat, eum neceſſario mortaliter peccare aiunt, quidquid tandem agat. Conſentiunt huic doctrinae MICHAEL BAJUS propoſitione, inter damnatas, XXXV. *Omne quod agit peccator, vel ſervus peccati, peccatum eſt,* et Proteſtantium Patriarchae, LUTHERUS in Aſſertione Articuli VI. et XXXVI, atque CALVINUS in Antidoto Conc. Trid. Seſſ. VI, et Lib. II. Inſtitutionis, Cap. III, qui inſuper

aſſerere

aſſerere non erubeſcunt, etiam iuſtorum opera eſſe peccata, ob concupiſcentiae labem ipſis adhaerentem, quamvis fateantur propter fidem eiusmodi peccata iuſtis non imputari.

CCCXL. Ex Doctoribus Catholicis aliqui, iique valde pauci, exiſtimant aut nullas, aut ſi quae ſunt, ex beneficio gratiae eſſe in Infidelibus virtutes morales. Ita ex Veteribus Gregorius Ariminenſis, ex recentioribus poſt Concilii Tridentini tempora, Gaſpar Caſalius, Baſilius Pontius, Franciſcus Macedo, Henricus Card. Noriſius. VASQUIUS in Imam IIdae S. Thomae, Diſput. CXC. docet, nullum opus morale ex omni circumſtantia bonum, poſſe fieri ſine aliquo divinae gratiae auxilio, ſaltem ordinis naturalis, quod conſiſtit in ſingulari Dei protectione ac providentia, qua removentur peccati occaſiones, ardor concupiſcentiae ac tentationum minuitur, ſubtrahuntur externa obiecta et exempla, quibus ad malum incitamur; alia vero proponuntur, quibus amor virtutis accenditur. *Singularis quorumdam Catholicorum ſententia.*

CCCXLI. CONCLUSIO. Poteſt homo per ſolas vires naturae, absque gratia Fidei Theologicae, aut alia quacunque ſupernaturali, exercere actum aliquem naturaliter bonum et honeſtum, ſaltem quando nulla in oppoſitum urget gravis tentatio. Prob. I. Authoritate Scripturarum. EXODI Cap. I. quia obſtetrices Aegyptiae contra praeceptum Pharaonis mares Hebraeorum ſervarunt, mercedem a Deo conſecutae ſunt, nempe temporalia bona, et prolem copioſam; non ob mendacium, quando Regi reſponderunt, Hebraeas mulieres obſtetricibus Aegypti non indigere; ſed ob benevolentiam, qua maſculos Hebraeorum ſervarunt. JOSUE Cap. II. et IV. Rahab meretrix Jerichuntina, quamtumvis *Sine Fide Theologica et gratia ſupernaturali poſſe exerceri actum naturaliter bonum et honeſtum, oſtenditur ex Scripturis.*

tumvis infidelis et quaeſtu corporis infamis, in hoc tamen laude et praemio digna iudicatur, quod miſſos a Joſue exploratores ſervaverit. EZECHIELIS Cap. XXIX. Rex Nabuchodonoſor infidelis ob bellum feliciter geſtum adverſus Tyrios, ſicut ei imperaverat Deus, mercedem temporalem accepit, Aegyptum ſcilicet et manubias eius. *Dedi ei terram Aegypti, pro eo quod laboraverit mihi, ait Dominus Deus.* Atqui Deus non remuneratus eſt actionem peccaminoſam, ſed naturaliter honeſtam. DANIEL Cap. IV. eidem infideli Regi conſulit, ut peccata ſua eleemoſynis redimeret, et iniquitates miſericordiis pauperum. Atqui ſi omnia infidelium opera forent peccata, deteſtabile atque exitioſum Regi fuiſſet hoc Danielis conſilium; peccata enim provocant, non mitigant iram divinam. Ad ROM. Cap. II. dicitur: *Gentes, quae legem non habent, naturaliter ea quae legis ſunt, faciunt.* Atqui praecepta legis naturalis actionem imperant, quae bona et recta ſit tum ex officio tum ex fine. Ergo quandoque Gentiles, natura duce, eliciunt actiones naturaliter bonas et honeſtas. Siquidem AUGUSTINUS Lib. de Spiritu et littera, Cap. XXVI, quem poſtea ſecuti ſunt S. PROSPER adverſus Collatorem, Cap. XXII, et S. FULGENTIUS Lib. de Incarnat. et Gratia Chriſti, Cap. XXV, citata Apoſtoli verba interpretatur de Gentibus ad fidem Chriſti converſis, ita ut ly *naturaliter* excludat tantum legem Moſaicam, non Evangelicam; eoquod haec interpretatio ipſi commodior viſa fuerit retundendae Pelagianorum perfidiae, qui ex eo loco evincere conabantur, a non nullis Gentilibus totam legem naturalem abſque fide et gratia Chriſti obſervatam fuiſſe: at vero noſtram expoſitionem de Gentibus incredulis Auguſtinus nullibi reprobavit, hacque alii Patres communiſſime ſunt uſi, TERTULLIANUS Lib. de Corona militis, Cap. VI, S. AMBROSIUS in

Epiſt.

Epiſt. ad Irenaeum, S. HIERONYMUS Comment. in Cap. XXIV. Iſaiae, et in Epiſt. ad Algaſiam, Quaeſt. VIII. S. CHRYSOSTOMUS, THEOPHYLACTUS, et OECUMENIUS in hunc Apoſtoli locum.

CCCXLII. Prob. II. Authoritate Patrum. S. BASILIUS Hom. IX. de Opere ſex dierum ait: *Quemadmodum nulla diſciplina nos docet morbum odiſſe, ſed ſpontaneam habemus calumniam ac deteſtationem adverſus ea, quae nobis moleſta ſunt: ſic etiam eſt animae quaedam declinatio et fuga vitii citra doctrinam.* S. HIERONYMUS in Cap. I. Epiſt. ad Galatas: *Natura omnibus ineſt Dei notitia, nec quisquam ſine Chriſto naſcitur, et non habet ſemina in ſe ſapientiae et iuſtitiae, reliquarumque virtutum. Unde multi, abſque fide et Evangelio Chriſti, vel ſapienter faciunt aliqua, vel ſancte, ut parentibus obſequantur, ut inopi manum porrigant, non opprimant vicinos, non aliena diripiant.* Et Comment. in Ezechielis Caput XXIX. *Ex eo, quod Nabuchodonoſor mercedem accepit boni operis, intelligimus etiam Ethnicos, ſiquid boni fecerint, non abſque mercede Dei iudicio praeteriri.* S. GREGORIUS M. Hom. XXVII. in Evangelia. *Sunt non nulli, qui diligunt proximos per affectum cognationis et carnis, quibus tamen in hac dilectione ſacra non contradicunt eloquia. Sed aliud eſt quod ſponte impenditur naturae; aliud quod praeceptis Dominicis ex charitate debetur obedientiae.* *Patribus.*

CCCXLIII. Prob. III. Authoritate S. AUGUSTINI. S. Doctor Lib. de Spiritu et littera, Cap. XXVII. ſcribit: *Si autem hi, qui naturaliter quae legis ſunt faciunt, nondum habendi ſunt in numero eorum quos Chriſti iuſtificat gratia; ſed in eorum potius, quorum etiam* *Ac praecipue Auguſtino.*

Digitized by Google

etiam impiorum, nec Deum veraciter iuſteque colentium, quaedam tamen facta vel legimus, vel novimus, vel audimus, quae ſecundum iuſtitiae regulam non ſolum vituperare non poſſumus, verum etiam merito recteque laudamus: quamquam ſi diſcutiantur quo fine fiant, vix inveniuntur, quae iuſtitiae debitam laudem defenſionemve mereantur. Per verba illa, *Vix inveniuntur*, denotat Auguſtinus magnam partem operum Infidelium vera eſſe peccata ob pravum finem, v. g. iactantiam, atque inanem oſtentationem, philautiam, ad quam ſaepiſſime a Gentilibus referuntur: quaedam tamen, tametſi pauca, inveniri, quae nullo malo fine vitiantur, ac proinde opera naturaliter bona et honeſta dici debeant. Pergit dein S. Doctor, et Cap. XXVIII. ſubiungit: *Verumtamen non uſque adeo in anima humana imago Dei terrenorum affectuum labe detrita eſt, ut nulla in ea velut lineamenta extrema remanſerint, unde merito dici poſſit, etiam in ipſa impietate vitae ſuae facere aliqua legis, vel ſapere; ſi hoc eſt quod dictum eſt, Quia Gentes, quae legem non habent, hoc eſt, legem Dei, naturaliter quae legis ſunt faciunt, et quia huiusmodi homines ipſi ſibi ſunt lex, et ſcriptum opus legis habent in cordibus ſuis, id eſt, non omni modo deletum eſt, quod ibi per imaginem Dei cum crearentur impreſſum eſt.* Et paulo inferius: *Sicut non impediunt a vita aeterna iuſtum quaedam peccata venialia, ſine quibus haec vita non ducitur: ſic ad ſalutem aeternam nihil proſunt impio aliqua bona opera, ſine quibus difficillime vita cuiuslibet peſſimi hominis invenitur.* De Romanis Epiſt. CXXXVIII. alias V. ad Marcellinum ſcribit: *Rempublicam primi Romani conſtituerunt auxeruntque virtutibus, etſi non habentes veram pietatem erga Deum verum, quae illos etiam in aeternam civitatem poſſet ſalubri religione perducere; cuſtodientes tamen quamdam ſui generis probitatem,*

tatem, quae poſſet terrenae civitati conſtituendae, augendae, conſervandaeque ſufficere. Deus enim ſic oſtendit in opulentiſſimo, et praeclaro imperio Romanorum, quantum valerent civiles etiam ſine vera religione virtutes, ut intelligeretur hac addita fieri homines cives alterius civitatis, cuius Rex veritas, cuius lex charitas, cuius modus aeternitas. Lib. IV. contra Julianum, Cap. III. loquens de virtutibus Infidelium, *Quanto ergo,* inquit, *tolerabilius illas, quas dicis in impiis eſſe virtutes, divino muneri potius, quam eorum tribueris tantummodo voluntati, licet ipſi hoc neſciant.* Denique quotieſcunque ferme Auguſtinus ſcribit, ſine auxilio gratiae nihil fieri poſſe boni, addere ſolet limitationem, v. g. *ad ſalutem, ad veram pietatem.* Sic Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XXVI. ſcribit: *Gratiam Dei, qua charitas Dei diffunditur in cordibus noſtris per Spiritum Sanctum qui datus eſt nobis, ſic confiteatur, qui vult veraciter confiteri, ut omnino nihil boni ſine illa, quod ad pietatem pertinet veramque iuſtitiam, fieri poſſe non dubitet.* Et Lib. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. XVII. *Sine illo vel operante ut velimus, vel cooperante cum volumus, ad bona pietatis opera nihil valemus.* Ut nimirum S. Doctor ſignificaret, auxilium gratiae neceſſarium non eſſe ad illa opera bona, quae ad pietatem et ſalutem non pertinent.

CCCXLIV. Prob. IV. Authoritate Principum Scholae. S. THOMAS II^{da} II^{dae} Quaeſt. X. Artic. IV. ait: *Manifeſtum eſt, quod Infideles non poſſunt operari bona opera, quae ſunt ex gratia, ſcilicet opera meritoria: tamen bona opera, ad quae ſufficit bonum naturae, aliqualiter operari poſſunt. Unde non oportet, quod in omni ſuo opere peccent. Sed quandocunque aliquod opus operantur ex infidelitate, tunc peccant.* *Authoritate Principum Scholae.*

Sicut

Sicut enim habens fidem poteſt aliquod peccatum committere in actu, quem non refert ad fidei finem, vel venialiter, vel etim mortaliter peccando: ita etiam infidelis poteſt aliquem actum bonum facere, in eo quod non refert ad finem infidelitatis. Et loco cit. *Ad III. dicendum, quod per infidelitatem non corrumpitur totaliter in infidelibus ratio naturalis, quin remaneat in eis aliqua veri cognitio, per quam facere poſſunt aliquod opus de genere bonorum.* S. BONAVENTURA in II. Sentent. Diſt. XXVIII. Art. II. Quaeſt. III. *Hominis liberum arbitrium in puris naturalibus conſtitutum cum generali Dei influxu, tametſi difficulter, poteſt tamen facere opus bonum morale, quod non diſponit ad gratiam, nec ad gloriam.*

Pontificum, CCCXLV. Prob. V. Authoritate Pontificum. S. PIUS V. et GREGORIUS XIII. praeter alias BAJI propoſitiones huc pertinentes, quas exhibuimus Num. CCCXIV, has etiam proſcripſerunt. XXV. *Omnia opera infidelium ſunt peccata, et Philoſophorum virtutes ſunt vitia.* XXXV. *Omne quod agit peccator, vel ſervus peccati, peccatum eſt.* XL. *In omnibus ſuis actibus peccator ſervit dominanti cupiditati.* ALEXANDER VIII. anno 1690. complures Janſenianorum propoſitiones damnavit, atque has inter ordine VII. *Omnis humana actio deliberata, eſt Dei dilectio, vel mundi; ſi Dei, charitas Patris eſt, ſi mundi, concupiſcentia carnis, hoc eſt, mala eſt.* VIII. *Neceſſe eſt infidelem in omni opere peccare.* XI. *Omne, quod non eſt ex fide Chriſtiana ſupernaturali, quae per dilectionem operatur, peccatum eſt.* CLEMENS XI. in Bulla *Unigenitus* plures QUESNELLI propoſitiones proſcripſit, quibus idem error propugnatur. XXXVIII. *Peccator non eſt liber niſi ad peccandum, ſine gratia liberatoris.*

XXXIX.

XXXIX. *Voluntas, quam gratia non praevenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris, niſi ad praecipitandum, virium, niſi ad ſe vulnerandum; eſt capax omnis mali, et incapax ad omne bonum.* XL. *Sine gratia nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem.* XLII. *Sola Gratia Chriſti reddit hominem aptum ad Sacrificium fidei: ſine hoc nihil, niſi impuritas; nihil, niſi indignitas.* XLV. *Amore Dei in corde peccatorum non amplius regnante, neceſſe eſt ut in eo carnalis regnet cupiditas, omnesque actiones eius corrumpat.* XLIX. *Ut nullum peccatum eſt ſine amore noſtri, ita nullum eſt opus bonum ſine amore Dei.* LIX. *Oratio impiorum eſt novum peccatum, et quod Deus illis concedit, eſt novum in eos iudicium.*

CCCXLVI. Prob. VI. Ratione Theologica. I. Bona opera ſimpliciter moralia, et naturaliter tantum honeſta, habent proportionem cum viribus naturae, quae per peccatum infirmior facta non eſt, quam fuiſſet in ſtatu naturae purae. Ergo nulla datur ratio, cur nulla in oppoſitum urgente gravi tentatione, opera omnia ſine fide et auxilio ſupernaturali facta, ſint peccata. II. Gentiles ſine fide Theologica cognoſcere poſſunt dari Deum, et noſtri curam gerere. Ergo poſſunt operari bonum morale, ut Deo authori naturae obediant. III. Gentilis poteſt facere aliquod opus bonum ex officio et fine, v. g. naturali pietate ductus honorare parentes, ita ut propterea nullam poenam mereatur. Ergo cum omni peccato poena reſpondeat, in tali opere eliciendo non peccat. IV. Quemadmodum iuſtus non ſemper agit ex iuſtitia, ſed quandoque peccat: ita infidelis etiam non ſemper agit ex infidelitate, aut ex malitia, vel habitu pravo praedominante. Ergo opera non inquinantur a malitia agentis, niſi quando ab ipſa malitia procedunt. *Ratione Theologica.*

Ac ſequelis. CCCXLVII. Prob. VII. Ex ſequelis. Ut enim obſervat BELLARMINUS Lib. V. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. IX, ſi nullum opus bonum fieri poſſet ab infidelibus, ſequeretur melius illis eſſe, remoto praecepto, bona opera ex obiecto non facere, quam facere: nam faciendo illa peccarent, non faciendo non peccarent. Itaque monendi eſſent infideles, ne ſtipem egentibus erogent, ne diſcordias componant, ne imperitos doceant. Sequeretur praeterea infideles, quotieſcunque obſervanda ipſis foret lex naturalis, neceſſario peccare: ſi enim eam non obſervant, peccant: neque tamen eam obſervando peccatum vitabunt, cum iuxta Janſenianos omnia opera infidelium ſint peccata: quo ſane nihil abſurdius, inveriſimilius nihil excogitari poteſt.

OBJECTIONES.

Janſenianis non ſuffragantur Scripturae. CCCXLVIII. OBJICITUR I. Authoritas Scripturarum. Ad ROM. Cap.XVI. ſcribit Apoſtolus: *Omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt.* II. Ad EPHES. Cap. IV. *Teſtificor in Domino, ut iam non ambuletis, ſicut et gentes ambulant in vanitate ſenſus ſui, tenebris obſcuratum habentes intellectum.* III. II. ad TIMOTH. Cap. II. de Gentibus dicitur: *A quo* (daemone) *captivi tenentur ad ipſius voluntatem.* At voluntas diaboli eſt, ut homines ſemper peccent. IV. Ad HEBR. Cap. XI. *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.* V. Ad TITUM Cap. I. *Coinquinatis et infidelibus nihil eſt mundum, ſed inquinatae ſunt eorum et mens et conſcientia.* VI. I. JOAN. Cap. II. *Omne quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, et concupiſcentia oculorum, et ſuperbia vitae.* VII. MATTH. Cap. VI. *Si oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebroſum erit.* Atqui intentio infidelis, quam fides non dirigit, perverſa eſt. Ergo. VIII. MATTH.

Matth. Cap. VI. *Nemo poteſt duobus Dominis ſervire: aut enim unum odio habebit, et alterum diliget: aut unum ſuſtinebit, et alterum contemnet.* Ergo Infideles, qui daemoni ſerviunt, non poſſunt actum bonum elicere, ſicque Deo ſervire. IX. Joan. Cap. XV. *Sine me nihil poteſtis facere.* X. Psal. XIII. de Infidelibus dicitur: *Omnes declinaverunt, ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum.* XI. Isaiae Cap. LX. *Ecce tenebrae operient terram, et caligo populos.* XII. Jeremiae Cap. XVII. *Pravum eſt cor omnium, et inſcrutabile.* R. ad I. Apoſtolum loco cit. nomine fidei non intelligere fidem Theologicam, ſed dictamen conſcientiae, vi cuius iudicat quis actionem illam ſibi licitam eſſe. Manifeſte id colligitur ex contextu et ſcopo Apoſtoli; agit enim ibi de ciborum delectu, oſtenditque eum qui cibum aliquem manducat, quem tamen illicitum exiſtimat, re ipſa peccare, quia contra propriam agit conſcientiam. Atque ita locum illum interpretati ſunt, praeter Auguſtinum paucoſque eius diſcipulos, Patres omnes Graeci ac Latini, ac Concilium Lateranense IV. Cap. XLI. *Quoniam omne, quod non eſt ex fide, peccatum eſt, Synodali iudicio definimus, ut nulla valeat abſque bona fide praeſcriptio tam Canonica quam civilis.* Ad II. R. ex verbis illis id unum ſequitur, plurima opera infidelium eſſe mala et immunda, omnia autem eſſe vana et inutilia ad veram felicitatem; quia infideles et lumine fidei, et ſpe regni coeleſtis deſtituuntur. Ad III. Peccatores dicuntur diaboli laqueis captivi teneri, quia propriis viribus ab illa captivitate liberari nequeunt, quamvis in omnibus obſequi diabolo non cogantur. Ad IV. R. ſine fide neminem Deo ita placere, ut amicus eius conſtituatur; placere tamen aliquo modo poſſe Deo propter moralem bonitatem operis in ordine naturali,

ita ut Deus propter illud mercedem aliquàm naturalem tribuat. Ad V. R. iuxta HIERONYMUM Comment. in Epiſtolam ad Titum, et AUGUSTINUM Lib. XXXI. contra Fauſtum, Apoſtolum non loqui de operibus infidelium, ſed de cibis mundis et immundis ſecundum legem, ita ut ſenſus ſit, hominibus iniuſtis, et qui nolunt credere legem Moſaicam eſſe abrogatam, quales ſunt Judaei, omnes cibos eſſe immundos, non tantum eos quos lex prohibebat, ſed etiam caeteros: ac proinde ſemper illos peccare, ſive eis utantur, ſive abſtineant. Si enim abſtinent, peccant ſuperſtitione, quia putant cibos illos eſſe immundos: ſi utuntur et comedunt, peccant inquinata et erronea conſcientia; quia putant ſibi fas non eſſe illis veſci, et tamen veſcuntur. Ad VI. R. Sermonem ibi eſſe de mundi amatoribus qua talibus, quorum peccata ad luxuriam, avaritiam, et ſuperbiam, tamquam ad tria capita revocantur. At vero mundi amatores non ſemper agunt ut mundi amatores; ſed aliquando ſecundum rectae rationis iudicium agunt, tuncque eorum actio eſt moraliter et naturaliter bona ac honeſta. Ad VII. R. intentionem, quam fides non dirigit, perverſam eſſe plerumque, quandoque autem naturaliter rectam. Ad VIII. R. ſenſum verborum Chriſti eſſe, quod nemo poſſit duobus Dominis ſervire, id eſt, ſe addicere, amare, obſequi in omnibus, et obedire; ſive ſe totum uni Domino dare, et totum alteri, aut finem ſuum ultimum et beatitudinem in duobus inter ſe pugnantibus conſtituere. Ad IX. R. ſermonem ibi eſſe de operibus ſalutaribus et meritoriis vitae aeternae. Ad X. R. Ne unus quidem Infidelium bonum facit, ſicut oportet ad ſalutem. At hoc non obſtat, quo minus Infideles opera moraliter ac naturaliter bona exerceant, quae vires naturae, quamvis per peccatum depravatae, non ſuperant. Ad XI. R. Iſaiam non loqui de privatione luminis naturalis, quod

ad

ad bonum morale cognoſcendum eſt neceſſarium; ſed de privatione luminis ſupernaturalis, quo indigent homines ad cognoſcenda fidei myſteria, ut oportet, et ad ſalutem conſequendam. Ad XII. R. Quamvis cor hominis propenſum ſit ad malum, non tamen idcirco omnes actus voluntatis ſunt pravi.

CCCXLIX. OBJICITUR II. Authoritas Patrum, praecipue Auguſtini, qui frequenter tum aliis in locis, tum praecipue in libris contra Julianum totus in eo eſt, ut oſtendat virtutes infidelium non eſſe veras virtutes. Ergo. R. D. A. Non eſſe veras virtutes in eo ſenſu, in quo illas eſſe veras virtutes dicebat Julianus, C. A. In ſenſu a nobis explicato, N. A. et Conſeq. Julianus circa virtutes Infidelium docebat Imo, opera quae ex officio dumtaxat bona ſunt, eſſe ſimpliciter bona, quamvis fiant ex pravo fine. Hinc AUGUSTINUS Lib. IV. adverſus Julianum, Cap. III. ſcribit: *Noveris itaque, non officiis, ſed finibus a vitiis diſcernendas eſſe virtutes. - - Quae tu non attendens, fines ab officiis ſeparaſti, et virtutes veras officia ſine finibus appellandas eſſe dixiſti. Ex quo te tanta abſurditas ſequitur, ut veram cogaris appellare iuſtitiam, etiam cuius dominam reperis avaritiam.* IIdo. Docebat virtutes Gentilium nec exiguas, nec infrequentes eſſe, iactabatque exempla Fabricii, Reguli, Scipionis. III. Virtutes Gentilium tales eſſe, ut hominem vere iuſtum conſtituant, Deoque placentem, non immediate quidem, ſed mediate, in quantum per bonum uſum liberi arbitrii, et per illas virtutes infidelis comparare ſibi poterat ac promereri fidem, veramque iuſtitiam. Quando igitur Auguſtinus contendit virtutes infidelium non eſſe veras virtutes, duo evincere conatur, Imo pleraque, non omnia, infidelium opera eſſe mala; eoquod ea perverſo fine oſtentationis, vanae gloriae &c.

Neque authoritas Patrum, praecipue Auguſtini.

corrumpantur. II. Etiamſi ethnicus ſubinde exerceat opus aliquod tum ex officio tum ex fine bonum, iſtud tamen non eſſe opus verae virtutis, ſive tale, quod ipſum vere iuſtum, Deoque gratum conſtituat; eoquod careat fide, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo.

CCCL. DICES I. S. AUGUSTINUS non tantum ait virtutes infidelium non eſſe veras virtutes, ſed eodem Lib. contra Julianum, Cap. III. atque alibi paſſim contendit, omnia infidelium opera eſſe peccata; idque probat ex verbis Apoſtoli ad ROM. Cap. XIV. *Omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt.* Auguſtinum alii Patres ſequuntur. S. LEO M. Serm. II. de Jeiunio Pentecoſt. ſcribit: *Apud ipſos paganos ſunt vana quaedam ieiunia. - - Apud nos fides ſanctificat etiam manducantem, apud illos infidelitas polluit ieiunantem. Unde quia extra Catholicam Eccleſiam nihil eſt integrum, nihil caſtum, dicente Apoſtolo, Omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt etc.* S. PROSPER Epiſt. ad Rufinum: *Omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt; ut ſcilicet intelligat, iuſtitiam infidelium non eſſe iuſtitiam: quia ſordet natura ſine gratia.* Idem ſcribunt JULIANUS POMERIUS Lib. III. de Vita contempl. Cap. I. et BONIFACIUS II. Epiſt. ad S. Caeſarium Arelatenſem. R. D. A. Ait, omnia infidelium opera eſſe peccata vere, proprie, ac formaliter talia, N. A. Id eſt, non eſſe opera verae iuſtitiae, quae operantem Deo gratum reddant, C. A. N. C. Nomine *peccati* Auguſtinus non tantum intelligit id, quod eſt culpabilis tranſgreſſio legis divinae, et hominem poenae obnoxium reddit, ſed etiam illud omne, quod licet moralem habeat bonitatem, tamen ad ſalutem aeternam nihil prodeſſe poteſt operanti, ut ipſe AUGUSTINUS mentem ſuam explicat Lib. IV. contra Julianum, Cap. III. *Scito nos illud bonum hominum dicere, illam volun-*

voluntatem bonam, illud opus bonum, ſine Dei gratia quae datur per unum mediatorem Dei et hominum nemini poſſe conferri; per quod ſolum homo poteſt ad aeternum Dei donum regnumque perduci. Atque eadem omnino reſponſio danda eſt ad textus reliquorum Patrum Auguſtino poſteriorum, v. g. PROSPERI, vel quiſcunque demum ſit author librorum de Vocatione Gentium, Lib. I. Cap. VII. *Sine cultu veri Dei, etiam quod virtus eſſe videtur, peccatum eſt.* GREGORII M. Lib. II. Moral. Cap. XV. *Si non prius in corde noſtro fides gignitur, reliqua quoque eſſe bona non poſſunt, licet eſſe videantur.* Atque ipſius etiam S. HIERONYMI in Cap. III. ad Galatas. *Sine Chriſto omnis virtus in vitio eſt.*

CCCLI. DICES II. S. AUGUSTINUS docet ſaepiſſime hominem nihil boni poſſe facere. Sic Lib. de Gratia Chriſti, Cap. XXVI. ſcribit: *Ubi non eſt dilectio, nullum bonum opus imputatur, nec recte bonum opus vocatur.* Et Lib. I. contra duas epiſtolas Pelagianorum ad Bonifacium, Cap. III. *Nec poteſt homo boni aliquid velle: niſi adiuvetur ab eo qui malum non poteſt velle, hoc eſt, gratia Dei per Jeſum Chriſtum.* Ergo homo ſolis naturae viribus non poteſt actum naturaliter honeſtum elicere. R. D. A. Nihil boni ſine gratia poſſe facere, quod ſit meritorium vitae aeternae, quod ad veram pietatem, iuſtitiam, et ſalutem pertineat, C. A. Nihil boni, quod tantummodo naturaliter ſit honeſtum, N. A. et Conſeq. Pelagiani non in hoc erant haeretici, quod vellent hominem honeſte poſſe quandoque agere ſine gratia; ſed quod gratiam interiorem ad eliciendos actus ſupernaturales ac meritorios neceſſariam eſſe inficiarentur.

CCCLII. DICES III. Juxta Auguſtinum virtutes morales ſunt dona Dei, ſive in fidelibus, ſive in infi-

delibus inveniantur. Ergo Gentiles ſine gratia Dei in omnibus operibus peccant. R. C. A. N. C. Virtutes morales quoad habitum, de quibus tantum loquitur Auguſtinus, acquiri non poſſint ſine gratia Chriſti. Cum enim habitus virtutum naſcantur ex actibus ſaepius repetitis, et actus infidelium frequentiſſime ſint vitioſi ſaltem ex malo fine; ſequitur in infidelibus non reperiri niſi habitus moraliter malos, cum pauci quidam actus, contra eorum agendi morem recta intentione eliciti, habitum laudabilem producere nequeant. Accedit quod actus boni frequentes et conſtantes, ex quibus demum acquiritur habitus, elici nequeant, niſi cupiditatibus et tentationibus gravibus reſiſtendo, quibus tamen infideles ſine gratia Dei moralem potentiam non habent reſiſtendi.

CCCLIII. DICES IV. S. Doctor in Enchiridio ad Laurentium, Cap. CXVII. ſcribit: *Regnat carnalis cupiditas, ubi non eſt Dei charitas.* Atqui in infidelibus non eſt Dei charitas. Ergo in illis regnat carnalis cupiditas. Atqui ubi regnat carnalis cupiditas, nullus actus elicitur, ne quidem naturaliter tantum honeſtus. Ergo. *Confirm.* Lib. II. de peccatorum merit. et remiſſ. Cap. XVIII. ſcribit S. AUGUSTINUS: *Si ergo voluntas aut bona eſt, aut mala, et utique malam non habemus ex Deo; reſtat, ut bonam voluntatem habeamus ex Deo.* Et Lib. I. Retract. Cap. XV. *Voluntas ſine charitate tota eſt vitioſa cupiditas.* Ergo ſine gratia Chriſti nullus datur actus naturaliter honeſtus. R. D. M. Regnat carnalis cupiditas quoad habitum, et ratione ſubiecti, ubi non eſt Dei charitas, C. M. Homo enim neceſſario vel in ſtatu gratiae eſt, vel in ſtatu peccati. Regnat carnalis cupiditas quoad actum, quaſi omnis moralis actio neceſſario ſit vel ex cupiditate, vel charitate habituali proprie dicta, N. M. Sicut non omnis actio

homi-

hominis iuſti, in quo regnat habitualiter charitas, bona eſt: ita quoque omnis actio hominis infidelis, aut peccatoris, in quo viget habitualiter cupiditas, mala non eſt. Ut enim iuſtus non ſemper operatur ex charitatis imperio; ita nec iniuſtus agit ſemper ex tyrannide cupiditatis, ſed aliquando ex inſtinctu luminis naturalis, et ex amore honeſtatis. Igitur nec charitas nec cupiditas homini neceſſitatem imponunt ad actus ſibi conformes ſemper exercendos. Ad *confirm.* C. A. N. C. Auguſtinus per voluntatem non intelligit volitionem, ſeu actum voluntatis, ſed ipſam potentiam volendi: quae ſi charitate ornata eſt, bona eſt; ſi vero cupiditati ſubiecta eſt, tunc mala eſt. Similiter Lib. I. Retract. Cap. XV. nomine voluntatis ipſam potentiam intelligit volendi, quae ſine charitate habitualiter mala eſt, quamvis non ſemper agat ex mala cupiditate.

CCLIV. Neque negotium nobis faceſſit alius AUGUSTINI locus Lib. de Gratia Chriſti Cap. XXI. *Quaſi vero aliud ſit bona voluntas, quam charitas:* ex quo Janſeniani ſic argumentantur. Voluntas naturaliter honeſta eſt bona voluntas. Atqui non datur bona voluntas ſine charitate. Ergo non datur voluntas naturaliter honeſta ſine charitate. R. D. M. Voluntas naturaliter honeſta eſt bona voluntas ſupernaturalis, N. M. Naturalis, C. M. Et D. m. Non datur bona voluntas ſupernaturalis ſine charitate, C. m. Bona voluntas naturalis, ſubdiſt. Non datur ſine charitate Theologica, N. Sine charitate latius tali, et naturali, prout haec nimirum dicit amorem recti, C. m. N. C. S. Auguſtinus nomine charitatis ſaepiſſime bonam voluntatem intelligit, quae omnia refert ad finem honeſtum; e contrario autem nomine cupiditatis malam voluntatem, quae malo fine vitiatur. Hinc Lib. II. de Serm. Domini in Monte,

Cap. XXII. ſcribit: *Voluntas namque non eſt niſi in bonis; nam in malis flagitioſisque factis cupiditas proprie dicitur, non voluntas.*

CCCLV. DICES V. S. AUGUSTINUS Lib. de Spiritu et litt. Cap. III. ait: *Neque liberum arbitrium quidquam niſi ad peccandum valet, ſi lateat veritatis via.* Ergo ſententia aſſerens omnia Infidelium opera eſſe peccata, eſt vere Auguſtiniana. *Confirm.* Concilium ARAUSICANUM II. in quo doctrina Auguſtini de Semipelagianis triumphavit, Cap. XXII. ait: *Nemo habet de ſuo, niſi mendacium et peccatum.* Ergo. R. C. A. N. C. Quando Auguſtinus ait, liberum arbitrium non niſi ad peccandum valere, loquitur de potentia liberi arbitrii relate ad ſalutem vel merendam vel demerendam; aitque liberum arbitrium ſine interioris gratiae auxilio ſufficere quidem ad peccandum, at non ad exercenda iuſtitiae opera, ut expedit ad aeternam ſalutem. Patet id ex ſcopo Auguſtini cum Pelagio decertantis, qui pertinaciſſime contendebat, ſicut ad peccatum ita ad iuſtitiam ſufficere ſibi liberum arbitrium. Ad *confirm.* C. A. N. C. Duplex, eaque ſolida Capituli huius explicatio afferri poteſt. I[ma] eſt, neminem, niſi mendacium et peccatum, habere de ſuo, quod omnino et unice ſit ſuum, ut illud a Domino non acceperit: caetera vero omnia, etſi tantum ſint naturalia, ut v. g. opera naturaliter etiam et moraliter tantum bona, Dei dona eſſe ac beneficia. Altera eſt, per has voces *non niſi* non excludi omnia reliqua, ſed ſolum opera ſalutaria, quae ibi cum malis operibus comparantur; quaſi diceret Concilium: Ex his duobus operum generibus, homo non niſi mala habet de ſuo; ſalutaria vero opera ex gratia Dei.

CCCLVI. DICES VI. Saltem Propoſitio BAJI XXVII. *Liberum arbitrium ſine gratiae Dei adiutorio*

non

non niſi ad peccandum valet. Et XXXVIII. QUESNELLI. *Peccator non eſt liber niſi ad malum, ſine gratia Liberatoris*, iniuſte a Pontificibus proſcriptae ſunt. Prob. Hae propoſitiones depromptae ſunt ex libris S. Auguſtini, et Capit. XXII. Arauſicani II, Concilii. Ergo vel nullam merentur notam; vel cum illis doctrina pariter Auguſtiniana et Arauſicana damnata eſt. R. N. illatum. Ad *probat*. D. A. Ita tamen, ut quamvis verba ſint eadem, ſenſum tamen longe diverſum faciant in ore Baii et Queſnelli, C. A. Ut hoc non fiat, N. A. Auguſtinus, atque ex eo Arauſicani Patres, loquuntur de potentia liberi arbitrii relate ad ſalutem merendam vel demerendam, ut paulo ante dictum eſt. At vero Baius et Queſnellus, ut ex aliis eorum propoſitionibus, atque ex toto doctrinae ſyſtemate manifeſte liquet, loquuntur de potentia liberi arbitrii relate ad actus naturaliter etiam et moraliter honeſtos. Quare quamvis verba ſint eadem, ſenſus tamen longe diverſus eſt ab eo, quem Auguſtinus et Arauſicana Synodus intendunt. Parum profecto in Eccleſiaſtica Hiſtoria verſatus ſit oportet, qui easdem ſaepe voces et propoſitiones, ſi verba ſpectes, modo ab Eccleſia admiſſas, modo reiectas ignorat, pro vario nempe ſenſu, quem a proferente ſortiebantur. Propoſitionem hanc, *Gratia adiuvat uniuscuiusque bonum propoſitum*, probabat Auguſtinus in Catholicis, reiiciebat vero in Pelagianis; ſciebat enim ab ipſis intelligi, quod bonum in ipſis ſit propoſitum ſine gratiae adiutorio. Quae aſſertio magis poteſt eſſe Catholica, aut magis ſancta, quam haec, *Deus eſt unus?* Et tamen in Ariani, Sabelliani, ac Manichaei ore evadit haeretica; cum conſtet per haec verba ſignificare eos velle, non eſſe trinum in perſonis.

CCCLVII. OBJICITUR III. Ratio. Tenemur ex praecepto dilectionis omnia noſtra referre in Deum tam-

Non ratio Theologica.

tamquam finem ultimum, iuxta illud Apoſtoli I. ad Cor. Cap. X. v. 31. *Sive ergo manducatis, ſive bibitis, ſive aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite.* Et I. ad Cor. Cap. XVI. *Omnia veſtra in charitate fiant.* Ergo cum infideles non agant ex charitate, neque propter Deum tamquam finem ſuum ultimum, in omnibus actionibus ſuis peccant. R. D. A. Tenemur aliquando actu explicito ac formali, C. A. Semper, ſubdiſt. Hoc ſenſu, quod nihil facere debeamus, quod repugnat gloriae Dei, in quantum nimirum praeceptum hoc eſt negativum, C. A. Hoc ſenſu, quod poſitive et formaliter ſemper omnia teneamur referre in Deum ex motivo charitatis, N. A. et Conſeq. Quamvis verba Apoſtoli verum continerent praeceptum, non tamen idcirco teneremur poſitive et formaliter actiones noſtras ſemper ad Deum referre; ſed eo tantum tempore, quo urget et obligat praeceptum dilectionis Dei, quod certe licet ſaepius in decurſu vitae obliget, non tamen ſemper obligat, et pro quolibet tempore. Porro infidelis, etiam qui myſteria noſtrae fidei penitus ignorat, exercere poteſt opus aliquod morale rectum et honeſtum tum ex officio tum ex fine; quod quidem ex ſe ipſo implicite ac mediate, et ex intentione agentis ſaltem generali et confuſa, tendit ad finem ultimum, Deum ſcilicet, naturae ac totius boni Authorem. Quando enim actio moralis tum ex officio tum ex fine proximo recta eſt, qui primo et immediate ab agente intenditur, neque alio quocunque particulari fine perverſo ex parte operantis vitiatur, tunc actio illa proprio et innato quaſi motu ac pondere in finem ultimum, Deum ſcilicet, relabitur ac refertur, eamque agens ipſum implicite, confuſe, ac virtualiter referre dicitur, tametſi de illa in Deum referenda actu non cogitet. Ratio eſt, quia omne bonum tum ex ſeſe, tum ex generali ac virtuali agentis intentione ad eum refertur, a quo

tamquam a fonte et authore profluit. Sed omne quod bonum, rectum et honeſtum eſt, a Deo eſt tamquam a fonte et principio totius boni. Ergo &c.

CCCLVIII. DICES I. Omnis actio, quae non refertur ad finem ultimum, mala eſt. Sed actio quae non fit ex charitate, non refertur ad finem ultimum. Ergo mala eſt. Atqui infideles non habent charitatem. Ergo. R. D. M. Omnis actio mala eſt, quae nec refertur, nec referibilis eſt ad finem ultimum naturalem vel ſupernaturalem, C. M. Quae explicite non refertur ad finem ultimum ſupernaturalem, N. M. Et ſic diſtincta minore, N. C. Ut actio ſit honeſta, et moraliter ac naturaliter recta, non requiritur charitas Theologica, ſed ſufficit charitas late talis, ſeu amor recti; debetque referibilis eſſe, aut etiam implicite referri ad Deum tamquam Authorem naturae, et fontem ac regulam omnis honeſtatis naturalis.

CCCLIX. DICES II. Quaelibet hominis actio moralis vel fit ex amore Dei, vel ex amore mundi: ſi fit ex amore Dei, recta quidem eſt, at non ſine auxilio gratiae ſupernaturalis: ſi ex amore creaturae aut mundi, vitioſa eſt. Ergo. R. praeſcindendo ab ea quaeſtione, an detur actus indifferens in individuo, quae inter ipſos Catholicos Doctores agitatur, D. A. Quaelibet actio moralis fit ex amore Dei naturali vel ſupernaturali, C. A. Ex amore Dei ſupernaturali, vel ex amore mundi, N. A. et Conſeq. Actio moralis poteſt ab homine referri ad Deum tamquam authorem naturae, quin ad Deum referatur tamquam authorem gratiae et gloriae: quo caſu quamvis actio illa non ſit meritoria vitae aeternae, erit tamen naturaliter honeſta, atque ex amore Dei naturali proficiſcens, non ex amore mundi. Equidem BAJUS diſtin-

diſtinctionem hanc amoris Dei naturalis et ſupernaturalis improbavit; at merito proſcripta fuit propoſitio eius XXXIV. *Diſtinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur ut author naturae, et gratuiti quo Deus amatur ut beatificator, vana eſt et commentitia, et ad illudendum ſacris litteris, et plurimis veterum teſtimoniis excogitata.* Praeterea non omne id, quod fit ex amore creaturae, vitioſum eſt, niſi fiat ex amore inordinato; ſecus nec parentes, nec chariſſimos quosque diligere liceret affectu quodam naturali.

CCCLX. DICES III. Omne bonum oritur a Deo. Atqui nulla Infidelium actio oritur a Deo. Ergo nulla Infidelium actio eſt bona. P. m. Omnis Infidelium actio eſt prorſus inutilis. Ergo non oritur a Deo. Ergo non eſt bona, quia nullum opus bonum eſt inutile. R. D. M. Omne bonum oritur a Deo tamquam authore gratiae vel naturae, C. M. A Deo tamquam authore gratiae, N. M. Et ſic diſt. minore, N. C. Ad *probat.* D. A. Eſt prorſus inutilis ad vitam aeternam promerendam, C. A. Ex omni parte inutilis, N. A. Infidelis per actum naturaliter honeſtum ſatisfacit praecepto legis naturalis, peccatum poenamque illi debitam vitat, minus indignum miſericordia Dei ſe praebet, ac denique praemium temporale promereri poteſt.

Neque paritas, CCCLXI. OBJICITUR IV. Paritas. Daemones non poſſunt elicere opus moraliter bonum. Ergo nec homines in ſtatu naturae lapſae poſſunt illud elicere, niſi adiuventur a gratia. R. C. A. N. C. Daemones ſine ulla intermiſſione Deum actu oderunt, atque omnia quae ad Deum pertinent: unde quidquid agunt, illud neceſſitate conſequente agunt ex affectu diſplicendi Deo, et hominibus nocendi; atque ita neceſſario, neceſſitate nimirum

rum conſequente hoc odium, in actibus ſuis omnibus peccant, cum ſint obfirmati in actuali odio Dei. Homines autem in hac vita, etiamſi infideles et perditiſſimi, non ſemper actu Deum et proximum oderunt, neque ex hoc odio ſemper operantur.

CCCLXII. OBJICITUR V. Sequela. Si homo infidelis poſſet bonum aliquod morale ſuis viribus facere, ſequeretur I[mo] poſt Adae peccatum in natura humana remanſiſſe aliqua virtutum ſemina. Atqui id dici nequit, cum hoc ipſum in Joanne Caſſiano reprehenderit S. PROSPER Lib. contra Collatorem, Cap. XIII. II[do] Sequeretur, in ſtatu naturae lapſae hominem libertatem ad bonum habere ſine gratia. III. Opus moraliter bonum eſſe etiam meritorium vitae aeternae; quia in opere morali ex omni parte bono nihil deeſſe videtur, quo minus homo per illud poſſit ad vitam aeternam pervenire. IV. Deum non magis concurrere ad opera bona, quam ad mala, ſiquidem ad bonum opus morale ſufficit auxilium Dei generale. R. ad I. D. M. Sequeretur in natura humana remanſiſſe aliqua ſemina virtutum in ſenſu Catholico, C. M. In ſenſu Semipelagianorum, N. M. Per ſemina virtutum non intelligimus cum Semipelagianis, quos loco cit. refellit S. Proſper, bonas cogitationes et pia deſideria, quibus homo praeparatur ad gratiam; ſed rectae rationis lumen, et naturalem voluntatis propenſionem ad proſequendum honeſtum, et inhoneſtum averſandum, ſaltem quando gravis in oppoſitum non urget tentatio. Ad II. D. A. Sine gratia hominem habere libertatem ad bonum ſupernaturale, quo bene iuſteque vivitur, et ad vitam aeternam pervenitur, N. A. Ad bonum mere naturale, C. A. Ad III. N. A. Opus morale ac naturaliter honeſtum, quamvis ex omni parte ſit bonum, meritorium eſſe nequit vitae *Aut Sequelae.*

aeternae,

aeternae, quia motivo ſupernaturali deſtituitur, atque ad finem ſupernaturalem non ordinatur. Ad IV. N. A. Et quidem quod Deus magis concurrat ad opera bona meritoria vitae aeternae, quam ad mala, perſpicuum eſt ex eo, quia ad illa concurrit gratiam ſuam tribuendo, ſine qua nullum quidem opus ſalutare, ſed tamen actio peccaminoſa elici poteſt. Quod vero ad opera bona, etiam naturaliter tantum honeſta, magis concurrat quam ad mala, licet ad illa maius auxilium ſaepe non conferat, patet ex eo, quia Deus ad bonum concurrit illud praecipiendo vel conſulendo: ad malum autem nulla ratione moraliter concurrit.

ARTICULUS II.

DE JUSTIFICATIONE IMPII.

CONTROVERSIA I.

AN IN JUSTIFICATIONE IMPII VERA FIAT PECCATORUM REMISSIO?

CONTRA PROTESTANTES.

CCCLXIII.

Quid ſit iuſtificatio? *Juſtificatio* nihil aliud eſt quam mutatio, qua quis ex impio ſeu peccatore fit iuſtus. Tridentinum Seſſ. VI. Cap. IV. eam ita definit: *Translatio ab eo ſtatu, in quo homo naſcitur filius primi Adae, in ſtatum gratiae et adoptionis filiorum Dei per ſecundum Adam JEſum Chriſtum Salvatorem noſtrum.* Quae quidem verba, etſi ſolam illam iuſtificationem innuant, qua quis a primigenia labe per baptiſmi ſuſceptionem purgatus, gratiae compos redditur; ad eam tamen quae in Sacramento

mento Poenitentiae obtinetur, facile accommodari poſſunt. Loquitur autem de hac ipſa TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. XIV, ubi ait: *Qui vero ab accepta iuſtificationis gratia per peccatum exciderunt, rurſus iuſtificari poterunt, cum excitante Deo per Poenitentiae Sacramentum, merito Chriſti amiſſam gratiam recuperare procuraverint.* Atque haec, quae fit per tranſitum a non eſſe iuſtitiae, aut etiam a ſtatu peccati ad ſtatum iuſtitiae, dicitur *prima iuſtificatio*; ſecunda vero eſt accretio, ſeu augmentum iuſtitiae, iuxta illud APOCALYPSIS Cap. XXII. *Qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc.* Augmentum iuſtificationis mereri poſſumus de condigno, non vero primam iuſtificationem.

CCCLXIV. Gratia ſanctificans, qua impius iuſtificatur, eſt ſupernaturale Dei donum, intrinſece inhaerens per modum habitus, quo homo formaliter redditur ſanctus, iuſtus, Deo gratus, filius Dei adoptivus, et haeres vitae aeternae. Singula definitionis verba pluribus controverſiis adverſus Proteſtantes tuebimur. Dicitur I. *Supernaturale Dei donum*, ut ſignificetur, gratiam ſanctificantem non eſſe ipſummet Spiritum Sanctum; ſed ab ipſo emanare, tamquam effectum a cauſa. II. *Intrinſece inhaerens per modum habitus*, ut denotetur gratiam ſanctificantem eſſe quid permanens, atque homini intrinſecum; non vero extrinſecum Dei favorem, quo illi imputantur merita et iuſtitia Chriſti. III. *Quo homo formaliter redditur ſanctus, Deo gratus* &c. His verbis explicantur effectus gratiae ſanctificantis; haec enim hominem vere conſtituit iuſtum, delendo peccata, et cor lapideum ab eo removendo: Sanctum, immunem eum ab omni peccato gravi ſervando, hominemque inclinando ad omnia quae Deo ſunt placita: Deo gratum, reddendo hominem divinae voluntati conformem, ac fi-

Quid gratia ſanctificans?

lium Dei adoptivum, iuxta illud I. JOAN. Cap. III. *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur et ſimus:* denique haeredem vitae aeternae, iuxta illud ad ROM. Cap. VIII. *Si autem filii, et haeredes: haeredes quidem Dei, cohaeredes autem Chriſti.*

Sectariorum errores. CCCLXV. Lutherus et Calvinus magno ſtudio contendunt, in baptiſmo, aut quandocunque homo per fidem ſpecialem apprehendit iuſtitiam Chriſti, ſicque iuxta ipſos iuſtificatur, non ablui, non deleri, non auferri peccata perſonalia, atque ipſum etiam originale, ſed tantum tegi per merita et iuſtitiam Chriſti; quia Deus intuitu huius iuſtitiae per fidem apprehenſae, illa peccata non imputat ad culpam et poenam, ceditque iure ſuo ad iraſcendum peccatoribus, illoſque puniendos, quamvis macula peccati adhuc in illis remaneat. Volunt itaque peccata in hac providentia et rerum ordine remitti ſolum per condonationem extrinſecam, ſeu meram non imputationem, ita ut in peccatore nulla fiat mutatio intrinſeca, ſed revera maneat in ipſo id quod habet propriam et veram rationem peccati, verumque ſit dicere, *manet peccatum, ſed condonatum et remiſſum.*

In iuſtificatione vere tolli peccata, ac deleri, ex Scripturis oſtenditur. CCCLXVI. CONCLUSIO. Peccata in iuſtificatione vere tolluntur ac delentur, ita ut homo poſt iuſtificationem non amplius maneat iniuſtus et peccator. Prob. I^mo^ Authoritate Scripturarum, ex quibus multiplex argumentum depromitur. JOANNIS Cap. I. dicitur: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.* ACT. Cap III. *Poenitemini et convertimini, ut deleantur peccata veſtra.* Ad HEBR. Cap. IX. *Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata.* MICHEAE Cap. VII. *Proiiciet in profundum maris omnia peccata noſtra.* Ex quibus hoc argumentum inſtruitur.

Id quod tollitur, deletur, exhauritur, et longiſſime proiicitur, non manet in homine. Sed in iuſtificatione peccatum tollitur, deletur, et longiſſime ab homine proiicitur. Ergo peccatum non manet in homine iuſtificato. IIdo. Quando maculae, ſordes, et inquinamenta corporis eluuntur, abſterguntur et mundantur per externam lotionem, tunc certe non manent in corpore, ſed evaneſcunt: neque corpus dicitur amplius maculatum, ſordidum, inquinatum; ſed mundum, purum, immaculatum. Ergo etiam pari ratione quando maculae, ſordes et inquinamenta animae, quae ſunt peccata, per internam lotionem eluuntur, abſterguntur, et mundantur, quod fit in iuſtificatione, non amplius manent in anima, ſed omnino diſparent: neque anima dici amplius poteſt maculata, ſordida, inquinata. Atqui Scriptura ait elui, abſtergi, mundari peccata. Ergo. P. m. EZECHIELIS Cap. XXXVI. dicitur: *Effundam ſuper vos aquam mundam, et mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris.* I. Ad COR. Cap. VI. *Haec quidem fuiſtis; ſed abluti eſtis, ſed iuſtificati eſtis.* I. JOAN. Cap. I. *Sanguis Chriſti, Filii eius, emundat nos ob omni peccato.* APOCALYPSIS Cap. I. *Lavit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo.* III. Qui a corporis vinculis, funibus et catenis quibus conſtrictus erat, plane eximitur et liberatur, is certe non retinet illa in ſuis menbris, nec amplius circumfert. Ergo ſimiliter qui a ſpiritualibus vinculis, funibus et catenis, quae ſunt peccata quibus homo conſtrictus et captivus erat ſub poteſtate ſatanae, eximitur et liberatur, is apud ſe non amplius retinet eiusmodi vincula, neque ea ſecum circumfert. Atqui ab his vinculis homo eximitur, quando iuſtificatur, iuxta illud PSAL. CXV. *Dirupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo hoſtiam laudis.* Ad ROM. Cap. VI. *Nunc vero liberati a peccato, ſervi autem facti Deo.* Ad

 COLOSS.

Coloss. Cap. I. *Eripuit nos de poteſtate tenebrarum, et tranſtulit in regnum Filii dilectionis ſuae.* IV. Serpens aeneus Numer. Cap. XXI. in deſerto a Moyſe erectus, Iſraelitas a venenatis ſerpentum morſibus liberavit, curavit, ſanavit. Ergo multo magis Chriſtus, quem ſerpens ille aeneus ſignificabat, homines a peccatis liberat, eoſque praeſentiſſimo gratiae ſuae pharmaco priſtinae ſanitati reſtituit, non occultatis, ſed depulſis omnino atque extinctis animae morbis.

Patribus, CCCLXVII. Prob. II. Authoritate Patrum. S. Augustinus in Enchiridio. Cap. LII. ſcribit: *Quemadmodum in illo* (Chriſto) *vera mors facta eſt, ſic in nobis vera remiſſio peccatorum; et quemadmodum in illo vera reſurrectio, ita in nobis vera iuſtificatio.* S. Cyrillus Alexandr. Lib. VII. contra Julianum: *Sicut ad argentea vaſa accedens ignis ſordes illis inſitas abſtergit, eodem ſane modo etiam divini Spiritus vis, tamquam ignis qui in noſtras immittitur animas, mente ſcilicet et divino modo ab omni nos macula liberat, et urget quodammodo naturam in omne nobis contrarium opus.* S. Chrysostomus in Cap. XIX. Act. Apoſtol. *Illa quae conflatorio committuntur, cum flamma fuerint renovata, omnem maculam praeteritae foeditatis amittunt, et nunc primum confectis non diſſimilia proferuntur, aequali fulgore micantia. Ut igitur ſtatuam auri metallo confectam, fumo, pulvere, et aeruginis ſordibus coinquinatam cum artificis manus acceperint, renovant fornacis ardore, et ſplendidam nobis lucidamque demonſtrant: ita et noſtram naturam Deus aeruginatam mole peccati, et malorum geſtorum fumo violatam, et omni pulchritudine quam primo ei donaverat, denudatam in illos aquarum fontes tamquam in purgatorium mittit, et pro flamma Spiritus gratiam ſubminiſtat, et exinde,*

rudes

rudes effectos, etiam ſolis radiis elevat clarius lucentes veterem hominem conterens. S. GREGORIUS M. Lib. IX. Epiſt. XXXIX. ad Theotiſtam Patriciam: *Qui ergo dicit peccata in baptiſmate funditus non dimitti, dicat in mari rubro Aegyptios non veraciter mortuos. Si autem fatetur Aegyptios veraciter mortuos, fateatur neceſſe eſt peccata in baptiſmate funditus mori: quia nimirum plus valet in abſolutione noſtra veritas, quam umbra veritatis. In Evangelio Dominus dicit, Qui lotus eſt, non indiget, niſi ut pedes lavet, ſed eſt mundus totus. Si igitur peccata in baptiſmate funditus minime dimittuntur, quomodo is qui lotus eſt, mundus eſt totus? Totus enim mundus dici non poteſt, cui de peccato aliquid remanſit.*

CCCLXVIII. Prob. III. Authoritate Conciliorum. TRIDENTINUM Seſſ. V. Can. V. ait: *Si quis per Jeſu Chriſti Domini noſtri gratiam, quae in baptiſmate confertur, reatum originalis peccati remitti negat, aut etiam aſſerit non tolli totum id, quod veram et propriam peccati rationem habet; ſed illud dicit tantum radi, aut non imputari; anathema ſit.* ***Conciliis,***

CCCLXIX. Prob. IV. Ratione Theologica, quam fuſe explicat CARD. STANISLAUS HOSIUS Inſtitutionis Catholicae Cap. LXXI. Si tanta fuit vis peccati, quod a primo Adam patratum eſt, ut vere nos peccatores et iniuſtos conſtitueret ac culpae reos; iuſtitiae Chriſti ſecundi Adam tanta vis erit, ut ea nos vere iuſtos conſtituat, non apparenter tantum et imputative, niſi adverſarii nimium quantum meritis Chriſti derogare velint, et Apoſtolum mendacii arguere, qui ad ROM. Cap. V. ſcribit: *Sed non ſicut delictum, ita et donum; ſi enim unius delicto multi mortui ſunt, multo magis* ***Ac ratione Theologica.***

 gratia

gratia Dei et donum in gratia unius hominis Jeſu Chriſti in plures abundavit. Profecto veriſimile non eſt, Filium Dei propterea carnem induiſſe, ac Patri factum eſſe obedientem uſque ad mortem Crucis, ut nos imputatione tantum, non autem vere iuſtos faceret; praecipue cum Patrem paulo ante mortem ſuam rogaverit JOAN. Cap. XVII. *Sanctifica eos in veritate:* quae preces minime exauditae fuiſſent a Patre, ſiquidem in iuſtificatione vera non fieret peccatorum remiſſio.

Gratia ſanctificans nequit ſimul eſſe cum peccato gravi.

CCCLXX. QUAERES I. An gratia ſanctificans ita peccatum mortale excludat: ut de potentia Dei abſoluta nequeat ſimul eſſe cum eo? R. probabilius affirmative; quia gratia ſanctificans, cum ſit ſumma quaedam naturae divinae participatio, tribuens animae pulchritudinem divini ordinis, eamque intime ac perfecte cum Deo coniungens, eſt forma per ſe eſſentialiter conſtituens hominem Dei amicum et filium adoptivum. Atqui repugnat talem formam ſtare ſimul cum peccato mortali: nam repugnat eumdem hominem eſſe ſimul Dei amicum et inimicum, haeredem vitae aeternae, et obnoxium damnationi aeternae. Ergo.

Realiter non diſtinguitur ab habitu charitatis.

CCCLXXI. QUAERES II. An gratia ſanctificans ſit aliquid realiter diſtinctum ab habitu charitatis? R. probabilius negative. Rationes id negandi ſunt, Imo. Scriptura omnes effectus gratiae ſanctificantis tribuit charitati, aitque, quod nimirum charitas peccatum expellat, hominem reddat Deo gratum, et filium adoptivum Dei. LUCAE Cap. VII. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* JOANNIS Cap. XIV. *Qui diligit me, diligetur a Patre meo: et ego diligam eum.* I. JOANNIS Cap. IV. v. 7. *Omnis qui diligit, ex Deo natus eſt.* Et v. 16. *Qui manet in charitate, in Deo manet, et Deus in eo.* IIdo. S. AUGUSTINUS Lib. XV. de Trini-

Trinitate, Cap. XVIII. de charitate ait: *Nullum eſt iſto Dei dono excellentius. Solum eſt quod dividit inter filios regni aeterni, et filios perditionis aeternae.* Et Lib. de Natura et Gratia, Cap. LXX. *Charitas ergo inchoata, inchoata iuſtitia eſt; charitas provecta, provecta iuſtitia eſt; charitas magna, magna iuſtitia eſt; charitas perfecta, perfecta iuſtitia eſt.* III. TRIDENTINUM quamvis quaeſtionem hanc mere ſcholaſticam decidere noluerit, haud obſcure tamen favet aſſertioni noſtrae Seſſ. VI. Cap. VII, ubi explicans quaenam ſit formalis cauſa iuſtitiae inhaerentis, ſeu gratiae ſanctificantis. ait: *Quamquam enim nemo poſſit eſſe iuſtus, niſi cui merita paſſionis Domini noſtri Jeſu Chriſti communicantur: id tamen in hac impii iuſtificatione fit, dum eiuſdem Sanctiſſimae paſſionis merito per Spiritum Sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum qui iuſtificantur, atque ipſis inhaeret.* Ergo iuxta Tridentinum homo iuſtificatur hoc ipſo quod charitas Dei diffunditur in corde eius. Et Seſſ. VI. Can. XI. *Siquis dixerit homines iuſtificari vel ſola imputatione iuſtitiae Chriſti, vel ſola peccatorum remiſſione, excluſa gratia et charitate, quae in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque illis inhaereat, - - - anathema ſit.* Ubi Concilium, ut indicet gratiam ſanctificantem et charitatem eſſe unam rem, utitur ſingulari numero, *diffundatur, atque illis inhaereat.* IV. Nulla datur neceſſitas diſtinguendi realiter habitum charitatis a gratia ſanctificante; habitus enim charitatis ſufficit, ut homo ſanctificetur, renovetur interius, inſeratur Chriſto, et vivum eius membrum efficiatur. Quare gratia habitualis et charitas ratione quidem diſtinguuntur, eoquod conceptus habeant formaliter diverſos; realiter vero minime diſtinguuntur. Quamvis autem in iuſtificatione infundantur etiam alia dona, v. g. habitus fidei et ſpei,

 neuti-

neutiquam ex eo ſequitur, hos habitus cum gratia ſanctificante identificari: infunduntur enim tamquam comites charitatis, atque ad eam requiſiti, non autem ut conſtituentes cum charitate totam eſſentiam phyſicam gratiae ſanctificantis, ut vel ex eo patet, quod gratia ſanctificans ſecundum ſe totam remaneat in patria; habitus autem fidei et ſpei non remaneant.

OBJECTIONES.

Perperam nobis obiicitur authoritas Scripturarum.

CCCLXXII. Objicitur I. Authoritas Scripturarum. Psalmo XXXI. dicitur: *Beati, quorum remiſſae ſunt iniquitates, et quorum tecta ſunt peccata.* Ezechielis Cap. XXXIII. *Omnia peccata eius quae peccavit*, (impius) *non imputabuntur ei.* Ad Rom. Cap. IV. *Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum.* Ergo peccata hominis in iuſtificatione non delentur, ſed teguntur, R. Imo. Scriptura, ut in probatione oſtendimus, plurimis in locis ait, peccata noſtra tolli, deleri, mundari. Ergo non ſolum teguntur, verum etiam tolluntur, ac delentur. R. IIdo. C. A. N. C. Tegi et non imputari etiam illud dicitur, quod omnino deletur. Atque hoc modo, reſpectu Dei oculatiſſimi iudicis, tegi dicitur id quod non amplius exiſtit; aliud enim nihil poteſt eſſe tectum et occultum divinis oculis. Hinc S. Augustinus tegi et aboleri peccata pro eodem accipit; Enarratione enim II. in Pſal. XXXI. ſcribit: *Beati, quorum remiſſae ſunt iniquitates, et quorum tecta ſunt peccata: non in quibus non ſunt inventa peccata, ſed quorum tecta ſunt peccata. Cooperta ſunt peccata, tecta ſunt, abolita ſunt. - - - Nec ſic intelligatis quod dixit, peccata cooperta ſunt, quaſi ibi ſint et vivant.* Ad reliquos textus eadem eſt reſponſio. Peccata impio non imputantur, quia per poenitentiam abolita et deleta ſunt.

CCCLXXIII.

CCCLXXIII. Objicitur II. Infirmitas probationis noſtrae ex Scripturis petitae. Peccata citatis Scripturarum locis dicuntur tolli, auferri, proiici, deleri, per metaphoram nempe; quia id, quod non amplius imputatur, quod eſt remiſſum et condonatum, ita ſe habet quaſi non amplius exiſteret. Ergo ex locis illis non evincitur, poſt iuſtificationem non remanere maculam in peccatore. R. N. A. Haec enim interpretatio detorquet Scripturam a ſenſu proprio ad improprium, contra Sanctorum Patrum expoſitionem, contra uſum et ſenſum totius antiquae Eccleſiae: evertit paritatem illam, quam Scriptura inſtituit inter ablutionem factam aqua baptiſmatis: deſtruit naturam iuſtificationis, quae non nuda remiſſio peccati eſt, ſed etiam vivificatio, regeneratio, ac participatio divinae naturae. Haec autem in peccatore numquam locum haberent, ſiquidem remanerent peccata, et ſolum tegerentur, cum per talem condonationem extrinſecam peccator non fieret poſitive iuſtus. *Infirmitas probationis noſtrae.*

CCCLXXIV. Objicitur III. Authoritas S. Augustini, quem Lutherus in Aſſertione Articuli II. his verbis adducit: *Concludamus ergo cum pulcherrimo verbo Auguſtini. Peccatum, inquit, remittitur in baptiſmo, non ut non ſit, ſed ut non imputetur.* Lutherum imitatus eſt Melanchton in Apolog. Confeſſ. Auguſtanae, Artic. II. ſcribens: *Ad eundem modum loquitur Auguſtinus, qui ait: Peccatum in baptiſmo remittitur, non ut non ſit, ſed ut non imputetur. Hic ſaltem fatetur eſſe, hoc eſt, manere peccatum, tametſi non imputetur.* R. Textum Auguſtini a Luthero et Melanchtone flagitioſe corruptum fuiſſe. Libro enim I. de Nuptiis et Concupiſcentia, Cap. XXV. ſcribit: *Ad haec reſpondetur, dimitti concupiſcentiam carnis in bap-* *Authoritas Auguſtini.*

 tiſmo,

tiſmo, non ut non ſit, ſed ut in peccatum non imputetur. Ex quo manifeſtum eſt, Lutherum et Melanchtonem, ut probarent peccatum eſſe ipſam concupiſcentiam, et peccatum remanere poſt baptiſmum, loco vocis *concupiſcentia* ſubſtituiſſe vocem *peccatum.* Quaſi vero idem foret, remanere poſt baptiſmum concupiſcentiam, et remanere peccatum. Neque obſtat, quod Auguſtinus dicat, concupiſcentiam non imputari in peccatum: non enim poteſt inferri, eam eſſe peccatum. Nam iuxta S. Doctorem in peccatum non imputari idem eſt, ac reatum illius tolli; et tolli reatum idem eſt ac tolli peccatum, ut Lib. cit. Cap. XXVI. aſſerit: *Hoc eſt enim non habere peccatum, reum non eſſe peccati.*

CONTROVERSIA II.

AN HOMO FORMALITER JUSTIFICETUR PER SOLAM REMISSIONEM PECCATORUM, AN PER JUSTITIAM DEI, AUT CHRISTI, VEL PER JUSTITIAM INHAERENTEM, QUAE DICITUR GRATIA SANCTIFICANS?

CONTRA PROTESTANTES.

CCCLXXV.

Status quaeſtionis. Praeſens quaeſtio agitatur de cauſa tantum formali, ſeu de ipſa iuſtitia formali, per quam homo eſt, et dicitur iuſtus. Sicut enim quaerenti, per quid homo ſit et dicatur ſapiens, ſanus, doctus, etc. reſpondemus, per ſapientiam, ſanitatem, ac doctrinam: ita etiam quaerenti, per quid homo formaliter ſit, et denominetur iuſtus, reſpondemus, per iuſtitiam. De hac ergo iuſtitia, ſeu forma, quae hominem conſtituit et denominat iuſtum, litigatur inter Catholicos et Proteſtantes, quid a parte rei ſit, et in quo conſiſtat.

CCCLXXVI.

CCCLXXVI. Andreas Oſiander docuit, formalem cauſam iuſtificationis noſtrae eſſe illam ipſam iuſtitiam, qua Deus eſſentialiter iuſtus eſt. Lutherus, eiuſque aſſeclae, volunt iuſtitiam formalem conſiſtere tum in remiſſione peccatorum, tum in imputatione iuſtitiae Chriſti extrinſeca; quae duo vel realiter idem eſſe aut ſaltem ſeparari ab invicem non poſſe iudicant. Cum enim peccator per fidem fiducialem apprehendit iuſtitiam et merita Chriſti, Deus in ipſorum ſyſtemate remittit peccatori, ſeu potius non imputat peccata, ſimulque imputat illi iuſtitiam Chriſti: ſicque iuſtus a Deo habetur, eo fere modo, quo filius capitalis criminis reus in foro iudiciali humano ob praeclara merita ſui parentis, quae pro obtinenda criminis venia allegat, abſolvitur, iuſtuſque declaratur. Aiunt itaque noſtram iuſtitiam eſſe mere extrinſecam et alienam, nempe Chriſti, nobis imputatam, qua ſola munitus, abſque ulla iuſtitia inhaerente, peccator coram Deo conſiſtere queat. Concedunt praeterea in ipſa renovatione hominis, quae pariter inſeparabilis eſt a iuſtificatione, infundi a Deo dona aliqua ſupernaturalia, nempe charitatem, ſpem, aliaſque virtutes: hanc tamen donorum infuſionem iuſtificationem eſſe primam ac formalem negant, ſed aliquid tantum concomitans et adiunctum. Calvinus admittit quidem cum Lutheranis, non eſſe in nobis ullam inhaerentem iuſtitiam, ſed tantum nobis imputari iuſtitiam Chriſti, ac propter eam condonari peccata; proprie tamen in ipſa peccati remiſſione ſitam eſſe docet iuſtificationem: exiſtimat enim nomen iuſtificationis eſſe forenſe, neque aliud eſſe iuſtificare, quam iuſtum pronuntiare. *Errores Sectariorum.*

CCCLXXVII. Catholica Eccleſia docet I^mo^, ſolam iuſtitiam Chriſti eſſe cauſam meritoriam primae noſtrae iuſtificationis; nullum enim in peccatore eſt meritum, ſed Chriſti infinita merita ſola ſunt, propter quae, *Catholicorum doctrina.*

et

et per quae homo iuſtificatur. II^do^ docet, quando Deus intuitu meritorum Chriſti nos iuſtificat, non tantum imputare extrinſece nobis iuſtitiam Chriſti, ſed infundere etiam hominum mentibus donum aliquod gratuitum, nimirum iuſtitiam formalem, ſeu gratiam ſanctificantem, et quidem unice propter merita Chriſti, non autem propter merita ipſius peccatoris, quae nulla ſunt: atque ita ut peccata vere deleantur, et homo vere iuſtus ſit, ac ſanctificatus coram Deo. Quare ut totum hoc iuſtificationis negotium explicetur, iuxta Catholicos cauſa efficiens iuſtificationis eſt miſericors Deus: moralis ſeu meritoria eſt Chriſtus: inſtrumentalis ſunt Sacramenta: materialis, eſt anima hominis iuſtitiam in ſe recipiens: formalis, eſt gratia ſanctificans animae inhaerens: finalis, eſt gloria Dei et Chriſti, ac noſtra ſalus. Denique cauſa diſpoſitiva, quam etiam meritoriam de congruo dicere poſſumus, in homine adulto ſunt actus variarum virtutum, fidei, timoris Domini, ſpei, contritionis, aliaeque diſpoſitiones ad iuſtificationem requiſitae.

Formalis cauſa iuſtificationis noſtrae non eſt iuſtitia Dei eſſentialis,

CCCLXXVIII. CONCLUSIO I. Formalis cauſa iuſtificationis noſtrae non eſt iuſtitia Dei eſſentialis ac divina. Prob. contra Oſiandrum haec Concluſio I^mo^. Authoritate Scripturae. Apoſtolus ad GALATAS Cap. V. ſcribit: *Non enim ſpiritu ex fide, ſpem iuſtitiae expectamus. Nam in Chriſto Jeſu neque circumciſio aliquid valet, neque praeputium; ſed fides quae per charitatem operatur.* Ex quo ſic argumentor. Juxta Apoſtolum fides noſtra per dilectionem operans, eſt illa iuſtitia per quam iuſtificamur. Atqui fides noſtra per dilectionem operans, non eſt iuſtitia Dei eſſentialis et divina. Ergo iuſtitia Dei eſſentialis ac divina non eſt iuſtitia, per quam iuſtificamur. II^do^. Authoritate S. AUGUSTINI, qui Lib. de Spiritu et littera, Cap. IX. ſcribit: *Sicut autem iſta fides Chriſti dicta eſt, non qua credit*

dit Chriſtus: ſic et illa iuſtitia Dei non qua iuſtus eſt Deus. Et Epiſt. CXL. alias CXX. ad Honoratum, Cap. XXX. *Ignorantes Dei iuſtitiam, qua nos ex eius gratia iuſti ſumus: ut ipſa iuſtitia eius nos ſimus, cum iuſte vivimus, credentes in eum qui iuſtificat impium; non illa qua ipſe iuſtus eſt aeterna ſua et incommutabili iuſtitia.* III. Ratione. Si eſſemus iuſti iuſtitia Dei eſſentiali nos inhabitante, eſſemus omnes aeque iuſti ac ipſe Chriſtus. Si enim Deus, ut vult Oſiander, nullam aliam iuſtitiam acceptat, quam ſuam eſſentialem, Chriſtus aliter iuſtus eſſe non potuit, quam per hanc ipſam Dei iuſtitiam eſſentialem. Atqui hoc dici non poteſt, nos eſſe tam iuſtos ac ipſe Chriſtus. P. m. JOANNIS Cap. I. de Chriſto dicitur: *Et de plenitudine eius nos omnes accepimus.* Ergo. Praeterea homo vere denominari non poteſt iuſtus a forma extrinſecus denominante, ſed ſolum ab inhaerente. Ergo ſi eſſentialis Dei iuſtitia, quae nobis mere extrinſeca eſt, formalis eſſet cauſa iuſtificationis noſtrae, nullus hominum eſſet vere ac proprie iuſtus, quod ſalva Scripturarum authoritate dici nequit, quae Abel, Noe, Zachariam, S. Joſephum B. M. V. Sponſum, abſolute iuſtos vocant.

CCCLXXIX. CONCLUSIO II. Formalis cauſa iuſtificationis noſtrae non eſt ſola remiſſio peccatorum. *Nec ſola remiſſio peccatorum.* Prob. Concluſio haec contra Calvinum I^mo^ Authoritate S. AUGUSTINI, qui Epiſt. CXCIV. alias CV. ad Sixtum ſcribit: *Neque - - quiſquam liberatur et iuſtificatur, niſi gratia Dei per JEſum Chriſtum Dominum noſtrum, non ſolum remiſſione peccatorum, ſed prius ipſius inſpiratione fidei, et timoris Dei, impartito ſalubriter orationis affectu et effectu.* II^do^ Ratione Theologica fundata in Scripturis. Non omnes iuſti ſunt in iuſtitia aequales: forent autem omnes aequales, ſi iuſtificatio

ficatio haberetur formaliter per ſolam remiſſionem peccatorum. Praeterea omnes iuſtificati, teſte Scriptura, ſunt filii Dei adoptivi, haeredes regni coeleſtis, conſortes divinae naturae: quae omnia per ſolam remiſſionem peccatorum non poſſunt formaliter cauſari, niſi infundantur alia dona, ob quae homo dignus tam inſignibus titulis habeatur. Simile quid in forenſi iudicio quotidie videmus; qui enim a iudice abſolvuntur, eripiuntur quidem a morte, ſed non conſequuntur nova praemia ex eo capite, quod iudicentur non fuiſſe, aut non eſſe rei.

Nec iuſtitia Chriſti nobis imputata.

CCCLXXX. CONCLUSIO III. Formalis cauſa iuſtificationis noſtrae non eſt imputatio iuſtitiae Chriſti. Prob. Concluſio contra Lutheranos I^mo^ argumento negativo; nullum enim aſſertionis ſuae fundamentum oſtendere poſſunt Lutherani ſive in Verbo ſcripto, ſive in Verbo tradito, nullaque datur neceſſitas huius imputationis. II. Argumentis poſitivis, quibus paulo inferius oſtendemus, iuſtitiam noſtram formalem inhaerentem eſſe. III. Ratione Theologica multiplici. I^ma^ eſt. Si formaliter iuſtificamur per iuſtitiam Chriſti nobis extrinſecam, tunc etiam formaliter eſſemus ſancti, ſapientes, redemptores, per ſanctitatem, ſapientiam, et redemptionem Chriſti nobis imputatam; quia de Chriſto ſcribit Apoſtolus I. ad COR. Cap. I. *Qui factus eſt nobis ſapientia a Deo, et iuſtitia, et ſanctificatio, et redemptio*. II^da^. Chriſtus id nobis reſtituit, quod perdideramus in Adamo, ut docent S. IRENAEUS Lib. III. adv. Haer. Cap. XX. et S. AUGUSTINUS Lib. VI. de Geneſi, Cap. XXIV. Atqui perdidimus in Adamo non imputatam, ſed veram iuſtitiam inhaerentem, per quam vere ſimiles eramus Deo. Ergo per Chriſtum veram iuſtitiam, et ſimilitudinem Dei intrinſecam, non tantum exterius imputatam recepimus. III. Nemo denominari

poteſt

poteſt doctus ac ſapiens per doctrinam et ſapientiam ſibi extrinſecam, et alteri inhaerentem. Ergo etiam homo denominari poteſt iuſtus per iuſtitiam alienam, ſibique extrinſecam. Profecto qui Aethiopem veſte candida indutum, hominem vocaret album, omnium iudicio falſum diceret. Ergo a pari, qui hominem iuſtitia Chriſti indutum vocaret iuſtum, falſum diceret. IV. Vel per imputationem iuſtitiae Chriſti homo fieret vere ac proprie iuſtus, vel tantum improprie ac tropologice? Non poſterius: quia Scriptura multos vocat iuſtos et ſanctos, vere utique ac proprie, non tropologice; et Chriſtus JOAN. Cap. XVII. ait: *Et pro eis ego ſanctifico me ipſum, ut ſint et ipſi ſanctificati in veritate.* Neque primum ab adverſariis dici poteſt: nam ſi imputatio iuſtitiae Chriſti nos formaliter iuſtos redderet, Chriſtus, in quem tranſtulit Pater omnes iniquitates noſtras, per imputationem iniuſtitiae noſtrae factus fuiſſet formaliter iniuſtus et peccator vere ac proprie talis; quia ſicut formaliter eſſe iuſtum, eſt vere ac proprie eſſe iuſtum: ita formaliter eſſe iniuſtum ac peccatorem eſt vere ac proprie eſſe iniuſtum ac peccatorem. Atqui hoc ſine enormi blaſphemia de Chriſto dici nequit: manifeſte enim id ſanae rationi, et divinis Scripturis repugnat, quae Chriſtum innocentem, ſanctum, impollutum, ſegregatum a peccatoribus ubique praedicant, eumque ſemel tantum *peccatum* et *maledictum* per tropum vocant, quia hoſtia fuit pro peccato et maledictis, ac poenis graviſſimis idcirco ſubiectus; nullibi vero eum peccatorem aut iniuſtum nominant.

CCCLXXXI. CONCLUSIO IV. Impius formaliter iuſtificatur per iuſtitiam inhaerentem, ſeu gratiam iuſtificantem, qua interius renovatur, et fit intrinſece iuſtus. Prob. Concluſio haec dogmatica I^mo^ Authorita- *Sed iuſtitia inhaerens.*

te

te Scripturarum, quae triplex argumentum nobis ſuppeditant. Nam I. Scripturae ſaepius aperte docent, iuſtitiam et gratiam illam qua iuſti ſumus, eſſe aliquid permanens, et quaſi derivatum a iuſtitia Chriſti, quod proinde ſit ab illa diſtinctum. JOAN. Cap. I. *De plenitudine eius nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia. - - - Gratia et veritas per JEſum Chriſtum facta eſt.* Ad TITUM Cap. III. *Ut iuſtificati gratia ipſius, haeredes ſimus ſecundum ſpem vitae aeternae.* Ad EPHES. Cap. IV. *Unicuique noſtrum data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti.* II^do^. Alii Scripturarum textus indicant, gratiam per quam homo iuſtus eſt, eſſe nunc maiorem nunc minorem, et poſſe augeri, ut II. PETRI Cap. III. *Creſcite vero in gratia.* APOCALYP. Cap. XXII. *Qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc: et ſanctus, ſanctificetur adhuc.* III. Apoſtolus ad ROM. Cap. V. ſcribit: *Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores conſtituti ſunt multi: ita per unius obeditionem iuſti conſtituentur multi.* Atqui per inobedientiam Adami conſtituti ſumus iniuſti, iniuſtitia vera, reali ac propria, non tantum imputata. Ergo per obedientiam Chriſti conſtituimur iuſti, iuſtitia vera, reali, propria, nobisque inhaerente ac intrinſeca. Praeterea in Scripturis iuſtificatio noſtra dicitur renovatio mentis, regeneratio, participatio divinae naturae: regeneratio autem et renovatio dicunt intrinſecam mutationem, id eſt, gratiam inhaerentem, per quam impius ex filio diaboli fit filius adoptivus Dei.

CCCLXXXII. Prob. II. Authoritate Patrum. S. GREGORIUS NAZIANZ. Orat. in Sanctum Baptiſma ſcribit: *Quemadmodum nos primum Deus creavit, ita creatos reſtauravit ac refinxit; et quidem figmento diviniore, primumque figmentum multis partibus ſuperante:*

perante: quod ut vitae curſum ingredientibus eſt ſignaculum, ita etiam iis qui adultiore aetate ſunt, gratia etiam eſt, collapſaeque imaginis erectio. S. AMBROSIUS Lib. de Myſteriis, Cap. VII. alloquens baptizatum, *Accepiſti*, inquit, *poſt haec veſtimenta candida, ut ſint indicium, quod exueris involucrum peccati, indueris innocentiae caſta velamina.* S. AUGUSTINUS Enarratione in Pſal. XCVIII. *Laudemus illum, exaltemus illum, qui fecit ipſam iuſtitiam, quam habemus, ipſe in nobis fecit. Quis enim in nobis fecit iuſtitiam niſi qui nos iuſtificavit? De Chriſto autem dictum eſt, Qui iuſtificat impium. Nos ergo impii, ille iuſtificator, quando et ipſam iuſtitiam ipſe in nobis fecit, qua illi placeamus.* Et Lib. de Spiritu et littera, Cap. XXXII. *Charitas Dei dicta eſt diffundi in cordibus noſtris, non qua nos ipſe diligit, ſed qua nos facit dilectores ſuos: ſicut iuſtitia Dei, qua iuſti eius munere efficimur et Domini ſalus, qua nos ſalvos facit: et fides JEſu Chriſti, qua nos fideles facit.*

CCCLXXXIII. Prob. III. Authoritate TRIDENTINI, quod Seſſ. VI. Can. X. definit: *Siquis dixerit, homines ſine Chriſti iuſtitia, per quam nobis meruit, iuſtificari, aut per eam ipſam formaliter iuſtos eſſe; anathema ſit.* Can. XI. *Siquis dixerit, homines iuſtificari vel ſola imputatione iuſtitiae Chriſti, vel ſola peccatorum remiſſione, excluſa gratia et charitate, quae in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque illis inhaereat; aut etiam gratiam, qua iuſtificamur, eſſe tantum favorem Dei; anathema ſit.*

CCCLXXXIV. Prob. IV. Ratione Theologica. Deo eſſe gratum et ſanctum eo modo, quo de facto homines iuſti et Angeli ſunt grati, eſt eſſe amabilem Deo

amore non qualicunque, ſed verae amicitiae, et quidem in ordine ad conferenda dona ſupernaturalia. Atqui amor amicitiae ſupponit in eo qui amatur proportionem et condignitatem, adeoque aliquod bonum, ratione cuius ſic ametur. Ergo ſi Deus amat homines ut amicos, aliquid videt in illis, ratione cuius ſint amabiles. Ergo in illis videt pulchritudinem aliquam ſpiritualem, qua interius in anima decori ſunt atque amabiles: nemo quippe pulchritudine aliena pulcher eſt. Ergo eſt aliquid intrinſecum in homine, ratione cuius Deo gratus reddatur.

Habitualis et permanens.

CCCLXXXV. QUAERES, an iuſtitia, qua formaliter iuſtificamur, habitualis ſit an actualis? R. habitualem eſſe et permanentem. Aſſertio haec ſi non omnino de fide, ſaltem ita certa eſt, ut illi oppoſita merito ab omnibus cenſeatur temeraria et erronea. Prob. I. Authoritate Scripturarum. JOAN. Cap. XIV. v. 16. ait Chriſtus: *Alium Paraclitum dabit vobis,* (Pater) *ut maneat vobiſcum in aeternum.* v. 17. *Apud vos manebit,* (Spiritus Sanctus) *et in vobis erit.* I. ad COR. Cap. VI. *An neſcitis quoniam membra veſtra templum ſunt Spiritus Sancti, qui in vobis eſt.* Ergo permanet in iuſtis donum aliquod Spiritus Sancti, cum manſio et habitatio dicant aliquid permanens, et Spiritus Sanctus quoad ſubſtantiam ſit ubique propter divinam immenſitatem, etiam in impiis. Atqui hoc donum Spiritus Sancti eſt gratia ſanctificans. Ergo gratia ſanctificans eſt aliquid permanens. Praeterea gratia ſanctificans MATTH. Cap. XXII. comparatur veſti nuptiali, LUCAE Cap. XV. ſtolae primae, et annulo, quae utique ſunt quid permanens. I. JOAN. Cap. III. dicitur: *Omnis, qui natus eſt ex Deo, peccatum non facit: quoniam ſemen ipſius in eo manet.* Atqui ſemen illud divinum eſt iuſtitia, ſeu gratia

tia ſanctificans. Ergo gratia ſanctificans eſt quid permanens et habituale, non actus.

CCCLXXXVI. Prob. II. Authoritate Conciliorum. VIENNENSE Oecumenicum anno 1311. celebratum, ut habetur in Clementina I. de Summa Trinitate, ſtatuit eam opinionem eſſe recipiendam, quae aſſerit infundi in baptiſmo, tum parvulis tum adultis, habitus gratiae et virtutum: *Verum, quia quantum ad effectum baptiſmi in parvulis, reperiuntur Doctores quidam Theologi opiniones contrarias habuiſſe, quibusdam ex ipſis dicentibus, per virtutem baptiſmi parvulis quidem culpam remitti, ſed gratiam non conferri: aliis e contra aſſerentibus, quod et culpa iisdem in baptiſmo remittitur, et virtutes ac informans gratia infunditur quoad habitum, etſi non pro illo tempore quoad uſum. Nos autem attendentes generalem efficaciam mortis Chriſti, quae per baptiſmum applicatur pariter omnibus baptizatis, opinionem ſecundam, quae dicit tam parvulis quam adultis conferri in baptiſmo informantem gratiam et virtutes, tamquam probabiliorem, et dictis Sanctorum, ac Doctorum modernorum Theologiae magis conſonam ac concordem, Sacro approbante Concilio duximus eligendam.* TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. VII. ait: *Itaque veram et Chriſtianam iuſtitiam accipientes, eam ceu primam ſtolam, pro illa quam Adam ſua inobedientia ſibi et nobis perdidit, per Chriſtum JEſum illis donatam, candidam et immaculatam iubentur ſtatim renati conſervare, ut eam perferant ante tribunal Domini JEſu Chriſti, et habeant vitam aeternam.* At nemo iubetur conſervare actus qui ſtatim tranſeunt, nec tamdiu conſervari poſſunt. Ergo iuxta Tridentinum gratia ſanctificans eſt habitualis ac permanens. Eadem Synodus Seſſ. V. in Decreto de peccato

 originali

originali abſolute definit, parvulos per baptiſmum innocentes effici, immaculatos, puros, innoxios, ac Deo dilectos, haeredes quidem Dei, cohaeredes autem Chriſti. Atqui parvuli non ſanctificantur per actum aliquem, cum ſint omnis actus moralis incapaces. Ergo ſanctificantur per gratiam habitualem et permanentem. Ergo pari modo etiam adulti iuſtificantur per gratiam habitualem, cum unica ſit pro omnibus cauſa formalis iuſtificationis. Eadem eſt doctrina CATECHISMI ROMANI, iuſſu Concilii Tridentini editi, in quo Parte II. Cap. II. de Baptiſmo Num. L. dicitur: *Eſt autem gratia, quemadmodum Tridentina Synodus ab omnibus credendum poena anathematis propoſita decrevit, non ſolum per quam peccatorum fit remiſſio, ſed divina qualitas in anima inhaerens, ac veluti ſplendor quidam et lux, quae animarum noſtrarum maculas omnes delet, ipſasque animas pulchriores et ſplendidiores reddit.*

CCCLXXXVII. Prob. III. Ratione Theologica. Fideles ſunt iuſti, non ſolum cum bene ac meritorie operantur, ſed etiam cum dormiunt, aut nihil agunt quod ad vitam aeternam conducat. Ergo iuſtitia, qua formaliter iuſtificamur, non eſt actualis, ſive non conſiſtit in exercitio actuum meritoriorum vitae aeternae; ſed habitualis eſt, conſiſtens in immunitate a peccato mortali, atque in gratia ſanctificante habituali, qua reddimur filii Dei et amici, atque permanenter habiles ad exercendos actus ſupernaturales vitae aeternae meritorios. Praeterea iuſtitia inhaerens habitualis eſt neceſſaria, non quidem abſolute, ſed ſecundum convenientem providentiam et legem ordinariam, ad hoc ut habeamus principia intrinſeca proportionata actibus ſupernaturalibus, atque ita ſimus intrinſece ac permanenter habiles ad actus illos modo connaturali exercendos.

OBJEC-

OBJECTIONES.

CCCLXXXVIII. Objicitur I. contra I^mam Conclusionem, Authoritas Scripturae. II. ad Cor. Cap. V. dicitur de Deo: *Eum*, (Chriſtum) *qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iuſtitia Dei in ipſo.* Ergo iuſti ſumus iuſtitia Dei eſſentiali, nos inhabitante per merita Chriſti. R. C. A. N. C. Senſus illius loci eſt, Chriſtum a Deo Patre factum eſſe hoſtiam pro peccatis noſtris, ut propter eius merita efficeremur iuſti iuſtitia Dei, non qua ipſe Deus iuſtus eſt, ſed qua nos intrinſece iuſtos facit. Quae iuſtitia nobis inhaerens, dicitur iuſtitia Dei, quia nobis a Deo donatur, et nos vere iuſtos coram Deo facit, ut docet S. Augustinus Tract. XXVI. in Joan. his verbis: *Juſtitia Dei dicitur, non qua Deus iuſtus eſt, ſed quam dat homini Deus, ut iuſtus ſit homo per Deum.* *Scriptura nec Oſiandro,*

CCCLXXXIX. Objicitur II. contra II^dam Conclusionem, eadem Scripturarum authoritas. Scriptura in illis locis, in quibus ex inſtituto agit de iuſtificatione formali, eam definit per ſolam remiſſionem peccatorum. Ergo iuſtificatio formalis conſiſtit in ſola remiſſione peccatorum, non vero in gratia habituali inhaerente. P. A. Psal. XXXI. dicitur: *Beati, quorum remiſſae ſunt iniquitates.* II. ad Cor. Cap. V. *Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi, non reputans illis delicta ipſorum.* Ad Rom. Cap. V. *Gloriamur in Deo per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, per quem nunc reconciliationem accepimus.* R. N. A, ut patet conſideranti ea Scripturarum loca, quibus IV^tam Concluſionem confirmavimus. Ad I^mum textum R, non poni ibi integram definitionem iuſtificationis, ſed denotari ſolum aliquid quod ad iuſtificationem pertinet: quemadmodum ipſi *Nec Calvino ſuffragatur.*

Proteſtantes fateri debent in verbis illis PSALMI CXI. *Beatus vir, qui timet Dominum*, et PSALMI CXVIII. *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini*, non contineri plenam definitionem iuſtificationis. Ad II. et III. R. per reconciliationem non tantum remiſſionem peccatorum intelligi, ſed quam maxime infuſionem gratiae ſanctificantis, ut ipſe Apoſtolus reconciliationem eiuſque effectus explicat eodem Cap. V. ad ROMANOS. *Abundantiam gratiae, et donationis, et iuſtitiae accipientes, in vita regnabunt per unum Jeſum Chriſtum.* Et ad COLOSS. Cap. I. *Nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius per mortem, exhibere vos Sanctos, et immaculatos, et irreprehenſibiles coram ipſo.*

Caius opinio et Patrum Authoritate,

CCCXC. OBJICITUR III. Authoritas Patrum. S. AMBROSIUS Serm. III. in Pſal. CXVIII. ait: *Qui dicit peccata ſua, iuſtificatur*, quia nimirum Deus confitenti ignoſcit. Ergo iuſtificatio, iuxta Ambroſium, nihil aliud eſt quam remiſſio peccatorum. II^{do}. S. AUGUSTINUS Lib. XIX. de Civit. Dei, Cap. XXVII. ſcribit: *Ipſa noſtra iuſtitia, quamvis vera ſit propter veri boni finem, ad quem refertur; tanta tamen eſt in hac vita, ut potius peccatorum remiſſione conſtet, quam perfectione virtutum.* Ergo Auguſtinus iuſtificationis eſſentiam reponere videtur in peccatorum remiſſione. R. ad I. C. A. D. C. Ergo iuxta Ambroſium iuſtificatio nihil aliud eſt, quam peccatorum remiſſio per infuſionem gratiae ſanctificantis et inhaerentis, C. Conſeq. Abſque illa, N. Conſeq. Ad II. N. C. Auguſtinus iuſtitiam noſtram in hac vita magis conſtare ait remiſſione peccati, quam perfectione virtutum; tum quia peccata in baptiſmo perfecte delentur, ut nihil omnino remaneat habens rationem culpae; virtutes vero infuſae quotidie magis ac magis perfici debent: tum quia remiſſio peccati ſemel

facta

facta non eget nova infuſione virtutum; at virtus ſemel infuſa eget quotidie nova remiſſione peccati, cum etiam iuſti ſaepe venialiter delinquant.

CCCXCI. Objicitur IV. Ratio. Juſtificatio eſt vox forenſis, quae idem ſignificat ac abſolvere aliquem, eumque iuſtum pronuntiare et declarare. Atqui iuſtum pronuntiare et declarare non eſt illi iuſtitiam infundere quae inhaereat. Ergo iuſtificatio non fit per iuſtitiam inhaerentem. R. Imo retorquendo. Condemnatio eſt vox forenſis, quae idem ſignificat ac pronuntiare et declarare aliquem nocentem ac reum. Atqui reum et nocentem pronuntiare, non eſt reatum aut culpam ipſi infundere. Ergo condemnatio fieri poteſt ſine culpa et reatu inhaerente. Ergo nec peccatum originale, nec perſonale eſt aliquid homini inhaerens et intrinſecum; quod tamen a Proteſtantibus neutiquam admittitur. R. IIdo D. M. Haec vox ſignificat iuſtum pronuntiare et declarare in ſenſu fori, C. M. In ſenſu Scripturarum, N. M. Hunc certe ſenſum excluſit Apoſtolus ad Rom. Cap. V. ſcribens: *Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores conſtituti ſunt multi: ita et per unius obeditionem, iuſti conſtituentur multi.* Ubi vides ab Apoſtolo non dici, *Juſti declarabuntur multi*, ſed conſtituentur, id eſt, *fient.* Praeterea Diſt. etiam minorem. Juſtum declarare non eſt illi iuſtitiam infundere quae inhaereat, ita tamen ut iuſtitia inhaerens vere in illo ſupponi debeat, qui a Deo iuſtus pronuntiatur, C. m. Ut haec ſupponi in eo non debeat, N. m. Maxima eſt forum inter divinum et humanum diſparitas. In foro humano iudex non confert iuſtitiam ei quem abſolvit, et illius iudicium errori eſt obnoxium: at vero Deus hominem abſolvendo et facit, et declarat eum iuſtum, eiuſque iudicium infruſtrabili neceſſitate verax et rectum eſt. *Et ſolida ratione deſtituitur.*

 Ergo

Ergo homo, qui a Deo iuſtificatur, eſt vere iuſtus, habetque iuſtitiam inhaerentem.

CCCXCII. DICES I. Juſtificari formaliter nihil aliud eſt, quam peccatum commiſſum remitti. Sed remitti peccatum non dicit formam poſitivam intrinſecam peccatori, ſed illi qui remittit peccatum. Ergo. *Confirm.* Juxta Scholaſticos Deus poteſt hominem iuſtificare per condonationem extrinſecam, ſine infuſione ullius habitus aut doni intrinſeci, ſine ulla mutatione intrinſeca in ipſo homine facta. Ergo iuſtificatio non dicit formam inhaerentem iuſtificato, ſed potius Deo qui iuſtificat. R. D. M. Juſtificari formaliter, quatenus praeciſe dicit ex peccatore fieri non peccatorem, ex reo non reum, nihil aliud eſt quam peccatum commiſſum remitti, T. M. Juſtificari formaliter, quatenus dicit ex peccatore fieri filium Dei, haeredem gloriae coeleſtis, ac participem naturae et vitae divinae, N. M. Juſtificatio in ſtatu elevationis et praeſenti providentia, eſt regeneratio ad vitam ſpiritualem, ſupernaturalem ac divinam, eſtque participatio filiationis ac naturae divinae: haec autem non obtinentur per ſolam remiſſionem peccati; cum iuſtificatio poſitiva, et remiſſio peccatorum inter ſe non reciproce praedicentur, ut patet in Angelis et Adamo, qui ſine peccatorum remiſſione in prima origine ſua ſanctificati fuerunt. Debet igitur dari aliquod donum a Deo homini infuſum, illique inhaerens, per quod elevetur ad tantam dignitatem et ſtatum adeo nobilem, habeatque in ſe principium intrinſecum ad eliciendas actiones vitae ſpiritualis divinae, dignaſque filio Dei adoptivo. Ad *confirm.* D. A. Deus poteſt hominem iuſtificare per condonationem extrinſecam in alia providentia alioque decretorum ordine, C. A. In hac providentia, N. A. et Conſeq. Omnes Doctores Catholici, qui iuſtificationem hominis per condonatio-

nem

nem extrinſecam admittunt tamquam poſſibilem in alia providentia, fatentur I^{mo}, de facto nullum impium ita iuſtificari; eoquod Scriptura et Patres doceant, in hoc rerum ordine hominem longe nobiliori modo iuſtificari, nempe per infuſionem gratiae ſanctificantis. II^{do}, per condonationem extrinſecam hominem conſtitui in ſtatu naturae purae, id eſt, hominem non reum quidem ac peccatorem; at neque filium Dei adoptivum fore, et haeredem vitae aeternae ſupernaturalis.

CCCXCIII. Dices II. Saltem prius eſt remitti peccata, conſequens vero regenerari ad vitam ſpiritualem et divinam. Ergo iuſtificatio formaliter et immediate conſiſtit in remiſſione peccatorum. R. D. A. Prius eſt remitti peccata, prioritate logica, T. A. Prioritate temporis, N. A. et Conſeq. Remiſſio peccatorum, et regeneratio ad vitam ſpiritualem ac divinam, et participatio naturae ac filiationis divinae, ſunt unus realiter actus reſpiciens diverſos terminos; remiſſio enim peccati in hac providentia fit per infuſionem gratiae ſanctificantis, quae eſt illud principium ac vita ſupernaturalis, ſpiritualis ac divina, conſtituens hominem in dignitate filii Dei adoptivi, atque haeredis vitae aeternae.

CCCXCIV. Objicitur V. contra III. Concluſionem, Authoritas Scripturarum. In Scripturis ſaepius dicitur, nobis imputari iuſtitiam Chriſti, et per hanc imputationem nos iuſtificari, ut I. ad Cor. Cap. I. *Qui factus eſt nobis ſapientia a Deo, et iuſtitia, et ſanctificatio, et redemptio.* Et ad Rom. Cap. V. *Per unius obeditionem iuſti conſtituentur multi.* Ergo iuſtitia Chriſti nobis imputata, eſt cauſa formalis noſtrae iuſtificationis. R. D. A. Dicitur in Scripturis imputari nobis iuſtitiam Chriſti in ſenſu Catholico, id eſt, per hanc imputatio- *Lutherani fruſtra ſe Scripturarum,*

nem iuſtificari nos efficienter et meritorie, C. A. In ſenſu Proteſtantico, id eſt, per hanc imputationem iuſtificari nos formaliter, N. A. et Conſeq. Chriſtus eo modo dicitur iuſtitia noſtra, quo modo dicitur ſapientia, ſanctificatio, redemptio noſtra; quia nimirum eſt cauſa iuſtitiae noſtrae, tum efficiens ac meritoria, tum exemplaris et finalis, non vero cauſa formalis.

Ac S. Bernardi authoritate,

CCCXCV. OBJICITUR VI. Authoritas S. BERNARDI, qui Epiſtola CXC. ad Innocentium II. ſcribit: *Juſtum me dixerim, ſed illius iuſtitia. Quaenam ipſa? Finis legis Chriſtus ad iuſtitiam omni credenti. Denique qui factus eſt nobis iuſtitia a Deo Patre.* Ergo. R. N. C. S. Bernardus iuſtitiam Chriſti vult eſſe noſtram, quomodo peccatum Adami fuit noſtrum; quia videlicet iuſtitiam Chriſti participamus per regenerationem, ſicut peccatum Adami per generationem. Proinde ſicut peccatum Adae in nos traductum, non eſt illud quod Adamo inhaerebat, ſed aliud nobis inhaerens, quamvis ab illo derivatum: ſic iuſtitia Chriſti nobis donata, non eſt illa qua ipſe iuſtus eſt; ſed alia quae nobis inhaeret, a iuſtitia Chriſti derivata. Mens S. Bernardi luculenter colligitur ex ſcopo illius epiſtolae. Acriter in ea reprehendit Petrum Abailardum, qui dicebat Chriſtum profuiſſe hominibus doctrina atque exemplo, non autem nos redemiſſe, nec iuſtitiam aut charitatem infudiſſe. Ex quo ſic concludit BERNARDUS: *Ergo docuit iuſtitiam, non dedit? Oſtendit charitatem, ſed non infudit?*

Aut paritate tuentur.

CCCXCVI. OBJICITUR VII. Paritas. Per peccatum Adami formaliter conſtituimur, et ſumus peccatores, licet peccatum illius ſit nobis extrinſecum. Ergo etiam per iuſtitiam Chriſti conſtituimur, et ſumus iuſti, licet illa ſit nobis extrinſeca. Atque hanc paritatem inſtituit

ſtituit ipſe Apoſtolus ad ROM. Cap. V. *Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem: ſic et per unius iuſtitiam in omnes homines in iuſtificationem vitae.* R. I^mo Proteſtantes uti non poſſe hoc argumento, iuxta quos peccati originalis rei ſumus per qualitatem aliquam phyſicam nobis inhaerentem, nimirum per concupiſcentiam. Ergo ſi argumentum legitimum foret, ſequeretur quod etiam per qualitatem aliquam phyſicam, nobiſque inhaerentem, conſtituamur, et ſimus iuſti. R. II. N. A. Non conſtituimur rei noxae originalis formaliter per ſolam imputationem extrinſecam peccati Adae, ut Pighius et Catharinus olim docuere, putantes peccatum originale eſſe illud unum unius Adae peccatum, cuius reatu conſtringantur etiam poſteri, indeque peccatores denominentur; cum tamen certum ſit peccatum illud ineſſe unicuique proprium; hominesque, dum concipiuntur, propriam iniuſtitiam contrahere: ſed formaliter rei peccati originalis conſtituimur per privationem iuſtitiae originalis ob actualem praevaricationem Adae. Licet autem peccatum illud non commiſerimus voluntate phyſice, commiſimus tamen illud voluntate moraliter propria, ideoque cuivis ineſt moraliter proprium; quia Deus alligavit voluntates noſtras voluntati Adae, ita ut voluntas illius fuerit etiam moraliter noſtra, ſicut voluntas et actio Tutoris in foro civili eſt voluntas et actio pupilli. Apoſtolum quod attinet, loquitur ille ad ROM. Cap. V. de cauſa efficiente et morali, ita ut ſenſus citati loci ſit iſte: Sicut propter peccatum Adae, eiuſque inobedientiam omnes ſumus mortui et condemnati: ita propter merita Chriſti, eiuſque obedientiam omnes ſumus a morte liberati, et a peccato redempti: adeoque ſicut inobedientia Adami fuit demeritum, et cauſa noſtrae iniuſtitiae, ita obedientia Chriſti fuit meritum et cauſa noſtrae iuſtitiae.

CCCXCVII.

CCCXCVII. DICES I. Peccatum, quod commiſimus voluntate moraliter tantum propria, et phyſice aliena, nos vere ac proprie conſtituit formaliter peccatores. Ergo etiam iuſtitia Chriſti, quae phyſice quidem aliena eſt, at moraliter noſtra, nos formaliter conſtituit iuſtos. R. N. C. Quod voluntas Adami fuerit moraliter noſtra, id ex eo oritur, quod voluntates noſtrae alligatae fuerint per decretum Dei voluntati primi hominis. At vero in Scripturis divinis ac Patribus nihil legimus de tali alligatione, unione atque identitate noſtrarum actionum et voluntatum cum Chriſto, immo rationi id manifeſte adverſatur; quia quemadmodum iuxta Apoſtolum peccante Adamo omnes peccavimus: ita etiam patiente et moriente Chriſto, omnes paſſi fuiſſemus et mortui; adeoque ſicut ſumus peccatores cum Adamo, ita fuiſſemus Redemptores et Salvatores cum Chriſto. Et ſicut propter hanc unionem noſtrarum voluntatum fuimus actu mortui cum Adamo, ac propterea naſcimur in peccato mortui iuſtitiae: ita propter eamdem unionem cum voluntate Chriſti omnes eſſemus iuſti et vivificati; adeoque poſt mortem Chriſti nullus amplius naſceretur peccato originali infectus.

CCCXCVIII. DICES II. Peccatum originale non habetur per aliquid phyſice inhaerens. Ergo neque iuſtitia noſtra formaliter conſtituitur per aliquid phyſice inhaerens. Ergo formaliter iuſti ſumus per alienam iuſtitiam, nimirum Chriſti, fide apprehenſam. R. I^mo^. Ergo etiam formaliter docti, ſapientes ac prudentes conſtituimur per alienam doctrinam, ſapientiam ac prudentiam? R. II^do^. N. C. et paritatem. Ad actiones peccaminoſas, atque ad mortem animae ſpiritualem ſufficit natura ſibi relicta, nec opus eſt aliqua alia intrinſeca depreſſione ad tam miſerum ſtatum: At vero forma nos in

hae

hac providentia iuſtificans, eſt forma regenerans ad vitam ſpiritualem et divinam, faciens nos conſortes naturae et filiationis divinae. Hoc autem fieri non poteſt ſine dono aliquo inhaerente, quod ſit inſtar principii elevantis animam ad talem ſtatum adeo nobilem, et idoneam illam reddentis ad producendas operationes filio Dei adoptivo convenientes. Ergo non eadem eſt neceſſitas conſtituendi peccatum originale in aliqua re phyſice inhaerente.

CCCXCIX. **Objicitur** VIII. contra IV. Concluſionem, Authoritas Scripturarum, quae iuſtitiam noſtram comparant veſti nuptiali, ſtolae primae, et indumento. Sed veſtis, ſtola, et indumentum, ſunt aliquid nobis extrinſecum. Ergo etiam iuſtitia noſtra eſt nobis extrinſeca. R. I^mo^ retorq. Psal. XCII. pulchritudo et fortitudo Dei comparantur indumento: *Decorem indutus eſt: indutus eſt Dominus fortitudinem, et praecinxit ſe.* Ergo pulchritudo et fortitudo Dei ſunt aliquid Deo extrinſecum? R. II^do^. Similitudinem inter veſtes et iuſtitiam non eſſe adaequatam, ſed aliquam tantum; ſicut enim veſtis ornat corpus, ita animam ornat iuſtitia: et ſicut veſtis non naſcitur nobiſcum, ſed accipitur; ita etiam iuſtitia, ut Augustinus ſcribit Serm. CLXIX. olim XV. de verbis Apoſtoli: *Sacerdotes tui induantur iuſtitiam. Veſtis accipitur, non cum capillis naſcitur: pecora de ſuo veſtiuntur.*

Juſtitiae inhaerenti non adverſantur Scripturae.

CD. **Dices**. Si iuſtitia eſſet nobis intrinſeca et inhaerens, non eſſet ſubiecta iuſtitiae Dei. Ergo nulla eſſet et inanis noſtra iuſtitia. P. A. Ad Rom. Cap. X. ſcribit Apoſtolus: *Ignorantes iuſtitiam Dei, et ſuam quaerentes ſtatuere, iuſtitiae Dei non ſunt ſubiecti.* Ergo iuſtitia inhaerens non eſt ſubiecta iuſtitiae Dei. R. N. A.

Ad

Ad *prob.* C. A. N. C. Juſtitiam inhaerentem, qua formaliter iuſti conſtituimur, non ex noſtris, ſed ex Chriſti meritis accepimus per fidem in Chriſtum; atque hinc iuſtitia noſtra iuſtitiae Dei omnino ſubiecta eſt. *Apoſtolus* autem loco cit., ut ſcribit AUGUSTINUS Serm. CLVI. olim XIII. de Verbis Apoſtoli, *commendat iſta propter Judaeos, qui de lege gloriabantur, et libero ſuo arbitrio legem ſufficere arbitrabantur: ac per hoc quia libero ſuo arbitrio legem ſufficere arbitrabantur, Ignorantes Dei iuſtitiam, id eſt, ex fide datam iuſtitiam a Deo, et ſuam volentes ſtatuere: quaſi ſuis viribus impetratam, iuſtitiae Dei, ſicut dicit, non ſunt ſubiecti.*

Ratio. CDI. OBJICITUR IX. Ratio. Si per inhaerentem iuſtitiam iuſtificamur, iniuria infertur meritis et iuſtitiae Chriſti, daturque hominibus ſuperbiendi occaſio. II^do^. Juſtitia, qua homo iuſtificatur coram Deo, debet eſſe perfecta; quia quidquid vitio aliquo ac defectu laborat, Deo placere nequaquam poteſt. Atqui iuſtitia noſtra inhaerens non eſt perfecta. Ergo. R. N. A. Juſtitia inhaerens a Chriſto emanat, nec confertur nobis niſi propter eius merita. Proteſtantes potius gravem iniuriam Chriſto inferre cenſendi ſunt, qui negant Chriſtum nobis iuſtitiam inhaerentem promeruiſſe, qua vere et intrinſece iuſti ſimus. Neque Catholica ſententia ullam ſuperbiendi occaſionem praebet, cum fateamur iuſtitiam noſtram eſſe liberale Dei donum, ob merita aliena, nimirum Chriſti, nobis miſericorditer conceſſum. Contra vero Proteſtantes incredibili iactantia dicunt, ſe ipſam Chriſti iuſtitiam apprehendiſſe. Hinc Lutherus Serm. de natali B. Mariae, omnes fideles ipſi Deiparae aequales fecit: nec defuerunt ex Proteſtantibus, qui ſe ipſos Chriſto Domino aequare contenderent, ut RUARDUS TAPPERUS teſtatur in Explicatione Articuli de Juſtificatione,

ficatione. Ad II^dum^. D. M. Juſtitia habitualis, a Deo infuſa, debet eſſe perfecta, C. M. Juſtitia actualis, quae habetur per exercitium actuum meritoriorum vitae aeternae, debet eſſe perfecta, ſubdiſt. Ita ut non deſinat eſſe vera iuſtitia, C. M. Ut excludat omnem prorſus quamtumvis levem imperfectionem, N. M. Et D. m. Atqui iuſtitia noſtra inhaerens et habitualis, de qua ſola hic diſputatur, non eſt perfecta, N. m. Juſtitia actualis, ſubdiſtinguo ut prius. Juſtitia noſtra habitualis, quae conſiſtit in immunitate a peccato mortali atque in gratia ſanctificante, eſt poſitive perfecta, redditque animam formoſam, Deo gratam, filiam adoptivam Dei. Juſtitia noſtra actualis quandoque eſt poſitive perfecta; quia opera quandoque elicimus, nullo peccato quamtumvis levi contaminata: ſaepe autem non ita perfecta eſt, ut omnem etiam levem imperfectionem excludat; quae tamen non impedit, quo minus perfecta dicatur ſecundum rectam aeſtimationem.

CDII. Objicitur X. Paritas. Adoptio humana in filium nihil aliud eſt, quam favor humanus extrinſecus, per quem alienus deſtinatur ad haereditatem, quin tamen aliquid intrinſecum accipiat ab adoptante, per quod deſtinetur ad haereditatem. Ergo etiam adoptio in filium Dei non fit per aliquid homini intrinſecum. R. C. A. N. C. Adoptio humana fieri aliter non poteſt, niſi per favorem extrinſecum tum adoptantis, tum reipublicae conſentientis et approbantis; cum adoptans non poſſit dare adoptato cognationem filialem intrinſecam, ob quam filius adoptivus ius naturale acquirat ad bona adoptantis. At vero Deus poteſt homini donum aliquod infundere, per quod homo aliquo modo participet naturam divinam, habeatque ſimilitudinem ſpecialem cum ipſo Deo, et ius ad divitias patrimonii divini. Accedit quod adoptio di- *Aut paritas.*

vina

vina longe magis adoptatum adoptanti coniungat, quam adoptio humana. In Scripturis enim expreſſe dicitur, nos ex Deo natos eſſe, ac conſortes fieri divinae naturae, quod ſane de adoptione humana dici nequit.

CONTROVERSIA III.

AN, ET QUAENAM FIDES PRAEREQUIRATUR AD JUSTIFICATIONEM?

CONTRA PROTESTANTES.

CDIII.

Proteſtantium doctrina.

Proteſtantes admittunt fidem ad iuſtificationem requiri, non tamquam cauſam formalem iuſtificationis, ut initio docuerant, neque tamquam cauſam efficientem, moralem aut meritoriam, ſed tamquam cauſam inſtrumentalem. Atque ut haec intelligantur, ſciendum eſt triplicem fidem ab illis adſtrui. I^ma^ eſt fides *hiſtorica*, qua creduntur vera eſſe, quae in Scripturis aſſeruntur. II^da^ eſt fides *miraculorum*, qua credimus nihil eſſe, quod a Deo fieri non poſſit. III^tia^ eſt fides *promiſſionum*, qua fiducialiter credimus veras eſſe promiſſiones de gratuita peccatorum remiſſione per merita Chriſti. Has tres fides aiunt reſpondere tribus Dei proprietatibus, hiſtoricam nempe veritati divinae, miraculorum illam potentiae, poſtremam denique promiſſionum fidem bonitati. Fidem promiſſionum dividunt in generalem et ſpecialem. *Generalis* eſt, qua in genere creditur, omnibus in Chriſtum credentibus promiſſam eſſe remiſſionem peccatorum; *ſpecialis* vero, qua unuſquiſque in particulari credit et confidit, hanc promiſſionem ſingillatim ad ſe quoque pertinere, ſibique factam eſſe. Atque hanc fidem promiſſionum ſpecialem aiunt illam eſſe, qua iuſti-

iuſtificamur, quae apprehendit, et quaſi manu ſtringit merita Chriſti, per Evangelicas promiſſiones et Sacramenta, ſibi oblata, ſicque ſibi in particulari illa merita applicat. Ex his apparet, iuxta ipſos promiſſionem gratiae in Evangelio factam, et Sacramenta, duo eſſe inſtrumenta et media a Deo nobis ſubminiſtrata, per quae nobis offertur gratia; fidem autem illam fiducialem eſſe inſtrumentum recipiens promiſſiones ipſas et gratias, ſeu merita Chriſti oblata. Prima duo, id eſt, promiſſiones et Sacramenta, eſſe inſtrumenta ex parte Dei, et quaſi manum offerentem: fidem fiducialem eſſe inſtrumentum ex parte noſtra, et quaſi manum recipientem. Porro hanc fiduciam aiunt Proteſtantes, eſſe propriam et ſpecificam formam fidei iuſtificantis, ſicut iuxta Catholicos forma illius eſt charitas.

CDIV. Catholici docent I^mo^, ad iuſtificationem adulti multa requiri, ac praecipue fidem neceſſariam eſſe, non tamquam meritum, eoquod gratis iuſtificemur, ſed tamquam diſpoſitionem. Dixi ad iuſtificationem *adulti;* certum eſt enim in infantibus nullas praerequiri diſpoſitiones ad iuſtificationem, cum conſtet eos eſſe incapaces ullius actus liberi, ac nihilo ſecius in baptiſmo iuſtificari. II^do^ docent, fidem illam quae eſt diſpoſitio, et qua ſe praeparat peccator ad conſequendam gratiam iuſtificationis, non eſſe inanem illam Proteſtantium fiduciam, qua quis fide divina infallibiliter credit ſibi remiſſa eſſe peccata, et imputari merita ac iuſtitiam Chriſti. Propterea tamen non excludunt ab actu fidei fiduciam voluntatis, quae tamquam fructus oritur ex fide, et qua peccator firmiter ſperat, Deum conceſſurum eſſe ſibi gratiam et auxilium conditiones illas implendi, ſub quibus a Deo promiſſam ſibi eſſe ſalutem firmiſſime credit. Haec fiducia autem voluntatis, ſeu ſpes roborata, non eſt infallibilis et certa certitudine fidei divinae; quia Deus

Ac Catholicorum.

Digitized by Google

nullibi revelavit, nos adimpleturos eſſe conditiones, ſub quibus nobis promiſſa fuit aeterna ſalus. Docent III. Obiectum materiale fidei iuſtificantis eſſe omnia quae Deus revelavit; certam vero atque infallibilem promiſſionem ſpecialis miſericordiae ordinarie, et praeſcindendo a peculiari revelatione Dei, non tam ad fidem pertinere, quam ad inanem et ſtolidam praeſumptionem.

Fides requiritur in adultis ad iuſtificationem.

CDV. CONCLUSIO I. Ad iuſtificationem in adultis requiritur fides. Concluſio haec a Catholicis aeque ac Proteſtantibus admittitur, probaturque I^mo Authoritate Scripturae. Ad HEBR. Cap. XI. dicitur: *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum quia eſt, et inquirentibus ſe remunerator ſit.* II. Authoritate S. AUGUSTINI Lib. de Praedeſt. SSrum, Cap. VII. *Fides ipſa prima datur, ex qua impetrentur caetera.* III. Authoritate TRIDENTINI, quod Seſſ. VI. Cap. VIII. ait: *Fides eſt humanae ſalutis initium, fundamentum et radix omnis iuſtificationis; ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, et ad filiorum eius conſortium pervenire.*

Fides iuſtificans non eſt fiducia, ſed aſſenſus firmus.

CDVI. CONCLUSIO II. Fides iuſtificans non eſt fiducia, qua quis credit ſibi eſſe remiſſa peccata ob merita Chriſti, ſed eſt aſſenſus firmus ac certus ad ea quae Deus credenda proponit. Prob. I^mo ex Epiſt. ad HEBR. Cap. XI. in quo Apoſtolus fidem illam, ex qua iuſtus vivit, ideoque iuſtificantem, ita deſcribit: *Eſt autem fides ſperandarum ſubſtantia rerum, argumentum non apparentium.* Id eſt, fides eſt baſis ac fundamentum rerum aeternarum quas ſperamus, convincens intellectum, atque eum movens, ut aſſentiatur iis quae non capit, neque intelligit. Atqui haec fides non eſt fiducia, ſed aliquid ad intellectum pertinens. Ergo fides iuſtificans,

cans non eſt fiducia. P. m. I^mo^. Fides ibi dicitur *ſubſtantia*, ſive fundamentum rerum ſperandarum; quia menti eas ita repraeſentat, facitque quodammodo eſſe praeſentes, quamvis non ſint niſi futurae, At repraeſentare non eſt voluntatis, ad quam pertinet fiducia, ſed intellectus; ille enim rem apprehendens per ſpeciem ſibi impreſſam, facit rem eſſe antequam ſit. II^do^. Fides dicitur *argumentum*, ſeu demonſtratio et convictio, quod certe ad intellectum pertinet, cuius ſolius eſt convinci, aſſentiri, et iudicare. Prob. II. ex Epiſt. ad ROM. Cap. IV. ubi de Abrahamo dicitur: *Sed confortatus eſt fide, dans gloriam Deo, pleniſſime ſciens, quia quaecunque promiſit, potens eſt et facere. Ideo et reputatum eſt illi ad iuſtitiam.* Pleniſſime ſcire autem intellectus eſt, non voluntatis: ſicut contra fiduciam habere, voluntatis eſt, non intellectus. Neque obſtat, quod paulo ante dicatur, *Non haeſitavit diffidentia*; haec vox enim non defectum fiduciae, ſed incredulitatem ibi ſignificat. Prob. III. ex Epiſt. I. ad COR. Cap. XIII. *Nunc autem manent, fides, ſpes, charitas, tria haec: maior autem horum eſt charitas.* Ubi diſtinguit Apoſtolus fidem a ſpe, aitque eſſe duo quaedam diverſa: manifeſtum eſt autem, fiduciam nihil eſſe aliud, quam ſpem roboratam. II. ad COR. Cap. X. dicitur: *In captivitatem redigentes omnem intellectum in obſequium Chriſti.* Fides ergo ad intellectum qui captivatur pertinet, non vero ad voluntatem. Prob. IV. ex Epiſt. ad EPHESIOS, ubi Cap. III. dicitur: *In quo habemus fiduciam, et acceſſum in confidentia per fidem eius.* Si igitur habemus acceſſum ad Deum in confidentia, ſeu fiducia per fidem, ſequitur fidem non eſſe fiduciam, ſed cauſam fiduciae; alioquin ſenſus huius loci valde abſurdus foret, nimirum iſte: *habemus acceſſum in confidentia per confidentiam.* Denique ſi Scriptura divina per fidem intelligeret fiduciam, actum eius explicaret per verbum

 fidere,

ſidere, non vero per verbum *credere*, quae certe non ſunt ſynonima.

Obiectum fidei non eſſe ſpecialem miſericordiam, ſed omnia a Deo revelata, oſtenditur authoritate Scripturarum.

CDVII. Conclusio III. Obiectum materiale fidei iuſtificantis non eſt ſpecialis miſericordia; ſed omnia quae Deus revelavit. Prob. I^mo^. Authoritate Scripturarum. Ex una parte ne unicus quidem in ſacris litteris locus oſtendi poteſt, ubi fides iuſtificans ſumatur pro illa ſpeciali fide, qua quis certo atque infallibiliter credit ſe ob merita Chriſti remiſſionem peccatorum omnium fuiſſe conſecutum: ex altera parte Scriptura plurimis in locis aſſerit, longe aliud eſſe obiectum fidei iuſtificantis. Ergo. P. A. Ad Hebr. Cap. XI. ait Apoſtolus: *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum quia eſt, et inquirentibus ſe remunerator ſit.* Ubi certe Apoſtolus loquitur de fide iuſtificante; quia agit de illa fide, ſine qua impoſſibile eſt hominem Deo placere. Ad Rom. Cap. X. *Si confitearis in ore tuo Dominum Jeſum, et in corde tuo credideris, quod Deus illum ſuſcitavit a mortuis, ſalvus eris.* Joannis Cap. XX. *Haec autem ſcripta ſunt, ut credatis, quia Jeſus eſt Chriſtus Filius Dei: et ut credentes vitam habeatis in nomine eius.* At quomodo quis ſalvus erit, aut vitam habebit ſine gratia iuſtificante? Lucae Cap. VII. Centurionis fidem miratus eſt Chriſtus: *Nec in Iſrael tantam fidem inveni.* Centurio autem nil aliud profeſſus erat ſe credere, niſi Chriſti omnipotentiam et Divinitatem, dicens: *Dic verbo, et ſanabitur puer meus.* Joan. Cap. VI. Petrus ait ad Chriſtum: *Domine, ad quem ibimus? Verba vitae aeternae habes. Et nos credimus, et cognovimus, quia tu es Chriſtus Filius Dei.* Ad Rom. Cap. IV. explicans Apoſtolus fidem Abrahae, quae reputata eſt illi ad iuſtitiam, non dicit, eum crediſſe per ſpecialem miſericordiam remiſſa

ſibi

ſibi fuiſſe peccata; ſed patrem ſe futurum multarum Gentium ex filio, quem ſibi centenario uxor iam nonagenaria et ſterilis, praeter ſolitum ordinem curſumque naturae, eſſet paritura.

CDVIII. Prob. II. Authoritate Symbolorum, Apoſtolici, Nicaeni, et Athanaſiani, in quibus multa continentur fide divina neceſſario credenda ad obtinendam iuſtificationem, de Unitate Dei nimirum, Trinitate Perſonarum, Incarnatione Verbi, paſſione ac morte Chriſti etc. quin ulla fiat mentio ſpecialis illius miſericordiae. Quare id ſolum praetermiſſum fuiſſet, quod ſolum, aut ſaltem praecipue ponendum erat, ſiquidem vera foret Proteſtantium de fide iuſtificante opinio. Neque dicant Proteſtantes, in decimo Symboli Apoſtolici articulo mentionem fieri ſpecialis illius miſericordiae. *Credo peccatorum remiſſionem.* Nam R. I^mo^. Si fides iuſtificans eſſet fiducia miſericordiae propter Chriſtum, deberet ſaltem magna pars Symboli cum hac definitione congruere. R. II^do^. Senſum illius articuli non eſſe, credo remiſſa mihi eſſe peccata; ſed, credo et confiteor in Eccleſia Catholica eſſe donum remiſſionis peccatorum, quod per baptiſmum et poenitentiam percipitur: unde quod in Symbolo Apoſtolico dicitur, *Credo remiſſionem peccatorum*, in CPolitano explicatur: *Confiteor unum baptiſma in remiſſionem peccatorum.* Ex quo patet, in hoc articulo non doceri ſpecialem et abſolutam miſericordiam, quam Proteſtantes obiectum fidei iuſtificantis eſſe contendunt; ſed miſericordiam generalem, et quae ſuis conditionibus non caret, cum ex baptiſmi perceptione dependeat.

Symbolorum.

CDIX. Prob. III. Authoritate Patrum, qui quotieſcunque de fide iuſtificante loquuntur, numquam fiduciae illius, et ſpecialis miſericordiae meminerunt. S. Ba- *Patrum.*

SILIUS in Orat. de Confeſſ. fidei docet, fidem illam ad ſalutem et iuſtificationem neceſſariam eſſe, qua creduntur quae Deus revelavit. S. CYRILLUS JEROSOL. Catech. V. ſcribit, fidem iuſtificantem eſſe fidem dogmaticam, qua credimus Jeſum eſſe Chriſtum, atque a mortuis reſurrexiſſe. S. GREGORIUS NAZIANZ. Orat. extrema in ſanctum lavacrum. S. CHRYSOSTOMUS in duabus Hom. de Symbolo. S. AUGUSTINUS Lib. de Fide et Symbolo, et in Enchiridio. S. FULGENTIUS Lib. de Fide ad Petrum, profitentur ea omnia ſe docere, quae ad fidem Chriſtianam pertinent; et tamen nemo eorum eſt, qui vel ſemel ſpecialis illius fidei proteſtanticae meminerit.

Tridentini, CDX. Prob. IV. Authoritate TRIDENTINI, quod Seſſ. VI. Can. XII. ita definit: *Si quis dixerit, fidem iuſtificantem nihil aliud eſſe, quam fiduciam divinae miſericordiae, peccata remittentis propter Chriſtum, vel eam fiduciam ſolam eſſe, qua iuſtificamur; anathema ſit.* Et Can. XIV. *Si quis dixerit, hominem a peccatis abſolvi ac iuſtificari ex eo, quod abſolvi ac iuſtificari certo credat, aut neminem eſſe iuſtificatum vere, niſi qui credat ſe eſſe iuſtificatum, et hac ſola fide abſolutionem et iuſtificationem perfici; anathema ſit.*

Ac ratione Theologica. CDXI. Prob. V. Ratione Theologica triplici. Ima eſt. Actus fidei iuſtificantis debet praecedere iuſtificationem, ſeu remiſſionem peccatorum; quia omnis cauſa prior eſt ſuo effectu. Sed ille actus, quo quis credit remiſſa eſſe ſibi peccata, non praecedit iuſtificationem et remiſſionem peccatorum. Ergo ille actus non eſt actus fidei iuſtificantis. P. m. Si actus ille eſſet prior iuſtificatione et remiſſione peccatorum, is qui crederet remiſſa eſſe ſibi peccata, falſum crederet. Ergo actus ille non eſt prior iuſtificatione. P. A. Peccata nondum ſunt remiſſa

ita

ita credenti, ſed tantum ſunt remittenda per hunc ipſum actum. Ergo is qui crederet remiſſa ſibi eſſe peccata, falſum crederet. Ergo non poteſt eſſe actus fidei iuſtificantis. Neque dicant Proteſtantes, illum actum fidei et remiſſionem peccatorum eſſe ſimul,ita ut in eodem inſtanti remittantur peccata,quo quis credit ea ſibi remitti.Quamvis enim tranſmitteretur, actum illum, quo quis credit remiſſa ſibi eſſe peccata, non eſſe poſteriorem tempore, eſſet tamen poſterior natura; quia remiſſio peccati eſt obiectum illius actus: actus autem praeſupponit ſuum obiectum.

CDXII. II[da] eſt. Actus fidei iuſtificantis non debet tollere aut impedire orationem, Sacramenta, aut alia pia opera in ſacris litteris commendata, et ad ſalutem pertinentia. Atqui ille actus, quo quis certo credit remiſſa ſibi eſſe peccata, tollit et impedit omnia ſuperius commemorata. Ergo non eſt actus fidei iuſtificantis, ſed potius impedientis iuſtificationem. P. m. Si peccator fide divina credere tenetur remiſſa ſibi eſſe peccata, inepte adhiberet verba illa Orationis Dominicae, *Et dimitte nobis debita noſtra*: merito enim a Deo ſimilem reprehenſionem expectare deberet: Stulte, quid agis? Si certo credis hoc peccatum tibi remiſſum eſſe, quid ultra mihi moleſtus es, aut cur precaris ut remittam? Si autem dubitas, et firmam fidem non habes de remiſſione, quomodo poſtulas tibi remitti quod ſine firma fide remitti nequit? Et profecto, iuxta Proteſtantes, tam certo ac firmiter unuſquiſque credere tenetur remiſſa ſibi eſſe peccata propter merita Chriſti, quam certo ac firmiter credit Chriſtum eſſe natum, pro nobis crucifixum ac mortuum. At ſi quis Deum oraret, ut Chriſtus naſceretur, moreretur etc. is procul dubio infidelis eſſet; quia iudicaret Chriſtum nondum eſſe natum, crucifixum, ac mortuum. Ergo pari ratione ſiquis orat Deum, ut

ſibi remittantur peccata, non minus eſt infidelis; iudicat enim peccata ſua nondum eſſe remiſſa, quod repugnat fidei Proteſtanticae. Quae de oratione diximus, intelligenda ſunt etiam de Sacramentis, aliiſque piis operibus. Quorſum enim iſta, ſi fide divina credis te coram Deo iuſtificatum eſſe, nec amplius indigere ullo remedio ad peccatorum remiſſionem impetrandam?

CDXIII. III^tia Ratio eſt. Nihil fide divina et iuſtificante credendum eſt, niſi quod Deus revelavit. Atqui Deus, exceptis paucis quibuſdam, ut Paralytico, Magdalena, Zachaeo etc. nulli in particulari revelavit, quod peccata ſint ipſi remiſſa. Ergo, ordinarie loquendo, a nullo debet aut poteſt hoc credi fide divina et iuſtificante. Maior propoſitio eſt certa, quia obiectum fidei divinae eſſe non poteſt aliud, quam veritas a Deo revelata. Minor prob. negative, quia haec revelatio oſtendi non poteſt. Reſpondent Proteſtantes, ſpecialem promiſſionem contineri in generali iſta Joan. Cap. III. *Qui credit in Filium, habet vitam aeternam.* Et Act. Cap. XIII. *In hoc omnis, qui credit, iuſtificatur.* At praeterquam quod credere in Chriſtum longe quid aliud ſit, quam credere remiſſa ſibi eſſe peccata ob merita Chriſti; promiſſio haec conditionata eſt, huicque aequivalet: *Qui ex toto corde credit in Chriſtum, ac prout oportet, iuſtificatur, et habet vitam aeternam.* Atque haec propoſitio omnino de fide eſt, quia a Deo revelata: aſſumptio autem, ſeu minor ſyllogiſmi, *Atqui hic homo determinatus credit in Chriſtum ex toto corde, aut prout oportet*, neque explicite neque implicite revelata eſt, ſed ambigua prorſus atque incerta. Hinc concluſio, *Ergo hic homo determinatus iuſtificatus eſt, et vitam habet aeternam,* fide divina credi non poteſt. verum hac de re ſermo redibit Controverſia VI. Vide Bellarminum

NUM Lib. I. de Juſtificatione, et MARTINUM BECANUM in Manuali Controverſiarum, Lib. I. Cap. XVI. Quaeſt. V.

OBJECTIONES.

CDXIV. OBJICITUR I. Authoritas Scripturarum. Apoſtolus ad HEBR. Cap. XI. definiens fidem iuſtificantem, vocat eam *hypoſtaſin*, ſive *expectationem*. Ergo fides iuſtificans nihil aliud eſt, quam certa expectatio miſericordiae. R. I^mo^ N. A. Quamvis enim haec vox *hypoſtaſis* quandoque ſignificet expectationem, loco tamen citato ſignificat ſubſtantiam; quia fides facit res ſperandas ſubſiſtere in anima noſtra, quod menti eas ita repraeſentet, ac ſi quodammodo praeſentes forent. Atque ita Graecam hanc vocem interpretati ſunt Chryſoſtomus Graecae linguae utique peritiſſimus, caeterique Graeci Interpretes, quorum authoritas apud aequos rerum arbitros haud dubie maior erit, quam novorum Graeculorum Proteſtantium. R. II^do^. Omiſſo etiam antecedente, N. C. Expectatio enim rerum ſperandarum non eſt expectatio ſeu fiducia miſericordiae Dei per Chriſtum remittentis peccata; ſed eſt expectatio vitae aeternae, ac reſurrectionis corporum, iuxta illud ad TITUM Cap. II. *Expectantes beatam ſpem, et adventum gloriae magni Dei.* Expectatio autem vitae aeternae, etiam iuxta Proteſtantes, non eſt fides iuſtificans. *Proteſtantes nullum in Scripturis.*

CDXV. DICES I. Apoſtolus ad ROM. Cap. IV. ait: *Ideo ex fide, ut ſecundum gratiam firma ſit promiſſio.* Ergo per fidem intelligit Apoſtolus fiduciam, ſive aſſenſum, quo amplectimur promiſſionem, eamque nobis applicamus: ferme ſicut in humanis non eſt rata promiſſio, donec promiſſarius illam acceptaverit. Ergo ut firma ſit promiſſio, Deus eos iuſtificat qui cre-

 dunt,

dunt, et confidunt ſe iuſtificari. R. C. A. N. C. Apoſtolus non loquitur de promiſſione remiſſionis peccatorum, ſed de promiſſione facta Abrahae, quod pater futurus eſſet multarum gentium: ſive loquitur de promiſſione vocationis Gentium ad iuſtitiam et ſalutem. Haec autem promiſſio non poterat eſſe firma et rata, ſi iuſtificatio contingeret ex lege Moyſis, aut ex operibus quae fiunt ex ſolis naturae viribus; nam tunc vel nulli omnino, vel ſoli Judaei iuſtificati ſalvatique fuiſſent. Quare ut firma ſit promiſſio, utque eadem ſit gratuita, non debita, Deus non iuſtificat homines ex lege Moyſis, aut ex operibus quae fiunt ex ſolis naturae viribus; ſed ex fide JEſu Chriſti, quae ſola eſt initium gratuitae veraeque iuſtitiae, non ſolum Judaeis, ſed etiam Gentibus. Itaque Proteſtantes perperam intelligunt tum vocabulum *promiſſionis*, quo non ſignificatur promiſſio remiſſionis peccatorum, ſed vocatio Gentium: tum etiam vocabulum *fidei*, quo non intelligitur fiducia qua quis credit remiſſa eſſe ſibi peccata; ſed fides dogmatica, qua creditur in Chriſtum pro nobis paſſum, ut aperte colligitur ex verbis Apoſtoli ſubſequentibus.

CDXVI. DICES II. Ex una parte fides dogmatica ſeu hiſtorica non iuſtificat, ſed auget potius timorem ac deſperationem: ex altera parte Scriptura ſaepius fidei nomine ſignificat ſpem et fiduciam. Ergo. P. A. Quoad alterum membrum. I^mo^ Ad ROM. Cap. IV. dicitur de Abrahamo: *Qui contra ſpem in ſpem credidit.* Et, *Non haeſitavit diffidentia.* II. MARCI Cap. XI. *Omnia quaecunque orantes petitis, credite quia accipietis, et evenient vobis.* Ubi *credite* accipitur pro *confidite.* III. JACOBI Cap. I. *Poſtulet autem in fide nihil haeſitans.* IV. II. PARALIPOM. Cap. XX. *Credite in Domino Deo veſtro, et ſecuri eritis.* R. N. A. Quoad utrumque

que membrum. Fides dogmatica ſive hiſtorica abſolute et complete diſponit ad iuſtificationem, ſiquidem per dilectionem operetur: ſi autem dilectione vacua ſit, inchoative tantum et incomplete ad iuſtificationem diſponit, quia facile revocat a peccatis, atque ad ſpem erigit. Quamvis enim hiſtoria paſſionis Dominicae iram Dei erga peccatum commonſtret, ſimul tamen oſtendit, mortem illam pretium fuiſſe redemptionis, et propitiationem totius mundi. Praeterea multae continentur in Scripturis hiſtoriae, quibus infiniti miſericordiae divinae theſauri peculiariter commendantur, et peccatores vehementiſſime commoveri atque excitari ſolent ad redamandum Deum adeo miſericordem. Huiuſcemodi eſt hiſtoria de converſione Magdalenae, Pauli, Zachaei &c. Ad *probat*. R. in omnibus iis locis vocabulum fidei accipi pro vera fide Catholica, qua credimus id omne quod Deus revelat, non autem pro fiducia et confidentia. Senſus 1^{mi} textus eſt, quod Abraham crediderit ob divinam promiſſionem ſe poſſe ſperare filium ex Sara, quem naturaliter, et absque miraculo ſperare non poterat. Illud autem, *Non haeſitavit diffidentia*, idem eſt, ac non haeſitavit incredulitate; cum in Graeca editione legatur *απιστια*, ſeu incredulitas. Illud Marci Cap. XI. ad fidem proprie dictam pertinet; ſed intelligitur cum conditione, *ſi bene petatis, et ſi expedit vobis dari*. S. Jacobus Cap. I. excludit dubitationem fidei contrariam; vult enim Deus omnipotentiam ſuam ſine ulla dubitatione credi. Illud Paralip. Cap. XX. de fide proprie dicta intelligendum eſt; fideles enim ſuos Deus protegit et cuſtodit: idque ex ſequentibus verbis confirmatur, *Credite Prophetis eius, et cuncta evenient proſpera.* Ubi non ſignificat Scriptura, fiduciam eſſe ponendam in Prophetis; ſed fidem habendam verbis eorum.

CDXVII.

Digitized by Google

CDXVII. Praeterea quamvis daretur, in Scripturis fidei nomine fiduciam ſignificari; id tamen de ea fiducia intelligendum foret, quae ad fidem, non autem ad ſpem pertinet. *Fiducia fidei*, ſeu confidentia, eſt vehemens et firma perſuaſio, ac certum iudicium ſine haeſitatione, fluctuatione, aut dubio, quod vera ſint quae Deus revelavit, v. g. quod rite poenitentibus Deus peccata remittat, quodque Deus fideliſſimus ſit in exequendis promiſſis. Perſuaſio autem haec firma, et iudicium certum ſine haeſitatione, non eſt actus voluntatis, ſed intellectus. Jam vero firmitas iſta et certitudo perſuaſionis ac iudicii datur in omni actu fidei divinae, eo ipſo quod fides divina excludat haeſitationem, fluctuationem, ac dubium: et quidem in quibusdam actibus fidei datur maior, firmior et robuſtior; in aliis vero minor, ac non adeo firma, quia aliquando fides eſt intenſa, aliquando remiſſa, et minus vivida. Ex hac autem vivida perſuaſione et fiducia intellectuali, tamquam effectus et fructus oritur etiam *fiducia ſpei* et voluntatis, quae aliud nihil eſt, quam tranquillitas animi, pax et carentia anxietatis, quam habet is qui firmiter et vivaciter perſuaſus eſt de divina miſericordia, promiſſione auxilii, et fidelitate Dei. Cum enim pleniſſime ſciat ſe iuſtificandum, niſi culpa ſua et perverſa voluntate obicem ponat, tuto poteſt ac debet omnem anxietatem deponere, ſi ſerio et ſincere adhibeat debitam diligentiam, ſi conetur quantum poteſt praeſtare ea quae Deus ab ipſo requirit. Haec tamen fiducia non eſt infallibilis et certa certitudine fidei divinae, hoc ipſo quod Deus nullibi revelaverit, conditionem a peccatore eſſe purificatam, ſub qua remiſſionem peccatorum pollicitus fuit.

CDXVIII. DICES III. Legimus in Scripturis quosdam reprehendi ob timiditatem; et tamen ea reprehenſio

henſio refertur in defectum fidei, v. g. MATTH. Cap. VIII. *Quid timidi eſtis modicae fidei?* MATTH. Cap. XIV. *Modicae fidei quare dubitaſti?* Ergo in Scripturis fides accipitur pro fiducia, cui proprie opponitur timor. R. C. A. N. C. Ideo enim timiditas, quae opponitur fiduciae, refertur in defectum fidei, quia ex ipſa fide tamquam fructus et effectus oritur fiducia ſpei, ſeu voluntatis: ex quo minime ſequitur confundendam eſſe fidem cum fiducia ſpei.

CDXIX. OBJICITUR II. Sequela. Si fides iuſtificans eſt tantum firmus ac certus aſſenſus ad ea omnia quae Deus revelavit, ſequitur fidem hiſtoriae de Tobia eiusque cane eodem modo iuſtificare, quo fides gratiae in Chriſto promiſſae, et fides mortis, paſſionis, ac reſurrectionis Chriſti, eoquod Deus utrumque revelaverit. Atqui hoc ſine inſigni temeritate ac contumelia Chriſti dici nequit. Ergo. R. N. M. Ad iuſtificationem non requiritur, ut quis explicite credat Tobiam extitiſſe, ac canem habuiſſe &c. Haec enim et plura eiusmodi non ſunt a Deo revelata, ut ſingulis innoteſcant, et explicite credantur; attamen quia revelata ſunt, ab omnibus fidelibus implicite credenda ſunt. At vero explicita fides Chriſti Redemptoris, ex quo originem habet noſtra ſalus, eſt omnino neceſſaria ad iuſtificationem conſequendam. *Aut ſequelis praeſidium invehunt.*

CONTROVERSIA IV.

AN SOLA FIDES JUSTIFICET?

CONTRA PROTESTANTES.

CDXX.

S. AUGUSTINUS Lib. de Fide et Operibus, Cap. XIV. memorat, temporibus Apoſtolorum fuiſſe haereticos, qui cenſebant ſolum fidei motum ad ſalutem *Errores Sectariorum.*

atque

atque adeo ad iuſtificationem ſufficere; ſic enim ſcribit: *Excutiendum eſt a cordibus religioſis, ne mala ſecuritate ſalutem ſuam perdant, ſi ad eam obtinendam ſufficere fidem putaverint, bene autem vivere, et bonis operibus viam Dei tenere neglexerint. Nam etiam temporibus Apoſtolorum, non intellectis quibusdam ſubobſcuris ſententiis Apoſtoli Pauli, hoc eum quidam arbitrati ſunt dicere.* Et infra: *Quoniam ergo haec opinio tunc fuerat exorta, aliae Apoſtolicae epiſtolae, Petri, Joannis, Jacobi, Judae, contra eam maxime dirigunt intentionem, ut vehementer adſtruant, fidem ſine operibus non prodeſſe.* Saeculo IV. Eunomius, ut idem AUGUSTINUS Lib. de Haereſibus, Cap. LIV. memoriae proditum reliquit, ſolius fidei aſſenſum exiſtimavit ad ſalutem ſufficere, ita ut credenti nihil omnino obeſſe poſſent quaecunque alia peccata, quo minus conſequatur gratiam et ſalutem. Lutherus, et rigidiores Lutherani ipſiſſimum hunc Eunomii errorem renovarunt, docentes ita nos ſola fide iuſtificari, ut ad iuſtificationem nulli omnino actus virtutum aliarum requirantur, nec per modum meriti de congruo, nec per modum diſpoſitionis aut conditionis: adeoque vox *Sola* non tantum excludat meritum, cauſalitatem, ac diſpoſitionem; ſed etiam praeſentiam cuiuscunque actus boni. Mentem ſuam ſatis aperte expreſſit LUTHERUS in Cap. II. Epiſtolae ad Galatas ſcribens: *Quando ſic docetur, fides iuſtificat quidem, ſed ſimul ſervare oportet mandata Dei, - - - ibi ſtatim Chriſtus negatus eſt, et fides abolita; quia mandatis Dei, ſive legi tribuitur, quod eſt ſolius Dei.* Et in epiſtola ad Philippum Melanchtonem Tomo I. Epiſt. edit. Georgii Coeleſtini, pag. 345: *Pecca fortiter, ſed fortius fide, et gaude in Chriſto, qui victor eſt peccati, mortis, et mundi. Peccandum eſt, quamdiu hic ſumus. - - - Sufficit, quod agnovimus per divitias gloriae*

Dei

Dei Agnum, qui tollit peccatum mundi: ab hoc non avellet nos peccatum, etiamſi millies millies uno die fornicemur aut occidamus. Calvinus, et molliores Lutherani, Melanchton, Kemnitius, Gerardus &c. quorum ſententia communiſſima nunc eſt apud Proteſtantes, a iuſtificatione excludunt alios actus a fide diſtinctos ratione meriti et cauſalitatis; non vero quoad praeſentiam et concomitantiam. Concedunt itaque ad iuſtificationem requiri ac praeſupponi poenitentiam, ſive dolorem de peccatis, et propoſitum emendationis tamquam diſpoſitionem ſubiecti, ſine qua diſpoſitione neminem decrevit Deus iuſtificare: at ſolam fidem idcirco dicunt iuſtificare, quia ſola fides apprehendit iuſtitiam Chriſti, eamque ſibi applicat, non vero dolor ac propoſitum. Per fidem autem non intelligunt meram notitiam et aſſenſum praeſtitum rebus a Deo revelatis; ſed ut ſuperius diximus, fiduciam ſpecialis miſericordiae.

CDXXI. Mirum eſt, quot calumniis Proteſtantes initio ſtatim praetenſae reformationis Catholicam de iuſtificatione doctrinam obſcurare conati ſint, ut invidiam publicam illi conciliarent, et iuſtam a Romana Eccleſia ſecedendi cauſam habuiſſe viderentur. In Apologia Confeſſionis Auguſtanae, Artic. II. de Juſtificatione dicitur: *Cum adverſarii* (Catholici nempe) *neque quid remiſſio peccatorum, neque quid fides, neque quid gratia, neque quid iuſtitia ſit, intelligant, miſere contaminant hunc locum, et obſcurant gloriam ac beneficia Chriſti, et eripiunt piis conſcientiis propoſitas in Chriſto conſolationes.* Tum vero accuſantur Catholici docere, *hominem ex propriis meritis faciendo quod in ſe eſt, accipere remiſſionem peccatorum: JEſum Chriſtum meritum nobis tantum fuiſſe gratiam aliquam habitualem ad operandum facilius, licet ſine illa abſolute operari poſſimus; adeo-* *Calumniae Proteſtantium.*

que iuſtificari nos iuſtitia rationis independenter a propitiatione Chriſti. Verum quam falſo ac proterve doctrina haec tribuatur Catholicis, patet ex TRIDENTINO, quod Seſſ. VI. Cap. VI. ita loquitur: *Diſponuntur autem ad ipſam iuſtitiam, dum excitati divina gratia et adiuti, fidem ex auditu concipientes, libere moventur in Deum, credentes vera eſſe, quae divinitus revelata et promiſſa ſunt; atque illud inprimis a Deo iuſtificari impium per gratiam eius, per redemptionem, quae eſt in Chriſto JEſu, et dum peccatores ſe eſſe intelligentes, a divinae iuſtitiae timore, quo utiliter concutiuntur, ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe convertendo in ſpem eriguntur, fidentes, Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore, illumque tamquam omnis iuſtitiae fontem diligere incipiunt: ac propterea moventur adverſus peccata per odium aliquod et deteſtationem, hoc eſt, per eam poenitentiam, quam ante baptiſmum agi oportet: denique dum proponunt ſuſcipere baptiſmum, inchoare novam vitam, et ſervare divina mandata.*

Sola fides non iuſtificat.

CDXXII. CONCLUSIO I. Sola fides non iuſtificat. Prob. I. Authoritate Scripturarum. Ex una parte Scriptura nullibi aſſerit, fide ſola nos iuſtificari: ex altera parte non obſcure pluribus in locis negat fidem ſolam ad iuſtificationem ſufficere. Ergo. P. A. I. ad COR. Cap. XIII. ait Apoſtolus: *Etſi habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum.* S. JACOBUS in Epiſtola ſua Catholica, quam paſſim hodiedum etiam Proteſtantes pro Canonica habent, ait Cap. II. v. 14. *Quid proderit fratres mei, ſi fidem quis dicat ſe habere, opera autem non habeat? Numquid poterit fides ſalvare eum?* v. 17. *Sic et fides, ſi non habeat opera, mortua eſt in ſemetipſa.*

ipſa. v. 20. *Vis autem ſcire o homo inanis, quoniam fides ſine operibus mortua eſt? Abraham pater noſter nonne ex operibus iuſtificatus eſt, offerens Iſaac filium ſuum ſuper altare? Vides, quoniam fides cooperabatur operibus illius, et ex operibus fides conſummata eſt?* v. 24. *Videtis, quoniam ex operibus iuſtificatur homo, et non ex fide tantum?* Quibus verbis S. Jacobus non agit de iuſtitia apparente coram hominibus, ſed de vera iuſtitia, quae vere iuſtos conſtituit coram Deo: atque ideo pro exemplo adducit iuſtificationem Abrahae, quae utique non apparens tantum, verum etiam in ſe, ac coram Deo vera erat et genuina iuſtitia. Prob. II. Authoritate TRIDENTINI, quod Seſſ. VI. Can. IX. ita definit: *Siquis dixerit, ſola fide impium iuſtificari, ita ut intelligat nihil aliud requiri, quod ad iuſtificationis gratiam conſequendam cooperetur, et nulla ex parte neceſſe eſſe, eum ſuae voluntatis motu praeparari atque diſponi; anathema ſit.* Prob. III. Ratione Theologica. Fides a ſpe et dilectione ſeparata, non iuſtificat; nam I. JOAN. Cap. III. dicitur: *Qui non diligit, manet in morte.* Ergo ſola fides non iuſtificat. P. C. Si tota vis iuſtificandi eſſet in ſola fide, ita ut caeterae virtutes, quamvis praeſentes adeſſent, ad iuſtificationem nihil omnino conferrent, ut volunt Proteſtantes, fides ipſa tam iuſtificaret illis praeſentibus quam abſentibus. Ergo cum fides illis abſentibus neminem iuſtificet, vis iuſtificandi non competit ſoli fidei. Praeterea ſi ſola fides iuſtificaret, ſola fides etiam ſalvaret. Atqui ſola fides neminem adultum ſalvat, cum opera bona neceſſaria ſint ad ſalutem, ut oſtendimus Tomo IV. Articulo III. Controverſia IV.

.CDXXIII. CONCLUSIO II. Non ſola fides, ſed alii etiam actus iuſtificationem antecedentes, ad eamdem diſponunt, et diſpoſitive iuſtificant: nimirum timor iuſ- *Plures actus ad iuſtificationem diſponunt,*

nempe Fides, titiae divinae peccatorum vindicis, ſpes veniae conſequendae per merita Chriſti, dilectio Dei tamquam fontis omnis iuſtitiae, odium ac deteſtatio peccatorum: ac denique propoſitum vitae novae inſtituendae, obſervandi omnia mandata Dei, et ſuſcipiendi cum opus fuerit baptiſmi et poenitentiae Sacramenta. Probatur concluſio quoad membra ſingula. Ac primo quidem fides non tantum cum aliis actibus iuſtificat impium, verum etiam eſt radix ac fundamentum iuſtificationis, illiusque initium. Prob. I. Authoritate Scripturarum. Ad HEBR. Cap. XI. *Credere oportet accedentem ad Deum.* Ubi prima motio in Deum fidei tribuitur. Ad ROM. Cap. IV. *Credenti in eum qui iuſtificat impium, reputatur fides eius ad iuſtitiam.* Ubi ipſa fides cenſetur eſſe iuſtitia, et quidem perfecta, ſi fides ſit charitate formata. I. ad COR. Cap. III. *Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, praeter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus JEſus.* S. Auguſtinus Lib. de Fide et operibus, Cap. XVI. Chryſoſtomus, Theophylactus, aliique paſſim Interpretes per fundamentum hoc intelligunt fidem in Chriſtum. Prob. II. Authoritate Patrum. ORIGENES in Cap. IV. Epiſt. ad Rom. ſcribit: *Puto quod prima ſalutis initia, et ipſa fundamenta fides eſt; profectus vero et augmenta aedificii ſpes, perfectio autem et culmen totius aedificii charitas.* S. AMBROSIUS in Pſal. CXVIII. Serm. XX. *Fides principium Chriſtiani eſt; plenitudo autem Chriſtiani iuſtitia eſt.* S. AUGUSTINUS Serm. XXVII. alias XX. de verb. Apoſtoli: *Domus Dei credendo fundatur, ſperando erigitur, diligendo perficitur.* Et Lib. de Praedeſt. SSrum, Cap. VII. *Fides prima datur, ex qua caetera impetrentur.* S. HIERONYMUS in Cap. III. Epiſt. ad Epheſios: *Fiduciae atque acceſſus ad Deum principium atque origo fides in Chriſtum eſt.*

CDXXIV.

CDXXIV. Secunda diſpoſitio eſt timor, quo peccatorum noſtrorum conſideratione utiliter concutimur. Prob. I. Authoritate Scripturarum. ECCLESIASTICI Cap I dicitur: *Timor Domini expellit peccatum. Nam qui ſine timore eſt, non poterit iuſtificari.* PSAL. CX. *Initium ſapientiae timor Domini.* PROVERB. Cap. XIV. *Timor Domini fons vitae.* II. Authoritate Patrum. S. AUGUSTINUS Tract. IX. in Epiſt. I. S. Joannis: *Timor Dei ſic vulnerat, quomodo medici ferramentum putredinem tollit. - - - Opus eſt ergo, ut intret timor primo, per quem veniat charitas.* Et Lib. de Catechizandis rudibus, Cap. V. *Rariſſime accidit, immo vero numquam, ut quisquam veniat volens fieri Chriſtianus, qui non ſit aliquo Dei timore perculſus.* S. HIERONYMUS in Comment. ad Cap. I. Malachiae: *Vult Dominus, ut a malis per ſuppliciorum formidinem recedamus, et de timore ſervorum ad gratiam filiorum tranſeamus.* S. GREGORIUS M. Hom. XXXIV. in Evang. *Prava mens, ſi non prius per timorem evertitur, ab aſſuetis vitiis non emundatur.* III. Ratione. Natura timoris eſt, ut fugiat mala, et quaerat remedia quibus illa poſſit evadere: hinc quotidie videmus, numquam homines de ſalute aeterna magis ſollicitos eſſe, quam cum ingens aliquis timor aut peſtis, aut naufragii, aut alterius graviſſimi mali ingruit. *Timor.*

CDXXV. Tertia diſpoſitio ad iuſtificationem eſt ſpes obtinendae veniae, et remiſſionis peccatorum. Prob. I.^mo Authoritate Scripturarum. PROVERB. Cap. XXVIII. dicitur: *Qui ſperat in Domino, ſanabitur.* PSAL. XXXVI. *Salvabit eos, qui ſperaverunt in eo.* PSAL. XC. *Quoniam in me ſperavit, liberabo eum.* MATTH. Cap. IX. *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.* Quae verba Chriſtus paralytico dixit, poſteaquam eum *Spes obtinendae veniae,*

erectum in ſpem ſalutis vidit. Ad ROM. Cap. VIII. *Spe ſalvi facti ſumus.* I. JOAN. Cap. III. *Omnis qui habet hanc ſpem in eo, ſanctificat ſe, ſicut et ille ſanctus eſt.* II. Authoritate Patrum. S. CYPRIANUS Serm. de Mortalitate ſcribit: *Spe vivimus, et in Deum credimus.* S. CHRYSOST. Hom. de Fide et lege: *Neceſſarium eſt, ut praecedat vitam noſtram ſpes in Chriſtum, quae poſtea paſcenda eſt bonis operibus.* S. AMBROSIUS Lib. I. de Poenitentia, Cap. I. *Nemo poteſt bene agere poenitentiam, niſi qui ſperaverit indulgentiam.* S. AUGUSTINUS Lib. de Catechizandis rudibus, Cap. IV. *Quidquid narras ita narra, ut ille cui loqueris audiendo credat, credendo ſperet, ſperando amet.*

Dilectio Dei,

CDXXVI. Quarta diſpoſitio eſt dilectio Dei tamquam fontis omnis iuſtitiae, quae ſi ſit imperfecta, prior eſt tempore; ſi perfecta, ſaltem natura prior erit ad remiſſionem peccatorum. Prob. I^mo^ Authoritate Scripturarum. ECCLESIASTICI Cap. II. *Qui timetis Dominum, diligite illum, et illuminabuntur corda veſtra.* LUCAE Cap. VII. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Ad GALATAS Cap. V. *Neque circumciſio aliquid valet, neque praeputium; ſed fides, quae per charitatem operatur.* I. JOAN. Cap. III. *Translati ſumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit, manet in morte.* II. Authoritate ARAUSICANI II, quod Capitulo ultimo ita loquitur: *Deus fidem et amorem ſui prius inſpirat, ut Sacramenta baptiſmi fideliter requiramus.* Caeterum quamvis nemo ex toto corde et perfecte Deum diligat, niſi Spiritum Sanctum inhabitantem habeat; imperfecta tamen et inchoata dilectio ſine Spiritu Sancto inhabitante haberi poteſt, quamvis non ſine auxilio Dei ſupernaturali.

CDXXVII.

CDXXVII. Quinta diſpoſitio eſt poenitentia, ſeu dolor et deteſtatio peccati. Prob. I. Authoritate Scripturarum. II ad COR. Cap. VII. *Quae ſecundum Deum triſtitia eſt, poenitentiam in ſalutem ſtabilem operatur.* EZECHIELIS Cap. XVIII. *Cum averterit ſe impius ab impietate ſua, - - ipſe animam ſuam vivificabit.* Prob. II. Authoritate Patrum. TERTULLIANUS Lib. IV. contra Marcionem ait: *Video et Achab Regem, maritum Jezabel, reum idololatriae et ſanguinis Nabuthae, veniam meruiſſe poenitentiae nomine.* S. CYPRIANUS Serm. de Lapſis: *Qui ſic Deo ſatisfecerit, qui poenitentia facti ſui, qui pudore delicti, plus virtutis et fidei de ipſo lapſus ſui dolore conceperit, exauditus et adiutus a Domino, quam contriſtaverat laetam faciet Eccleſiam; nec iam ſolum Dei veniam merebitur, ſed coronam.* S. AMBROSIUS in Pſal. XXXVII. *Quis dubitet affligere animam ſuam, cum propheta tantus affixerit, ſolvens pretium lacrymarum pro redemptione peccati?* S. HIERONYMUS in Epitaphio Fabiolae: *Quae peccata fletus iſte non purget? Quas inveteratas maculas haec lamenta non abluant?* S. AUGUSTINUS Lib. II. contra Creſconium, Cap. XII. *Mundantur et verbo veritatis ab illo, qui ait, Jam vos mundi eſtis propter verbum quod locutus ſum vobis. Mundantur et ſacrificio contriti cordis ab illo de quo dictum eſt, Sacrificium Deo Spiritus contribulatus, cor contritum et humiliatum Deus non ſpernit.*

Dolor, et deteſtatio peccati.

CDXXVIII. Sexta diſpoſitio eſt propoſitum ſervandi mandata, inchoandi novam vitam, et ſuſcipiendi Sacramenta. Cum enim ſcriptum ſit EZECHIELIS Cap. XVIII. *Proiicite a vobis omnes praevaricationes veſtras, - - - et facite vobis cor novum, et ſpiritum novum.*

Propoſitum ſervandi mandata.

Joannis Cap. III. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Joan. XX. *Quorum remiſeritis peccata remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta ſunt*, nemo recte diſpoſitus dici poteſt ad iuſtificationem, niſi paratus ſit obtemperare voluntati Dei praecipientis novam vitam, et ſuſceptionem Sacramentorum, praecipue baptiſmi et poenitentiae.

Cur hi actus diſponant ad iuſtificationem? CDXXIX. Harum omnium diſpoſitionum ratio congrua afferri poteſt. Cum enim Deus maxima charitate ſe convertat ad hominem, cui gratiam donat; convenit prorſus, ut homo viciſſim non intellectu ſolum per fidem, ſed etiam voluntate, ad quam pertinent reliquae quinque diſpoſitiones, timor, ſpes, charitas, dolor de peccatis, et propoſitum, ad ipſum Deum gratiae largitorem convertatur; ut ſicut homo donis gratiae ſecundum intellectum et voluntatem divinitus exornatur: ita etiam intellectu et voluntate beneficium hoc divinum acceptet, atque adeo per motus quoque voluntatis gratiam apprehendat.

Obſervanda. CDXXX. Caeterum obſervo I^mo^ diſpoſitiones illas, ſeu motus voluntatis antea enumeratos, non ita requiri, ut neceſſarium ſit omnes explicite elici; ſed ſatis eſſe, ſi aliqui eorum implicite tantum et virtute habeantur. Nam qui credit, et diligit Deum ſuper omnia, vel etiam ſuper omnia dolet ſe Deum offendiſſe, hoc ipſo paratus eſt, cum opportunum fuerit, et in mentem venerit, ſperare bene de Deo, et timere ipſum: adeoque per actum charitatis aut poenitentiae implicite etiam ſperat et timet. Obſervo II. recenſitas diſpoſitiones ordinarie non ſimul concipi, ſed gradatim et ſucceſſive. Quemadmodum enim morbi corporis ordinarie non ſanantur,

niſi

niſi ſucceſſive, et repetitis remediis: ſic nec peccata, quae ſunt morbi animae; gratia enim aeque ac natura, ab imperfectis progreditur ad perfectiora. Dixi *ordinarie;* quandoque enim, ſupra conſuetum operandi modum gratiae, ſalus animae per peccatum perdita in inſtanti recuperatur. Sic Davidem, Magdalenam, paralyticum, latronem in cruce ſubito iuſtificatos fuiſſe tradunt ſacrae paginae. Sed haec gratiae miracula fuerunt. Obſervo III. neminem propriis viribus naturae diſponere ſe poſſe ad iuſtificationem; ſed gratiam Dei praevenientem et adiuvantem neceſſariam eſſe, iuxta antiquiſſimam Eccleſiae doctrinam contra Pelagianos, a TRIDENTINO confirmatam, quod Seſſ. VI. Cap. V. ait: *Declarat praeterea ipſius iuſtificationis exordium in adultis a Dei per JEſum Chriſtum praeveniente gratia ſumendum eſſe, hoc eſt, ab eius vocatione, qua nullis eorum exiſtentibus meritis vocantur.*

CDXXXI. CONCLUSIO III. Timor Dei, ſpes, charitas, aliique actus qui iuſtificationem praecedunt, non ſunt tantum fructus fidei, et conditio ſine qua non, ſed una cum fide influunt et cooperantur ad iuſtificationem. Prob. I. Scriptura divina influxum et vim iuſtificandi tribuit etiam aliis actibus, nempe timori Dei, ſpei, charitati &c. ut ECCLESIASTICI Cap. I. *Timor Domini expellit peccatum.* Ad ROM. Cap. VIII. *Spe ſalvi facti ſumus.* LUCAE Cap. VII. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Ergo Proteſtantes nullum habent in Scripturis fundamentum, ex quo rationabiliter erui poſſit, fidem ſolam eſſe formam diſpoſitivam ad iuſtificationem, non vero alios etiam virtutum actus. II. Opera bona ſunt vita animae et fidei, iuxta illud JACOBI Cap. II. *Sicut corpus ſine ſpiritu mortuum eſt, ita et fides ſine operibus mortua eſt.* Ergo opera bo-

Hi actus non ſolum ſunt fructus fidei, ſed etiam cum illa influunt in iuſtificationem.

na, timor Dei, ſpes, poenitentia &c. dici nequeunt puri fructus fidei, et mera conditio reſpectu iuſtificationis, ſicut anima dici nequit pura conditio reſpectu vitae. III. Ex una parte, etiam iuxta Proteſtantes, ſola fides viva iuſtificat: ex altera parte fides conſtituitur viva per opera bona, ac praecipue per charitatem: Ergo opera bona, ac praecipue charitas, non ſunt tantum ſigna et fructus, ex quibus fides viva dignoſcitur. P. C. Signum non conſtituit rem ſignificatam, ſed eam tantum ſupponit et indicat. Atqui charitas conſtituit fidem vivam. Ergo charitas non eſt tantum ſignum et fructus fidei vivae.

OBJECTIONES.

Infirma ſunt Proteſtantium argumenta petita ex Scripturis.

CDXXXII. Objicitur Imo Authoritas Scripturae. Scriptura clariſſimis verbis ſoli fidei tamquam cauſae diſpoſitivae adſcribit iuſtificationem. Ergo timor Dei, ſpes, et charitas non concurrunt per modum diſpoſitionis ad actum iuſtificationis. Ergo ſola fides diſpoſitive iuſtificat. P. A. Ad Rom. Cap. III. dicitur: *Arbitramur hominem iuſtificari per fidem ſine operibus legis.* Ad Rom. Cap. IV. *Ei vero qui non operatur, credenti autem in eum, qui iuſtificat impium, reputatur fides eius ad iuſtitiam.* Ad Galatas Cap. II. *Scientes quod non iuſtificatur homo ex operibus legis, niſi per fidem JEſu Chriſti: et nos in Chriſto JEſu credimus, ut iuſtificemur ex fide Chriſti, et non ex operibus legis.* Ergo. R. N. A. Ad *probat.* C. A. N. C. Apoſtolus loco cit. excludit ab actu iuſtificationis tantum opera legis Moſaicae, et virtutes civiles Gentilium; minime vero ea opera, quae fiunt ex fide in Chriſtum per gratiam et auxilia ſupernaturalia. Diſputat nimirum Apoſtolus in ſuis epiſtolis partim contra Gentiles, partim contra Judaeos.

daeos. Gentiles putabant hominem iuſtificari absque fide in Chriſtum, per opera mere naturalia et moraliter bona, vivendo iuxta legem naturae et rationis, quae dictat facienda eſſe opera honeſta, et exercendas eſſe virtutes morales atque politicas, quales ſunt honorare parentes, gratum eſſe erga benefactores, iuſtum erga omnes, pium in patriam etc. Judaei vero contendebant absque fide in Chriſtum hominem iuſtificari ex operibus legis Moſaicae tum moralis tum caeremonialis, inter quas praecipua erat lex illa de circumciſione. Ambos erroris arguit Apoſtolus, difertis verbis annuntians illis, non eſſe in aliquo alio ſalutem, nec aliud nomen eſſe ſub coelo datum, in quo oporteat nos ſalvos fieri. Hunc fuiſſe ſcopum Apoſtoli plurimis in locis tradit AUGUSTINUS Lib. de Fide et Operibus, Cap. XIV. et Lib. de Gratia et Lib. arbitrio, Cap. VII. ubi inter caetera ait: *Homines autem non intelligentes, quod ait ipſe Apoſtolus, Arbitramur iuſtificari hominem per fidem ſine operibus legis; putaverunt eum dicere ſufficere homini fidem, etiamſi male vivat, et bona opera non habeat. Quod abſit, ut ſentiret vas electionis.* Et Lib. de Praedeſt. SSrum, Cap. VII. cauſam ſubiungit, cur Apoſtolus ad Rom. Cap. III. folius fidei meminerit: *Ex fide ideo* (Apoſtolus) *dicit iuſtificari hominem, non ex operibus; quia ipſa prima datur, ex qua impetrentur caetera, quae proprie opera nuncupantur, in quibus iuſte vivitur.*

CDXXXIII. DICES I. Apoſtolus omnia opera Legis excludit ab actu iuſtificationis. Sed timor Dei, ſpes, charitas, poenitentia etc. ſunt opera Legis. Ergo. P. M. Ad ROM. Cap. III. dicitur: *Ubi eſt ergo gloriatio tua? Excluſa eſt. Per quam legem? Factorum? Non: ſed per legem fidei. Arbitramur hominem iuſtificari per fidem ſine operibus legis.* Ad EPHESIOS Cap.

 II. *Gra-*

II. *Gratia eſtis ſalvati per fidem, - - - non ex operibus.* Ad PHILIPP. Cap. III. *Et inveniar in illo, non habens meam iuſtitiam, quae ex lege eſt, ſed illam quae eſt ex fide Chriſti Jeſu.* Prob. etiam minor propoſitio. Timor, ſpes, charitas, poenitentia, praecipiuntur a Deo. Ergo pertinent ad legem factorum, non ad legem fidei, et Evangelium. R. D. M. Excludit omnia opera legis facta viribus naturae, ſine fide et gratia Chriſti, C. M. Omnia opera legis facta ex fide et gratia Chriſti, N. M. Et D. m. Sed timor Dei, ſpes, poenitentia etc. ſunt opera legis facta per vires naturae, et ſine gratia Chriſti, N. m. Facta eſt fide, et per gratiam Chriſti, C. m. N. C. Ad *probat.* minoris, C. A. D. C. Si timor, ſpes et charitas praeciſe ſecundum ſe ſpectentur, C. Conſeq. Si ſpectentur ut actus eliciti ex fide, et per gratiam Chriſti, N. Conſeq. Apoſtolus per legem factorum neutiquam intelligit illam, quae ad iuſtificationem requirit ſolam fidem ſine operibus, ut falſo contendunt Proteſtantes: ſed *lex factorum* ea dicitur ab Apoſtolo, quae iubet et indicat quid faciendum ſit, nec tamen dat gratiam ad faciendum quod iubet. Contra *lex fidei* dicitur illa, quae impetrat gratiam faciendi quod lex factorum iubet: ideoque lex factorum dici poteſt littera, quae occidit iubendo, et non iuvando; lex fidei vero ſpiritus qui vivificat opem ferendo, ut iuſtificatio legis impleatur in nobis. Unde non ſolum Lex Moſaica, ſed etiam Lex Evangelica eſt lex factorum, quatenus aliquid imperat: et lex fidei eſt Spiritus fidei, non ſolum quo nos Chriſtiani in lege Evangelica, ſed etiam omnes iuſti veteris Teſtamenti, omneſque Patriarchae et Prophetae gratiam a Deo impetrarunt ex meritis Chriſti, et gratis iuſtificati ex fide in Chriſtum venturum, per illius gratiam mandata legis ſervarunt. Similiter per *iuſtitiam ex,* ſeu *in lege* intelligit Apoſtolus ea opera, quae homines faciunt

ciunt

ciunt ſine gratia fidei, ſola cognitione legis adiuti: et haec opera non iuſtificant coram Deo, ſed ſolum coram hominibus, qui tantum externa conſiderant; ideoque haec iuſtitia ab Apoſtolo tamquam inutilis reiicitur. Per *iuſtitiam fidei* pari modo intelligit Apoſtolus bona opera facta ex gratia Chriſti. Atque ita Apoſtolum interpretantur Patres, praecipue S. AUGUSTINUS Lib. de Spiritu et littera, Cap. XIII. Lib. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. X. et XI. Hinc Lib. LXXXIII. Quaeſtionum, Quaeſtione LXXVI. concilians dicta Pauli et Jacobi, ſcribit: *Non ſunt ſibi contrariae duorum Apoſtolorum ſententiae Pauli et Jacobi, cum dicit unus iuſtificari hominem per fidem ſine operibus, et alius dicit inanem eſſe fidem ſine operibus: quia ille dicit de operibus quae fidem praecedunt, iſte de iis quae fidem ſequuntur.* Ex quo patet a iuſtificatione non excludi opera ex fide et gratia Chriſti facta; alias Paulus ſibi contradixiſſet ad ROM. Cap. II. ſcribens: *Factores legis iuſtificabuntur:* et JACOBUS Apoſtolus nos decepiſſet, dum Cap. II. diſerte ſcribit: *Abraham pater noſter nonne ex operibus iuſtificatus eſt, offerens Iſaac filium ſuum ſuper altare?*

CDXXXIV. DICES II. Apoſtolus excludit etiam ab actu iuſtificationis opera facta ex fide et gratia Chriſti. Ergo. P. A. Ad ROM. Cap. IV. ſcribit: *Si Abraham ex operibus iuſtificatus eſt, habet gloriam, ſed non apud Deum.* Ergo excluduntur etiam opera facta per fidem. P. C. Eo tempore, de quo loquitur Apoſtolus, Abraham fidelis erat, et ex fide operabatur. Ergo. R. N. A. *Ad probat.* C. A. N. C. Nam 1mo quando Apoſtolus dicit, Abrahamum füiſſe iuſtificatum ex fide, non ex operibus, non reiicit opera facta ex fide, ſed affirmat illa non eſſe facta ſine fide. Itaque excludit opera quae Abraham facere potuiſſet non ex fide.

Nam

Nam etiam ii qui fidem habent, aliquando operantur non ex fide, v. g. quando peccant, aut quando faciunt opera pure moralia ſine ulla relatione ad Deum. II^do^. Apoſtolus non loquitur abſolute, ſed conditionate, ita ut ſenſus ſit: Si Abraham iuſtificatus eſt ex operibus non procedentibus ex gratia fidei, (ut ii putabant, qui ſuis viribus tribuebant iuſtitiam) certe habuit gloriam, ſed non apud Deum. Et quoniam ſatis conſtat Abrahamum habuiſſe gloriam etiam apud Deum, inde colligit, eum non eſſe iuſtificatum ex operibus ſine fide; ſed ex fide ex qua opera vere bona procedunt. Profecto ſi opera facta ex fide et gratia diſpoſitive non iuſtificarent, JACOBUS Apoſtolus in epiſtola ſua Catholica Cap. II. minime ſcripſiſſet: *Abraham pater noſter nonne ex operibus iuſtificatus eſt?* Caetera argumenta, quae ex Scripturarum authoritate peti poſſunt, ſolvimus Tomo IV. Articulo III. Controverſia IV.

Patribus. CDXXXV. OBJICITUR II. Authoritas Patrum. I. ORIGENES in Cap. III. Epiſt. ad Rom. ſcribit: *Et dicit* (Apoſtolus) *ſufficere ſolius fidei iuſtificationem, ita ut quis tantummodo credens iuſtificetur, etiamſi nihil ab eo operis fuerit expletum.* II. S. HILARIUS Canone VIII. in Matth. *Fides enim ſola iuſtificat.* III. S. BASILIUS Homilia de humilitate: *Haec eſt perfecta et integra gloriatio in Deo, quando neque ob iuſtitiam ſuam quis ſe iactat; ſed novit quidem ſe ipſum verae iuſtitiae indigum, ſola autem fide in Chriſtum iuſtificatum.* IV. S. AMBROSIUS Comment. in Cap. III. Epiſt. ad Rom.. *Juſtificati ſunt gratis, quia nihil operantes, neque vicem reddentes, ſola fide iuſtificati ſunt dono Dei.* V. S. CHRYSOSTOMUS Hom. de Fide et lege naturae: *Eum qui operatur opera iuſtitiae ſine fide, non poſſum probare vivum eſſe: fidelem abſque operi-*

bus

bus poſſum monſtrare et vixiſſe, et regnum coelorum aſſecutum. Nullus ſine fide vitam habuit; latro autem credidit tantum, et iuſtificatus eſt. VI. AUGUSTINUS Lib. de Fide et operibus, Cap. XIV. *Sequuntur* (opera) *iuſtificatum, non praecedunt iuſtificandum.* Ergo ſola fides praecedit iuſtificationem. VII. S. LEO Serm. IV. de Epiphania: *Hoc eſt, quod iuſtificat impios, hoc eſt quod de peccatoribus facit ſanctos, ſi in uno eodemque Domino Jeſu Chriſto et vera Deitas, et vera credatur humanitas.* VIII. S. BERNARDUS Serm. XXII. in Cantica: *Quiſquis pro peccatis compunctus eſurit et ſitit iuſtitiam, credat in te, qui iuſtificas impium, et ſolam iuſtificatus per fidem, pacem habebit ad te.*

CDXXXVI. Reſp. Horum et aliorum Patrum textus eo ſenſu ſoli fidei iuſtificationem tribuunt, quo Scriptura divina, ut ſuperius diximus. Num. CDXXXII. Nec aliter dicta illorum intelligi debere liquet ex plurimis eorundem teſtimoniis, quibus praeter fidem etiam opera ex gratia Chriſti facta ad iuſtificationem clare et diſerte requirunt. Quin immo ipſi Proteſtantes fatentur, Patres in articulo de iuſtificatione per ſolam fidem ſine operibus ſibi eſſe contrarios. LUTHERUS in brevi Confeſſione de Sacram. ſcribit: *Ego neminem ſcio, qui de fide et operibus recte iudicare potuerit, exceptis Apoſtolis. - - - In caeteris libris nequaquam invenitur.* MELANCHTON in I. ad Cor. Cap. III. *Statim initio Scriptores veteres obſcurarunt doctrinam de iuſtitia fidei.* CENTURIATORES MAGDEBURGICI Cent II. Columna 60. *Adeo hic articulus omnium ſummus ac praecipuus paulatim artificio diaboli obſcurari coepit.* Cent. III. Col. 79. *Juſtitiam coram Deo* (Patres tertii ſaeculi) *operibus tribuerunt, ut videatur magna ex parte hunc ſummum articulum de iuſtificatione obſcura-*

ſcuratum eſſe. Cent. IV. Col. 293. *Jam cognet pius Lector, quam procul haec aetas in hoc articulo ab Apoſtolorum doctrina deſciverit.* Cent. V. Col. 504. *Operibus in iuſtificatione hominis coram Deo etiam nimium tribuunt huius ſaeculi Doctores plerique.*

CDXXXVII. Verum ad ſingulos textus ſingillatim reſpondeo. Et ad Imum quidem, Origenes per vocabulum *ſola* excludit neceſſitatem operis externi, quando videlicet aut poteſtas aut occaſio deeſt eiusmodi operis faciendi: docet enim loco cit. poſſe hominem interdum iuſtificari ſine ullo opere externo, ponitque exemplum Magdalenae et latronis, qui non leguntur ieiunaſſe, aut eleemoſynas feciſſe, antequam iuſtificarentur; quamvis hoc non obſtante et ipſi quoque ſe diſpoſuerint ad iuſtificationem per opera a Deo requiſita ex parte peccatoris. Conſtat enim latronem de peccatis doluiſſe, debitam ſceleribus ſuis poenam patienter acceptaſſe, Chriſti ſalvatoris opem imploraſſe: de Magdalena autem ipſe Chriſtus dixit LUCAE Cap. VII. *Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum.* Ad II. S. Hilarius per vocem *ſola* excludit tantum Legem Moſaicam, de qua loquebatur, idemque eſt ac ſi diceret: Lex Moſaica non iuſtificat, ſed ſola fides in Chriſtum. Ad III. S. Baſilius excludit tantum opera, quae fiunt ſine fide et gratia divina, monetque ut unusquisque ſibi perſuadeat, ſe nihil iuſtitiae a ſe habere; ſed quidquid habet donum eſſe Dei. Ad IV. Author Commentariorum in Paulinas epiſtolas non eſt S. Ambroſius, ſed Hilarius quidam, Ambroſiaſter vulgo dictus. Caeterum author ille, quiscunque demum fuerit, per vocem *ſola* non excludit niſi opera caeremonialia legis veteris, aut certe neceſſitatem tantummodo operum externorum. Ad V. S. Chryſoſtomus id unum docet, fidem ſolam ſine opere externo interdum

terdum

terdum ſufficere; opus vero externum ſine fide numquam ſufficere, cuius rationem addit; quia fides parit opera, opera autem non pariunt fidem. Ad VI. S. Auguſtinus de operibus tantum vivis loquitur, et vitae aeternae meritoriis, quibus lex adimpletur, et merces aeterna debetur. Ad VII. S. Leo non opponit ibi fidem operibus, ſed fidem Catholicam Arianae, Neſtorianae, et Eutychianae impietati. Ad VIII. S. Bernardus loquitur ibi de fide viva, et coniuncta cum charitate, idemque eſt, ac ſi dixiſſet: Qui toto corde averſatur peccatum, et cupit operibus poenitentiae Domino ſatisfacere, etiam antequam opera iſta aggrediatur, per fidem vivam et charitatem ferventem Domino reconciliatur. Mentem ſuam S. Doctor clariſſime apperuit tum alibi ſaepius, tum praecipue Sermone XXIV. in Cantica: *Non facit hominem rectum fides etiam recta, quae non operatur ex dilectione.* Et infra: *Neque opera ſine fide, neque fides ſine operibus ſufficit ad animi rectitudinem.*

CDXXXVIII. OBJICITUR III. Ratio Theologica. Juſtificatio eſt omnino gratuita, iuxta illud ad ROM. Cap. III. *Juſtificati gratis per gratiam ipſius, per redemptionem, quae eſt in Chriſto Jeſu.* Atqui ſi timor, ſpes et charitas tamquam praeviae diſpoſitiones requiruntur, iuſtificatio non eſſet gratuita. Ergo. P. m. Peccator iuxta nos deberet aliquid conferre ad iuſtificationem, ſe praeparare ac diſponere. Ergo non gratis accipit iuſtitiam, ſed merito diſpoſitionis. R. I^mo^. Ergo neque fides tamquam diſpoſitio, neque contritio ac poenitentia requiruntur tamquam conditiones a Deo requiſitae; ſecus iuſtificatio non foret gratuita. R. II^do^. C. M. N. m. Ad *probat.* D. A. Peccator deberet ſe praeparare meritorie, ita ut per illos actus mereatur iuſtificationem de condigno, N. A. De congruo tantum, C. *Ac ratione Theologica.*

A. N. C.

A. N. C. Triplici de cauſa iuſtificari dicimur gratis, I^{mo}. Quia nullus hominum per opera fidem praecedentia meretur iuſtificationem. II^{do}. Quia quidquid ad iuſtificationem conducit, gratuitum eſt Dei donum, ſicut et fides. Unde ſicut fides non habet rationem meriti, ſaltem de condigno, quam iuſtificatio ſequatur tamquam merces: ita meriti rationem non habent ſpes, charitas, poenitentia, aliique actus ad iuſtificationem conducentes. III. Quia poſito actu fidei, ſpei, charitatis etc adhuc ex mera Dei liberalitate ſequitur infuſio gratiae, et peccatorum remiſſio: ac proinde ſicut actus fidei, ſic et actus caeteri iuſtificationem mereri non poſſunt; cum omnes hi actus non eliciantur in ſtatu gratiae, quae eſt principium meriti proprie dicti, ſive de condigno. Accedit quod gratia ad converſionem noſtram congrua et efficax detur ex mera liberalitate, ex ſola miſericordia, et affectu ſingulariter benevolo erga iuſtificandum, cum loco huius potuerit Deus dare mere ſufficientem gratiam.

CDXXXIX. Dices I^{mo} Si alii actus, v. g. timor Dei, ſpes, charitas, poenitentia, influunt in iuſtificationem, tunc actus illi erunt meritorii. Atqui non poſſunt eſſe meritorii. Ergo non influunt. P. m. Si actus illi ſunt meritorii iuſtificationis, non amplius gratuita erit iuſtificatio. Atqui eſt gratuita. Ergo. R. D. M. Tunc actus illi erunt meritorii iuſtificationis de condigno, N. M. De congruo, C. M. Et ſic diſt. minore, N. C. et retorqueo argumentum. Fides etiam iuxta Proteſtantes influit in iuſtificationem. Ergo iuſtificatio in ipſorum principiis non amplius erit gratuita. Ad *probat.* eodem modo D. M. Si actus illi ſunt meritorii iuſtificationis de condigno, iuſtificatio non amplius erit gratuita, C. M. Si ſunt meritorii tantum de congruo, N. M. Et ſic diſt. minore, N. C. Meritum de congruo, ut diximus Tomo IV. Artic. III. Controverſia II, non eſt

meri-

meritum proprie tale; hinc minime derogat gratuitae iuſtificationi. Quod ſi Proteſtantes nomine meriti de congruo offendantur, poterunt ſalva pace et unitate Catholica aſſerere, ad iuſtificationem praeter fidem requiri alias diſpoſitiones, quas Tridentinum Seſſ. VI. Cap. VI. enumerat, quin tamen illae ſint meritoriae iuſtificationis, etiam de congruo tantum; habebuntque plures ex Doctoribus Catholicis eadem cum ipſis hac in re ſentientes. Nos cum communiori Theologorum dicimus, eas diſpoſitiones eſſe meritorias iuſtificationis de congruo tantum, idque Patrum authoritate ducti, qui eo etiam tempore, quo Pelagianae lites fervebant, in diſpoſitionibus illis meritum aliquod, de congruo nimirum, haud obſcure agnoverunt. Paucos e multis laudabimus. S. CYPRIANUS Tract. de Lapſis ait: *Qui ſic Deo ſatisfecerit - - nec iam ſolam Dei veniam merebitur, ſed coronam.* S. HIERONYMUS Lib. II. contra Pelagianos: *Qui peccata ſimpliciter confitentur, merentur humilitate clementiam Salvatoris.* S. AUGUSTINUS Epiſt. CXCIV. alias CV. ad Sixtum: *Nec ipſa remiſſio peccatorum ſine aliquo merito eſt, ſi fides hanc impetrat: neque enim nullum eſt meritum fidei.*

CDXL. DICES II. Si requiruntur opera ad iuſtificationem, iuſtificatus poterit gloriari contra illud Apoſtoli ad ROM. Cap. III. *Ubi eſt ergo gloriatio tua? Excluſa eſt.* Ergo opera excludenda ſunt ab actu iuſtificationis. P. A. Si nos aliquid de noſtro arbitrio conferimus, praeparando ac diſponendo nos ad iuſtificationem, poſſemus praeparationem hanc et diſpoſitionem nobis adſcribere, adeoque gloriari tamquam de re noſtra, non vero aliena. Ergo. R. I^mo^ retorq. Si fides ad iuſtificationem requiritur, iuſtificatus poterit gloriari. R. II^do^. N. A. Ad *probat.* iterum N. A. Illud ipſum, quod nos diſponendo ac praeparando conferimus ad noſtram

iuſtificationem, accepimus a Deo, adeoque gloriari non poſſumus, niſi in Domino. Nam I^mo accepimus vires, potentiam, et ſufficientiam; ſine gratia enim praeveniente ne quidem poſſumus nos diſponere, et praeparare ad iuſtificationem. II^do. Accepimus gratiam, non qualemcunque, ſed congruam et efficacem, ſine qua numquam nos diſpoſuiſſemus. III. Accepimus a Deo auxilium adiuvans et cooperans, omnino neceſſarium ad ipſam actualem praeparationem et diſpoſitionem. Ergo licet aliquid conferamus ex nobis; tamen cum hoc ipſum acceperimus a Deo, non poſſumus de illo gloriari tamquam de re noſtra, ſed Dei, cuius etiam donum eſt. Hinc Apoſtolus II. ad Cor. Cap. X. ſcribit: *Qui autem gloriatur, in Domino glorietur.*

CONTROVERSIA V.

AN GRATIA SANCTIFICANS SIT AEQUALIS IN OMNIBUS JUSTIS?

Contra Jovinianum et Protestantes.

CDXLI.

Errores. Jovinianus Saeculo IV. ad finem vergente docuit, omnes iuſtos ſanctitate et iuſtitia aequales eſſe, eoquod Stoicorum doctrinam ſecutus aſſereret, virtutes et peccata eſſe paria. Eumdem errorem iam ab XI. ſaeculis extinctum ſuſcitarunt denuo noſtrorum temporum Novatores Lutherus et Calvinus, eorumque aſſeclae, diverſa tamen ratione ducti. Cum enim pertinaciter contendant, gratiam iuſtificantem eſſe formaliter ipſam Chriſti iuſtitiam fide apprehenſam, aiunt, omnes aequaliter eſſe iuſtos, ſive maiora ſive minora virtutis opera producant; eo quod eadem iuſtitia Chriſti non per partes, ſed tota et

integra

integra applicetur: negantque gratiam ſanctificantem pro inaequalitate diſpoſitionis inaequaliter infundi et donari. Unde LUTHERUS Serm. de Nativit. B. V. Mariae ſcribere non erubuit: *Omnes Chriſtiani aeque magni ſumus atque Mater Dei, et aeque Sancti ac ipſa.*

CDXLII. CONCLUSIO. Gratia ſanctificans non eſt aequalis in omnibus iuſtis, ſed inaequalis infunditur pro inaequalitate diſpoſitionum. Prob. I^mo^ Authoritate Scripturarum. JOB. Cap. I. dicit Deus: *Numquid conſiderasti ſervum meum Job, quod non ſit ei ſimilis in terra, homo ſimplex et rectus.* PROVERB. Cap. IV. *Juſtorum ſemita, quaſi lux ſplendens, procedit et creſcit uſque ad perfectam diem.* Ergo quemadmodum vera lux, quae fulget in aurora, ſemper augetur et creſcit uſque ad perfectionem meridianam: ſic etiam vera iuſtitia in hominibus iuſtificatis ſemper magis ac magis augetur, donec ad perfectionem beatorum in coeleſti patria pertingat. II. Ad COR. Cap. IX. *Augebit incrementa frugum iuſtitiae veſtrae.* II. PETRI Cap. III. *Creſcite vero in gratia, et in cognitione Domini noſtri et Salvatoris Jeſu Chriſti.* II. ad COR. Cap. IX. *Potens eſt autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis.* APOCALYPSIS Cap. XXII. *Qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc: et ſanctus ſanctificetur adhuc.* Ad EPHES. Cap. IV. *Veritatem facientes in charitate, creſcamus in illo per omnia, qui eſt caput Chriſtus.* LUCAE Cap. VII. *Cui minus dimittitur, minus diligit.* Ergo cum charitas non diſtinguatur a iuſtitia, vel ſaltem huic ſemper coniuncta ſit, gratia ſanctificans non eſt aequalis in omnibus iuſtis.

Inaequalem eſſe in iuſtis gratiam ſanctificantem oſtenditur ex Scripturis,

CDXLIII. Prob. II. Authoritate Patrum. S. HIERONYMUS Lib. II. contra Jovinianum ait: *Unicuique noſtrum data eſt gratia iuxta menſuram gratiae Chriſti:* *non*

Patribus,

non quod menſura Chriſti diverſa ſit, ſed tantum gratiae eius infunditur, quantum valemus haurire. S. AUGUSTINUS Epiſt. CLXXXVII. alias LVII. ad Dardanum: *Deus totus adeſſe rebus omnibus poteſt, et ſingulis totus: quamvis in quibus habitat, habeant eum pro ſuae capacitatis diverſitate, alii amplius, alii minus, quos ipſe ſibi dilectiſſimum templum gratia ſuae bonitatis aedificat.* Epiſt. CLXVII. alias XXIX. ad Hieronymum: *Induti ſunt Sancti iuſtitia, alius magis, alius minus.* Tractatu VI. in Joannem: *Ipſi Sancti, intelligite Fratres, boni pertinentes ad columbam, pertinentes ad ſortem civitatis illius Jeruſalem, ipſi boni in Eccleſia, de quibus dicit Apoſtolus, Novit Dominus qui ſunt eius: diverſarum gratiarum ſunt, non omnes paria merita habent: ſunt alii aliis ſanctiores, ſunt alii aliis meliores.*

Conciliis, CDXLIV. Prob. III. Authoritate TRIDENTINI, quod Seſſ. VI. Can. XXIV. ita definit: *Siquis dixerit, iuſtitiam acceptam non conſervari, atque etiam non augeri coram Deo per bona opera; ſed opera ipſa fructus ſolummodo et ſigna eſſe iuſtificationis adeptae, non autem ipſius augendae cauſam; anathema ſit.*

Ratione Theologica. CDXLV. Prob. IV. Ratione Theologica. I^ma^ eſt. In coelo datur varietas praemiorum et coronarum, ut oſtendimus Tomo III. Artic. VI. Controverſia III. Ergo etiam in terra datur varietas meritorum, bonorumque operum. Ergo cum bona opera iuſtificent, maiorque aut minor pro varietate diſpoſitionis infundatur gratia ſanctificans, inaequalis etiam erit iuſtitia. II^da^ eſt ratio congrua, quam S. THOMAS affert I^mi^ II^dae^. Quaeſt. CXII. Artic. IV. Quemadmodum Deus voluit univerſum hoc eſſe perfectum, quod ad bona naturalia attinet: ita etiam voluit perfectam eſſe ſuam Eccleſiam, quod attinet

ad

ad dona gratiae omnis generis. Sed ad perfectionem univerſitatis rerum naturalium pertinuit, ut faceret Deus diverſos et inaequales earum gradus. Ergo ſimiliter ad perfectionem Eccleſiae ſpectat, ut inaequaliter dona gratiae fidelibus diſtribuat, quo ex diverſis gratiae gradibus maior et illuſtrior Eccleſiae perfectio exiſtat.

CDXLVI. Prob. V. evertendo fundamentum Proteſtantium. Falſum eſt nos iuſtificari formaliter per iuſtitiam Chriſti, ut paulo ante Controverſia II. oſtendimus. Ergo Proteſtantes nullum habent fundamentum dicendi, omnes iuſtos eſſe inter ſe pares iuſtitia ac ſanctitate. Praeterea quamvis adverſariis daretur, formaliter nos iuſtificari per iuſtitiam Chriſti, ſolide tamen evinci ex eo non poteſt, fideles eſſe iuſtitia ac ſanctitate aequales. Sicut enim pauper aliquis prae alio plus pecuniae ex eodem ſacco manu ſua magis avida et valida apprehendere atque extrahere poteſt: ſic quoque Chriſtiani inaequali fervore fidei iuſtitiam Chriſti apprehendere, et alius prae alio per actum fidei ferventiorem eamdem ſibi applicare poteſt. *Ac Proteſtantium fundamentum evertendo.*

CDXLVII. Caeterum circa hanc rem obſervo I^{mo}, quod prima ratio, ac potiſſima, cur inter adultos alii maiorem gratiam ſanctificantem, quam alii accipiant, ſit referenda in beneplacitum Dei, ſuo arbitratu conferentis quibuſdam maiora et efficaciora antecedentis gratiae auxilia, quam aliis. Deus enim per gratiam ſuam praevenientem eſt principalis cauſa noſtrae diſpoſitionis ad gratiam, totaque virtus agendi eſt a voluntate divina, et eius gratia praeveniente, quam Deus ſingulis diſtribuit prout vult, adeo ut ſemper ille qui melius diſponitur, a Deo habeat maius et efficacius auxilium gratiae praevenientis. Interim tamen negari non poteſt, cauſam aliquam inadaequatam eiuſmodi diverſae diſpoſitionis eſſe *Obſervanda.*

 liberum

liberum hominis arbitrium, licet haec cauſa ſit minus principalis; quia homo praevenienti gratiae poteſt aut omnino non cooperari, aut ſaltem minus perfecte. Obſervo II^{do}, quod homo propriis actibus in gratia factis eo excreſcere non poſſit, ut fomitem peccati, ſeu concupiſcentiam penitus extinguat. Paulus enim gratia Dei abundanter inſtructus, atque ad maximam ſanctitatem a Deo elevatus, dicit ſe adhuc ſentire rebellionem appetitus. Ad ROM. Cap. VII. *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, et captivantem me in lege peccati, quae eſt in membris meis.* Ratio huius aſſignari alia non poteſt, quam voluntas Dei, qui privilegium hoc Sanctorum Reginae conceſſum iuſtiſſimis de cauſis ad alios extendere noluit. Argumenta, quibus Proteſtantes concluſionem noſtram impugnare ſolent, ſolvimus Controverſia II, in qua ſtatuimus nos per iuſtitiam inhaerentem formaliter iuſtificari, non vero per imputationem iuſtitiae Chriſti.

CONTROVERSIA VI.

AN QUIS FIDE DIVINA TENEATUR CREDERE, AUT CERTÒ SCIRE POSSIT, REMISSIONEM PECCATORUM ET GRATIAM SANCTIFICANTEM SE ESSE CONSECUTUM?

CONTRA PROTESTANTES.

CDXLVIII.

Status quaeſtionis. Status quaeſtionis non eſt I^{mo}, utrum Deus revelaverit, et fide divina credendum ſit, rite poenitentibus remitti peccata. II. An peccator, qui bona fide legitimam poenitentiam commiſſorum criminum ſe egiſſe exiſtimat, poſſit ac debeat in Deo confidere remiſſa ſibi

eſſe

eſſe peccata. III. An ii, quibus Deus ſpecialiter revelavit remiſſa ipſis eſſe peccata, poſſint ac debeant id fide divina credere. Facile enim Catholici omnes dabunt Proteſtantibus I^mo, in Scripturis clare ac perſpicue contineri, ac proinde fide divina, cui nullo modo falſum ſubeſſe poſſit, credendam eſſe promiſſionem remiſſionis peccatorum, a Deo rite et legitime poenitentibus factam. At vero cum promiſſio haec ſit tantum conditionata, ſi illi nimirum rite ac legitime poenitentiam egerint: purificatam autem fuiſſe hanc conditionem a fidelibus, neque ex Scripturis oſtendi poſſit, neque ordinarie per revelationem privatam habeatur, negant, praeſcindendo a peculiari Dei atque extraordinaria revelatione, fide divina credi poſſe aut debere, ſibi in particulari, aut alteri cuicunque peccata a Deo fuiſſe remiſſa. II. Facile damus adverſariis certam fiduciam in Deo collocandam eſſe, et certo confidendum, poſt actam legitime poenitentiam peccata eſſe remiſſa. At vero maximum eſt diſcrimen inter certitudinem fidei et certitudinem fiduciae. Certitudo fidei, quia nititur ſola Dei revelantis authoritate, omni ex parte dubitationem excludit. Certitudo fiduciae partim nititur divina promiſſione, partim propria diſpoſitione. Quod divinam promiſſionem attinet, omnem ſimiliter formidinem excludit, eſtque ſimplex atque abſoluta certitudo: quod propriam attinet diſpoſitionem, non excludit omnem formidinem, neque eſt certitudo abſoluta, ſed tantum ſecundum quid, et conjecturalis. III. Ultro concedimus, eos quibus Deus ſpecialiter revelavit remiſſa ipſis eſſe peccata, poſſe ac debere id fide divina credere; eo quod authoritas Dei quaecunque placuerit revelantis, firmiſſimum ſemper aſſenſum exigat. At vero quamvis certum ſit, remiſſionem peccatorum Magdalenae, Paralytico, Zachaeo, Latroni in Cruce, paucisque aliis eximia ſanctitate conſpicuis revelatam fuiſſe, ordi-

narie tamen negamus huiuſmodi revelationem haberi. Quare ut omnis fallacia ſubmoveatur, ſtatus praeſentis quaeſtionis eſt, utrum debeat aut poſſit aliquis ſine ſpeciali revelatione certus eſſe certitudine fidei divinae, cui nullo modo poſſit ſubeſſe falſum, ſibi remiſſa eſſe peccata: ſive an in Scripturis, aut ordinarie per illuſtrationem divinam privatam revelatum ſit abſolute et abſque ulla conditione, fidelibus in particulari remiſſa eſſe peccata, aut conditionem illam, ſub qua promittitur ipſis remiſſio peccatorum, fuiſſe ab ipſis impletam.

Quid, et quotuplex ſit certitudo?

CDXLIX. Antequam decidatur quaeſtio, paucis certitudinis naturam et diviſionem examinabimus. *Certitudo* eſt firmitas quaedam atque immutabilitas veritatis, vel, ut alii dicunt, eſt veritas neceſſaria aut ex natura ſua, aut ex determinatione iam facta. Certitudo alia eſt *obiecti*, ſeu rei cognitae vel creditae; eſtque immutabilitas rei, quae aliter ſe habere non poteſt, quam creditur vel cognoſcitur: alia eſt certitudo *ſubiecti*, id eſt, hominis cognoſcentis vel credentis; eſtque firmitas quaedam aſſenſus noſtri ad rem, quae cognoſcenda vel credenda proponitur. Rurſus alia eſt certitudo evidens, alia obſcura. *Evidens* eſt earum rerum, quae aliquo modo videntur; cuius primum gradum obtinent prima rerum principia, alterum concluſiones ex primis principiis evidenter deductae, tertium ea quae ſenſibus corporis percipiuntur, diciturque certitudo experientiae. Certitudo *obſcura* eſt earum rerum, quae ſola fide, vel opinione nituntur; neque enim certitudo idem formaliter eſt quod evidentia, ut ex dicendis patebit. Obſcura haec certitudo dividitur in metaphyſicam et moralem. *Metaphyſica* dicitur ea, quae omnem prorſus formidinem abſolute excludit, eoquod neque per abſolutam Dei omnipotentiam res aliter habere ſe poſſit. Talem certitudi-

titudinem habent res omnes a Deo revelatae, quamvis coniunctam habeant obſcuritatem veritatis; neque enim fieri umquam poteſt, ut Deus quid revelans decipiat, aut decipiatur. *Moralis*, ſeu certitudo fidei humanae eſt ea quae habetur ex motivis abſolute quidem fallibilibus, moraliter tamen infallibilibus, quae nempe omnem prudentem formidinem de oppoſito excludit. Sic de exiſtentia Romae, aut Conſtantinopolis certitudinem habemus ſtricte moralem, quamvis eas urbes propriis oculis non uſurpaverimus. Addere multi etiam ſolent certitudinem *coniecturalem*, quae tot ſignis et coniecturis nititur, ut anxietatem quidem, non tamen omnem formidinem excludat. Verum ſtricte loquendo coniecturalis haec certitudo opinionis eſt potius quam fidei, neque limites excedere videtur maximae probabilitatis.

CDL. Noſtrorum temporum Novatores, Lutherus, Calvinus, Brentius, Kemnitius etc. ex falſo ſuo principio, quod fides iuſtificans nihil aliud ſit quam certa et indubitata fiducia, qua confidimus nobis remiſſa eſſe peccata, aut potius ea contegi iuſtitia Chriſti, inferunt peccatorem non tantum poſſe, verum etiam certum eſſe debere de ſua iuſtificatione; adeo ut ſiquis ea de re tantiſper dubitet, hoc ipſo e ſtatu gratiae excidat. Novatorum errorem ex parte adoptavit AMBROSIUS CATHARINUS, celebris Saeculi XVI. Theologus. Non quidem docuit hic certitudinem fidei de propria gratia neceſſariam eſſe ad iuſtificationem, neque hac fide qua homo credit ſe iuſtum eſſe, et multo minus hac ſola fide hominem iuſtificari; ſed tantum aſſeruit poſſe omnes iuſtos fide divina et infallibili, non quidem Catholica, ſed peculiari, certo ſibi perſuadere ſe eſſe in ſtatu gratiae, tum propter univerſalem illam revelationem, qua conſtat eos iuſtificari qui faciunt ea quae ad id requiruntur, et

Errores Proteſtantium, ac ſingularis opinio Catharini.

ſimul propter evidentiam, qua poſſunt iuſti ſcire ſe ea feciſſe: tum propter peculiarem revelationem, quam de ſua gratia unuſquiſque iuſtus habet a Spiritu Sancto. Eam tamen fidem ideo dicit non eſſe Catholicam, quia non eſt de obiecto univerſali, quod omnes teneantur credere, ſitque omnibus revelatum; ſed de obiecto particulari, quod unuſquiſque iuſtus de ſe ſolo poſſit credere, ſe nimirum eſſe in ſtatu gratiae.

Nullum certitudine fidei certum eſſe poſſe de ſua iuſtitia, oſtenditur ex Scripturis.

CDLI. CONCLUSIO. Nullus ſine ſpeciali Dei revelatione certus eſſe poteſt certitudine fidei, cui nullo modo poteſt ſubeſſe falſum, remiſſa ſibi eſſe peccata, et in ſtatu gratiae ſe eſſe. Prob. Concluſio haec dogmatica Imo Authoritate Scripturarum. PROVERB. Cap. XX. ait Salomon: *Quis poteſt dicere: Mundum eſt cor meum, purus ſum a peccato?* non quod in hac vita nullus ſit vere mundus; ſecus David a Deo non petiiſſet PSAL. L. *Cor mundum crea in me Deus:* neque ideo quod homo ſaepe labatur in venialia peccata; haec enim non impediunt quo minus homo mundus et immaculatus dicatur; ſed quia illi ipſi qui mundi ſunt, nullum habent teſtimonium infallibile de ſua iuſtitia. ECCLESIASTIS Cap. IX. dicitur: *Sunt iuſti atque ſapientes, et opera eorum in manu Dei: et tamen neſcit homo, utrum amore an odio dignus ſit; ſed omnia in futurum ſervantur incerta.* Ubi Salomon loquitur de iuſtis, de amore et odio ſecundum praeſentem iuſtitiam vel iniuſtitiam, aitque unam ex miſeriis vitae, eamque non minimam eſſe, quod homines iuſti, ſive conſiderentur ut homines ſive ut filii Dei, merito formidare poſſint, ne forte non ſint veri iuſti, cum omnia in futurum ſerventur incerta. Audiendus hac de re B. HIERONYMUS Commentario in Cap. IX. Eccleſiaſtis: *Porro hic ſenſus eſt: etiam in hoc dedi cor meum, et ſcire volui quos Deus diligeret,*

quos

quos odiſſet; et inveni iuſtorum quidem opera in manu Dei eſſe, et tamen utrum amentur a Deo, an non, nunc eos ſcire non poſſe, et ambiguos fluctuare, utrum ad probationem ſuſtineant quae ſuſtinent, an ad ſupplicium. In futuro igitur ſcient, et in vultu eorum ſunt omnia, id eſt, antecedet eos, cum de hac vita diſceſſerint, notitia iſtius rei; quia tunc eſt iudicium, et nunc certamen. Et quicunque adverſa ſuſtinent, utrum per amorem Dei ſuſtineant, ut Job, an per odium, ut plurimi peccatores, nunc habetur incertum. ECCLESIASTICI Cap. V. dicitur: *De propitiato peccato noli eſſe ſine metu.* Quibus verbis formidare iubemur, ne fortaſſe ob peccatum illud, quod nobis remiſſum fuiſſe videtur, puniamur et damnemur; quia forte remiſſum non fuit, deficiente ex parte noſtra ſincera ac legitima poenitentia. Neque dicas hunc timorem nobis incuti, ne quis propter remiſſum iam peccatum fiat audacior ad rurſus peccandum, promittens ſibi facilem a Deo veniam; eo quod timor non ſit de praeterito, ſed de futuro. Reſpondeo enim N. A. Si hic foret genuinus ſenſus laudati textus, non diceretur *de propitiato peccato*, ſed *ob propitiatum peccatum:* metus vero non tantum de re futura, ſed etiam de re praeterita eſſe poteſt, quatenus reſpectum habet ad malum aliquod futurum. Sic poteſt quis v. g. Advocato ſuo dicere: timeo, ne ita meam cauſam in iudicio egeris, ut poſtea ego condemner. Quare timere nos iubet Spiritus Sanctus, ne culpa noſtra peccata nobis remiſſa non fuerint, atque hac cogitatione vult etiam nos deterreri a peccando in poſterum, cum incerta ſit peccatorum tum praeteritorum tum futurorum remiſſio. Apoſtolus I. ad COR. Cap. IV, vel antequam peculiari revelatione de propria gratia certior fieret, vel in perſona iuſtorum, ut ſentiunt S. Chryſoſtomus et Theophylactus, perſpicue aſſerit, non poſſe ordinarie a iuſtis in hac vita ferri iudicium certum ac

infalli-

infallibile de propria gratia; ait enim: *Sed neque me ipſum iudico; nihil enim mihi conſcius ſum: ſed non in hoc iuſtificatus ſum: qui autem iudicat me, Dominus eſt. Itaque nolite ante tempus iudicare, quoaduſque veniat Dominus, qui et illuminabit abſcondita tenebrarum, et manifeſtabit conſilia cordium: et tunc laus erit unicuique a Deo.* Quibus verbis deterret Paulus Corinthios a iudiciis temerariis, quibus unus ab alio aut iuſtus aut peccator iudicatur. Oſtendit autem iudicium de noſtra iuſtitia Deo eſſe relinquendum, cum ne nos quidem ipſi nos plene cognoſcamus. Proteſtantes reſpondent, Apoſtolum eo loco dicere, ſe non ex bona conſcientia, adeoque ex operibus bonis iuſtificatum eſſe, ſed per iuſtitiam Chriſti fide apprehenſam, eiuſque merita. Verum interpretatio haec perquam abſurda eſt, et a mente Apoſtoli aliena. Nam Imo Apoſtolus cupiebat deterrere Corinthios a iudicio temerario; ad hoc autem propoſitum nihil pertinet illa ratio: Non iuſtificor ex operibus, ſed ex Dei miſericordia non imputante peccata: plurimum autem conducit incertitudo humanorum iudiciorum, cum nemo de ſe ipſo infallibiliter certus ſit, ſe eſſe in ſtatu gratiae. IIdo, Nullum prorſus veſtigium, nullumque indicium Proteſtanticae illius interpretationis extat in laudato textu, ut merito ridendi ſint adverſarii, qui ubique iuſtitiam Chriſti fide apprehenſam inveniſſe ſibi videntur. III. Si Apoſtolus per illa verba, *Nihil mihi conſcius ſum,* intellexiſſet peccata ſua a iuſtitia Chriſti contegi, ideoque ſibi non imputari, ex ſententia Proteſtantium per hanc ipſam iuſtitiam Chriſti fide apprehenſam iuſtificatus fuiſſet. Quomodo igitur ſcribere auſus eſſet: *Sed non in hoc iuſtificatus ſum?* IV. Denique Proteſtantica haec expoſitio repugnat communi Patrum interpretationi, qui omnes ex hoc loco colligunt incertitudinem gratiae, praecipue S. CHRYSOSTOMUS Hom. XI. in I. Epiſt.

ad

ad Cor. S. HIERONYMUS Lib. II. contra Pelagianos, S. AUGUSTINUS Enarrat. in Pſal. XLI. S. BERNARDUS Epiſt. XLII. ad Henricum Senonenſem.

CDLII. Prob. II. Authoritate Patrum. S. AMBROSIUS Serm. V. in Pſalm. CXVIII. ſcribit de Davide: *Ideo Deum precatur, ut illud* (opprobrium) *auferat, quia ſolus novit, quod neſcire poteſt etiam ipſe qui fecit.* S. BASILIUS in Conſtitut. Monaſticis, Cap. II. *Multa peccantes, plurima neque intelligimus. Quapropter dicit Apoſtolus, Nihil mihi conſcius ſum, ſed non in hoc iuſtificatus ſum, hoc eſt, multa pecco, et non intelligo.* S. HIERONYMUS Lib. II. adverſus Pelagianos: *Sunt iuſti, ad quos pervenit quaſi opus impiorum; et ſunt impii, ad quos pervenit quaſi opus iuſtorum. Hoc idcirco dicitur, quia certum iudicium ſolius Dei eſt.* S. AUGUSTINUS Serm. XCIII. alias XXIII. de Verbis Domini: *Forte tu non invenis aliquid in conſcientia tua; et invenit ille, qui melius videt, cuius acies divina penetrat altiora: videt forte aliquid, invenit forte aliquid.* Et Lib. de Perfectione Juſtitiae, Cap. XV. ait: *Quantalibet iuſtitia ſit praeditus homo, cogitare debet, ne aliquid in illo, quod ipſe non videt, inveniatur eſſe culpandum.* S. GREGORIUS M. Lib. VI. Epiſt. XXII. ad Gregoriam Auguſtae cubiculariam: *Quod vero, dulcedo tua, in ſuis epiſtolis ſubiunxit, importunam ſe mihi exiſtere, quoadusque ſcribam, mihi revelatum eſſe, quia peccata tua dimiſſa ſunt, rem et difficilem etiam et inutilem poſtulaſti. Difficilem quidem, quia ego indignus ſum, cui revelatio fieri debeat: inutilem vero, quia ſecura de peccatis tuis fieri non debes, niſi cum iam in die vitae tuae ultimo plangere eadem peccata minime valebis. Quae dies quouſque veniat,* *Patribus.*

ſemper

ſemper ſuſpecta, ſemper trepida metuere culpas debes, atque eas quotidianis fletibus lavare.

Conciliis, CDLIII. Prob. III. Authoritate TRIDENTINI, quod Seſſ. VI. Can. XIII. ita definit: *Siquis dixerit, omni homini ad remiſſionem peccatorum aſſequendam neceſſarium eſſe, ut credat certo, et abſque ulla haeſitatione propriae infirmitatis et indiſpoſitionis, peccata ſibi eſſe remiſſa; anathema ſit.* Can. XIV. *Siquis dixerit hominem a peccatis abſolvi, ac iuſtificari ex eo, quod ſe abſolvi et iuſtificari certo credat, aut neminem eſſe vere iuſtificatum, niſi qui credat ſe eſſe iuſtificatum, et hac ſola fide abſolutionem et iuſtificationem perfici; anathema ſit.* Et Seſſ. VI. Cap. IX. *Sicut nemo pius de Dei miſericordia, de Chriſti merito, deque Sacramentorum virtute et efficacia dubitare debet: ſic quilibet dum ſe ipſum, ſuamque propriam infirmitatem et indiſpoſitionem reſpicit, de ſua gratia formidare et timere poteſt; cum nullus ſcire valeat certitudine fidei, cui non poteſt ſubeſſe falſum, ſe gratiam Dei eſſe conſecutum.*

Ac ratione Theologica. CDLIV. Prob. IV. Ratione Theologica. I^mo^. Fide divina credi non poteſt, quod a Deo revelatum non eſt. Atqui a Deo revelatum non eſt abſolute et absque ulla conditione, fidelibus remiſſa eſſe peccata. Ergo abſolute id credi non poteſt fide divina, ſed tantum ſub conditione, ſi nimirum homo poenitentiam egerit, prout oportet. Vide dicta Num. CDXIII. II^do^. Nemo infallibiliter eſt certus de ſua contritione. Ergo nemo poteſt eſſe infallibiliter certus de ſua iuſtificatione. Conſequentia negari non poteſt ab adverſariis; quamvis enim negent contritionem eſſe diſpoſitionem, aſſerunt tamen eamdem, tamquam conditionem ſine qua non neceſſario ad iuſtificationem requiri, quia Deus neminem iuſtificat niſi rite contri-

contritum. Ergo cum nullus abſque ſpeciali revelatione infallibiliter certus ſit de ſua contritione, neque infallibiliter certus eſſe poteſt de ſua iuſtificatione: e duobus enim, quorum alterum ex altero neceſſario pendet, unum nequit certo ſine ulla formidine cognoſci, niſi eadem certitudine cognoſcatur et alterum. Antecedens, quod Lutherus etiam admiſit, ſic probatur. Contritio ad iuſtificationem neceſſaria, debet eſſe ſupernaturalis, ſupernaturali Dei auxilio elicita. Ergo cum nullus infallibiliter certus ſit ſe obtinuiſſe auxilium gratiae ſupernaturalis, quando contritum ſe eſſe exiſtimat, nullus pariter infallibiliter certus eſſe poteſt ſe eſſe vere contritum, prout requiritur ad iuſtificationem. III. In Evangelio facta nobis promiſſio eſt de concedendis omnibus, ſeu ſpectent ad bona animae, ſeu ad bona corporis, quae petierimus a Patre in nomine Filii ſui, iuxta illud JOAN. Cap. XIV. *Quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio.* Neque tamen idcirco infallibiliter certus eſſe quis poteſt, ſe omnia quae petit, obtenturum; eoquod promiſſio illa ſit conditionata, ſi nimirum bene petamus. Ergo etiam quamvis Deus in Scripturis promiſerit remiſſionem peccatorum, nullus tamen infallibiliter certus eſſe poteſt, ſe illam conſecutum eſſe; eoquod promiſſio haec ſit conditionata, ſi nimirum debitam egerimus poenitentiam.

CDLV. Caeterum cur Deus, ordinarie loquendo, neminem infallibiliter certum eſſe voluerit de ſtatu gratiae, rationem aſſignant Theologi, ducibus S. AUGUSTINO Lib. de Corrept. et Gratia, Cap XIII. *In iſto tentationum loco - - tanta eſt infirmitas, ut ſuperbiam poſſit generare ſecuritas.* Et S. GREGORIO M. Lib. IX. Moral. Cap. XVII. *Si ſcimus nos gratiam habere, ſuperbi-*

Cur Deus id nos latere voluerit?

ſuperbimus. Contra autem ſecreti huius ignoratio demiſſionem animi conſervat et auget; facit enim, ut ſe fideles ſuperiores invicem arbitrentur, et alter alium honore praeveniat. Hinc Deus non niſi illis propriam iuſtificationem revelaſſe legitur, in quorum mentibus demiſſionem animi et charitatem tam altas radices egiſſe cognovit, ut ab elatione animi nullum eis immineret periculum.

Iuſtus certitudinem ſtricte talem habere non poteſt de ſua iuſtitia.

CDLVI. QUAERES Imo. An homo iuſtus, ſecundum ordinariam Dei legem, habere poſſit certitudinem ſtricte moralem de ſua iuſtitia, quae potentiam prudenter formidandi de oppoſito excludat, eo fere modo, quo nemo prudenter dubitare poteſt exiſtere v. g. Romam aut CPolim? R. negative. Nam Imo hanc certitudinem excludere videntur laudati in ſuperiori Concluſione Scripturarum et Patrum textus. II. Non obſcure videtur reiici a Tridentino, quod Seſſ. VI. Cap. IX. aſſerit, quemlibet de ſua gratia formidare et timere poſſe, dum conſiderat ſuam infirmitatem. III. Denique res haec altiſſima eſt, valde abdita, et abſolute loquendo deceptioni ita obnoxia, ut ordinarie, ſpectata fragilitate hominis eiusque ad malum pronitate, inſidiis daemonum, privati amoris fallacia &c. non videatur prudens formido omnis poſſe penitus excludi.

Poteſt tamen habere certitudinem probabilitatis, ſeu coniecturalem.

CDLVII. QUAERES II. An non ſaltem quilibet, qui bona fide ſtuduit gratiam acquirere per ea media, quae gratiam conciliare valent, neque ſibi conſcius eſt pravi affectus erga peccatum aliquod mortale, poſſit habere cognitionem probabiliter, ſeu coniecturaliter certam de ſua iuſtitia? R. affirmative. Prob. Aſſertio Imo Authoritate Scripturarum. II. ad COR. Cap. I. ait Apoſtolus: *Gloria noſtra haec eſt, teſtimonium conſcientiae*

tiae noſtrae. I. JOAN. Cap. III. *Si cor noſtrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum.* Ad GALATAS Cap. V. *Fructus autem Spiritus eſt, charitas, gaudium, pax* &c. IIdo. Authoritate Patrum. S AUGUSTINUS Enarratione in Pſal. CXLIX. ſcribit: *Eſt quidam modus in conſcientia gloriandi, ut noveris fidem tuam eſſe ſinceram, noveris eſſe ſpem tuam certam, noveris charitatem tuam eſſe ſine ſimulatione.* S. GREGORIUS M. Lib. VI. Epiſt. XXV. alias CLXXXVII. *Cum longa moeroris anxietate fuerit formido conſumpta, quaedam iam de praeſumptione ſecuritas naſcitur.* S. BERNARDUS Serm. VI. in Cantica: *Si haec ſenſero, non ambigo Sponſum adeſſe. Verbi ſiquidem hae copiae ſunt, et de plenitudine eius iſta accipimus.* Haec porro certitudo coniecturalis, quam iuſti habent de ſua gratia, non eſt dubitatio, ſed aſſenſio quaedam, quamvis cum potentia formidandi, aut cum aliqua etiam actuali formidine coniungatur. Qui enim dubitat, proprie loquendo eſt ſuſpenſo animo, in partem neutram inclinante: qui autem ob coniecturas ſibi aliquid perſuadet, omnino illi aſſentitur, licet non ſine formidine. Ex his Proteſtantium calumnia manifeſte deprehenditur, qui ut invidiam Catholicis concilient, dicunt doctrinam Catholicorum eſſe, quod oporteat dubitare ſolum de gratia in particulari. Caeterum ſigna, ex quibus homo conficere poteſt ac ſperare, ſe gratiam iuſtificationis eſſe conſecutum, enumerat S. THOMAS I. IIdae. Quaeſt. CXII. Artic. V. his verbis: *Cognoſcitur aliquid coniecturaliter per aliqua ſigna. Et hoc modo aliquis cognoſcere poteſt ſe habere gratiam, in quantum ſcilicet percipit ſe delectari in Deo, et contemnere res mundanas, et in quantum homo non eſt conſcius ſibi alicuius peccati mortalis.*

OBJECTIONES.

Proteſtantes fruſtra confugiunt ad authoritatem Scripturarum.

CDLVIII. Objicitur Imo Authoritas Scripturarum. Scriptura ſatis aperte indicat, quemlibet infallibiliter certum eſſe de iuſtitia ſua. Ergo. P. A. Imo. Ad Rom. Cap. VIII. dicitur: *Accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba, Pater. Ipſe enim Spiritus teſtimonium reddit ſpiritui noſtro, quod ſumus filii Dei.* Atqui teſtimonium Spiritus Sancti eſt infallibiliter verum ac certum. IIdo. Joan. Cap. XIV. ait Chriſtus: *In illo die vos cognoſcetis, quia ego ſum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis.* III. Ad Rom. Cap. VIII. *Certus ſum enim, quia neque mors, neque vita, - - neque creatura alia poterit nos ſeparare a charitate Dei.* IV. I. ad Cor. Cap. II. *Nos autem non ſpiritum huius mundi accepimus, ſed Spiritum, qui ex Deo eſt, ut ſciamus quae a Deo donata ſunt nobis.* V. II. ad Cor. Cap. XIII. *Voſmetipſos tentate ſi eſtis in fide: ipſi vos probate. An non cognoſcitis voſmetipſos, quia Chriſtus JEſus in vobis eſt? niſi forte reprobi eſtis.* VI. I. Joan. Cap. III. *Scimus quoniam translati ſumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres.* Et Cap. V. *Scimus quoniam ex Deo ſumus.* VII. Joan. Cap. XIII. ait Chriſtus: *In hoc cognoſcent omnes quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem.* R. N. A. Ad I. R. teſtimonium equidem Spiritus Sancti in ſe eſſe infallibile; at nobis non manifeſtari illud per revelationem, ſed per experimentum cuiusdam ſuavitatis et pacis internae, quae non gignit certitudinem, niſi mere conjecturalem. Ad II. Chriſtus Dominus loco cit. loquitur de cognitione beata, quae poſt hanc vitam erit, quando videbimus Deum non amplius in aenigmate, ſed facie ad faciem. Ad III. Apoſtolus vel loquitur de praedeſtinatis in genere, ut ſenſus ſit, certum eſſe quod om-

nes

nes praedeſtinati perſeveraturi ſint in charitate Dei: vel ſi de ſe in particulari loquitur, per illud, *certus ſum*, non intelligit certitudinem fidei divinae, ſed tantum coniecturalem, ſeu perſuaſionem et confidentiam, ita ut ſenſus ſit, perſuaſum habeo, ſpero, confido &c. Ad IV. Sermo ibi non eſt de notitia beneficiorum particularium, ſed generalium, nimirum de gloria regni coeleſtis, quam electis ſuis praeparatam eſſe Deus in Scripturis ſacris revelavit. Ad V. Ipſe contextus manifeſte indicat, Apoſtolum non loqui de certitudine gratiae ſanctificantis, quae in quolibet iuſto exiſtit; ſed de gratiis gratis datis, de dono linguarum, aliisque miraculis, quae frequentia erant in Eccleſia Corinthiorum, quaeque luculenter demonſtrabant divinam Chriſti potentiam. *Niſi forte*, inquit Apoſtolus, *eſtis reprobi*, id eſt, niſi aliqui inter vos ex infidelitate blaſphemantes, divina illa opera tribuant magicis artibus. Ad VI. S. Joannes non loquitur de notitia fidei, ſed de coniecturali tantum certitudine. Nam notitia fidei fundatur in revelatione Dei ex parte intellectus; ideo enim intellectu aſſentimur alicui rei per notitiam fidei, quia a Deo revelata eſt: notitia vero, de qua Apoſtolus agit, non fundatur in revelatione, ſed in ſigno, ſive effectu, quem in nobis experimur ex parte voluntatis, nimirum in charitate erga proximum. Ad VII. Charitas proximi ſignum eſt equidem, quo diſcipuli Chriſti ab aliis internoſcuntur; ſed tantum externum, quod non efficit certitudinem fidei divinae, ſed humanam tantum et coniecturalem; quia hoc ipſum ſine revelatione infallibiliter cognoſci nequit, an quis vere diligat proximum ut oportet.

CDLIX. Objicitur II. Authoritas Patrum. *Ac Patrum.* S. Augustinus Serm. CLV. alias VI. de verbis Apoſtoli ſcribit: *Siquis Spiritum Chriſti non habet, hic*

non eſt eius. Ecce adiuvante ipſius miſericordia, ſpiritum Chriſti habemus: ex ipſa delectatione iuſtitiae, integra fide, Catholica fide, Spiritum Dei nobis ineſſe cognoſcimus. Ergo iuſti, iuxta Auguſtinum, Catholica fide certi ſunt de ſua iuſtitia. II. IDEM Tract. LXXV. in Joan. *Tunc erit, ut poſſimus videre quod credimus. Nam et nunc eſt in nobis, et nos in illo: ſed hoc nunc credimus, tunc etiam cognoſcemus.* III. Et Lib. XIII. de Trinitate, Cap. I. *Fidem porro ipſam - - videt quisque in corde ſuo eſſe, ſi credit, vel non eſſe, ſi non credit.* Ergo etiam videt iuſtitiam. IV. S. HILARIUS in Cap. V. Matth. *Regnum coelorum, quod Dominus in ſe eſſe poſitum eſt profeſſus, vult ſine aliqua incertae voluntatis ambiguitate ſperari; alioqui iuſtificatio ex fide nulla eſt, ſi fides ipſa fiat ambigua.* V. S. AMBROSIUS Serm. V. *Quisquis illi fermento Chriſti haereſcit, efficitur et ipſe fermentum, tam ſibi utilis, quam idoneus univerſis, et de ſua certus ſalute, et de aliorum acquiſitione ſecurus.* Ergo. R. ad I. N. C. Illud *Catholica fide* non debet referri ad modum cognoſcendi, ſed ad ſignum et coniecturam. Non enim ſignificavit Auguſtinus, nos Catholica fide cognoſcere Spiritum Dei eſſe in nobis, quaſi Spiritum Dei eſſe in nobis eſſet obiectum fidei Catholicae; ſed dicit, nos ex delectatione iuſtitiae, atque ex fide Catholica, quam habere nos experimur, tamquam ex quibusdam ſignis colligere poſſe Spiritum Dei eſſe in nobis. Ad II. Chriſtum eſſe in nobis, et nos in illo, non ſignificat Chriſtum eſſe in nobis per gratiam ſanctificantem; ſed Chriſtum eſſe in Eccleſia ut caput in corpore, et Eccleſiam eſſe in Chriſto ut corpus unitum cum ſuo capite. Ad III. R. Quando credimus et diligimus, certiſſimi ſumus nos credere et diligere: ſed utrum actus illi ſint, quales eſſe oportet, et utrum ex gratia habituali proficiſcantur, ſine revelatione ſciri infallibi-

fallibiliter nequit. Ad IV. S. Hilarius loco cit. non loquitur de fide propriae iuſtificationis, quaſi unusquisque credere debeat, ſibi remiſſa eſſe peccata; ſed de fide reſurrectionis corporum, quae niſi certiſſima ſit, ita ut omnem dubitationem excludat, ſpes quoque nulla eſſe poterit. Ad V. S. Ambroſius loquitur de certitudine conditionali, non vero de abſoluta, ita ut ſenſus ſit, eum qui adhaeret Chriſto, certum eſſe de ſua ſalute, et de aliorum acquiſitione, ſi Chriſto vere adhaereat, et in illo permaneat.

CDLX. Ad ſolvendos alios Patrum textus, quos Proteſtantes perperam adducunt, notandum I^mo^, quod in eiusmodi locis ſolum agatur de remiſſione peccatorum in genere, non autem ſingulis applicata. II. Quod ſermo ſit ſolum de cognitione, aut certitudine coniecturali, vel de quibusdam tantum perſonis, quibus ſpeciali privilegio peculiaris revelatio ea de re facta ſit. III. Quod ſermo ſit de certitudine gratiae, quantum eſt ex parte Dei, et efficacia mediorum, quae a Deo ad conciliandam gratiam praeſcripta ſunt, vel etiam ex hypotheſi, ſiquis nimirum legitime utatur eiusmodi mediis a Deo praeſcriptis.

CDLXI. OBJICITUR III. Ratio. Certitudo fidelium de ſua iuſtitia fundatur in promiſſione divina cuilibet facta, et revelata in Scripturis, JOAN. Cap. III. *Qui credit in Filium, habet vitam aeternam.* Et ACT. Cap. XIII. *In hoc omnis qui credit, iuſtificatur:* atque in fidelitate Dei, qui ſtat ſuis promiſſis. Atqui certitudo fundata in hoc complexo, eſt certitudo fidei divinae. Ergo. R. D. M. Fundatur in promiſſione divina cuilibet facta absque omni conditione, N. M. In promiſſione divina conditionata, C. M. Et D. m. Eſt certitudo *Et rationem Theologicam.*

 fidei

fidei divinae circa veritatem promiſſionis conditionatae, C. m. Circa veritatem conditionis purificatae, N. m. Promiſſio iuſtificationis, etiam iuxta adverſarios, non abſoluta, ſed conditionata eſt; cum et ipſi ultro fateantur, a Deo neminem iuſtificari niſi vere poenitentem et credentem. Igitur ut certi ſimus certitudine fidei et abſoluta, quod a Deo nobis remiſſa fuerint peccata, debemus pariter infallibiliter certi eſſe, nos vere poenitere, et credere ſicut oportet. Quamvis enim fide divina credamus promiſſionem ex parte Dei nobis factam eſſe, Deumque in ſuis promiſſis eſſe fideliſſimum; nondum tamen ſumus certi, quod ex parte noſtra fecerimus illa quae Deus a nobis requirit, ut promiſſio divina compleatur, niſi id nobis per divinam revelationem innoteſcat; hoc autem cum in Scripturis nemini ſingillatim ſit revelatum, neque revelationem privatam ordinarie habeamus, ſequitur nos neutiquam habere certitudinem fidei de noſtra iuſtificatione, ſed certitudinem tantum coniecturalem, cui poteſt ſubeſſe falſum.

CDLXII. Dices I. Multi aſſignari poſſunt caſus, quibus homo de ſua iuſtificatione infallibiliter certus eſſe poteſt. Ergo. P. A. I^{mo}. Adultus qui baptizatur, diſpoſitionis ſuae optime conſcius: item peccator contritus, qui a Sacerdote abſolvitur, iuxta Catholicos de ſua iuſtitia certus redditur. II. Poteſt quis ſine ulla errandi formidine cognoſcere, ſe a longo tempore vitaſſe omnia peccata mortalia; quod iuxta Doctores Catholicos fieri nequit ſine gratia ſanctificante. Ergo ſine ulla formidine errandi poteſt cognoſcere ſe eſſe habitualiter iuſtum. III Martyres certi ſunt ſe pro Chriſto mortem oppetere, cum ſit ipſis propria intentio evidenter nota. Ergo ſine ulla formidine errandi perſuadere ſibi poſſunt, ſe eſſe in gratia, iuxta illud Joannis Cap. XV. *Maiorem hac dilectionem*

lectionem nemo habet, ut animam ſuam quis ponat pro amicis ſuis. R. N. A. Ad I. R. Adultus qui baptizatur, neque infallibiliter, neque ſtricte moraliter certus eſſe poteſt, quod de peccatis ſuis vere doleat, quod affectum ad peccatum grave non retineat, quod obicem non ponat effectui baptiſmi, aut quod miniſter debitam habeat intentionem. Similiter poenitens neque de propria diſpoſitione, neque de intentione ac iurisdictione Sacerdotis infallibiliter aut ſtricte moraliter certus eſſe poteſt. Ad II. N. A. Certitudinem habere poteſt conjecturalem, non ſtricte moralem, ac multo minus infallibilem, quod a longo tempore omnia peccata gravia vitarit; ut enim Propheta regius ait PSAL. XVIII. *Delicta quis intelligit?* Ad III. N. A. Martyres quidem certi eſſe poſſunt, exercere ſe opus ſummae charitatis, non autem quod habeant ſummam charitatem. Nam poteſt id opus eſſe etiam effectus imperfecti alicuius amoris erga Chriſtum, qui coniunctus ſit cum aliquo peccato mortali occulto; ſicut etiam accidit quibusdam haereticis, ut ſine vera charitate mori voluerint pro Chriſto, atque adeo etiam ex affectu aliquo erga Chriſtum, non tamen tali, qualem habere oportet.

CDLXIII. DICES II. Si habemus certitudinem nos fuiſſe rite diſpoſitos ad iuſtificationem, tunc poſſumus fide divina credere nos eſſe iuſtificatos. Atqui hanc certitudinem habemus. Ergo. P. M. Juxta Catholicos Doctores e duabus praemiſſis, quarum una eſt revelata et de fide, altera vero aliunde certa, poteſt inferri concluſio, quae ſit de fide, ut patet in hoc ſyllogiſmo: *Omnis Pontifex legitime electus, eſt verus Chriſti Vicarius, et Petri Succeſſor. Sed Clemens XIV. eſt legitime electus. Ergo eſt verus Chriſti Vicarius, et Petri Succeſſor.* Ubi minor non eſt revelata, et tamen concluſio eſt de fide,

Ergo etiam in hoc ſyllogiſmo: *Omnis qui credit in Chriſtum fide viva, iuſtificatur. Sed ego credo in Chriſtum fide viva. Ergo ego ſum iuſtificatus,* concluſio poterit eſſe de fide, licet minor propoſitio non ſit revelata, ſed tantum experimentaliter certa, R.D.M. Si habemus certitudinem moralem ſtricte talem, C.M. Si habemus certitudinem tantum coniecturalem, et late ſumptam, N.M. Et ſic diſt. min. N.C. Implicite revelata numquam poſſunt credi fide divina, ſi ſub explicite revelatis contineantur tantum probabiliter, aut late moraliter certo; ſola enim probabilitas non ſufficit, ut obiecta etiam explicite revelata credi poſſint; alias fides divina ſtare poſſet cum formidine et dubio. Contra vero implicite revelata poſſunt explicite credi fide divina, ſi ea contineri in explicite revelatis ſtricte moraliter certo conſtet. Tunc enim tanta habetur certitudo, quod ita contineantur, quanta regulariter ſufficit, ut ipſa obiecta explicite revelata credi poſſint ac debeant: neque enim ſemper expectari poteſt nova revelatio, aut evidentia metaphyſica de exiſtentia revelationis; alias nulla religio poſſet firmiſſime teneri, quia in nulla habetur evidentia metaphyſica omnium Myſteriorum ac dogmatum ad veram religionem pertinentium. Ad *probat.* C.A.N.C. et paritatem. Clementem XIV. eſſe legitime electum, ſtricte moraliter certo nobis conſtat, poſteaquam ab univerſa Eccleſia abſque probabili contradictione acceptatus fuit tamquam legitimus Pontifex. Quamvis enim in prima electione Cardinalium impedimentum aliquod irritans ipſam electionem interceſſiſſet, ſublatum tamen hoc fuiſſet per ſubſequentem Eccleſiae acceptationem. At vero minor propoſitio ſyllogiſmi poſterioris, *Sed ego credo in Chriſtum fide viva,* eſt certa certitudine tantum late tali, et coniecturali. Siquis enim conſideret artes daemonis, et illius deceptiones, proprium amo-

rem,

rem, caecitatem et infirmitatem, ac deniqúe ſimiles motus et ſenſus quandoque reperiri in ipſis peccatoribus, habet ſane non imprudentem rationem metuendi, ne adulterina ſit poenitentia, et fides charitate deſtituta.

CDLXIV. Dices III. Si infallibiliter certi non ſumus de iuſtitia noſtra, anxie ſemper dubitandum eſſet omnibus, an ſint in ſtatu gratiae vel peccati. Atqui hoc dici nequit. Ergo. R. Imo. Infallibiliter certi non ſumus, nos ex his parentibus progenitos eſſe, atque ex legitimo matrimonio; neque tamen idcirco anxie dubitamus, an ex adulterio, aut illegitimo thoro nati ſimus. Nimirum in humanis ſufficit ea certitudo, quae ordinarie haberi poteſt. Ergo etiam a pari, cum maior certitudo ordinarie haberi nequeat de iuſtitia noſtra, quam coniecturalis; ſufficit haec ad excludendam anxietatem, et dubium deponendum, quamvis potentiam formidandi, aut etiam actualem formidinem non ſemper penitus removeat. R. IIdo. N. M. Qui opinionem habet probabilem, et certitudinem coniecturalem de ſua iuſtitia, proprie loquendo non eſt dubius, neque ſuſpendit iudicium ſuum; ſed aſſentitur alterutri parti contradictionis, quamvis non ſine formidine errandi; confiditque ſe eſſe iuſtum, ac in divino auxilio et miſericordia certiſſimam ſpem collocat.

ARTICULUS III.

DE PRAEDESTINATIONE ET REPROBATIONE.

CONTROVERSIA I.

AN IN DEO DETUR CERTA ET IMMUTABILIS ALIQUORUM PRAEDESTINATIO AD GRATIAM ET GLORIAM?

CONTRA MANICHAEOS, PRISCILLIANISTAS &c.

CDLXV.

Quid ſit Praedeſtinatio? *Praedeſtinatio* generatim accipitur pro quavis praeordinatione, qua de rebus, antequam fiant, aliquid ſtatuitur, definitur, decernitur. Componitur ex particula *prae*, quae anteceſſionem ſignificat ſeu durationis et temporis, ſeu cauſalitatis: et ex verbo *deſtino*, quod proprie ſignificat mittere, conſtituere, definire, ordinare. Praedeſtinatio divina in ſenſu non nihil ſtrictiore ſignificat illam praeparationem, qua Deus alios ad gratiam et gloriam, alios vero ad aeternam damnationem deſtinat. Atque hinc S. AUGUSTINUS Tract. XLVIII. in Joan. ſcribit: *Quomodo ergo iſtis dixit, Non eſtis ex ovibus meis? Quia videbat eos ad ſempiternum interitum praedeſtinatos, non ad vitam aeternam ſui ſanguinis pretio comparatos.* Et VALENTINUM III. anno 855. celebratum, Can. III. *Fidenter fatemur praedeſtinationem electorum ad vitam, et praedeſtinationem impiorum ad mortem.* Noſtris temporibus uſus obtinuit, ut praedeſtinatio divina in bonam partem ſolummodo uſurpetur, pro electione ſcilicet, et deſtinatione aliquorum ad gratiam et gloriam.

CDLXVI.

CDLXVI. Praedeſtinationem divinam relate ad homines ita definit S. AUGUSTINUS Lib. de Dono Perſeverantiae; Cap. XIV. *Haec eſt praedeſtinatio Sanctorum, nihil aliud: praeſcientia ſcilicet et praeparatio beneficiorum Dei, quibus certiſſime liberantur, quicunque liberantur.* Dicitur I^mo^ *Praeſcientia*, id eſt, non ſcientia ſimplicis intelligentiae, quae tantum verſatur circa res mere poſſibiles; ſed ſcientia viſionis, quia verſatur circa ea quae abſolute futura ſunt, et ſcientiam mediam, ſive conditionalium ſupponit, praelucentem decreto praeparandi auxilia gratiae. II. *Praeparatio*, id eſt, aeterna in mente Dei diſpoſitio mediorum, quibus in tempore creaturam rationalem ad finem ſuum ultimum certiſſime dirigit ac conducit. III. *Beneficiorum Dei.* Quibus verbis intelligit potiſſimum S. Doctor praedeſtinationem ad gratiam, de qua una tantum ipſi res erat cum Pelagianis et Semipelagianis, quorum hic erat capitalis error, praedeſtinari hominem ad gratiam ex praeviſis naturae meritis, ſive futuris ſive etiam non futuris, et ex pio quodam affectu naturali ad credendum. IV. *Quibus certiſſime liberantur.* Quibus verbis et certitudo praedeſtinationis, et efficax gratiae virtus deſignatur ac commendatur, ſimulque innuitur, non definiri hic praedeſtinationem Angelorum, ſed hominum dumtaxat; quia Angeli nulli fuerunt miſeriae obnoxii, a qua opus eſſet ut liberarentur. V. *Quicunque liberantur.* Ut oſtendatur non omnes liberari, quia non omnes ſunt praedeſtinati ad gratiam et gloriam: et neminem actu ſalvari, niſi adiutum gratia efficaci. Quamvis enim poſſit quis cum gratia ſufficiente ſaluti ſuae conſulere, numquam tamen actu conſulet, ex malitia propriae voluntatis. *Juxta S. Auguſtinum.*

CDLXVII. Paulo aliter, modo autem quoad ſubſtantiam minime diverſo, praedeſtinationem relate ad *Et antiquiores Theologos.*

homines

homines et Angelos definiunt Theologi antiquiores. S. Thomas I. Parte, Quaeſt. XXIII. Artic. I. ſcribit: *Ratio tramsmiſſionis creaturae rationalis in finem vitae aeternae, praedeſtinatio nominatur.* Ubi per rationem transmiſſionis intelligit collectionem illam mediorum, qua Deus in tempore utitur ad perducendam creaturam rationalem ad vitam aeternam. Et in I. Sentent. Diſt. XL. Quaeſt. I. Artic. II. *Eſt praeparatio gratiae in praeſenti, et gloriae in futuro.* Scotus in I. Sentent. Diſt. XL. Quaeſt. unica: *Praedeſtinatio eſt electio creaturae rationalis, vel intellectualis ad gratiam et gloriam.* Et in III. Diſt. VII Quaeſt. V. *Praedeſtinatio eſt praeordinatio alicuius ad gloriam principaliter, et ad alia in ordine ad gloriam.*

Quotuplex ſit Praedeſtinatio.

CDLXVIII. Praedeſtinatio dividitur velut totum in ſuas partes, in praedeſtinationem ad gratiam et ad gloriam. Praedeſtinatio ad gratiam, eſt voluntas divina abſoluta et efficax dandi gratiam, ſive media ad aeternam ſalutem conducentia. Atque hinc vocari etiam ſolet *radicalis* praedeſtinatio ad gloriam, quia gratia eſt radix ac ſemen gloriae per praedeſtinationem intentae. Praedeſtinatio *formalis ad gloriam*, eſt voluntas abſoluta et efficax dandi gloriam. Utraque harum ſeorſim ſumpta, dicitur inadaequata; adaequata enim praedeſtinatio complectitur tum electionem creaturae rationalis ad gloriam, tum praeparationem mediorum ad illam obtinendam.

Praedeſtinatio pertinet ad intellectum, et voluntatem Dei.

CDLXIX. Communior Theologorum ſententia praedeſtinationem vult partim ad intellectum divinum, partim etiam ad voluntatem pertinere. Ad intellectum quidem quatenus continet diſpoſitionem mediorum, quibus creatura rationalis perducenda eſt ad ſalutem; praeſcire enim, diſponere, dirigere, proprium eſt intelle-

ctus

ctus: ad voluntatem vero, quatenus Deus ex affectu miſericordiae decernit electis dare gratias efficaces, et gloriam; miſereri enim ac decernere, voluntatis eſt. Hinc Scriptura, quando de divina praedeſtinatione agit, eos actus exprimit, qui partim ad intellectum, partim ad voluntatem pertinent. Sic ad ROM. Cap. VIII. ait Apoſtolus: *Quos praeſcivit, et praedeſtinavit conformes fieri imaginis Filii ſui.* Et ad EPHES. Cap. I. *Praedeſtinavit nos - - - ſecundum propoſitum voluntatis ſuae.*

CDLXX. Praedeſtinationem, non omnem quidem, ſed eam quae a Deo eſt rerum omnium Conditore ac proviſore ſuaviſſimo, negarunt quotquot ex Veteribus vel fatalem ex ſyderum influxu neceſſitatem invexerunt, ut Aſtrologi, Manichaei, Priſcillianiſtae; vel unumquemque hominum natura ſua bonum aut malum, ſalvandum vel reprobandum naſci, cum Valentino, Baſilide, Marcione arbitrati ſunt. Singularis quoque fuit AMBROSII CATHARINI ſententia. Is in Tractatu de Praedeſtinatione, quem durante adhuc Concilio Tridentino edidit, duos diſtinguit hominum ſalvandorum ordines. Primus eſt eorum, quos inſigniter electos ac praedeſtinatos vocat. Hos autem ante omnem meritorum praeviſionem praedeſtinatos eſſe contendit, quibus tanta et tam efficacia ac infallibilia ſalutis aſſequendae media Deus ex ſuo beneplacito largitur, ut fieri non poſſit, ut ad vitam non perducantur aeternam. Certitudinem huiusce praedeſtinationis Catharinus profluere vult non a ſcientia Dei tantum, ſed maxime a providentia, ſeu decreto ipſius efficaci, abſoluto et antecedente. Alter ſalvandorum ordo eſt eorum, qui communi providentiae relicti, ac communibus duntaxat auxiliis adiuti, praeſciuntur quidem a Deo ex meritis ſalvandi; at non ex ſpeciali decreto efficaci et abſoluto, antecedente omnem meritorum

Errores Sectariorum.

Singularis Catharini opinio.

prae-

praeviſionem. Horum numerum certum quidem eſſe ait ex praeſcientia, non vero ex ſpeciali Dei providentia. Caeterum dum Catharinus docet, aliquos eſſe quidem ſalvandos, ſed a Deo non praedeſtinatos, id non ſic intelligendum eſt, quaſi omnem omnino Dei praedeſtinationem ab iis qui ſalvi fiunt, removendam eſſe arbitretur, eisque putet quaſi fortuito gloriam obtingere; ſed hoc ſolum contendit, quosdam ad ſalutem pervenire non praedeſtinatos, praedeſtinatione videlicet gratuita, quae omnem meritorum praeviſionem antevertat, vi cuius ſingularia et infallibilia ſalutis aſſequendae media ſeligantur.

Reiicitur. CDLXXI. Verum Catharini haec opinio merito a Theologis reiicitur duplici ex capite. Imo Quia duplex hic in Deo praedeſtinandi modus nullum habet in Scripturis ac traditione fundamentum; de omnibus enim electis indiſcriminatim ait Chriſtus MATTH. Cap. XXV. *Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi.* IIdo. Quia nulla videtur eſſe in hoc ſyſtemate ſpecialis Dei praedilectio erga illos, qui ad ſecundum ſalvandorum ordinem pertinent. Haec enim ſpecialis praedilectio Dei neque ſe tenet ex parte finis, cum Deus ſerio velit omnes omnino homines ſalvos fieri: neque ſe tenet ex parte mediorum; cum non niſi communia et generalia ſalutis aſſequendae media huiusmodi ſalvandis concedantur. Neque reſpondere poteſt Catharinus, ſpecialem Dei praedilectionem ex eo elucere, quod Deus ex pura benignitate ea gratiae auxilia ſeligat, et conferat, quibus praevidet hominem conſenſurum, ac certo ſalvandum fore, cum nullam ille Scientiam mediam admiſerit.

Datur in Deo vera CDLXXII. CONCLUSIO I. Datur in Deo vera aliquorum praedeſtinatio ad gratiam et gloriam. Dixi aliquo-

aliquorum, quia non omnes ſunt praedeſtinati, ſed tantum aliqui, ut Chriſtus teſtatur MATTH. Cap. XX. *Multi ſunt vocati, pauci vero electi*: atque ipſa oſtendit experientia; conſtat enim non omnes iuſtos in ſanctitate finaliter perſeverare, ſed multos ab illa ante mortem excidere, perſeveraturos utique, ſi eſſent praedeſtinati, iuxta illud ad ROM. Cap. VIII. *Quos autem praedeſtinavit, hos et vocavit: et quos vocavit, hos et iuſtificavit: quos autem iuſtificavit, illos et glorificavit.* Prob. Concluſio Imo Authoritate Scripturarum. MATTH. Cap. XXV. ait Chriſtus: *Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi.* Ad EPHES. Cap. I. *Elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, ut eſſemus ſancti et immaculati in conſpectu eius in charitate. Qui praedeſtinavit nos in adoptionem filiorum per Jeſum Chriſtum in ipſum, ſecundum propoſitum voluntatis ſuae.* Prob. II. Authoritate Patrum. S. AUGUSTINUS Lib. de Dono Perſever. Cap. XXI. *Nimiae contentionis eſt praedeſtinationi contradicere, vel de praedeſtinatione dubitare.* Et Cap. XXIII. *Praedeſtinationis huius fidem, quae contra novos haereticos nova ſollicitudine nunc defenditur, numquam Eccleſia Chriſti non habuit.* S. PROSPER in Reſponſione I. ad Obiectiones Gallorum: *Praedeſtinationem Dei nullus Catholicus negat.* S. FULGENTIUS Lib. de Fide ad Petrum, Cap. XXXV. *Firmiſſime tene, et nullatenus dubites, omnes quos vaſa miſericordiae gratuita bonitate Deus facit, ante conſtitutionem mundi in adoptionem filiorum Dei praedeſtinatos eſſe a Deo.* Prob. III. Ratione Theologica. Quod Deus facit in tempore, illud ab aeterno facere decrevit, cum Deus nulli ſit mutationi obnoxius. Atqui non nullis hominibus dat gratiam et gloriam in tempore. Ergo illam dare hominibus iſtis decrevit. Atqui decretum illud eſt ipſa praedeſtinatio. Ergo.

aliquorum praedeſtinatio.

CDLXXIII.

Eaque certa ac immutabilis.

CDLXXIII. Conclusio II. Praedeſtinatio eſt certa atque immutabilis. Prob. I^mo. Authoritate Scripturarum. Joannis. Cap. X. ait Chriſtus: *Oves meae vocem meam audiunt: et ego cognoſco eas, et ſequuntur me: et ego vitam aeternam do eis, et non peribunt in aeternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea.* Quibus verbis ſignificatur ſumma certitudo rationis, qua in ſalutem aeternam diriguntur praedeſtinati. II. Authoritate S. Augustini, qui Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. VII. ſcribit: *Horum* (praedeſtinatorum) *ſi quisquam perit, fallitur Deus: ſed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus. Horum ſi quisquam perit, vitio humano vincitur Deus: ſed nemo eorum perit, quia nulla re vincitur Deus.* Ex quibus hoc inſtruitur argumentum. Tanta certitudine certum eſt, neminem praedeſtinatorum eſſe periturum, quanta certum eſt, Deum numquam eſſe fallendum, aut humano vitio vincendum. Atqui hoc certum eſt certitudine ſumma et infallibili. Ergo. Atque hinc S. Doctor praedeſtinationem definiens Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. XIV. ait, quod ſit *praeſcientia, et praeparatio beneficiorum Dei, quibus certiſſime liberantur, quicunque liberantur.* III. Ratione Theologica. Praedeſtinatio eſt actus intellectus et voluntatis divinae. Ergo quia Deus omnia novit, et quaecunque voluit fecit, certitudo praedeſtinationis quae oritur ex praeſcientia et decreto Dei, eſt ſumma et infallibilis. Eadem ratio oſtendit quoque praedeſtinationem eſſe immutabilem. Nam praedeſtinatio eſt voluntas Dei abſoluta et efficax conferendi gratiam et gloriam. Atqui voluntas Dei abſoluta et efficax eſt immutabilis; quod enim Deus ſemel vult, non poteſt illud non velle ab aeterno, nec poteſt deſinere velle aliquando quod ſemel voluit. Ergo.

CDLXXIV.

CDLXXIV. QUAERES I^mo. Quinam ſint effectus praedeſtinationis completae et adaequatae? R. generatim omnia illa beneficia gratuita, quae Deus ob merita Chriſti praeparavit praedeſtinatis ex voluntate efficaci illos perducendi ad beatitudinem. In ſpecie effectus praedeſtinationis communiter reducuntur ad tres claſſes. In prima ſunt bona ſupernaturalia, vocatio, iuſtificatio, et glorificatio. Ad vocationem internam, quae fit per gratiam praevenientem, revocantur praedicatio Evangelii, miracula, bona aliorum exempla, motus fidei, ſpei, charitatis, contritionis, quibus homo cooperatur gratiae excitanti ante iuſtificationem. Ad iuſtificationem pertinent omnia dona gratiae, quae illam conſequuntur usque in finem vitae, cuiusmodi ſunt auxilia gratiae actualis, opera meritoria, augmentum gratiae, perſeverantia finalis, remotio omnium occaſionum, in quibus ſuccumberet humana fragilitas. Ad glorificationem pertinet ipſa vita aeterna, caeteraque bona, quibus Beati in coelis fruuntur. In ſecunda claſſe ſunt bona naturalia, quae ex ſpeciali Dei providentia et amore ad vitam aeternam ordinantur, ut creatio, conſervatio, honeſta educatio, inſtructio, ingenua indoles, doctrina, aliaque naturae dona. In tertia claſſe ſunt mala poenae, afflictiones et calamitates huius vitae, quae iuſtis occaſionem offerunt exercendae ac perficiendae virtutis; immo ipſa etiam permiſſio peccati, non quidem per ſe et ratione ſui, ſed ratione ſubſequentium bonorum, quae Deus ſua virtute ac ſapientia novit eruere. Hinc Apoſt. ad ROM. Cap. VIII. ait: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui ſecundum propoſitum vocati ſunt Sancti.* Atque hanc veritatem perſpectam habuere Patres, praecipue AUGUSTINUS Lib. de Correptione et Gratia, Cap. IX. *Talibus Deus diligentibus eum omnia cooperatur in bonum; usque adeo prorſus omnia, ut etiam ſi*

Effectus praedeſtinationis adaequatae recenſentur.

qui eorum deviant et exorbitant, etiam hoc ipſum eis faciat proficere in bonum, quia humiliores redeunt atque doctiores. Diſcunt enim in ipſa via iuſta cum tremore ſe exultare debere, non ſibi arrogando tamquam de ſua virtute fiduciam permanendi.

Praedeſtinatio adultorum ordinarie alligata eſt certis mediis.

CDLXXV. Quaeres II. An praedeſtinatio adultorum ad gloriam, ſaltem ordinarie, alligata ſit certis mediis? R. Deus quidem non cuilibet medio particulari alligat ſalutem; alias qui vel ſemel diſſenſiſſet alicui auxilio, iam non eſſet praedeſtinatus: At neque etiam, ſaltem ordinarie, praedeſtinat ad gloriam affectu tam illimitato, ut ſi praedeſtinatus praevideretur diſſenſurus eſſe auxiliis, quae ipſi aliquando conferenda ſunt, eidem conferret alia et alia ſine ullo limite, quibus tandem ſalvaretur; ſed ſalutem alligat certo numero et qualitati intra unam vel plures determinatas ſeries auxiliorum, ita ut ſi homo illa omnia reſpueret, non acciperet alia et alia illimitate, ſed ſineretur tandem perire. Prob. Aſſertio I^mo^. Authoritate Scripturarum. Ad Rom. Cap. XI. ſcribit Apoſtolus: *Vide ergo bonitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, ſeveritatem: in te autem bonitatem Dei, ſi permanſeris in bonitate, alioquin et tu excideris. Sed et illi, ſi non permanſerint in incredulitate, inſerentur.* II. Petri Cap. I. *Quapropter fratres magis ſatagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem et electionem faciatis.* Apocalypsis Cap. III. *Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.* II^do^. Authoritate Theologorum, ac communi perſuaſione Fidelium, exiſtimantium hunc vel illum periturum fuiſſe, ſi his vel illis determinatis mediis bene non fuiſſet uſus ad ſalutem, v. g. ſi non fuiſſet religioſum ſtatum amplexus, ſi quaſdam peccandi occaſiones non vitaſſet. Confirmari etiam aſſertio poteſt ex

eo

eo, quod alias apud pleroſque tolleretur, vel ſa tem plurimum imminueretur ſtudium bonorum operum, curaque ſalutis tam propriae quam alienae. Neque dicas, quod explicari a nobis nequeat, quomodo Deus efficaciter tali modo velit finem, aut quomodo ſpecialiter ſit erga electos benevolus. Deus enim vult efficaciter electis gloriam conferre, ſed affectu limitato, et reſpiciente certa media. Eſt etiam Deus erga electos ſpecialiter benevolus, quod prorſus gratuito, atque ex mera miſericordia conferat illis gratias efficaces prae inefficacibus, quas poſſet conferre.

CDLXXVI. QUAERES III. Quantus ſit numerus hominum praedeſtinatorum? Reſp. S. THOMAS I. Parte, Quaeſt. XXIII. Artic. VII. tres recitat ſententias. Prima eſt, tot homines ſalvandos, quot Angeli ceciderunt. Sententiae huic favere videtur S. AUGUSTINUS Lib. XXII. de Civit. Dei, Cap I. *De mortali progenie merito iuſteque damnata* (Deus) *tantum populum gratia ſua colligit, ut inde ſuppleat et inſtauret partem, quae lapſa eſt, Angelorum: Ac ſic illa dilecta et ſuperna civitas non fraudetur ſuorum numero civium, quin etiam fortaſſis et uberiore laetetur.* Secunda eſt, tot homines ſalvandos, quot Angeli in veritate ſteterunt, ſeu quot ſunt Angeli beati. Tertia tot ſalvandos aſſerit, quot Angeli a Deo fuerunt creati. Verum haec omnia incerta eſſe ipſe S. DOCTOR loco cit. diſerte fatetur. *Sed melius*, inquit, *dicitur*, *quod ſoli Deo eſt cognitus numerus electorum in ſuperna felicitate locandus.* Hoc unum ex divinis Scripturis novimus, numerum electorum eſſe abſolute maximum. APOCALYP. Cap. VII. *Poſt haec vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis, ſtantes ante thronum, et in conſpectu Agni, amicti ſtolis albis, et palmae in manibus eorum.* Atque haec

Praedeſtinati pauciores ſunt reprobis.

de hominibus praedeſtinatis comparate ad Angelos. Quod ſi comparatio ſalvandorum hominum inſtituatur cum reprobis verae fidei expertibus, certa eſt atque indubitata Doctorum Catholicorum ſententia, numerum praedeſtinatorum incomparabiliter minorem eſſe numero reproborum; maxima enim pars hominum aut inanium Deorum cultui eſt mancipata, aut Judaica vel Mahometana ſuperſtitione polluta, aut haeretica tabe infecta; quibus proin nulla ſupereſt ſpes aeterna felicitate potiundi, niſi depoſito errore ad agnitionem veri Dei perducantur, aut ad unitatem Catholicam revertantur. Quin immo inter ipſos Catholicos, qui fuerunt ab initio conditae Eccleſiae, et futuri ſunt deinceps, plures eſſe reprobos quam electos, multo veriſimilius eſt. Prob. haec ultima aſſertio I^mo^ Authoritate Scripturarum. MATTH. Cap. XX. ait Chriſtus: *Multi ſunt vocati, pauci vero electi*. Atque haec dicuntur de iis, qui vocati venerant, et laboraverant in vinea, id eſt, de fidelibus. MATTH. Cap. III. in Eccleſia permixti ſunt mali cum bonis, ſicut in area miſcentur paleae cum tritico. Ergo ſicut in area maior eſt palearum numerus quam tritici, ita et in Eccleſia plures ſunt reprobi quam praedeſtinati. II^do^ Authoritate Patrum. S. CHRYSOSTOMUS Hom. XXIV. in Act. Apoſtolorum, ſeu ut perperam citari ſolet, Hom. XL. ad populum Antiochenum: *Quot putatis eſſe in hac civitate, qui ſalvi fiant? Non poſſunt inveniri in tot millibus centum, qui ſalventur. Quin et de his dubito. Quanta enim in iuvenibus malitia? Quantus in ſenibus tepor?* Quod utinam non de ſingulis Chriſtianorum civitatibus vere dici poſſet. S. AUGUSTINUS Lib. III. contra Creſconium, Cap. LXVI. *Ipſi boni verique Chriſtiani, qui per ſe ipſos multi ſunt, in comparatione malorum falſorumque itidem pauci ſunt. Sic multa grana quibus horrea magna complentur, pauca dicimus in compara-*

paratione palearum. S. GREGORIUS M. Hom. XIX. in Evang. *Multi ad fidem perveniunt, et ad coeleſte regnum pauci perducuntur. Ecce enim ad hodiernam feſtivitatem quam multi convenimus; parietes Eccleſiae implemus; ſed tamen quis ſciat quam pauci in illo electorum grege numerantur?* III. Ratione. Pauci mandata Dei cuſtodiunt, paucique poſt peccatum condignam agunt poenitentiam. Et quamvis plurimi, ſaltem ante mortem, Deo reconcilientur per Sacramenta; converſio tamen vera, ad mortem usque dilata, valde rara eſt, ac frequentiſſime ad minimum dubia: adeoque talis non eſt, quae plurimorum ſalutem vere probabilem nobis faciat. Vide plura hac de re apud CORNELIUM A LAPIDE, Comment. in Epiſt. S. Jacobi Cap. II.

OBJECTIONES.

CDLXXVII. OBJICITUR I. contra Imam Concluſionem, Paritas. Deus non praedeſtinavit Angelos. Ergo neque praedeſtinavit homines. P. A. Praedeſtinatio eſt praeparatio gratiae ex natura ſua efficacis et connexae cum conſenſu ſalutari. At talis gratia non fuit praeparata Angelis, utpote quos Deus reliquit in manu conſilii ſui. Ergo Deus non praedeſtinavit Angelos. P. M. Praedeſtinatus ſalvari certiſſime atque infallibiliter non poteſt, niſi gratia ſit ex natura ſua efficax. Ergo praedeſtinatio eſt praeparatio gratiae ex natura ſua efficacis, et connexae cum conſenſu ſalutari. *Confirmat.* Praedeſtinatio eſt propoſitum miſerendi. Sed propoſitum miſerendi, quod ſupponit miſeriam peccati in eo cuius Deus miſeretur, locum habere non potuit in Angelis, qui in veritate ſteterunt, peccati miſeriam numquam experti. Ergo. R. N. A. Ad *probat.* N. M. Praedeſtinatio eſt tantum praeparatio gratiae, qua certiſſime ſalvabitur praedeſtinatus, quicunque hic fuerit, ſive Angelus

Praedeſtinationem non evertit paritas,

gelus ſive homo. Ad huius *probat.* N. A. Ut praedeſtinatus infallibiliter ſalvetur per auxilia indifferentia, et de ſe non connexa cum conſenſu ſalutari et gloria aeterna, ſufficit quod Deus praeſciat, praedeſtinatum conſecuturum eſſe ſalutem per illa auxilia, ſi conferantur. Tunc enim praedeſtinatus per illa auxilia, quantumcunque ex natura ſua repudiabilia ſint, tanta certitudine ſalutem reipſa conſequetur, quanta certitudine Deus novit omnia quae novit. Ad *confirm.* D. M. Praedeſtinatio relate ad homines, eſt propoſitum miſerendi, C. M. Relate ad Angelos, N. M. Eſſentia praedeſtinationis et Angelis et hominibus communis habetur per praeparationem mediorum, quibus creatura rationalis in finem vitae aeternae infallibiliter in tempore tranſmittitur.

Sequela, CDLXXVIII. Objicitur II. Sequela. Si datur in Deo praedeſtinatio aliquorum, valebit illud dilemma, quo aliquem in ſuo monaſterio fuiſſe turbatum, ac deſerta religioſa vita ad ſaeculum rediiſſe memorat S. Augustinus Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. XV. Vel ſum praedeſtinatus, vel non: ſi ſum praedeſtinatus, ſalutem certiſſime conſequar, tametſi genio meo indulgeam: ſi vero non ſum praedeſtinatus, quidquid boni egero, tandem deſerente gratia aeternum peribo. Atqui hoc dilemma hominem in ſocordiam, aut deſperationem coniicit. Ergo. R. N. M. Sicut infallibilis Dei praeſcientia non extinguit in nobis ſtudium ſectandae virtutis, neque in deſperationem nos coniicit, quia res futuras ſupponit, non autem facit: ita nec praedeſtinatio, quae ſupponit praeſcientiam futurorum ſub conditione meritorum gratiae; nemo enim eligitur ad gloriam, niſi ut obtinendam per bona opera, libere ac perſeveranter facienda: unde omnes qui ea non faciunt, et in peccato moriuntur, certo damnabuntur. Verum

quam

quam facile a nobis, tam difficile dilemma illud eliditur in eorum ſententia, qui Scientiam mediam omnino reiiciunt, et praedeſtinationem ad gloriam minime dependere volunt a praeviſis gratiae meritis. Neque enim ſufficit, ſi reſpondeatur, Deum praedeſtinando ad finem, praedeſtinare quoque ad media, quae ſunt ad finem obtinendum neceſſaria: ideoque praedeſtinatos non tantum finem, ſed media etiam ad illum conſequendum opportuna a Deo recepturos eſſe. Nam qui hoc dilemmate utitur, argumentum facile urgere poterit, dicendo: Vel Deus abſolute decrevit ea gratiae media, ſive auxilia mihi conferre, vel non: Si decrevit; ea, quidquid egero, certiſſime accipiam: ſi non decrevit; ea certiſſime non accipiam. Ergo omnis mea cura et ſollicitudo inutilis eſt.

CDLXXIX. Objicitur III. Libertas arbitrii. Praedeſtinatio tolleret libertatem hominis. Ergo praedeſtinatio non datur. P. A. Praedeſtinatio eſt ſoli Deo libera, et ad ſalutem eſſentialiter requiſita. Ergo nullus, ſi non habet, poteſt eam acquirere: nullus, ſi habeat, poteſt eam amittere. Ergo praedeſtinati neceſſario ſalvantur, reprobi vero neceſſario damnantur. R. N. A. Ad *probat.* D. A. Ita tamen ut ſimul dependeat a Scientia media, quae ab homine poteſt impediri, C. A. Ut non ita dependeat, N. A. et Conſeq. Deo equidem liberrimum eſt, ſuppoſita Scientia media de conſenſu ſalutari, Petrum praedeſtinare, eique efficacia gratiae auxilia conferre: At vero Petrus hanc ipſam Scientiam mediam de conſenſu, ſine qua non daretur praedeſtinatio, impedire poteſt, facereque, ut a Deo praevideatur diſſenſurus magis quam conſenſurus gratiae ſibi conferendae. Similiter poteſt quis praedeſtinationem acquirere, ſive facere ut ab aeterno ſit praedeſtinatus; non quidem abſolute, ſed facta gemina ſuppoſitione. I^mo^, quod Deus confe- *Libertas arbitrii,*

conferat illi gratiam vere ſufficientem ad perſeverandum finaliter in accepta iuſtitia. II[do]. Quod Deus finaliter perſeverantes velit praedeſtinare; quae utraque conditio in hac providentia certiſſime eſt purificata, ut oſtendimus Articulo I. de Gratia. Quamvis itaque praedeſtinati neceſſario ſalventur, ac reprobi neceſſario damnentur, non tamen idcirco liberum hominis tollitur arbitrium; quia qualiſcunque haec neceſſitas eſt mere conſequens, ſupponens liberum exercitium humanae voluntatis.

CDLXXX. Dices I. Praedeſtinatio eſt certa et immutabilis. Ergo ſalus praedeſtinati eſt certa et infallibilis. Ergo eſt neceſſaria. *Confirm.* Deus non poteſt velle damnationem aeternam praedeſtinati. Ergo praedeſtinatus non poteſt eam incurrere peccando mortaliter. Ergo neceſſario ſalvatur. R. C. A. D. C. Ergo ſalus praedeſtinati eſt certa certitudine extrinſeca, reſultante ex decreto praedeſtinativo, quod ſupponit Scientiam mediam de conſenſu libere futuro, C. C. Certitudine intrinſeca, a mediis petita quibus praedeſtinatus in finem vitae aeternae dirigitur, atque independenter ab operibus praedeſtinati ſaltem conditionate praeviſis, N. C. Electi non praedeſtinantur ad gloriam qualicunque modo obtinendam, ſed ad gloriam obtinendam per merita, per bona opera libere facta, et mediis ex ſe repudiabilibus, licet effectum infallibiliter habituris. Ad *confirm.* N. A. Cum praedeſtinatus poſſit peccare mortaliter, Deus poteſt ei velle damnationem aeternam, et re ipſa ei vult, quando peccat mortaliter; ſed hanc ei vult conditionate tantum, ſi nimirum in ſtatu peccati mortalis ex hac vita decedat: quae conditio numquam purificabitur, ſecus a Deo praedeſtinatus non fuiſſet.

CDLXXXI. Dices II. Praedeſtinatus non poteſt Deum graviter offendere. Ergo non eſt liber ad peccandum.

candum. P. A. Praedeſtinatus non poteſt amittere amicitiam Dei. Ergo non poteſt Deum graviter offendere. P. A. Suppoſita praedeſtinatione, Deus non poteſt amplius hominem praedeſtinatum odiſſe. Ergo. R. N. A. Petrus, Magdalena, Zachaeus, aliique quam plurimi, praedeſtinati certe fuerunt, non in tempore primum, ſed ab aeterno; neque tamen idcirco minus graviter Deum offenderunt ante ſuam converſionem. Ad *prob.* N. A. Ad huius *prob.* D. A. Deus non poteſt hominem praedeſtinatum amplius odiſſe perpetuo, C. A. Pro aliquo tempore, nimirum praeſentis iniuſtitiae, N. A. Et D. C. Ergo non poteſt amicitiam Dei amittere per peccatum qualecunque, N. C. Per peccatum finale, ſubd. Potentententia conſequente, et in ſenſu compoſito praedeſtinationis, C. Conſeq. Potentia antecedente, et in ſenſu diviſo, N. C.

CDLXXXII. Objicitur IV. contra II^dam Concluſionem, Mutabilitas praedeſtinationis. · Praedeſtinatio et liber vitae idem ſunt. Atqui liber vitae non eſt immutabilis; qui enim in eo conſcripti ſunt, poſſunt deleri, et qui ex eo deleti ſunt, poſſunt iterum inſcribi. Ergo praedeſtinatio non eſt immutabilis. P. m. I^mo. Moyſes Exodi Cap. XXXII. Deum Iſraelitico populo iratum ita alloquitur: *Aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facis, dele me de libro tuo, quem ſcripſiſti.* II^do Ad Rom. Cap. IX. *Optabam ego ipſe anathema eſſe a Chriſto pro fratribus meis.* III. Psal. LXVIII. *Deleantur de libro viventium: et cum iuſtis non ſcribantur.* IV. Joan. Cap. XVII. ait Chriſtus: *Quos dediſti mihi, cuſtodivi: et nemo ex iis periit, niſi filius perditionis. Confirm.* Eccleſia die Cinerum rogat Deum, *Ut omnium Fidelium nomina beatae praedeſtinationis liber adſcripta retineat.* Ergo Eccleſia ſupponit, poſſe aliquos

Aut mutabilitas decreti divini.

de libro vitae deleri. R. D. M. Praedeſtinatio et liber vitae ſimpliciter dictus ſunt idem, C. M. Praedeſtinatio et liber vitae ſecundum quid ſunt idem, N. M. Liber vitae ſimpliciter et ſtricte ſumptus nihil aliud eſt, quam ipſa Dei notitia, qua firmiter retinet ſe aliquos praedeſtinaſſe ad vitam aeternam. Sicut enim inter homines fieri ſolet, ut illi qui ad aliquid eliguntur, conſcribantur in libro, utpote milites, Conſiliarii, vel Senatores, qui idcirco etiam dicebantur *Patres Conſcripti:* ita etiam conſcriptio, ſeu annotatio, non externa et materialis, ſed intelligibilis in ipſa divina mente, eorum qui praedeſtinati ſunt ad gloriam aeternam, dicitur liber vitae. Quoniam ſicut liber, ſeu ſcriptura libri eſt ſignum rerum in ea deſcriptarum: ita etiam memoria alicuius rei dicitur quaſi quaedam tabula, in qua res deſcripta continetur. Pari ratione notitia reproborum dici poſſet liber mortis; ſed Scriptura abſtinet ab hoc loquendi modo, quamvis abſolute nihil obſtet, quo minus etiam liber mortis in Deo conſtituatur; cum inter homines etiam deſcribi ſoleant qui ad mortem damnandi ſunt. Porro librum hunc vitae ſimpliciter ac ſtricte ſumptum, immutabilem omnino eſſe, idemque dicere quod praedeſtinatio ad finalem perſeverantiam et gloriam aeternam, rationes a nobis in probatione allatae manifeſte evincunt. Liber vitae ſecundum quid, et late talis, eſt notitia Dei, qua novit omnes qui ius ad vitam aeternam aliquando habituri ſunt per iuſtificationem, ſive omnes qui aliquando iuſtificandi ſunt, quamvis non omnes in ſtatu gratiae perſeveraturi ſint. Atque hic liber late talis diſcrepat a praedeſtinatione, eſtque mutationi obnoxius, cum poſſint deleri qui inſcripti erant, iterumque inſcribi qui iam deleti fuerunt.

CDLXXXIII. Ad Imum itaque R. cum communiſſima Intepretum, Moyſem haec verba protuliſſe ex ardenti

denti zelo pro ſalute populi Iſraelitici, per quamdam exaggerationem et hyperbolem, probe gnarus ſe non delendum ex libro vitae; eoque modo Deum rogavit, quo amantes vel amici, qui dum aliquid ab amico precibus extorquere volunt, conditiones adiiciunt, quas probe ſciunt ſtricte moraliter impoſſibiles eſſe, ut v. g. aut hoc fac, aut occide me, quia niſi annueris, vivere non poſſum. Ad II. eadem eſt reſponſio, niſi cum Vaſquio dicatur, Apoſtolum loqui de tempore, quo adhuc erat in Judaiſmo, et quo Judaicae legis zelo, a Chriſto perpetuo ſeparatus eſſe cupiebat, ratus Chriſti doctrinam legi divinae contrariam eſſe. Ad III. R. Sermonem ibi eſſe de libro vitae late tali et ſecundum quid, in quo non praedeſtinati, ſed iuſti tantum conſcripti ſunt, ſecundum praeſentem ſolummodo iuſtitiam. Ad IV. R. per verba, *Quos dediſti mihi*, non denotari electos, ſeu praedeſtinatos ad gloriam, ſed electos tantum ad audiendam Chriſti doctrinam, et Apoſtolatum. Ad *confirm.* C. A. N. C. Eccleſia rogat, ut nullus fidelium deleatur umquam e libro vitae late tali, in quo deſcripta ſunt nomina iuſtorum ſecundum praeſentem iuſtitiam: quod ſi fiat, certiſſime inſcripti erunt libro vitae praedeſtinatorum.

CDLXXXIV. Dices I. Scriptura ſatis videtur inſinuare, ipſos etiam praedeſtinatos poſſe ſalute excidere. Ergo praedeſtinatio non eſt certa et immutabilis. P. A. I^mo^. Apocalyp. Cap. III. dicitur: *Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.* II^do^. II. Petri Cap. I. *Satagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem et electionem faciatis.* Ergo praedeſtinatio in ſe non eſt certa; ſed certa fieri debet per bona opera. III. I. ad Cor. Cap. IX. ait Apoſtolus: *Caſtigo corpus meum, et in ſervitutem redigo: ne forte*

eum

cum aliis praedicaverim, ipſe reprobus efficiar. Ergo cum Apoſtolus ipſe de ſua praedeſtinatione timuerit, praedeſtinatio non eſt certa. R. N. A. Ad I. R. Corona, de qua loquitur B. Joannes, non eſt gloria coeleſtis, ſed fides, obedientia, conſtantia in bono, ita ut ſenſus ſit: Retine conſtanter quod habes, nempe fidem, charitatem, zelum, patientiam, caeteraſque virtutes hactenus obtentas, ut nemo adimat mercedem virtuti tuae, ſi perſeveraveris, promiſſam et praeparatam. S. THOMAS citatum locum aliter interpretatur, dum Parte I. Quaeſt. XXIII. Artic. VI. ad Imum ſcribit: *Corona dicitur eſſe alicuius dupliciter. Uno modo ex praedeſtinatione divina, et ſic nullus coronam ſuam amittit. Alio modo ex merito gratiae. Quod enim meremur quodammodo noſtrum eſt. Et ſic ſuam coronam aliquis amittere poteſt per peccatum mortale ſequens. Alius autem illam coronam amiſſam accipit, in quantum loco eius ſubrogatur. Non enim permittit Deus aliquos cadere, quin alios erigat.* Ad II. R. praedeſtinationem immutabilem eſſe atque certam in ſe, reſpectu noſtri autem eſſe incertam. Atque hinc ſollicite nobis cavendum eſt, ne culpa noſtra decretum praedeſtinativum ab aeterno non extiterit; cum Deus neminem praedeſtinaverit, niſi quem praevidit gratiis ipſi conferendis cooperaturum. Ad III. C. A. N. C. Ex eo id unum legitime inferri poteſt, Apoſtolum eo tempore, quo haec ſcripſit, nondum habuiſſe revelationem, plenamque certitudinem de aeterna ſua ſalute.

CDLXXXV. DICES II. Homo praedeſtinatus poteſt graviter peccare, et antequam cum Deo in gratiam redeat, poteſt v. g. ab inimico ſuo interfici, ſicque damnari. Ergo praedeſtinatio non eſt certa et immutabilis. *Confirm.* Reprobus poteſt facere, ut ſit praedeſti-

natus

natus, iuxta illud Auguſtini: *Si non es praedeſtinatus, fac ut praedeſtineris.* Ergo etiam praedeſtinatus poteſt facere, ut ſit reprobus. R. D. A. Poteſt id fieri in ſenſu diviſo, C. A. In ſenſu compoſito, ita ut coniungatur mors in ſtatu peccati mortalis cum ipſa praedeſtinatione, N. A. Si ponatur praedeſtinatum mori in peccato mortali, neceſſario fit ſenſus compoſitus, adeoque hypotheſis eſt impoſſibilis. Ad *confirm.* R. textum illum in Auguſtini Operibus non inveniri: et quam parum reprobus fieri poteſt praedeſtinatus, tam parum praedeſtinatus fieri poteſt reprobus, quin libero arbitrio quid decedat. Cum enim noſtro concipiendi modo Scientia media praeluceat decreto praedeſtinativo aut reprobativo, poſito quod per illam Petrus praevideatur conſenſurus, Judas diſſenſurus auxiliis gratiae, Petrus non poteſt non conſentire, Judas non diſſentire, potentia nimirum conſequente ac ſupponente liberum ipſorum exercitium; cum res ex ſuppoſito quod ſit, non poſſit non eſſe. Quonam autem ſenſu poſſit quis praedeſtinationem acquirere, ſeu facere ut ab aeterno ſit praedeſtinatus, paulo ante diximus, Num. CDLXXIX.

CONTROVERSIA II.

AN QUIS INFALLIBILITER CERTUS ESSE POSSIT DE SUA PRAEDESTINATIONE, ET PERSEVERANTIA FINALI?

CONTRA PROTESTANTES.

CDLXXXVI.

Perſeverantia finalis in gratia eſt magnum ac ſpeciale Dei donum, quo actu in gratia perſeveratur uſque in finem, quo ſcilicet vita iſta finitur. De duplici perſeveran- *Quid ſit donum Perſeverantiae?*

ſeverantia, paſſiva nimirum et activa, frequenter loquitur S. Auguſtinus, praecipue in libris de Dono Perſeverantiae, ac de Correptione et Gratia. Perſeverantia finalis *paſſiva* habetur per coniunctionem mortis cum gratia ſanctificante: *active* ſumpta, eſt continuatio in bonis operibus uſque in finem per efficacia gratiae actualis auxilia. Utramque hanc perſeverantiam eſſe magnum ac ſpeciale Dei donum, Eccleſia iam dudum contra Semipelagianos definivit, atque ipſa etiam ratio oſtendit; tum quia ſingularis eſt Dei benignitas ac miſericordia, quod hominem ex hac vita tunc rapiat, cum in ſtatu gratiae eſt: tum quia in multis quotidie offendimus omnes, ac tam frequentes ſunt prolapſiones ac negligentiae noſtrae, ut pro ſpeciali Dei beneficio haberi debeat, quod his non obſtantibus gratiam conferre dignetur, per quam et bonum incipere, atque in eo uſque in finem perſeverare valeamus.

Errores Sectariorum.

CDLXXXVII. Proteſtantes, qui a Fidelibus fidem propriae iuſtificationis exigunt, pariter docent, poſſe ac debere quemlibet fidelem infallibiliter certum eſſe de ſua praedeſtinatione, et perſeverantia finali in gratia. Ita Calvinus Lib. III. Inſtit. Cap. II. Paragr. XVI. Bucerus in Colloquio Ratisbonenſi. Kemnitius in Examine Conc. Trident. Seſſ. VI. Cap. XII. Theodorus Beza in Expoſitione ſua ait, nos ſcire poſſe an ſimus praedeſtinati ad ſalutem, eſſeque certos de glorificatione quam expectamus, certos, inquam, non tantum per noſtram phantaſiam, ſed per concluſiones aeque certas, ac ſi coelum conſcendiſſemus ad audiendum hoc decretum ex ore Dei. Subiungit dein, cum perſeverantia fidei ſit ad ſalutem neceſſaria, et cum certi ſimus de noſtra praedeſtinatione, certos nos etiam eſſe de glorificatione indiſſolubili vinculo annexa: adeoque nec de perſeverantia finali,

nec

nec de ſalute dubitare poſſe. Verum contra commentitiam hanc ſecuritatem et fidem ſit gemina Concluſio.

CDLXXXVIII. Conclusio I. Nullus ſine ſpeciali Dei revelatione poteſt, aut debet infallibiliter eſſe certus de perſeverantia ſua finali in gratia. Prob. I. Authoritate Scripturarum, quae hortantur nos ad timorem amittendae ſalutis. I. ad Cor. Cap. X. *Qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat.* Ad Philip. Cap. II. *Cum metu et tremore veſtram ſalutem operamini.* Psal. II. *Servite Domino in timore: et exultate ei cum tremore.* Atqui ſi fideles omnes infallibiliter certi eſſe poſſent aut deberent de perſeverantia ſua finali in gratia, nullam prorſus timendi cauſam haberent, cum certum ſit, Deum perſeverantibus in iuſtitia aeternam felicitatem promiſiſſe, eumque in ſervandis promiſſis ſuis eſſe fideliſſimum. Ergo. II. Authoritate Patrum. S. Hieronymus Lib. II. adv. Pelagianos: *Ne beatum dixeris quempiam ante mortem; quamdiu enim vivimus, in certamine ſumus: quamdiu in certamine, nulla eſt certa victoria.* S. Augustinus Lib. XI. de Civit. Dei, Cap. XII. de iuſtis adhuc viventibus ſcribit: *Licet de ſuae perſeverantiae praemio certi ſint, de ipſa tamen perſeverantia ſua reperiuntur incerti. Quis enim hominum ſe in actione profectuque iuſtitiae perſeveraturum uſque in finem ſciat, niſi aliqua revelatione ab illo fiat certus, qui de hac re iuſto latentique iudicio non omnes inſtruit, ſed neminem fallit?* S. Gregorius M. aut quicunque demum fuerit illius Commentarii Author, Lib. VI. in primum Regum: *Quia iudicium omnipotentis Dei imperſcrutabile eſt, unde veniat et quo vadat, homo neſcit; quia ſciri non poteſt, an quis in gratia quam recipit, perſeverare in perpetuum debeat.* III. Authoritate Tridentini, quod Seſſ. VI. Can. XVI. ait:

Nullus infallibiliter certus eſt de ſua perſeverantia finali in gratia.

ait: *Siquis magnum illud uſque in finem perſeverantiae donum ſe certo habiturum abſoluta et infallibili certitudine dixerit, niſi hoc ex ſpeciali revelatione didicerit; anathema ſit.* Et Cap. XIII. *Similiter de perſeverantiae munere, de quo ſcriptum eſt: Qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit, - - nemo ſibi certi aliquid abſoluta certitudine polliceatur: tametſi in Dei auxilio firmiſſimam ſpem collocare et reponere omnes debeant. Deus enim, niſi ipſi illius gratiae defuerint, ſicut coepit opus bonum, ita perficiet, operans velle et perficere.* IV. Ratione Theologica. Donum perſeverantiae finalis non cadit ſub meritum de condigno, ut oſtendimus Tomo IV. Num. CCXLII, quia Deus numquam promiſit operibus iuſti perſeverantiam finalem in gratia tamquam mercedem operum bonorum. Ergo praeſcindendo a ſpeciali Dei revelatione, nemo poteſt infallibiliter certus eſſe de perſeverantia ſua finali in gratia. Conſequentia eſt certa; cum enim finalis perſeverantia homini nullo modo debeatur, neque liberalis Dei promiſſio umquam facta fuerit, non apparet unde infallibilis haec certitudo haberi poſſit.

CDLXXXIX. Caeterum Deus non promiſiſſe perſeverantiae donum ex eo capite videtur, quia eiusmodi promiſſio foveret ſocordiam, quae ex peccato originis quodammodo naturalis nobis eſt, foretque nobis occaſio reſpiciendi retro, et numerandi bona opera, forte etiam heroice facta, propter quae iam ſecure quieſcendum arbitraremur; cum tamen perſeverantia viatoris ſit ſemper proficere, et ad patriam coeleſtem continuo anhelare. Quamquam autem donum perſeverantiae non cadat ſub meritum de condigno, poſſumus tamen illud mereri de congruo, non habente infallibiliter effectum, bonis operibus et continua vigilantia, ne quid committamus quod

Deo

Deo diſpliceat. Atque hinc S. AUGUSTINUS Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. VI. ait: *Hoc Dei donum ſuppliciter emereri poteſt*, id eſt, ſupplici oratione obtineri ex Dei miſericordia.

CDXC. CONCLUSIO II. Nullus ſine ſpeciali Dei revelatione poteſt, aut debet infallibiliter certus eſſe de ſua praedeſtinatione. Prob. I. Authoritate Scripturarum. ECCLESIASTIS Cap. IX. dicitur: *Neſcit homo, utrum amore an odio dignus ſit: ſed omnia in futurum ſervantur incerta.* II. PETRI Cap. I. *Satagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem et electionem faciatis.* II. Authoritate Patrum. S. AUGUSTINUS Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. XIII. ſcribit: *Quis enim ex multitudine fidelium, quamdiu in hac mortalitate vivitur, in numero praedeſtinatorum ſe eſſe praeſumat?* Et Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. XIII. *Ad quam vocationem* (ſecundum propoſitum) *pertinere nullus eſt homo ab hominibus certa aſſeveratione dicendus, niſi cum de hoc ſaeculo exierit: in hac autem vita humana, quae tentatio eſt ſuper terram, qui videtur ſtare, videat ne cadat.* Author librorum de Vocatione Gentium, Lib. II. Cap. ult. *In remotiſſimo ab humana cognitione ſecreto praefinitio huius electionis abſcondita eſt. Et de nullo ante ipſius finem pronunciari poteſt, quod in electorum gloria ſit futurus, ut perſeverantem humilitatem utilis metus ſervet, et qui ſtat, videat ne cadat.* S. BERNARDUS, quem Proteſtantes in materia de Juſtificatione magni facere ſolent, Serm. I. de Septuageſima ait: *Quis poteſt dicere, Ego de electis ſum, ego de praedeſtinatis ad vitam, ego de numero electorum? certitudinem utique non habemus, ſed ſpei fiducia conſolatur nos.* III. Authoritate TRIDENTINI,

Ac de ſua praedeſtinatione.

quod Seſſ. VI. Can. XV. ait: *Siquis dixerit, hominem renatum et iuſtificatum teneri ex fide ad credendum ſe certo eſſe in numero praedeſtinatorum; anathêma ſit.* Et Cap. XII. *Nemo quoque, quamdiu in hac mortalitate vivitur, de arcano divinae praedeſtinationis myſterio uſque adeo praeſumere debet, ut certo ſtatuat, ſe omnino eſſe in numero praedeſtinatorum; quaſi verum eſſet, quod iuſtificatus aut amplius peccare non poſſit, aut ſi peccaverit, certam ſibi reſipiſcentiam promittere debeat. Nam niſi ex ſpeciali revelatione ſciri non poteſt, quos Deus ſibi elegerit.* IV. Ratione Theologica. I[ma] eſt. Nemo poteſt eſſe infallibiliter certus de ſua perſeverantia finali in gratia, ut paulo ante oſtendimus. Ergo nullus poteſt eſſe infallibiliter certus de ſua praedeſtinatione; quia praedeſtinatio neceſſario involvit perſeverantiam finalem, cum nullus ſit a Deo praedeſtinatus, niſi quem ille finaliter in gratia perſeveraturum eſſe praeviderit. II[da]. Neque ordinarie per revelationem privatam, neque publicam in Scripturis habetur, fideles omnes, aut quemcunque hominem ſingillatim, eſſe praedeſtinatos. Ergo id neque credi poteſt, neque debet fide divina. Alias rationes, quae huc facile transferri poſſunt, vide Artic. II. Controverſia VI. Caeterum Deus hoc praedeſtinationis arcanum ſibi reſervaſſe cenſendus eſt, ad demiſſionem animi in praedeſtinatis conſervandam, et deſperationem in reprobis impediendam.

OBJECTIONES.

Contrarium non evincitur ex Scripturis.

CDXCI. OBJICITUR I. contra utramque Concluſionem, Authoritas Scripturarum. JACOBI Cap. I. dicitur: *Poſtulet in fide nihil haeſitans.* Et MARCI Cap. XI. *Omnia quaecunque petitis, credite quia accipietis, et evenient vobis.* Ergo credere debemus donandam no-

bis

bis eſſe perſeverantiam, ac proinde nos etiam eſſe praedeſtinatos. II^{do}. I. JOAN. Cap. V. *Haec ſcribo vobis, ut ſciatis quoniam vitam habetis aeternam, qui creditis in nomine Filii Dei.* III. Ad EPHES. Cap. I. *Credentes ſignati eſtis Spiritu promiſſionis Sancto, qui eſt pignus haereditatis noſtrae.* At qui pignus habet, certus eſt de haereditate. IV. I. ad THESSALON Cap. I. Apoſtolus ait: *Scientes Fratres, dilecti a Deo, electionem veſtram.* V. II. ad TIMOTH. Cap. IV. *Bonum certamen certavi, curſum conſummavi, fidem ſervavi. In reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiae.* Ergo certi eſſe poſſumus ac debemus de noſtra perſeverantia et praedeſtinatione. R. C. A. N. C. Oratio in fide optime cohaerere poteſt cum incertitudine de re illa adipiſcenda, quae petitur; fide enim divina credere quidem tenemur, Deum et praeſtare poſſe quae petimus, et verbis ſuis certiſſime ſtaturum, modo nullus ſit defectus ex parte noſtra. At vero fide divina credere nec poſſumus, nec debemus, nos omnia praeſtitiſſe aut praeſtituros, quae Deus a nobis exigit: aut nos orare prout oportet, orationem noſtram gratiae ſupernaturalis auxilio elici, eamdem ſatis ferventem ac duraturam eſſe, ſine qua tamen perſeverantia finalis non impetratur. Ad II. R. eos qui credunt in nomine Filii Dei, non habere vitam aeternam in re, ad quod requiritur ipſa finalis perſeverantia in fide et charitate; ſed tantum in ſpe. Ad III. D. m. Certus eſt infallibiliter de haereditate, ſi pariter infallibiliter certus ſit, pignus illud a ſe numquam amittendum eſſe, C. m. Secus, N. m. et Conſeq. Multi, poſteaquam fidem Deo datam per plures annos ſervarunt, naufragium tandem fidei et charitatis fecerunt, ſicque miſere aeterna exciderunt ſalute. Unde igitur haec infallibilis certitudo habebitur? Ad IV. R. Apoſtolum vel loqui tantum de electione Theſſalonicenſium ad vocationem fidei Evangelicae;

gelicae; vel ſi de electione ad gloriam illi ſermo eſt, ſpem dumtaxàt ſuam ac fiduciam, non vero plenam de illorum ſalute certitudinem declarat. Ad V. R. Apoſtolum loqui de ſua praedeſtinatione vel ex ſpeciali, quam tunc habuit, revelatione, vel tantum ex ſpe et confidentia,

CDXCII. Dices. Saltem ex illis Scripturarum locis, quae in probatione utriusque concluſionis laudavimus, non evincitur certos nos eſſe non poſſe de perſeverantia noſtra finali et praedeſtinatione. Ergo. P. A. Scriptura nobis timorem ingerit, non quod revera periculum ſit, ne praedeſtinati ſalute excidant; ſed ut excuſſo torpore ad exercitium bonorum operum excitentur. Ergo. R. N. A. Ad *probat*. C. A.-N. C. Hoc ipſo quod Scriptura timorem nobis incutiat amittendae ſalutis, legitime inſertur, nos infallibiliter certos eſſe non poſſe praedeſtinationis noſtrae; ſecus timor hic foret imprudens et irrationabilis, immo ad impietatem atque infidelitatem nos impelleret Spiritus Sanctus, quoticſcunque nos hortatur ut ſalutem noſtram cum timore et tremore operemur; coquod nos metuere iubeat de re, quam tamen certo, certitudine fidei credere tenemur.

Ac ratione Theologica. CDXCIII. Objicitur II. Ratio. Juſtus poteſt mereri de condigno aeternam mercedem, atque etiam augmentum gratiae ſanctificantis. Ergo etiam poteſt mereri de condigno perſeverantiam finalem in gratia, quae ordinatur ad gloriam. Ergo poteſt eſſe infallibiliter certus de ſua perſeverantia finali in gratia. P. C. Aeterna merces non poteſt obtineri ſine dono perſeverantiae. Ergo ſi homo iuſtus mereri poteſt de condigno aeternam mercedem, hoc ipſo etiam mereri poterit donum perſeverantiae, ſine quo obtinere non poſſet aeternam

nam mercedem. *Confirm.* Maius quid eſt creſcere in gratia, quam in gratia perſeverare. Atqui iuſtus poteſt de condigno mereri augmentum gratiae. Ergo etiam perſeverare in gratia. R. I^{mo}. Quamvis haec omnia darentur adverſariis, minime tamen ſequeretur nos infallibiliter certos eſſe de praedeſtinatione noſtra, et perſeverantia finali in gratia; quia nullam habemus certitudinem, adiuiſſe omnes conditiones ad meritum de condigno requiſitas. R. II^{do}. D. A. Juſtus poteſt mereri de condigno aeternam mercedem, ita ut aeterna merces ſit ipſi tunc tantum retribuenda, ſi deceſſerit in ſtatu gratiae, adeoque ſub conditione perſeverantiae finalis in ſtatu gratiae, C. A. Absque hac conditione, N. A. et Conſeq. Ad *probat.* C. A. N. C. Si homo iuſtus, elicito bono opere, et absque alia conditione infallibiliter percepturus eſſet aeternam mercedem, et finalis perſeverantia ex decreto Dei requireretur ad percipiendum praemium, homo et mercedem aeternam, et perſeverantiam finalem de condigno mereretur; quia in tali caſu meritо cenſeretur Deus utrumque promiſiſſe. At vero in hac providentia homo iuſtus, elicito bono opere, non illico ius certum et abſolutum acquirit ad aeternum praemium; ſed tantum conditionatum, ſi nimirum in ſtatu gratiae ex hac vita deceſſerit: huius autem conditionis oneroſae purificatio a Deo neutiquam promiſſa eſt. Ergo quamvis homo mereatur de condigno ius conditionatum ad vitam aeternam, non tamen idcirco de condigno meretur perſeverantiam finalem, qua conditio purificatur. Alterum quod attinet, verum eſt equidem, quod homo iuſtus de condigno mereatur augmentum gratiae ſanctificantis; at vero Deus numquam bonis operibus iuſti perſeverantiam finalem promiſit, ſicut promiſit iuſtitiae incrementum; quae tamen promiſſio una eſt ex conditionibus ad meritum de condigno requiſitis, ut diximus

Tomo IV. Num. CCXXXVIII. Ad *confirm.* D. M. Maius quid eſt creſcere in gratia uſque ad mortem, quam ſimpliciter perſeverare, C. M. Maius quid eſt creſcere aliquamdiu in gratia, et poſtea deficere, N. M. Et D. m. Atqui iuſtus poteſt de condigno mereri augmentum gratiae, ita tamen ut numquam ſit illud promeriturus ſine efficaci atque indebito auxilio gratiae, quod ipſi conceditur ex miſericordia Dei, C. m. Aliter, N. m. et Conſeq.

CONTROVERSIA III.

AN PRAEDESTINATIO AD PRIMAM GRATIAM SIT MERE GRATUITA, ATQUE INDEPENDENS A MERITO HOMINIS?

CONTRA ORIGENISTAS, PELAGIANOS, MASSILIENSES.

CDXCIV.

Praenotanda. Noto Imo, ſermonem non hic eſſe de cauſa *phyſica* ex parte creaturae, ipſius praedeſtinationis, prout haec eſt actus divinus. Nam praedeſtinatio ſic conſiderata eſt ipſemet Deus, cuius abſurdum eſt cauſam quaerere. Igitur quaeritur hic, an creatura rationalis non ſit cauſa *moralis*, ſive movens Deum, ut aliquem praedeſtinet ad gratiam. Noto II. ſermonem non hic eſſe de praedeſtinatione ad gloriam, ſed ad gratiam; et quidem ad primam tantum gratiam, ſive actualem ſive habitualem. Prima gratia actualis eſt gratia praeveniens, illuminans intellectum et excitans voluntatem. Prima gratia habitualis eſt ea, qua homo antea peccator et iniuſtus, conſtituitur permanenter iuſtus et ſanctus, Dei amicus et filius adoptivus. Gratia ſecunda habitualis eſt augmentum gratiae ſanctificantis. Noto III. quaeri hic an praedeſtina-

deſtinatio ad primam gratiam ſit mere gratuita, id eſt, an Deus ab aeterno gratiam primam ſive media ad beatitudinem aeternam certo perducentia dare voluerit ex mero ſuo beneplacito, minime autem ex praeviſione et intuitu boni operis, ac boni uſus liberi arbitrii, ſive tamquam meriti de condigno aut de congruo, ſive tamquam merae conditionis ſine qua non. Noto IV. quando hic quaeritur, an praedeſtinatio ad gratiam ſit independens a meritis hominis, ſermonem eſſe de meritis puri hominis. Quod enim homo Deus, Chriſtus JEſus, ſit cauſa moralis et meritoria praedeſtinationis hominum, extra omnem dubitationem eſt, ſcribente Apoſtolo ad EPHESIOS Cap. I. *Benedictus Deus et Pater Domini noſtri JEſu Chriſti, qui benedixit nos in omni benedictione ſpirituali in coeleſtibus in Chriſto. Sicut elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, ut eſſemus ſancti et immaculati in conſpectu eius in charitate. Qui praedeſtinavit nos in adoptionem filiorum per JEſum Chriſtum in ipſum, ſecundum propoſitum voluntatis ſuae.*

CDXCV. Circa praedeſtinationem tum ad gratiam tum ad gloriam praecipue errarunt Origeniſtae, Pelagiani, ac Maſſilienſes. Origenes Platonem ſecutus, docuit animas noſtras ante mundum corporeum a Deo creatas fuiſſe, atque pro bonis vel malis operibus in eo ſtatu elicitis ad corpora detruſas, praedeſtinari ad gratiam et gloriam, vel reprobari. Pelagiani praedeſtinationis cauſam repetebant ex bonis operibus viribus naturae elicitis: cumque neceſſitatem gratiae reiicerent, docebant ſolam hominis voluntatem eſſe cauſam, cur praedeſtinentur alii ad vitam, alii ad mortem. Inter diſputandum vero cum eo adducti fuiſſent, ut aliquam admitterent gratiam, eam ad facilius, non vero ad ſimpliciter bene agendum neceſſariam eſſe dixerunt; ita tamen ut eius praeparatio a *Errores Haereticorum.*

 Deo

Deo fieret ex praeviſis liberi arbitrii meritis mere naturalibus. Semipelagiani, ſeu Maſſilienſes, fatebantur gratiam Dei ad quodlibet opus bonum neceſſariam eſſe; praedeſtinationem vero ad primam gratiam, ne Deus videretur acceptor perſonarum, fieri aſſerebant propter pium quemdam hominis conatum, ac naturalem affectum ad credendum, petendum, pulſandum, ac initium quoddam fidei et ſalutis, quod quidem illi inter opera fidei non computabant; illo tamen tamquam cauſa et motivo Deum excitari affirmabant, ut gratiam fidei &c. illis conferret, quos noverat ad illam recipiendam bene affectos eſſe. Sed de Pelagianis ac Maſſilienſibus ſatis prolixe egimus in praeviis Diſſertationibus Hiſtoricis II. et III.

Praedeſtinationis cauſa non ſunt opera bona, quae animae fecerunt, antequam ad corpora detruderentur.

CDXCVI. CONCLUSIO I. Praedeſtinationis ad gratiam et gloriam cauſa non ſunt opera bona, quae animae fecerunt, antequam ad corpora detruderentur. Prob. Falſa et commentitia eſt haec animarum praeexiſtentia. Ergo cauſa praedeſtinationis eſſe nequeunt bona opera, quae animae elicuerunt, antequam earum corpora formarentur. P. A. I^mo^ Authoritate Scripturarum, quae negant ulla merita aut demerita praeceſſiſſe hanc vitam. Ad ROM. Cap. IX. ſcribit Apoſtolus de Jacob et Eſau: *Cum nondum nati fuiſſent, aut aliquid boni egiſſent, aut mali, ut ſecundum electionem propoſitum Dei maneret, non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſt ei: Quia maior ſerviet minori, ſicut ſcriptum eſt: Jacob dilexi, Eſau autem odio habui.* II. ad COR. Cap. V. *Omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, ut referat unusquisque propria corporis, prout geſſit, ſive bonum, ſive malum.* II. Authoritate Conciliorum. CPOLITANUM II. damnavit errorem hunc Origenis. Canone enim I. contra Origenem, ut habetur Tomo III. Conci-

Conciliorum Collectionis Harduinianae, Colum. 283. dicitur: *Siquis fabuloſam animarum praeexiſtentiam, et quae ex illa conſequitur, monſtruoſam reſtitutionem aſſeruerit, anathema ſit.* BRACARENSE I. anno 561. Can. VI. *Siquis animas humanas dicit prius in coeleſti habitatione peccaſſe, et pro hoc in corpora humana, in terram deiectas, ſicut Priſcillianus dixit, anathema ſit.* In LATERANENSI V. ſub Leone X. definitum eſt Seſſ. VIII. *Animam rationalem pro corporum, quibus infunditur, multitudine ſingulariter eſſe multiplicabilem, multiplicatam, et multiplicandam.* Ergo definivit, non omnes animas ſimul a Deo creatas fuiſſe; alias animae non amplius eſſent multiplicandae. III. Authoritate Patrum. S. HIERONYMUS in Epiſtola ad Pammachium ait, *Eccleſiaſticum dogma eſſe, quod Deus quotidie animas fabricetur.* S. LEO M. Epiſt. XCIII. ad Turribium Aſturicenſem: *Catholica fides conſtanter praedicat atque veraciter, quod animae hominum priusquam ſuis inſpirarentur corporibus, non fuere; nec ab alio incorporentur, niſi ab Opifice Deo, qui et ipſarum eſt Creator, et corporum.* Catholicum dogma contra Origenem alii etiam Patres tuentur, praecipue S. GREGORIUS NYSSENUS Lib. de Opificio hominis, Cap. XXIX. S. AUGUSTINUS in libro contra Priſcillianiſtas et Origeniſtas ad Oroſium, Cap. VIII, et Lib. XI. de Civit. Dei, Cap. XXIII. S. CYRILLUS ALEXANDRIN. Lib. I. in Joannem, Cap. IX. S. JOAN. DAMASCENUS Lib. II. Fidei Orthod. Cap. XII.

CDXCVII. CONCLUSIO II. Praedeſtinatio ad primam gratiam eſt omnino gratuita, atque independens a bonis operibus abſolute aut conditionate praeviſis. Prob. I^mo^ Authoritate Scripturarum, quae ſaepiſſime Catholicam hanc veritatem inculcant. Ad EPHES. Cap. II. ait

Praedeſtinationem ad primam gratiam omnino gratuitam eſſe,

oſtenditur ex Scripturis, ait Apoſtolus: *Gratia ſalvati eſtis per fidem, et hoc non ex vobis, Dei enim donum eſt; non ex operibus, ut ne quis glorietur. Ipſius enim ſumus factura, creati in Chriſto JEſu in operibus bonis, quae praeparavit Deus ut in illis ambulemus.* II. ad TIMOTH. Cap. I. *Nos liberavit, et vocavit vocatione ſua ſancta, non ſecundum opera noſtra, ſed ſecundum propoſitum ſuum et gratiam, quae data eſt nobis in Chriſto JEſu ante tempora ſaecularia.* Ad ROM. Cap. IX. *Non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei.* Ad ROM. Cap. XI. *Si autem gratia, iam non ex operibus: alioquin gratia iam non eſt gratia.* I. ad COR. Cap. IV. *Quis te diſcernit? Quid autem habes quod non accepiſti? Si autem accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis?*

Conciliis. CDXCVIII. Prob. II. Authoritate Conciliorum. ARAUSICANUM II. Cap. III. ait: *Siquis invocatione humana gratiam Dei dicit poſſe conferri; non autem ipſam gratiam facere, ut invocetur a nobis, contradicit Iſaiae prophetae.* Cap. IV. *Siquis, ut a peccato purgemur, voluntatem noſtram Deum expectare contendit, non autem ut etiam purgari velimus, per Spiritus Sancti infuſionem et operationem in nobis fieri confitetur; reſiſtit Spiritui Sancto per Salomonem dicenti, Praeparatur voluntas a Domino.* Cap. XVIII. *Debetur merces bonis operibus, ſi fiant; ſed gratia, quae non debetur, praecedit ut fiant.* Cap. XXV. *Hoc etiam ſalubriter profitemur et credimus, quod in omni opere bono, non nos incipimus, et poſtea per miſericordiam Dei adiuvamur; ſed ipſe nobis nullis praecedentibus bonis meritis, et fidem et amorem ſui prius inſpirat.* TRIDENTINUM Seſſ. VI. Cap. VIII. *Gratis iuſtificari ideo dicimur, quia nihil eorum, quae iuſtificationem praecedunt,*

dunt, ſive fides, ſive opera, ipſam iuſtificationis gratiam promeretur; ſi enim gratia eſt, iam non ex operibus: alioquin, ut idem Apoſtolus inquit, gratia iam non eſt gratia.

CDXCIX. Prob. III. Authoritate Patrum, ac praecipue S. AUGUSTINI, qui annis XX. Catholicam hanc doctrinam adverſus Pelagianos et Maſſilienſes invicte defendit. Enarratione II. in Pſal. XXX. ait: *Quare gratia? Quia gratis datur. Quare gratis datur? Quia merita tua non praeceſſerunt, ſed beneficia Dei te praevenerunt. Illi ergo gloria qui nos liberat.* Enarratione II. in Pſal. LXX. *Si propterea gratia eſt, quia gratis eſt; nihil tuum praeceſſit, ut acciperes. Nam ſi aliqua bona opera tua praeceſſerunt, pretium accepiſti, non gratis: pretium autem quod nobis debebatur, ſupplicium eſt. Quod ergo liberamur, non noſtris meritis, ſed illius gratia eſt.* Et Lib. de Dono Perſeverantiae, Cap. XVIII. *Hoc ſcio, neminem contra iſtam praedeſtinationem, quam ſecundum Scripturas ſanctas defendimus, niſi errando diſputare potuiſſe.* *Patribus,*

D. Prob. IV. Ratione Theologica. I^ma^ eſt. Principium meriti non cadit ſub meritum, ſed neceſſario praerequiritur ad illud. Atqui prima gratia eſt principium meriti. Ergo. P. m. Gratia actualis praeveniens eſt neceſſaria ad actum ſalutarem, ut oſtendimus Articulo I. Controverſia VIII. Et gratia ſanctificans eſt neceſſaria ad actum meritorium vitae aeternae. Ergo prima gratia eſt principium meriti. II^da^. Si praedeſtinatio ad primam gratiam non eſſet gratuita, homo ſolis naturae viribus poſſet facere aliquid conducens ad vitam aeternam, quia mereri poſſet gratiam. Atqui hoc dici nequit, quia ut Chriſtus ait JOAN. Cap. XV. *Sine me* *Ac ratione Theologica.*

nihil

nihil poteſtis facere. Et JOAN. Cap. VI. *Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum.* III. Si praeparatio ad primam gratiam non eſſet omnino gratuita, atque independens ab operibus bonis, tunc dependeret ab opere bono naturali, vel ſupernaturali. Neutrum poteſt dici. Ergo eſt gratuita. P. m. Si dependeret ab opere bono naturali, ſequeretur I^mo Gratiam non eſſe gratiam, eoquod non gratis daretur, ſed propter opus naturale. II^do. Hominem ex ſolis naturae viribus poſſe aliquid elicere ad aeternam ſalutem conducens. III. Praedeſtinatorum diſcretionem a non praedeſtinatis non eſſe altiſſimum arcanum, de quo Apoſtolus ad ROM. Cap. XI. ait: *O altitudo divitiarum ſapientiae et ſcientiae Dei: quam incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, et inveſtigabiles viae eius!* eoquod nimirum praedeſtinatus ex ſolis naturae viribus primario ſe diſcerneret a non praedeſtinatis. Atqui hae ſequelae manifeſte repugnant Scripturae ac traditioni, ut oſtendimus Artic. I. Controverſia VIII. Ergo. Neque praeparatio ad primam gratiam dependere poteſt ab opere bono ſupernaturali; opus enim bonum ſupernaturale a Deo praeviſum, ſupponit gratiam praevenientem ſuo tempore conferendam, antequam opus ſupernaturale actu exiſtat, eoquod gratia ſupernaturalis indiſpenſabiliter neceſſaria ſit ad quemlibet actum ſalutarem. Ergo homo per nullum opus ſupernaturale mereri poteſt primam gratiam, utpote quae, cum ipſius meriti principium ſit, neceſſario praerequiritur ad ipſum bonum opus ſupernaturale.

OBJECTIONES.

Origeni non ſuffragantur Scripturae.

DI. OBJICITUR I^mo contra I^mam Concluſionem, Authoritas Scripturarum, PSALMO CXVIII. dicitur: *Priusquam humiliarer, ego deliqui.* Id eſt, antequam anima mea ad corpus detruderetur, peccavit. II. PSAL.

Psal. CXLI. *Educ de cuſtodia animam meam.* Id eſt, de corpore, cui tamquam carceri incluſa eſt in poenam peccati commiſſi. III. Joannis Cap. I. *Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Ergo animae hominum, antequam informarent corpus, erant extra hunc mundum. *Confirm.* Deus, ut dicitur Genes. Cap. II. *Requievit die ſeptimo ab univerſo opere, quod patrarat.* Ergo omnes animae ſimul a Deo creatae fuerunt. R. ad I. expoſitionem illam eſſe prorſus commentitiam, omnique probabilitatis umbra deſtitutam; ſiquidem Propheta regius loco cit. agnoſcit, ſe interdum a Domino flagellari ob peccata in hac vita commiſſa. Ad II. R. Davidem in ſenſu litterali loqui de ſpelunca, in qua latebat ob Saulis perſecutionem. Itaque Deum rogat, ut aliquando ab obſidione illa liberetur, ne ſemper cogatur in ſpelunca illa tamquam in carcere deliteſcere. In ſenſu Myſtico poteſt hic locus intelligi de carcere corporis huius mortalis, e quo Sancti educi cupiunt, iuxta illud ad Philippenses Cap. I. *Deſiderium habens diſſolvi, et eſſe cum Chriſto.* ad III. N. C. Non dicitur homo venire in mundum quaſi ante extiterit; ſed venire in mundum idem eſt ac naſci, ſecundum modum loquendi Hebraeorum: et illuminare omnem hominem venientem in hunc mundum, idem eſt ac illuminare omnem hominem qui naſcitur. Ad *confirm.* C. A. N. C. Senſus loci laudati eſt, Deum die ſeptimo ita ab univerſo opere quieviſſe, ut nullas novas rerum ſpecies, quae ad mundi integritatem pertinent, poſtea produxerit. Profecto ſi verba in ſenſu ſtricto ſumantur, ſequeretur etiam animam Chriſti una cum caeteris ante mundi exordium a Deo creatam fuiſſe: ideoque cum in tempore primum unita fuerit Verbo divino, duplicem datam fuiſſe in Chriſto perſonam, divinam et huma-

humanam, quia anima Chriſti ante unionem hypoſtaticam propriam habuit ſubſiſtentiam.

Pelagiani perperam obiiciunt naturam electionis,

DII. Objicitur II. contra II. Concluſionem, Natura electionis. Praedeſtinatio ad primam gratiam eſt electio. Atqui electio ſupponit maiorem dignitatem in eo qui eligitur prae alio. Ergo praedeſtinatio ſupponit aliquam bonitatem in praedeſtinato, qua caret non praedeſtinatus. Atqui haec maior bonitas nihil aliud eſt, quam bonus uſus libertatis praeviſus. Ergo. R. D. M. Praedeſtinatio eſt electio omnino gratuita, C. M. Electio renumeratoria, N. M. Et D. m. Electio ſupponit maiorem bonitatem etc. ſi electio ſit remuneratoria, ſeu ad mercedem, C. m. Si ſit electio gratuita, N. m. et Conſeq. Electio ad gratuita beneficia, qualis eſt praedeſtinatio ad primam gratiam, non ſupponit dignitatem in eo qui eligitur, ſed eam facit; nihilque aliud eſt, quam gratuita aſſumptio unius, alio relicto.

Et infirmitatem noſtri argumenti.

DIII. Objicitur III. Infirmitas noſtri argumenti. Quamvis gratia daretur ob merita ſolius liberi arbitrii, gratia tamen id circo non deſineret eſſe gratia. Ergo. P. A. Gratiam dari pro gratia, non eſt contra rationem gratiae. Sed ſi gratia prima, ſive praeveniens, detur pro bonis operibus, quae ſolius naturae viribus eliciuntur, daretur pro gratia. Ergo. P. m. Talia opera ſunt fructus liberi arbitrii et naturae, quae eſt gratuitum Dei donum. Ergo talia opera ſunt gratia et fructus gratiae. R. N. A. Ad *probat*. D. M. Gratiam dari pro gratia interiori, contradiſtincta a puris naturalibus, C. M. Non contradiſtincta a puris naturalibus, N. M. Et ſic diſt. min. N. Conſeq. ad huius *probat*. C. A. D. C. Ergo talia opera ſunt gratia et fructus gratiae naturalis, C. C. Gratiae ſupernaturalis et interioris, quae neceſſaria eſt ad omnem actum ſalutarem, N. C.

DIV.

DIV. Dices I. Peccator poteſt, non quidem de condigno, ſed tamen de congruo primam gratiam ſanctificantem promereri, iuxta illud Augustini Epiſt. CXCIV. alias CV. ad Sixtum: *Neque ipſa remiſſio peccatorum ſine aliquo merito eſt, ſi fides hanc impetrat; neque enim nullum eſt fidei meritum.* Ergo falſum eſt, praedeſtinationem ad primam gratiam habitualem eſſe gratuitam, ita ut excludat omne meritum de condigno et de congruo. R. D. A. Peccator poteſt de congruo mereri primam gratiam ſanctificantem ſolius naturae viribus, N. A. Adiutus gratia ſupernaturali, C. A. D. C. Ergo falſum eſt, primam gratiam habitualem non cadere ſub meritum fundatum in ſolis naturae viribus, N. C. Fundatum in viribus gratiae ſupernaturalis, C. C. Peccator ſolis naturae viribus primam gratiam ſanctificantem nec de condigno, nec de congruo meretur, neque poteſt ſe ad illam diſponere. At vero ſi gratia ſupernaturali adiuvetur, meretur eam de congruo: neque quidquam gratiae decedit; quia meritum de congruo non inducit rationem iuſtitiae, ſed congruentiae tantum ac decentiae, et a praecedente gratia actuali dependet.

DV. Dices II. Poteſt dici, quod prima etiam gratia actualis cadat aliquo modo ſub meritum. Ergo praedeſtinatio ad primam gratiam actualem non eſt pure gratuita. P. A. Deus praevidens meritum hominis abſolute futurum, poteſt illi in praemium decernere primam gratiam actualem, quia praevidet hominem gratia illa recte uſurum: ſicut Rex certus de referenda a Belliduce ſuo victoria, poteſt illi donare gladium in praemium victoriae referendae. Ergo non evincitur gratiam primam actualem eſſe pure gratuitam. R. N. A. Ad *probat.* D. A. Deus poteſt in praemium decernere primam gratiam actualem, abſolute loquendo, et in alia providentia, C.

A. In

Digitized by Google

A. In hac providentia, N. A. et Conſeq. In praeſenti rerum ordine certum eſt, quod Deus gratiam decernat tamquam cauſam boni operis, atque ut ſequatur actus meritorius, ut ex plurimis aliis Scripturarum textibus, atque ex Epiſt. ad EPHES. Cap. I. manifeſte colligitur. *Elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, ut eſſemus Sancti et immaculati in conſpectu eius.* Ubi advertendum, quod Apoſtolus non dicat, nos eſſe electos quia futuri eramus Sancti; ſed ut eſſemus Sancti: adeoque non propter merita noſtra; ſed ex mera benevolentia, ſecundum propoſitum voluntatis ſuae. Et II. ad TIMOTH. Cap. I. *Nos liberavit et vocavit vocatione ſua ſancta, non ſecundum opera noſtra: ſed ſecundum propoſitum ſuum et gratiam, quae data eſt nobis in Chriſto Jeſu ante tempora ſaecularia.* Ergo in hac providentia Deus non vult dare primam gratiam actualem, quia meritum praevidet ex illa proceſſurum; ſed potius decernit talem gratiam, ut ex illa procedat meritum alio praemio coronandum. Ergo in hac providentia praedeſtinatio ad primam gratiam actualem eſt omni ex parte gratuita. Alia argumenta, quibus haec concluſio impugnari poſſet, diſſolvimus Artic. I. Controverſia VIII.

CONTROVERSIA IV.
SCHOLASTICA.
AN PRAEDESTINATIO AD GLORIAM FIAT ANTE PRAEVISIONEM CONDITIONATAM ET ABSOLUTAM MERITORUM GRATIAE?

DVI.

Praenotanda. Noto Imo, ſermonem hic eſſe de cauſa meritoria praedeſtinationis *formalis* ad gloriam, quae definitur eſſe voluntas Dei abſoluta et efficax dandi gloriam; non vero

vero de cauſa meritoria praedeſtinationis *radicalis*, quae eſt praeparatio gratiae et mediorum mere gratuita, ut paulo ante oſtendimus. Noto II. Praedeſtinationem ad gloriam ſpectari poſſe vel ſecundum ordinem *executionis*, vel ſecundum ordinem *intentionis*. Primo modo ſpectata, eſt ipſa actualis gloriae retributio; ſpectata vero ſecundo modo eſt actus divinae voluntatis ab aeterno decernentis alicui dare gloriam. Hic quaeſtio non eſt de praedeſtinatione ad gloriam ſecundum ordinem executionis; certum eſt enim praedeſtinationem ſic conſideratam habere rationem mercedis, et non rependi de facto niſi bonis operibus et meritis. Quaeſtio itaque agitatur de praedeſtinatione ad gloriam ſecundum ordinem intentionis, et quaeritur, an Deus decreverit dare alicui gloriam, quia eius merita abſolute futura, et viribus gratiae elicienda praevidet. Noto III. Quaeſtionem non eſſe intelligendam de voluntate antecedente et conditionata dandi gloriam; certum eſt enim hanc voluntatem divinam priorem eſſe omni merito praeviſo: ſed intelligendam eſſe de voluntate conſequente, abſoluta, et efficaci, quam Deus habet dumtaxat reſpectu electorum, et non reſpectu omnium hominum: quae voluntas proprie dicitur praedeſtinatio, et electio ad gloriam. Noto IV. Sermonem hic eſſe de adultis, non de parvulis poſt baptiſmum morientibus ante uſum rationis; hi enim nulla habent merita propria, adeoque gratuito praedeſtinantur ad gloriam. Noto V. Non agi de voluntate ſalvandi electos independenter a praeviſione meritorum Chriſti; conſtat enim electos in hac providentia a Deo non praedeſtinari, niſi dependenter a meritis Chriſti: ſed agitur de praeviſione meritorum ab ipſis adultis per gratiam Chriſti Redemptoris conſummandorum. Hinc praedeſtinatio facta concipitur poſt praeviſionem peccati originalis; quia intuitu meritorum Chriſti praeparantur gratiae, quibus ad-

iuti praevidentur plurimi in gratia et bonis operibus perſeveraturi. Noto VI. Praedeſtinationem formalem ad gloriam fieri non poſſe ante, vel poſt merita abſolute praeviſa, vera quadam prioritate vel poſterioritate. Cum enim univerſim Scientia viſionis ſit inſeparabilis a decreto divino, neque ab hoc diſtinguatur virtualiter; Scientia viſionis meritorum tam virtualiter quam realiter eſt identificata cum decreto praedefiniente actus ſalutares, et decernente gloriam, ita ut idem actus divinus indiviſibiliter fungatur munere decreti et viſionis: decreti quidem, quatenus eſt determinatio vel reſolutio; viſionis vero, quatenus eſt expreſſio rerum decretarum. Quare ſtatus quaeſtionis in eo tantum figi poteſt, utrum praedeſtinatio formalis ad gloriam fiat in priore vel poſteriore ſigno rationis ad abſolutam praeviſionem meritorum: ſive, quod idem eſt, an iuxta noſtrum concipiendi modum, non autem a parte rei, ut ſuperius diximus, praedeſtinatio formalis ad gloriam praecedat Scientiam viſionis, qua Deus cognoſcit merita abſolute futura, vel eam ſubſequatur. Haec autem prioritas vel poſterioritas rationis inter actus divinos, vel potius inter formalitates eiusdem indiviſibilis actus divini convenienter deſumi poſſe videtur ex aequivalentia quadam, vel analogia actus divini cum actibus creatis realiter inter ſe diſtinctis; ita nimirum ut quando unus actus in creatis tempore, vel ſaltem natura ſolet eſſe prior ad alterum, tunc illa formalitas actus divini quae aequivalet priori actui, ſit in ſigno priori rationis; in poſteriori autem ſigno altera formalitas, quae aequivalet actui poſteriori.

Qui praedeſtinationem ad gloriam priorem eſſe vo-

DVII. Circa celebrem hanc controverſiam duplex eſt Catholicorum Doctorum ſyſtema, quod ſuos habet patronos et oppugnatores. Primum eſt eorum, qui docent, praedeſtinationem formalem ad gloriam fieri, antequam

quam Deus ratione noſtra praevidere concipiatur per Scientiam viſionis merita abſolute futura; aiuntque, Deum independenter a meritis abſolute praeviſis decreviſſe gratis dare quibusdam gloriam, adeoque decreviſſe dare illis gratias efficaces, quibus gloriam mererentur. Admittunt inſuper, Deum in tempore dare iisdem electis gloriam, ut meritorum mercedem. Ita ex Theologis Societatis Bellarminus, Suarius, Tannerus, Toletus, Ruiz, Granado, Arriaga, Haunoldus, Gormaz, Simonnet, Antoine, plurimique alii extra ſcholam Societatis, praecipue ii omnes, qui gratiam efficacem natura ſua infallibiliter eſſe connexam volunt cum conſenſu ſalutari; hoc tantum diſcrimine, quod hi Scientiam mediam omnino reiiciant, Theologi Societatis vero hanc Scientiam mediam velint praelucere decreto praedeſtinativo; ita ut Deus, antequam quemquam ad gloriam praedeſtinet, per Scientiam mediam cognoſcat merita conditionate, non vero abſolute futura. *lunt meritis abſolute praeviſis.*

DVIII. In horum itaque ſyſtemate hic ſtatuitur Actuum divinorum ordo. I.°. Deus per Scientiam ſimplicis intelligentiae cognoſcit poſſibilem eſſe praedeſtinationem v. g. Petri ad gloriam, aut eius reprobationem. II. Per Scientiam mediam praevidet haec merita a Petro ponenda eſſe, ſi haberet has determinatas gratias. III. Deus concipit decretum, hunc habens tendendi modum: *Cum videam, quod ſi Petrus haberet haec auxilia, poneret haec merita, et moreretur in ſtatu gratiae; prorſus gratuito ipſum praedeſtino ad gloriam, et in hunc finem volo ipſi conferre haec auxilia, dependenter a quibus ponet haec merita, propter quae eidem conferam gloriam tamquam praemium et coronam.* IV. Deus per Scientiam viſionis infallibiliter cognoſcit merita Petri abſolute *Quem ordinem ſtatuant divinorum Actuum?*

 futura,

futura, et gloriam eidem conferendam eſſe tamquam mercedem. Ubi vides gloriam decerni in ſigno rationis poſteriori ad Scientiam mediam, priori vero ad Scientiam viſionis.

Qui eandem poſteriorem eſſe volunt,

DIX. Alterum ſyſtema eſt illorum, qui docent, Deum non prius efficaciter et abſolute quemquam ad gloriam formalem praedeſtinare, quam per Scientiam viſionis praeviderit, eum gratiae certo atque infallibiliter conſenſurum, atque haec determinata merita abſolute eſſe futura; ita ut praedeſtinatio ad gratiam ſit ratione prior praedeſtinatione ad gloriam, et praedeſtinatio ad gloriam ratione poſterior ad praeviſionem abſolutam meritorum: adeoque vere dici poſſit, ideo hominem praedeſtinari ad gloriam, quia gratia Dei adiutus ponet haec merita; non autem ideo quis gratia Dei adiutus ponet haec merita, quia eſt praedeſtinatus ad gloriam. Ita Alexander Alenſis, S. Bonaventura, Aureolus, Gabriel Biel, Sadoletus, Contarenus, Hieronymus Oſorius, Ruardus Tapperus, Driedo, Eckius, Stapletonus, Gammachaeus, Iſambertus, Turrianus, Molina, Gregorius de Valentia, Vaſquius, Leſſius, Becanus, Petavius, Amicus, Cornelius a Lapide, Fraſſen, Abelly, Coeleſtinus Sfondrati, Honoratus Tournely, aliique quam plurimi. Hos inter merito recenſendus eſt S. FRANCISCUS SALESIUS, qui in Epiſtola ad P. Leonardum Leſſium data XXVI. Auguſti anno 1613. ſcribit: *Vidi in Bibliotheca Collegii Lugdunenſis Tractatum de Praedeſtinatione; et quamvis non niſi ſparſim, ut ſit, oculos in eum coniicere contigerit, cognovi tamen Paternitatem Veſtram ſententiam illam, antiquitate, ſuavitate, et Scripturarum nativa authoritate nobiliſſimam de praedeſtinatione ad gloriam poſt praeviſa opera amplecti ac tueri; quod ſane mihi gratiſſimum fuit, qui nimirum eam ſemper ut Dei miſericordiae et gratiae magis*

gis conſentaneam, veriorem ac amabiliorem exiſtimavi, quod etiam tantiſper in libello de Amore Dei indicavi. Autographum huius epiſtolae Antuerpiae conſervatur in Domo Profeſſa Soc. Jeſu, thecae argenteae incluſum; ut adeo fruſtra aſſeruerit Serryus, epiſtolam hanc commentitiam eſſe. Qua de re conſule THEODORUM ELEUTHERIUM, ſeu LIVINUM DE MEIER in Hiſt. Controverſ. de Auxiliis vindicata, Lib. I. Cap XI.

DX. Porro in iſtorum ſyſtemate hic ordo divinorum Actuum ſtatuitur. Imo. Deus per Scientiam ſimplicis intelligentiae cognoſcit poſſibilem eſſe Petri praedeſtinationem aut reprobationem II. Per Scientiam mediam praevidet Petrum poſiturum haec merita, ſi haberet has determinatas gratias; ſicque gloriam aeternam tamquam mercedem conſecuturum. III. Ex affectu ſpecialiter erga Petrum benevolo ſtatuit gratuito conferre eidem has gratias efficaces; et quia cognoſcit per Scientiam viſionis merita Petri abſolute futura, praedeſtinat illum ad gloriam tamquam praemium, et mercedem bonorum operum, ita ut decretum divinum hanc fere habeat tendentiam: *Cum videam, quod ſi Petrus haberet haec auxilia, poneret haec merita, et mereretur in ſtatu gratiae, decerno ipſi dare haec auxilia, ut ponat haec merita; et idcirco praedeſtino ipſum ad gloriam.* IV. Per Scientiam viſionis abſolute atque infallibiliter Deus praevidet, Petrum ſalutem aeternam conſecuturum eſſe, tamquam mercedem piorum operum. Ubi vides praedeſtinationem ad gratiam eſſe omnino gratuitam; praedeſtinationem vero ad gloriam eſſe in ſigno rationis poſteriori ad Scientiam viſionis meritorum, eamque pendere a bonis operibus, tamquam cauſa morali ac meritoria.

Alio modo Actus divinos ordinant.

Secundi ſyſtematis patroni Auguſtinum vindicare ſibi conantur.

DXI. Qui gratuitam praedeſtinationem ad gloriam adſtruunt, Auguſtinum ſibi vindicare conantur plures ex eo textus afferendo, praecipue ex libris de Praedeſtinatione Sanctorum, et de Dono Perſeverantiae, quibus manifeſte confici exiſtimant, Auguſtinum ſententiae ipſorum ſuffragari, ita ut id aliquo modo in dubitationem trahi nequeat. Verum etiam illi, qui formalem praedeſtinationem ad gloriam in ſigno rationis poſteriori eſſe docent ad abſolutam praeſcientiam meritorum, his adverſariorum clamoribus non deterriti, aiunt I^mo^, Auguſtinum iis locis, quibus praedeſtinationem non pendentem ex meritis ſtatuit, loqui vel de praedeſtinatione completa et adaequata ad gratiam et gloriam ſimul; quo caſu omnes Catholici ultro contra Pelagianos et Maſſilienſes fatentur, in partem vocari non poſſe merita hominis. II°. Induci non poſſunt ut credant, recedere voluiſſe Auguſtinum ab anteriorum Patrum ſententia; quandoquidem de illis hunc in modum loquitur Lib. I. contra Julianum, Cap. V. *Quod credunt credo, quod tenent teneo, quod docent doceo, quod praedicant praedico.* Et Lib. II. Cap. X. *Quod invenerunt in Eccleſia, tenuerunt; quod didicerunt, docuerunt; quod a patribus acceperunt, hoc filiis tradiderunt.* III. Complures afferunt Auguſtini textus, in quibus praedeſtinationem ad gloriam haud obſcure fundare videtur S. Doctor in abſoluta praeſcientia meritorum.

Et ſane S. Doctor,

DXII. Tractatu LXXVI. in Joannem ſcribit S. DOCTOR: *Qui enim diligunt, quia diligunt, eliguntur.* Serm. C. de verbis Evangelii S. Lucae, alias Serm. VII. de verbis Domini, Deum ſic loquentem inducit: *Ego illos elegi, quia vidi mentes illorum de me praeſumentes, non de ſe.* Enarratione in Pſal. CXXVI. *Non eſt meum dare vobis? Non eſt meum dare ſuperbis:*

hoc

hoc enim adhuc erant. Sed ſi vultis illud accipere, nolite eſſe quod eſtis. Aliis paratum eſt: et vos alii eſtote, et vobis paratum eſt. Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. Num. VI. *Non quia invenit Deus opera bona in hominibus quae eligat, ideo manet propoſitum iuſtificationis ipſius; ſed quia illud manet ut iuſtificet credentes, ideo invenit opera quae iam eligat ad regnum coelorum. Nam niſi eſſet electio, non eſſent electi. - - Non tamen electio praecedit iuſtificationem, ſed electionem iuſtificatio. Nemo enim eligitur, niſi iam diſtans ab eo qui reiicitur.* Ubi prioribus verbis praedeſtinationem ad gratiam omnino gratuitam eſſe aſſerit; poſterioribus vero praedeſtinationem ad gloriam a meritis abſolute futuris vult pendere. Lib. de Gratia et Lib. Arbit. Cap. VI. *Cum dicunt Pelagiani hanc eſſe ſolam non ſecundum merita noſtra gratiam, qua homini peccata dimittuntur; illam vero quae datur in fine, id eſt, aeternam vitam, meritis noſtris praecedentibus reddi: reſpondendum eſt eis. Si enim merita noſtra ſic intelligerent, ut etiam ipſa dona Dei eſſe cognoſcerent, non eſſet reprobanda iſta ſententia: quoniam vero merita humana ſic praedicant, ut ea ex ſemetipſo habere hominem dicant, prorſus rectiſſime reſpondet Apoſtolus, Quis enim te diſcernit?* Plura vide apud LAURENTIUM ALTICOTIUM Summae Auguſtinianae Parte VI. Quaeſt. II. Artic. IV, et SCIPIONEM MAFFEI in Hiſtoria Theologica, Lib. X.

DXIII. Quod de Auguſtino, id etiam de eiusdem Diſcipulis, Proſpero, Fulgentio, ac Doctore Angelico dicendum eſt, extare nimirum in eorum libris, quae non modice ſecundo ſyſtemati faveant. S. PROSPER in Reſponſione ad obiectionem XII. Gallorum ſcribit: *Non ideo (Deus) vires obedientiae cuiquam ſubtrahit, quia eum non praedeſtinavit; ſed ideo eum non praedeſtina-* *Eiusque Diſcipuli, id ipſum perſpicue videntur docere.*

 vit,

vit, quia receſſurum ab ipſa obedientia eſſe praevidit. S. FULGENTIUS Lib. I. ad Monimum, Cap. XXIV. ait; *Oſtenſurus Deus, quid reddendum praeſciverit, et quid donandum, praedeſtinavit illos ad ſupplicium, quos a ſe praeſcivit voluntatis malae vitio diſceſſuros; et praedeſtinavit ad regnum, quos ad ſe praeſcivit miſericordiae praevenientis auxilio redituros, et in ſe miſericordiae ſubſequentis auxilio, eſſe manſuros.* S. THOMAS Lect. VI in Caput VIII ad Rom. ſcribit: *Circa ordinem praeſcientiae et praedeſtinationis dicunt quidam, quod praeſcientia meritorum bonorum et malorum eſt ratio praedeſtinationis et reprobationis, ut ſcilicet intelligatur, quod Deus praedeſtinat aliquos, quia praeſcit eos bene operaturos, et in Chriſtum credituros, et ſecundum hoc littera ſic legitur, Quos praeſcivit conformes fieri imaginis Filii eius, hos praedeſtinavit. Et hoc quidem rationabiliter diceretur, ſi praedeſtinatio reſpiceret tantum vitam aeternam, quae datur meritis; ſed ſub praedeſtinatione cadit omne beneficium ſalutare, quod eſt homini ab aeterno divinitus praeparatum, unde eadem ratione omnia beneficia, quae nobis confert ex tempore, praeparavit nobis ab aeterno. Unde ponere quod aliquod meritum ex parte noſtra praeſupponatur, cuius praeſcientia ſit ratio praedeſtinationis, nihil eſt aliud quam gratiam ponere dari ex meritis noſtris, et quod principium bonorum operum eſt ex nobis, et conſummatio eſt ex Deo.* Hic manifeſte diſtinguit S. Thomas praedeſtinationem adaequatam ab inadaequata, quae tantum eſt ad gloriam; et iſtam ex operibus bonis abſolute praeviſis fieri ait rationabiliter dici poſſe.

DXIV. Quod ſi etiam cum PETAVIO Tomo I. Theolog. Dogmatum, Lib. IX. primi ſyſtematis patronis daretur, ab Auguſtino nullam aliam cauſam electionis

nis ad gloriam conſtitui, praeterquam ſolam Dei voluntatem; neutiquam tamen ſequeretur conclamatum eſſe de illis, qui praedeſtinationem ad gloriam ex meritis bonorum operum fieri putant: modo illi oſtendant opinionem ſuam ſolidiore divini Verbi interpretatione fulciri, atque antiqua traditione, ac vetuſtorum Patrum, et plurium, et inter ſe magis conſentientium teſtificatione commendari. Quamvis enim maxima ſit Auguſtini authoritas, praeſertim iis in quaeſtionibus, quae ad gratiam, et aeternae ſalutis adipiſcendae rationem ſpectant; non omnia tamen, quae in refellendis Pelagianis aut Maſſilienſibus ab Auguſtino propoſita ſunt, pro Catholicis immotiſque decretis habentur ab iis ipſis, qui illius doctrinam commendant, Summis nimirum Pontificibus, et Synodis; ſed quaedam vere certoque conſtituta, quaedam dicta probabiliter arbitrati ſunt: ac prioribus ad Catholicae dogma religionis aſſumptis, de poſterioribus velut in medio poſitis, libera poſteritati iudicia reliquerunt. Extat hac de re luculentum S. COELESTINI Papae Decretum in Epiſt. ad Epiſcopos Galliarum: *Profundiores vero difficilioresque partes occurrentium quaeſtionum, quas latius pertractarunt, qui Haereticis reſtiterunt, ſicut non audemus contemnere, ita non neceſſe habemus adſtruere: quia ad confitendum gratiam Dei, cuius operi ac dignationi nihil penitus ſubtrahendum eſt, ſatis ſufficere credimus, quidquid ſecundum praedictas regulas Apoſtolicae Sedis nos ſcripta docuerunt.* Ex eo genere profundiorum quaeſtionum, quae ad Catholicam de Gratia doctrinam non pertinent, eſt haec de praedeſtinatione ad gloriam controverſia, ipſo Auguſtino iudice, qui Lib. de Grat. et Lib. arbitrio, Cap. VI, quem locum paulo ante exhibuimus Num. DXII, ſcribit, non improbandam eſſe eorum opinionem, qui praedeſtinationem ad gloriam pendere volunt a bonis operibus, modo

merita noſtra ſic intelligantur, ut etiam ipſa donum Dei eſſe fateamur.

Praedeſtinatio ad gloriam eſt poſterior Scientia media.

DXV. Conclusio I. Praedeſtinatio formalis ad gloriam eſt poſterior Scientia media, qua Deus actus liberos hominis ſub conditione futuros cognoſcit. Concluſio intelligenda non eſt de poſterioritate temporis, quia in Deo ſimul ab aeterno data eſt Scientia media, et decretum praedeſtinativum; ſed de poſterioritate quaſi naturae, ita ut ſenſus concluſionis ſit, Scientiam mediam, quae virtualiter diſtinguitur a decreto praedeſtinativo, conſtituere actum primum proximum metaphyſicum ad decretum, quo Deus aliquos praedeſtinat ad gloriam. Aſſertio haec communiter probari ſolet ex eo, quia ſi decretum praedeſtinativum praecederet Scientiam mediam, praedeſtinatus non libere, ſed neceſſario, neceſſitate omnino antecedente ſalvaretur. Nam ex una parte decretum hoc eſſet eſſentialiter ac metaphyſice connexum cum gloria: ex altera parte neque impediri, neque evitari poſſet a praedeſtinato; cum decretum iſtud ſit ſoli Deo liberum, atque a ſola voluntate Dei dependeat. Ergo decretum praedeſtinativum antecedens Scientiam mediam, inferret neceſſitatem ſalutis antecedentem atque inimpedibilem. Verum non deſunt ex ſententiae noſtrae patronis, qui putent, non id roboris ineſſe huic argumento, ut commoda exceptione elidi nequeat. Nimirum Deus in hac providentia nullam creaturam producere decrevit, quae aliquibus auxiliis liberrime non eſſet conſenſura: ideoque ſalva libertate creata, poſſet Deus aliquos ad gloriam praedeſtinare, antequam per Scientiam mediam actus noſtros liberos conditionate futuros praevideat: et neceſſitas illa, quae ex tali praedeſtinatione enaſcitur, non eſſet antecedens, ſed mere conſequens liberum exercitium creaturae a Deo praeviſum, non per Scien-

Scientiam mediam; ſed per Scientiam ſimplicis intelligentiae, aut viſionis, qua Deus cognoſcit, nullam in hac providentia ſe produxiſſe creaturam, quae non aliquibus gratiis liberrime ſit conſenſura. Sed pluribus non vacat firmitatem argumenti, aut robur exceptionis examinare.

DXVI. Ex alio itaque capite, nimirum ex divinis perfectionibus probatur Concluſio. Deus ſapientiſſime ac providentiſſime omnia decernit. Ergo decretum praedeſtinativum ad gloriam antecedit Scientia media. P. C. Qui efficaciter decernit finem, nondum praeſcius per quae media ille infallibiliter poſſit obtineri, minus ſapienter, minusque provide agit, quam ille qui clare cognoſcit media determinata, quibus infallibiliter praefixum ſibi finem obtinere queat. Ergo cum Deus omnia ſapientiſſime ac providentiſſime decernat, non poteſt praedeſtinare aliquem ad gloriam, quin prius per Scientiam mediam praevideat, quid ille his gratiis adiutus eſſet acturus. Ergo decretum praedeſtinativum antecedens Scientiam mediam, ſi non evertit libertatem creatam, ſaltem dignum non videtur Dei ſapientia. Quamquam enim Deus infallibiliter certus ſit, creaturam non omnibus auxiliis reſtituram; ſi tamen eius decreto Scientia media non praeluceret, ignoraret quibus mediis intentum finem conſequi valeret, cogereturque has vel illas gratias conferendo vadum quodammodo explorare, num tandem illa ſint gratiae ſuae auxilia, quibus creatura expugnari ſe patiatur.

DXVII. CONCLUSIO II. Praedeſtinatio formalis ad gloriam eſt in ſigno rationis poſteriori ad abſolutam praeviſionem meritorum; ſive, quod idem eſt, ſit propter merita gratiae abſolute praeviſa. Prob. Authorita- *Praedeſtinationem formalem ad gloriam fieri propter*

merita gratiae abſolute praeviſa, eruitur ex Scripturis,

te Scripturarum. I[mum] argumentum ſuppeditant nobis verba Chriſti Judicis MATTH. Cap. XXV. v. 34. *Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi. Eſurivi enim, et dediſtis mihi manducare: ſitivi, et dediſtis mihi bibere.* Et v. 41. *Diſcedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus eſt diabolo, et Angelis eius. Eſurivi enim, et non dediſtis mihi manducare.* Ex quibus verbis duplex inſtruitur argumentum. I[mum] eſt, Eodem modo paratum dicitur regnum electis propter bona, quo paratum eſt reprobis ſupplicium propter mala illorum opera. Sed ſupplicium non eſt paratum reprobis ante mala eorum opera abſolute praeviſa. Ergo ſimiliter electis paratum non eſt regnum ante abſolute praeviſa eorum bona opera. II[dum] eſt. Quod eſt cauſa moralis ac meritoria praeparationis gloriae, eſt etiam cauſa moralis ipſius praedeſtinationis ad gloriam; cum praedeſtinatio formalis ad gloriam quoad ordinem intentionis nihil aliud ſit quam praeparatio, vel deſtinatio gloriae. Atqui cauſa moralis ac meritoria praeparationis gloriae ſunt merita gratiae abſolute praeviſa. Ergo. P. m. Chriſtus dicit, *paratum*, ſeu praeparatum eſſe regnum (utique ab aeterno, ac ſecundum ordinem intentionis,) propter praeviſa opera miſericordiae abſolute futura; iſtud enim importare videtur particula cauſalis *enim*. *Eſurivi enim, et dediſtis mihi manducare.* Ex quo colligitur, non tantum hic agi de actuali retributione gloriae propter bona electorum merita, ſeu non tantum agi de praedeſtinatione ad gloriam ſecundum ordinem executionis, ut absque fundamento contendunt adverſarii, verum etiam quoad ordinem intentionis de praeparatione et deſtinatione aeternae gloriae in mente Dei.

DXVIII.

DXVIII. Solidum etiam pro confirmanda hac ſententia argumentum exhibent nobis Apoſtolorum Epiſtolae Canonicae. I. ad COR. Cap. II. dicitur: *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit, quae praeparavit Deus iis, qui diligunt illum.* Ubi dilectio Dei affertur tamquam ratio praedeſtinationis ad gloriam. B. JACOBUS in Epiſtola ſua Catholica, Cap. II. ait: *Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, et haeredes regni, quod repromiſit Deus diligentibus ſe.* Ergo dilectio Dei eſt cauſa praeparationis et electionis. *Elegit, repromiſit.* Ergo praedeſtinatio ad gloriam quoad ordinem intentionis, ad quem pleno iure pertinent electio et praeparatio, eſt propter praeviſam dilectionem. Ad ROM. Cap. VIII. ait Apoſtolus: *Quos praeſcivit et praedeſtinavit conformes fieri imaginis Filii ſui.* Id eſt, quos praeſcivit beneficio gratiae Filio ſuo conformes futuros, hos et praedeſtinavit. Reſpondent adverſarii, qui ſyſtema Molinianum circa gratiam admittunt, per praeſcientiam intelligi Scientiam mediam, quae dirigit decretum praedeſtinativum: At vero, bonà ipſorum pace reponimus, intelligi hic Scientiam viſionis, qua Deus merita hominis abſolute futura infallibiliter cognoſcit; quam plurimos enim, immo omnes homines cognoſcit Deus per aliquam Scientiam mediam, conformes futuros Filio ſuo, ſi gratias daret congruas, neque tamen eos idcirco praedeſtinat: contra vero omnes, quos Deus per Scientiam viſionis Chriſto conformes eſſe futuros cognoſcit, praedeſtinat. Ergo per praeſcientiam hic intelligi nequit Scientia media, ſed tantum Scientia viſionis. II. PETRI Cap. I. dicitur: *Satagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem et electionem faciatis.* Quibus verbis innuere videtur B. Petrus, ante opera bona abſolute praeviſa incertam atque ſuſpenſam eſſe noſtram electionem, utpote quae in ſola generali et antecedente Dei

Dei voluntate pro ſalute omnium contineatur; quae quidem voluntas etſi abſoluta ſit ex parte Dei, quia tamen conditionata eſt ex parte creaturae, in abſolutam prorſus ac ſimpliciter efficacem tranſire non poteſt, niſi poſt praeviſam conditionis purificationem, hoc eſt, niſi poſt praeviſa merita bonorum operum gratiae abſolute futura. I. ad Cor. Cap. IX. ait Apoſtolus: *Neſcitis quod ii qui in ſtadio currunt, omnes quidem currunt, ſed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis.* Ergo quemadmodum agonotheta, cum curſus praemium proponit currentibus in ſtadio, non gratis et ex ſola benignitate deſtinat victoribus praemium, et palmam tribuit, ſed curſu illorum et contentione ad hoc impellitur: ita etiam Deus, ſupremus agonotheta, cum vitam aeternam nobis proponit, laborum noſtrorum coronam et mercedem, eam non gratis omnino deſtinat, praeparat, et confert, ſed meritis gratiae ad id impellitur; niſi adverſarii diſertis Scripturarum teſtimoniis oſtendant, aliam in ſalutis ac ſempiternae felicitatis agone Deum inter et homines eſſe conventionem.

Patribus, DXIX. Prob. II. Authoritate Patrum. S. Hilarius in Pſal. LXIV. ſcribit de praedeſtinatione ad gloriam: *Itaque non res indiſcreti iudicii electio eſt; ſed ex meriti delectu facta diſcretio eſt.* S. Hieronymus Lib. II. adverſus Jovinianum, Cap. XV. *Paratae ſunt in coelo diverſae et plurimae manſiones plurimis diverſiſque virtutibus, quas non perſonae accipiunt, ſed opera.* Inducit dein Salvatorem ita loquentem: *Fruſtra igitur a me petitis quod in vobis ſitum eſt; quod Pater meus illis paravit, qui dignis virtutibus ad tantam aſcenſuri ſunt dignitatem.* Idem Epiſt. CL. ad Hebidiam, Cap. X. *Non ſalvat irrationabiliter, et abſque iudicii veritate, ſed cauſis praecedentibus: quia alii non*

ſuſce-

ſuſceperunt Filium Dei, alii autem recipere ſua ſponte voluerunt. - - Ex quo oſtenditur, non gentes eligi, ſed hominum voluntates. At hoc verum non eſſet, ſi ante voluntatum praeviſionem, Deus ex mero ſuo beneplacito hos eligeret ad gloriam, non illos. S. AMBROSIUS Lib. V. de Fide, Cap. VI. explicans illud Matth. Cap XX. *Non eſt meum dare vobis etc.* ſcribit: *Non eſt meum, qui iuſtitiam ſervo, non gratiam. Denique ad Patrem referens addidit, Quibus paratum eſt, ut oſtenderet quoque non petitionibus deferre ſolere, ſed meritis, quia Deus perſonarum acceptor non eſt. Unde et Apoſtolus ait, Quos praeſcivit et praedeſtinavit; non enim ante praedeſtinavit quam praeſciret; ſed quorum merita praeſcivit, eorum praemia praedeſtinavit.* S. JOANNES CHRYSOST. Hom. LXXX. in Cap. XXV. Matth. *O quantae gloriae, quantae beatitudinis haec verba ſunt! nec dicit, Accipite; ſed haereditate, quaſi propria, quaſi paterna, quaſi veſtra, quae vobis a principio debebantur. Nam antequam nati ſitis, quia ſciebam vos huiuſmodi futuros, haec vobis a me praeparata fuerunt.* THEODORETUS in Cap. IX. ad Rom. *Illud*, inquit, *Apoſtoli, Quae praeparavit in gloriam, divinam praeſcientiam declarat, ſicut illud, Quos praeſcivit et praedeſtinavit. Apoſtoli enim ſcopus eſt oſtendere, quod eos, qui digni ſunt ſalute, ſolus novit Deus.* S. JOANNES DAMASCENUS in Lib. contra Manichaeos: *Praevidens Deus ea, quae nos ſponte facturi ſumus, ea ſcilicet quae ſunt in noſtra poteſtate, etiam ea quae non ſunt in noſtra poteſtate praedefinivit.* Id eſt, praemia et ſupplicia. Idem diſerte docent in Cap. VIII. ad Rom. THEOPHYLACTUS et OECUMENIUS.

DXX. Verum quid multa? S. PROSPER AQUITANICUS in Epiſtola ad S. Auguſtinum, quae

inter

inter Auguſtinianas eſt CCXXV, putans, iure an iniuria hic non diſcutimus, Auguſtinum docuiſſe praedeſtinationem ad gloriam ante merita abſolute praeviſa, ſatis teſtatur, quaenam fuerit anteriorum Patrum circa praedeſtinationem ad gloriam ſententia. *Illud etiam*, ſcribit S. Proſper, *qualiter diluatur, quaeſumus patienter inſipientiam noſtram ferendo demonſtres, quod retractatis priorum de hac re opinionibus, pene omnium par invenitur et una ſententia, qua propoſitum et praedeſtinationem Dei ſecundum praeſcientiam receperunt; ut ob hoc Deus alios vaſa honoris, alios contumeliae fecerit, quia finem uniuſcuiuſque praeviderit, et ſub ipſo gratiae adiutorio, in qua futurus eſſet voluntate et actione praeſcierit. Quibus omnibus enodatis, et multis inſuper, quae altiori intuitu ad cauſam hanc pertinentia magis potes videre, diſcuſſis; credimus et ſperamus, non ſolum tenuitatem noſtram diſputationum tuarum praeſidio roborandam, ſed etiam ipſos, quos meritis atque honoribus claros caligo iſtius opinionis obſcurat, defaecatiſſimum lumen gratiae recepturos.*

DXXI. Ad hos Patrum textus reponunt adverſarii I^mo^. SS. PP. agere de executione praedeſtinationis in tempore, non autem de praedeſtinatione ab aeterno in mente Dei. II. Praeſcientiae nomine non intelligi ab ipſis Scientiam viſionis meritorum, ſed eam tantum, quae vocatur media, aut etiam approbationis. III. S. Proſperum verbis citatis non ſuam, ſed Semipelagianorum ſententiam, ſeu potius querelam ac calumniam referre. IV. Patrum Auguſtino antiquiorum authoritatem circa praeſentem materiam ea exceptione enervari poſſe, qua doctrinam ſuam tuebatur Auguſtinus, quando obiectionem illam Semipelagianorum, ore Proſperi loquentium, diſſolvit Lib. de Praedeſtinatione Sanctorum, Cap. XIV.

Quid

Quid igitur opus eſt, ut eorum ſcrutemur opuſcula, qui priusquam iſta haereſis oriretur, non habuerunt neceſſitatem in hac difficili ad ſolvendum quaeſtione verſari? Quod procul dubio facerent, ſi reſpondere talibus cogerentur. Unde factum eſt, ut quid de gratia Dei ſentirent, breviter quibuſdam ſcriptorum ſuorum locis, et tranſeunter attingerent. Verum R. ad I^{mum}, haec abſque ullo fundamento ab adverſariis dici; electio enim, diſcretio, deſtinare, parare, praeparare, praeſcire, praevidere etc. quibus verbis utuntur Patres, manifeſte deſignant praedeſtinationem in mente Dei, ſeu quoad ordinem intentionis, non vero quoad executionem in tempore. Ad II. R. Si Deus, iuxta Patres, praeparaſſet gloriam, quia aliquorum merita per Scientiam mediam tantum ſub conditione praevidit, tunc omnes omnino homines, ut ſuperius a nobis obſervatum fuit, eſſent praedeſtinati; quia Deus per Scientiam mediam quemlibet hominem cognoſcit in aliqua hypotheſi conſenſurum; cum Deus in hac providentia nullam condiderit creaturam refractariam, ac rebellem, quae omnibus gratiae auxiliis eſſet diſſenſura. Ergo cum Patres dicant, Deum ad vitam aeternam aliquos praedeſtinaſſe, quia praevidit futura eorum merita, non loquuntur de Scientia media, ſed de Scientia viſionis meritorum, quae ſimul ſupponit atque includit ſcientiam approbationis, eoquod Deus non poſſit non amare merita hominis viribus gratiae elicita. Ad III. R. S. Proſper loco cit. ſuam mentem exprimit, aitque videri ſibi, Auguſtini ſententiam de praedeſtinatione ad gloriam anteriorum Patrum ſcriptis contrariam eſſe: ideoque Auguſtinum rogat, ut modum oſtendat, quo moleſta haec obiectio ex authoritate Patrum petita diluatur. Hoc manifeſte patet ex verbis laudatae ſuperius epiſtolae: *Quaeſumus patienter inſipientiam noſtram ferendo demonſtres -- quibus omnibus enodatis ſperamus --*

tenuitatem noſtram diſputationum tuarum praeſidio roborandam. Praeterea praedeſtinatio adultorum ad gloriam ex praeviſo merito finalis perſeverantiae *ſub ipſo gratiae adiutorio*, ut ibi loquitur S. Proſper, omnino repugnat Semipelagianorum ſententiae, qui negabant acerrime neceſſitatem praevenientis gratiae interioris ad finalem perſeverantiam, quam ſolis naturae viribus, uti etiam inchoatam fidem, tribuendam eſſe cenſebant. Ergo, quidquid obganniat inverecundus Tournelii conviciator Billuartius, a veritate prorſus abhorret, S. Proſperum verbis ſupra depromptis propoſuiſſe Auguſtino Semipelagianorum ſententiam, ut eam confutaret. Ad IV. R. Auguſtinum loco cit. non in eo eſſe, ut obiectionem ultimam a Proſpero propoſitam ſolvat; ſed ut Maſſilienſibus oſtendat, gratiam Dei non ſecundum merita noſtra dari, ſed gratis dari cui datur. Certe Auguſtini reſponſio ad illam obiectionem nullibi invenitur, ac longe probabilius S. Doctor ſilentio ſuo declarare voluit extraneam hanc eſſe propoſito ſuo quaeſtionem, nec ſibi cum Pelagianis ac Maſſilienſibus controverſiam eſſe de illa praedeſtinatione ad gloriam ex praeviſis meritis gratiae; ſed tantum de praedeſtinatione ad gratiam, quam non ſemel ait ad fidem Eccleſiae pertinere. Caeterum quae Auguſtinus ſcribit de anterioribus Patribus circa praedeſtinationem ad gratiam, eadem dici de illis poterunt quidem circa praedeſtinationem ad gloriam, eos nimirum breviter ac tranſeunter attigiſſe quibuſdam ſcriptorum ſuorum locis, quid de hac re ſentirent: At profecto dici nequit, Patres Auguſtino anteriores tantum non omnes, Hilarium, Hieronymum, Ambroſium, Chryſoſtomum, aliosque praeſtantiſſimos Eccleſiae Doctores, quorum doctrina a Pontificibus et Conciliis aeque commendata eſt ac Auguſtiniana, quosque ipſe Auguſtinus maximo in honore ac veneratione habuit, in aſſignanda praedeſtinationis ad

gloriam

gloriam cauſa meritoria turpiter eſſe hallucinatos, unique Auguſtino myſterium hoc fuiſſe reſeratum. Mallem certe vel ex hoc ipſo inferre, Auguſtinum recedere noluiſſe a Maiorum ſuorum ſententia. Videtur enim, ſi diverſae fuiſſet opinionis, expoſiturus fuiſſe clare, nitide, ac miſſis ambagibus, quam ob cauſam a communi ſententia diſceſſionem faceret: quod tamen ab Auguſtino numquam praeſtitum fuiſſe ſatis oſtendunt lites de eius mente inter utriuſque ſyſtematis patronos exortae.

DXXII. Prob. III. Ratione Theologica, eaque triplici. I^ma^ eſt. Actualis gloriae retributio fit ex meritis, ut fides docet. Ergo et gloriae praeparatio fit ob merita abſolute praeviſa. Conſequentia probatur I^mo^. Praedeſtinatio ad primam gratiam non cadit ſub meritum, quia nemo in tempore primam gratiam meretur. Et certe ſiquis mereretur primam gratiam, Deus non decerneret ab aeterno illam dare, niſi propter meritum. Ergo a pari, ſi datur homini gloria propter merita, Deus ab aeterno non decernit illam dare, niſi propter merita. Prob. II. Theologi inferunt reprobationem poſitivam ab aeterno fieri ex praeviſis peccatis, quia fit in tempore propter peccata. Ergo a pari dicendum eſt, praedeſtinationem ad gloriam ab aeterno fieri ex praeviſis meritis, quia gloria in tempore datur propter merita. Prob. III. Eodem modo Deus praedeſtinavit ad gloriam electos, quo eamdem gloriam promiſit in Scripturis. Atqui illam in Scripturis promiſit ex ſuppoſitione meritorum. MATTH. Cap. V. *Gaudete et exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in coelis.* II. ad TIMOTH. Cap. IV. *Repoſita eſt mihi corona iuſtitiae.* II. ad TIMOTH. Cap. II. *Non coronatur, niſi legitime certaverit.* Ergo ad illam praedeſtinavit ex ſuppoſitione et praeviſione meritorum: non conditionata; alias omnes eſſent praedeſtinati: ergo abſoluta. P. M. Ex eo, quod Deus pri- *Ac ratione Theologica.*

 mam

mam gratiam non promiſerit propter merita, recte colligimus Deum non decreviſſe illam dare propter merita. Ergo etiam ex eo, quod Deus non promittat dare gloriam gratis, recte colligitur eum non decreviſſe illam gratis dare. *Confirm.* Decretum divinum praedeſtinationis nobis innoteſcit per divinas promiſſiones, quae ſunt quaedam declaratio, et veluti promulgatio illius decreti. Ergo cum promiſſiones illae non ſint abſolutae, ſed conditionatae, ſi nimirum mandata a nobis obſerventur; antequam conditio praevideatur purificanda, ſive ante abſolutam praeviſionem meritorum, non datur in Deo decretum abſolutum praedeſtinationis ad gloriam.

DXXIII. II^da ratio. Illa voluntas efficax et abſoluta dandi gloriam ante merita abſolute praeviſa evertit alteram voluntatem conferendi gloriam in tempore tamquam mercedem meritorum. Ergo cum fide divina certum ſit, Deum velle adultis dare gloriam tamquam mercedem ac praemium meritorum, Deus non eam decernit ac praeparat gratis ante merita abſolute praeviſa. P. A. Decretum hoc, quo Deus intenderet ab aeterno conferre gloriam gratis, iuxta adverſarios eſſet abſolutum et efficax; conditionatum enim et effective inefficax, ſive ſeria voluntas ut omnes ſalvi fiant, etiam a nobis ultro admittitur. Ergo vi huius decreti gloria gratis concedenda eſſet; alioquin Deus decerneret quod non exequeretur, aut exequeretur quod ab aeterno non decreviſſet: atque aliud in executione ſeu opere praeſtaret, aliud vero in intentione, ſeu praedeſtinatione decerneret. Ergo Deus non poteſt velle gloriam gratis ſimul deſtinare, et eam tamquam mercedem et praemium bonorum operum rependere; quia pugnat rem eamdem ſimul et eodem inſtanti deſtinari ex pura gratia, et ſimul ex iuſtitia. Et ſane concurrerent ſimul in Deo haec duo contraria decreta, quorum unum pertinere dicunt ad ordinem

dinem intentionis, alterum ad ordinem executionis: *Volo dare his hominibus gloriam ex mera gratia, ut purum et merum donum, et independenter ab eorum meritis*: et ſimul, *Volo dare iiſdem hominibus gloriam non ex mera gratia, ſed ex iuſtitia; non ut purum et merum donum, ſed ut debitam ipſis mercedem et praemium, dependenter ab eorum meritis.*

DXXIV. III^tia ratio. Efficax electio ad gloriam fundatur in meritis Chriſti homini applicatis, iuxta illud ad EPHES. Cap. I. *Elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, ut eſſemus Sancti.* Et ACT. Cap. IV. *Nec enim nomen aliud eſt ſub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri.* Ergo merita Chriſti debent prius nobis applicata praevideri, antequam fiat praedeſtinatio ad gloriam. Atqui ſi praedeſtinatio ad gloriam fit ante merita abſolute praeviſa, tunc etiam fit antequam merita Chriſti, quae in nobis producunt opera meritoria vitae aeternae, praevideantur nobis applicata. Ergo praedeſtinatio ad gloriam ante merita abſolute praeviſa non fundatur in meritis Chriſti, adeoque non datur. Prob. minor ſubſumpta. Efficax electio finis, ut volunt adverſarii, eſt prior electione mediorum. Sed merita Chriſti ſunt media ad conſequendam gloriam. Ergo efficax electio ad gloriam eſt prior praeviſione et electione meritorum Chriſti nobis applicatorum. Ergo praedeſtinatio ad gloriam ante merita abſolute praeviſa non fundaretur in meritis Chriſti.

DXXV. Neque dicant adverſarii, merita Chriſti dupliciter ſpectari poſſe, I^mo ſecundum ſe; et ſic eſſe priora electione ad gloriam. II^do quatenus nobis applicantur; et ſic eſſe poſteriora ad illam. Nam ſi merita Chriſti ut applicata ſupponunt iam efficacem et abſolutam

 v. g.

v. g. Petri electionem ad gloriam, efficax electio Petri ad gloriam fundari non poteſt in meritis Chriſti Petro applicatis, ut per ſe patet. Sed neque fundari poteſt in meritis Chriſti ſecundum ſe ſpectatis. I^mo^. Quia implicat merita Chriſti ſecundum ſe ſpectari ſine applicatione; et tamen efficacem electionem Petri fundari in meritis Chriſti. Nam ſi in illis fundata eſt, iam facta eſt applicatio meritorum Chriſti ad Petrum. II^do^. Quia merita Chriſti, quomodocunque ſpectentur, neceſſario ſupponunt Incarnationem Verbi. Sed ipſa Incarnatio Verbi eſt quoddam medium ad conſequendam gloriam. Ergo ſi efficax electio ad gloriam eſt prior voluntate mediorum, erit etiam prior decreto Incarnationis, et praeviſione meritorum Chriſti, quomodocunque ea ſpectentur.

OBJECTIONES.

Infirma ſunt adverſariorum argumenta ex Scripturis,

DXXVI. Objicitur I. contra II^dam^ Concluſionem, Authoritas Scripturarum. Ad Rom. Cap. IX. ſcribit Apoſtolus: *Cum nondum nati fuiſſent, aut aliquid boni egiſſent, aut mali, ut ſecundum electionem propoſitum Dei maneret, non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſt ei: Quia maior ſerviet minori, ſicut ſcriptum eſt: Jacob dilexi, Eſau autem odio habui.* Ergo praedeſtinatio ad gloriam fit ex ſolo Dei propoſito, abſque operibus. Ergo eſt pure gratuita. R. C. A. N. C. Nam I^mo^ Apoſtolus non agit hic de praedeſtinatione ad gloriam: Ut ipſi adverſarii fateri coguntur; ſecus non tantum praedeſtinatio ad gloriam, verum etiam reprobatio ad mortem ſeu poenam aeternam iuxta Apoſtolum fieret ante demerita abſolute praeviſa, quod tamen a nemine Catholicorum admittitur. Agit itaque loco cit. Apoſtolus de dilectione et electione in peculiarem populum, et haereditatem Dei, cui cederent promiſſiones factae Abrahamo

hamo de poſſidenda terra Chanaan, et de Meſſia ex eius ſemine naſcituro. Si igitur verba Apoſtoli in ſenſu litterali atque hiſtorico ſumantur, non agitur ibi de ſingularibus perſonis Eſau et Jacob, ſed de duobus populis Iſraelitico et Idumaeo; illud enim, *Maior ſerviet minori*, non in perſonis Eſau et Jacob impletum eſt, ſed in populis ab utroque ortis; tempore quippe Davidis Regis, Idumaei ex Eſau progeniti Iſraelitarum ditioni primum ſubiecti erant. Neque expoſitio citati textus ex eo eliditur, quod in Scripturis dicatur: *Jacob dilexi, Eſau autem odio habui;* haec enim verba non ſignificant verum Dei odium, quod peccando incurritur, ſed hebraica phraſi minorem amorem, qui comparatione favoris Jacobo impenſi poſſit dici odium. Sic Chriſtus LUCAE Cap. XIV. ait: *Siquis venit ad me, et non odit patrem ſuum, et matrem, - - - non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Id eſt, qui non minus amat patrem ſuum, et matrem, quam me. Deus itaque dilexit Jacob, quia dedit ei terram fluentem lacte et melle: odio autem habuit Eſau, quia dedit ei terram ſterilem ac deſertam. Unde MALACHIAE Cap. I. cum dixiſſet Deus: *Jacob dilexi, Eſau autem odeo habui*, explicat quomodo dilexerit et oderit, his verbis: *Et poſui montes eius in ſolitudinem, et haereditatem eius in dracones deſerti.*

DXXVII. II^do^. Quamvis haec verba ad ſpiritualem et myſticum ſenſum trahenda eſſe concedamus, neutiquam tamen ſermo eſt hic de praedeſtinatione ad gloriam, ſed de praedeſtinatione ad gratiam fidei, ſeu de vocatione ad veritatem Evangelii, quae omnino gratuita eſt, atque ab humanis meritis independens; de qua una ex inſtituto agit Apoſtolus in Epiſtola ad Romanos, teſte AUGUSTINO Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. in Enchiridio Cap. XXXII. Lib. II. contra duas Epiſt. Pe-

lagianorum ad Bonifacium, Cap. VII. et Lib. de Praedeſtinatione Sanctorum, Cap. III. VIII. et XIV. Nempe ut inanem Judaeorum iactantiam reprimat, qui gloriabantur, quaſi ſuis operibus ac Legis merito vocati fuiſſent ad fidem Chriſti; atque iniquo plane animo ferebant, Gentiles eo in beneficio ſibi aequatos fuiſſe. Judaeis itaque praeter alia oſtendit Apoſtolus, non omnes qui ſunt filii Abraham ſecundum carnem, ideo filios eſſe ſecundum promiſſionem et fidem; ſed eos tantum, qui fidem Abrahae imitantur, Deo per gratiam ſuam eos adiuvante. Quae omnia ut plenius confirmet, duplici exemplo utitur.. Primum eſt Jacobi et Eſau, qui uno eodemque partu geniti, adeo diſparem ſortem experti ſunt: quorum unum Deus dilexit, alterum vero odio habuit, antequam quidquam boni vel mali egiſſent: unus uberem Palaeſtinae terram, alter vero ſterilem et incultam ſolitudinem obtinuit. Alterum exemplum ducit ex Cap. XVIII. Jeremiae, ubi Propheta iuſſu Dei domum figuli ingreſſus, vidit figulum ex argilla vaſa fingentem, qui cum vas quoddam contrectando fregiſſet, in vas alterum, prout voluit, conformavit. Quod exemplum eo pertinet ut probet Apoſtolus, Deum ſupremum Dominum poſſe pro arbitrio de opere ſuo quidquid voluerit facere, nullumque eſſe ſtatum tam perditum, quem Deus in melius commutare nequeat: neque a nobis curioſe et arroganter inquirendum eſſe, cur Deus aliis repudiatis, alios adſciſcat.

DXXVIII. Dices Imo. Eodem Cap. IX. ad Rom. v. 23. vaſa in honorem dicuntur *praeparata in gloriam*. Ergo Apoſtolus loco cit. non agit dumtaxat de electione ad gratiam fidei, ſed etiam ad gloriam. R. C. A. N. C. Nomine gloriae non intelligitur ibi felicitas aeterna in coelo electis praeparata, ſed ſplendor ac dignitas

gnitas eorum, qui ad gratiam Evangelii vocantur, vel manifeſtatio exterior gloriae Dei in vaſis electionis. Huic interpretationi manifeſte favet contextus, in quo gloria ſumitur pro gloria et ſplendore Dei. *Ut oſtenderet divitias gloriae ſuae in vaſa miſericordiae, quae praeparavit in gloriam.* Ergo cum in iſtis verbis, *Ut oſtenderet divitias gloriae ſuae*, gloria ſignificet ſplendorem et manifeſtationem gloriae Dei; idem pariter ſignificatur verbis illis, *Vaſa miſericordiae, quae praeparavit in gloriam*, nempe ſuam, id eſt, manifeſtationem gloriae ſuae.

DXXIX Dices II. Iuxta Scripturas Deus ex efficaci intentione praedeſtinationis ad gloriam ab electis mala propellit. Ergo praedeſtinatio ad gloriam non eſt poſterior meritis abſolute praeviſis. P. A. I^mo^. Sapientiae Cap. IV. de iuſto praedeſtinato dicitur: *Raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. - - Conſummatus in brevi explevit tempora multa; placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum.* II^do^. Matth. Cap. XXIV. ait Chriſtus: *Niſi breviati fuiſſent dies illi, non fieret ſalva omnis caro: ſed propter electos breviabuntur dies illi.* R. N. A. Ad *probat.* C. A. N. C. Ex primo textu neque erui poteſt praedeſtinatio ante, neque poſt praeviſa merita; ſed tantum ſingularis Dei favor, amor, ac providentia, ne electi in peccata atque aeternam miſeriam ruant: quae omnia locum habent in utroque ſyſtemate. Alter locus in ſenſu litterali agit dumtaxat de obſidione Jeroſolymitana ſub Veſpaſiano et Tito, quae ſi diutius perſeveraſſet, Judaei omnes in urbe concluſi, vel fame vel gladio periiſſent: at Deus propter electos, qui ex illis Judaeis naſcituri erant, illos calamitatis dies contraxit. Quod ſi etiam is locus de ſalute ſpirituali

 intelli-

intelligatur, argui ex eo non poteſt, electionem ad gloriam fieri ante merita abſolute praevisa; alioquin falſa foret propoſitio illa: *Niſi breviati fuiſſent dies illi, non fieret ſalva omnis caro.* Namque etiamſi breviati non fuiſſent dies illi, omnes tamen electi, vi decreti efficacis et antecedentis abſolutam meritorum praeviſionem, abſolute ſalvi fierent; decretum enim Dei abſolutum et efficax irritum fieri nequit. Quare citatus locus intelligi dumtaxat poteſt de perſeverantia, ſeu conſtantia in fide, ita ut ſenſus ſit, Deum in gratiam fidelium, qui more Scripturae electi dicuntur, ne forte eorum fides in tanta calamitate deficeret, dies illos breviaſſe. Ex quo male infertur, eos ad gloriam praedeſtinatos fuiſſe vel ante, vel poſt praeviſa eorum merita; quia id Deus facere potuiſſet, licet illi electi non eſſent ad gloriam.

DXXX. DICES III. Deus ex abſoluta et efficaci voluntate conferendi electis gloriam, gratiam ipſis liberaliter largitur. Ergo electio antecedit merita abſolute praeviſa, quia antecedit gratiam, ſine qua merita praevideri nequeunt. P. A. Authoritate Scripturarum. Imo. JOANNIS Cap. X. ait Chriſtus: *Oves meae vocem meam audiunt. - - - Et ego vitam aeternam do eis, et non peribunt in aeternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea.* IIdo. ACT. Cap. XIII. *Crediderunt quotquot erant praeordinati ad vitam aeternam.* III. JOANNIS Cap. XV. *Non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos, et poſui vos ut eatis, et fructum afferatis.* IV. Ad EPHES. Cap. I. *Elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, ut eſſemus Sancti.* V. Ad ROM. Cap. VIII. *Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui ſecundum propoſitum vocati ſunt ſancti. Nam quos praeſcivit, et praedeſtinavit conformes fieri imaginis Filii ſui, ut ſit ipſe primogenitus in multis fratribus.*

Quos

Quos autem praedeſtinavit, hos et vocavit, et quos vocavit, hos et iuſtificavit: quos autem iuſtificavit, illos et glorificavit. Ergo praedeſtinatio eſt cauſa vocationis, iuſtificationis, et glorificationis. R. N. A. Ad Imum textum R. Si locus ille cum Auguſtino intelligatur de ſolis praedeſtinatis, nil aliud colligitur, quam quod illi infallibiliter ſint perventuri ad vitam aeternam. Haec tamen infallibilitas non oritur ex decreto Dei antecedente praeviſa merita, ſed potius ex praeſcientia, qua Deus abſolute, certo et infallibiliter praevidet, quinam ſint ad gloriam perventuri. Si vero per oves cum aliis Interpretibus intelligantur fideles, hunc locus ille habebit ſenſum: Oves meae non peribunt ex mea culpa; ſed ſi aliquae pereunt, ſua culpa pereunt. Nec quisquam tam potens eſt, ut poſſit eas mihi eripere, niſi ſponte a me abeant. Neque obſtat, quod dicat Chriſtus, *Ego vitam aeternam de eis:* namque per vitam aeternam hic intelligitur fides in Deum verum, et in Jeſum Chriſtum, iuxta illud JOAN. Cap. XVII. *Haec eſt vita aeterna, ut cognoſcant te ſolum Deum verum, et quem miſiſti Jeſum Chriſtum.* Ad II. R. Sermonem ibi eſſe de praeordinatis ad fidem, ita ut ſenſus ſit, eos omnes in tempore credidiſſe, qui ad credendum ab aeterno erant praeordinati, id eſt, gratiae beneficio diſpoſiti. Quod ſi etiam daretur, ſermonem ibi eſſe de praedeſtinatis ad gloriam, ſenſus erit, omnes illos credidiſſe in tempore, quos Deus ab aeterno per Scientiam viſionis praevidens credituros et perſeveraturos, praeordinavit ad vitam aeternam. Ad III. R. Chriſtum non loqui ibi de electione ad gloriam, ſed de electione ad gratiam et fidem, ut vult AUGUSTINUS Tract. LXXXVI. in Joannem, et Lib. de Praedeſt. SSrum, Cap. XVII. et XIX, ac praecipue ſermonem ibi eſſe de electione ad Apoſtolatum, ut interpretantur S. Cyrillus, S. Chryſoſtomus, Theophylactus et Euthymius

mius: et colligi videtur ex verbis illis, *Ut eatis, et fructum afferatis.* Ad IV. R. Apoſtolum loqui de electione ad fidem Chriſti, et gratiam iuſtificationis, quae eſt communis omnibus iuſtificatis. Prob. hoc Imo, quia Apoſtolus longe probabilius ignoravit, quinam eſſent electi ad gloriam, cum de propria ſua ſalute infallibiliter certus non fuerit, ſcribens I. ad Cor. Cap. IX. *Caſtigo corpus meum, et in ſervitutem redigo: ne forte cum aliis praedicaverim, ipſe reprobus efficiar.* II. Quia non omnes, ad quos ſcribebat, praedeſtinatos eſſe ad gloriam exiſtimavit. Ad V. N. C. Apoſtolus loco cit. non agit de abſolute efficaci praedeſtinatione, et abſoluta electione ad conformitatem cum Chriſto; ſed ſolum de efficaci electione quantum eſt ex parte Dei, et adhuc conditionata ex parte hominis, nempe ſi velit hic ſequi vocantem Deum. Scopus enim Apoſtoli eſt docere, quemadmodum procurante divina providentia, Chriſto paſſiones omnes et aerumnae cooperatae ſunt in maius bonum et maiorem gloriam: ita easdem cooperaturas iuſtis, ſi voluerint ipſi Deo vocanti, ducenti, ac dirigenti ſe permittere, eidemque obſequi. Nam quos ab aeterno praeſcivit Deus per ductum gratiae ſuae, et conſenſum liberae voluntatis tales futuros, praedeſtinavit ad ulteriora bona, ad excellentiores honores; nempe ut conformes fiant imagini, id eſt, exemplari a Deo iuſtis omnibus propoſito, ſcilicet Chriſto Filio Dei, qui omnibus exemplar eſt ſanctitatis, gratiae et virtutum in hac vita, et gloriae ac felicitatis in altera. Quos autem ad hanc plenam cum Chriſto conformitatem Deus ab aeterno praedeſtinavit, hos opportuno tempore, loco, ac modo etiam vocavit, et per vias opportunas ad illam deduxit. Hos etiam ſic vocatos, iuſtiores et ſanctiores reddidit, eosque tot tantisque laboribus fortiter perſunctos eximie glorificavit, ſeu glorioſos effecit tum in hac tum maxime in futura vita.

ta. Ex quo colliges nihil hic praeſidii invenire poſſe adverſarios pro adſtruenda praedeſtinatione ad gloriam ante abſolutam meritorum praeviſionem.

DXXXI. DICES IV. Ad ROM. Cap. VI. dicitur: *Gratia Dei vita aeterna.* Ex quo hoc inſtruitur argumentum. Juxta Apoſtolum vita aeterna, ſeu praedeſtinatio ad gloriam eſt gratuita. Atqui non eſt gratuita ſecundum ordinem executionis; fide enim certum eſt, gloriam nobis actu conferri propter merita. Ergo eſt gratuita ſecundum ordinem intentionis. Ergo in mente atque intentione Dei eſt prior meritis abſolute praeviſis. R. Imo. Cum Apoſtolus loquatur de vita aeterna, prout in tempore confertur, ſiquid roboris hoc argumentum haberet, evinceret omnino vitam aeternam gratis in tempore conferri, ut volunt Proteſtantes, non autem propter merita viribus gratiae elicita. R. IIdo. D. M. Vita aeterna, ſeu praedeſtinatio ad gloriam eſt gratuita in radice, C. M. Praedeſtinatio formalis ad gloriam eſt gratuita, N. M. Praedeſtinatio ad gloriam eſt gratuita in radice, quia gratia ſupernaturalis, ſine qua nulla exiſtere poſſunt merita vitae aeternae, adeoque nec ipſa praedeſtinatio formalis, gratis nobis conceditur ex pura miſericordia, nullis praecedentibus meritis. At vero ipſa praedeſtinatio formalis ad gloriam non eſt pure gratuita, quia fit propter merita abſolute praeviſa. Quamvis autem praeſuppoſito decreto Dei, ac promiſſione illos praedeſtinandi ad gloriam quorum merita abſolute futura praeviderit, ſit oneroſa, et merces iuſtitiae; poteſt nihilominus in aliquo ſenſu dici gratuita, tum quia labor cum hac mercede collatus, quem nos gratia Dei adiuti adhibemus, prorſus exiguus ac parvi momenti cenſetur: tum quia Deus ex mera benignitate ac liberalitate, nulla adactus neceſſitate, decrevit eis tam amplam mercedem propo-

proponere, et ad gloriam praedeſtinare, quorum merita abſolute futura praevidit; cum tamen omnia noſtra opera bona aliunde Deo debeantur titulo creationis et ſupremi dominii, quin ea praemio ſupernaturali remunerari teneatur.

Et Conciliis petita. DXXXII. OBJICITUR II. Authoritas Conciliorum. VALENTINUM III. anno 855. in Galliis celebratum, Can. III. ait: *Fidenter fatemur praedeſtinationem electorum ad vitam, et praedeſtinationem impiorum ad mortem. In electione tamen ſalvandorum miſericordiam Dei praecedere meritum bonum; in damnatione autem periturorum meritum malum praecedere iuſtum Dei iudicium.* Ergo iuxta Patres Valentinos praedeſtinatio ad gloriam eſt prior praeviſione meritorum. R. C. A. D. C. Ergo praedeſtinatio radicalis ad gloriam eſt ante merita abſolute praeviſa, C. C. Praedeſtinatio formalis ad gloriam, N. C. Miſericordia Dei praecedit meritum bonum, non hoc ſenſu, quod Deus prius eligat ad gloriam, quam merita praevideat; ſed quia priusquam eligat ad gloriam, voluntatem habet abſolutam dandi gratias efficaces ex pura miſericordia, atque affectu ſpecialiter benevolo.

Fruſtra nobis obiicitur Pelagianiſmus, DXXXIII. OBJICITUR III. Pelagianiſmus, et Semipelagianiſmus. Pelagiani praedeſtinationem ad gloriam meritis noſtris reddi aſſerebant, Semipelagiani ſimili modo contendebant, eos ad gloriam deſtinari, quos Deus gratia ſua bene uſuros praevidit. Ergo ſententia noſtra ſi non Pelagii, ſaltem Maſſilienſium errorem renovat. R. Pelagius meritis noſtris praedeſtinationem ad gloriam ita reddi aſſerebat, ut naturalia merita, absque gratiae ſupernaturalis auxilio elicita, ſufficere putaret ad vitam aeternam obtinendam. Atque hoc unum in

eo

eo reprehendit Auguſtinus, alioquin hanc ſententiam non reprobaturus, ut ipſe teſtatur Lib. de Gratia et Libero arbitrio, Cap. VI. Locum hunc adduximus Num. DXII. Semipelagiani non in eo errabant, quod electionem ad gloriam vellent praeſcientia meritorum poſteriorem eſſe; ſed in aliis turpiter hallucinati ſunt. Ac I^mo^ quidem, quod ad initium fidei liberum ſufficere arbitrium dicerent, nec ipſi opus eſſe divina gratia praeveniente. II. Quod docerent affectum bonae voluntatis, conatum, ac deſiderium ſolis naturae viribus elicitum, Deo cauſam eſſe, regulam, ac motivum conferendi primam gratiam ſupernaturalem. III. Quod fabularentur infantes praedeſtinari vel reprobari propter bona vel mala opera, quae feciſſent, ſi ad annos diſcretionis perveniſſent. Plura vide in III. praevia Diſſertatione Hiſtorica, ubi de erroribus Semipelagianorum ex inſtituto egimus. Ab hac inſania igitur cum toto coelo diſtemus, patet, non niſi effronti temeritate ſententiam noſtram Pelagianiſmi aut Semipelagianiſmi accuſari poſſe.

DXXXIV. Objicitur IV. Praedeſtinatio Chriſti. Praeclariſſimum praedeſtinationis noſtrae exemplar eſt praedeſtinatio Chriſti. Atqui illa fuit gratuita. Ergo etiam noſtra. R. D. M. Praedeſtinatio Chriſti eſt exemplar praedeſtinationis noſtrae ad gratiam C. M. Ad gloriam, ſubdiſt. Praedeſtinationis noſtrae ad gloriam eſſentialem, N. M. Ad gloriam accidentalem, C. M. Et D. m. Praedeſtinatio Chriſti ad gratiam, atque etiam ad gloriam eſſentialem fuit gratuita, C. m. Ad gloriam accidentalem, N. m. et conſeq. Sanctiſſima Chriſti humanitas mereri non potuit praedeſtinationem ad gratiam, quae eſt principium meriti: neque etiam unionem hypoſtaticam, quae eſt quid longe maius atque excellentius quolibet *Praedeſtinatio Chriſti.*

libet

libet augmento gratiae et gloriae ſolum finito, quo opus meritorium purae creaturae (qualis eſt humanitas Chriſti ſecundum ſe ſolam conſiderata) condigne compenſatur. At neque gloriam eſſentialem mereri potuit; quia haec vi unionis hypoſtaticae debita ipſi erat, et a primo conceptionis inſtanti conceſſa. Atque ex hac parte praedeſtinatio Chriſti non fuit exemplar praedeſtinationis noſtrae: fuit tamen quantum ad accidentalem gloriam; quia quemadmodum Chriſto ab aeterno deſtinata fuit a Patre exaltatio nominis, glorioſa reſurrectio, gloria corporis, Eccleſiae a Chriſto conditae ſplendor, firmitas, ac diffuſio ob merita illius abſolute praeviſa, iuxta illud Apoſtoli ad HEBR. Cap. II. *Videmus Jeſum, propter paſſionem mortis, gloria et honore coronatum.* Et LUCAE Cap. XXIV. *Nonne haec oportuit pati Chriſtum, et ita intrare in gloriam ſuam?* Ita et nobis praeparatur in coelis gloria, quia Deus per Scientiam viſionis praevidet, per aerumnas forti et Chriſtiano animo toleratas, aliaque pia opera, conformes nos futuros capiti noſtro, Chriſto.

Myſterium Praedeſtinationis, DXXXV. OBJICITUR V. Myſterium praedeſtinationis. Praedeſtinatio ad gloriam eſt myſterium inſcrutabile, de quo Apoſtolus ad ROM. Cap. XI. ait: *O altitudo divitiarum ſapientiae, et ſcientiae Dei: quam incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, et inveſtigabiles viae eius!* Atqui ſi praedeſtinatio ad gloriam fieret propter merita abſolute praeviſa, non foret myſterium adeo abditum; facile enim reſponderi poſſet, idcirco v. g. Petrum eſſe praedeſtinatum, quia Deus eius merita abſolute futura praevidit. Ergo. R. C. M. N. m. Quamvis enim facile et vere reſponderi poſſit, aliquem eſſe praedeſtinatum ob merita, alium vero reprobatum ob demerita abſolute praeviſa; multa tamen ſuperſunt cum praedeſtinatione connexa, quae ſacra teguntur caligine, atque

atque humani ingenii aciem omnino effugiunt. Si enim quaeratur, cur ex multis divinae ſuae gratiae auxiliis, quae huic homini Deus conferre poſſet, quibus ille adiutus certiſſime ſalvaretur, ea dumtaxat conferat, quibus non conſentiet; alteri vero ea, quibus praevidetur conſenſurus: Quare e duobus iuſtis unum ex hac vita Deus rapiat, dum iuſtus eſt; alterum vero tentationibus obnoxium relinquat, quibus futurum eſt ut aliquando ſuccumbat, atque aeternum damnetur: Cur uni etiam non oranti det perſeverantiam, alteri vero non det &c. quid aliud reſpondeas, quam cum Apoſtolo: *O altitudo divitiarum* &c..

DXXXVI. OBJICITUR VI. Peculiaris Dei erga electos benevolentia. Si electio ad gloriam ſit poſt merita abſolute praeviſa, locum non amplius habebit peculiaris Dei erga electos benevolentia, quam Scripturae ac Patres adeo commendant. Ergo. P. A. Cauſa moralis electionis ad gloriam eſſent merita abſolute praeviſa. Ergo quod aliquis ſit praedeſtinatus, non eſt adſcribendum peculiari Dei benevolentiae, ſed meritis hominis. R. N. A. Ad *probat.* D. A. Cauſa moralis eſſent merita abſolute praeviſa, ita tamen ut haec ipſa merita praeſupponant peculiarem Dei benevolentiam erga praedeſtinatos, C. A. Ut hanc non praeſupponant, N. A. et Conſeq. Merita gratiae, quae movent Deum ad decernendam et praeparandam alicui gloriam, numquam exiſterent, niſi Deus ex peculiari erga illum benevolentia decerneret illi dare gratiam congruam, cui voluntatem hominis libere praevidet cooperaturam. Ergo merita gratiae ſemper ſupponunt atque includunt peculiarem Dei praedilectionem, quae Deum movet ad concedendas gratias congruas prae incongruis, licet ad id nullo modo teneatur.

Peculiaris Dei erga electos benevolentia.

Donum gratuitum finalis perſeverantiae,

DXXXVII. Objicitur VII. Donum gratuitum finalis perſeverantiae. Ipſa finalis perſeverantia in gratia eſt in ordine intentionis omnino gratuita, atque a meritis independens. Ergo etiam praedeſtinatio ad gloriam in ordine intentionis eſt omnino gratuita. P. C. Perſeverantia ideo electis conceditur, quia ſunt praedeſtinati. Ergo ſi decretum dandi finalem perſeverantiam, quod ipſam praedeſtinationem conſequitur, eſt omnino gratuitum, gratuitum pariter erit ipſum decretum praedeſtinativum ad gloriam. P. A. Non poteſt alia cauſa aſſignari, cur Deus decernat alicui donum perſeverantiae, niſi quia illum antecedenter praedeſtinavit ad gloriam. Ergo. *Confirm.* Deus ante praeviſionem meritorum decernit electis primam gratiam efficacem, per quam convertantur. Ergo etiam ante praeviſionem meritorum decernit eis gloriam. R. I^{mo}. Siquid argumentum hoc probaret, ſequeretur praedeſtinationem ad gloriam non tantum in ordine intentionis, ſed etiam executionis eſſe omnino gratuitam, eoquod perſeverantia finalis etiam in ordine executionis ſit gratuita. R. II. D. A. Ipſa finalis perſeverantia eſt independens a meritis de condigno, C. A. A meritis de congruo, N. A. et Conſeq. Electi per preces et bona opera de congruo merentur, et impetrant perſeverantiae donum, non vero de condigno; quia Deus nullibi promiſit perſeverantiam tamquam mercedem bonorum operum: contra vero Deus vitam aeternam tamquam mercedem propoſuit, meritis gratiae obtinendam. Ad *probat.* N. A. Secus quaerenti, cur uni detur finalis perſeverantia, alteri vero non detur, facile repoſuiſſet S. Auguſtinus, cauſam eſſe, quia unus eſt ad gloriam praedeſtinatus, non vero alter. At cauſam hanc ſe penitus ignorare fatetur S. Doctor, atque ad unum recurrit divinae voluntatis beneplacitum, cuius nulla ratio reddi poteſt. Ergo perſeverantia finalis non prae-

ſuppo-

ſupponit praedeſtinationem ad gloriam; ſed praedeſtinatio ad gloriam praeſupponit praeſcientiam perſeverantiae. Ad huius *probat.* N. A. Cauſa eſſe poſſunt merita gratiae, quae Deus praevidit futura abſolute, et donum perſeverantiae de congruo impetratura. Aut ſi Deus quibusdam electis gratis omnino, atque independenter etiam a meritis de congruo, donet gratiam perſeverantiae, qua perducantur ad gloriam; cauſa huius refundenda erit in ſolum beneplacitum divinum, cuius a nobis ratio nulla ulterior aſſignari poteſt, aut debet. Ad *confirm.* C. A. N. C. Etiam poſt illam gratiam efficacem, et ſuam converſionem, poſſunt homines peccare, et non perſeverare; ſicque non praedeſtinantur, niſi in ſigno rationis poſteriori ad praeviſionem meritorum et perſeverantiae.

DXXXVIII. OBJICITUR VIII. Intentio finis. Agens liberum et intelligens prius vult finem quam media. Atqui Deus eſt agens liberum, et intelligens, ſeu infinite ſapiens et providum; gloria vero eſt finis, et gratia eſt medium ad obtinendum hunc finem. Ergo Deus prius vult dare gloriam, quam velit dare gratiam. Ergo vult dare gloriam ante praeviſa merita, quae ſunt a gratia. R. 1mo. Hoc argumento uti non poſſe Janſenianos, aut quoscunque alios, qui ultro admittunt, electionem Angelorum ad gloriam factam eſſe poſt eorum merita abſolute praeviſa. R. II. D. M. Si velit finem abſolute et efficaciter per modum puri finis, C. M. Si velit finem conditionate tantum, ac per modum mercedis et praemii, N. M. Et ſic diſt. min. N. C. Qui domum aedificat, vel medicinam ſumit ad recuperandam valetudinem, neceſſario prius intendit finem, commodam nimirum habitationem, aut ſanitatem; nullos alias ſumptus facturus, aut medicata potione moleſtiam ſibi *Intentio finis.*

 creatu-

creaturus, ſi praevideret, ſe mediis iſtis finem praefixum non conſecuturum, quem tamen, quantum eſt in ſe, abſolute et efficaciter intendit. Qui vero finem vult non abſolute et efficaciter, ſed conditionate ac per modum mercedis et praemii, non prius vult finem quam media. Sic Paterfamilias non vult abſolute dare mercedem operariis ante laborem; ſed conditionate tantum, ſi nimirum laboraverint. Porro Deus vult quidem nobis dare gloriam, ſed per modum mercedis: proindeque non vult abſolute illam dare ante merita abſolute praeviſa.

DXXXIX. Dices I. Deus vult abſolute et efficaciter finem, nempe aeternam gloriam. Ergo intentio finis eſt neceſſario prior intentione mediorum. P. A. Deus praedeſtinatis dat efficacia media, non autem reprobis. Ergo Deus reſpectu aliquorum vult abſolute et efficaciter finem. P. C. Electio mediorum ad finem certo et efficaciter conducentium, ſupponit efficacem finis intentionem, qua quis movetur ad illa media efficaciter eligenda. Atqui Deus electis ſuis confert media gratiae efficaciter ad finem, id eſt, gloriam aeternam conducentia. Ergo Deus abſolutam et efficacem habet intentionem illis dandi gloriam. R. D. A. Deus vult abſolute et efficaciter finem, in ſigno priori ad Scientiam viſionis, qua merita abſolute futura cognoſcit, N. A. In ſigno poſteriori ad illam, C. A. N. C. Ad *probat*. D. A. Deus praedeſtinatis dat efficacia media, quae non dat reprobis, ſi illa media ſpectentur in ſe, et ex parte dantis, N. A. Si ſpectentur ex parte accipientis, et cooperationis liberi arbitrii, C. A. N. C. Si media gratiae ſpectentur in ſe et ex parte dantis, ante cooperationem liberi arbitrii, omnia ſunt efficacia in actu primo, tam ea quae electis, quam quae reprobis dantur; quia habent ſufficientem vim conſequendi effectum, ſi homo iis cooperetur:

tur: immo ſaepe maiora dantur reprobis, quam praedeſtinatis, ac proinde magis efficacia in actu primo, et magis ſufficientia. Si autem ſpectentur ex parte accipientis, et cooperationis liberi arbitrii, tunc illa ſola ſunt efficacia in actu ſecundo, quibus homo libere cooperatur; illa vero inefficacia, quibus non cooperatur. Inaequalitas ergo donorum gratiae, quae Deus largitur praedeſtinatis et reprobis, non oritur praeciſe ex voluntate dandi gloriam; ſed in actu primo ex libero Dei beneplacito, qui diſtribuit ſua dona prout vult, et in actu ſecundo ex libera actuali cooperatione hominis; quae quidem nullas gratiae vires tribuit, nullamque efficaciam; denominat tamen gratiam efficacem in actu ſecundo. Praeterea quamvis daretur adverſariis, Deum maiora auxilia dare praedeſtinatis quam reprobis, inde tamen non ſequitur quod probandum erat, nempe voluiſſe Deum ab aeterno efficaciter dare gloriam ante merita abſolute praeviſa. Patet in ſimili exemplo. Rex, qui militibus proponit praemium, poteſt uni magis deſiderare illud quam alteri, ac proinde poteſt uni dare aptiora arma quam alteri: inde tamen non ſequitur, quod efficaciter velit illi dare praemium ante praeviſa merita. Ad huius *probat.* D. M. Si illa media ad finem certo et efficaciter conducant, vi et efficacia abſoluta, antecedente, atque omnino independente etiam in actu ſecundo a libera voluntatis cooperatione, Tr. M. Secus N. M. Et ſic diſt. min. N. C. Quotieſcunque auxilium gratiae ad gloriam conducens eſt tale, cui voluntas creata poteſt reſiſtere, non poteſt prius efficaciter intendi finis, quam voluntas praevideatur conſenſura. Ergo cum omnia gratiae auxilia ſint talia, quibus creatura poteſt diſſentire ſi velit; antequam abſolute efficaciter decernatur gloria, Deus praevidere debet conſenſum creaturae, non per Scientiam mediam tantum; per hanc enim praevidentur etiam reprobi in ali-

qua hypotheſi conſenſuri. Ergo per Scientiam viſionis.

DXL. DICES II. Voluntas dandi maiorem gratiam, ſeu talem cui praevidetur cooperatura voluntas creata, uni potius quam alteri ante merita abſolute praeviſa, videtur eſſe ſine ratione, niſi procedat a voluntate efficaciter intendente gloriam. Ergo quemadmodum illa gratia decernitur ante merita abſolute praeviſa: ita etiam gloria ante Scientiam viſionis meritorum decernitur. R. N. A. Non alia hic quaerenda eſt ratio, cur Deus hoc velit, niſi ipſa Dei voluntas et beneplacitum; ipſe enim, teſte Apoſtolo, dividit unicuique gratiam prout vult: utque in Evangelio legitur, uni dat decem talenta, alteri quinque, aliis pauciora. Denique ſi ideo vellet maiorem gratiam dare uni quam alteri, quia uni efficaciter et abſolute deſiderat gloriam, non vero alteri; redibit eadem quaeſtio, ob quam rationem, et ex quo peculiari fine uni magis quam alteri gloriam abſolute et efficaciter deſideret.

DXLI. DICES III. Ex intentione finis abſoluta et efficaci non poteſt oriri electio mediorum inefficacium. Ergo neque ex intentione finis inefficaci oriri poteſt electio mediorum efficacium. R. C. A. N. C. et paritatem. Electio mediorum inefficacium in eo, qui finem efficaciter intendit, argueret imprudentiam et praecipitantiam, aut ſaltem impotentiam, ſi efficaciora media non habeat in ſua poteſtate: adeoque Deum, perfectiſſimum agens, omnino dedeceret. At vero ex inefficaci intentione finis nihil obſtat oriri electionem mediorum efficacium; maxime cum illa intentio finis ex parte volentis ſincera eſt et efficax, ac conditionata dumtaxat ex parte creaturae, qualis in Deo eſt voluntas generalis et antecedens, ut omnes homines ſalvi fiant.

CONTROVERSIA V.

DE CAUSA REPROBATIONIS POSITIVAE.

CONTRA PRAEDESTINATIANOS, ZWINGLIUM, CALVINUM &c.

DXLII.

Quid ſit Reprobatio?

Reprobatio, quae generatim ſignificat rei alicuius reiectionem, Theologice conſiderata definitur a MAGISTRO SENTENTIARUM Lib. I. Diſt. XL. praeſcientia iniquitatis quorumdam, et praeparatio damnationis eorumdem. Itaque ſi adaequate ſumatur, duo includit, nempe reiectionem a gloria, et deſtinationem ad ſupplicium aeternum; inadaequate vero ſpectata dicit dumtaxat alterutrum ex duobus terminis in reprobatione adaequata comprehenſis, eſtque vel reiectio a gloria, vel deſtinatio ad ſupplicium aeternum. Reprobatio adaequata et totalis definitur a Theologis eſſe aeternum atque efficax Dei decretum privandi aliquos gratia finali, et gloria coeleſti, illosque addicendi poenis aeternis. Dicitur I^mo^ *Aeternum Dei decretum*, ut ſignificetur reprobationem eſſe in Deo actum poſitivum; alias enim ſi reprobatio eſſet tantum negatio actûs, innumeri Angeli, et homines mere poſſibiles, quos Deus numquam creavit aut creaturus erit, poſſent dici reprobi; quia Deus numquam decrevit illis collationem gratiae et gloriae. II. *Efficax*, quia voluntas antecedens et conditionata puniendi, ſi homines mandata non cuſtodiant, nolintque gratiae cooperari, quam Deus habere concipitur etiam antecedenter ad Scientiam mediam, et decretum praedeſtinativum vel reprobativum, hoc ipſo quod ſit condiriona-

ditionata, dici nequit reprobatio; alias etiam Angeli qui in iuſtitia ſemel accepta permanſerunt, aliique homines praedeſtinati dicendi forent a Deo reprobati, quia et illos pariter Deus antecedenter ad Scientiam mediam et decretum praedeſtinativum, voluit conditionate a gloria excludere, et poenis aeternis addicere, ſi nimirum a bono deficerent. Occaſione huius voluntatis antecedentis breviter hic noto. Quamvis Deus antecedenter velit homines ſalvari ſub conditione ſi nimirum mandata obſervaverint, et ſempiternis cruciatibus addici, ſi mandata neglexerint; bene a Catholicis ſtatui in Deo voluntatem antecedentem ac ſeriam, quamtumvis conditionatam, ut omnes homines ſalvi fiant, quin in Deo pari iure ſtatuatur voluntas antecedens, ſeria et conditionata damnandi homines. Ratio eſt, quia Deus ſerio et ardenter, quantum in ſe eſt, deſiderat voluntatem illam et conditionem, ſub qua vult ſalutem, ab omnibus impleri, atque ex eo capite gratias vere ſufficientes omnibus largitur: at vero minime deſiderat conditionem illam ab hominibus impleri, ſub qua vult eos punire. III. *Privandi aliquos gratia finali, et gloria coeleſti.* Quia nullus poſitive reprobatur, niſi propter peccatum finale, et cum morte coniunctum, in quo intelligitur excluſio a gratia finali. Sic David permiſſus eſt quidem labi in adulterium, ac B. Petrus in peccatum infidelitatis externae; nec tamen propterea reprobati ſunt, quia excluſi non fuere a gratia finali, nec proinde a gloria. IV. *Illos addicendi poenis aeternis.* Quia in hac providentia non datur medius locus inter beatitudinem ſupernaturalem et poenam aeternam, etiam reſpectu parvulorum, qui a peccato originali inexpiati ex hac vita decedunt; quamvis enim in inferno aeternis ignibus non urantur, aeternam tamen calamitatem ſuam et ſentiunt, et dolent. Vide dicta Tomo IV. Artic. I. de Peccato originali, Controverſia III.

DXLIII.

DXLIII. Reprobatio alia eſt negativa, de qua ex Inſtituto agemus Controverſia ſequente, alia eſt poſitiva, eaque duplex, formalis nempe et radicalis. Reprobatio poſitiva *formalis*, eſt efficax Dei decretum addicendi quoſdam poenis aeternis. Reprobatio poſitiva *radicalis*, eſt voluntas poſitiva dandi auxilia finalia, vere quidem ſufficientia, quae tamen ex malitia hominis praevidentur inefficacia. Illud hic obſervo, a Deo reprobis non decerni auxilia inefficacia, qua inefficacia, vel quia praevidet ea effectu ſuo fruſtranda eſſe, atque eo fere modo, quo praedeſtinatis decernit auxilia efficacia, quia praevidet fore efficacia, atque ex intentione ſalutis tamquam finis; hic enim modus commendat peculiarem Dei erga praedeſtinatos benevolentiam; prior vero everteret omnino antecedentem illam ac ſeriam, quamtumvis conditionatam Dei voluntatem, ut omnes homines ſalvi fiant. Quomodo enim Deus ſerio eos ſalvos eſſe cuperet, quantum eſt in ſe, quibus ex intentione poenae tamquam finis, confert auxilia inefficacia qua talia, quia praevidet ea effectu ſuo fruſtranda; non daturus illa, ſi hominem praevideret illis cooperaturum eſſe? ***Et quotuplex?***

DXLIV. Dari in Deo reprobationem poſitivam periturorum, apud omnes Catholicos aeque ac Sectarios in confeſſo eſt; ſatis enim id inſinuant Scripturae MATTH. Cap. XXV. *Diſcedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus eſt diabolo et angelis eius.* At vero quae cauſa reprobationis poſitivae, praecipue formalis, ſit demeritoria, magna fervet Catholicos inter et ſectarios contentio. Catholici, duce Scriptura et tota antiquitate, aiunt, neminem ex ſolo Dei beneplacito, atque antecedenter ad abſolutam peccati praeviſionem, poſitive reprobari, atque aeternis ſuppliciis deſtinari, ſive quod idem eſt, reprobationem poſitivam formalem eſſe in ſigno rationis poſteriori ad demerita abſolute praeviſa, ita ut ***Doctrina Catholicorum.***

 decre-

decretum divinum hanc habeat tendentiam: *Etſi videam, quod ſi Judas hanc haberet ſeriem auxiliorum, peccaret, et in peccato finaliter perſeveraret; decerno tamen dare illi haec auxilia: et quia ex malitia ſua his auxiliis adiutus peccabit, atque in peccato finaliter perſeverabit, propter haec demerita decerno ipſi infligere poenam aeternam.*

Errores Praedeſtinatianorum. DXLV. At vero Zwinglius, Beza, ac Calvinus veterum Praedeſtinatianorum, de quibus prolixe egimus in praevia Diſſertatione hiſtorica IV, errorem ſecuti, docent, reprobationem a gloria atque aeterni ſupplicii deſtinationem fieri ex mero Dei arbitrio, abſque ulla culpa ex parte hominis: Deum negare reprobis omnem gratiam; quin immo impellere ac neceſſitare reprobos ad peccandum, eiſque illudere ſimulando ſe velle illos iuvare, cum tamen velit reprobos perdere. Quare hanc in rem ſcribit CALVINUS Lib. III. Inſtitut. Cap. XXII. Paragr. III. *Ubicunque regnat hoc Dei placitum, nulla in conſideratione veniunt opera.* Et Paragr. XI. *Si non poſſumus rationem aſſignare, cur ſuos miſericordia dignetur, niſi quoniam illi ita placet: neque etiam in aliis reprobandis aliud habebimus, quam eius voluntatem.* Nihilominus Calvinus, qui vice non una aperte antelapſarium ſe prodidit, docens aliquos a Deo praedeſtinari, alios reprobari ante omnem actuum creaturae praeviſionem; eoquod Deum, ſiquidem decernat creaturas aliquas producere, indiſpenſabili lege teneri affirmet ad oſtendendam miſericordiam et iuſtitiam ſuam; ſubinde tamen in Antidoto Concilii Tridentini, et in libris contra Pighium duriorem illam et acerbiorem ſententiam paulisper temperavit, et ad partes poſtlapſariorum tranſiit, docuitque reprobationem periturorum factam eſſe poſt praeviſionem abſolutam peccati originalis, quin Scientia viſionis peccatorum actualium hoc decretum dirigeret:

qua

qua in re conſentientem ſibi habuit Janſenium, eiuſque aſſeclas.

DXLVI. CONCLUSIO I. Reprobatio poſitiva formalis eſt in ſigno rationis poſteriori ad demerita abſolute praeviſa, ſeu quod idem eſt, ſit propter demerita abſolute praeviſa. Dicitur I^mo^ *In ſigno rationis poſteriori;* quia quemadmodum ſuperius de praedeſtinatione ad gloriam dictum eſt, Deus immediate poſt Scientiam ſimplicis intelligentiae, et Scientiam mediam, decernit unico realiter et virtualiter indiviſibili actu totum ordinem praeſentis providentiae quoad omnes et ſingulas partes: atque hinc omnia, quae ſunt circa reprobum, abſolvit una ſimpliciſſima determinatione; adeo ut reprobatio poſitiva formalis neque fiat ante, neque poſt demerita abſolute praeviſa, vera quadam anterioritate vel poſterioritate, ſed tantum poſterioritate logica, per aequivalentiam, ac ſecundum noſtrum concipiendi modum. Nam decretum reprobationis ita aequivalet pluribus actibus, ut ſi iſti deberent diſtingui et ſubordinari inter ſe, Scientia viſionis demeritorum praecederet decretum poenae; vera enim eſt haec cauſalis: ideo Deus ab aeterno voluit v. g. Judam punire poena ſempiterna, quia ab aeterno praevidit per Scientiam viſionis finale peccatum Judae; non vero vice verſa ideo praevidit peccatum Judae, quia voluit eum punire. Ut autem eiuſmodi propoſitiones cauſales verificentur, ſufficit ſubordinatio mere logica, tenens ſe ex parte intellectus, qui diſtinguit in eadem indiviſibili re duas formalitates ſeu tendentias, quarum unam concipit priorem altera. Sic v. g. verificatur haec propoſitio: *Ideo Deus neceſſario ſe amat, quia ſe cognoſcit.* Ubi cognitio logice tantum prior eſt amore; cum amor neceſſarius, et cognitio neceſſaria nullatenus inter ſe diſtinguantur, niſi ratione. Dicitur II. *Ad demerita,* ſive in ſigno rationis poſteriori ad peccatum

Reprobationem poſitivam formalem eſſe in ſigno poſteriori ad demerita abſolute praeviſa.

origi-

originale, aut ad peccata actualia non remiſſa, atque abſolute praeviſa, aut ad utraque ſimul. Parvulis enim qui ad baptiſmum non pervenerunt, decernit Deus infligere poenas aeternas ob peccatum originale numquam ipſis remiſſum, atque abſolute praeviſum: Infidelibus adultis tum ob peccatum originale, tum ob alia actualia; Fidelibus vero adultis, qui gratiam baptiſmi iam conſecuti ſunt, ob peccata tantum actualia, quae ab ipſis abſolute committenda fore Deus certiſſime praevidet. Dicitur III. *Abſolute futura*, ſeu *abſolute praeviſa*. Non enim ſola Scientia media praelucet decreto reprobativo, verum etiam Scientia viſionis demeritorum. Nam ſi Deus eos reprobaret, quorum demerita ſub conditione per ſolam Scientiam mediam praevidit, omnes homines forent reprobi. Certum eſt enim, nullum hominem actu in iuſtitia perſeveraturum, ſi darentur illi gratiae, quas Deus praevidet fore inefficaces. Ergo Deus eos tantum reprobat, quos per Scientiam viſionis infallibiliter praevidet aut numquam iuſtificandos, aut in accepta ſemel iuſtitia non perſeveraturos.

Evincitur ex Scripturis.

DXLVII. Probatur iam Concluſio ita explicata, I^mo^ Authoritate Scripturarum. In Scripturis tribuitur damnatio homini peccatori, et non Deo. Ergo peccatum eſt cauſa ſuo modo reprobationis poſitivae formalis. Dicitur *ſuo modo*, quia peccatum haud dubie non eſt cauſa proprie dicta decreti reprobativi; ſecus foret etiam cauſa Dei, quocum identificatur illud decretum. P. A. Oseae Cap. XIII. dicitur: *Perditio tua Iſrael: tantummodo in me auxilium tuum.* Ezechielis Cap. XVIII. *Numquid voluntatis meae eſt mors impii, dicit Dominus Deus, et non ut convertatur a viis ſuis, et vivat.* II. Petri Cap. III. *Nolens aliquos perire, ſed omnes ad poenitentiam reverti.* Matth. Cap. XXV. *Diſcedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus eſt diabolo,*

bolo, et angelis eius. Eſurivi enim, et non dediſtis mihi manducare. Ubi cauſa redditur, cur impiis paratus ſit ignis aeternus, nimirum ob peccata.

DXLVIII. Prob. II. Authoritate Auguſtini, eiuſque Diſcipulorum. S. AUGUSTINUS Lib. de Perfectione iuſtitiae contra Coeleſtium, Cap. XIII. ſcribit: *Hoc ergo bonum, quod eſt requirere Deum, non erat qui faceret, non erat uſque ad unum; ſed in eo genere hominum, quod praedeſtinatum eſt ad interitum. Super hos enim reſpexit Dei praeſcientia, protulitque ſententiam.* In quae verba ſcribit S. FULGENTIUS Lib. II. ad Monimum, Cap. XXVII. *Nempe ſatis evidenter his dictis oſtendit, quia Deus peccata hominum vidit, quibus ſententiam praedeſtinatione dictavit.* S. AUGUSTINUS Lib. III. contra Julianum, Cap. XVIII. ſcribit: *Bonus eſt Deus, iuſtus eſt Deus: poteſt aliquos ſine bonis meritis liberare, quia bonus eſt: non poteſt quemquam ſine malis meritis damnare, quia iuſtus eſt.* Et Epiſt. CLXXXVI. alias CVI. ad Paulinum: *Pie et veraciter creditur Deus nocentes atque impios iuſtificando a poenis debitis liberare: quemquam vero immeritum, et nulli obnoxium peccato ſi Deus damnare creditur, alienus ab iniquitate non creditur. Ubi ergo liberatur indignus, tanto debetur maior actio gratiarum, quanto poena iuſtior debebatur: ubi autem damnatur indignus* (damnari) *nec miſericordia, nec veritas obtinetur.* Lib. I. Operis imperfecti, Num. CXXX. ad eam Juliani reprehenſionem: *Eccleſia veſtra dicit ſine iuſtitia, ſine iudicio, ſine miſericordia, Deum conditorem malorum, formare quos puniat; atque ob hoc punire, quod eos ex Adam ipſe formaverit,* haec Auguſtinus reſpondet: *Non abſtinet Deus bonum formationis ſuae etiam a ſtirpe damnata. Sed ſi tibi diſplicet, Deum creare quos damnet; contra-*

Ex S. Auguſtino.

dic

dic ei, ſi potes, ne creet eos, quos malos futuros, et in malignitate uſque in finem perſeveraturos, et ob hoc ſine dubitatione damnandos eſſe praeſcivit. Et Lib. V. Operis imperfecti, Num. LXIV. *Quid igitur te adiuvat, quod eos mihi obieciſti, quos expectat Dei patientia per poenitentiam corrigendos; et ideo ſuper eos oriri Solem ſuum facit et pluit: cum ego tibi haedos ſiniſtrae partis obiecerim, quos uſque in finem ſine poenitentia victuros in impietate ac ſceleribus ſuis: ac per hoc aeterno ſupplicio puniendos ignorare non poteſt praeſcius omnium futurorum.* S. PROSPER ad Capit. Obiect. Vincent. in Reſponſ. ad XII. *Hi, de quibus dicitur, Ex nobis exierunt, ſed non fuerunt ex nobis; ſi enim fuiſſent ex nobis, manſiſſent utique nobiſcum: voluntate exierunt, voluntate ceciderunt. Et quia praeſciti ſunt caſuri, non ſunt praedeſtinati. Eſſent autem praedeſtinati, ſi eſſent reverſuri, et in ſanctitate ac veritate manſuri. Ac per hoc praedeſtinatio Dei multis eſt cauſa ſtandi, nemini eſt cauſa labendi.* IDEM ibidem in Reſponſ. ad XIII. *Deus etſi ex aeterna ſcientia praecognitum habeat, quid uniuſcuiuſque meritis retributurus ſit; nemini tamen per hoc, quod falli non poteſt, aut neceſſitatem, aut voluntatem intulit delinquendi. Si ergo a iuſtitia et pietate quis deficit, ſuo in praeceps fertur arbitrio, ſua concupiſcentia trahitur, ſua perſuaſione decipitur. Nihil ibi Pater, nihil Filius, nihil agit Spiritus Sanctus: nec tali negotio quidquam divinae voluntatis intervenit: cuius opere multos ſcimus, ne laberentur, retentos; nullos autem, ut laberentur, impulſos.* S. FULGENTIUS Lib. I. ad Monimum, Cap. XXIV. *Praedeſtinavit (Deus) illos ad ſupplicium, quos a ſe praeſcivit voluntatis malae vitio diſceſſuros.*

Conciliis, DXLIX. Prob. III. Authoritate Conciliorum, Arelatenſis et Lugdunenſis contra Lucidum Presbyterum,

Arau-

Arauſicani II; cuius verba adduximus Num. LXIX. Moguntini ac Cariſiaci contra Gotheſcalci errores, et VALENTINI III, quod Canone III. ita ſtatuit: *Fatemur praedeſtinationem electorum ad vitam, et praedeſtinationem impiorum ad mortem: in electione tamen ſalvandorum miſericordiam praecedere meritum bonum; in damnatione autem periturorum meritum malum praecedere iuſtum Dei iudicium.*

DL. Prob. IV. Ratione Theologica, eaque multiplici. I[ma] eſt. Deus conſequenter etiam ad peccatum originale, atque antecedenter ad praeviſionem perſonalium peccatorum, vult ſerio omnes homines ſalvos fieri; atque hac de cauſa propter merita Chriſti, qui pro aeterna omnium hominum ſalute mortem ſuam aeterno Patri obtulit, omnibus hominibus, nullo excepto, dat gratias vere ac relative ſufficientes ad ſalutem. Ergo Deus neminem ex ſolo ſuo beneplacito poſitive reprobat, ſed propter demerita, non conditionate tantum, ſed abſolute praeviſa. Antecedens oſtendimus partim Tomo I. Artic. III. Controverſia XIII. partim Tomo V. Artic. I. Controverſia IV. et ſequentibus. Conſequentia eſt omnino evidens; quia decretum reprobativum, independens a praeviſione demeritorum, evertit omnino ſeriam illam voluntatem ſalutis omnium. II[da]. Adiudicare hominem poenae aeternae ante demerita abſolute praeviſa, ſapit inclinationem ad puniendum, et habet ſpeciem aliquam crudelitatis. Ergo decretum reprobativum independens ab abſoluta demeritorum praeviſione, eſt Deo indignum. III. Deus propter illam cauſam ab aeterno vult hominem coelo excludere, aeternaſque poenas infligere, ob quam in tempore reipſa illum punit; ſi enim voluntas eſt efficax ab aeterno, non variatur in tempore: et ratio faciendi eſt ratio volendi, ſeu quod idem eſt, intentio *Ac ratione Theologica.*

exe-

exequendi, et ipſa executio habent idem motivum. Sed Deus neminem excludit et punit reipſa in tempore niſi propter peccatum, tamquam rationem, cauſam, vel conditionem ſine qua non. Ergo ob id ipſum ab aeterno vult hominem a coelo excludere et punire. IV. Ex hac voluntate damnandi hominem ante praeviſum peccatum ſequitur, hominem a Deo impelli ac praedeſtinari ad malum, ſive ad peccatum: quam blaſphemiam, utpote quae tollit liberum arbitrium, et Deum authorem peccati facit, execrati ſunt Patres Arelatenſes, Lugdunenſes, Arauſicani, Moguntini, Cariſiaci, ac nuper TRIDENTINI Seſſ. VI. Can. XVII. his verbis: *Siquis iuſtificationis gratiam non niſi praedeſtinatis ad vitam contingere dixerit; reliquos vero omnes, qui vocantur, vocari quidem, ſed gratiam non accipere, utpote divina poteſtate praedeſtinatos ad malum; anathema ſit.*

Reprobatio poſitiva radicalis non habet cauſam ex parte hominis reprobi.

DLI. CONCLUSIO II. Reprobatio poſitiva radicalis non fit propter demerita abſolute praeviſa: ſive quod idem eſt, cur Deus voluntatem poſitivam habeat dandi aliquibus auxilia finalia praeviſa inefficacia, vere tamen adhuc ſufficientia relative; et cum ſincera ſalutis intentione coniuncta, nulla datur cauſa ex parte hominis reprobi; ſed id omne ſoli Dei beneplacito, atque imperſcrutabili Dei iudicio tribuendum eſt. Prob. Concl. ratione Theologica. Ac I^mo^ quidem reprobatio poſitiva radicalis, ſeu decretum conferendi gratias finales praeviſas inefficaces includit hoc ipſo negationem auxilii efficacis, quo evitaretur primum peccatum, ſecumque infert permiſſionem primae culpae. Atqui negatio primi auxilii efficacis ad vitandum primum demeritum, ſeu permiſſio primae culpae non eſt propter aliquod demeritum; alias non eſſet prima culpa. Ergo reprobatio poſitiva radicalis non eſt propter aliquod demeritum.

II^do^.

II[do]. Certo conſtat, Deum in decernendo auxilio ſeu medio ſalutis efficaci, a quo ſalus abſolute pendet, non eodem modo ſe gerere erga homines ſub iiſdem vel aequalibus demeritis conſtitutos. Ergo reprobatio poſitiva radicalis non ſit propter demerita abſolute praeviſa. Antecedens patet tum in infantibus tum in adultis. In parvulis quidem, qui ad uſum rationis non pervenient, Deus videre nequit aliud demeritum abſolute futurum, quam noxam originariam; et tamen aliquibus gratiam baptiſmi conferre decrevit, ſicque eos ad gloriam praedeſtinavit; aliis vero non decrevit, qui proin aeterna excidunt ſalute. Ex adultis alii praeſervantur a primo lapſu, alii non praeſervantur; etſi nec hi, nec illi poſuerint antea ullum demeritum perſonale. Ex lapſis, et pari ruina involutis reſurgunt alii, alii deſeruntur. Saepe etiam peioribus gratia efficax confertur, quae minus peccantibus iuſte denegatur. Ergo ratio huius aeternae ordinationis, qua aliquibus praeparantur auxilia inefficacia, quamvis vere ac relative ſufficientia, repeti non poteſt a demeritis abſolute, multoque minus conditionate praeviſis, ſed ex ſolo Dei beneplacito, ac ſecretiſſimo iudicio, ut adeo hic quam maxime locum habeat illud Apoſtoli ad Rom. Cap. XI. *O altitudo divitiarum ſapientiae et ſcientiae Dei: quam incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, et inveſtigabiles viae eius!*

OBJECTIONES.

DLII. Objicitur I. contra I[mam] Concluſ. Authoritas Scripturarum. Ad Rom. Cap. IX. dicitur: *Non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſt ei: Quia maior ſerviet minori, ſicut ſcriptum eſt: Jacob dilexi, Eſau autem odio habui.* Et eodem Cap. v. 17. Dicit enim

Adverſariis non patrocinatur authoritas Scripturarum.

enim Scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipſum excitavi te, ut oſtendam in te virtutem meam. Ergo reprobatio poſitiva formalis fit ante demerita abſolute praeviſa. R. C. A. N. C. Dato etiam quod Scriptura locis citatis agat de reprobatione ab aeterna gloria, ex illis tamen neutiquam inferri poſſet; reprobationem fieri ante demerita abſolute praeviſa. Caeterum primum locum explicavimus paulo ante, nempe Num. DXXVI, poſteriorem vero Tomo IV. Num. CLVI.

Paritas, DLIII. Objicitur II. Paritas. Potuit Deus ante omnem praeviſionem demeriti excludere hominem a gloria, quia illa abſolute homini non debebatur. Ergo potuit etiam ante omnem praeviſionem demeriti ei poſitive decernere poenas inferni. II. Deus, tamquam ſupremus Dominus, poteſt innocentem cruciare tormentis aeternis. Ergo multo magis poteſt hos cruciatus decernere nocenti, antequam praevideat fore nocentem. III. Deus reprobavit Angelos, qui poſtmodum lapſi ſunt, abſque ipſorum culpa, et innocentes parvulos ante baptiſmum decedentes poſitive reprobat, quamvis in his parvulis nulla videat demerita. Ergo a pari. R. D. A. Deus potuit id antecedenter ad ſuam promiſſionem, C. A. Conſequenter ad illam, atque in hac providentia, in qua ſerio quantum eſt in ſe, vult ac deſiderat ut omnes homines ſalvi fiant, niſi ipſi peccatis ſuis aeternum puniri mereantur, N. A. et Conſeq. Antecedenter ad promiſſionem factam mandata ſervantibus concedendi aeternam gloriam, excluſio a gloria non habuiſſet rationem poenae, ſed mera fuiſſet favoris indebiti negatio. At vero in hac providentia, in qua Deus aeternam gloriam pollicitus eſt hominibus, ſiquidem mandata ſervaverint, excluſio a gloria eſt poena proprie dicta, ideoque neceſſario ſupponit culpam, ob quam homo excidere me-

retur

retur iure, quod poſt factam promiſſionem habuit ad gloriam. Ad II. N. A. Innocentem aeterno ſupplicio cruciare repugnat clementiae, et manſuetudini divinae. Ut enim ait S. AUGUSTINUS Lib. III. contra Julianum, Cap. XVIII. *Bonus eſt Deus, iuſtus eſt Deus: poteſt aliquos ſine bonis meritis liberare, quia bonus eſt: non poteſt quemquam ſine malis meritis damnare, quia iuſtus eſt.* Praeterea everteretur ſeria illa, quam Deus habet, voluntas ut omnes homines ſalvi fiant. Ad III. N. A. Deus angelis rebellibus non antea decrevit aeternas poenas infligere, quam futuram eorum inobedientiam praeviderit: neque parvulos ſine baptiſmo ex hac vita decedentes a coelo excludere decrevit ante praeviſionem peccati originalis.

DLIV. DICES. Videtur etiam clementiae ac manſuetudini divinae contrarium, quod Deus ferat ſententiam abſolutam damnationis, antequam peccatum actu exiſtat: neque minus idcirco admittitur a nobis reprobatio poſitiva formalis ab aeterno exiſtens. Ergo etiam admitti poteſt reprobatio antecedens praeviſionem abſolutam demeritorum. P. A. Homo ante demerita abſolute poſita nondum eſt reus et poena dignus. Ergo crudelitatem aliquam ſapit, quod Deus illi poenam decernat, antequam actu legem divinam tranſgrediatur. P. C. Princeps crudeliter ageret decernendo poenam ante delictum iam commiſſum. Ergo a pari. R. N. A. Deus, antequam peccatum exiſtat, ſententiam fert damnationis, executioni mandandam poſteaquam peccatum extiterit: atque hinc decretum quidem antecedit culpam admiſſam; poenae vero inflictio eamdem ſubſequitur. Ad *probat.* D. A. Nondum eſt reus et poena dignus, cognoſcitur tamen infallibiliter talis eſſe futurus, C. A. Aliter, N. A. et Conſeq. Ad huius *probat.* C. A. N. C. Princeps

ante eventum culpae nullam habet infallibilem certitudinem delicti perpetrandi: hinc ſi poenam decerneret ante delictum perpetratum ſingillatim alicui ſubdito infligere, pronum oſtenderet animum ad puniendum, ac crudelitatis ſpeciem praeſeferret, praecipue quia id absque rationabili cauſa ageret. At vero Deus per Scientiam viſionis infallibiliter praevidet demerita hominis abſolute futura; et niſi ſententiam damnationis ab aeterno tuliſſet executioni mandandam in tempore, eam numquam amplius ferre poſſet: Deus enim nulli mutationi obnoxius ob infinitam divinarum perfectionum ſuarum excellentiam, omnia iam ab aeterno decrevit, quae in tempore executioni mandat. Obiectiones reliquas Calvinianorum, quibus hanc Concluſionem illi impugnare ſolent, diſſolvimus Tomo IV. Artic. II. Controverſia II, in qua oſtendimus, Deum non eſſe authorem peccati.

Ratio. DLV. Obiicitur III. contra II[dam] Concluſ. Ratio. Ex una parte Theologi inquirunt rationes divinorum Myſteriorum, nec ſtatim recurrunt ad illud, *Stat pro ratione voluntas:* ex altera parte decretum conferendi gratias praeviſas inefficaces, independens a praeviſione demeritorum, conciliari non poteſt cum ſeria et antecedente voluntate Dei, ut omnes homines ſalvi fiant. Ergo reprobatio poſitiva radicalis habet cauſam ex parte hominis reprobi. P. A. Quoad alterum membrum. Deus decernendo aliquibus gratias inefficaces absque eorum demerito, vult in radice et virtualiter eorum damnationem. Ergo non poteſt ſimul ſerio velle eorum ſalutem. P. A. Deus decernendo praedeſtinatis gratias efficaces, vult ſalutem in radice. Ergo etiam decernendo reprobis gratias praeviſas inefficaces absque eorum demerito, vult antecedenter ad praeviſionem demeritorum, eorumdem damnationem ſaltem virtualiter, et in radice. R.

D. A,

D. A, quoad Imum membrum. Theologi inquirunt rationes divinorum Myſteriorum, ſi filum ipſis porrigat Eccleſia, et Scriptura divina, C. A. Secus, N. A. Inaequalis partitio gratiarum myſterium eſt rationi impervium, quod a nullo Theologorum explicabitur: cuius alia ratio dari non poterit, quam ſolum beneplacitum divinum, ſapientia, providentia, caeteraeque perfectiones Dei. Nos cum Doctore Gratiae AUGUSTINO Lib. de Spiritu et littera, Cap. XXXIV. id ſolum reſpondemus: *Si ad illam profunditatem ſcrutandam quiſquam nos coarctet, --- duo ſola occurrunt interim, quae reſpondere mihi placeat: O altitudo divitiarum! Et, Numquid iniquitas apud Deum? Cui reſponſio iſta diſplicet, quaerat doctiores, ſed caveat ne inveniat praeſumptores.* Alterum Anteced. membrum omnino negatur. Ad *probat.* N. A. voluntas dandi auxilia praeviſa inefficacia, vere tamen ac relative ſufficientia, non eſt radicalis aut virtualis intentio damnationis; Deus enim intendit potius ſalutem, et praebet medium ſalutis, idque vere ac relative ſufficiens, quamvis ex malitia humanae voluntatis reipſa nihil profuturum. Profecto aeque parum vult Deus damnationem, quando largitur homini ſufficiens medium evadendi damnationem, quam parum vult in radice peccatum, quando gratiam mere ſufficientem alicui decernit, qua peccatum ex malitia hominis non evitatur. Ad huius *probat.* C. A. N. C. Deus confert praedeſtinatis gratias efficaces ex affectu ſpecialiter benevolo, qua efficaces, et cum intentione ſalutis: contra vero reprobis non confert gratias inefficaces, quia ſunt inefficaces, neque ut conferant ad damnationem; ſed potius ut conferant ad ſalutem, ad quam de ſe ſufficiunt, licet ex culpa accipientis ad eam non perducant.

DLVI. Dices I^mo^. Praeparare medium inefficax, quamvis de ſe ſufficiens, eſt reipſa ſuppeditare vires ad malum, nempe ad peccatum finale. Atqui hoc conciliari non poteſt cum ſeria voluntate Dei, ut omnes homines ſalvi fiant. Ergo. P. M. Vires ad malum praebet, qui dare vult id quod infallibiliter praeſcit coniunctum iri cum eventu malo: ut qui v. g. furioſo daret gladium, vel notorie prodigo pecunias. Atqui Deus ſic agit cum reprobo; decernit enim et dat auxilium, metaphyſice certus de malo eius uſu et ſecutura inde miſeria aeterna. Ergo. R. N. M, eiusque probationem. Praeviſio mali ſecuturi non facit Deum cooperari malo, quia ex ſe et voluntate antecedente Deus vult bonum, et non tenetur impedire malum, ex quo novit maius bonum elicere. Exempla ab hominibus petita nihil evincunt; homo enim obligatur lege charitatis vel iuſtitiae ad praevertendum vel avertendum malum praeviſum, quando id poteſt. Eſt praeterea Deum inter et hominem hoc notabile diſcrimen, quod Deus ſit Gubernator et proviſor univerſalis, ad cuius providentiam ſpectat in rebus particularibus ac defectibilibus permittere quosdam defectus: Homo vero, quem vel privatum officium, vel alia ſpecialis obligatio adſtringit ad promovendum bonum alterius, non poteſt utique malum permittere, ſi illud praeſentit, et facile amoliri poteſt.

DLVII. Dices II. Reprobatio poſitiva radicalis eſt decretum quoddam Deo liberum, directum a Scientia media repraeſentante omnes ac ſingulas auxiliorum ſeries, et ſingulorum efficaciam vel inefficaciam ſub conditione ſecuturam. Ergo ſi hoc decretum removet omnes ſeries auxiliorum efficacium, et tantum aſſumit pro reprobo ſeriem auxiliorum finaliter inefficacium, non apparet qui fieri poſſit, ut Deus ſimul bona fide et ſerio velit

velit hominem cum his auxiliis bene operari, et ſalvari. Prob. Conſeq. I^mo^, quia Deus ea ſcientia inſtructus, eligens illam ſeriem auxiliorum effective inutilem, videtur ſtudioſe ſeligere media non profutura. Quomodo ergo vult ſerio effectum, et eventum bonum? II^do^. Non vult ſerio finem, qui habet medium certum obtinendi finem, eoque neglecto medium adhibet certo inefficax. Ergo. R. C. A. N. C. Non obſtante praeviſione conditionata, et reſtricta illa determinatione auxiliorum, ſatis adhuc emicat ſeria et benevola Dei intentio: duas enim res intendit Deus, media ſufficientia ad bonum, et ipſam ſalutem; haec vero media decernit eo fine, ut opera bona eliciantur, et ſalus aeterna acquiratur. Vult igitur, et ſuppeditat media ſufficientia ad finem ex amore finis; nec per ipſum ſtat, ſed per liberum hominis arbitrium, ſi finis non ſequatur. Atqui talis voluntas eſt plane ſeria ac benevola, cum efficaciter praeparet apta media, et per haec in finem tendat, quamvis non omnimoda efficacia, ſed efficacia ſolum affectiva, non effectiva ex culpa hominis libertate ſua abutentis. Ad *probat.* I^mam^. N. A. Falſum omnino eſt, ſeligi ſtudioſe media non profutura; non enim conferuntur qua inutilia, ſed qua vere idonea de ſe, et ſufficientia. Ad *probat.* II^dam^. D. A. Non vult ſerio, atque illimitate, efficaciter et abſolute, qui etc. C. A. Non vult ſerio, ſed tantum limitate et conditionate, N. A. Ad ſeriam voluntatem non requiritur velle et facere omnia quae poſſis. Illum quoque finem ſerio volumus, pro quo obtinendo tantum facimus, ut imputari nobis non poſſit tamquam directe vel indirecte voluntarium, ſi finis reipſa non obtineatur. Imputari autem ut voluntarium non poteſt, niſi intentionem vitient tres hi defectus, vel omnes vel ſinguli. I^mo^. Si non adhibeatur medium ad finem ſufficiens, cum adhiberi poteſt. II^do^. Si medium quidem adhibeatur, ſed non

ut finis per illud obtineatur, vel etiam cum poſitiva inclinatione ut non obtineatur. III. Si omittatur medium certius, quod adhiberi deberet ex obligatione. In nullo horum deficit Deus; auxilia enim quae confert reprobo, plene ſufficiunt: dantur quoque in finem ſalutis, nihilque eorum omittitur quae debentur. Omittitur quidem medium certius, ſed indebitum.

Ant ſequela. DLVIII. Objicitur IV. Sequela. Si reprobatio poſitiva radicalis fieret ex mero Dei beneplacito, interitus reproborum deberet ipſi Deo adſcribi. Ergo haec ſententia non multum diſtat a Calviniana blaſphemia. P. A. Reprobi, quibus Deus ex ſolo beneplacito gratias praeviſas inefficaces decernit, neceſſario perirent. Ergo. P. A. Nemo poteſt ſalvari, cui Deus gratias dat inefficaces. Atqui reprobis Deus ex ſolo ſuo beneplacito dat gratias inefficaces. Ergo reprobi non poſſunt ſalvari, adeoque neceſſario pereunt. *Confirm.* A parte rei idem eſt, ſive Deus ex ſolo ſuo beneplacito decernat infligere poenas aeternas, ſive ex ſolo ſuo beneplacito decernat reprobis auxilia praeviſa inefficacia. Ergo ſi reprobatio poſitiva formalis fit propter demerita abſolute praeviſa, idem dicendum etiam erit de reprobatione poſitiva radicali. R. N. A. Quod enim gratia reprobis conceſſa effectum ſuum, ad quem datur, non obtineat, id unice adſcribendum eſt malitiae hominis qui gratia abutitur. Ad *probat.* N. vel D. A. Neceſſario perirent, neceſſitate conſequente liberam ipſorum determinationem et diſſenſum, qui eſt ratio logica cur Deus praevideat gratias reprobis conceſſas fore inefficaces, C. A. Neceſſitate antecedente et inimpedibili, N. A. et Conſeq. Ad huius *probat.* N. M. Nemo equidem ſine gratia efficaci ſalvabitur; poſſet tamen homo ſola adiutus gratia inefficaci entitative ſumpta ſalvari, quia gratia inefficax eſt vere ac relative

tive ſufficiens ad eliciendum conſenſum ſalutarem, et ſalutem obtinendam. Praeterea Deus nemini dat gratias inefficaces ex natura ſua, ſed gratias vere ac relative ſufficientes, quae tantum ex malitia voluntatis creatae praevidentur fore inefficaces. Ad *confirm.* N. A. Si Deus ante demerita abſolute praeviſa decerneret alicui infligere poenam aeternam, damnatio merito adſcriberetur ipſi Deo, qui tamen vult omnes homines ſalvos fieri, et neminem perire: neque ullo pacto poſſet ab homine aeterna damnatio evitari. Contra, quamvis Deus ex ſolo ſuo beneplacito ante omnem demeritorum praeviſionem decernat reprobis conferre auxilia praeviſa inefficacia, damnatio tamen Deo adſcribi nequit: Deus enim ex ſeria intentione ſalutis auxilia illa confert, licet affectu non tam benevolo ſicut erga electos. Quare unice adſcribenda eſt malitiae hominis, qui acceptam gratiam contemnit, eique cooperari ingratus negligit. Neque ex eo capite aeterna damnatio eſt reprobis inevitabilis, quod gratias acceperint inefficaces; poſſent enim facere, ut Deus gratias illas, quas ipſis largiri dignatur, praeviderit potius fore efficaces quam inefficaces.

CONTROVERSIA VI.
SCHOLASTICA.

DE CAUSIS REPROBATIONIS NEGATIVAE.

DLIX.

Reprobatio negativa quid et quotuplex ſit?

R*eprobatio negativa* non eodem modo explicatur a Theologis. Non nullis eſt pura omiſſio praedeſtinationis ad gloriam et gratiam efficacem, ac veluti quae-

dam negatio ſeu ſuſpenſio actus in Deo non praedeſtinante. Aliis eſt actus poſitivus, quo Deus non nullos praedeſtinando, alios non vult praedeſtinare, ſeu vult a gloria excludere. Porro reprobatio negativa duplex eſt: nempe *radicalis*, ſive omiſſio praedeſtinationis ad gratiam finalem congruam, et *formalis*, ſive omiſſio praedeſtinationis ad gloriam. Qui reprobationem negativam volunt eſſe in Deo actum poſitivum, dicunt reprobationem radicalem eſſe decretum Dei non praeparandi quibusdam beneficia, quibus certiſſime liberentur, id eſt, non praeparandi gratiam finalem congruam; formalem vero aiunt eſſe decretum, quo quidem aeternas poenas Deus non decernit, poſitive tamen aliquos excludit a gloria.

Variae Catholicorum Doctorum ſententiae. DLX. Dari in Deo reprobationem negativam tam radicalem quam formalem, manifeſtum eſt ex eo, quia Deus nec omnes praedeſtinavit ad gloriam, neque ad gratiam finalem congruam; ſecus nemo damnaretur. At quaenam ſit cauſa reprobationis negativae, praecipue formalis, non convenit inter ipſos Doctores Catholicos. Et ne quis nodum in ſcirpo quaerat, aut litem vocabulariam nobis intentet, noto extra controverſiam ponendum eſſe, nullam rem creatam eſſe proprie cauſam, vel rationem motivam voluntatis divinae; adaequata enim ratio aliquid volendi vel nolendi non eſt alia in Deo, quam divina Bonitas: res tamen creatae ſaepe ſunt aliqua conditio, ſine qua divina Bonitas non moveret Deum ad hoc vel illud determinate volendum aut nolendum. Talis conditio v. g. fuit in ſententia S. Thomae, peccatum Adae, quod ſi non extitiſſet, Verbum Divinum naturam humanam non aſſumpſiſſet. Nos eiusmodi conditiones ſaepe vocamus cauſas, rationes motivas, determinationes &c. Quae vocabula diſcrete ſunt intelligenda,

da, et in ſenſu depurato ab imperfectionibus, ne quid inde in Deum reſiliat, quod divinas eius perfectiones dedeceat.

DLXI. Thomiſtae aliqui, quos inter Alvarez, Bannez, Salmanticenſes, aliique ſunt, docent, Deum actu poſitivo excluſiſſe reprobos a gloria ante ullum praeviſum eorum peccatum, ut eluceret divina iuſtitia, utque univerſi pulchritudo magis commendaretur, quae ex ſurgit ex diverſitate electorum et reproborum: nolunt tamen, Deum ante praeviſa peccata eos poenis aeternis addixiſſe, in quo differunt a Calvino. Alii Thomiſtae docent, Deum non poſitive, ſed tantum negative reprobos excluſiſſe a gloria ante praeviſum peccatum: atque hi ipſi inter ſe diſſident. Quidam eorum volunt, Deum ita negative reprobaſſe ante ullum peccatum praeviſum, etiam originale; alii vero contendunt id fieri quidem ante praeviſa peccata perſonalia, ſed poſt praeviſum peccatum originale. Putant enim reprobationis negativae formalis, etiam in baptizatis, cauſam eſſe peccatum originale. Nam quamvis illud in baptiſmo remiſſum fuiſſe concedant; volunt nihilominus poſſe illud puniri privatione ſpecialis illius benevolentiae, qua Deus electos praedeſtinat: citantque in favorem ſuae ſententiae Auguſtinum, quem hac in re omnino ſuum eſſe contendunt. Bellarminus et Suarius exiſtimant, Deum ante praeviſa demerita nullum excluſiſſe poſitive a gloria, excluſiſſe tamen negative. Quae opinio neceſſario ſequitur ex alia, quam hi Theologi tuentur circa praedeſtinationem gratuitam ante praeviſa merita gratiae abſolute futura. Eo enim ipſo quo quis non eſt praedeſtinatus, cenſetur reiectus et reprobatus; ſive id fiat per meram actus negationem, et ut vocant per ſimplicem non praedeſtinationem, ſive per actum poſitivum; iſtud enim perinde eſt

quan-

quantum ad rem ipſam, ſive excluſionem a gloria. Alii denique Theologi cenſent, nullam dari reprobationem negativam formalem adultorum Fidelium propter ſolum peccatum originale, eorumque neminem ſeu poſitive ſeu negative a gloria excludi, niſi propter praeviſa eorum perſonalia peccata abſolute futura. Sententia haec neceſſario connexa eſt cum alia circa praedeſtinationem factam ex praeviſis meritis gratiae abſolute futuris. Quippe ſi nemo praedeſtinatur ad gloriam, niſi poſt praeviſa eius merita ex gratia certo et abſolute futura, tanto magis nemo reprobatur, ſive excluditur a gloria, niſi poſt praeviſa eius demerita abſolute futura.

Reprobatio negativa formalis cauſam habet ex parte hominis reprobi.

DLXII. CONCLUSIO I. Deus nullum poſitive, aut etiam negative excludit a gloria ante peccatum abſolute praeviſum: adeoque reprobatio negativa formalis, ſive excluſio a gloria, aut negatio praedeſtinationis ad gloriam cauſam habet ex parte hominis reprobi. Prob. Imo. Deus antecedenter ad praeviſionem peccati abſolute futuri, quantum eſt in ſe, vult ſerio omnes homines ſalvos fieri. Ergo ante praeviſionem peccati abſolute futuri neminem vult ſive poſitive ſive negative excludere a gloria. P. C. Voluntas antecedens ſalvandi diceret: *Quantum ex me eſt, admitto omnes ad gloriam.* Et voluntas reprobandi, pariter antecedens, diceret: *Quantum ex me eſt, admitto aliquos, ſed non omnes.* Ergo voluntas omnes ſalvandi non poteſt conciliari cum aliquorum reprobatione negativa formali, facta ante abſolutam praeviſionem demeritorum. Prob. II. Haec abſoluta et antecedens Dei voluntas aliquem excludendi a gloria ante praeviſum ullum eius peccatum abſolute futurum, imponeret tali homini neceſſitatem peccandi. Ergo. P. A. Deus de facto neminem a gloria actu excludit, niſi in peccato fuerit mortuus. Ergo ex illa abſoluta

luta antecedente voluntate reprobandi, vel excludendi aliquem a gloria, ſequeretur in tali homine neceſſitas moriendi in peccato; alioquin abſoluta haec Dei voluntas poſſet ſuo effectu fruſtrari. Prob. III. Deus homines non praedeſtinat ad gloriam ante abſolutam meritorum praeviſionem, ut paulo ante oſtendimus Controverſia IV. Ergo nullum reprobat negative, niſi poſt abſolutam peccatorum praeviſionem. P. C. Si electio praedeſtinatorum non fit ante merita abſolute praeviſa, ſequitur manifeſte reprobos reiici, ſeu non eligi, quia talia merita habituri non ſunt, ſeu quia habituri ſunt demerita. Ergo. Prob. IV. Authoritate S. PROSPERI, qui in Reſponſione III. ad Capitula Gallorum ſcribit: *Quod huiusmodi in haec prolapſi mala, ſine correctione poenitentiae defecerunt, non ex eo neceſſitatem pereundi habuerunt, quia praedeſtinati non ſunt: ſed ideo praedeſtinati non ſunt, quia tales futuri ex voluntaria praevaricatione praeſciti ſunt.* Et infra: *Non enim relicti ſunt a Deo, ut relinquerent Deum: ſed reliquerunt, et relicti ſunt; et ex bono in malum propria voluntate mutati ſunt: atque ab hac licet fuerint renati, fuerint iuſtificati; ab eo tamen qui illos tales praeſcivit, non ſunt praedeſtinati.*

DLXIII. CONCLUSIO II. Peccatum tamen, ob quod Fideles qui baptiſmum ſemel ſuſceperunt, a Deo ad gloriam non praedeſtinantur, non eſt peccatum originale in baptiſmo penitus remiſſum, ſed peccata perſonalia. Sive, peccatum originale non eſt cauſa reprobationis negativae formalis baptizatorum. Dicitur, *baptizatorum*, quia parvuli ſine baptiſmo decedentes, iuxta omnes Catholicos, a gloria excluduntur ob ſolum peccatum originale; adulti vero infideles tum ob originale, tum ob alia perſonalia peccata. Prob. Concluſio I^mo^. Originale peccatum

Peccatum originale non eſt cauſa reprobationis negativae formalis baptizatorum.

catum in baptiſmo penitus extinctum eſt atque deletum. Ergo nequit eſſe cauſa reprobationis negativae formalis. P.A. Apoſtolus ad ROM. Cap. VIII. ſcribit: *Nihil ergo nunc damnationis eſt iis, qui ſunt in Chriſto JEſu.* Et TRIDENTINUM Seſſ. V. in Decreto de peccato originali, Can. V. ait: *In renatis enim nihil odit Deus: quia nihil eſt damnationis iis, qui vere conſepulti ſunt cum Chriſto per baptiſma in mortem, qui non ſecundum carnem ambulant; ſed veterem hominem exuentes, et novum, qui ſecundum Deum creatus eſt, induentes, innocentes, immaculati, puri, innoxii, ac Deo dilecti effecti ſunt, haeredes quidem Dei, cohaeredes autem Chriſti, ita ut nihil prorſus eos ab ingreſſu coeli remoretur.* Ergo iuxta Scripturam, et Tridentinum, peccatum originale in baptiſmo penitus extinguitur. Ergo peccatum originale nequit eſſe in baptizatis cauſa reprobationis formalis negativae. Cum enim non praedeſtinatio ad gloriam ita connexa ſit cum praedeſtinatione ad poenam, id eſt, cum reprobatione formali poſitiva, ut unum ab altero ſeparari omnino nequeat, adeo ut qui ad gloriam praedeſtinatus non eſt, eo ipſo ſit praedeſtinatus ad poenam; ſi repugnat propter peccatum originale in baptiſmo deletum, fidelem hominem ad poenam praedeſtinari, repugnat pariter propter peccatum originale in baptiſmo deletum ad gloriam eum non praedeſtinari.

DLXIV. Prob. II. Si Deus ob ſolum peccatum originale, quod in baptiſmo infallibiliter praevidet remittendum, hominem non praedeſtinaret ad gloriam, ſive excluderet a gloria, ageret contra ſinceritatem et iuſtitiam. Atqui hoc ſine blaſphemia de Deo dici nequit. Ergo. P.M. Deus ſalvis iuſtitiae legibus punire nequit culpam, poſtquam illam ſinceriſſime et clementiſſime in baptiſmo condonavit, et quidem non poena quali-

qualicunque; ſed omnium ſeveriſſima, et maxime formidanda, qualis eſt excluſio a gloria, ſeu negatio praedeſtinationis ad gloriam, quae ſempiternam hominis calamitatem, ſempiternosque cruciatus ſecum affert: praecipue cum huius generis poenae bonus uſus omnino nullus fieri poſſit ab eo, qui ſit tali poena punitus. Neque magis ſincere Deus ageret in adverſariorum ſententia: homini enim in baptiſmo clementiſſime omnem condonat iniuriam, eum in filium adoptat, donat ius ad coeleſtem haereditatem; et nihilominus hoc ipſo peccato originali offenſus, quod plene ſe remiſiſſe teſtatur, hominem excludit a gloria.

DLXV. Prob. III. Deus conſequenter etiam ad peccatum originale praeviſum, ut omnes Catholici contra noſtri aevi Praedeſtinatianos poſtlapſarios admittunt, ſerio vult omnes homines ſalvos fieri. Ergo Deus, ob peccatum originale iam remiſſum, neminem excludit a gloria. P. C. Deus ſincero affectu non poteſt velle ſalutem eorum, quos iam antecedenter ad praeviſionem demeritorum perſonalium, ob ſolum peccatum originale a gloria excludit. Atqui iuxta adverſarios, Deus ob ſolum peccatum originale aliquos baptizatos a gloria excludit, ante praeviſionem demeritorum perſonalium. Ergo Deus non poteſt ſerio velle eos ſalvos fieri. Vide dicta paulo ante, nempe Num. DLXII.

DLXVI. Caeterum illud adverſariis libenter damus, quod peccatum originale, etſi condonatum, in aliquo vero ſenſu ſit fidelibus qui pereunt, reprobationis cauſa valde remota; at vero non tamquam culpa praecedens poenam, ſed tamquam occaſio praecedens eventum. Similiter quod reprobatio, ſive excluſio a gloria effectus ſit originalis peccati, etſi condonati, minime autem tamquam

Quamvis in aliquo vero ſenſu poſſit dici cauſa valde remota.

tamqam poena conſequens culpam, ſed tamquam eventus conſequens occaſionem. Etenim in poenam peccati originalis ſublata eſt originalis iuſtitia et integritas, quae excludebat ab homine ſano et integro effraenatas cupiditates, malasque libidines: Ex ſublata originali iuſtitia et integritate exortae ſunt haereditariae cupiditates, et libidines effraenatae: Ex effraenatis autem cupiditatibus ac libidinibus, non cogentibus, nec neceſſitantibus, ſed vehementer tamen ad omnia flagitia impellentibus, caetera omnia peccata hominum, ipſis volentibus et conſentientibus, quorum omnium capitaliſſimum finalis impoenitentia, proficiſcuntur. Poſtremo ex impoenitentia finali, tamquam ex vera, propria, certa et ultima cauſa habetur reprobatio hominis, etſi baptizati, cui condonatum fuit peccatum originale. Reprobationem autem ſempiterna gloriae iactura, ſempiternaque ſupplicia conſequuntur, quae reprobationis certiſſimi effectus ſunt.

Reprobatio radicalis, tam abſolute,

DLXVII. CONCLUSIO III. Reprobatio negativa radicalis, ſive omiſſio praedeſtinationis ad gratiam finalem congruam, non habet cauſam ex parte hominis reprobi, ſed dependet ex ſolo beneplacito Dei, uni decernentis, et alteri denegantis gratiam congruam. Ita fere omnes Theologi. Concluſio haec iisdem rationibus fulcitur, quibus Controverſia praecedente Concluſionem II^{dam} ſtabilivimus. Prob. itaque ulterius I^{mo} paritate. Sicut gratia efficax ad primum meritum non poteſt eſſe propter aliquod meritum praecedens: ſic etiam negatio auxilii efficacis, quo evitaretur primum peccatum, ſive demeritum, non poteſt eſſe propter aliud peccatum praecedens. II. Authoritate S. AUGUSTINI, qui Lib. de Corrept. et Gratia, Cap. VIII. ſcribit: *Hic ſi a me quaeratur, cur eis* (baptizatis reprobis) *Deus perſeve-*

perſeverantiam non dederit, quibus eam qua Chriſtiane viverent, dilectionem dedit: me ignorare reſpondeo. Non enim arroganter, ſed agnoſcens modulum meum, audio dicentem Apoſtolum, O homo, tu quis es, qui reſpondeas Deo? Et. O altitudo divitiarum ſapientiae et ſcientiae Dei, quam inſcrutabilia ſunt iudicia eius, et inveſtigabiles viae eius! Quantum itaque nobis iudicia ſua manifeſtare dignatur, gratias agamus: quantum vero abſcondere, non adverſus eius conſilium murmuremus, ſed hoc quoque nobis ſaluberrimum eſſe credamus. Jam vero non ignorabat plane Auguſtinus peccatum originale et perſonale. Si itaque exiſtimaſſet propter originale peccatum, quamtumvis baptizatis Fidelibus condonatum, aut propter perſonalia peccata eos reprobari, atque idcirco finalem perſeverantiam, efficacemque ad perſeverandum finaliter gratiam eis denegari, profecto non reſpondiſſet, ſe huius rei cauſam ignorare, nec ad occulta et inſcrutabilia Dei iudicia confugiſſet.

DLXVIII. Ex his quae hactenus dicta ſunt, facile colliges, reprobationis negativae radicalis, non abſolute tantum ſed etiam comparative acceptae, ſeu horum potius quam illorum hominum, nullam dari cauſam ex parte hominis, ſed pendere illam a beneplacito divino; tum quia Deus pro ſua libertate alios praedeſtinat ad primam gratiam congruam, alios non praedeſtinat; et non datur ratio, cur hos potius homines praedeſtinet ad gratiam, quam alios: tum quia primae gratiae congruae privatio, quam nullum mortale peccatum praeceſſit, et ex qua praevidetur ſecutura iniuſtitia finalis, non datur ob peccatum aliquod praecedens. Originale enim tam electis quam reprobis commune eſt; perſonalia autem peccata non impediunt, quo minus ſaepe Deus gratiam effi-

Quam comparative accepta, cauſam non habet ex parte hominis reprobi.

efficacem connexam cum perſeverantia finali concedat magnis peccatoribus, quam tamen occulto ſed iuſto iudicio quandoque denegat illis qui minus peccaverunt. Ergo ex parte hominis reprobi non datur cauſa, ob quam Deus hos prae aliis ad gratiam finalem congruam praedeſtinet.

Effectus reprobationis adaequate ſumptae recenſentur.

DLXIX. QUAERES I^{mo}. Quinam ſint effectus reprobationis adaequate ſumptae, nimirum tam poſitivae quam negativae? R. Cum effectus reprobationis debeant eſſe a Deo qui reprobat, peccatum ipſum, ut impie docuit Calvinus, non poteſt eſſe effectus reprobationis; quia Deus non poteſt eſſe author et cauſa peccati. Effectus itaque reprobationis adaequatae, ſunt I^{mo} permiſſio peccati, quod cum morte coniunctum eſt. II. Perſeverantia in peccato, caecitas et obduratio, non quatenus ſunt mala culpae, et important obfirmatam in malo voluntatem, quae certe a Deo eſſe non poteſt; ſed quatenus includunt gratiae uberioris privationem, et permiſſionem peccati in poenam culpae praecedentis, iuxta illud ad ROM. Cap. I. *Propterea tradidit illos Deus in paſſiones ignominiae, - - in reprobum ſenſum, ut faciant ea quae non conveniunt.* III. Poena tum damni, quae in privatione Dei conſiſtit: tum ſenſus, quae aeternos cruciatus apud inferos importat.

Reprobi vere amantur a Deo amicabiliter pro illo tempore, quo ſunt iuſti.

DLXX. QUAERES II. An Deus reprobos, quos iam decrevit aeterno odio proſequi, vere poſſit amare amore benevolo et amicabili, dum ſunt in ſtatu gratiae? R. Reprobos vere amari a Deo amicabiliter pro illo tempore, quo ſunt iuſti. Nec inde ſequitur aut mutabilitas in Deo, aut contrarietas voluntatum. Non primum: quia Deus eadem aeterna et invariata volitione amat v. g. Judam pro circumſtantiis, pro quibus eſt amabilis et gratus: et averſatur pro aliis circumſtantiis, pro quibus eſt

odio

odio dignus, videlicet pro ſtatu peccati et impoenitentiae; ſive ſtatus iſte duret ad tempus, ſive aeternum. Sed neque contrarietas voluntatum hinc ſequitur. Nam pro tempore, quo reprobus eſt in gratia, vult ipſi Deus ſummum bonum, atque aeternam felicitatem; ſed cum imbibita conditione, ſi manſerit in hoc ſtatu, et illo non exciderit graviter peccando: per voluntatem vero reprobandi vult ipſum ſummo bono privare, atque abſolute damnare propter culpam praeviſam, et impoenitentiam finalem. Haec autem omnia facile concipiuntur absque ulla oppoſitione voluntatum.

DLXXI. QUAERES III. Qualis ſit ordo Actuum divinorum in reprobatione hominum iuxta noſtrum ſyſtema? R. Actus divinos ita a nobis ordinari. I^mo. Deus per Scientiam ſimplicis intelligentiae cognovit poſſibilem eſſe ſalutem et damnationem hominum, ſiquidem creentur. II. Ex ſincera voluntate ſalvandi omnes homines decrevit Adamum creare in ſtatu innocentiae, cumque totius generis humani caput morale conſtituere in ordine ad obſervationem vel violationem praecepti de non comedendo fructu vetito. III. Abſolute praevidit peccatum Adami, et in Adamo lapſum generis humani. IV. Incarnationem Verbi abſolute decrevit, ut genus humanum redimeretur, ac praedefinivit Chriſti merita et mortem. V. Propter merita Chriſti decrevit omnibus hominibus dare gratias vere ac relative ſufficientes. VI. Per Scientiam mediam praevidit has vel illas gratias, ſi hominibus concederentur, fore ex malitia voluntatis illorum inefficaces, quamvis de ſe ſufficerent ad ſalutem conſequendam. VII. Decrevit has ipſas gratias, quamvis praeviſas inefficaces, hominibus illis concedere, et non impedire peccatum. VIII. Per Scientiam viſionis praevidit abuſum gratiarum, et peccata

Ordo Actuum divinorum in reprobatione hominum exponitur.

 abſolute

abſolute futura. IX. Decrevit illos excludere a gloria, atque aeternas poenas rebellibus in tempore infligere. Atque hic eſt Actuum divinorum ordo in noſtro ſyſtemate circa reprobationem hominum, ſaltem quoad ſubſtantiam; nolumus enim hic quaeſtionem illam Theologicam ingredi, an Deus omnia ſimul et ſemel decernat in eodem ſigno. Illud potius notandum eſt, quod alibi etiam monuimus, a parte rei omnia iſta in Deo non niſi unum ac ſimpliciſſimum Actum eſſe, diverſasque a Theologis Actuum divinorum ſeries adornari, ut altiſſima Myſteria aliquo ſaltem modo captui noſtro accommodentur.

OBJECTIONES.

Hominem ante demerita abſolute praeviſa reprobari, nec Scriptura aſſerit,

DLXXII. Objicitur Imo contra I. Concluſionem, Authoritas Scripturarum. Proverb. Cap. XVI. dicitur: *Univerſa propter ſemetipſum operatus eſt Dominus; impium quoque ad diem malum.* Ergo Deus impium reprobavit, atque a gloria excluſit ante praeviſum peccatum, ut oſtenderet in illo iuſtitiam ſuam. Simile quid habetur ad Rom. Cap. IX. *Dicit enim Scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipſum excitavi te, ut oſtendam in te virtutem meam.* IIdo. Ad Rom. Cap. IX. dicitur: *An non habet poteſtatem figulus luti, ex eadem maſſa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam?* III. Jacob et Eſau aequaliter incluſi erant in maſſa perditionis, ex qua unus eductus, alter non eductus; cuius rei non alia cauſa ab Apoſtolo redditur ad Rom. Cap. IX. quam beneplacitum Dei. *Ergo cuius vult miſeretur, et quem vult indurat.* Ergo reprobatio formalis negativa non habet cauſam ex parte reprobi. R. C. A. N. C. Deus creavit impium ad diem malum, non ante, ſed poſtquam praeſcivit eum impium futurum,

ut ſcilicet glorificaretur ex eius damnatione decreta propter peccata abſolute praeviſa. Eadem reſponſio dari debet ad textum Paulinum de Pharaone. Ad II. D. A. Et Apoſtolus verbis illis innuit, Deum ſine praeviſione meritorum et demeritorum, atque ex libera ſua voluntate poſſe aliquibus conferre gratias efficaces, illasque aliis denegare, adeoque reprobationem negativam radicalem non habere cauſam ex parte hominis reprobi, C. A. Deum ante praeviſionem peccatorum velle hominem abſolute excludere a gloria, adeoque reprobationem negativam formalem non habere cauſam ex parte hominis reprobi, N. A. et Conſeq. Ad III. C. A. N. C. Ex eo antecedente id unum ſequitur, reprobationem negativam radicalem, tam abſolutam quam comparativam, id eſt, cur uni decernatur gratia efficax, alii non decernatur, dependere ex ſolo Dei beneplacito, quod ipſum Concluſione III. a nobis aſſeritur.

DLXXIII. Objicitur II. Authoritas S. Thomae, qui I. Parte, Quaeſt. XXIII. Artic. V. ad III um. ſcribit: *Voluit igitur Deus in hominibus, quantum ad aliquos, quos praedeſtinat, ſuam repraeſentare bonitatem, per modum miſericordiae parcendo: et quantum ad aliquos, quos reprobat, per modum iuſtitiae puniendo. Et haec eſt ratio, quare Deus quosdam eligit, et quosdam reprobat.* Ergo ante praeviſum peccatum Deus aliquos reprobavit. *Confirm.* S. Thomas loco cit. ſubiungit: *Sed quare hos eligit in gloriam, et illos reprobavit, non habet rationem, niſi divinam voluntatem.* R. C. A. D. C. Ergo ante praeviſum peccatum Deus aliquos reprobavit reprobatione negativa radicali, C. C. Ante peccatum abſolute praeviſum aliquos reprobavit reprobatione negativa formali, N. C. Ad *confirmat.* C. A. N. C. Sola voluntas Dei non eſt ratio, cur Deus uni *Nec S. Thomas docuit,*

decernat gloriam nulla habita ratione meritorum, non vero eamdem alteri decernat; ſed tantum eſt ratio, cur Deus uni peccatori tribuat gratiam ſpecialem et efficacem, per quam reſurgat a peccato, et gloriam mereatur, non vero alteri gratiam illam tribuat. Bonitas reſponſionis patet ex verbis, quae S. THOMAS loco cit. ſubiicit ex S. AUGUSTINI Tract. XXVI. in Joannem: *Quare hunc trahat, et illum non trahat, noli velle diiudicare, ſi non vis errare.* Quae verba S. Auguſtini manifeſte intelligenda ſunt de gratia ſpeciali, ſecundum quam Deus unum trahit, ſeu efficaciter vocat, alterum vero non trahit.

Nec ratio evincit. DLXXIV. OBJICITUR III. Ratio. Gloria aeterna eſt beneficium creaturae omnino indebitum, utpote ſupernaturale. Ergo Deus abſque cuiuſquam iniuria poteſt illud pro libito ſuo cuicunque voluerit denegare. Ergo nulla datur ratio, cur Deus ante omnem demeritorum praeviſionem excludere nequeat reprobos a gloria. R. D. A. Gloria aeterna eſt beneficium indebitum creaturae ad eam non ordinatae, ut v. g. in ſtatu naturae purae, C. A. Creaturae ad eam ordinatae per gratiam, N. A. et Conſeq. In hac providentia, ſuppoſita gratuita ordinatione Dei, qui fecit hominem rectum, et ad vitam aeternam deſtinavit, debita eſt gloria titulo redemptionis per Chriſtum factae; debita eſt titulo miſericordiae, ac benignitatis Chriſti, qui paſſus eſt pro nobis, ut donaret nobis vitam aeternam: debita eſt etiam titulo iuſtitiae, aut ſaltem fidelitatis, quia ſub titulo oneroſo nobis promiſſa eſt, atque idcirco corona iuſtitiae in Scripturis ſaepe appellatur.

Qui originale volunt DLXXV. OBJICITUR IV. contra II^dam Concluſionem, Authoritas Scripturarum. Ad ROM. Cap. IX.

de

eſſe cauſam reprobationis, nullum habent in Scripturis,

de Jacob et Eſau dicitur: *Cum nondum nati fuiſſent, aut aliquid boni egiſſent, aut mali - - Non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſt ei: - - Jacob dilexi, Eſau autem odio habui.* Atqui Deus odio non habuit Eſau propter peccata ipſius perſonalia. Ergo propter peccatum originale. Ergo peccatum originale eſt cauſa reprobationis negativae formalis. R. I^mo^ praeter ea, quae Num. DXXVI. diximus, C. M. D. m. Deus odio non habuit Eſau ob peccata ipſius perſonalia actu exercita, C. m. Ob peccata perſonalia futura, et a Deo abſolute praeviſa, N. m. R. II. Omiſſo ſyllogiſmo, D. ultimum Conſequens. Ergo peccatum originale non remiſſum eſt cauſa reprobationis formalis negativae, C. C. Originale peccatum iam remiſſum, N. C. Cum etiam in lege gratiae multi pereant infantes, quibus applicari non poteſt remedium originalis culpae, nempe baptiſmus, idem multo magis in lege veteri contigiſſe abſque ulla abſurditate ſupponere poſſumus. Atque hos inter, quibus originale peccatum remiſſum non fuit, ipſe Eſau a S. AUGUSTINO numeratur; ſcribit enim S. Doctor Epiſt. CXCIV. alias CV. ad Sixtum, Cap. VIII. *Cum ex eodem patre, eadem matre, uno concubitu, antequam aliquid egiſſent boni aut mali, alterum Deus diligit, odit alterum, intelligat Jacob ex illa maſſa originalis iniquitatis, ubi fratrem ſuum, cum quo habuit communem cauſam, videt per iuſtitiam meruiſſe damnari, non niſi per gratiam ſe potuiſſe diſcerni.* Et Lib. I. ad Simplicianum, Quaeſt. II. Num. XVIII. *Non odit Deus Eſau hominem, ſed odit Deus Eſau peccatorem. - - Quod ergo Jacob dilexit, numquid peccator non erat? Sed dilexit in eo, non culpam quam delebat, ſed gratiam quam donabat.* Cum igitur in Concluſione loquamur de originali iam remiſſo, nihil ex eo loco contra nos evincitur.

At S. Auguſtino fundamentum.

DLXXVI. OBJICITUR V. Authoritas S. AUGUSTINI. S. Auguſtinus cauſam reprobationis formalis negativae paſſim reiicit in peccatum originale. Ergo. P. A. Originale peccatum cauſam eſſe ac motivum aſſerit, cur Deus reprobos a maſſa perditionis non liberet, atque illis in tempore efficaces gratias ac finalem perſeverantiam non concedat. Ergo cauſam reprobationis formalis negativae reiicit in peccatum originale. P. A. Lib. de Dono Perſever. Cap. XIV. ſcribit: *Haec eſt Praedeſtinatio Sanctorum, nihil aliud: Praeſcientia ſcilicet et praeparatio beneficiorum Dei, quibus certiſſime liberantur, quicunque liberantur. Caeteri autem ubi niſi in maſſa perditionis iuſto divino iudicio relinquuntur? Ubi Tyrii et Sidonii relicti ſunt, qui etiam credere potuerunt, ſi mira illa Chriſti ſigna vidiſſent. Sed quoniam ut crederent, non erat eis datum, etiam unde crederent eſt negatum.* Ergo iuxta Auguſtinum reprobi relinquuntur in maſſa perditionis ob peccatum originale. R. I^mo^. Quamvis adverſariis cum PETAVIO daretur, ab Auguſtino contrarium nobis doceri; ob rationes tamen in probatione allatas recedendum hic omnino eſſet cum reverentia ab Auguſtino. At vero S. Doctorem aperte nobis favere multis oſtendit LAURENTIUS ALTICOTIUS Summae Auguſtinianae Parte VI. Quaeſt. II. Artic. IX. Reſp. itaque II^do^ N. A. Ad *prob.* N. A. Auguſtinus numquam ad originale peccatum ſemel iam condonatum, ſemper vero ad inſcrutabilia iudicia Dei revocat tum non donatam iuſtis aliquibus finalem perſeverantiam, tum non donatam eis efficacem gratiam ad evitanda peccata; maxime vero ſi quaeſtio ſit de peccato omnium primo. Lib. de Dono Perſever. Cap. IX. ſcribit: *Ex duobus piis cur huic donetur perſeverantia uſque in finem, illi non donetur; inſcrutabiliora ſunt iudicia Dei. Illud tamen fidelibus debet eſſe certiſſimum,*

hunc

hunc eſſe ex praedeſtinatis, illum non eſſe. Et Epiſt. CXLIX. alias LIX. ad Paulinum, Cap. II. *Cur autem ad eam* (praedeſtinationem) *alii pertineant, alii non pertineant, occulta cauſa eſſe poteſt, iniuſta eſſe non poteſt. Numquid enim iniquitas apud Deum? Abſit. Nam et hoc ad illam pertinet altitudinem iudiciorum, quam mirans tamquam expavit Apoſtolus.* Ad huius *probat.* C. A. D. C. Ergo iuxta Auguſtinum reprobi relinquuntur in maſſa perditionis ob peccatum originale numquam remiſſum, C. C. Ob originale a Deo iam remiſſum, N. C. Fieri non poteſt, ut iuſtum ſit illud iudicium Dei, quo ille filium ſuum adoptivum excludat a gloria atque haereditate ſua propter peccatum originale, iam dudum ipſi in baptiſmo ſinceriſſime condonatum. Huius igitur generis reprobi tales ſunt propter praeviſam a Deo finalem eorum impoenitentiam abſolute futuram. Tyrii quidem et Sidonii, de quibus Auguſtinus, in maſſa perditionis iuſto Dei iudicio relicti ſunt, tum propter peccatum originale eis non condonatum, tum propter mala merita perſonalia, quibus malum meritum originale cumularunt.

DLXXVII. Objicitur VI. Paritas. Concupiſcentia eſt poena originalis peccati, quamvis iam condonati. Ergo etiam denegatio perſeverantiae finalis, et excluſio a gloria poteſt eſſe poena peccati originalis, etſi condonati. P. C. De utraque hac poena peccati originalis bona aliqua excerpere poſſumus, qualia ſunt cohibere ſuperbiam, arrogantiam vitare, fugere temeritatem, nimiam animi praeſidentiam coercere: item de nobis modeſte, ſobrie atque demiſſe ſentire; ſanctumque Dei timorem, cuſtodem optimum innocentiae retinere. Ergo. R. C. A. N. C. Quamvis concupiſcentia ſit poena peccati originalis, et cauſa omnium peccatorum, niſi ei

Neque paritas eis ſuffragatur.

reſiſtatur; tamen non ad interitum et exitium, ſed ad luctam et pugnam nobis relicta eſt: parta autem victoria, et materia triumphi eſt, et occaſio coronae. Contra negatio finalis perſeverantiae ſecum affert certiſſime ſempiternam hominis calamitatem, neque a Deo decerneretur ad pugnam et luctam, ut de tali ſupplicio meritum fieret ad coronam. Ad *probat.* N. A. Timor amittendae perſeverantiae finalis in poenam tum ingrati animi ad Dei beneficia, tum caeterorum vitiorum, maxime vero ſuperbiae, arrogantiae, et nimiae ſui praeſidentiae, optimus eſt innocentiae cuſtos. Cum enim per Dei gratiam, quae neminem omnino deſerit, in poteſtate noſtra ſit non eſſe ingratos Dei beneficiis: cum ſimiliter per eamdem gratiam in poteſtate noſtra poſitum ſit abſtinere a vitiis, et conſectari virtutes, ex tali timore amittendae ea de cauſa perſeverantiae, excitatur animus ad praecavenda vitia, atque ad exercendas virtutes. Contra vero cum non ſit in hominis poteſtate efficere, ne in peccatum originale inciderit, ſiquis ſibi perſuadeat, fortaſſe negandum ſibi donum finalis perſeverantiae in poenam originalis peccati, ſibi iam diu condonati, in quod incidit neceſſario, tali timore in deſperationem ſalutis eum detrudi neceſſe eſt. Deſperata autem ſalute, omnes omnium virtutum nervi interciduntur, atque ad omnia flagitia vitiorum fraena laxantur.

O. A. M. D. G.

IN-

INDEX

RERUM PRAECIPUARUM,

quae

in Tomo V. de Gratia Chriſti, Juſtificatione, et Praedeſtinatione continentur.

A.

Actus ſalutaris principaliter eſt opus Dei miſerentis. Num. CLXXXI.

Ab eo tamen excludi non poteſt cooperatio voluntatis humanae. CLXXXII.

Adrumetini Monachi non fuerunt Praedeſtinatiani. LXIV.

Africani in Synodo Carthaginenſi et Milevitana damnant Pelagii haereſin. XXXIII.

Pelagianorum fraudes detegunt, caventque, ne illi glaucoma obiiciant Zoſimo. XXXVI.

Animae non extiterunt, antequam corpora formarentur. CDXCVI.

Annianus Celedenſis quis fuerit? XL.

Arauſicana II. Synodus qua occaſione ſit habita? LII.

Arauſicana Capitula contra Semipelagianos. LIII. Approbata a Synodo Valentina. LIV. Et a Bonifacio II. LV.

Arauſicani II. Capitulum XXII. explicatur. CCCLV.

Arnaldi

Arnaldi Anton. ingenium, ſtudia, fortuna, et obitus. XV.
Auguſtinus Janſenii quid ſit? II.
Proſcribitur ab Urbano VIII, et qua de cauſa? III.
S. Auguſtinus Pelagianos impugnat. XXX.
Petit Acta Diſpolitanae Synodi ſibi tranſmitti. XXXII.
Scribit ad Vitalem Carthaginenſem. XLV.
Geminum adverſus Semipelagianos ſcribit librum. XLVIII.
Commendatur a S. Coeleſtino in Epiſt. ad Epiſcopos Galliarum. L.
Ante Epiſcopatum ſuum in errore verſabatur, ad quem impegerunt dein Semipelagiani. CCL.
S. Auguſtinus efficaciam gratiae nullibi repetit ex delectatione indeliberata relative victrice. CVIII. CIX. CX.
Docuit reſiſti poſſe gratiae interiori. CXVIII.
S. Auguſtini verba illa, *indeclinabiliter et inſuperabiliter agi*, quem ſenſum habeant? CXXVII. CXXVIII.
Juxta S. Auguſtinum quid ſit *adiutorium quo*, et *adiutorium ſine quo non?* CXXXI. CXXXII.
Auguſtiniana illa partitio auxilii *quo*, et *ſine quo non*, clavis non eſt, qua univerſa Auguſtini doctrina de gratia referatur. CXXXIV.
S. Auguſtinus quo ſenſu dixerit, Adamum peccando amiſiſſe merita? CXXXVII.
S. Auguſtini Libri ad Simplicianum maximae ſunt authoritatis. CLXX.
S. Auguſtinus nullibi docuit, gratiam ex natura ſua infallibiliter connecti cum actu ſalutari. CLXX. et ſeq.
Docuit gratiam vere ſufficientem dari etiam in ſtatu naturae lapſae. CCII.
Et quidem omnibus iuſtis, urgente praecepto. CCXXVII.

Et

Et peccatoribus induratis. CCXLIII.
Atque infidelibus extra Eccleſiam conſtitutis. CCLX.
S. Auguſtinus docuit, nec gratiam ſupernaturalem, nec Fidem Theologicam neceſſariam eſſe ad eliciendum actum naturaliter bonum et honeſtum. CCCXLIII.
Quo ſenſu S. Auguſtinus aſſeruerit virtutes infidelium eſſe peccata? CCCL.
Auguſtini locus explicatur: *Regnat carnalis cupiditas, ubi non eſt Dei charitas.* CCCLIII.
S. Auguſtinus nomine *charitatis* quid ſaepe intelligat? CCCLIV.
S. Auguſtinus docuit, praedeſtinationem formalem ad gloriam poſteriorem eſſe meritis abſolute praeviſis. DXII.
Item reprobationem poſitivam fieri propter demerita abſolute praeviſa. DXLVIII.

B.

Banneſius Theſes aggreditur Prudentii de Montemaior, falſaſque propoſitiones ei imponit. LXXXIV.
Molinae librum ad Luſitanicam Inquiſitionem defert. LXXXV.
Atque Hiſpanicam, conatu quamvis irrito. LXXXVI.
Boſſuetus Epiſc. Meldenſis damnat Queſnelli librum. XVIII.

C.

Cariſiaca Capitula. LXXVI.
Eadem ſiniſtre interpretantur Remigius Lugdunenſis, Prudentius Trecenſis, et Synodus Valentina. LXXVII. LXXVIII. LXXIX.
Caſſiani Joannis patria, doctrina et libri. XLVI.
Caſus conſcientiae quid ſit? Proſcribitur a Clemente XI. X.

Catha-

Catharini Ambroſii ſingularis opinio de certitudine Juſtificationis. CDL.

Et de Praedeſtinatione. CDLXX.

Certitudo quid et quotuplex ſit? CDXLIX.

Certitudinem infallibilem nemo habet de propria iuſtitia, ſine ſpeciali Dei revelatione. CDLI. Neque certitudinem ſtricte moralem. CDLVI. Sed tantum coniecturalem. CDLVII.

Certitudinem infallibilem de ſua perſeverantia finali nemo habet. CDLXXXVIII.

Aut de ſua praedeſtinatione. CDXC.

Clemens VIII. initio ſuſpectam habet Molinae doctrinam. XCI.

Molinae librum ipſe examinat. XCII.

Clementis XI. Conſtitutio *Vineam Domini*. XI.

Eiuſdem Conſtitutio *Unigenitus*. XIX.

Recipitur ab Epiſcopis et Sorbona. XX. Atque a Rege. XX. XXII.

Clemens XII. Societatis doctrinam de Gratia commendat. CLII.

S. Coeleſtinus commendat S. Auguſtini doctrinam. L.

Cauſam Semipelagianam non finivit. LI.

Coeleſtius quis fuerit? XXXIX.

Carthagine accuſatur a Paulino. Epheſi ſuffuratur Presbyteratum. XXIX.

Zoſimo conatur imponere. XXXV.

Proſcribitur a Zoſimo, ac iuſſu Honorii Italia eiicitur. XXXVII.

Congregationes de Auxiliis divinae Gratiae Romae habitae. LXXXIX.

Congregationum Acta a Pegna, Lemoſio, ac Coronello deſcripta, nullam fidem merentur. XCVI.

D.

Derelictio medicinalis et deſperativa quid ſit? CCXLVIII.

Deus

Deus quomodo ſalva hominis libertate poſſit creaturam infallibiliter convertere? CXXV. CXXVI.

Deus non tantum praeparare, ſed omnibus etiam concedere debet gratias vere ſufficientes, ut vere poſſit dici, eum velle ſalutem omnium. CCXXIX.

Deus facienti quod eſt in ſe non denegat gratiam. Quem ſenſum habeat hoc axioma? CCLXIV. et ſeq.

Dioſpoli geſta in cauſa Pelagii. XXXI.

Diſcretio in actu primo et ſecundo quid ſit? CLXXIV.

Diſcretio Angelorum bonorum facta eſt a Deo. CLXXVI.

Diſcretio hominis iuſti ab iniuſto etiam iuxta Molinam fit a Deo. CLXXIV. CLXXV. et ſeq.

E.

Ebredunenſis Synodi ſententia in Epiſcopum Sanitienſem. XXII.

Erigena Joan. Gotheſcalcum impugnans in graves errores prolabitur. LXXV.

F.

Fauſtus Reienſis perperam Semipelagianiſmi accuſatur. LVII. et ſeq.

Praedeſtinatianos inſectatur. LXVII.

Juſſu Synodi Arelatenſis calamum in illos acuit. LXXI.

Fides Theologica non eſt neceſſaria ad exercendum actum naturaliter bonum et honeſtum. CCCXLI.

Fides quandoque ſignificat dictamen conſcientiae. CCCXLVIII.

Fides promiſſionum ſpecialis quid ſit apud Proteſtantes? CDIII.

Fides in adultis requiritur ad iuſtificationem. CDV.

Fides iuſtificans non eſt fiducia, qua quis credit remiſſa ſibi eſſe peccata; ſed eſt aſſenſus firmus ac certus ad ea, quae Deus credenda proponit. CDVI.

Fidei

Fidei iuſtificantis obiectum non eſt ſpecialis miſericordia, ſed omnia quae Deus revelavit. CDVII.
Fides iuſtificat. CDXXIII. Non tamen ſola. CDXXII. Sed alii etiam actus iuſtificationem praecedentes, nempe Timor. CDXXIV. Spes obtinendae veniae. CDXXV. Dilectio Dei. CDXXVI. Dolor et deteſtatio peccati. CDXXVII. Propoſitum ſervandi mandata. CDXXVIII. Atque hi actus non ſunt tantum fructus fidei, ſed cum illa influunt et cooperantur ad iuſtificationem. CDXXXI.
Fiducia fidei quid ſit, et fiducia ſpei? CDXVII.
Formularium Alexandri VII. quid ſit? VIII.

G.

Gelaſianum Decretum probabilius interpolatum eſt. LVIII.
Gotheſcalci initia et errores. LXXII.
Damnatur Moguntiae a Rabano. LXXIII.
Et Cariſiaci ab Hincmaro. LXXIV.
Impoenitens moritur. LXXXII.
Graeci Patres perperam ac temere accuſantur Semipelagianiſmi. CCXCI. et ſeq.
Gratia Chriſti quid ſit? XCIX.
Gratia gratis data, et gratum faciens. C.
Gratia habitualis et actualis. CI.
Gratia actualis praeveniens, adiuvans, ſubſequens. CII.
Gratia efficax quid ſit? CIII.
Gratiae efficacia neque ex delectatione indeliberata relative victrice repeti poteſt. CIV. Neque ex delectatione indeliberata moraliter determinante ad actum bonum. CVII.
Gratiae efficacia reponi nequit in motione voluntatem phyſice neceſſitante. CXIV.
Gratiae interiori poteſt ab homine reſiſti, ac ſaepe ei reſiſtitur. CXVI. et ſeq.

Gratiae

Gratiae medicinalis et ſanitatis diſcrimen. CXXX.
Gratia efficax in actu primo et ſecundo quid ſit? CLVII.
Quid ſpecificative ac reduplicative ſumpta? CLVIII.
Gratia intrinſecam habet virtutem efficiendi conſenſum. CLIX.
Illius tamen infallibilis connexio cum actu ſalutari eſt gratiae extrinſeca. CLX.
Gratia efficax ex natura ſua non connectitur cum actu ſalutari. CLXVIII.
E gratia ſufficiente qua ratione fieri poſſit ab homine gratia congrua? CLXXVII.
Gratia ſufficiens quid ſit? CXCIII.
Quid proxime ac remote ſufficiens? CXCIV.
Gratia vere ac relative ſufficiens datur etiam in ſtatu naturae lapſae. CXCIX.
Gratia ſufficiens eſt utilis homini. CCXI. Nullam involvit implicantiam. CCXII.
Eſtque verum Dei beneficium. CCXVII.
Gratia ſufficiens datur omnibus iuſtis, urgente praecepto. CCXXIV.
Atque ut poſſint perſeverare in ſtatu iuſtitiae. CCXXX.
Eadem datur peccatoribus etiam induratis. CCXLI.
Et aliquibus ſaltem infidelibus, haereticis, apoſtatis etc. CCLV.
Immo omnibus, qui extra Eccleſiam ſunt conſtituti. CCLIX.
Gratia ſupernaturalis eſt neceſſaria ad quemlibet actum ſalutarem, atque etiam ad initium fidei. CCLXXXII.
Gratiae neceſſitas non evertit liberum arbitrium. CCXCVII.

Gratia neceſſaria ad quemlibet actum ſalutarem, debet eſſe intrinſece ſupernaturalis. CCCI. Actualis. CCCII. Non tantum illuſtrationis, ſed etiam inſpirationis. CCCIV.

Gratia Sanctificans non eſt neceſſaria ad eliciendum actum bonum et ſupernaturalem. CCCV.

Gratia ſupernaturalis actualis non eſt neceſſaria ad cognoſcendas veritates naturales: CCCVIII. Aut ad apprehendendas veritates ſupernaturales. CCCIX. Neque ad amandum Deum ſuper omnia amore naturali, atque ad ſalutem aeternam non conducente. CCCX.

Gratia ſupernaturalis non eſt neceſſaria, ut homo potentia phyſica poſſit obſervare totam legem pure naturalem. CCCXIII. Sine gratia tamen ſpeciali ordinis ſaltem naturalis obſervari diu non poteſt potentia morali tota lex mere etiam naturalis. CCCXVI. Immo ex Decreto Dei ad id requiritur gratia ſupernaturalis. CCCXVII.

Gratiae actuales neceſſariae ad ſervandam diu totam legem naturalem, non conceduntur niſi habentibus gratiam Fidei, et ſanctificantem. CCCXXIV.

Gratia extraordinaria et ſpecialis neceſſaria eſt, ut omnia venialia diu vitentur. CCCXXVI.

Sine gratia ſupernaturali poteſt exerceri actus naturaliter bonus et honeſtus. CCCXLI.

Gratia ſanctificans quid ſit? CCCLXIV.

Gratia ſanctificans nequit ſimul eſſe cum peccato. CCCLXX. Non eſt realiter diſtincta ab habitu charitatis. CCCLXXI.

Gratia ſanctificans non eſt aequalis in omnibus iuſtis, ſed inaequalis infunditur pro inaequalitate diſpoſitionum. CDXLII.

Hae-

H.

Haeretici formales nullum articulum credunt fide divina. CCXCVIII.
S. Hieronymus calamum ſtringit in Pelagianos. XXX.
Hollandica Miſſio qua occaſione, et a quo corrupta fuerit? XVI.

I.

Janſenii Cornelii Iprenſis Epiſcopi patria, vita, et obitus. I.
Num ſincere librum ſuum iudicio Eccleſiae ſubmiſerit, merito dubitari poteſt. II.
Eius libri ab Urbano VIII. damnantur. III.
Quinque famoſae propoſitiones ex eius libris excerptae. IV. Romae maxima diligentia examinantur. V. Ab Innocentio X. ſolemni decreto damnantur. VI. In quonam ſenſu damnatae fuerint? VIII.
Janſenius diviſionem auxilii *quo*, et *ſine quo non* ubique perperam obtrudit. CXXXIII.
Janſenii errores circa efficaciam gratiae. CIII. CXIII.
Circa ſufficientiam gratiae. CXCVI. CCXXIII. CCLIV.
Circa neceſſitatem gratiae. CCCXXXIX.
Janſenianorum cavillationes poſt damnatas ab Innocentio X. famoſas quinque Janſenii propoſitiones. VII.
Subſcribere coguntur Formulario. VIII.
Janſeniana Formularii interpretatio. IX.
Famoſam caſus conſcientiae reſolutionem cudunt. X.
Apellant a Bulla *Unigenitus* ad futurum Concilium. XXI.
Eorum frandes, mendacia, ſimulatio, ac ſtudia. XXIV.

Janſeniani multa in ſuo ſyſtemate circa efficaciam gratiae explicare nequeunt, quin ſibi contradicant. CVI.

Janſenianorum fallacia ac doli in occultanda ſua doctrina. CXCVIII.

Indurati quinam dicantur, et quotuplex ſit induratio? CCXXXVIII.

Infideles negative ac poſitive quinam ſint? CCLIII.

Innocentius XII. Conſtitutiones Alexandri VII. numquam retractavit. IX.

Eiusdem reſponſum ad Lovanienſes. CLI.

Joannes Jeroſolymitanus Pelagio favet. XXX.

A S. Innocentio I. reprehenditur. XXXII.

Juliani Eclanenſis errores, fata, exilium, mors. XLI.

Semipelagianiſmi ſemina iacit. XLIV.

Eius doctrina circa virtutes Infidelium. CCCXLIX.

Juſtificatio quid ſit? CCCLXIII.

In iuſtificatione vere tolluntur ac delentur peccata. CCCLXVI.

Juſtificationis cauſae quaenam ſint iuxta Catholicos? CCCLXXVII.

Juſtificationis noſtrae cauſa formalis non eſt iuſtitia Dei eſſentialis. CCCLXXVIII.

Nec ſola remiſſio peccatorum. CCCLXXIX.

Nec iuſtitia Chriſti nobis imputata. CCCLXXX.

Sed iuſtitia inhaerens. CCCXXXI.

Eaque habitualis et permanens. CCCXXXV.

Juſtificatio eſt gratuita, quamvis peccator illam per actus ſuos mereatur de congruo. CDXXXVIII.

Juſtitia inhaerens nullam infert iniuriam iuſtitiae Chriſti. CDL.

Juſtitia ex lege, et iuſtitia fidei quid ſint apud Apoſtolum? CDXXXIII.

L.

Lex factorum, et lex fidei quid ſignificent iuxta B. Paulum? CDXXXIII.

Liber vitae quid ſit, et an poſſit mutari? CDLXXXII.

Lovanienſis Facultatis Theologicae cenſura, qua Leſſium perſtrinxit, nullius eſt ponderis. CLXXXVII.

Lucidus Presbyter ſaeculo V. vere fuit praedeſtinatianus; errorem tamen depoſuit. LXVII.

Perperam accuſatur Semipelagianiſmi. LXXI.

M.

Marius Mercator qua occaſione Commonitorium ſcripſerit? XLI.

Maſſilienſes. Vide *Semipelagiani.*

Molinae liber abſolvitur a ſenatu Inquiſitionis Luſitanicae. LXXXV.

Molinae doctrinam plurimi ſtatim in Hiſpaniis ratam habuere. LXXXVI.

Molinae liber de Concordia a Romanis Conſultoribus examinatur. LXXXVII.

Deproperata ac tumultuaria cenſura ab illis perſtringitur. LXXXVIII.

Molinae doctrina decreto Pauli V. indemnata perſtitit. XCV.

N.

Noallius Card. damnare recuſat librum Obſervationum Quesnelli. XIX.

Bullam *Unigenitus* acceptare renuit, vetatque ne a ſuis recipiatur. XX.

Appellationi adhaeret. XXI.

Excommunicatur a Clemente XI. XXII.

Poenitentiam agit, et Eccleſiae reconciliatur. XXIII.

O.

Ordo Actuum divinorum in ſyſtemate Molinae circa actus bonos. CLXV. Et malos CLXVI.

Ordo divinorum Actuum in eorum ſyſtemate, qui praedeſtinationem ad gloriam volunt eſſe priorem meritis abſolute praeviſis. DVII.

Et eorum, qui illam volunt eſſe poſteriorem. DX.

Ordo Actuum divinorum in reprobatione hominum. DLXXI.

Origenis opinio de praeexiſtentia animarum reiicitur. CDXCVI.

Oroſius Pelagium accuſat Jeroſolymis. XXX.

Pelagii damnationem urget in Africa. XXXIII.

P.

Peccata omnia venialia diu a iuſtis vitari nequeunt potentia morali, citra ſpeciale privilegium et gratiam extraordinariam. CCCXXVI.

Peccatum originale non eſt cauſa reprobationis negativae formalis baptizatorum. DLXIII.

Poteſt tamen dici cauſa valde remota. DLXVI.

Pelagii doctrina. XXV. A veteribus haereticis praeformata. XXVI.

Pelagii fraudes, et amicitiarum illuſtrium captatio. XXVII.

Eius ſimulata probitas. XXVIII.

Accuſatur Jeroſolymis ab Oroſio. XXX.

Accuſatur Dioſpoli, et errore facti abſolvitur. XXXI.

Eius iactantia. XXXII.

Damnatur in Africa, et Romae a S. Innocentio. XXXIII.

Obrepere conatur Pontifici. XXXIV.

Damnatur a Zoſimo. XXXVII.

Pela-

Pelagiani fallacem ſeveritatem praeſeferebant. XXVIII.
Eorum impia facinora in Palaeſtina. XXXII.
Damnantur a Zoſimo, et toto Imperio proſcribuntur ab Honorio. XXXVII.
Apellant a Pontifice ad Concilium Oecumenicum. XXXVIII.
Eiiciuntur CPoli a Theodoſio. XLI.
Conſtanter negarunt neceſſitatem gratiae interioris, qua voluntas iuvatur ad actus ſupernaturales. CXL.
Cur Auguſtinum, et Catholicos Manichaeiſmi accuſarint? CXLI.
Quid per adiutorium *poſſibilitatis* intellexerint? CXLII.
Perronii Card. iudicium de doctrina Molinae et Banneſii. XC.
Perſeverantia finalis in praeſenti ſtatu eſt ſpeciale Dei donum, quod locum non habuiſſet in ſtatu innocentiae. CXXVIII.
Perſeverantia finalis complete ſumpta in ſtatu naturae lapſae quo ſenſu ſit donum Dei gratuitum, nullatenus meritorium? CXXXVI.
Perſeverantiae donum quid ſit? CDLXXXVI.
B. Petrus quando Chriſtum abnegavit, gratiam habuit vere ſufficientem, ſaltem remotam, ſive gratiam orationis. CCXXXV.
Portus regii Moniales unde peſtem hauſerint? XIII. XV.
Praedeſtinati author quis fuerit? LXV.
Non fuit Semipelagianus. LXVI.
Praedeſtinatiani temporibus Auguſtini et Proſperi nondum exorti erant. LXIV.
Dabantur tamen Saeculo V. et VI. LXVII. LXVIII. LXIX.
Praedeſtinatio quid ſit? CDLXV.
Auguſtiniana praedeſtinationis definitio explicatur. CDLXVI.

Praedeſtinatio pertinet ad intellectum et voluntatem Dei. CDLXIX.
Praedeſtinatio quotuplex ſit? CDLXVIII.
Praedeſtinatio aliquorum ad gratiam et gloriam datur in Deo. CDLXXII.
Eſt certa et immutabilis. CDLXXIII.
Praedeſtinationis completae et adaequatae effectus. CDLXXIV.
Praedeſtinatio adultorum ad gloriam ordinarie alligata eſt certis mediis. CDLXXV.
Praedeſtinati pauciores ſunt reprobis. CDLXXVI.
Praedeſtinatio non tollit libertatem. CDLXXVIII. CDLXXIX. et ſeq.
Praedeſtinationis ſuae nemo habet certitudinem infallibilem, abſque ſpeciali Dei revelatione. CDXC.
Praedeſtinationis ad gratiam et gloriam cauſa non ſunt opera bona, quae animae fecerunt, antequam ad corpora detruderentur. CDXCVI.
Praedeſtinatio ad primam gratiam eſt omnino gratuita, et independens a bonis operibus conditionate et abſolute praeviſis. CDXCVII.
Praedeſtinatio formalis ad gloriam eſt poſterior Scientia media. DXV.
Praedeſtinatio formalis ad gloriam fit propter merita gratiae abſolute praeviſa. DXVII.
Sententia haec nihil habet commune cum Pelagianis, aut Semipelagianis. DXXXIII.
Praedeſtinatio Chriſti quo ſenſu ſit exemplar noſtrae praedeſtinationis? DIV.
Praedeſtinatianorum noſtri temporis doctrina. DXLV.
Praedeterminatio Banneſiana in examen vocata eſt ſub Paulo V. XCIV.
Praedeterminatio moralis non explicat infallibilem gratiae efficaciam. CVII. CLVI.

S. Prof-

S. Proſper Aquitanicus Auguſtini ſtudioſiſſimus inſurgit in Semipelagianos. XLVII. XLIX.
Romam ſe confert ad S. Coeleſtinum. L.
Semipelagianos pro haereticis nondum habuit. LI.
Proſperi Chronicon interpolatum fuit. LXV.
Proteſtantium doctrina de condonatione extrinſeca peccatorum. CCCLXV.
De formali cauſa iuſtificationis noſtrae. CCCLXXVI.
De fide iuſtificante. CDIII. CDXX.
De aequalitate gratiae ſanctificantis. CDXLI.
De certitudine iuſtificationis. CDL.
De certitudine perſeverantiae ac praedeſtinationis. CDLXXXVII.
Proteſtantes molliores a iuſtificatione non excludunt alios actus a fide diſtinctos. CDXX.
Proteſtantes obſcurare conantur Catholicam de Juſtificatione ſententiam. CDXXI.

Q.

Queſnelli Paſchaſii ingenium, ac molitiones in Galliis et Belgio. XVI.
Cor Arnaldi ad Portum regium tranſmittit. XV.
Bruxellis captus, ſuorum opera libertati reſtituitur. Damnatur ab Archiepiſcopo Mechlinienſi. XVII.
Editionem Serrianae hiſtoriae procurat. XCVII.
Eius liber Obſervationum damnatur in Galliis. XVIII.
Romae examinatur, et proſcribitur. XIX.
Apellationi immoritur. XXI.
Legitime damnatus eſt, quamvis ſaepe Auguſtini verbis utatur. CCCLVI.

Eius errores circa efficaciam gratiae. CXIV.
Sufficientiam. CCLXX.
Ac neceſſitatem. CCCXLV.

R.

Reprobatio quid ſit? DXLII. Ac quotuplex? DXLIII.
Reprobatio poſitiva formalis eſt in ſigno poſteriori ad demerita abſolute praeviſa, DXLVI.
Reprobatio poſitiva radicalis non habet cauſam ex parte hominis reprobi. DLI.
Reprobatio negativa quid et quotuplex ſit? DLIX.
Reprobatio negativa formalis cauſam habet ex parte hominis reprobi. DLXII.
Reprobationis negativae formalis baptizatorum cauſa non eſt peccatum originale. DLXIII.
Reprobatio negativa radicalis, tam abſolute quam comparative accepta, cauſam non habet ex parte hominis reprobi. DLXVII. DLXVIII.
Reprobationis adaequate ſumptae effectus. DLXIX.
Reprobi vere amantur a Deo amicabiliter pro illo tempore, pro quo ſunt iuſti. DLXX.

S.

S. Saleſii Franc. Epiſtola ad Leſſium, in qua ſuam de praedeſtinatione ad gloriam poſt merita abſolute praeviſa ſententiam exponit. DIX.
Sancyrani Abb. Joannis Vergerii, flagitia et doctrina. XII.
Eius fata, captivitas, et obitus. XIII.
Impie ſenſit de Eccleſia. XIV.
Scientia ſimplicis intelligentiae ac viſionis quid ſit? CLXI.
Scientia conditionalium datur in Deo. CLXIII.
Scientia media quid ſit? CLXIV.
Nihil habet commune cum Semipelagianis. CLXVII.
Quoad ſubſtantiam ab Auguſtino fuit tradita. CLXX. CLXXII.

Semipelagianorum errores. XLII. Et ſequelae. XLIII.
Semipelagiani cur Maſſilienſes dicti? XLVI.
S. Auguſtini doctrinam carpunt. XLIX.
Reprehenduntur a S. Coeleſtino. L.
Epiſtolam S. Coeleſtini male interpretantur. LI.
Proſcripti ſunt a Synodo Arauſicana. LII. et ſeq.
Praedeſtinatianiſmum Catholicis perperam affingebant. LXIV.
Neceſſitatem gratiae ad initium fidei numquam admiſerunt. CXLIII. CXLIV.
An neceſſitatem gratiae admiſerint nec ne, eſt quaeſtio facti connexi cum iure, in qua decidenda Eccleſia eſt infallibilis. CXLV.
Cenſebant initium fidei et ſalutis non eſſe opus bonum. CXLII.
Serry Hiac. ſeu Auguſtini Le Blanc Hiſtoria nullam fidem meretur. XCVII.
Sixtus V. cenſuram Lovanienſium, qua Leſſium perſtrinxerant, reprobavit. CLXXXVII.
Sorbona acceptavit Bullam *Unigenitus*, eamque regiſtro intulit. XX.
Appellat a conſtitutione *Unigenitus* ad Concilium. XXI.
Deſerta appellatione redit ad obſequium Pontificis. XXIII.

T.

Thomiſtarum doctrina circa efficaciam gratiae. CLIII. Reiicitur. CLIV.
Thomiſtarum quorumdam ſententia circa reprobationem negativam. DLXI.

V.

Valentina Synodus III. Capitula Cariſiaca perperam intellecta damnat. LXXIX.
Vitalis Carthaginenſis Semipelagiani doctrina. XLV.

W.

Wite Aegydii Janſeniani Presbyteri inſana ac inaudita temeritas. XI.

Z.

Zoſimus errore facti in perſonas Pelagii et Coeleſtii propendet. XXXV.
Comperta fraude eos proſcribit. XXXVII.

O. A. M. D. G.

Errata — Corrige

Pag.	Lin.	Errata	Corrige
69.	4.	invetarata	inveterata
81.	27.	Praedeſtinana	Praedeſtinatiana
133.	6.	*vel caeci*	*velut caeci*
134.	10.	perſeverentiae	perſeverantiae
147.	15.	*ſive ipſum*	*ſive ipſam*
180.	33.	Diſp. XXVI. Quaeſ. I.	Diſt. XXVI. Quaeſt. I. Art. V.
255.	33.	*Pelagianum*	*Pelagianam*
336.	3.	*etim*	*etiam*
355.	25.	menbris	membris
356.	3.	deſerro	deſerto
410.	12.	Facta eſt fide	Facta ex fide
414.	20.	*delexit*	*dilexit*